

هم الغيوث اذا ما ازمة ازمت ... والاسد اسد الشرى والبأس محتدم

لا ينقص العسر بسطا من اكفهم ... سيان ذلك ان اثروا وان عدموا

مقدم بعد ذكر الله ذكرهم ... فى كل بدء ومختوم به الكلم

يأبى لهم ان يحل الذم ساحتهم ... خلق كريم وايد بالندى هضموا

اى الخلائق ليست فى رقابهم ... لأولية هذا اوله نعم

من يعرف الله يعرف اولوية ذا ... فالدين من بيت هذا ناله الامم

آثار منتخبه دن قصائد طاقى بوراده ختام بولوب بقيه‌سى دخى دردست طبع
وتمثيل اولمغله بعنه المنان قريبا نشر واعلان اولنور

مم
م

ابو علي

علقت بها ثاء الثقيل فاصبحت ... بين المعالم والطلول الخضع
تبكى اذا ذكرت ديارا بالحمى ... بمدامع تهمى ولما تقطع
وتظل ساجعة على الدمن التى ... درست بتكرار الرياح الاربع
اذ عاقها الشرك الكثيف وصدها ... قفص عن الاوج الفسيح الارفع
حتى اذا قرب المسير الى الحمى ... ودنا الرحيل الى الفضاء الاوسع
سجعت وقد كشف الغطاء فابصرت ... ماليس يدرك بالعيون الهجع
وغدت تغرد فوق ذروة شاهق ... والعلم يرفع كل من لم يرفع
فلاى شئ اهبطت من شاهق ... سام الى قعر الحضيض الاوضع
ان كان اهبطها الاله لحكمة ... طويت عن الفطن اللبيب الاروع
فهبوطها ان كان ضربة لازب ... لتكون سامعة بما لم تسمع
وهى التى قطع الزمان طريقها ... حتى لقد غربت بغير المطلع
فكأنها برق تألق بالحمى ... ثم انطوى فكأنه لم يلمع

قصيدة يصف بها الامام زين العابدين

الفرزدق

هذا الذى تعرف البطحاء وطأته ... والبيت يعرفه والحل والحرم
هذا ابن خير عباد الله كلهم ... هذا التقى النقى الطاهر العلم
اذا رأته قريش قال قائلها ... الى مكارم هذا ينتهى الكرم
ينمى الى ذروة العز التى قصرت ... عن نيلها عرب الاسلام والعجم
يكاد يمسكه عرفان راحته ... ركن الحطيم اذا ماجاء يستلم
فى كفه خيزران ريحه عبق ... من كف اروع فى عرنينه شمم
يغضى حياء و يغضى من مهابته ... فما يكلم الا حين يبتسم
ينشق نور الهدى من نور غرته ... كالشمس ينجاب عن اشراقها القتم
مشتقة من رسول الله نبعته ... طابت عناصره والخيم والشيم
هذا ابن فاطمة ان كنت جاهله ... بجده انبياء الله قد ختموا
الله شرفه قدرا وعظمه ... جرى بذاك له فى لوحه القلم
وليس قولك من هذا بضائره ... العرب تعرف من انكرت والعجم
كلتا يديه غياث عم نفعهما ... يستوكفان ولايعروهما عدم
سهل الخليقة لاتخشى بوادره ... يزينه اثنان حسن الخلق والشيم
حمال اثقال اقوام اذا افترحوا ... حلو الشمائل تحلو عنده نعم
ماقال لا قط الا فى تشهده ... لولا التشهد كانت لاؤه نعم
عم البرية بالاحسان فانقشعت ... عنها الغياهب والاملاق والعدم
من معشر حبهم دين و بغضهم ... كفر وقربهم منجى ومعتصم
ان عد اهل التقى كانوا ائمتهم ... أو قيل من خير اهل الارض قيل هم

ابو فراس

فايقنت ان لاعز بعدى لعاشق — وان يدى مما علقت به صفر
وقلبت امرى لاارى لى راحة — اذا البين انسانى الح بى الهجر
فعدت الى حكم الزمان وحكمها — لها الذنب لاتجزى به ولى العذر
كأنى انادى دون ميثاء ظبية — على شرف ظمياء حليتها الذعر
تجفل حينا ثم تدنو كأنما — تنادى طلا بالجزع اعجزه الحضر
وانى لنزال لكل مخوفة — كثير الى نزالها النظر الشزر
وانى لجرار لكل كتيبة — معودة ان لايخل بها النصر
فاصدأ حتى ترتوى البيض والقنا — واسغب حتى يشبع الذئب والنسر
ولااصبح الحى الخلوف بغارة — ولاالجيش مالم تأته قبلى النذر
ويارب دار لم تخفنى منيعة — طلعت عليها بالردى انا والفجر
وساحبة الاذيال نحوى لقيتها — فلم يلقها جافى اللقاء ولاوغر
وهبت لها ماحازه الجيش كله — ورحت ولم يكشف لابيانها ستر
ولا راح يطغينى باثوابه الغنى — ولابات يثنينى عن الكرم الفقر
وماحاجتى فى المال ابغى وفوره — اذا لم افر عرضى فلا وفر الوفر
اسرت وما صحبى بعزل لدى الوغى — ولا فرسى مهر ولا ربه غمر
ولكن اذاحم القضاء على امرئ — فليس له بر يقيه ولا بحر
وقال اصيحابى الفرار اوالردى — فقلت هما امران احلاهما مر
ولاخير فى دفع الردى بمذلة — كما ردها يوما بسوءته عمرو
يمنون ان خلوا ثيابى وانما — على ثياب من دمائهم حمر
وقائم سيفى فيهم دون نصله — واعقاب رمحى فيهم حطم الصدر
سيذكرنى قومى اذا جد جدهم — وفى الليلة الظلماء يفتقد البدر
ولوسد غيرى ماسددت اكتفوا به — وماكان يغلو التبر لونفق الصفر
ونحن اناس لاتوسط بيننا — لنا الصدر دون العالمين اوالقبر
تهون علينا فى المعالى نفوسنا — ومن خطب الحسناء لم يغلها المهر
اعز بنى الدنيا واعلى ذوى العلا — واكرم من فوق التراب ولافخر

فى وصف الروح

ابو على سينا

هبطت اليك من المحل الارفع — ورقاء ذات تعزز وتمنع
محجوبة عن كل مقلة عارف — وهى التى سفرت ولم تتبرقع
وصلت على كره اليك وربما — كرهت فراقك وهى ذات تفجع
انفت وما انست فلما واصلت — الفت مجاورة الخراب البلقع
واظنها نسيت عهودا بالحمى — ومنازلا بفراقها لم تقنع
حتى اذا اتصلت بهاء هبوطها — فى ميم مركزها بذات الاجرع

الامير ديك الجن

اسعى لاحظى فيك بالاجر انه | اسعى اذن منى لدى الله خائب
وما الاثم الا الصبر عنك وانما | عواقب حمد ان تذم العواقب
يقولون مقدار على المرء واجب | فقلت واهوال على المرء واجب
هو القلب لماجم يوم ابن امه | وهى جانب منه واسقم جانب
ترشفت ايامى وهن كوالح | عليك وغالبت الردى وهو غالب
ودافعت فى صدر الزمان ونحره | واى يد لى والزمان محارب
وقلت له خل الجواد لقومه | وهل تدفار دده فانا عصائب
فوالله اخلاصا من القول صادقا | والا فحبى آل احمد كاذب
لوان دمى كانت شفاءك اودمى | دم القلب حتى يقضب القلب قاضب
لسلمت تسليم الرضا وتخذتها | يدا للردى ماحج لله راكب
فتى كان مثل السيف من حيث جئته | لنائبة نابتك فهو مضارب
فتى همه حمد على الدهر رابح | وان غاب عنه ماله فهو عازب
شمائل ان يشهد فهن مشاهد | عظام وان يرحل فهن كتائب
بكاك اخ لم تحوه بقرابة | بلى ان اخوان الصفاء اقارب
واظلمت الدنيا التى كنت جارها | كأنك للدنيا اخ ومناسب
يبرد نيران المصائب اننى | ارى زمنا لم يبق فيه مصائب

القصيدة

ابو فراس الحمدونى

على بن ح...

اراك عصى الدمع شيمتك الصبر | اما للهوى نهى عليك ولا امر
بلى انا مشتاق وعندى لوعة | ولكن مثلى لايذاع له سر
اذا الليل اضوانى بسطت يد الهوى | واذللت دمعا من خلائقه الكبر
تكاد تضئ النار بين جوانحى | اذا هى اذكتها الصبابة والفكر
معللتى بالوصل والموت دونه | اذا مت عطشانا فلا نزل القطر
بدوت واهلى حاضرون لاننى | ارى ان دارا لست من اهلها قفر
وماكان للاحزان لولاك مسلك | الى القلب لكن الهوى للبلا جسر
وحاربت قومى فى هواك وانهم | واياى لولاحبك الماء والخمر
فان كان ماقال الوشاة ولم يكن | فقد يهدم الايمان ماشيد الكفر
وفيت وفى بعض الوفاء مذلة | لانسانة فى الحى شيمتها الغدر
وقور وريعان الصبى يستفزها | فتأرن احيانا كما يأرن المهر
تسائلنى من انت وهى عليمة | وهل بفتى مثلى على حاله نكر
فقلت كما شاءت وشاء لها الهوى | قتيلك قالت ايهم فهم كثر
فقلت لها لوشئت لم تتعنتى | ولم تسئلى عنى وعندك بى خبر
وقالت وقد ازرى بك الدهر بعدنا | فقلت معاذ الله بل انت لاالدهر

على بن جـ

نعاء حميدا للسرايا اذا غدت ... تذاد باطراف الرماح وتوزع

وللمرهق المكروب ضاقت بامره ... فلم يدر فى حوماتها كيف يصنع

وللبيض خلتها البعول ولم يدع ... لها غيره داعى الصباح المفزع

كأن حميدا لم يقد جيش عسكر ... الى عسكر اشياعه لا تروع

ولم يبعث الخيل المغيرة بالضحى ... مراحا ولم يرجع بها وهى ظلع

رواجع يحملن النهاب ولم تكن ... كتائبه الاعلى النهب ترجع

هوى جبل الدنيا المنيع وغيثها ال ... مريع وحاميها الكمى المشيع

وسيف امير المؤمنين ورمحه ... ومفتاح باب الخطب والخطب افظع

فاقنعه من ملكه ورباعه ... ونائله قفر من الارض بلقع

على اى شجو تشتكى النفس بعده ... الى شجوه او يذخر الدمع مدمع

الم تر ان الشمس حال ضياؤها ... عليه واضحى لونها وهو اسفع

واوحشت الدنيا وأودى بهاؤها ... واجدب مرعاها الذى كان يمرع

وقد كانت الدنيا به مطمئنة ... فقد جعلت اوتادها تتقلع

بكى فقده روح الحياة كما بكى ... نداه الندى وابن السبيل المدفع

وفارقت البيض الخدور وابرزت ... عواطل حسرى بعده لا تقنع

وايقظ اجفانا وكان لها الكرى ... ونامت عيون لم تكن قبل تهجع

ولكنه مقدار يوم ثوى به ... لكل امرئ منه نهال ومشرع

وقد رأب الله الملا بمحمد ... وبالاصل ينمى فرعه المتفرع

اغر على اسيافه ورماحه ... تقسم انفال الخميس وتجمع

حوى عن ابيه بذل راحته الندى ... وطعن الكلى والزاعبية شرع

قصيدة رثى بها جعفر بن على الهاشمى

ديك الجن

على هذه كانت تدور النوائب ... وفى كل جمع للذهاب مذاهب

نزلنا على حكم الزمان وامره ... وهل يقبل النصف الالد المشاغب

ويضحك سن المرء والقلب موجع ... ويرضى الفتى عن دهره وهو عاتب

الا ايها الركبان والرد واجب ... قفوا حدثونا ما تقول النوادب

الى اى فتيان الندا قصد الردى ... وايهم نابت حماه النوائب

فيا لابى العباس كم رد راغب ... لفقدك ملهوفا وكم حب عارب

ويا لابى العباس ان مناكبا ... تنوء بما قد حملتها النواكب

فيا قبره جد كل قبر بجوده ... ففيك سماء ثرة وسحائب

فانك لو تدرى بما فيك من علا ... علوت وباتت فى ذراك الكواكب

أخا كنت ابكيه دما وهو نائم ... حذارا وتعمى مقلتى وهو غائب

فمات ولاصبرى على الاجر واقف ... ولا انا فى عمر الى الله راغب

الابير

وما زال فى عينى بعد غشاوة ... وسمعي كما قد كنت اسمعه وقر
على انني افنى الحياة وأتقى ... شماتة اعداء عيونهم خزر
فحياك عني الليل والصبح اذ بدا ... وهوج من الارواح غدوتها شهر
سقى جدثا لو استطيع سقيته ... باود فرواه الرواعد والقطر
ولا زال يرعى من بلاد ثوى بها ... نبات اذا صاب الربيع بها النضر
حلفت برب العالمين اكفهم ... ورب الهدايا حيث حل بها النحر
ومجتمع الحجاج حيث توافقت ... رفاق من الآفاق تكبيرها جأر
يمين امرئ آلى وليس بكاذب ... وما فى يمين قالها صادق وزر
لئن كان امسى ابن المعذر قد ثوى ... بريد انعم المرء غيبه القبر
هو الخلف المعروف والدين والتقى ... ومسعر حرب لا كهام ولا غمر
اقام فنادى اهله فتحملوا ... وصرمت الاسباب واختلط النجر
فتى كان يغلى اللحم نيئا ولحمه ... رخيص لجاديه اذا ينزل القدر
فتى الحى والاضياف ارروحتهم ... بليل وزاد السفر ان ارمل السفر
اذا جارة حلت لديه وفى بها ... فآبت ولم يهتك لجارته ستر
عفيف عن السوآت ما التبست به ... صليب فما يلفى لعودته كسر
سلكت سبيل العالمين فما لهم ... وراء الذى لاقيت معدى لامضر
وكل امرئ يوما سيلقى حمامه ... وان نأت الدعوى وطال به العمر
والميت خيرا فى الحياة وانما ... ثوابك عندي اليوم ان ينطق الشعر

رثى بها حميدا الطوسى

علي بن جبلة

أللدهر تبكى ام على الدهر تجزع ... وما صاحب الايام الا مفجع
ولو سهلت عنك الاسى كان فى الاسى ... عزاء معز للبيب ومقنع
اصبنا بيوم فى حميد لو انه ... اصاب عروش الدهر ظلت تضعضع
وادبنا ما أدب الناس قبلنا ... ولكنه لم يبق للصبر موضع
الم تر للايام كيف تصرمت ... به وبه كانت تذاد وتدفع
وكيف التقى مثوى من الارض ضيق ... على جبل كانت به الارض تمنع
ولما انقضت ايامه انقضت العلا ... واضحى به انف الندى وهو اجدع
وراح عدو الدين جذلان ينتحى ... امانى كانت فى حشاه تقطع
وكان حميد معقلا ركعت به ... قواعد ما كانت على الضيم تركع
وكنت اراه كالرزايا رزئتها ... ولم ادر ان الخلق تبكيه اجمع
حمام رماه من مواضع أمنه ... حمام كذاك الخطب بالخطب يقدع
وليس بغرو أن تصيب منية ... حمى اختها أو أن يذل الممنع
لقد ادركت فينا المنايا ثارها ... وحلت بخطب وهيه ليس يرقع

الا ايها الركب اليمانون عرجوا   علينا فقد امسى هوانا يمانيا
اسائلكم هل سال نعمان بعدنا   وحب الينا بطن نعمان واديا
الا ياحمامى بطن نعمان هجتما   على الهوى لما تغنيتما ليا
وابكيتمانى وسط صحبى ولم اكن   ابالى دموع العين لوكنت خاليا
ويا ايها القمريتان تجاوبا   بلحنيكما ثم اسجعا علانيا
فان انتما استطربتما اواردتما   لحاقا باطلال الغضا فاتبعانيا
الا ليت شعرى ماللييلى ومااليا   ومالصبى من بعد شيب علانيا
الا ايها الواشى بليلى الاترى   الى من تشيها اولمن انت واشيا
لئن ظعن الاحباب يا ام مالك   فما ظعن الحب الذى فى فؤاديا
فيا رب اذ صيرت ليلى هى المنى   فزنى بعينيها كما زنتها ليا
والا فبغضها الى واهلها   فانى بليلى قدلقيت الدواهيا
على مثل ليلى يقتل المرء نفسه   وان كنت من ليلى على اليأس طاويا
خليلى ان ضنوا بليلى فقربا   لى النعش والاكفان واستغفرا ليا

من قصيدة يرثى بها اخاه بريدا

لابيرد

تطاول ليلى لم انمه تقلبا   كان فراشى حال من دونه الجمر
اراقب ليلى التمام نجومه   لدن غاب قرن الشمس حتى بدا الفجر
تذكرت قرما بان منا بنصره   ونائله ياحبذا ذلك الذكر
فان تكن الايام فرقن بيننا   فقد عذرتنا فى صحابتنا العذر
وكنت ارى هجرا فراقك ساعة   الا بل هوالموت التفرق والهجر
احقا عباد الله ان لست لاقيا   بريدا طوال الدهر مالألأ العفر
فتى ان هو استغنى تخرق فى الغنى   فان قل مالا لم يؤد به الفقر
وسامى جسيمات الامور فنالها   على العسر حتى بالمنى ادرك اليسر
ترى القوم فى العراء ينتظرونه   اذا ضل رأى القوم اوضرب الامر
فليتك كنت الحى فى الناس باقيا   وكنت انا الميت الذى غيب القبر
فتى يشترى حسن الثناء بماله   اذا السنة الشهباء قل بها القطر
كأن لم يصاحبنا بريد بغبطة   ولم تأتنا يوما باخباره السفر
لعمرى لنعم المرء عالى بعينه   لنا ابن عز بز بعد ماقصر العصر
تمضت به الاخبار حتى تغلغلت   ولابينها الاصباح دونى ولا الجدر
وللمنعى الناعى بريدا تغولت   بى الارض فرط الحزن وانقطع الظهر
عساكر تغشى النفس حتى كأننى   اخو سكرة طارت بهامته الخمر
الى الله اشكو فى بريد مصيبتى   وبثى واحزانا تضمنها الصدر
وقد كنت استعفى الهى اذا شكى   من الاجر لى فيه وان سرنى الاجر

فما طلع النجم الذي يهتدى به … ولا الصبح الاهيجا ذكرها ليا
ولا سرت ميلا من دمشق ولابدا … سهيل لاهل الشام الابدا ليا
ولا سميت عندي لها من سمية … من الناس الا بل دمعي ردائيا
ولاهبت الريح الجنوب لارضها … من الليل الا بت للريح جانيا
فان تمنعوا ليلى وتحموا بلادها … على فلن تحموا على القوافيا
فاشهد عند الله انى احبها … فهذا لها عندى فما عندها ليا
قضى الله بالمعروف منها لغيرنا … وبالشوق منى والغرام قضى ليا
وان الذى املت يا ام مالك … اشاب فؤدى واستهان فؤاديا
اعد الليالى ليلة بعد ليلة … وقد عشت دهرا لا اعد اللياليا
واخرج من بين البيوت لعلنى … احدث عنك النفس بالليل خاليا
اراني اذا صليت يممت نحوها … بوجهى وان كان المصلى ورائيا
ومابى اشراك ولكن حبها … وعظم الجوى اعيى الطبيب المداويا
احب من الاسماء ماوافق اسمها … واشبهه اوكان منه مدانيا
خليلى ليلى اكبر الحاج والمنى … فمن لى بليلى او فمن ذا لها بيا
لعمرى لقد ابكيتنى ياحمامة الـ … ـعقيق وابكيت العيون البواكيا
خليلى ما ارجو من العيش بعدما … ارى حاجتى تشرى ولاتشترى ليا
وتجرم ليلى ثم تزعم اننى … سلوت ولايخفى على الناس مابيا
فلم ار مثلينا خليلى صبابة … اشد على رغم الاعادى تصافيا
خليلان لايرجو اللقاء ولاترى … خليلين الا يرجوان تلاقيا
وانى لاستحييك ان اعرض المنى … بوصلك اوان تعرضى فى المنى ليا
يقول اناس علّ مجنون عامر … يروم سلوا قلت انى لما بيا
بى اليأس اوداء الهيام اصابنى … فاياك عنى لا يكن بك مابيا
اذا ما استطال الدهر ياام مالك … فشأن المنايا القاضيات وشانيا
اذا اكتحلت عينى بعينك لم تزل … بخير وجلت غمرة عن فؤاديا
فانت التى ان شئت اشقيت عيشتى … وانت التى ان شئت انعمت باليا
وانت التى مامن صديق ولاعدى … يرى نضو ما ابقيت الا رثى ليا
امضروبة ليلى على ان ازورها … ومتخذ ذنبا لها ان ترانيا
اذا سرت فى الارض الفضاء رأيتنى … اصانع رحلى ان يميل حياليا
يمينا اذا كانت يمينا وان تكن … شمالا ينازعنى الهوى عن شماليا
وانى لاستغشى ومابى نعسة … لعل خيالا منك يلقى خياليا
هى السحر الا ان للسحر رقية … وانى لاالفى لها الدهر راقيا
اذا نحن ادلجنا وانت امامنا … كفى لمطايانا بذكراك هاديا
ذكت نار شوقى فى فؤدى فاصبحت … لها وهج مستضرم فى فؤاديا

جل

فقالت ايادبهم فاما افوتهم ... واما ينال السيف ثأرا فيثأر
فقالت انحقيق لما قال كاشح ... علينا وتصديق لما كان يؤثر
اذا كان مالابد منه فغيره ... من الامر ادنى للخفاء واستر
اقص على اختى بدء حديثنا ... ومالى عما يعلما متأخر
لعلهما ان يبغيا لك حيلة ... وان يرحبا صدرا بما كنت احصر
فاقبلتا فارتاعتا ثم قالتا ... اقلى عليك الخطب فالامر ايسر
يقوم فيمشى بيننا متنكرا ... فلا سرنا يفشو ولاهو يظهر
فكان مجنى دون من كنت اتقى ... ثلاث شخوص كاعبان ومعصر
فلما اجزنا ساحة الحى قلن لى ... الم تتق الاعداء والليل مقمر
وقلن أهذا دأبك الدهر سادرا ... اما تنتهى او ترعوى او تفكر

من القصيدة

مجنون العامرى

تذكرت ليلى والسنين الخواليا ... وايام لا اعدى على الدهر عاديا
ويوم كظل الرمح قصرت ظله ... بليلى فلهانى وماكنت لاهيا
فيا ليل كم من حاجة لى مهمة ... اذا جئتكم بالليل لم ادر ماهيا
خليلى الا تبكيا لى التمس ... خليلا اذا انزفت دمعى بكى ليا
فما اشرف الايفاع الا صبابة ... ولا انشد الاشعار الا تداويا
وقد يجمع الله الشتيتين بعدما ... يظنان كل الظن ان لاتلاقيا
لحى الله اقواما يقولون اننا ... وجدنا طوال الدهر للحب شافيا
وعهدى بليلى وهى ذات مؤصد ... ترد علينا بالعشى المواشيا
فشب بنو ليلى وشب بنو ابنها ... واعلاق ليلى فى فؤادى كما هيا
اذا ما جلسنا مجلسا نستلذه ... تواشوا بنا حتى امل مكانيا
سقى الله جارات لليلى تباعدت ... بهن النوى حيث احتللن المطاليا
بثرين لاحت نار ليلى وصحبتى ... بقرع العصا تزجى المطى الحوافيا
فقال بصير القوم لمحة كوكب ... بدا فى سواد الليل من ذى يمانيا
فقلت لهم بل نار ليلى توقدت ... بعليا تسامى ضوؤها فبدا ليا
خليلى لا والله لا املك الذى ... قضى الله فى ليلى ولاما قضى ليا
قضاها لغيرى وابتلانى بحبها ... فهلا بشئ غير ليلى ابتلانيا
فهذى شهور الصيف عنا قد انقضت ... فما للنوى ترمى بليلى المراميا
فلو ان واش باليمامة داره ... ودارى باعلى حضر موت اهتدى ليا
وما ذا لهم لا احسن الله حالهم ... من الحظ فى تصريم ليلى حباليا
وقد كنت اعلو حب ليلى فلم يزل ... بى النقض والابرام حتى علانيا
فيارب سوّ الحب بينى وبينها ... يكون كفافا لا على ولا ليا

قيس

احاط على الدهر من كل جانب ... ودامت ولم تقلع على الفجائع
فمن كان محزونا غدا لفراقنا ... فمذ الآن فابك لما هو واقع

من القصيدة

جميل القضاعي

خليلى عوجا اليوم حتى تسلما ... على عذبة الانياب طيبة النشر
فانكما ان عجتما لى ساعة ... شكرتكما حتى اغيب فى قبرى
وانكما ان لم تعوجا فاننى ... سأصرف وجدى فأذنا اليوم بالهجر
ومالى لا ابكى وفى الايك نائح ... وقد فارقتنى شختة الكشح والخصر
ايبكى حمام الأيك من فقد الفه ... واصبر مالى عن بثينة من صبر
يقولون مسحور يجن بذكرها ... فاقسم مابى من جنون ولا سحر
واقسم لاانساك ماذر شارق ... وما هب آل فى معلمة قفر
وما لاح نجم فى السماء معلق ... وما اورق الاغصان من ورق السدر
لقد شغفت نفسى بثين بذكر ... كما شغف المجنون يابثن بالخمر
ذكرت مقامى ليلة البان قابضا ... على كف حوراء المدامع كالبدر
فكدت ولم املك اليها صبابة ... اهيم وفاض الدمع منى على النحر
فياليت شعرى هل ابيتن ليلة ... كليلتنا حتى نرى ساطع الفجر
تجود علينا بالحديث وتارة ... تجود علينا بالرضاب من الثغر
فليت آلهى قد قضى ذاك مرة ... فيعلم ربى عند ذلك ماشكرى
ولو سألت منى حياتى بذلتها ... وجدت بها ان كان ذلك من امرى

وله

وغاب قمير كنت ارجو غيوبه ... وروح رعيان ونوم سمر
فحييت اذ فاجأتها فتولهت ... وكادت بمكتوم التحية تجهر
وقالت وعضت بالبنان فضحتنى ... وانت امرؤ ميسور امرك اعسر
اريتك اذ هنا عليك الم تخف ... رقيبا وحولى من عدوك حضر
فوالله مادرى انعجيل حاجة ... اتى بك ام قد نام ماكنت تحذر
فقلت لها بل قادنى الشوق والهوى ... اليك وماعين من الناس تنظر
فيالك من ملقى هناك ومجلس ... لنا لم يكدره علينا مكدر
يمج ذكاء المسك منها مفلج ... رقيق الحواشى ذو غروب موشر
يرق اذا تفتر عنه كأنه ... حصى برد او اقحوان منور
وترنو بعينها الى كما رنا ... الى ربرب وسط الخميلة جوذر
فلما تولى الليل الا اقله ... وكادت توالى نجمه تتغور
اشارت بان الحى قد كان منهم ... هبوب ولكن موعدلك عزور
فما راعنى الا مناد برحلة ... وقد لاح مفتوق من الصبح اشقر
فلما رأت من قد تنور منهم ... وايقاظهم قالت اشر كيف تأمر

كأنك لم تقسم اذا لم تلاقها   وان تلقها فالقلب راض وقانع

فيا قلب خبرني اذا شطت النوى   بلبنى وصدت عنك ما انت صانع

اتصبر للبين المشت مع الجوى   ام انت امرؤ ناسي الحياة فجازع

فما انا ان بانت سليمى بهاجع   اذا ما استقلت بالنيام المضاجع

وكيف ينام المرء مستشعر الجوى   ضجيع الاسى فيه نكاس روادع

فلا خير في الدنيا اذا لم تزورنا   لبنى ولم يجمع لنا الشمل جامع

اليست لبنى تحت سقف يكنها   واياى هذا ان نأت لى نافع

ويلبسنا الليل البهيم اذا دجا   ونبصر ضوء الصبح والفجر ساطع

تطأ تحت رجليها بساطا وبعضه   اطأه برجلى ليس يطويه مانع

وافرح ان تمسي بخير وان يكن   بها الحدث العادى ترعنى الروائع

كأنك بدع لم تر الناس قبلها   ولن يطلعنك الدهر فيمن يطالع

وقد كنت ابكى والنوى مطمئنة   بنا وبكم لم ندر ما البين صانع

واهجركم هجر البغيض وحبكم   على كبدى منه كلوم صوادع

فوا كبدى من شدة الشوق والاسى   ووا كبدى انى الى الله راجع

واعجل للاشفاق حتى يشفنى   مخافة شحط الدار والشمل جامع

واعمد للارض التى من ورائكم   لترجعنى يوما اليك الرواجع

فيا قلب صبرا واعترافا لما ترى   ويا حبها قع بالذى انت واقع

لعمرى لمن امسى وانت ضجيعه   من الناس ما اختيرت اليه المضاجع

الا تلك لبنى قد تراخى مزارها   وللبين غم ما يزال ينازع

اذا لم يكن الا الجوى فكفى به   جوى حرق قد ضمنتها الاضالع

ابائنة لبنى ولم تقطع المدى   بوصل ولا صرم فييأس طامع

ولولا رجاء القلب يعطفه النوى   لما حملته بينهن الاضالع

له وجبات اثر لبنى كأنها   شقائق برق فى السحاب لوامع

نهارى نهار الناس حتى اذا بدا   لى الليل هزتنى اليك المضاجع

اقضى نهارى بالحديث وبالمنى   ويجمعنى بالليل والهم جامع

اذا نحن انفدنا البكاء عشية   فموعدنا قرن من الشمس طالع

وللحب آيات تبين للفتى   شحوب وتعرى من يديه الاشاجع

وما كل ما منيت نفسك خاليا   تلاقى ولا كل الذى انت تابع

تداعت له الاحزان من كل وجهة   فحن كما حن الطيور السواجع

وجانب قرب الناس يخلو بهمه   وعاوده فيها هيام مراجع

اراك اجتنبت الحى من غير بغضة   ولو شئت لم تجنح اليك الاصابع

كأن بلاد الله ما لم تكن بها   وان كان فيها الناس قفر بلاقع

الا انما ابكى لما هو واقع   وهل جزع من وشك بينك نافع

زيد بن معاوية

من القصيدة

خذوا بدمى ذات الوشاح فاننى ... رأيت بعينى فى اناملها دمى
ولا تقتلوها ان ظفرتم بقتلها ... بلى خبروها بعد موتى بمأثم
وقولوا لها يا منية النفس اننى ... قتيل الهوى والعشق او كنت تعلمى
لها حكم لقمان وصورة يوسف ... ونغمة داود وعفة مريم
ولى حزن يعقوب ووحشة يونس ... وآلام ايوب وحسرة آدم
ولما تلاقينا وجدت بنانها ... مخضبة تحكى عصارة عندم
فقلت خضبت الكف بعدى وهكذا ... يكون جزاء المستهام المتيم
فقالت وابدت فى الحشى حرق الجوى ... مقالة من فى القول لم تتبرم
وعيشك ما هذا خضابا عرفته ... فلا تك بالبهتان والزور متهمى
ولكننى لما رأيتك نائيا ... وقد كنت لى كفى وزندى ومعصمى
بكيت دما يوم النوى فمسحته ... بكفى وهذا الاثر من ذلك الدم
واو قبل مبكاها بكيت صبابة ... بسعدى شفيت النفس قبل التندم
ولكن بكت قبلى فهيج لى البكا ... بكاها فكان الفضل للمتقدم
خفائية الالحاظ مهضومة الحشا ... هلالية العينين طائية الفم
منعمة الاعطاف يجرى وشاحها ... على كشح مرتج الروادف اهضم
وممشوطة بالمسك قد فاح نشرها ... بثغر كأن الدر فيه منظم

قيس بن ذريح

من القصيدة

عفا سرف من اهله فشوارع ... فجنبا اريك فالبلاد الدوافع
فكة فالاخياف اخياف طيبة ... بها من لبينى مخرف فمرابع
لعل لبينى ان يحم لقاؤها ... ببعض بلادى ان ما حم واقع
بجذع من الوادى خلا عن انيسه ... عفى وتخطته العيون الجوازع
ولما بدا منها الفراق كما بدا ... بظهر الصفا الصلد الشقوق الشوايع
تمنيت ان تلقى لبيناك والمنى ... تعاصيك احيانا وحينا تطاوع
وما من حبيب وامق لحبيبه ... ولا ذى هوى الا له الدهر فاجع
وطار غراب البين وانشقت العصا ... ببين كما شق الاديم الصوانع
الا يا غراب البين قد طرت بالذى ... احاذر من لبنى فهل انت واقع
وانك لو ابلغتها قبل اسلمى ... طوت حزنا وارفض منها المدامع
اتبكى على لبنى وانت تركتها ... وكنت كآت غيه وهو طائع
فلا تبكين فى اثر شئ ندامة ... اذا نزعته من يديك النوازع
فليس لامر حاول الله جمعه ... مشت ولا ما فرق الله جامع

ابو الفتح

حسب الفتى عقله خلا يعاشره ... اذا تحاماه اخوان وخلان

هما رضيعا لبان حكمة وتقى ... وساكنا وطن مال وطغيان

اذا نبا بكريم موطن فله ... وراءه في بسيط الارض اوطان

يا ظالما فرحا بالعز ساعده ... ان كنت في سنة فالدهر يقظان

ما استمرأ الظلم لو انصفت آكله ... وهل يلذ مذاق المرء خطبان

يا رافلا في الثياب الوجف منتشيا ... من كأسه هل اصاب الرشد نشوان

لا تغترر بشباب رائق خضل ... فكم تقدم قبل الشيب شبان

يا ايها العالم المرضي سيرته ... ابشر فانت بغير الماء ريان

ويا اخا الجهل لو اصبحت في لجج ... فانت ما بينها لا شك ظمآن

لا تحسبن سرورا دائما ابدا ... من سره زمن ساءته ازمان

ويا اخا الشيب لو ناصحت نفسك لم ... يكن لمثلك في الاسراف امعان

هب الشبيبة تبلي عذر صاحبها ... ما عذر اشيب يستهويه شيطان

كل الذنوب فان الله يغفرها ... ان شيع المرء اخلاص وايمان

فكل كسر فان الدين يجبره ... وما لكسر قناة الدين جبران

خذها سوائر امثال مهذبة ... فيها لمن يبتغي التبيان تبيان

ماضر حسانها والطبع صائغها
ان لم يصغها قريع الشعر حسان

قصيدة ترثي بها اخاها الصخر بن عمرو

خنساء

قذى بعينك ام بالعين عوار ... ام اقفرت اذ خلت من اهلها الدار

كأن عيني لذكراه اذا خطرت ... فيض يسيل على الخدين مدرار

تبكي لصخر هي العبرا وقد ثكلت ... ودونه من جديد الترب استار

تبكي خناس على صخر وحق لها ... اذ رابها الدهر ان الدهر ضرار

وما عجول على بو تحن له ... لها حنينان اعلان واسرار

ترتع ما غفلت حتى اذا ذكرت ... فانما هي اقبال وادبار

يوما باوجع مني حين فارقني ... صخر وللدهر احلاء وامرار

لابد من ميتة في صرفها عبر ... والدهر في صرفه حول واطوار

يا صخر وراد ماء قد تبادره ... اهل الموارد ما في ورده عار

يمشي السبنتى الى هيجاء معضلة ... له سلاحان انياب واظفار

وان صخرا لمولانا وسيدنا ... وان صخرا اذ نشتو لنحار

وان صخرا لتأتم الهداة به ... كأنه علم في رأسه نار

لم تره جارة يمشي بساحتها ... لريبة حين يخلي بيته الجار

وما تراه وما في البيت يأكله ... لكنه بارز بالصحن مهمار

طلق اليدين بفعل الخير ذو فخر ... ضخم الدسيعة بالخيرات امار

ابو الفتح

من يتق الله يحمد فى عواقبه ... ويكفه شر من عزوا ومن هانوا
من استعان بغير الله فى طلب ... فان ناصره عجز وخذلان
من كان للخير مناعا فليس له ... على الحقيقة اخوان واخدان
من جاد بالمال مال الناس قاطبة ... اليه والمال للانسان فتان
من سالم الناس يسلم من غوائلهم ... وعاش وهو قرير العين جذلان
من كان للعقل سلطان عليه غدا ... وما على نفسه للحرص سلطان
من مد طرفا لفرط الجهل نحو هوى ... اغضى على الحق يوما وهو خزيان
من عاشر الناس لاقى منهم نصبا ... لان سوسهم بغى وعدوان
ومن يفتش عن الناس يقلهم ... فجل اخوان هذا العصر خوان
من استشار صروف الدهر قام له ... على الحقيقة طبع الدهر برهان
من يزرع الشر يحصد فى عواقبه ... ندامة ولحصد الزرع ابان
من استنام الى الاشرار نام وفى ... قميصه منهم صل وثعبان
كن ريق البشر ان الحر همته ... صحيفة وعليها البشر عنوان
ورافق الرفق فى كل الامور فلم ... يندم رفيق ولا يذممه انسان
فلا يغرنك حظ جره خرق ... فالخرق هدم ورفق المرء بنيان
احسن اذا كان امكان ومقدرة ... فلن يدوم على الاحسان امكان
صن حر وجهك لا تهتك غلالته ... فكل حر لحر الوجه صوان
فالروض يزدان بالانوار فاغمة ... والحر بالعدل والاحسان يزدان
اذا لقيت عدوا فالقه ابدا ... والوجه بالبشر والاشراق غضان
دع التكاسل فى الخيرات تطلبها ... فليس يسعد بالخيرات كسلان
لا ظل للمرء يعرى من نهى وتقى ... وان اظلته اوراق واغصان
والناس اعوان من والته دولته ... وهم عليه اذا عادته اعوان
سحبان من غير مال باقل حصر ... وباقل فى ثراء المال سحبان
لا تودع السر وشابه نزلا ... فما رعى غنما فى الدو سرحان
لا تحسب الناس طبعا واحدا فلهم ... غرائز لست تحصيهن الوان
ما كل ماء كصداء لوارده ... نعم ولا كل نبت فهو سعدان
لا تخدشن بمطل وجه عارفة ... فالبر يخدشه مطل وليان
لا تستشر غير ندب حازم لفظ ... قد استوى فيه اسرار واعلان
فللتدابير فرسان اذا ركضوا ... فيها ابروا كما للحرب فرسان
وللامور مواقيت مقدرة ... وكل امر له حد وميزان
فلا تكن عجلا فى الامر تطلبه ... فليس يحمد قبل النضج بحران
كفى من العيش ما قد سد من عوز ... ففيه للحر قنيان وغنيان
وذو القناعة راض من معيشته ... وصاحب الحرص ان اثرى فغضبان

ابن الازرق

اوكان شخصا ذكره لبدا على — اعطافه من كل حمد ملبس
ذاكم ابو يحيى به تحمى العلا — وبه خلال الفخر طرا يحرس
بيت على عمد الفخار مطنب — مجد على متن السماك مؤسس
خيم وعرس فى حماه فكم حوى — فيه المراد مخيم ومعرس
انا انفدو هيما فينيلنا — ريا ويوحشنا النوى فيؤنس
حتى اقنا والامانى منهضا — ت وابتسمنا والزمان معبس
لم ندر قبل يراعه وبنانه — ان الذوابل بالغمام تبجس
هن اليراع بها يؤمن خائف — ويحاط مذعور ويغنى مفلس
مهما انبرت فهى السهام يرى لها — وقع لاغراض البيان مقرطس
يشفى بامله الشكى المعترى — يحيى بأمنه الحمام المؤيس
فتقص حين تشق منها السن — وتسير حين تقط منها اروس
من كل وشاء باسرار النهى — درب باظهار السرائر يهجس
قد جمع الاضداد فى حركاته — فلذا اطراد فخاره لا يعكس
عطشان ذو رى يبيس مثمر — غضبان ذو صفح فصيح اخرس
لله من تلك اليراع جواذب — للسحر منك كأنها المغنيطس
رضنا شماس القول فى اوصافها — فهى التى راضت لنا مايشمس
واليكها حللا تشابه نسجها — مثلى يفصلها ومثلك يلبس
واهنأ بعيد باسم متهلل — وافاك يجهر بالسرور ويهمس
واحبس لواء الفخر موقوفا فا — ن الحمد موقوف عليك محبس

١

القصيدة

ابو الفتح البستى

زيادة المرء فى دنياه نقصان — وربحه غير محض الخير خسران
وكل وجدان حظ لاثبات له — فان معناه فى التحقيق فقدان
ياعامرا لخراب الدهر مجتهدا — بالله هل لخراب الدهر عمران
ويا حريصا على الاموال تجمعها — انسيت ان سرور المال احزان
دع الفؤاد عن الدنيا وزينتها — فصفوها كدر والوصل هجران
وأرع سمعك امثالا افصلها — كما يفصل ياقوت ومرجان
احسن الى الناس تستعبد قلوبهم — فطالما استعبد الانسان احسان
ياخادم الجسم كم تسعى بخدمته — اتطلب الربح فيما فيه خسران
اقبل على النفس واستكمل فضائلها — فانت بالنفس لا بالجسم انسان
وان اساء مسىء فليكن لك فى — عروض زلته صفح وغفران
وكن على الدهر معوانا لذى امل — يرجو نداك فان الحر معوان
واشدد يديك بحبل الله معتصما — فانه الركن ان خانتك اركان

ابن حمديس

واذا نظرت الى غرائب سقفه ... ابصرت روضا فى السماء نضيرا
وعجبت من خطاف عسجده التى ... حامت لتبنى فى ذراه وكورا
وضعت به صناعها اقلامها ... فأرتك كل طريدة تصويرا
وكأنما للشمس فيه ليقة ... مشقوا بها التزويق والتشجيرا
وكأنما اللازورد فيه مخرم ... بالخط فى ورق السماء سطورا
وكأنما وشوا عليه ملاءة ... تركوا مكان وشاحها مقصورا
يامالك الارض الذى اضحى له ... ملك السماء على العداة نصيرا
كم من قصور للملوك تقدمت ... واستوجبت بقصورك التأخيرا
فعمرتها وملكت كل رياسة ... منها ودمرت العدا تدميرا

فى مدح الرئيس ابى يحيي بن عاصم

ابن الازرق الأندلسى

خضعت لمعطفه الغصون الميس ... ورنا فهام بمقلتيه النرجس
ذو مبسم زهر الربا فى كسبه ... متنافس عن طيبه متنفس
ومورد من ورده اوناره ... يتنعم القلب العميد وييأس
فالورد فيه من دموعى يرتوى ... والنار فيه من ضلوعى تقبس
كملت محاسنه فقد ناضر ... ولواحظ نجل وثغر العس
صعب التعطف بالغرام حبيته ... فالحب يحيى والتعطف يحبس
غرس التشوق ثم اغرى الوجد بى ... فالوجد يغرى والتشوق يغرس
ما كنت اشقى لوحللت بجنة ... من وصله تحيى لديها الانفس
الحاظه ورضابه وعذاره ... حوربها اوكوثر اوسندس
وليال انس قدامنت بهن من ... واش ينم ومن رقيب يحرس
اطلعت شمس الراح فيها فاهتدى ... عاش الينا فى الدجى ومغلس
صفراء كالعقيان فى الالوان لا ... ندمان كالشهبان منها اكؤس
صبت شقيقا فاستحالت نرجسا ... فى مزجها فورد ومورس
وحبابها يغنى بأسنى جوهر ... انقى لغم المعدمين وانفس
يجلى بها للغم منها حندسا ... فرعليه من الذوابة حندس
حتى اذا عمشت مراة البدر من ... صبح بدا تلقاه اذ يتنفس
ناديته وسنا الصباح مخصص ... ينجاب عنه من الظلام معسعس
يامطلع الانوار زهرا يجتنى ... ومشعشع الصهباء نارا تلمس
بك مجالس الانس اطمأن وبابن عا ... صم اطمأن من الرياسة مجلس
بدر باوار الهدى متطلع ... غيث باشتات الندى متبجس
حامى فلم ترتع لخطب يعترى ... ووفى فلم تحفل بدهر يبخس
شيم مهذبة وعلم راسخ ... ومكارم هتن ومجد اقعس

ومضت على الروم الدهور وما بنوا … لملوكهم شبهاله ونظيرا

اذكرتنا الفردوس حين اريتنا … غرفا رفعت بناءها وقصورا

فالمحسنون تزيدوا اعمالهم … ورجوا بذلك جنة وحريرا

والمذنبون هدوا الصراط وكفرت … حسناتهم لذنوبهم تكفيرا

فلك من الافلاك الا انه … حقر البدور فاطلع المنصورا

ابصرته فرأيت ابدع منظر … ثم انثنيت بناظرى محسورا

فظننت انى حالم فى جنة … لما رأيت الملك فيه كبيرا

واذا الولائد فتحت ابوابه … جعلت ترحب بالعفاة صريرا

عضت على حلقاتهن ضراغم … فغرت بها افواهها تكبيرا

فكأنها لبدت لتهصر عندها … من لم يكن بدخوله مأمورا

تجرى الخواطر مطلقات اعنة … فيه فتكبو عن مداه قصورا

بمرخم الساحات تحسب انه … فرش المها وتوشح الكافورا

ومحصب بالدر تحسب تربه … مسكا تضوع نشره وعبيرا

تستخلف الابصار منه اذا انى … صبحا على غسق الظلام منيرا

وضراغم سكنت عرين رياسة … تركت خرير الماء فيه زئيرا

فكأنما غشى النضار جسومها … واذاب فى افواهها البلورا

اسد كأن سكونها متحرك … فى النفس لووجدت هناك مثيرا

وتذكرت فتكاتها فكأنما … أقعت على ادبارها لتثورا

وتخالها والشمس تجلو لونها … نارا وألسنها اللواحس نورا

فكأنما سلت سيوف جداول … ذابت بلا نار فعدن غديرا

وكأنما نسج النسيم لمائه … درعا فقدر سردها تقديرا

وبديعة الثمرات تعبر نحوها … عيناى بحر عجائب مسجورا

شجرية ذهبية نزعت الى … سحر يؤثر فى النهى تأثيرا

قد صوبحت اغصانها فكأنما … قبضت بهن من الفضاء طيورا

وكأنما تأبى لوقع طيرها … ان تستقل بنهضها وتطيرا

من كل واقعة ترى منقارها … ماء كسلسال اللجين نميرا

خرس تعد من الفصاح فان شدت … جعلت تغرد بالمياه صفيرا

وكأنما فى كل غصن فضة … لانت فارسل خيطها مجرورا

وتريك فى الصهريج موقع قطرها … فوق الزبرجد لؤلؤا منثورا

ضحكت محاسنه اليك كأنما … جعلت لها زهر النجوم ثغورا

ومصفح الابواب تبرا نظروا … بالنقش فوق شكوله تنظيرا

تبدو مسامير النضار كما علت … تلك النهود من الجنان صدورا

خلعت عليه غلائلا ووشية … شمس ترد الطرف عنه حسيرا

ابو القاسم

حاشا لها من مجلات مفارقة — من شيق دونها فى القرب محزون
ابن المسير ورزق الله ادركه — من دون جهد وتأميل يعنيني
يامن يزين لى الترحال عن بلدى — كم ذا تحاول نسلا عند عنين
واين يعدل عن ارجاء قرطبة — من شاء يظفر بالدنيا وبالدين
قطر فسيح ونهر مابه كدر — حفت بشطيه الفاف البساتين
بالبيت لى عمر نوح فى اقامتها — وان مالى فيه كنز قارون
كلاهما كنت افنيه على نشوا — ت الراح نهبا ووصل الحور والعين
وانما اسفى انى اهيم بها — وان حظى منها حظ مغبون
ارى بعينى مالا تستطيل يدى — له وقد حازه من قدره دونى
وانكد الناس عيشا من تكون له — نفس الملوك وحالات المساكين
يغض طرف التصابى حين يبهته — قضبان نعمان فى كثبان يبرين
قالوا الكفاف مقيم قلت ذاك لمن — لايستخف الى بيت الزراجين
ولا يبلبله هب الصبا سحرا — ولا يلطفه عرف الرياحين
ولا يهيم بتفاح الخدود ورمـ — ـان الصدور وترجيع التلاحين
لا تجتنى راحة الا على تعب — ولا تنال العلا الامن الهون
وصاحب العقل فى الدنيا اخو كدر — وانما الصفو فيها للمجانين
يا آمرى ان احث العيس عن وطنى — لما رأى الرزق فيه ليس يرضينى
نصحت لكن لى قلبا ينازعنى — فلو ترحلت عنه حل دونى
لازمن وطنى طورا تطاوعنى — قود الامانى وطورا فيه تعصينى
مذ للابين عرفانى وأضرب عن — سبر الارض بها من ليس يدرينى
هذا يقول غريب ساقه طمع — وذاك حين اريد البر يجفونى
اليك عنى آمالى فبعدك يه — دينى وقربك يطغينى ويغوينى
يا لحظ كل غزال لست املكه — يدنو ومالى حال منه تدنينى
ويا مدامة دير لا ألم به — اولا كما كان ما اعطيت يكفينى
لاصبرن على ماكان من كدر — لمن عطاياه بين الكاف والنون

قصيدة وصف داربناها المنصور بن اعلى الناس ببجاية

ابن حمديس الصقلى الاندلسى

اعمر بقصر الملك ناديك الذى — اضحى بمجدك بيته معمورا
قصر لوانك قد كحلت بنوره — اعمى لعاد الى المقام بصيرا
واشتق من معنى الجنان نسيمه — فيكاد يحدث بالعظام نشورا
نسى الصبيح مع الفصيح بذكره — وسما ففاق خورنقا وسديرا
لوان بالايوان قوبل حسنه — ماكان شيئا عنده مذكورا
اعيت مصانعه على الفرس الأولى — رفعوا البناء وأحكموا التدبيرا

(ومضت)

ابن خفاجة

خدم القضاء مراده فكأنما ... ملكت يداه اعنة الاقدار
وعنى الزمان لامره فكأنما ... اصغى الزمان به الى امار
وجلا الامارة فى رفيق نضارة ... جلت الدجى فى حلة الانوار
فى حيث وشح لبة بقلادة ... منها وحلى معصما بسوار
جذلان يملأ مجده وبشاشه ... ايدى العفاة واعين الزوار
ارج الندى بذكره فكأنه ... متنفس عن روضة معطار
بطل حوى الفلك المحيط بسرجه ... واستل صارمه يد المقدار
بيمينه يوم الوغى وشماله ... ماشاء من نار ومن اعصار
والشمس خمر والجياد عرائس ... والجو كأس والسيوف عوارى
والخيل تعثر فى شبا شوك القنا ... قصدا وتسبح فى الدم الموار
والبيض تجنى فى الطلى فكأنما ... تلوى عرى منها على ازرار
والنقع يكسر من سنا شمس الضحى ... فكأنه صدأ على دينار
صحب الحسام النصر صحبة غبطة ... فى كف صوال به سوار
لسوانه اومى اليه بنظرة ... يوما لثار ولم ينم عن ثار
وقضى وقد ملكته هزة عزة ... تحت العجاج وضحكة استبشار

قصيدة قالها فى وصف قرطبة

ابو القاسم عامر بن هشام الأندلسى

ياهبة باكرت من نحو دارين ... وافت الى على بعد تحيينى
سرت على صفحات النهر ناشرة ... جناحها بين خيرى ونسرين
ردت الى جسدى روح الحياة وما ... خلت النسيم اذامامت يحيينى
لولا تنسمها عن نشر ارضكم ... ما اصبحت من اليم الوجد تبرينى
مرت على عقدات الرمل حاملة ... من سركم خبرا بالوحى يشفينى
عرفت من عرفه ما كنت اجهله ... لما تبسم فى تلك الميادين
نزوت من طرب لما هفا سحرا ... وظل ينشرنى طورا ويطوينى
خلت الشمال شمالا اذ سكرت بها ... سكرا بما سألت ارجوه يمنينى
اهدت الى اريجا من شمائلكم ... فقلت قربنى من كان يقصينى
وخلت من طمع ان اللقاء على ... اثر النسيم واضحى الشوق يحدونى
فظلت الثم من تعظيم حقكم ... مجر اذيالها والوجد يغرينى
مسارح كم بها سرحت من كمد ... قلبى وطرفى ولا سلوان يثنينى
بين المصلى الى وادى العقيق وما ... يزال مثل اسمه ان بان يبكينى
الى الرصافة فالمرج النضير فوا ... دى الدير فالعطف من بطحاء عبدون
لباب عبد سقته السحب وابلها ... فلم يزل بكؤس الانس يسقينى
لاباعد الله عينى عن منازهه ... ولا يقرب لها ابواب جيرون

ابن خفاجة

والليل قد نصح الندى سرباله ... فانهل دمع الطل فوق صدار
مترقب رسل الرياح عشية ... بمساقط الانواء والانوار
ومجر ذيل غمامة لبست به ... وشى الحباب معاطف الانهار
خفقت ظلال الايك فيه ذوائبا ... وارتج ردفا مائل التيار
ولوى القضيب هناك جيدا اتلعا ... قد قبلته مباسم النوار
باكرته والغيم قطعة عنبر ... مشبوبة والبرق لفحة نار
والريح تطلع فيه ارداف الربا ... لعبا وتلثم اوجه الازهار
ومنابر الاشجار قد قامت بها ... خطباء مفصحة من الاطيار
في فتية جنبوا العجاجة ليلة ... ولربما سفروا عن الاقمار
سار القتام بهم دخانا وارتمى ... زند الحفيظة منهم بشرار
شاهدت من هيآتهم وهباتهم ... اشراف اطواد وفيض بحار
من كل منتقب بوردة خجلة ... كرما ومشتمل بثوب وقار
في عمة خلعت عليه للمة ... وذؤابة قرنت بها لعذار
ضافي رداء المجد طماح العلا ... طامي عباب الجود رحب الدار
جرار اذيال المعالي والقنا ... حامي الحقيقة والحمى والجار
طرد القنيص بكل قيد طريدة ... زجل الجناح مورد الاظفار
ملتفة اعطافه بحبيرة ... مكحولة اجفانه بنضار
يرمى به الامل القصي فينثني ... مخضوب درء الظفر والمنقار
وبكل نائي الشوط اشدق اخزر ... طاوي الحشى حالي المقلد ضاري
يفتر عن مثل النصال وانما ... يمشي على مثل القنا الخطار
مستقريا اثر القنيص على الصفا ... والليل مشتمل بشملة قار
من كل اسود تلهب طرفه ... ترميك فحمته بشعلة نار
ومورس السربال يخلع نده ... عن نجم رجم في سماء غبار
يستن في سطر الطريق وقد عفا ... قدما فتقرأ احرف الآثار
عطف الضمور سراطه فكأنه ... والنقع يحجبه هلال سرار
ولرب رواع هنالك انبط ... خلق المسامع اطلس الاطمار
يجري على حذر فيجمع بسطه ... يهوى فينعطف انعطاف سوار
ممتد حبل الشأو يعسل رائغا ... فيكاد يفلت ابدي الاقدار
متردد يرمى به جوف الردى ... كرة تهاداها اكف قفار
ولرب طيار خفيف قد جرى ... فشلا بجار خلفه طيار
من كل قاصرة الخطا مختالة ... مشي الفتاة تجر فضل ازار
مخضوبة المنقار تحسب انها ... كرعت على ظمأ بكأس عقار
ولو استجارت منهما بحمى ابي ... يحيى لأمنها امن جوار

لسان الدين

فأمننى الدهر الذى قد اخافنى ... وجددلى السعدالذى كان ابلانى
وخولنى الفضل الذى هو اهله ... وشيكا واعطانى فانعم اعطانى
تخوفنى صرف الحوادث فانثنى ... بقبل اردانى ومن بعد اردانى
وازعجنى من منشائى ومبوأى ... ومعهد احبابى ومألف جيرانى
بلادى التى فيها عقدت تمائمى ... وجم بها وفرى وجل بها شانى
تحدثنى عنها الشمال فتنثنى ... وقد عرفت منى شمائل نشوان
وآمل ان لا استفيق من الكرا ... اذا الحلم اوطانى بها ترب اوطانى
تلون اخوانى على وقدجنت ... على خطوب جمة ذات الوان
وماكنت ادرى قبل ان يتنكروا ... بان خوانى كان مجمع خوانى
وكانت وقدحم القضاء صنائعى ... على بما لاارتضى شراعوانى
فلولاك بعد الله ياملك العلا ... وقد فت ماالفيت من يتلافانى
تداركت منى بالشفاعة منعما ... بريا رماه الدهر فى موقف الجانى
فان عرف الاقوام حقك وفقوا ... وان جهلوا باؤا بصفقة خسران
وان خلطوا عرفا بنكر وقصروا ... وزنت بقسطاس قويم وميزان
وحرمة هذا المجد يأبى كمالها ... هضيمة رد اوحطيطة نقصان
وقد نمت عن امرى ونبهت همة ... تحدق من علو الى صرح هامان
اذا دانت الله النفوس واملت ... اقالة ذنب اوانالة غفران
فولاك يامولاى قبلة وجهتى ... وعهدة اسرارى وجهة اعلانى
وقفت على مثواه نفسى قائما ... بترديد ذكر اوتلاوة قرآن
ولو كنت ادرى فوقها من وسيلة ... الى ملك الارض لشمرت اردانى
وابلغت نفسى جهدها غيرانى ... طلابى مابعد النهاية اعيانى
قرأت كتاب الحمد فيك لعاصم ... فصح ادائى واقتدائى واتقانى
فدونكها من بحر فكرى لؤلؤا ... يفصل من حسن النظام بمرجان
وكان رسول الله بالشعر يعتنى ... وكم حجة فى شعر كعب وحسان
ووالله ما وفيت قدرك حقه ... ولكنه وسعى ومبلغ امكانى

القصيدة تمدح بها الامير ابا يحيى بن ابراهيم

ابن خفاجه الأندلسى

سمح الخيال على النوى بمزار ... والصبح يمسح عن جبين نهار
فرفعت من نارى لضيف طارق ... يعشو اليها من خيال طارى
ركب الدجى احسن به من مركب ... وطوى السرى احسن به من سارى
واناخ حيث دموع عينى منهل ... يروى وحيث حشاى موقد نار
وسقى فأروى غلة من ناهل ... اروى بجانحتيه زند اوار
يلوى الضلوع من الولوع لخطرة ... من شيم برق او شميم عرار

لسان الدين

و يمطر من ودق السهام بحاصب ... سحائبه من كل عوجاء مرنان
وجردا اذا ما ضمرت يوم غاية ... تعجبت من ريح تقاد بارسان
تسابق ظلمان الفلاة بمثلها ... وتذعر غزلان الرمال بغزلان
ودون مهب العزم منك قواضب ... ابى النصر يوما ان تلم بأجفان
نظرت اليها والنجيع لباسها ... فقلت سيوف ام شقائق نعمان
تفتح وردا خدها حين جردت ... ولا ينكر الاقوام نجلة عريان
كأن الوغى نادت بها اولية ... قد احتفلت اوضاعها منذ ازمان
فان طعمت بالنصر كان وضوءها ... نجيعا ووافاها الغبار بأشنان
لقد خلصت لله منك سجية ... جزاك على الاحسان منك باحسان
فسيفك للفتح المبين مصاحب ... وعزمك والنصر المؤزر الفان
فرح واغد للرحمن تحت كلاءة ... وسرحان فى الغاب العدا كل سرحان
ودم وللمنى تدنى اليك قطافها ... ميسر أوطار ممهد اوطان
وكن واثقا بالله مستنصرا به ... فسلطانه يعلو على كل سلطان
كفاك العدا كاف لملكك كافل ... فضدك نضو ميت بين اكفان
رضا الوالد المولى ابيك عرفته ... وقد انكر المعروف من بعد عرفان
فكم دعوة اولاك عند انتقاله ... الى العالم الباقى من العالم الفانى
فعرفت فى السراء نعمة منعم ... والحفت فى الضراء رحمة رحمان
عجبت لمن يبغى الفخار بدعوة ... مجردة من غير تحقيق برهان
وسنة ابراهيم فى الفخر قد أتت ... بكل صحيح عن على وعثمان
ومن مثل ابراهيم فى ثبت موقف ... اذا ما التقى فى موقف الحرب صفان
اذاهم لم يلفت بلحظة هائب ... وان من لم يثن بلفظة منان
فصاحة قس فى سماحة حاتم ... واقدام عمرو تحت حكمة لقمان
شمائل ميمون النقيبة اروع ... له قصبات السبق فى كل ميدان
محبته فرض على كل مسلم ... وطاعته فى الله عقدة ايمان
هنيئا امير المسلمين بنعمة ... حبيت بها من مطلق الجود منان
فزينت اجياد المنابر بالتى ... اتاح لها الرحمن فى آل زيان
قلائد فتح هن لكن قدرها ... ترفع أن يدعى قلائد عقيان
امولاى حبى فى علاك وسيلتى ... والطفك بى دأبا بحمدك اغرانى
اباد بك لا انسى على بعد المدى ... نعوذ بك اللهم من شر نسيان
فلا اجحد ما خولتنى من سجيتى ... ولا كفر نعماك العميمة من شانى
ومهما نجحت الحقوق لاهلها ... فانك مولاى الحقيق وسلطانى
وركنى الذى لما نبا بى منزلى ... اجاب ندائى بالقبول وآوانى
وعالج ايامى وكانت مريضة ... بحكمة من لم ينتظر يوم بحران

ولله مـن ملك سعـيد ونصبه فضى المشترى فيهـا بعزلة نيوان
وسجول حكم العـدل بين بيوتهـا وقوفا مـع لمشهور من رأى يونان
فلم تخش سهم القوس صفحة بدرها ولم تشك فيها الشمس من بخس ميزان
تولى اختيـار الله حسن اختيارهـا فـلم يخج الفرغان فيهـا الفرغان
ولاصرفت فيهـا دقائـق نسبة ولوخففت فيهـا طوالـع بلدان
وجوه القضايا فى كمالك شانهـا وجوب اذا خصت سواك بامـكان
ومن قاس منك الجود بالبحر والحيـا فقدقاس تموبها قياس سفسطانى
وطـاعتك العظمى بشـارة رحمة وعصيانك المحذور نزغة شيطـان
وحبك عنوان السعـادة والرضـا ويعرف مقـدار الكتاب بعنوان
ودين الهدى جسم وذاتك روحه وكم وصـلة مابين روح وجثمـان
تضن بك الدنيـا و بحرسك العلا كأنك منهـا بين لحظ واجفـان
بنيت على آسـاس اسـلافك العلا فـلا هدم المبنى ولاعدم البـانى
وصـاحت بك العليا فلم تك غافـلا ونادت بك الدنيـا فـلم تك بالوانى
ولم تك فى خوض البحـار بهـائب ولم تك فى نيـل الفخـار بكسلان
لقـد هز منـك العزم لمـا انتضيته ذوائب رضوى اومنـاكب ثهلان
ولله عينـا مـن رآهـا محـلة هى الحشر لا تحصى بعد وحسبان
وثـور عـزم فار فى اثر دعـوة يـعم الاقاصى والادانى بـطوفان
عجـائب اقطـار ومألف شـارد وافـلاذ آفاق وموعد ركـبان
اذا ما سرحت اللحظ فى عرصاتهـا تبلد منك الذهن فى العـالم الثانى
جنـاحان والنصر العزيز اهتصاره اذا انتظمت بالقلب منها جناحان
فمن سحب لاحت بهـا شهب القنـا ومن كثب بيض بدت فوق كثبان
مضارب فى البطحاء بيض قبابهـا كما قلبت للعـين ازهـار سوسـان
ومان رأى الراؤن فى الدهر قبلها قـرارة عز فى مـدينة كـتان
تفوت التفات الطرف حال اقتبالها كـأنك قد سخرت جن سليمـان
فقد اطرقت من خوفهـا كل بيعة وطأطأ من اجـلالهـا كل ايوان
وقد ذعرت خولان بين بيوتهـا غداة بدت منهـا البيوت بخولان
فلورميت مصر بهـا وصعيدهـا لاضحت خـلاء بلقعـا بعد عمران
ولـو يممت سيف بن ذى يزن لمـا تقرر ذاك السيف فى غمـد غمـدان
تراع بهـا الاوثان فى ارض رومة اذا خيمت شرقا عـلى طرق اوثان
وتجـفل اجفـال النعـام ببرقـة ليوث الشرى مابين ترك وعربان
وعرضا كيوم العرض أذهل هوله عيـانى واعيـانى تعدد اعيـان
وجيشا كقـطع الليل للخيل تحتـه اذا صهلت مفتـنة رجـع الحـان
فيوض من بيض الظبـا ببوارق وتقذف من سمر الرماح بشـهبان

ابن عبدون

وبحر السماح وويح الجود لو سلما
سقت ثرى الفضل والعباس هامية
ثلثة ما رقى النسران حيث رقوا
ثلثة ما رأى العصران مثلهم
ومن من كل شيء فيه اطيبه
من للجلال الذى عضت مهابته
اين الاباء الذى ارسوا قواعده
ابن الوفاء الذى اصفوا شرائعه
كانوا رواسى ارض الله منذ نأوا
كانوا مصابيحها لما خبوا غبرت
كانوا شجى الدهر فاستهوت بهم خدع
من لى ومن بهم ان اطبقت محن
من لى ومن بهم ان اظلمت نوب
ويل امه من طلوب الثار مدركه
من لى ومن بهم ان عطلت سنن
على الفضائل الا الصبر بعدهم
يرجو عسى وله فى اختها طمع

واحسرة الدين والدنيا على عمر
تعزى اليهم سماحا لا الى المطر
وكل ما طار من نسر ولم يطر
فضلا ولو عززوا بالشمس والقمر
حتى التمتع بالآصال والبكر
قلوبنا وعيون الانجم الزهر
على دعائم من عز ومن ظفر
فلم يرد احد منهم على كدر
عنها استطارت بمن فيها ولم يقر
هذى الخليفة يا لله فى سدر
منه باحلام عاد فى خطى الحضر
ولم يكن وردها يفضى الى صدر
فلم يكن ليلها يفضى الى السحر
لو كان دينا على ليان ذى عسر
واخفيت السن الايام والسير
سلام مرتقب للاجر منتظر
والدهر ذو عقب شتى وذو غير

قرطت آذان من فيها بفاضحة
على الحسان حصى الياقوت والدرر

يمدح بها السلطان اباسالم المرينى حين فتح تلمسان

لسان الدين ابن الخطيب الاندلسى

اطاع لسانى فى مديحك احسانى
فاطلعتها تفتر عن شنب المنى
كما ابتسم النوار عن ادمع الحيا
كما صففت ريح الشمال شمولها
تهنيك بالفتح الذى معجزاته
خففت اليها والجفون ثقيلة
وقدت الى الاعداء فيها مبادرا
تمد بنور النصر منهم ظلالها
جحاجحة غر الوجوه كأنما
امدك فيها الله بالملأ العلا
لقد جليت منك البلاد لخاطب
لقد كست الاسلام بيعتك الرضا

وقد لهجت نفسى بفتح تلمسان
وتسفر عن وجه من السعد حيانى
وجف بخد الورد عارض نيسان
فبان ارتياح السكر فى غصن البان
خوارق لم تدخر سواك لانسان
كما خف شثن الكف من اسد خفان
ليوث رجال فى مناكب عقبان
على كل مطعام العشيات مطعان
عمائمهم فيها معاقد تيجان
فجيشك مهما حقق الامر جيشان
لقد جنيت منك الغصون الى جان
وكانت على اهليه بيعة رضوان

بن عبدون

ولم ترد على الضليل صحته | ولا ثنت اسدا عن ربها حجر
ودوخت آل ذبيان واخوتهم | عبسا وعضت بنى بدر على النهر
والحقت بعدى بالعراق على | يدا بنه احمر العينين والشعر
واشرفت بخبيب فوق فارعة | والصقت طلحة الفياض بالعفر
ومزقت جعفرا بالبيض واختلست | من غيله حمزة الظلام للجزر
ولم ترد مواضى رستم وقنا | ذى حاجب عنه سعدا فى ابنة الغير
وخضبت شيب عثمان وماوخطت | الى الزبير ولم تستحى من عمر
ولارعت لابى اليقظان صحبته | ولم تزوده الا الضيح فى العمر
واجزرت سيف اشقاها اباحسن | وامكنت من حسين راحتى شمر
وليتها اذ فدت عمرا بخارجة | فدت عليا بمن شاءت من البشر
وفى ابن هند وفى ابن المصطفى حسن | اتت بمعضلة الالباب والفكر
فبعضنا قائل مااغتاله احد | وبعضنا ساكت لم يؤت من حصر
وعممت بالردى فودى ابى انس | ولم ترد الردى عنه قنا زفر
واردت ابن زياد بالحسين فلم | يبوء بشسع لها قد طاح اوظفر
وانزلت مصعبا من رأس شاهقة | كانت بها مهجة المختار فى وزر
ولم تراقب مكان ابن الزبير ولا | رعت عياذته بالبيت والحجر
واظفرت بالوليد ابن اليزيد ولم | تبق الخلافة بين الكأس والوتر
ولم تعد قضب السفاح نابية | عن رأس مروان اواشياعه الفجر
واسبلت دمعة الروح الامين على | دم بفخ لآل المصطفى هدر
واشرقت جعفرا والفضل ينظره | والشيخ يحيى بريق الصارم الذكر
واخفرت فى الامين العهد وانتبذت | لجعفر بابنه والاعبد الغدر
وروعت كل مأمون ومؤتمن | واسلمت كل منصور ومنتصر
واعثرت آل عباس لعا لهم | بذيل زباء من بيض ومن سمر
ولاوفت بعهود المستعين ولا | بما تأكد للمعتز من مرر
واوثقت فى عراها كل معتمد | واشرقت بقذاها كل مقتدر
بنى المظفر والايام مابرحت | مراحلا والورى منها على سفر
سحقا ليومكم يوما ولا حملت | بمثله ليلة فى مقبل العمر
من للاسرة اومن للاعنة او | من للاسنة يهديها الى الثغر
من للبراعة اومن لليراعة او | من للسماحة اوللنفع والضرر
من للعدى وعوالى الخط قد عقدت | اطراف السنها بالعى والحصر
وطرقت بالثنايا السود بيضهم | اعجب بذاك فما منها سوى ذكر
اورفع كارثة اودفع آزفة | اوقمع حادثة تعيى على القدر

ابو البقاء

يا راكبين عتاق الخيل ضامرة … كأنها في مجال السبق عقبان
وحاملين سيوف الهند مرهفة … كأنها في ظلام النقع نيران
وراتعين وراء البحر في دعة … لهم باوطانهم عز وسلطان
اعندكم نبأ من اهل اندلس … فقد سرى بحديث القوم ركبان
كم يستغيث بنا المستضعفون وهم … قتلى وأسرى فما يهتز انسان
ماذا التقاطع في الاسلام بينكم … وانتم ياعباد الله اخوان
الا نفوس ابيات لها همم … اما على الخير انصار واعوان
يامن لذلة قوم بعد عزهم … احال حالهم كفر وعصيان
بالامس كانوا ملوكا في منازلهم … واليوم هم في بلاد الكفر عبدان
فلو تراهم حيارى لادليل لهم … عليهم من ثياب الذل الوان
ولو رأيت بكاهم عند بيعهم … لهالك الامر واستهوتك احزان
يارب ام وطفل حيل بينهما … كما تفرق ارواح وابدان
وطفلة مثل حسن الشمس اذ طلعت … كأنما هي ياقوت ومرجان
يقودها العلج للمكروه مكرهة … والعين باكية والقلب حيران
لمثل هذا يذوب القلب من كمد … ان كان في القلب اسلام وايمان

في مرثية بني الافطس

ابن عبدون الاندلسي

الدهر يفجع بعد العين بالاثر … فما البكاء على الاشباح والصور
انهاك انهاك لا آلوك معذرة … عن نومة بين ناب الليث والظفر
فالدهر حرب وان ابدى مسالمة … فالبيض والسمر مثل البيض والسمر
ولا هوادة بين الرأس تأخذه … يد الضراب وبين الصارم الذكر
فلا يغرنك من دنياك نومتها … فما صناعة عينيها سوى السهر
ماللیالی اقال الله عثرتها … من الليالي وخانتها يد الغير
في كل حين لها في كل جارحة … منا جراح وان زاغت عن البصر
تسر بالشيء لكن كي تغر به … كالايم ثار الى الجاني من الزهر
كم امة وليت بالنصر دولتها … لم تبق منها وسل ذكراك عن خبر
هوت بدارا وفلت غرب قاتله … وكان عضبا على الاملاك ذا اثر
واسترجعت من بني ساسان ماوهبت … ولم تدع لبني يونان من اثر
وبلغت يزدجرد الصين واختذلت … عنه سوى الفرس جمع الترك والخزر
والحقت اختها طسما وعاد على … عاد وجرهم منها ناقض المدر
وما اقالت ذوي الهيآت من يمن … ولا اجارت ذوي الغايات من مضر
ومزقت سبأ في كل قاصية … فما التقى رائح منهم بمبتكر
وانفذت في كليب حكمها ورمت … مهلهلا بين سمع الارض والبصر

ابوزيد

يابنى احمد ياخير الورى ... لابيكم كان وفد المسلمين
نزل الوحى عليه فاحتبى ... فى الدجا فوقهم الروح الامين
خلقوا من ماء عدل وتقى ... وجميع الناس من ماء وطين
انظرونا نقتبس من نوركم ... انه من نور رب العالمين

القصيدة

ابو البقاء صالح الاندلسى

لكل شىء اذا ما تم نقصان ... فلا يغر بطيب العيش انسان
هى الامور كما شاهدتها دول ... من سره زمن ساءته ازمان
وهذه الدار لا تبقى على احد ... ولا يدوم على حال لها شان
يمزق الدهر حتما كل سابغة ... اذا نبت مشرفيات وخرصان
وينتضى كل سيف للفناء ولو ... كان ابن ذى يزن والغمد غمدان
اين الملوك ذوو التيجان من يمن ... واين منهم اكاليل وتيجان
واين ماشاده شداد فى ارم ... واين ماساسه فى الفرس ساسان
واين ماحازه قارون من ذهب ... واين عاد وشداد وقحطان
أتى على الكل امر لامرد له ... حتى قضوا فكأن القوم ماكانوا
وصار ماكان من ملك ومن ملك ... كما حكى عن خيال الطيف وسنان
دار الزمان على كسرى وقاتله ... وام كسرى فما آواه ايوان
كأنما الصعب لم يسهل له سبب ... يوما ولا ملك الدنيا سليمان
فجائع الدهر انواع منوعة ... وللزمان مسرات واحزان
وللحوادث سلوان يسهلها ... وما لما حل بالاسلام سلوان
دهى الجزيرة امر لاعزاء له ... هوى له احد وانهد ثهلان
اصابها العين فى الاسلام فارتزأت ... حتى خلت منه اقطار وبلدان
فاسأل بلنسية ماشان مرسية ... واين شاطبة ام اين جيان
واين قرطبة دار العلوم فكم ... من عالم قد سما فيها له شان
واين حمص وما تحويه من نزه ... ونهرها العذب فياض وملآن
قواعد كن اركان البلاد فما ... عسى البقاء اذا لم تبق اركان
تبكى الحنيفية البيضاء من اسف ... كما بكى لفراق الالف هيمان
على ديار من الاسلام خالية ... قد اقفرت ولها بالكفر عمران
حيث المساجد قد صارت كنائس ما ... فيهن الا نواقيس وصلبان
حتى المحاريب تبكى وهى جامدة ... حتى المنابر ترثى وهى عيدان
ياغافلا وله فى الدهر موعظة ... ان كنت فى سنة فالدهر يقظان
وماشيا مرحا يلهيه موطنه ... ابعد حمص تغر المرء اوطان
تلك المصيبة انست ما تقدمها ... ومالها مع طول الدهر نسيان

قيس بن الحدادية

يحث بهم حاد سريع نجوؤه ومعرى عن الساقين والثوب واسع
فقلت وعيناها تفيضان عبرة بأهلى بين لى متى انت راجع
فقلت لها تالله يدرى مسافر اذا اضمرته الارض ماالله صانع
فشدت على فيها اللثام واعرضت وامعن بالكحل السحيق المدامع
وانى لعهد الود راع واننى بوصلك مالم يطونى الموت طامع

من القصيدة

ابوزيد عبد الرحمن الاندلسى

البرق لائح من اندرين ذرفت عيناك بالماء المعين
لعبت اسيافه عاربة كمخاريق بأيدى اللاعبين
ولصوت الرعد زجر وحنين ولقلبى زفرات وانين
وانا بجى فى الدجى عاذلتى ويك لااسمع قول العاذلين
عيرتنى بسقام وضنى ان هذين لدين العاشقين
قد بدالى وضح الصبح المبين فاسقنيها قبل تكبير الاذين
اسقنيها مرة مشمولة لبثت فى دنها بضع سنين
نثر المزج على مفرقها دررا عامت فعادت كالبرين
مع فتيان كرام نجب يتهادون رياحين المجون
شربوا الراح على خد رشا نور الورد به والياسمين
وجلت آياته عامرة سبج الشعر على عاج الجبين
اوت الصدغ على حاجبه ضمة اللام على عطفة نون
فترى غصنا على دعص نقا وترى ليلا على صبح مبين
وسيسقون اذا ما شربوا بأباريق وكأس من معين
ومصابيح الدجا قد طفئت فى بقايا من سواد الليل جون
وكأن الطل مسك فى الثرى وكأن الطل در فى الغصون
والندى يقطر من نرجسه كدموع اسكبتهن الجفون
والثريا قد هوت من افقها كقضيب زاهر من ياسمين
وانبرى جنح الدجى عن صبحه كغراب طار عن بيض كنين
وكأن الشمس لما اشرقت فانثنت عنها عيون الناظرين
وجه ادريس بن يحيى بن على ابن حمود امير المؤمنين
ملك ذوهيبة لكنه خاشع لله رب العالمين
خط بالمسك على ابوابه ادخلوها بسلام آمنين
فاذا ما رفعت راياته خفقت بين جناحى جبرئين
واذا اشكل خطب معضل صدع الشك بمصباح اليقين
فبيسراه يسار المعسرين وبيمناه لواء السابقين

قيس بن الحدادية

وقلت لها فى السر بينى وبينها … علی عجل ايان من سار راجع

فقالت لقاء بعد حول وحجة … وشحط النوى الا الذى العهد قاطع

وقد يلتقى بعد الشتات اولو النوى … ويسترجع الحى السحاب اللوامع

وما ان خذول نازعت حبل حابل … لتنجو الا استسلمت وهى ظالع

بأحسن منها ذات يوم لقيتها … لها نظر نحوى كذى البث خاشع

رأيت لها نارا تشب ودونها … طويل القرى من رأس ذروة فارع

فقلت لاصحابى اصطلوا النار انها … قريب فقالوا بل مكانك نافع

فذلك من حاد حبوت مقيدا … وأحمى على عرنين انفك جادع

اعيطا ارادت ان تحب جمالها … لتفجع بالاظعان من انت فاجع

فما نطفة بالطود أو بصرية … بقية سيل احرزتها الوقائع

يطيف بها حران صاد ولا يرى … اليها سبيلا غير ان سيطالع

بأطيب من فيها اذا جئت طارقا … من الليل واخضلت عليك المضاجع

وحسبك من نأى ثلاثة اشهر … ومن حزن ان زاد شوقك رابع

سعى بينهم واش بافلاق برمة … لتفجع بالاظعان من هو جازع

بكت من حديث بثه واشاعه … ورصفه واش من القوم راصع

بكت عين من ابكاك لا يعرف البكا … ولا تتخالجك الامور النوازع

فلا يسمعن سرى وسرك ثالث … الا كل سر جاوز اثنين شائع

وكيف يشيع السر منى ودونه … حجاب ومن دون الحجاب الاضالع

وحب لذاك الربع يمضى امامه … قليل القلى منه قليل ورادع

لهوت به حتى اذا خفت اهله … وبين منه للحبيب المخادع

نزعت فما سرى لاول سائل … وذو السر مالم يحفظ السر وازع

وقد يحمد الله العزاء من الفتى … وقد يجمع الامر الشتيت الجوامع

الا قد يسلى ذو الهوى عن حبيبه … فيسلا وقد تروى المطى الطامع

وما راعنى الا المنادى الا اظعنوا … والا الرواعى غدوة والقعاقع

فجئت كأنى مستضيف وسائل … لاخبرها كل الذى انا صانع

فقالت تزحزح ما بنا كبر حاجة … اليك ولا منا لفقرك رانع

فما زلت تحت الستر حتى كأننى … من الحر ذو طمرين فى البحر كارع

فهزت الى الرأس منى تعجبا … وعضض مما قد فعلت الاصابع

فايهما منها اتبعت فاننى … حزين على اثر الذى انا وادع

بكى من فراق الحى قيس بن منقذ … واذراء عينى مثله الدمع شائع

باربعة تنهل لما تقدمت … بهم طرق شتى وهن جوامع

وما خلت بين الحى حتى رأيتهم … ببينونة السفلى وهن سوافع

كأن فؤادى بين شقين من عصا … حذار وقوع البين والبين واقع

ذو الاصبع

فان تصبك من الايام جائحة   لم ابك منك على دنيا ولا دين
لاه ابن عمك لا افضلت فى حسب   شيئا ولا انت ديانى فتخزونى
ولا تقول عيالى يوم مسغبة   ولا بنفسك فى الغراء تكفينى
فان ترد عرض الدنيا بمنقصتى   فان ذلك مما ليس يشجينى
ولا ترى فى غير الصبر منقصة   وما سواه فان الله يكفينى
لولا اواصر قربى لست تحفظها   ورهبة الله فى مولى يعادينى
اذا بريتك بريا لا انجبار له   انى رأيتك لا تنفك تبرينى
ان الذى يقبض الدنيا ويبسطها   ان كان اغناك عنى سوف يغنينى
الله يعلمكم والله يعلمنى   والله يجزيكم عنى ويجزينى
ماذا على وان كنتم ذوى رحمى   ان لا احبكم ان لم تحبونى
لو تشربون دمى لم يرو شاربكم   ولا دماؤكم جمعا ترونى
ولى ابن عم لو ان الناس فى كبدى   لظل محتجرا بالنبل يرمينى
ياعمرو ان لم تدع شتمى ومنقصتى   اضربك حتى تقول الهامة اسقونى
كل امرئ صائر يوما لشيمته   وان تخلق اخلاقا الى حين
انى لعمرك ما بابى بذى غلق   على الصديق ولا خيرى بممنون
ولا لسانى على الادنى بمنطلق   بالمنكرات ولا فتكى بمأمون
لا تخرج النفس منى غير مغضبة   ولا الين لمن لا يبتغى لينى
وانتم معشر زيد على مائة   فأجمعوا امركم شتى فكيدونى
فان علمتم سبيل الرشد فانطلقوا   وان عييتم طريق الرشد فأتونى
يارب ثوب حواشيه كاوسطه   لا عيب للثوب من حسن ومن لين
يوما شددت على فرعاء فاهقة   يوما من الدهر تارات تمارينى
ماذا على اذا تدعوننى فزعا   ان لا اجيبكم اذ لا تجيبونى
وكنت اعطيكم مالى وامنحكم   ودى على مثبت فى الصدر مكنون
يارب حى شديد الشغب ذى لجب   دعوت من راهن منهم ومرهون
رددت باطلهم فى رأس قائلهم   حتى يظلوا حصونا ذا افانين
ياعمرو لو كنت لى الفيتنى يسرا   سمحا كريما اجازى من يجازينى

القصيدة

قيس بن الحدادية

اجدك ان نعم نأت انت جازع   قد اقتربت لو ان ذلك نافع
قد اقتربت لو ان فى قرب دارها   نوالا ولكن كل من ضن مانع
وقد جاورتنا فى شهور كثيرة   فما نولت والله راء وسامع
فان تلقيا نعما هديت فحيها   وسل كيف ترعى بالمغيب الودائع
وظنى بها حفظ بغيبى ورعية   لما استرعيت والظن بالغيب واسع

(وقلت)

الطغرائی

اهبت بالحظ لو ناديت مستمعا ... والحظ عنى بالجهال فى شغل
لعله ان بدا فضلى ونقصهم ... لعينه نام عنهم او تنبه لى
اعلل النفس بالآمال ارقبها ... ماضيق الدهر لولا فسحة الامل
لم ارتض العيش والايام مقبلة ... فكيف ارضى وقد ولت على عجل
غالى بنفسى عرفانى بقيمتها ... فصنتها عن رخيص القدر مبتذل
وعادة النصل ان يزهى بجوهره ... وليس يعمل الافى يدى بطل
ماكنت اوثران يمتد بى زمنى ... حتى أرى دولة الاوغاد والسفل
تقدمتنى اناس كان شوطهم ... وراءخطوى ولوامشى على مهل
هذا جزاء امرئ اقرانه درجوا ... من قبله فتمنى فسحة الاجل
فان علانى من دونى فلا عجب ... لى اسوة بانحطاط الشمس عن زحل
فاصبر لها غير محتال ولاضجر ... فى حادث الدهر مايغنى عن الحيل
اعدى عدوك ادنى من وثقت به ... فحاذر الناس واصحبهم على دخل
فانما رجل الدنيا وواحدها ... من لايعول فى الدنيا على رجل
وحسن ظنك بالايام معجزة ... فظن شرا وكن منها على وجل
غاض الوفاء وفاض الغدر وانفرجت ... مسافة الخلف بين القول والعمل
وشان صدقك عند الناس كذبهم ... وهل يطابق معوج بمعتدل
ان كان ينجع شئ فى ثباتهم ... على العهود فسبق السيف للعذل
ياواردا سؤر عيش كله كدر ... أنفقت صفوك فى ايامك الاول
فيم اقتحامك لج البحر تركبه ... وانت تكفيك منه مصة الوشل
ملك القناعة لا يخشى عليه ولا ... يحتاج فيه الى الانصار والخول
ترجو البقاء بدار لا ثبات لها ... فهل سمعت بظل غير منتقل
ويا خبيرا على الاسرار مطلعا ... اصمت ففى الصمت منجاة من الزلل

قد رشحوك لامر ان فطنت له
فاربأ بنفسك ان ترعى مع الهمل

القصيدة

ذوالاصبع العدوانى

يامن لقلب شديد الهم محزون ... امسى تذكر ريا ام هرون
امسى تذكرها من بعدما شحطت ... والدهر ذو غلظ حينا وذولين
فان يكن حبها امسى لنا شجنا ... واصبح الوأى منها لا يواتينى
فقد غنينا وشمل الدار يجمعنا ... اطيع ريا وريا لا تعاصينى
نرمى الوشاة فلا نخطى مقاتلهم ... بخالص من صفاء الود مكنون
ولى ابن عم على ما كان من خلق ... مختلفان فأقليه ويقلينى
ازرى بنا اننا شالت نعامتنا ... فخالنى دونه بل خلته دونى

الطغرائى

ناء عن الاهل صفر الكف منفرد ‏ ‏ كالسيف عرى متناه عن الخلل
فلا صديق اليه مشتكى حزنى ‏ ‏ ولا انيس اليه منتهى جذلى
طال اغترابى حتى حن راحلتى ‏ ‏ ورحلها وقرى العسالة الذبل
وضج من لغب نضوى وعج لما ‏ ‏ القى ركابى ولج الركب فى عذلى
اريد بسطة كف استعين بها ‏ ‏ على قضاء حقوق للعلى قبلى
والدهر يعكس آمالى و يقنعنى ‏ ‏ من الغنيمة بعد الكد بالقفل
وذى شطاط كصدر الرمح معتقل ‏ ‏ بمثله غير هياب ولا وكل
حلو الفكاهة مر الجد قد مزجت ‏ ‏ بشدة البأس فيه رقة الغزل
طردت سرح الكرى عن ورد مقلته ‏ ‏ والليل اغرى سوام النوم بالمقل
والركب ميل على الاكوار من طرب ‏ ‏ صاح وآخر من خمر الكرى ثمل
فقلت ادعوك للجلى لتنصرنى ‏ ‏ وانت تخذلنى فى الحادث الجلل
تنام عنى وعين النجم ساهرة ‏ ‏ وتستحيل وصبغ الليل لم يحل
فهل تعين على غى هممت به ‏ ‏ والغى يزجر احيانا عن الفشل
انى اريد طروق الحى من اضم ‏ ‏ وقد حماه رماة من بنى ثعل
يحمون بالبيض والسمر اللدان به ‏ ‏ سود الغدائر حمر الحلى والحلل
فسر بنا فى ظلام الليل معتسفا ‏ ‏ فنفحة الطيب تهدينا الى الحلل
فالحب حيث العدى والاسد رابضة ‏ ‏ حول الكناس لها غاب من الاسل
نؤم ناشئة بالجزع قد سقيت ‏ ‏ نصالها بمياه الغنج والكحل
قد زاد طيب احاديث الكرام بها ‏ ‏ ما بالكرائم من جبن ومن بخل
تبيت نار الهوى منهن فى كبد ‏ ‏ حرى ونار القرى منهم على القلل
يقتلن انضاء حب لا حراك بهم ‏ ‏ وينحرون كرام الخيل والابل
يشفى لديغ العوالى فى بيوتهم ‏ ‏ بنهلة من غدير الخمر والعسل
لعل المامة بالجزع ثانية ‏ ‏ يدب منها نسيم البرء فى علل
لا اكره الطعنة النجلاء قد شفعت ‏ ‏ برشقة من نبال الاعين النجل
ولا اهاب الصفاح البيض تسعدنى ‏ ‏ باللمح من صفحات البيض فى الكلل
ولا اخل بغزلان تغازلنى ‏ ‏ ولو دهتنى اسود الغيل بالغيل
حب السلامة يثنى هم صاحبه ‏ ‏ عن المعالى و يغرى المرء بالكسل
فان جنحت اليه فاتخذ نفقا ‏ ‏ فى الارض او سلما فى الجو فاعتزل
ودع غمار العلى للمقدمين على ‏ ‏ ركوبها واقتنع منهن بالبلل
يرضى الذليل بخفض العيش مسكنة ‏ ‏ والعز بين رسيم الاينق الذلل
فادرأ بها فى نحور البيد جافلة ‏ ‏ معارضات مثانى اللجم بالجدل
ان العلى حدثتنى وهى صادقة ‏ ‏ فيما تحدث ان العز فى النقل
اوكان فى شرف المأوى بلوغ منى ‏ ‏ لم تبرح الشمس يوما دارة الحمل

العتبي

حتى اذا ما قضى من سبره وطرا ... وللامور نهايات واطوار
امسى يعاود ما ارضاه فى خفر ... وخده بدم التشوير فوار
فالدهر خادمه والعز صارمه ... والرأى رايته والخلق انصار
قرم يضئ حياة العالمين به ... كأنه الشمس والاعمار اقمار
راح الكرام الى اوكار نائله ... كأنه الليل والاحرار اطيار
له المعالى سماء والندى شهب ... والمجد سارية والجود امطار
علاه كالليل والمصباح همته ... ونقله الجود والآمال سمار
تراه ينهزم الاموال من يده ... مثل انهزام العدى عنه اذا ثاروا
ومجده الدهر قناص لهمته ... فالجود بازله والصيد احرار
حياؤه بوقاح السيف ممتزج ... وعدله فى حزون البأس سبار
ندى يديه الى الفردوس منتسب ... ووقع سطونه فى حره النار
يوم الهياج صفاح البيض ظلته ... والجو من لهب الطعنات صهار
يقامس الحرب والارواح راقية ... الى التراقى وطرف الموت نظار
يرش من دفع الاعناق قسطلها ... اذ نقعها بحوامى الخيل ثوار
تناذرت انجم الافلاك سطوته ... اذ الرماح من الارواح تمتار
فهن فى ذمة الاضواء آنسة ... وهن من طخية الظلماء نفار
للمشترى فوقها فى الخصر منطقة ... يبغى رضاه وللمريخ زنار
كفته روعته امرا بمصلحة ... فابدور على المحظور ديار
وقد افاض على الظلماء هيبته ... فابصر حذار البأس صرار
ان السلامة ان لو الهمت نطقت ... يارب انك لى من سيفه جار
ياايها الملك الميمون طائره ... ومن نداه كفيض اليم زخار
ان الزمان عروس مالها ابدا ... سوى خصالك مشاط وعطار
البخل عندك فى وجه الندى كلف ... نعم وفى غرة الاقبال ادبار
ترمى العدى من بنات الكيد صائبة ... فان رموا خانهم فى الرمى اوتار
كأنما قدروا من لعن ظالمة ... ومارميت به وحى واقدار
تحمى وتنتهب الاوتار رامية ... كأنما احت الاوتار اوتار
لازلت فى نعم تفضى الى نعم ... ماطاف حول فناء البيت عمار
ممتعا بسرور غير منقرض ... حتى تفوق نجود الارض اغوار

لامية العجم

الطغرائي

اصالة الرأى صانتنى عن الخطل ... وحلية الفضل زانتنى لدى العطل
مجدى اخيرا ومجدى اولا شرع ... والشمس راد الضحى كالشمس فى الطفل
فيم الاقامة بالزوراء لا سكنى ... بها ولا ناقتى فيها ولا جملى

ابن الفارض

ولم احك في حبيك حالي تبرما ... بها لاضطراب بل لتنفيس كربتي

ويحسن اظهار التجلد للعدا ... ويقبح غير العجز عند الاحبة

ومارد وجهي عن سبيلك هول ما ... لقيت ولا ضراء في ذاك مست

ولا حلم لي في حمل مافيك نالني ... يؤدي لحمدي او لمدح مودتي

واين الصفا هيهات من عيش عاشق ... وجنة عدن بالمكاره حفت

لك الحكم في أمري فماشئت فاصنعي ... فلم تك الا فيك لا عنك رغبتي

لانت منى قلبي و غاية مطلبي ... واقصى مرادي واختياري وخيرتي

فمن شاء فليغضب سواك فلا اذى ... اذا رضيت عني كرام عشيرتي

ومن درجات العز امسيت مخلدا ... الى دركات الذل من بعد نخوتي

فلا باب لي يغشى ولا جاه يرتجى ... ولا جار لي يحمي لفقد حميتي

فوصلي قطعي واقترابي تباعدي ... وودي صدي وانتهائي بدايتي

فلو بسطت جسمي رأت كل جوهر ... به كل قلب فيه كل محبة

القصيدة يمدح بها شمس المعالي قابوس بن وشمكير

العتبي

المجد مالم يعنه الجد غدار ... والحر مالم يزنه الصبر خوار

وللكريم اذا الايام زان به ... عن المنى بثبات النفس اعذار

كم فاضل وجنون المجنون به ... حيفا على حسك اللأواء جرار

وكم جريح قريح القلب ذي عبر ... وكم قتيل و ما للسيف آثار

وكم فقير بلاجرم وخاتمة ... وكم غني وللايام ادوار

سير سريع ودور غير منصرم ... نصب العيون ودون الغيب استار

من كان يخبر حال الدهر دائرة ... لم يثنه عن عيان الحال اخبار

فانما حاصل الايام مختبرا ... جزرا صم عن التحقيق فرار

يبحي الزمان على من لا اصطبار له ... ورقدة للذي في العسر صبار

فاصبر هديت فان الصبر منجحة ... ومن وراء ظلام الليل اسفار

والدهر ذو غير احواله نوب ... عسر ويسر واحلاء وامرار

والبدر يدركه التمحيق منتقصا ... وبعده بضياء التم نوار

والنار في خلل العيدان كامنة ... وسقطها باقتداح الزند سمار

والحر يطبع كالصمصام ثم له ... من صيقل الدهر جلاء وشهار

هذاك شمس المعالي في سيادته ... له مع الفلك الدوار اخبار

اعطاه من غرر الاموال ماقصرت ... عن نيل امثالها في الدهر اعمار

ملكا وعزا وعيشا رافغا وعلا ... ودولة ضمنها نصر واظهار

لما كساه دروع العز ضافية ... فلم يجد منه غير الشكر يختار

ابدى نشوزا عليه كي يجربه ... بالصبر والصبر للاحرار مسبار

ابن الفارض

ويطرب من لم يدرها عند ذكرها ... كمشتاق نعم كلما ذكرت نعم
وقالوا شربت الاثم كلا وانما ... شربت التى فى تركها عندى الاثم
هنيئا لاهل الدير قد سكروا بها ... وما شربوا منها ولكنهم هموا
وعندى منها نشوة قبل نشأتى ... معى أبدا تبقى وان بلى العظم
عليك بها صرفا وان شئت مزجها ... فعدلك عن ظلم الحبيب هو الظلم
فدونكها فى الحان واستجلها به ... على نغم الالحان فهى بها غنم
فما سكنت والهم يوما بموضع ... كذلك لم يسكن مع النغم الغم
وفى سكرة منها ولو عمر ساعة ... ترى الدهر عبدا طائعا ولك الحكم
فلا عيش فى الدنيا لمن عاش صاحيا ... ومن لم يمت سكرا بها فاته الحزم
على نفسه فليبك من ضاع عمره ... وليس له فيها نصيب ولا سهم

التائية الصغرى

وله

سقتنى حميا الحب راحة مقلتى ... وكأسى محيا من عن الحسن جلت
فأوهمت صحبى ان شرب شرابهم ... به سر سرى فى انتشاءى بنظرة
واوان ما بى بالجبال وكان طو ... رسينا بها قبل التجلى لدكت
فطوفان نوح عند نوحى كادمعى ... وايقاد نيران الخليل كلوعتى
ولولا زفيرى اغرقتنى ادمعى ... ولولا دموعى احرقتنى زفرتى
وحزنى ما يعقوب بث اقله ... وكل بلا ايوب بعض بليتى
فلو سمعت اذن الدليل تأوهى ... لآلام اسقام بجسمى اضرت
لأذكره كربى اذى عيش ازمة ... وابدى الضنا منى خفى حقيقتى
فنادمت فى سكرى النحول مراقبى ... بجملة اسرارى وتفصيل سيرتى
ظهرت له وصفا وذاتى بحيث لا ... يراها لبلوى من جوى الحب ابلت
فأبدت ولم تنطق لسانى لسمعه ... هواجس نفسى سر ما عنه اخفت
وظلت لفكرى اذنه خلدا بها ... يدور به عن رؤية العين اغنت
فأخبر من فى الحى عنى ظاهرا ... بباطن امرى وهو من اهل خبرتى
كأن كراما كاتبين تنزلوا ... على قلبه وحيا بما فى صحيفتى
وكشف حجاب الجسم ابرز سرما ... به كان مستورا له من سريرتى
فكنت بسرى عنه خفية وقد ... خفته لوهن من نحولى انتى
فاظهرنى سقم به كنت خافيا ... له والهوى يأتى بكل غريبة
وما بين شوق واشتياق فنيت فى ... تول بحظر او تجل بحظوة
وامسك عجزا عن امور كثيرة ... بنطقى لن تحصى ولو قلت قلت
فلو كشف العواد بى وتحققوا ... من اللوح ما منى الصبابة ابقت
لما شاهدت منى بصائرهم سوا ... تخال روح بين اثياب ميت

الشيخ عمر ابن الفارض

شربنا على ذكر الحبيب مدامة ... سكرنا بها من قبل ان يخلق الكرم
لها البدر كأس وهى شمس يديرها ... هلال وكم يبدو اذا مزجت نجم
ولولا شذاها ما اهتديت لحانها ... ولولا سناها ما تصورها الوهم
ولم يبق منه الدهر غير حشاشة ... كأن خفاها فى صدور النهى كتم
فان ذكرت فى الحى اصبح اهله ... نشاوى ولا عار عليهم ولا اثم
ومن بين احشاء الدنان تصاعدت ... ولم يبق منها فى الحقيقة الاسم
وان خطرت يوما على خاطر امرئ ... اقامت به الافراح وارتحل الهم
ولو نظر الندمان ختم انائها ... لاسكرهم من دونها ذلك الختم
ولو نضحوا منها ثرى قبر ميت ... لعادت اليه الروح وانتعش الجسم
ولو طرحوا فى فىء حائط كرمها ... عليلا وقد اشفى لفارقه السقم
ولو قربوا من حانها مقعدا مشى ... وينطق من ذكرى مذاقتها البكم
ولو عبقت فى الشرق انفاس طيبها ... وفى الغرب مزكوم لعاد له الشم
ولو خضبت من كأسها كف لامس ... لما ضل فى ليل وفى يده النجم
ولو جليت سرا على اكمه غدا ... بصيرا ومن راووقها تسمع الصم
ولو ان ركبا يمموا ترب ارضها ... وفى الركب ملسوع لما ضره السم
ولو رسم الراقى حروف اسمها على ... جبين مصاب الجن ابرأه الرسم
وفوق لواء الجيش لو رقم اسمها ... لأسكر من تحت اللوا ذلك الرقم
تهذب اخلاق الندامى فيهتدى ... بها لطريق العزم من لا له عزم
ويكرم من لا يعرف الجود كفه ... ويحلم عند الغيظ من لا له حلم
ولو نال فدم القوم لثم فدامها ... لاكسبه معنى شمائلها اللثم
يقولون لى صفها فانت بوصفها ... خبير اجل عندى بأوصافها علم
صفاء ولا ماء ولطف ولا هوا ... ونور ولا نار وروح ولا جسم
تقدم كل الكائنات حديثها ... قديما ولا شكل هناك ولا رسم
وقامت بها الاشياء ثم لحكمة ... بها احتجبت عن كل من لا له فهم
وهامت بها روحى بحيث تمازجا ... اتحادا ولا جرم تخلله جرم
فخمر ولا كرم وآدم لى اب ... وكرم ولا خمر ولى امها ام
ولطف الاوانى فى الحقيقة تابع ... للطف المعانى والمعانى بها تنمو
وقد وقع التفريق والكل واحد ... فارواحنا خمر واشباحنا كرم
فلا قبلها قبل ولا بعد بعدها ... وقبلية الابعاد فهى لها ختم
وعصر المدى من قبله كان عصرها ... وعهد ابينا بعدها ولها اليتم
محاسن تهدى الواصفين بوصفها ... فيحسن فيها منهم النثر والنظم

وان كان فى ابس الفتى شرف له   فما السيف الا غمده والحمائل
ولى منطق لم يرض لى كنه منزلى   على اننى فوق السماكين نازل
لدى موطن يشتاقه كل سيد   ويقصر عن ادراكه المتناول
ولما رأيت الجهل فى الناس فاشيا   تجاهلت حتى ظن انى جاهل
فوا عجبا كم يدعى الفضل ناقص   ووا اسفا كم يظهر النقص فاضل
وكيف ينام الطير فى وكناتها   وقد نصبت للفرقدين الحبائل
ينافس يومى فى امسى تشرفا   وتحسد اسحارى على الاصائل
وطال اعترافى بالزمان وصرفه   فلست ابالى من تغول الغوائل
فلو بان عضدى ما تأسف منكبى   ولو مات زندى ما بكته الانامل
اذا وصف الطائى بالبخل مادر   وعير قسا بالفهاهة باقل
وقال السهى للشمس انت خفية   وقال الدجى للصبح لونك حائل
وطاولت الارض السماء سفاهة   وفاخرت الشهب الحصى والجنادل
فيا موت زر ان الحياة ذميمة   ويا نفس جدى ان دهرك هازل
وقد اغتدى والليل يبكى تأسفا   على نفسه والنجم فى الغرب مائل
بريح اعيرت حافرا من زبرجد   لها التبر جسم واللجين خلاخل
كأن الصبا القت الى عنانها   تخب بسرجى مرة وتناقل
اذا اشتاقت الخيل المناهل اعرضت   عن الماء فاشتاقت اليها المناهل
وليلان حال بالكواكب جوزه   وآخر من حلى الكواكب عاطل
كأن دجاه الهجر والصبح موعد   بوصل وضوء الفجر حب مماطل
قطعت به بحرا يعب عبابه   وليس له الا التبلج ساحل
ويونسنى فى قلب كل مخوفة   حليف سرى لم تصح منه الشمائل
من الزنج كهل شاب مفرق رأسه   واوثق حتى نهضه متثاقل
كأن الثريا والصباح يروعها   اخو سقطة او ظالع متحامل
اذا انت اعطيت السعادة لم تبل   وان نظرت شزرا اليك القبائل
تقتك على اكتاف ابطالها القنا   وهابتك فى اغمادهن المناصل
وان سدد الاعداء نحوك اسهما   نكصن على افواقهن المعابل
تحامى الرزايا كل خف ومنسم   وتلقى رداهن الذرى والكواهل
وترجع اعقاب الرماح سليمة   وقد حطمت فى الدارعين العوامل
فان كنت تبغى العز فابغ توسطا   فعند التناهى يقصر المتطاول

توقى البدور النقص وهى اهلة
ويدركها النقصان وهى كوامل

المتنبي

ان السلاح جميع الناس تحمله
وليس كل ذوات المخلب السبع

من القصيدة

وله

فدى لك من يقصر عن مداكا ... فلا ملك اذن الا فداكا
اروح وقد ختمت على فؤادي ... بحبك ان يحل به سواكا
وقد حملتني شكرا طويلا ... ثقيلا لا اطيق به حراكا
احاذر ان يشق على المطايا ... فلا تمشي بنا الا سواكا
لعل الله يجعله رحيلا ... يعين على الاقامة في ذراكا
ولو اني استطعت خفضت طرفي ... فلم ابصر به حتى اراكا
وكيف الصبر عنك وقد كفاني ... نداك المستفيض وما كفاكا
اتتركني وعين الشمس نعلي ... فتقطع مشيتي فيها الشراكا
ارى اسفي وما سرنا بعيدا ... فكيف اذا غدا السير ابتراكا
وهذا الشوق قبل البين سيف ... فها انا ما ضربت وقد احاكا
اذا التوديع اعرض قال قلبي ... عليك الصمت لا صاحبت فاكا
ولولا ان اكثر ما تمني ... معاودة لقلت ولا مناكا
قد استشفيت من داء بداء ... فاقتل ما اعلك ما شفاكا
فزل يا بعد عن ايدي ركاب ... لها وقع الاسنة في حشاكا

وايا شئت يا طرقي فكوني
اذاة او نجاة او هلاكا

القصيدة

ابو العلا المعري

الا في سبيل المجد ما انا فاعل ... عفاف واقدام وحزم ونائل
اعندي وقد مارست كل خفية ... يصدق واش او يخيب سائل
اقل صدودي انني لك مبغض ... وايسر هجري انني عنك راحل
اذا هبت النكباء بيني وبينكم ... فاهون شيء ما تقول العواذل
تعد ذنوبي عند قوم كثيرة ... ولا ذنب لي الا العلى والفواضل
كأني اذا طلت الزمان واهله ... رجعت وعندي الانام طوائل
وقد سار ذكري في البلاد فمن لهم ... باخفاء شمس ضوؤها متكامل
يهم الليالي بعض ما انا مضمر ... ويثقل رضوى دون ما انا حامل
واني وان كنت الاخير زمانه ... لآت بما لم تستطعه الاوائل
وأغدو ولو ان الصباح صوارم ... واسري ولو ان الظلام جحافل
واني جواد لم يحل لجامه ... ونضو يمان اغفلته الصياقل

(وان كان)

المتنبي

ولو رآه حواريوهم لبنوا   على محبته الشرع الذى شرعوا
ذم الدمستق عينيه وقد طلعت   سود الغمام فظنوا انها قزع
فيها الكماة التى مفطومها رجل   على الجياد التى حوليها جذع
تذرى اللقان غبارا فى مناخرها   وفى حناجرها من آلس جرع
كأنما تتلقاهم لتسلكهم   فالطعن يفتح فى الاجواف ما يسع
تهدى نواظرها والحرب مظلمة   من الاسنة نار والقنا شمع
دون السهام ودون القر طافحة   على نفوسهم المقورة المزع
اذا دعا العلج علجا حال بينهما   اظمى تفارق منه اختها الضلع
اجل من ولد الفقاش منكتف   اذ فاتهن وامضى منه منصرع
وما نجا من شفار البيض منفلت   نجا ومنهن فى احشائه فزع
يباشر الامن دهرا وهو مختبل   ويشرب الخمر حولا وهو ممتقع
كم من حشاشة بطريق تضمنها   للباترات امين ماله ورع
يقاتل الخطو عنه حين يطلبه   ويطرد النوم عنه حين يضطجع
تغدو المنايا فلا تنفك واقفة   حتى يقول لها عودى فتندفع
قل للدمستق ان المسلمين لكم   خانوا الامير فجازاهم بما صنعوا
وجدتموهم نياما فى دمائكم   كأن قتلاكم اياهم فجعوا
ضعفى تعف الايادى عن مثالهم   من الاعادى وان هموا بهم نزعوا
لا تحسبوا من اسرتم كان ذا رمق   فليس يأكل الا الميتة الضبع
هلا على عقب الوادى وقد صعدت   اسد تمر فرادى ليس تجتمع
تشقكم بقناها كل سلهبة   والضرب يأخذ منكم فوق ما يدع
وانما عرض الله الجنود بكم   لكى يكونوا بلا فسل اذا رجعوا
فكل غزواتكم بعد ذا فله   وكل غاز لسيف الدولة التبع
يمشى الكرام على آثار غيرهم   وانت تخلق ما تأتى وتبتدع
وهل يشينك وقت كنت فارسه   وكان غيرك فيه العاجز الضرع
من كان فوق محل الشمس موضعه   فليس يرفعه شىء ولا يضع
لم يسلم الكر فى الاعقاب مهجته   ان كان اسلمها الاصحاب والشيع
ليت الملوك مع الاقدار معطية   فلم يكن لدنى عندها طمع
رضيت منهم بان زرت الوغى فرأوا   وان قرعت حبيك البيض فاستمعوا
لقد اباحك غشا فى معاملة   من كنت منه بغير الصدق تنتفع
الدهر معتذر والسيف منتظر   وارضهم لك مصطاف ومرتبع
وما الجبال لنصران بحامية   ولو تنصر فيها الاعصم الصدع
وما حمدتك فى هول ثبت به   حتى بلوتك والابطال تمتصع
فقد يظن شجاعا من به خرق   وقد يظن جبانا من به زمع

المتنبي

فخلفهم برد البيض عنهم ... وهامهم له معهم معار

هم ممن أذم لهم عليه ... كريم العرق والحسب النضار

فاصبح بالعواصم مستقرا ... وليس لبحر نائله قرار

واضحى ذكره في كل قطر ... تدار على الغناء به العقار

تخر له القبائل ساجدات ... وتحمده الاسنة والشفار

كأن شعاع عين الشمس فيه ... ففي ابصارنا منه انكسار

فمن طلب الطعان فذا علي ... وخيل الله والاسل الحرار

يراه الناس حيث رأته كعب ... بارض ما لنا زلها استتار

يوسطه المفاوز كل يوم ... طلاب الطالبين لا الانتظار

تصاهل خيله متجاوبات ... وما من عادة الخيل السرار

بنو كعب وما اثرت فيهم ... يد لم يدمها الا السوار

بها من قطعه الم ونقص ... وفيها من جلالته افتخار

لهم حق بشركك في نزار ... وادنى الشرك في اصل جوار

لعل بنيهم لبنيك جند ... فاول قرح الخيل المهار

وانت ابر من لو عق أفنى ... وأعفى من عقوبته البوار

واقدر من يهيجه انتصار ... واحلم من يحلمه اقتدار

ومافي سطوة الارباب عيب ... ولا في ذلة العبدان عار

القصيدة

وله

غيري باكثر هذا الناس ينخدع ... ان قاتلوا جبنوا او حدثوا شجعوا

اهل الحفيظة الا ان تجربهم ... وفي التجارب بعد الغي ما يزع

وما الحياة ونفسي بعد ما علمت ... ان الحياة كما لا تشتهي طبع

ليس الجمال لوجه صح مارنه ... انف العزيز بقطع العز يجتدع

ااطرح المجد عن كتفي واطلبه ... واترك الغيث في غمدي وانتجع

والمشرفية لازالت مشرفة ... دواء كل كريم اوهي الوجع

وفارس الخيل من خفت فوقرها ... في الدرب والدم في اعطافها دفع

فاوحدته وما في قلبه قلق ... واغضبته وما في لفظه قذع

بالجيش تمتنع السادات كلهم ... والجيش بابن ابي الهيجاء يمتنع

قاد المقانب اقصى شربها نهل ... على الشكيم وادنى سيرها سرع

لا يعتقي بلد مسراه عن بلد ... كالموت ليس له ري ولا شبع

حتى اقام على ارباض خرشنة ... تشقى بها الروم والصلبان والبيع

للسبي ما نكحوا والقتل ما ولدوا ... والنهب ما جمعوا والنار ما زرعوا

مخلى له المرج منصوبا بصارخة ... له المنابر مشهودا بها الجمع

يطمع الطير فيهم طول اكلهم ... حتى تكاد على احيائهم تقع

عجاجا تعثر العقبان فيه ... كأن الجو وعث او خبار
وظل الطعن فى الخيلين خلسا ... كأن الموت بينهما اختصار
فلزهم الطراد الى قتال ... احد سلاحهم فيه الفرار
مضوا متسابقى الاعضاء فيه ... لأرؤسهم بارجلهم عثار
يشلهم بكل أقب نهد ... لفارسه على الخيل الخيار
وكل اصم يعسل جانباه ... على الكعبين منه دم ممار
يغادر كل ملتفت اليه ... ولبته لثعلبه وجار
اذا صرف النهار الضوء عنهم ... دجا ليلان ليل والغبار
وان جنح الظلام انجاب عنهم ... اضاء المشرفية والنهار
ويبكى خلفهم دثر بكاه ... رغاء اوثواج او يعار
غطى بالعثير البيداء حتى ... تحيرت المتالى والعشار
ومروا بالجباه يضم فيها ... كلا الجيشين من نقع ازار
وجاؤا الصحصحان بلا سروج ... وقد سقط العمامة والخمار
وأرهقت العذارى مردفات ... واوطئت الاصيبية الصغار
وقد نزح الغوير فلا غوير ... ونهيا والبيضة والجفار
وليس بغير تدمر مستغاث ... وتدمر كاسمها لهم دمار
ارادوا ان يديروا الرأى فيها ... فصبحهم برأى لايدار
وجيش كلما حاروا بارض ... واقبل اقبلت فيه تحار
يحف اغر لاقود عليه ... ولادية تساق ولا اعتذار
تريق سيوفه مهج الاعادى ... وكل دم اراقه جبار
فكانوا الاسد ليس لها مصال ... على طير وليس لها مطار
اذا فاتوا الرماح تناولتهم ... بارماح من العطش القفار
يرون الموت قداما وخلفا ... فيختارون والموت اضطرار
اذا سلك السماوة غير هاد ... فقتلاهم لعينيه منار
ولو لم تبق لم تعش البقايا ... وفى الماضى لمن بقى اعتبار
اذا لم يرع سيدهم عليهم ... فمن يرعى عليهم او يغار
تفرقهم واياه السجايا ... ويجمعهم واياه النجار
ومال بها على ارك وعرض ... واهل الرقتين لها مزار
واجفل بالفرات بنو نمير ... وزأرهم الذى زأروا خوار
فهم حزق على الخابور صرعى ... بهم من شرب غيرهم خمار
فلم يسرح لهم فى الصبح مال ... ولم توقد لهم فى الليل نار
حذار فتى اذا لم يرض عنهم ... فليس بنافع لهم الحذار
تبيت وفودهم تسرى اليه ... وجدواه التى سألوا اغتفار

المتنبى

ولا اشتغلوا لزهد فى المعالى ... ولانقادوا سرورا بانقياد

ولكن هب خوفك فى حشاهم ... هبوب الريح فى رجل الجراد

وماتوا قبل موتهم فلما ... مننت اعدتهم قبل المعاد

غمدت صوارما لولم يتوبوا ... محوتهم بها محو المداد

وما الغضب الطريف وان تقوى ... بمنتصف من الكرم التلاد

فلا تغررك السنة موال ... تقلبهن افئدة اعادى

وكن كالموت لا يرثى لباك ... بكى منه ويروى وهو صاد

فان الجرح ينفر بعد حين ... اذا كان البناء على فساد

وان الماء يجرى من جماد ... وان النار تخرج من زناد

وكيف يبيت مضطجعا جبان ... فرشت لجنبه شوك القتاد

يرى فى النوم رمحك فى كلاه ... ويخشى ان يراه فى السهاد

اشرت ابا الحسين بمدح قوم ... نزلت بهم فسرت بغير زاد

وظنونى مدحتهم قديما ... وانت بما مدحتهم مرادى

وانى عنك بعد غد لغاد ... وقلبى عن فنائك غير غاد

محبك حيثما اتجهت ركابى ... وضيفك حيث كنت من البلاد

القصيدة

وله

طوال قنا تطاعنها قصار ... وقطرك فى ندى ووغى بحار

وفيك اذا جنى الجانى اناة ... تظن كرامة وهى احتقار

واخذ للحواضر والبوادى ... بضبط لم تعوده نزار

تشممه شميم الوحش انسا ... وتنكره فيعروها نفار

وما انقادت لغيرك فى زمان ... فتدرى ما المقادة والصغار

فاقرحت المقاود ذفرييها ... وصعر خدها هذا العذار

واطمع عامر البقيا عليها ... ونزقها احتمالك والوقار

وغيرها التراسل والتشاكى ... واعجبها التلبب والمغار

جياد تعجز الارسان عنها ... وفرسان تضيق بها الديار

وكانت بالتوقف عن رداها ... نفوسا فى رداها تستشار

وكنت السيف قائمه اليهم ... وفى الاعداء حدك والغرار

فامست بالبدية شفرتاه ... وامسى خلف قائمه الحيار

وكان بنو كلاب حيث كعب ... فخافوا ان يصيروا حيث صاروا

تلقوا عز مولاهم بذل ... وسار الى بنى كعب وساروا

فاقبلها المروج مسومات ... ضوامر لا هزال ولا شيار

تثير على سلمية مسبطرا ... تناكر تحته لولا الشعار

البوصيرى

والآل والصحب ثم التابعين لهم — اهل التقى والنقى والحلم والكرم
ما رنحت عذبات البان ريح صبا — واطرب العيس حادى العيس بالنغم
يارب صل وسلم دائما ابدا — على حبيبك خير الخلق كلهم

القصيدة

ابو الطيب المتنبى

احاد ام سداس فى احاد — لييلتنا المنوطة بالتناد
كأن بنات نعش فى دجاها — خرائد سافرات فى حداد
افكر فى معاقرة المنايا — وقود الخيل مشرفة الهوادى
زعيم للقنا الخطى عزمى — بسفك دم الحواضر والبوادى
الى كم ذا التخلف والتوانى — وكم هذا التمادى فى التمادى
وشغل النفس عن طلب المعالى — ببيع الشعر فى سوق الكساد
وما ماضى الشباب بمسترد — ولا يوم يمر بمستعاد
متى لحظت بياض الشيب عينى — فقد وجدته منها فى السواد
متى ما ازددت من بعد التناهى — فقد وقع انتقاصى فى ازديادى
ارضى ان اعيش ولا اكافى — على ما للامير من الايادى
جزى الله المسير اليه خيرا — وان ترك المطايا كالمزاد
فلم تلق ابن ابرهيم عنسى — وفيها قوت يوم للقراد
الم يك بيننا بلد بعيد — فصير طوله عرض النجاد
وابعد بعدنا بعد التدانى — وقرب قربنا قرب البعاد
فلما جئته اعلى محلى — واجلسنى على السبع الشداد
تهلل قبل تسليمى عليه — والقى ماله قبل الوساد
نلومك يا على لغير ذنب — لانك قد زريت على العباد
وانك لا تجود على جواد — هباتك ان يلقب بالجواد
كأن سخاءك الاسلام تخشى — اذا ما حلت عاقبة ارتداد
كأن الهام فى الهيجا عيون — وقد طبعت سيوفك من رقاد
وقد صغت الاسنة من هموم — فما يخطرن الا فى فؤاد
ويوم جلبتها شعث النواصى — معقدة السبائب للطراد
وحام بها الهلاك على اناس — لهم باللاذقية بغى عاد
فكان الغرب بحرا من مياه — وكان الشرق بحرا من جياد
وقد خفقت لك الرايات فيه — فظل يموج بالبيض الحداد
لقوك باكبد الابل الابايا — فسقتهم وحد السيف حادى
وقد مزقت ثوب الغى عنهم — وقد البستهم ثوب الرشاد
فما تركوا الامارة لاختيار — ولا انتحلوا ودادك من وداد

البوصيري

المصدري البيض حمرا بعد ما وردت ... من العدى كل مسود من اللمم

والكاتبين بسمر الخط ما تركت ... اقلامهم حرف جسم غير منعجم

شاكي السلاح لهم سيما تميزهم ... والورد يمتاز بالسيما من السلم

تهدي اليك رياح النصر نشرهم ... فتحسب الزهر في الاكمام كل كمي

كأنهم في ظهور الخيل نبت ربى ... من شدة الحزم لا من شدة الحزم

طارت قلوب العدى من بأسهم فرقا ... فما تفرق بين البهم والبهم

ومن تكن برسول الله نصرته ... ان تلقه الاسد في آجامها تجم

ولن ترى من ولي غير منتصر ... به ولا من عدو غير منقصم

احل امته في حرز ملته ... كالليث حل مع الاشبال في اجم

كم جدلت كلمات الله من جدل ... فيه وكم خصم البرهان من خصم

كفاك بالعلم في الامي معجزة ... في الجاهلية والتأديب في اليتم

خدمته بمديح استقيل به
ذنوب عمر مضى في الشعر والخدم

اذ قلداني ما تخشى عواقبه ... كأنني بهما هدي من النعم

اطعت غي الصبا في الحالتين وما ... حصلت الا على الآثام والندم

فيا خسارة نفس في تجارتها ... لم تشتر الدين بالدنيا ولم تسم

ومن يبع آجلا منه بعاجله ... يبن له الغبن في بيع وفي سلم

ان آت ذنبا فما عهدي بمنتقض ... من النبي ولا حبلي بمنصرم

فان لي ذمة منه بتسميتي ... محمدا وهو اوفى الخلق بالذمم

ان لم يكن في معادي آخذا بيدي ... فضلا والا فقل يا زلة القدم

حاشاه ان يحرم الراجي مكارمه ... او يرجع الجار منه غير محترم

ومنذ الزمت افكاري مدائحه ... وجدته لخلاصي خير ملتزم

ولن يفوت الغنى منه يدا تربت ... ان الحيا ينبت الازهار في الاكم

ولم ارد زهرة الدنيا التي اقتطفت ... يدا زهير بما اثنى على هرم

يا اكرم الخلق ما لي من الوذ به
سواك عند حلول الحادث العمم

ولن يضيق رسول الله جاهك بي ... اذا الكريم تجلى باسم منتقم

فان من جودك الدنيا وضرتها ... ومن علومك علم اللوح والقلم

يا نفس لا تقنطي من زلة عظمت ... ان الكبائر في الغفران كاللمم

لعل رحمة ربي حين يقسمها ... تأتي على حسب العصيان في القسم

يا رب واجعل رجائي غير منعكس ... لديك واجعل حسابي غير منخرم

والطف بعبدك في الدارين ان له ... صبرا متى تدعه الاهوال ينهزم

وأذن لسحب صلاة منك دائمة ... على النبي بمنهل ومنسجم

(والآل)

البوصيري

لها معان كموج البحر فى مدد … وفوق جوهره فى الحسن والقيم

فما تعد ولا تحصى عجائبها … ولا تسام على الاكثار بالسأم

قرت بها عين قاريها فقلت له … لقد ظفرت بحبل الله فاعتصم

ان تتلها خيفة من حر نار لظى … اطفأت حر لظى من وردها الشبم

كأنها الحوض تبيض الوجوه به … من العصاة وقد جاؤه كالحمم

وكالصراط وكالميزان معدلة … فالقسط من غيرها فى الناس لم يقم

لاتعجبن لحسود راح ينكرها … تجاهلا وهو عين الحاذق الفهم

قد تنكر العين ضوء الشمس من رمد … وينكر الفم طعم الماء من سقم

ياخير من يمم العافون ساحته
سعيا وفوق متون الاينق الرسم

ومن هو الآية الكبرى لمعتبر … ومن هو النعمة العظمى لمغتنم

سريت من حرم ليلا الى حرم … كما سرى البدر فى داج من الظلم

وبت ترقى الى ان نلت منزلة … من قاب قوسين لم تدرك ولم ترم

وقدمتك جميع الانبياء بها … والرسل تقديم مخدوم على خدم

وانت تخترق السبع الطباق بهم … فى موكب كنت فيه صاحب العلم

حتى اذا لم تدع شأوا لمستبق … من الدنو ولا مرقى لمستنم

خفضت كل مقام بالاضافة اذ … نوديت بالرفع مثل المفرد العلم

كيما تفوز بوصل اى مستتر … عن العيون وسر اى مكتتم

فحزت كل فخار غير مشترك … وجزت كل مقام غير مزدحم

وجل مقدار ما وليت من رتب … وعز ادراك ما اوليت من نعم

بشرى لنا معشر الاسلام ان لنا … من العناية ركنا غير منهدم

لما دعا الله داعينا لطاعته … باكرم الرسل كنا اكرم الامم

راعت قلوب العدى انباء بعثته … كنبأة اجفلت غفلا من الغنم

مازال يلقاهم فى كل معترك … حتى حكوا بالقنا لحما على وضم

ودوا الفرار فكادوا يغبطون به … اشلاء شالت مع العقبان والرخم

تمضى الليالى ولا يدرون عدتها … مالم تكن من ليالى الاشهر الحرم

كانما الدين ضيف حل ساحتهم … بكل قرم الى لحم العدى قرم

يجر بحر خميس فوق سابحة … يرمى بموج من الابطال ملتطم

من كل منتدب لله محتسب … يسطو بمستأصل للكفر مصطلم

حتى غدت ملة الاسلام وهى بهم … من بعد غربتها موصولة الرحم

مكفولة ابدا منهم بخير اب … وخير بعل فلم تيتم ولم تئم

هم الجبال فسل عنهم مصادمهم … ماذا رأى منهم فى كل مصطدم

فسل حنينا وسل بدرا وسل احدا … فصول حتف لهم ادهى من الوخم

الشيخ محمد البوصيري

كأن بالنار ما بالماء من بلل — حزنا وبالماء ما بالنار من ضرم
والجن تهتف والانوار ساطعة — والحق يظهر من معنى ومن كلم
عموا وصموا فاعلان البشائر لم — تسمع وبارقة الانذار لم تشم
من بعد ما اخبر الاقوام كاهنهم — بان دينهم المعوج لم يقم
وبعد ما عاينوا فى الافق من شهب — منقضة وفق ما فى الارض من صنم
حتى غدا عن طريق الوحى منهزم — من الشياطين يقفو اثر منهزم
كأنهم هربا ابطال ابرهة — او عسكر بالحصى من راحتيه رمى
نبذا به بعد تسبيح ببطنهما — نبذ المسبح من احشاء ملتقم
جاءت لدعوته الاشجار ساجدة — تمشى اليه على ساق بلا قدم
كأنما سطرت سطرا لما كتبت — فروعها من بديع الخط باللقم
مثل الغمامة انى سار سائرة — تقيه حر وطيس للهجير حمى
اقسمت بالقمر المنشق ان له — من قلبه نسبة مبرورة القسم
وما حوى الغار من خير ومن كرم — وكل طرف من الكفار عنه عمى
فالصدق فى الغار والصديق لم يرما — وهم يقولون ما بالغار من ارم
ظنوا الحمام وظنوا العنكبوت على — خير البرية لم تنسج ولم تحم
وقاية الله اغنت عن مضاعفة — من الدروع وعن عال من الاطم
ما سامنى الدهر ضيما واستجرت به — الا ونلت جوارا منه لم يضم
ولا التمست غنى الدارين من يده — الا استلمت الندى من خير مستلم
لاتنكر الوحى من رؤياه ان له — قلبا اذا نامت العينان لم ينم
فذاك حين بلوغ من نبوته — فليس تنكر فيه حال محتلم
تبارك الله ما وحى بمكتسب — ولا نبى على غيب بمتهم
كم ابرأت وصبا باللمس راحته — واطلقت اربا من ربقة اللمم
واحيت السنة الشهباء دعوته — حتى حكت غرة فى الاعصر الدهم
بعارض جاد او خلت البطاح بها — سيبا من اليم او سيلا من العرم
دعنى ووصفى آيات له ظهرت — ظهور نار القرى ليلا على علم
فالدر يزداد حسنا وهو منتظم — وليس ينقص قدرا غير منتظم
فما تطاول امال المديح الى — ما فيه من كرم الاخلاق والشيم
آيات حق من الرحمن محدثة — قديمة صفة الموصوف بالقدم
لم تقترن بزمان وهى تخبرنا — عن المعاد وعن عاد وعن ارم
دامت لدينا ففاقت كل معجزة — من النبيين اذ جاءت ولم تدم
محكمات فما يبقين من شبه — لذى شقاق ولا يبغين من حكم
ما حوربت قط الاعاد من حرب — اعدى الاعادى اليها ملقى السلم
ردت بلاغتها دعوى معارضها — رد الغيور يد الجانى عن الحرم

واكدت زهده فيها ضرورته   ان الضرورة لا تعدو على العصم
وكيف تدعوالى الدنيا ضرورة من   لولاه لم تخرج الدنيا من العدم

محمد سيد الكونين والثقلي
ن والفريقين من عرب ومن عجم

نبينا الآمر الناهي فلا احد   ابر في قول لا منه ولا نعم
هو الحبيب الذي ترجى شفاعته   لكل هول من الاهوال مقتحم
دعا الى الله فالمستمسكون به   مستمسكون بحبل غير منفصم
فاق النبيين في خلق وفي خلق   ولم يدانوه في علم ولا كرم
وكلهم من رسول الله ملتمس   غرفا من البحر اورشفا من الديم
وواقفون لديه عند حدهم   من نقطة العلم اومن شكلة الحكم
فهو الذي تم معناه وصورته   ثم اصطفاه حبيبا باريء النسم
منزه عن شريك في محاسنه   فجوهر الحسن فيه غير منقسم
دع ماادعته النصارى في نبيهم   واحكم بماشئت مدحا فيه واحتكم
فانسب الى ذاته ماشئت من شرف   وانسب الى قدره ماشئت من عظم
فان فضل رسول الله ليس له   حد فيعرب عنه ناطق بفم
لوناسبت قدره آياته عظما   احيى اسمه حين يدعى دارس الرمم
لم يمتحنا بما تعيى العقول به   حرصا علينا فلم نرتب ولم نهم
اعيى الورى فهم معناه فليس يرى   للقرب والبعد فيه غير منفحم
كالشمس تظهر للعينين من بعد   صغيرة وتكل الطرف من امم
وكيف يدرك في الدنيا حقيقته   قوم نيام تسلوا عنه بالحلم
فمبلغ العلم فيه انه بشر   وانه خير خلق الله كلهم
وكل آي اتى الرسل الكرام بها   فانما اتصلت من نوره بهم
فانه شمس فضل هم كواكبها   يظهرن انوارها للناس في الظلم
اكرم بخلق نبي زانه خلق   بالحسن مشتمل بالبشر متسم
كالزهر في ترف والبدر في شرف   والبحر في كرم والدهر في همم
كأنه وهو فرد في جلالته   في عسكر حين تلقاه وفي حشم
كأنما اللؤلؤ المكنون في صدف   من معدني منطق منه ومبتسم
لاطيب يعدل تربا ضم اعظمه   طوبى لمنتشق منه وملتثم
ابان مولده عن طيب عنصره   ياطيب مبتدأ منه ومختتم
يوم تفرس فيه الفرس انهم   قد انذروا بحلول البؤس والنقم
وبات ايوان كسرى وهو منصدع   كشمل اصحاب كسرى غير ملتئم
والنار خامدة الانفاس من اسف   عليه والنهر ساهي العين من سدم
وساء ساوة ان غاضت بحيرتها   ورد واردها بالغيظ حين ظمي

قصيدة البرئة

الشيخ محمد البوصيرى

امن تذكر جيران بذى سلم ... مزجت دمعا جرى من مقلة بدم

ام هبت الريح من تلقاء كاظمة ... واومض البرق فى الظلماء من اضم

فما لعينيك ان قلت اكففا همتا ... وما لقلبك ان قلت استفق يهم

ايحسب الصب ان الحب منكتم ... ما بين منسجم منه ومضطرم

لولا الهوى لم ترق دمعا على طلل ... ولا ارقت لذكر البان والعلم

فكيف تنكر حبا بعد ما شهدت ... به عليك عدول الدمع والسقم

واثبت الوجد خطى عبرة وضنى ... مثل البهار على خديك والعنم

نعم سرى طيف من اهوى فارقنى ... والحب يعترض اللذات بالألم

يالائمى فى الهوى العذرى معذرة ... منى اليك ولو انصفت لم تلم

عددك حالى لا سرى بمستتر ... عن الوشاة ولادائى بمنحسم

محضتنى النصح لكن لست اسمعه ... ان المحب عن العذال فى صمم

انى اتهمت نصيح الشيب فى عذل ... والشيب ابعد فى نصح عن التهم

فان امارتى بالسوء ما اتعظت ... من جهلها بنذير الشيب والهرم

ولا اعدت من الفعل الجميل قرى ... ضيف الم برأسى غير محتشم

لو كنت اعلم انى ما اوقره ... كتمت سرا بدالى منه بالكتم

من لى برد جماح من غوايتها ... كما رد جماح الخيل باللجم

فلا ترم بالمعاصى كسر شهوتها ... ان الطعام يقوى شهوة النهم

والنفس كالطفل ان تهمله شب على ... حب الرضاع وان تفطمه ينفطم

فاصرف هواها وحاذر ان توليه ... ان الهوى ما تولى يصم او يصم

وراعها وهى فى الاعمال سائمة ... وان هى استحلت المرعى فلا تسم

كم حسنت لذة للمرء قاتلة ... من حيث لم يدر ان السم فى الدسم

واخش الدسائس من جوع ومن شبع ... فرب مخمصة شر من التخم

واستفرغ الدمع من عين قد امتلأت ... من المحارم والزم حمية الندم

وخالف النفس والشيطان واعصهما ... وان هما محضاك النصح فاتهم

ولا تطع منهما خصما ولا حكما ... فانت تعرف كيد الخصم والحكم

استغفر الله من قول بلا عمل ... لقد نسبت به نسلا لذى عقم

امرتك الخير لكن ما ائتمرت به ... وما استقمت فما قولى لك استقم

ولا تزودت قبل الموت نافلة ... ولم اصل سوى فرض ولم اصم

ظلمت سنة من احيى الظلام الى ... ان اشتكت قدماه الضر من ورم

وشد من سغب احشاءه وطوى ... تحت الحجارة كشحا مترف الادم

وراودته الجبال الشم من ذهب ... عن نفسه فاراها ايما شمم

كعب بن زهير

كل ابن انثى وان طالت سلامته ... يوما على آلة حدباء محمول

انبئت ان رسول الله اوعدني ... والعفو عند رسول الله مأمول

مهلا هداك الذي اعطاك نافلة ... القرآن فيها مواعيظ وتفصيل

لا تأخذني باقوال الوشاة ولم ... اذنب وان كثرت في الاقاويل

لقد اقوم مقاما لو يقوم به ... ارى واسمع مالو يسمع الفيل

لظل يرعد الا ان يكون له ... من الرسول باذن الله تنويل

حتى وضعت يميني لا انازعه ... في كف ذي نقمات قيله القيل

لذاك اهيب عندي اذ اكلمه ... و قيل انك منسوب ومسئول

من خادر من ليوث الاسد مسكنه ... من بطن عثر غيل دونه غيل

يغدو فيلحم ضرغامين عيشهما ... لحم من القوم معفور خراديل

اذا يساور قرنا لا يحل له ... ان يترك القرن الا وهو مفلول

منه تظل سباع الجو ضامزة ... ولا تمشي بواديه الا راجيل

ولا يزال بواديه اخو ثقة ... مطرح البز والدرسان مأكول

ان الرسول لسيف يستضاء به ... مهند من سيوف الله مسلول

في فتية من قريش قال قائلهم ... ببطن مكة لما اسلموا زولوا

زالوا فما زال انكاس ولا كشف ... عند اللقاء ولا ميل معازيل

شم العرانين ابطال لبوسهم ... من نسج داود في الهيجا سرابيل

بيض سوابغ قد شكت لها حلق ... كأنها حلق القفعاء مجدول

لا يفرحون اذا نالت رماحهم ... قوما وليسوا مجازيعا اذا نيلوا

يمشون مشي الجمال الزهر يعصمهم ... ضرب اذا عرد السود التنابيل

لا يقع الطعن الا في نحورهم ... وما لهم عن حياض الموت تهليل

من قصيدته

توبة بن حمير

الا هل فؤادي من صبا اليوم صافح ... وهل ماوت ليلى به لك ناجح

وهل في غدان كان في اليوم علة ... سراج لما تهوى النفوس السجائح

ولو ان ليلى الاخيلية سلمت ... علي ودوني جندل وصفائح

لسلمت تسليم البشاشة اورقى ... اليها صدى من جانب القبر صائح

ولو ان ليلى في السماء لاصعدت ... بطرفي الى ليلى العيون الكواشح

واو ارسلت وحيا الى عرفته ... مع الريح من صوارها المتناوح

لاغبط من ليلى بما لا اناله ... الا كلما قرت به العين صالح

سقتني بشرب المستضاف وصردت ... كما صرد اللوح النطاق الضحاضح

وهل تبكين ليلى اذا مت قبلها ... وباتت على قبري النساء النوائح

كما لو اصاب الموت ليلى بكيتها ... وجاد لها جار من الدمع سافح

وفتيان صدق قد وصلت جناحهم ... على ظهر مغبر التنوفة نازح

كعب بن زهير

شجت بذى شبم من ماء محنية   صاف بابطح اضحى وهو مشمول
تنفى الرياح القذى عنه وافرطه   من صوب سارية بيض يعاليل
اكرم بها خلة لوانها صدقت   موعودها اولوان النصح مقبول
لكنها خلة قدسيط من دمها   فجع و ولع واخلاف وتبديل
فما تدوم على حال تكون بها   كما تلون فى اثوابها الغول
ولاتمسك بالعهد الذى زعمت   الا كما يمسك الماء الغرابيل
فلا يغرنك مامنت وما وعدت   ان الامانى والاحلام تضليل
كانت مواعيد عرقوب لها مثلا   وما مواعيدها الا الاباطيل
ارجو وآمل ان تدنو مودتها   وما اخال لدينا منك تنويل
امست سعاد بارض لايبلغها   الا العتاق النجيبات المراسيل
و لن يبلغها الا عذافرة   فيها على الاين ارقال وتبغيل
من كل نضاخة الذفرى اذا عرقت   عرضتها طامس الاعلام مجهول
ترمى الغيوب بعينى مفرد لهق   اذا توقدت الحزاز و الميل
ضخم مقلدها عبل مقيدها   فى خلقها عن بنات الفحل تفضيل
غلباء وجناء علكوم مذكرة   فى دفها سعة قدامها ميل
وجلدها من اطوم لايؤيسه   طلح بضاحية المتنين مهزول
حرف اخوها ابوها من مهجنة   وعمها خالها قوداء شمليل
يمشى القراد عليها ثم يزلقه   منها لبان و اقراب زهاليل
عيرانة قذفت بالنحض عن عرض   مرفقها عن بنات الزور مفتول
كأنما فات عينيها و مذبحها   من خطمها ومن اللحيين برطيل
تمر مثل عسيب النخل ذا خصل   فى غارز لم تخونه الاحاليل
قنواء فى حرتيها للبصير بها   عتق مبين وفى الخدين تسهيل
تخدى على يسرات وهى لاحقة   ذوابل مسهن الارض تحليل
سمر العجايات يتركن الحصا زيما   لم يقهن روس الاكم تنعيل
كأن اوب ذراعيها اذا عرقت   وقد تلفع بالقور العساقيل
يوما يظل به الحرباء مصطخدا   كأن ضاحيه بالشمس مملول
وقال للقوم حاديهم وقد جعلت   ورق الجنادب يركضن الحصا قيلوا
شد النهار ذراعا عيطل نصف   قامت فجاوبها نكد مثاكيل
نواحة رخوة الضبعين ليس لها   لما نعى بكرها الناعون معقول
تفرى اللبان بكفيها ومدرعها   مشقق عن تراقيها رعابيل
تسعى الوشاة جنابيها و قولهم   انك يا ابن ابى سلمى لمقتول
وقال كل خليل كنت آمله   لا الهينك انى عنك مشغول
فقلت خلوا سبيلى لا ابالكم   فكلما قدر الرحمن مفعول

الشنفرى

واعدل منحوضا كأن فصوصه ... كعاب دحاها لاعب فهى مثل
فان تبتئس بالشنفرى ام قسطل ... فما اغتبطت بالشنفرى قبل اطول
طريد جنايات تياسرن لحمه ... عقيرته لايها حم اول
تنام اذا ما نام يقظى عيونها ... حثاثا الى مكروهه تتغلغل
والف هموم ما تزال تعوده ... عياد الحمى الربع اوهى اثقل
اذا وردت اصدرتها ثم انها ... تثوب وتأتى من تحيت ومن عل
فاما ترينى كابنة الرمل ضاحيا ... على رقة احفى ولا تنعل
فانى لمولى الصبر اجتاب بزه ... على مثل قلب السمع والحزم افعل
واعدم احيانا واغنى وانما ... ينال الغنى ذو البعدة المتبذل
فلا جزع من خلة متكشف ... ولا مرح تحت الغنى اتخيل
ولا تزدرى الاجهال حلمى ولا ارى ... سؤلا باعقاب الاقاويل انمل
وليلة نحس يصطلى القوس ربها ... واقطعه اللاتى بها يتنبل
دعست على غطش وبغش وصحبتى ... سعار وارزيز ووجر وافكل
فايمت نسوانا وايتمت الدة ... وعدت كما ابدأت والليل اليل
واصبح عنى بالغميصاء جالسا ... فريقان مسئول وآخر يسأل
فقالوا لقد هرت بليل كلابنا ... فقلنا أذئب عس ام عس فرعل
فلم يك الا نبأة ثم هومت ... فقلنا قطاة ريع ام ريع اجدل
فان يك من جن لابرح طارقا ... وان يك انسا ما كها الانس تفعل
ويوم من الشعرى يذوب لوابه ... افاعيه فى رمضائه تتململ
نصبت له وجهى ولاكن دونه ... ولاستر الا الا تحمى المرعبل
وضاف اذا هبت له الريح طيرت ... لبائد عن اعطافه ما ترجل
بعيد بمس الدهن والفلى عهده ... له عبس عاف من الغسل محول
وخرق كظهر الترس قفر قطعته ... بعاملتين ظهره ليس يعمل
فالحقت اولاه باخراه موفيا ... على قنة اقعى مرارا وامثل
ترود الاراوى الصحم حولى كأنها ... عذارى عليهن الملاء المذيل

ويركدن بالاصال حولى كاننى
من العصم ادفى ينتحى الكيح اعقل

فى نعت النبى عليه السلام

كعب بن زهير

بانت سعاد فقلبى اليوم متبول ... متيم اثرها لم يفد مكبول
وما سعاد غداة البين اذ رحلوا ... الا اغن غضيض الطرف مكحول
هيفاء مقبلة عجزاء مدبرة ... لا يشتكى قصر منها ولا طول
تجلو عوارض ذى ظلم اذا ابتسمت ... كأنه منهل بالراح معلول

الشنفرى

وماذاك الا بسطة عن تفضل … عليهم وكان الافضل المتفضل

وانى كفانى فقد من ليس جازيا … بحسنى ولا فى قربه متعلل

ثلاثة اصحاب فؤاد مشيع … وابيض اصليت وصفراء عيطل

هتوف من الملس المتون يزينها … رصائع قد نيطت اليها ومحمل

اذا زل عنها السهم حنت كأنها … مرزاة عجلى ترن وتعول

واست بمهياف يعشى سوامه … مجدعة سقبانها وهى بهل

ولاجباء اكهى مرب بعرسه … يطالعها فى شأنه كيف يفعل

ولاخرق هيق كأن فؤاده … يظل به المكاء يعلو ويسفل

ولا خالف دارية متغزل … يروح ويغدو داهنا يتكحل

واست بعل شره دون خيره … الف اذا ما رعته اهتاج اعزل

واست بمحيار الظلام اذا انتحت … هدى الهوجل العسيف يهماء هوجل

اذا الامعز الصوان لاقى مناسمى … تطاير منه قادح ومفلل

اديم مطال الجوع حتى اميته … واصرف عنه الذكر صفحا واذهل

واستف ترب الارض كيلا يرى له … على من الطول امرؤ متطول

ولولا اجتناب الذام لم يلف مشرب … يعاش به الا لدى ومأكل

واطوى على الخمص الحوايا كما انطوت … خيوطة مارى تغار وتفتل

واغدو على القوت الزهيد كما غدا … ازل تهاداه التنائف اطحل

غدا طاويا يعارض الريح هافيا … يخوت باذناب الشعاب ويعسل

فلما لواه القوت من حيث امه … دعا فاجابته نظائر نحل

مهللة شيب الوجوه كأنها … قداح بكفى ياسر تتقلقل

او الخشرم المبعوث حثحث دبره … محابيض ارداهن سام معسل

مهرتة فوه كأن شدوقها … شقوق العصى كالحات وبسل

فضج وضجت بالبراح كأنها … واياه نوح فوق علياء ثكل

فاغضى واغضت واتسى واتست به … مراميل عزاها وعزته مرمل

شكى وشكت ثم ارعوى بعد وارعوت … وللصبر ان لم ينفع الشكو اجمل

وفاء وفاءت بادرات وكلها … على نكظ مما يكاتم مجمل

وتشرب اسآرى القطا الكدر بعدما … سرت قربا احناؤها تتصلصل

هممت وهمت وابتدرنا واسدلت … وشمر منى فارط متمهل

فوليت عنها وهى تكبو لعقره … يباشره منها ذقون وحوصل

كأن وغاها حجرتيه وحوله … اضاميم من سفر القبائل نزل

توافين من شتى اليه فضمها … كما ضم اذواد الاصاريم منهل

وعبت غشاشا ثم مرت كأنها … مع الصبح ركب من احاظة مجفل

وآلف وجه الارض عند افتراشها … باهداء تنبيه سناسن قحل

الحارث بن حلزة اليشكري

ماجزعنا تحت العجاجة اذ ولـ ... وا شلالا واذ تلظى الصلاء
واقدناه رب غسان بالمنـ ... ذر كرها اذ لا تكال الدماء
وآتيناهم بتسعة املا ... ك كرام اسلابهم اغلاء
وولدنا عمرو بن ام اياس ... من قريب لما اتانا الحباء
مثلها تخرج النصيحة للقو ... م فلاة من دونها افلاء
فاتركوا الطيخ والضلال وأما ... تتعاشوا ففي التعاشي الداء
واذكروا حلف ذي المجاز وماقد ... م فيه العهود والكفلاء
حذر الجور والتعدي وهل ينـ ... قض ما في المهارق الاهواء
واعلموا اننا واياكم في ... مااشترطنا يوم اختلفنا سواء
عننا باطلا وظلما كما تعـ ... تر عن حجرة الربيض الظباء
اعلينا جناح كندة ان يغـ ... نم غازيهم ومنا الجزاء
ام علينا جرى اياد كما نيـ ... ـط بجوز المحمل الاعباء
ليس منا المضربون ولا قيـ ... س ولا جندل ولا الحذاء
ام جنايا بني عتيق فانا ... منكم ان غدرتم البراء
وثمانون من تميم بايديـ ... هم رماح صدورهن القضاء
تركوهم ملحبين وآبوا ... بنهاب يصم منها الحداء
ام علينا جرى حنيفة ام ما ... جمعت من محارب غبراء
ام علينا جرى قضاعة ام ليـ ... س علينا فيما جنوا انداء
ثم جاؤا يسترجعون فلم تر ... جع لهم شامة ولا زهراء
لم يحلوا بني رزاح ببرقا ... ء نطاع لهم عليهم دعاء
ثم فاؤا منهم بقاصمة الظهـ ... ر ولا يبرد الغليل الماء
ثم خيل من بعد ذاك مع الغلا ... ق لا رأفة ولا ابقاء
فملكنا بذلك الناس حتى ... ملك المنذر بن ماء السماء
وهو الرب والشهيد على يو ... م الحيارين والبلاء بلاء

لامية العرب

الشنفرى

اقيموا بني امي صدور مطيكم ... فاني الى اهل سواكم لاميل
فقد حمت الحاجات والليل مقمر ... وشدت لطيات مطايا وارحل
وفي الارض منأى للكريم عن الاذى ... وفيها لمن خاف القلى متعزل
لعمرك ما بالارض ضيق على امرء ... سرى راغبا اوراهبا وهو يعقل
ولي دونكم اهلون سيد عملس ... وارقط زهلول وعرفاء جيئل
هم الاهل لا مستودع السر ذائع ... لديهم ولا الجاني لما جر يخذل
وكل ابي باسل غير انني ... اذا عرضت اولى الطرائد ابسل
وان مدت الايدي الى الزاد لم اكن ... باعجلهم اذ اجشع القوم اعجل

الحارث بن حلزة

ان نبشتم مابين ملحة فالصا　　قب فيه الاموات والاحياء
اونقشتم فالنقش يجشمه النا　　س وفيه الاسقام والابراء
اوسكتم عنا فكنا كمن اغ　　مض عينا فى جفنها الاقذاء
اومنعتم ماتسألون فمن حد　　ثتموه له علينا العلاء
هل علمتم ايام ينتهب النا　　س غوارا لكل حى عواء
اذرفعنا الجمال من سعف البحـ　　رين سيرا حتى نهاها الحساء
ثم ملنا على تميم فاحرمـ　　نا وفينا بنات قوم اماء
لايقيم العزيز بالبلد السهـ　　ل ولاينفع الذليل النجاء
ليس ينجى الذى يوائل منا　　رأس طود وحرة رجلاء
ملك اضرع البرية لايو　　جد فيها لما لديه كفاء
كتكاليف قومنا اذ غزا المنـ　　ذر هل نحن لابن هند رعاء
ما اصابوا من تغلبى فطلو　　ل عليه اذا اصيب العفاء
اذاجل العلياء قبة ميسو　　ن فادنى ديارها العوصاء
فتأوت له قراضبة من　　كل حى كأنهم القاء
فهداهم بالاسودين وامر الـ　　له بلغ تشقى به الاشقياء
اذ تمنون هم غرورا فساقت　　هم اليكم امنية اشراء
لم يغروكم غرورا ولكن　　رفع الآل شخصهم والضحاء
ايها الناطق المبلغ عنا　　عند عمرو وهل لذاك انتهاء
من لنا عنده من الخير آيا　　ت ثلاث فى كلهن القضاء
آية شارق الشقيقة اذ جا　　ءت معدا لكل حى لواء
حول قيس مستلئمين بكبش　　قرظى كأنه عبلاء
وصتيت من العواتك لا تنـ　　هاه الا مبيضة رعلاء
فرددناهم بطعن كما يخـ　　رج من خربة المزاد الماء
وحملناهم على حزم ثهلا　　ن شلالا ودمى الانساء
وجبهناهم بطعن كما تنـ　　هز فى جمة الطوى الدلاء
وفعلنا بهم كما علم الله　　ه وما ان للحائنين دماء
ثم حجرا اعنى ابن ام قطام　　وله فارسية خضراء
اسد فى اللقاء ورد هموس　　وربيع ان شمرت غبراء
وفككنا غل امرئ القيس عنه　　بعد ما طال حبسه والعناء
ومع الجون جون بنى الاو　　س عنود كأنها دفواء

عنترة بن شداد

الشاتمي عرضي ولم اشتمهما ... والناذرين اذا لم القهما دمي
ان يفعلا فلقد تركت اباهما ... جزر السباع وكل نسر قشعم

السابعة من المعلقات السبع

الحارث بن حلزة

آذنتنا ببينها اسماء ... رب ثاو يمل منه الثواء
بعد عهد لها ببرقة شما ... ء فادنى ديارها الخلصاء
فالمحياة فالصفاح فاعنا ... ق فتاق فعاذب فالوفاء
فرياض القطا فاودية الشر ... بب فالشعبتان فالابلاء
لاارى من عهدت فيها فابكى ال ... يوم دلها وما يرد البكاء
وبعينيك اوقدت هند النا ... ر اخيرا تلوى بها العلياء
فتنورت نارها من بعيد ... بخزازى هيهات منك الصلاء
اوقدتها بين العقيق فشخصيـ ... ـن بعود كما يلوح الضياء
غير انى قد استعين على الهـ ... ـم اذا خف بالثوى النجاء
بزفوف كأنها هقلة ام ... رئال دوية سقفاء
انست نبأة وافزعها القنـ ... ـاص عصرا وقد دنا الامساء
فترى خلفها من الرجع والوقـ ... ـع منينا كأنه اهباء
وطراقا من خلفهن طراق ... ساقطات الوت بها الصحراء
اتلهى بها الهواجر اذ كـ ... ـل ابن هم بلية عمياء
واتانا من الحوادث والانـ ... ـباء خطب نعنى به ونساء
ان اخواننا الاراقم يغلو ... ن علينا فى قولهم احفاء
يخلطون البرى منا بذى الذنـ ... ـب ولا ينفع الخلى الخلاء
زعموا ان كل من ضرب العـ ... ـير موال لنا وانا الولاء
اجمعوا امرهم عشاء فلما ... اصبحوا اصبحت لهم ضوضاء
من مناد ومن مجيب ومن تصـ ... ـهال خيل خلال ذاك رغاء
ايها الناطق المرقش عنا ... عند عمرو فهل لذاك بقاء
لا تخلنا على غراتك انا ... قبل ما قد وشى بنا الاعداء
فبقينا على الشناءة تنـ ... ـمينا حصون وعزة قعساء
قبل ما اليوم بيضت بعيون ... الناس فيها تغيظ واباء
وكأن المنون تردى بنا ار ... عن جونا ينجاب عنه العماء
مكفهرا على الحوادث لا تر ... توه للدهر مؤيد صماء
ارمى بمثله جالت الخيـ ... ـل وتأبى لخصمها الاجلاء
ملك مقسط وافضل من يمـ ... ـشى ومن دون ما لديه الثناء
ايما خطة اردتم فادو ... ها الينا تمشى بها الاملاء

وحليل غانية تركت مجدلا   تمكو فرائصه كشدق الاعلم
سبقت يداى له بعاجل طعنة   ورشاش نافذة كلون العندم
هلا سألت الخيل ياابنة مالك   ان كنت جاهلة بما لم تعلم
اذ لاازال على رحالة سابح   نهد تعاوره الكماة مكلم
طورا يجرد للطعان وتارة   يأوى الى حصد القسى عرمرم
يخبرك من شهد الوقائع اننى   اغشى الوغى واعف عند المغنم
ومدجج كره الكماة نزاله   لاممعن هربا ولا مستسلم
جادت له كفى بعاجل طعنة   بمثقف صدق الكعوب مقوم
فشككت بالرمح الاصم ثيابه   ليس الكريم على القنا بمحرم
فتركته جزر السباع ينشنه   يقضمن حسن بنانه والمعصم
ومشك سابغة هتكت فروجها   بالسيف عن حامى الحقيقة معلم
ربذ يداه بالقداح اذاشتا   هتاك غايات التجار ملوم
لما رآنى قد نزلت اريده   ابدى نواجذه لغير تبسم
عهدى به مدالنهار كأنما   خضب البنان ورأسه بالعظلم
فطعنته بالرمح ثم علوته   بمهند صافى الحديدة مخذم
بطل كأن ثيابه فى سرحة   يحذى نعال السبت ليس بتوأم
ياشاة ماقنص لمن حلت له   حرمت على وليتها لم تحرم
فبعثت جاريتى فقلت لها اذهبى   فتجسسى اخبارهالى واعلمى
قالت رأيت من الاعادى غرة   والشاة ممكنة لمن هو مرتم
وكأنما التفتت بجيد جداية   رشأ من الغزلان حرار ثم
نبئت عمرا غير شاكر نعمتى   والكفر مخبثة لنفس المنعم
ولقد حفظت وصاة عمى بالضحى   اذ تقلص الشفتان عن وضح الفم
فى حومة الحرب التى لاتشتكى   غمراتها الابطال غير تغمغم
اذ يتقون بى الاسنة لم اخم   عنها ولكنى تضايق مقدمى
لما رأيت القوم اقبل جمعهم   يتزامرون كررت غير مذمم
يدعون عنتر والرماح كأنها   اشطان بئر فى لبان الادهم
ما زلت ارميهم بثغرة نحره   ولبانه حتى تسربل بالدم
فازور من وقع القنا بلبانه   وشكى الى بعبرة وتحمحم
لوكان يدرى ما المحاورة اشتكى   ولكان لوعلم الكلام مكلمى
ولقد شفى نفسى وابرأ سقمها   قول الفوارس ويك عنتر اقدم
والخيل تقتحم الخبار عوابسا   من بين شيظمة وآخر شيظم
ذال ركابى حيث شئت مشايعى   لبى واحفزه بامر مبرم
ولقد خشيت بأن اموت ولم تكن   للحرب دائرة على ابنى ضمضم

ان كنت ازمعت الفراق فانما ⁂ زمت ركابكم بليل مظلم
ماراعنى الا حمولة اهلها ⁂ وسط الديار تسف حب الخمخم
فيها اثنتان واربعون حلوبة ⁂ سود كخافية الغراب الاسحم
اذ تستبيك بذى غروب واضح ⁂ عذب مقبله لذيذ المطعم
وكأن فارة تاجر بقسيمة ⁂ سبقت عوارضها اليك من الفم
اوروضة انفا تضمن نبتها ⁂ غيث قليل الدمن ليس بمعلم
جادت عليه كل بكر حرة ⁂ فتركن كل قرارة كالدرهم
سحا وتسكابا فكل عشية ⁂ يجرى عليها الماء لم يتصرم
وخلا الذباب بها فليس ببارح ⁂ غردا كفعل الشارب المترنم
هزجا يحك ذراعه بذراعه ⁂ قدح المكب على الزناد الاجذم
تمسى وتصبح فوق ظهر حشية ⁂ وابيت فوق سراة ادهم ملجم
وحشيتى سرج على عبل الشوى ⁂ نهد مراكله نبيل المحزم
هل تبلغنى دارها شدنية ⁂ لعنت بمحروم الشراب مصرم
خطارة غب السرى زيافة ⁂ تطس الاكام بذات خف ميسم
وكأنما تطس الاكام عشية ⁂ بقريب بين المنسمين مصلم
تأوى له قلص النعام كما اوت ⁂ حزق يمانية لاعجم طمطم
يتبعن قلة رأسه وكأنه ⁂ حدج على نعش لهن مخيم
صعل يعود بذى العشيرة بيضه ⁂ كالعبد ذى الفرو الطويل الاصلم
شربت بماء الدحرضين فاصبحت ⁂ زوراء تنفر عن حياض الديلم
وكأنما تنأى بجانب دفها الـ ⁂ وحشى من هزج العشى مؤوم
هر جنيب كلما عطفت له ⁂ غضبى اتقاها باليدين وبالفم
بركت على جنب الرداع كأنما ⁂ بركت على قصب اجش مهضم
وكأن ربا اوكحيلا معقدا ⁂ حش الوقود به جوانب قمقم
ينباع من ذفرى غضوب جسرة ⁂ زيافة مثل الفنيق المكدم
ان تغدفى دونى القناع فاننى ⁂ طب باخذ الفارس المستلئم
اثنى على بما علمت فاننى ⁂ سمح مخالطتى اذا لم اظلم
واذا ظلمت فان ظلمى باسل ⁂ مر مذاقته كطعم العلقم
ولقد شربت من المدامة بعدما ⁂ ركد الهواجر بالمشوف المعلم
بزجاجة صفراء ذات اسرة ⁂ قرنت بازهر بالشمال مفدم
فاذا شربت فاننى مستهلك ⁂ مالى وعرضى وافر لم يكلم
واذا صحوت فلا اقصر عن ندى ⁂ وكما علمت شمائلى وتكرمى

عمرو بن كلثوم

ليستلبن افراسا وبيضا ... واسرى في الحديد مقرنينا
ترانا بارزين وكل حي ... قد اتخذوا مخافتنا قرينا
اذا ما رحن يمشين الهوينا ... كما اضطربت متون الشاربينا
يقتن جيادنا ويقلن لستم ... بعولتنا اذا لم تمنعونا
ظعائن من بني جشم بن بكر ... خلطن بميسم حسبا ودينا
وما منع الظعائن مثل ضرب ... ترى منه السواعد كالقلينا
كأنا والسيوف مسللات ... ولدنا الناس طرا اجمعينا
يدهدون الرؤس كما تدهدى ... حزاورة بابطحها الكرينا
وقد علم القبائل من معد ... اذا قبب بابطحها بنينا
بانا المطعمون اذا قدرنا ... وانا المهلكون اذا ابتلينا
وانا المانعون لما اردنا ... وانا النازلون بحيث شئنا
وانا التاركون اذا سخطنا ... وانا الآخذون اذا رضينا
وانا العاصمون اذا اطعنا ... وانا العازمون اذا عصينا
ونشرب ان وردن الماء صفوا ... ويشرب غيرنا كدرا وطينا
الا ابلغ بني الطماح عنا ... ودعميا فكيف وجدتمونا
اذا ما الملك سام الناس خسفا ... أبينا ان نقر الذل فينا
ملأنا البر حتى ضاق عنا ... وماء البحر نملوه سفينا
اذا بلغ الفطام لنا صبي ... تخر له الجبابر ساجدينا

السادسة من المعلقات السبع

عنترة بن شداد

هل غادر الشعراء من متردم ... ام هل عرفت الدار بعد توهم
يادار عبلة بالجواء تكلمي ... وعمي صباحا دار عبلة واسلمي
فوقفت فيها ناقتي فكأنها ... فدن لاقضي حاجة المتلوم
وتحل عبلة بالجواء واهلنا ... بالحزن فالصمان فالمتثلم
حييت من طلل تقادم عهده ... اقوى واقفر بعد ام الهيثم
حلت بارض الزائرين فاصبحت ... عسرا على طلابك ابنة مخرم
علقتها عرضا واقتل قومها ... زعما لعمر ابيك ليس بمزعم
ولقد نزلت فلا تظني غيره ... مني بمنزلة المحب المكرم
كيف المزار وقد تربع اهلها ... بعنيزتين واهلنا بالغيلم

(ان)

برأس من بنى جشم بن بكر ندق به السهولة والحزونا
الا لا يعلم الاقوام انا تضعضعنا وانا قد ونينا
الا لا يجهلن احد علينا فنجهل فوق جهل الجاهلينا
باى مشيئة عمرو بن هند نكون لقيلكم فيها قطينا
باى مشيئة عمرو بن هند تطيع بنا الوشاة وتزدرينا
تهددنا واوعدنا رويدا متى كنا لامك مقتوينا
فان قناتنا يا عمرو اعيت على الاعداء قبلك ان تلينا
اذا عض الثقاف بها اشمأزت وولته عشوزنة زبونا
عشوزنة اذا انقلبت ارنت تشج قفا المثقف والجبينا
فهل حدثت فى جشم ابن بكر بنقص فى خطوب الاولينا
ورثنا مجد علقمة بن سيف اباح لنا حصون المجد دينا
ورثت مهلهلا والخير منه زهيرا نعم ذخر الذاخرينا
وعتابا وكلثوما جميعا بهم نلنا تراث الاكرمينا
وذا البرة الذى حدثت عنه به نحمى ونحمى المحجرينا
ومنا قبله الساعى كليب فاى المجد الا قد ولينا
متى نعقد قرينتنا بحبل تجذ الحبل اوتقص القرينا
ونوجد نحن امنعهم ذمارا واوفاهم اذا عقدوا يمينا
ونحن غداة اوقد فى خزازى رفدنا فوق رفد الرافدينا
ونحن الحابسون بذى اراطى تسف الجلة الخور الدرينا
وكنا الايمنين اذا التقينا وكان الايسرين بنوا بينا
فصالوا صولة فيمن يليهم وصلنا صولة فيمن يلينا
فآبوا بالنهاب وبالسبايا وابنا بالملوك مصفدينا
اليكم يا بنى بكر اليكم الما تعلموا منا اليقينا
الما تعلموا منا ومنكم كتائب يطعن ويرتمينا
علينا البيض واليلب اليمانى واسياف يقمن وينحنينا
علينا كل سابغة دلاص ترى فوق النطاق لها غضونا
اذا وضعت عن الابطال يوما رايت لها جلود القوم جونا
كأن غضونهن متون غدر تصفقها الرياح اذا جرينا
وتحملنا غداة الروع جرد عرفن لنا نقائذ وافتلينا
وردن دوارعا وخرجن شعثا كامثال الرصائع قد بلينا
ورثناهن عن آباء صدق ونورثها اذا متنا بنينا
على آثارنا بيض حسان نحاذر أن تقسم اوتهونا
اخذن على بعولتهن عهدا اذا لاقوا كتائب معلمينا

عمرو بن كلثوم

وماكمة يضيق الباب عنها … وكشحا قد جننت به جنونا

وساريتي بلنط او رخام … يرن خشاش حليهما رنينا

فما وجدت كوجدي ام سقب … اضلته فرجعت الحنينا

ولا شمطاء لم يترك شقاها … لها من تسعة الا جنينا

تذكرت الصبا واشتقت لما … رأيت حمولها اصلا حدينا

فاعرضت اليمامة واشمخرت … كاسياف بايدي مصلتينا

ابا هند فلا تعجل علينا … وانظرنا نخبرك اليقينا

بانا نورد الرايات بيضا … ونصدرهن حمرا قد روينا

وايام لنا غر طوال … عصينا الملك فيها ان ندينا

وسيد معشر قد توجوه … بتاج الملك يحمي المحجرينا

تركنا الخيل عاكفة عليه … مقلدة اعنتها صفونا

وانزلنا البيوت بذي طلوح … الى الشامات تنفي الموعدينا

وقد هرت كلاب الحي منا … وشذبنا قتادة من يلينا

متى ننقل الى قوم رحانا … يكونوا في اللقاء لها طحينا

يكون ثفالها شرقي نجد … ولهوتها قضاعة اجمعينا

نزلتم منزل الاضياف منا … فعجلنا القرى ان تشتمونا

قريناكم فعجلنا قراكم … قبيل الصبح مرداة طحونا

نعم اناسنا ونعف عنهم … ونحمل عنهم ما حملونا

نطاعن ما تراخى الناس عنا … ونضرب بالسيوف اذا غشينا

بسمر من قنا الخطي لدن … زوابل او ببيض يعتلينا

كأن جماجم الابطال فيها … وسوق بالاماعز يرتمينا

نشق بها رؤس القوم شقا … ونختلب الرقاب فيختلينا

وان الضغن بعد الضغن يبدو … عليك ويخرج الداء الدفينا

ورثنا المجد قد علمت معد … نطاعن دونه حتى يبينا

ونحن اذا عماد الحي خرت … عن الاحفاض نمنع من يلينا

نجز رؤسهم في غير شيء … فما يدرون ماذا يتقونا

كأن سيوفنا منا ومنهم … مخاريق بايدي لاعبينا

كأن ثيابنا منا ومنهم … خضبن بارجوان او طلينا

اذا ماعي بالاسناف حي … من الهول المشبه ان يكونا

نصبنا مثل رهوة ذات حد … محافظة وكنا السابقينا

بشبان يرون القتل مجدا … وشيب في الحروب مجربينا

حديا الناس كلهم جميعا … مقارعة بنيهم عن بنينا

فاما يوم خشيتنا عليهم … فتصبح خيلنا عصبا ثبينا

واما يوم لا نخشى عليهم … فنمعن غارة متلببينا

لبيد بن ربيعه

فالضيف والجار الجنيب كأنما ... هبطا تبالة مخصبا اهضامها
تأوى الى الاطناب كل رذية ... مثل البلية قالص اهدامها
ويكللون اذا الرياح تناوحت ... خلجا تمد شوارعا ايتامها
انا اذا التقت المجامع لم يزل ... منا لزاز عظيمة جشامها
ومقسم يعطى العشيرة حقها ... ومغذمر لحقوقها هضامها
فضلا وذو كرم يعين على الندى ... سمح كسوب رغائب غنامها
من معشر سنت لهم آباؤهم ... ولكل قوم سنة وامامها
لايطبعون ولايبور فعالهم ... اذ لا يميل مع الهوى احلامها
فاقنع بما قسم المليك فانما ... قسم الخلائق بيننا علامها
واذا الامانة قسمت فى معشر ... اوفى باوفر حظنا قسامها
فبنى لنا بيتا رفيعا سمكه ... فسما اليه كهلها وغلامها
فهم السعاة اذا العشيرة افظعت ... وهم فوارسها وهم حكامها
وهم ربيع للمجاور فيهم ... والمرملات اذا تطاول عامها
وهم العشيرة ان يبطئ حاسد ... اوان يميل مع العدو لئامها

الخامسة من المعلقات السبع

عمرو بن كلثوم

الاهبى بصحنك فاصبحينا ... ولاتبقى خمور الاندرينا
مشعشعة كأن الحص فيها ... اذا ماالماء خالطها سخينا
تجور بذى اللبانة عن هواه ... اذاما ذاقها حتى يلينا
ترى اللحز الشحيح اذا امرت ... عليه لماله فيها مهينا
صبنت الكأس عنا ام عمرو ... وكان الكأس مجراها اليمينا
وماشر الثلاثة ام عمرو ... بصاحبك الذى لاتصبحينا
وكأس قدشربت ببعلبك ... واخرى فى دمشق وقاصرينا
وانا سوف تدركنا المنايا ... مقدرة لنا ومقدرينا
قفى قبل التفرق ياظعينا ... نخبرك اليقين وتخبرينا
قفى نسألك هل احدثت صرما ... لوشك البين ام خنت الامينا
بيوم كريهة ضربا وطعنا ... اقر به مواليك العيونا
وان غدا وان اليوم رهن ... وبعد غد بما لاتعلمينا
تريك اذا دخلت على خلاء ... وقد امنت عيون الكاشحينا
ذراعى عيطل ادماء بكر ... تربعت الاجارع والمتونا
وثديا مثل حق العاج رخصا ... حصانا من اكف اللامسينا
ومتنى لدنة طالت فلانت ... روادفها تنوء بما يلينا

لبيد بن ربيعة

يجتاف اصلا قالصا متنبذا   بعجوب انقاء يميل هيامها
وتضيء فى غلس الظلام منيرة   كجمانة البحرى سل نظامها
حتى اذا انحسر الظلام واسفرت   بكرت تزل عن الثرى ازلامها
علهت تبلد فى نهاء صعائد   سبعا تؤاما كاملا ايامها
حتى اذا يئست واسحق حالق   لم يبله ارضاعها وفطامها
وتسمعت رز الانيس فراعها   عن ظهر غيب والانيس سقامها
فغدت كلا الفرجين تحسب انه   مولى المخافة خلفها وامامها
حتى اذا يئس الرماة وارسلوا   غضفا دواجن قافلا اعصامها
فلحقن واعتكرت لها مدرية   كالسمهرية حدها وتمامها
لتذودهن وايقنت ان لم تذد   ان قد احم من الحتوف حمامها
فتقصدت منها كساب فضرجت   بدم وغودر فى المكر سخامها
فبتلك اذ رقص اللوامع بالضحى   واجتاب اردية السراب اكامها
اقضى اللبانة لا افرط ريبة   اوأن يلوم بحاجة لوامها
اولم تكن تدرى نوار بأننى   وصال عقد حبائل جذامها
تراك امكنة اذا لم ارضها   او يرتبط بعض النفوس حمامها
بل انت لا تدرين كم من ليلة   طلق لذيذ لهوها وندامها
قد بت سامرها وغاية تاجر   وافيت اذ رفعت وعز مدامها
اغلى السباء بكل ادكن عاتق   اوجونة قدحت وفض ختامها
وصبوح صافية وجذب كرينة   بموتر تأتاله ابهامها
بادرت حاجتها الدجاج بسحرة   لاعل منها حين هب نيامها
وغداة ريح قد وزعت وقرة   اذ اصبحت بيد الشمال زمامها
ولقد حميت الخيل تحمل شكتى   فرط وشاحى اذ غدوت لجامها
فعلوت مرتقبا على ذى هبوة   حرج الى اعلامهن قتامها
حتى اذا القت يدا فى كافر   واجن عورات الثغور ظلامها
اسهلت وانتصبت كجذع منيفة   جرداء تحصر دونها جرامها
رفعتها طرد النعام وشله   حتى اذا سخنت وخف عظامها
قلقت رحالتها واسبل نحرها   وابتل من زبد الحميم حزامها
ترقى وتطعن فى العنان وتنتحى   ورد الحمامة اذ اجد حمامها
وكثيرة غرباؤها مجهولة   ترجى نوافلها ويخش ذامها
غلب تشذر بالذحول كأنها   جن البدى رواسيا اقدامها
انكرت باطلها وبؤت بحقها   عندى ولم يفخر على كرامها
وجزور ايسار دعوت لحتفها   بمغالق متشابه اجسامها
ادعو بهن لعاقر اومطفل   بذلت لجيران الجميع لحامها

لبيد بن ربيعة

اورجع واشمة اسف نؤورها   كففا تعرض فوقهن وشامها
فوقفت اسألها وكيف سؤالنا   صما خوالد مايبين كلامها
عريت وكان بها الجميع فابكروا   منها وغودر نؤيها وثمامها
شاقتك ظعن الحى حين تحملوا   فتكنسوا قطنا تصر خيامها
من كل محفوف يظل عصيه   زوج عليه كلة وقرامها
زجلا كأن نعاج توضح فوقها   وظباء وجرة عطفا آرامها
حفزت وزايلها السراب كأنها   اجزاع بيشة اثلها ورضامها
بل ماتذكر من نوار وقد نأت   وتقطعت اسبابها ورمامها
مرية حلت بفيد وجاورت   اهل الحجاز فاين منك مرامها
بمشارق الجبلين او بمحجر   فتضمنتها فردة فرخامها
فصوائق ان ايمنت فمظنة   منها وحاف القهر اوطلخامها
فاقطع لبانة من تعرض وصله   ولخير واصل خلة صرامها
واحب المجامل بالجزيل وصرمه   باق اذا ظلعت وزاغ قوامها
بطليح اسفار تركن بقية   منها فاحنق صلبها وسنامها
واذا تغالى لحمها وتحسرت   وتقطعت بعد الكلال خدامها
فلها هباب فى الزمام كأنها   صهباء خف مع الجنوب جهامها
اوملمع وسقت لاحقب لاحه   طرد الفحول وضربها وكدامها
يعلو بها حدب الاكام مسحج   قد رابه عصيانها ووحامها
باحزة الثلبوت يربأ فوقها   قفر المراقب خوفها آرامها
حتى اذا سلخا جمادى ستة   جزأ فطال صيامه وصيامها
رجعا بامرهما الى ذى مرة   حصد ونجح صريمة ابرامها
ورمى دوابرها السفا وتهيجت   ريح المصائف سومها وسهامها
فتنازعا سبطا يطير ظلاله   كدخان مشعلة يشب ضرامها
مشمولة غلثت بنابت عرفج   كدخان نار ساطع اسنامها
فمضى وقدمها وكانت عادة   منه اذا هى عردت اقدامها
فتوسطا عرض السرى وصدعا   مسجورة متجاورا قلامها
محفوفة وسط اليراع يظلها   منه مصرع غابة وقيامها
أفتلك ام وحشية مسبوعة   خذلت وهادية الصوار قوامها
خنساء ضيعت الفرير فلم يرم   عرض الشقائق طوفها وبغامها
لمعفر قهد تنازع شلوه   غبس كواسب لايمن طعامها
صادفن منها غرة فاصبنها   ان المنايا لاتطيش سهامها
باتت واسبل واكف من ديمة   يروى الخمائل دائما تسجامها
يعلو طريقة متنها متواترا   فى ليلة كفر النجوم غمامها

زهير ابن ابى سلمى

لعمرك ماجرت عليهم رماحهم ... دم ابن نهيك اوقتيل المثلم
ولاشاركت فى الموت فى دم نوفل ... ولاوهب منها ولاابن المخزم
فكلا اراهم اصبحوا يعقلونه ... صحيحات مال طالعات بمخرم
لحى حلال يعصم الناس امرهم ... اذا طرقت احدى الليالى بمعظم
كرام فلا ذو الضغن يدرك تبله ... لديهم ولاالجانى عليهم بمسلم
سأمت تكاليف الحياة ومن يعش ... ثمانين حولا لاابالك يسأم
واعلم ما فى اليوم والامس قبله ... ولكننى عن علم مافى غد عمى
رأيت المنايا خبط عشواء من تصب ... تمته ومن تخطئ يعمر فيهرم
ومن لم يصانع فى امور كثيرة ... يضرس بانياب ويوطأ بمنسم
ومن يك ذافضل فيبخل بفضله ... على قومه يستغن عنه ويذمم
ومن يجعل المعروف من دون عرضه ... يفره ومن لايتق الشتم يشتم
ومن يوف لايذمم ومن يهد قلبه ... الى مطمئن البر لايتجمجم
ومن هاب اسباب المنايا ينلنه ... وان يرق اسباب السماء بسلم
ومن يجعل المعروف فى غير اهله ... يكن حمده ذما عليه ويندم
ومن يعص اطراف الزجاج فانه ... يطيع العوالى ركبت كل لهذم
ومن لم يذد عن حوضه بسلاحه ... يهدم ومن لايظلم الناس يظلم
ومن يغترب يحسب عدوا صديقه ... ومن لايكرم نفسه لايكرم
ومهما يكن عند امرء من خليقة ... وان خالها تخفى على الناس تعلم
وكائن ترى من صامت لك معجب ... زيادته اونقصه فى التكلم
لسان الفتى نصف ونصف فؤاده ... فلم يبق الاصورة اللحم والدم
وان سفاه الشيخ لاحلم بعده ... وان الفتى بعد السفاهة يحلم

سألنا فاعطيتم وعدنا فعدتم
ومن اكثر التسآل يوما سيحرم

الرابعة من المعلقات السبع

لبيد بن ربيعة

عفت الديار محلها فمقامها ... بمنى تأبد غولها فرجامها
فمدافع الريان عرى رسمها ... خلقا كما ضمن الوحى سلامها
دمن تجرم بعد عهد انيسها ... حجج خلون حلالها وحرامها
رزقت مرابيع النجوم وصابها ... ودق الرواعد جودها فرهامها
من كل سارية وغاد مدجن ... وعشية متجاوب ارزامها
فعلا فروع الايهقان واطفلت ... بالجلهتين ظباؤها ونعامها
والعين ساكنة على اطلائها ... عوذا تأجل بالفضاء بهامها
وجلا السيول عن الطلول كأنها ... زبر تجد متونها اقلامها

ووركن فى السوبان يعلون متنه ... عليهن دل الناعم المتنعم
بكرن بكورا واستحرن بسحرة ... فهن ووادى الرس كاليد للفم
وفيهن ملهى للطيف ومنظر ... انيق لعين الناظر المتوسم
كأن فتات العهن فى كل منزل ... نزلن به حب الفنا لم يحطم
فلما وردن الماء زرقا جمامه ... وضعن عصى الحاضر المتخيم
جعلن القنان عن يمين وحزنه ... وكم بالقنان من محل ومحرم
ظهرن من السوبان ثم جزعنه ... على كل قينى قشيب ومفأم
فاقسمت بالبيت الذى طاف حوله ... رجال بنوه من قريش وجرهم
يمينا لنعم السيدان وجدتما ... على كل حال من سحيل ومبرم
سعى ساعيا غيظ ابن مرة بعدما ... تبزل ما بين العشيرة بالدم
تداركتما عبسا وذبيان بعدما ... تفانوا ودقوا بينهم عطر منشم
وقد قلتما ان ندرك السلم واسعا ... بمال ومعروف من القول نسلم
فاصبحتما منها على خير موطن ... بعيدين فيها من عقوق ومأثم
عظيمين فى عليا معد هديتما ... ومن يستبح كنزا من المجد يعظم
تعفى الكلوم بالمئين فاصبحت ... ينجمها من ليس فيها بمجرم
ينجمها قوم لقوم غرامة ... ولم يهريقوا ما بينهم ملء محجم
فاصبح يجرى فيهم من تلادكم ... مغانم شتى من افال مزنم
الا ابلغ الاحلاف عنى رسالة ... وذبيان هل اقسمتم كل مقسم
فلا تكتمن الله ما فى صدوركم ... ليخفى ومهما يكتم الله يعلم
يؤخر فيوضع فى كتاب فيدخر ... ليوم الحساب او يعجل فينقم
وما الحرب الا ما علمتم وذقتم ... وما هو عنها بالحديث المرجم
متى تبعثوها تبعثوها ذميمة ... وتضرى اذا ضريتموها فتضرم
فتعرككم عرك الرحا بثفالها ... وتلقح كشافا ثم تنتج فتتئم
فتنتج لكم غلمان اشأم كلهم ... كاحمر عاد ثم ترضع فتفطم
فتغلل لكم ما لا تغل لاهلها ... قرى بالعراق من قفيز ودرهم
لعمرى لنعم الحى جر عليهم ... بما لا يواتيهم حصين بن ضمضم
وكان طوى كشحا على مستكنة ... فلا هو ابداها ولم يتقدم
وقال ساقضى حاجتى ثم اتقى ... عدوى بالف من ورائى ملجم
فشد ولم يفزع بيوتا كثيرة ... لدى حيث القت رحلها ام قشعم
لدى اسد شاكى السلاح مقذف ... له لبد اظفاره لم تقلم
جرئ متى يظلم يعاقب بظلمه ... سريعا والا يبد بالظلم يظلم
رعوا ظمأهم حتى اذا تم اوردوا ... غمارا تفرى بالسلاح وبالدم
فقضوا منايا بينهم ثم اصدروا ... الى كلأ مستوبل متوخم

طرفة ابن العبد البكري

حسام اذا ماقمت منتصرا به ... كفى العود منه البدء ليس بمعضد
اخي ثقة لاينثني عن ضريبة ... اذا قيل مهلا قال حاجزه قدي
اذا ابتدر القوم السلاح وجدتني ... منيعا اذا بلت بقائمه يدي
وبرك هجود قد اثارت مخافتي ... بواديها امشي بعضب مجرد
فمرت كهاة ذات خيف جلالة ... عقيلة شيخ كالوبيل يلندد
يقول وقد تر الوظيف وساقها ... الست ترى ان قد اتيت بمؤيد
وقال الا ماذا ترون بشارب ... شديد علينا بغيه متعمد
وقال ذروه انما نفعها له ... والا تكفوا قاصي البرك يزدد
فظل الاماء يمتلان حوارها ... ويسعى علينا بالسديف المسرهد
فان مت فانعيني بما انا اهله ... وشقي على الجيب ياابنة معبد
ولا تجعليني كامرء ليس همه ... كهمي ولايغني غنائي ومشهد
بطيء عن الجلى سريع الى الخنا ... ذلول باجماع الرجال ملهد
فلو كنت وغلا في الرجال لضرني ... عداوة ذي الاصحاب والمتوحد
ولكن نفى عني الرجال جراءتي ... عليهم واقدامي وصدقي ومحتدي
لعمرك ماامري على بغمة ... نهاري ولاليلي على بسرمد
ويوم حبست النفس عند عراكها ... حفاظا على عوراته والتهدد
على موطن يخشى الفتى عنده الردى ... متى تعترك فيه الفرائص ترعد
واصفر مضبوح نظرت حواره ... على النار واستودعته كف مجمد
ستبدي لك الايام ماكنت جاهلا ... ويأتيك بالاخبار من لم تزود
ويأتيك بالاخبار من لم تبع له ... بتاتا ولم تضرب له وقت موعد

الثالثة من المعلقات السبع

زهير ابن ابي سلمى

امن ام اوفى دمنة لم تكلم ... بحومانة الدراج فالمتثلم
ودار لها بالرقمتين كأنها ... مراجع وشم في نواشر معصم
بها العين والآرام يمشين خلفة ... واطلاؤها ينهضن من كل مجثم
وقفت بها من بعد عشرين حجة ... فلأيا عرفت الدار بعد توهم
اثافي سفعا في معرس مرجل ... ونؤيا كجذم الحوض لم يتثلم
فلما عرفت الدار قلت لربعها ... الا عم صباحا ايها الربع واسلم
تبصر خليلي هل ترى من ظعائن ... تحملن بالعلياء من فوق جرثم
علون بانماط عتاق وكلة ... وراد حواشيها مشاكهة الدم

طرفة بن العبد البكري

فان كنت لا تستطيع دفع منيتي ... فدعني ابادرها بما ملكت يدي
فلولا ثلاث هن من لذة الفتى ... وجدك لم احفل متى قام عودي
فمنهن سبقي العاذلات بشربة ... كميت متى ما تعل بالماء تزبد
وكري اذا نادى المضاف محنبا ... كسيد الغضا نبهته المتورد
وتقصير يوم الدجن والدجن معجب ... ببهكنة تحت الخباء المعمد
كأن البرين والدماليج علقت ... على عشر او خروع لم يخضد
فذرني اروي هامتي في حياتها ... مخافة شرب في الحياة المصرد
كريم يروي نفسه في حياته ... ستعلم ان متنا غدا اينا الصدى
ارى قبر نحام بخيل بماله ... كقبر غوي في البطالة مفسد
ترى جثوتين من تراب عليهما ... صفائح صم من صفيح منضد
ارى الموت يعتام الكرام ويصطفي ... عقيلة مال الفاحش المتشدد
ارى العيش كنزا ناقصا كل ليلة ... وما تنقص الايام والدهر ينفد
لعمرك ان الموت ما اخطأ الفتى ... لكالطول المرخى وثنياه باليد
فمالي اراني وابن عمي مالكا ... متى ادن منه ينأ عني ويبعد
يلوم وما ادري علام يلومني ... كما لامني في الحي قرط بن معبد
وآيسني من كل خير طلبته ... كأنا وضعناه الى رمس ملحد
على غير شيء قلته غير انني ... نشدت فلم اغفل حمولة معبد
وقربت بالقربى وجدك انه ... متى يك امر للنكيثة اشهد
وان ادع للجلى اكن من حماتها ... وان يأتك الاعداء بالجهد اجهد
وان يقذفوا بالقذع عرضك اسقهم ... بشرب حياض الموت قبل التهدد
بلا حدث احدثته وكمحدث ... هجائي وقذفي بالشكاة ومطردي
فلو كان مولاي امرؤ هو غيره ... لفرج كربي اولا نظرني غدي
ولكن مولاي امرؤ هو خانقي ... على الشكر والتسآل او انا مفتد
وظلم ذوي القربى اشد مضاضة ... على المرء من وقع الحسام المهند
فذرني وخلقي انني لك شاكر ... ولو حل بيتي نائيا عند ضرغد
فلو شاء ربي كنت قيس بن خالد ... ولو شاء ربي كنت عمرو بن مرثد
فاصبحت ذا مال كثير وعادني ... بنون كرام سادة لمسود
انا الرجل الضرب الذي تعرفونه ... خشاش كرأس الحية المتوقد
فآليت لا ينفك كشحي بطانة ... لعضب رقيق الشفرتين مهند

طرفة بن العبد البكرى

تلاقى واحيانا تبين كأنها ... بنائق غر فى قميص مقدد

واتلع نهاض اذا صعدت به ... ككان بوصى بدجلة مصعد

وجمجمة مثل العلاة كأنها ... وعى الملتقى منها الى حرف مبرد

ووجه كقرطاس الشآمى ومشفر ... كسبت اليمانى قده لم يجرد

وعينان كالماويتين استكنتا ... بكهفى حجاجى صخرة قلت مورد

طحوران عوار القذى فتراهما ... كمكحولتى مذعورة ام فرقد

وصادقتا سمع التوجس للسرى ... لهجس خفى اولصوت مندد

مؤللتان تعرف العتق فيهما ... كسامعتى شاة بحومل مفرد

واروع نباض احذ ململم ... كمرداة صخر فى صفيح مصمد

واعلم مخروت من الانف مارن ... عتيق متى ترجم به الارض تزدد

وان شئت لم ترقل وان شئت ارقلت ... مخافة ملوى من القد محصد

وان شئت سامى واسط الكور رأسها ... وعامت بضبعيها نجاء الخفيدد

على مثلها امضى اذا قال صاحبى ... الا ليتنى افديك منها وافتدى

وجاشت اليه النفس خوفا وخاله ... مصابا ولوامسى على غير مرصد

اذا القوم قالوا من فتى خلت اننى ... عنيت فلم اكسل ولم اتبلد

احلت عليها بالقطيع فاجذمت ... وقد خب ال الامعز المتوقد

فذالت كما ذالت وليدة مجلس ... ترى ربها اذيال سحل ممدد

ولست بحلال التلاع مخافة ... ولكن متى يسترفد القوم ارفد

وان تبغنى فى حلقة القوم تلقنى ... وان تلتمسنى فى الحوانيت تصطد

متى تأتنى اصبحك كأسا روية ... وان كنت عنها غانيا فاغن وازدد

وان يلتق الحى الجميع تلاقنى ... الى ذروة البيت الكريم المصمد

ندامى بيض كالنجوم وقينة ... تروح الينا بين برد ومجسد

رحيب قطاب الجيب منها رفيقة ... بجس الندامى بضة المتجرد

اذا نحن قلنا اسمعينا انبرت لنا ... على رسلها مطروفة لم تشدد

اذا رجعت فى صوتها خلت صوتها ... تجاوب اظآر على ربع ردى

ومازال تشرابى الخمور ولذتى ... وبيعى وانفاقى طريفى ومتلدى

الى ان تحامتنى العشيرة كلها ... وافردت افراد البعير المعبد

رأيت بنى غبراء لا ينكروننى ... ولا اهل هذاك الطراف الممدد

الا ايها اللاحى ان احضر الوغى ... وان اشهد اللذات هل انت مخلدى

(فان)

الثانية من المعلقات السبع

طرفة بن العبد البكرى

لخولة اطلال ببرقة ثهمد   تلوح كباقى الوشم فى ظاهر اليد
وقوفا بها صحبى على مطيهم   يقولون لا تهلك اسى وتجلد
كأن خدوج المالكية غدوة   خلايا سفين بالنواصف من دد
عدولية اومن سفين بن يامن   يجور بها الملاح طورا ويهتدى
يشق حباب الماء حيزومها بها   كما قسم الترب المفائل باليد
وفى الحى احوى ينفض المردشادن   مظاهر سمطى لؤلؤ وزبرجد
خذول تراعى ربربا بخميلة   تناول اطراف البربر وترتدى
وتبسم عن المى كأن منورا   تخلل حر الرمل دعص له ند
سقته اياة الشمس الا لثاته   اسف ولم تكدم عليه باثمد
ووجه كأن الشمس القت رداءها   عليه نقى اللون لم يتخدد
وانى لامضى الهم عند احتضاره   بعوجاء مرقال تروح وتغتدى
امون كالواح الاران نسأتها   على لاحب كأنه ظهر برجد
جمالية وجناء تردى كأنها   سفنجة تبرى لازعر اربد
تبارى عتاقا ناجيات واتبعت   وظيفا وظيفا فوق مور معبد
تربعت القفين فى الشول ترتعى   حدائق مولى الاسرة اغيد
تريع الى صوت المهيب وتتقى   بذى خصل روعات اكلف ملبد
كأن جناحى مضرحى تكنفا   حفافيه شكا فى العسيب بمسرد
فطورا به خلف الزميل وتارة   على حشف كالشن ذاو مجدد
لها فخذان اكمل النحض فيهما   كأنهما بابا منيف ممرد
وطى محال كالحنى خلوفه   واجرنة لزت بدأى منضد
كأن كناسى ضالة يكنفانها   واطر قسى تحت صلب مؤيد
لها مرفقان افتلان كأنما   تمر بسلمى دالج متشدد
كقنطرة الرومى اقسم ربها   لتكتنفن حتى تشاد بقرمد
صهابية العثنون مؤجدة القرى   بعيدة وخد الرجل موارة اليد
امرت يداها فتل شزر واجنحت   لها عضداها فى سقيف مسند
جنوح دفاق عندل ثم افرعت   لها كتفاها فى معالى مصعد
كأن علوب النسع فى دأياتها   موارد من خلقاء فى ظهر قردد

امرؤالقيس

مكر مفر مقبل مدبر معا ... بجلمود صخر حطه السيل من عل

كميت يزل اللبد عن حال متنه ... كما زلت الصفواء بالمتنزل

على الذبل جياش كأن اهتزامه ... اذا جاش فيه حميه غلى مرجل

مسح اذا ما السابحات على الونى ... اثرن الغبار بالكديد المركل

يزل الغلام الخف عن صهواته ... ويلوى باثواب العنيف المثقل

درير كخذروف الوليد امره ... تتابع كفيه بخيط موصل

له ايطلا ظبى وساقا نعامة ... وارخاء سرحان وتقريب تتفل

ضليع اذا استدبرته سد فرجه ... بضاف فويق الارض ليس باعزل

كأن على المتنين منه اذا انتحى ... مداك عروس او صلاية حنظل

كأن دماء الهاديات بنحره ... عصارة حناء بشيب مرجل

فعن لنا سرب كأن نعاجه ... عذارى دوار فى ملاء مذيل

فادبرن كالجزع المفصل بينه ... بجيد معم فى العشيرة مخول

فالحقنا بالهاديات ودونه ... جواحرها فى صرة لم تزيل

فعادى عداء بين ثور ونعجة ... دراكا ولم ينضح بماء فيغسل

فظل طهاة اللحم من بين منضج ... صفيف شواء او قدير معجل

ورحنا يكاد الطرف يقصر دونه ... متى ما ترق العين فيه تسهل

فبات عليه سرجه ولجامه ... وبات بعينى قائما غير مرسل

اصاح ترى برقا اريك وميضه ... كلمع اليدين فى حبى مكلل

يضئ سناه او مصابيح راهب ... امال السليط بالذبال المفتل

قعدت له وصحبتى بين ضارج ... وبين العذيب بعد ما متأملى

على قطن بالشيم ايمن صوبه ... وايسره على الستار فيذبل

فاضحى يسح الماء حول كتيفة ... يكب على الاذقان دوح الكنهبل

ومر على القنان من نفيانه ... فانزل منه العصم من كل منزل

وتيماء لم يترك بها جذع نخلة ... ولا اطما الا مشيدا بجندل

كأن ثبيرا فى عرانين وبله ... كبير اناس فى بجاد مزمل

كأن ذرى رأس المجيمر غدوة ... من السيل والاغثاء فلكة مغزل

والقى بصحراء الغبيط بعاعه ... نزول اليمانى ذى العياب المحمل

كأن مكاكى الجواء غدية ... صبحن سلافا من رحيق مفلفل

كأن السباع فيه غرقى عشية ... بارجائه القصوى انابيش عنصل

(ذنت)

امرؤ القيس

وماذرفت عيناك الا لتضربى ... بسهميك فى اعشار قلب مقتل
وبيضة خدر لايرام خباؤها ... تمتعت من لهو بها غير معجل
تجاوزت احراسا اليها ومعشرا ... على حراص لو يسرون مقتلى
اذاما الثريا فى السماء تعرضت ... تعرض اثناء الوشاح المفصل
فجئت وقد نضت لنوم ثيابها ... لدى الستر الا لبسة المتفضل
فقالت يمين الله مالك حيلة ... ومان ارى عنك الغواية تنجلى
خرجت بها امشى تجر وراءنا ... على اثرنا اذيال مرط مرحل
فلما اجزنا ساحة الحى وانتحى ... بنا بطن خبت ذى حقاف عقنقل
هصرت بفودى رأسها فتمايلت ... على هضيم الكشح ريا المخلخل
مهفهفة بيضاء غير مفاضة ... ترائبها مصقولة كالسجنجل
كبكر المقاناة البياض بصفرة ... غذاها نمير الماء غير محلل
تصد وتبدى عن اسيل وتتقى ... بناظرة من وحش وجرة مطفل
وجيد كجيد الريم ليس بفاحش ... اذا هى نصته ولا بمعطل
وفرع يزين المتن اسود فاحم ... اثيث كقنو النخلة المتعثكل
غدائره مستشزرات الى العلى ... تضل العقاص فى مثنى ومرسل
وكشح لطيف كالجديل مخصر ... وساق كانبوب السقى المذلل
ويضحى فتيت المسك فوق فراشها ... نؤم الضحى لم تنتطق عن تفضل
وتعطو برخص غير شثن كأنه ... اساريع ظبى او مساويك اسحل
تضئ الظلام بالعشاء كأنها ... منارة ممسى راهب متبتل
الى مثلها يرنو الحليم صبابة ... اذاما اسبكرت بين درع ومجول
تسلت عمايات الرجال عن الصبى ... وليس فؤادى عن هواك بمنسل
الارب خصم فيك الوى رددته ... نصيح على تعذاله غير مؤتل
وليل كموج البحر مرخ سدوله ... على بانواع الهموم ليبتلى
فقلت له لما تمطى بصلبه ... واردف اعجازا وناء بكلكل
الاايها الليل الطويل الا انجلى ... بصبح وما الاصباح منك بامثل
فيالك من ليل كأن نجومه ... بامراس كتان الى صم جندل
وقربة اقوام جعلت عصامها ... على كاهل منى ذلول مرحل
وواد كجوف العير قفر قطعته ... به الذئب يعوى كالخليع المعيل
فقلت له لما عوى ان شاننا ... قليل الغنى ان كنت لما تمول
كلانا اذاما نال شيأ افاته ... ومن يحترث حرثى وحرثك يهزل
وقد اغتدى والطير فى وكناتها ... بمنجرد قيد الاوابد هيكل

القصائد العربية

الاولى من المعلقات السبع

امرؤ القيس

قفا نبك من ذكرى حبيب ومنزل　　بسقط اللوى بين الدخول فحومل

فتوضح فالمقراة لم يعف رسمها　　لما نسجتها من جنوب وشمأل

ترى بعر الآرام فى عرصاتها　　وقيعانها كأنه حب فلفل

كأنى غداة البين يوم تحملوا　　لدى سمرات الحى ناقف حنظل

وقوفا بها صحبى على مطيهم　　يقولون لا تهلك اسى وتجمل

وان شفائى عبرة مهراقة　　فهل عند رسم دارس من معول

كدأبك من ام الحويرث قبلها　　وجارتها ام الرباب بمأسل

اذا قامتا تضوع المسك منهما　　نسيم الصبا جاءت بريا القرنفل

ففاضت دموع العين منى صبابة　　على النحر حتى بل دمعى محملى

الارب يوم لك منهن صالح　　ولا سيما يوم بدارة جلجل

ويوم عقرت للعذارى مطيتى　　فيا عجبا من كورها المتحمل

فظل العذارى يرتمين بلحمها　　وشحم كهداب الدمقس المفتل

ويوم دخلت الخدر خدر عنيزة　　فقالت لك الويلات انك مرجلى

تقول وقد مال الغبيط بنا معا　　عقرت بعيرى يا امرأ القيس فانزل

فقلت لها سيرى وارخى زمامه　　ولا تبعدينى من جناك المعلل

فمثلك حبلى قد طرقت ومرضع　　فألهيتها عن ذى تمائم محول

اذا ما بكى من خلفها انصرفت له　　بشق وتحتى شقها لم يحول

ويوما على ظهر الكثيب تعذرت　　على وآلت حلفة لم تحلل

افاطم مهلا بعض هذا التدلل　　وان كنت قد ازمعت صرمى فأجملى

اغرك منى ان حبك قاتلى　　وانك مهما تأمرى القلب يفعل

وان تك قد ساءتك منى خليقة　　فسلى ثيابى من ثيابك تنسل

از قصیدهٔ

هلالی

تخت مرصع گرفت مرغ ملمع بدن
جیب مرقع درید شاهد گل پیرهن

ساغر سیمین شکست ساقی زرین قدح
پیکر پروانه سوخت شمع زمرد لگن

شعبده ساز سپهر زآتش پنهان مهر
برصفت اژدهار بخت شرار ازدهن

خاتم زرین که داد تخت سلیمان بباد
صبح دمید وفساد از بغل اهرمن

بیضهٔ زرین نهاد طایر زرین جناح
جلوهٔ طاوس کرد طوطی شکر شکن

زآتش موسی نهاد برکمر کوهسار
شعله بگردون رساند آه دل کوهکن

شمع فلک رانشاند شعشعهٔ آفتاب
شعله درانجم فکند مشعل آن انجمن

ازخم طاق فلک شمع جهان تاب را
تیغ زبان تیز کرد گرم شد اندر سخن

کفت فلک نیست این بلکه درایوان عرش
چتر سعادت زدند بهر حسین وحسن

هردو براوج کمال همچومه وآفتاب
هردو بباغ جمال چون سمن و یاسمن

شیفتهٔ باغ آن غنچهٔ خضرا لباس
سوختهٔ داغ این لالهٔ خونین کفن

ناقهٔ ایشان حلیم چون دل سلمی سلیم
مهرهٔ دل در مهار رشتهٔ جان در رسن

زهره جبینان ظهور کرده زکوهان او
همچو طلوع سهیل ازسر کوه یمن

هاتف

چه باداست حیرانم این باد دلکش | که عطر عبیر آرد و بوی عنبر
نسیم بهاراست کو یا که خیزد | زروی گل تازه وسنبل تر
نسیمیست شبها بگلشن غنوده | زگل کرده بالین وازسبزه بستر
براندام اوسوده ریحان وسنبل | در آغوش او بوده نسرین وعبهر
غلط کردم ازطرف بستان نخیزد | نسیمی چنین جان فزا ومعطر
نسیم ریاض جنانست کوئی | که رضوان بدست صبا داده مجمر
نسیم بهشت است دارد نشانها | زتصریح تسنیم وترویج کوثر
که از روی غلمان کشید است برقع | که ازفرق حوران ربوداست معجر
زگیسوی حوران وزلفین غلمان | بدینسان وز دمشك بیز ومعطر
خطا گفتم از باغ جنت نیاید | نسیمی چنان دلکش وروح پرور
نسیمیست ازباغ الطاف صاحب | نکوذات و نیك اختر و نیك محضر

چراغ دل روشن اهل معنی
فروغ شبستان اهل دل آذر

بمعنی مشکل شمرا نکشت فکرت | کند آنچه بامه بنشان پیمبر
بگفتارنار است تیغ زبانت | کند آنکه با کفر شمشیر حیدر
صورجملهٔ کاشنات وتومعنی | عرض جملهٔ حادثات وتو جوهر
وفا پیشه یارا خداوند کارا | یکی سوی من بنده ازلطف بنگر
زغربت بسوی وطن شوروانه | بخود رحم فرما بما رحمت آور
خوش آن بزم کانجا نشینم باهم | نهان ازحربفان خفاش منظر
تو محفل فروز از ضمیر منیرم | منت مستنیر از ضمیر منور
بخوانیم برهم غزلهای رنگین | تواز شعرهاتف من از نظم آذر
مرادست رس نیست باری خوش آنکس | کهاین دولتش هست گاهی میسر
درین کار کوشم بجان لیك چتوان | که نتوان خلاف قضای مقدر
نه مقصود من بود مدحت نکاری | که مدح تو برناید از کلك ودفتر
ولی بود ازین نظم قصدم که دلها | بزنك نفاق است ازبس مکدر
نکوبند عاجز زنظم است هاتف | کروهی که خود گاه نظم اند مضطر
نیم عاجز ازنظم اشعار رنگین | تودانی کر آنان ندارند باور
عروسان ابکار درپرده دارم | همه غرق پیرایه ازپای تاسر
ولیکن چه لازم که دختر دهد کس | به بیمهر داماد و بیمهر شوهر
نباشد چو داماد شایسته آن به | که درخانهٔ خود شود پیردختر

در ایجاز کوشم که نزدیك دانا
سخن خوش بود مختصر خوشتراختصر

(ازقصیده)

نورس افندی

او خلخی می خلری جام آفتاب او مشتری
آن شیشه باشد این پری آن جسم واین جان پرورد

بیماری از چشمش عیان کاندر لب شکر فشان
که کاشکر که ناردان کاهی سپستان پرورد

که چین بروم آرد بغن که جزع بارد بر یمن
که در چمزار ختن شمع شبستان پرورد

مو یش زند بر کل کره بر لاله پوشاند زره
مو یش سپر کیر دزمه مژکانش پیکان پرورد

که رخ کند خورشید وش که آب کند یاقوت کش
که آورد خال حبش در مصر وسودان پرورد

که عود ساید بر سمن که مشك تر بر نسترن
که آهن وکاهی پرن ازسیم وسندان پرورد

زلفش دهد بر مه حلی باکل کند تر سنبلی
جادو ست چشمش بابلی کین کونه افسان پرورد

از زر جبین شبنمی می پرورد مژکان همی
اعجاز باشد کادمی در جزع پیکان پرورد

دل در شغف از غبغبش جان بر اب از شور لبش
بر یاسمن دو عقربش دو ماه تابان پرورد

مشك ختن برك سمن جنك پشن تیر جهن
در زلف ورخسار افکند در چشم و مژکان پرود

نجم سحر نور قرنك شکر عقد کهر
بر جبهه وروی آورد در کام ودندان پرورد

در کنج لب خالش نکر چون حبه از مشك تر
نشنیده ئی کر از شکر فلفل نمکدان پرورد

پرتو فکن شعله فشان رویش جهان راهر زمان
آری کند روشن جهان نوری که زندان پرورد

از مبسمش کر نیم تف غلطد به عمان ازشرف
در پرورد هرچه صدف شهوار وغلطان پرورد

ای آنکه درآتش لبت لعل بدخشان پرورد
درنیشکر یاقوت تر وز قند مرجان پرورد

عکس قدت درچشم ترمی پرورم ای سیمبر
چونانکه جوی کاشمر سرو خرامان پرورد

کر طره راسازی یله سنبل برد بر سنبله
نسرین رادر حوصله صد سنبلستان پرورد

کل کل رخت بر بر سمن نونو خطت ترتر چمن
آن پرورد کاکون پرن وین تازه ریحان پرورد

لعل لبت نی نی شکر صف صف زهات همی همی خطر
آن پرورد درو کهر وین تیرو پیکان پرورد

غبغب ترا الباب شکر دمدم مرا دل دل کدر
آری دهد عشق این اثر باندرد درمان پرورد

کج کج بروخم خم کمان خوش خوش نفس دم دم روان
آن ازهلال آردنشان وین خضر را جان پرورد

کی سرو کشمیر آورد پروردن ای کل چون تو قد
کی پرود کر پرورد افنان وخیزان پرورد

کر از دو زلف خویشتن بدهی جدبر ایك شکن
صد کاروان مشك ختن در مغز سرطان پرورد

اب سای بر کلبرك تر بر می فشان ازخوی کهر
تا پرورد این کاشکر وان دسته مرجان پرورد

هست آینه روشن بلی لیکن نه چون رویت جلی
کل پرورد کلشن ولی نه چون تو خندان پرورد

نورس تراکمتر غلام از بندکیت افزوده نام
مهر ترا ورزد مدام آنسان که ایمان پرورد

بر خدمتت بسته کمر چون خامه در هر کار و سر
داغ تو دارد بر جکر مهر تو در جان پرورد

نامه با آذر

هاتف

نسیمی بدل میخورد روح پرور
نسیمی دلاویز چون بوی دلبر

نسیمی چو انفاس عیسی مقدس
نسیمی چو دامان مریم مطهر

نسیمی دران نکهت مهر پنهان
نسیمی دران لذت وصل مضمر

قصیده

ساقی بده زان آتشم کابش همه جان پرورد / هم خضر را بخشد روان هم آب حیوان پرورد
هر نمش یك عمان بود هر که که سرشاری کند / هر دمش یك لقمان شود هر دم که درمان پرورد
دردش بکاهد درد را گرمش بسوزد سرد را / در سینه و سر مرد را ایمان و عرفان پرورد
می نام و خورشیدش لقب آمد ز جمشیدش نسب / زان رو همی نور و طرب در جیب و دامان پرورد
رضوان به بار آرد همه مینو بکار آرد همه / بوی و بهار آرد همه کر باغ و بستان پرورد
چون آتش ار پیدا شود پازند و زند استا شود / ور بردمد عیسی شود شماس و رهبان پرورد
از تاك اکر خیزد عنب وز نخل اکر آید رطب / این تلخوش در کام و لب هم این و هم آن پرورد
کاشانه را خلخ کند نوشنده را کلرخ کند / خرم کند فرخ کند فر آورد شان پرورد
ساقیش را رضوان پدر مینائش را مینو کهر / رضوانش خلد آرد ثمر مینوش رضوان پرورد
در نیم رخ ساغرش بین چون ماه نو لاغرش بین / آتش زده کوثرش بین کز قطره عمان پرورد
چون کردد از می حامله کردد حبابش قابله / چشمه ندیدم کابله در آب حیوان پرورد
جام وی از وی صافتر از مهر و مه شفافتر / که پرورد یاقوت تر که لعل رخشان پرورد
زاید همی حور و پری بارد سهیل و مشتری / هر دایه را کان جوهری آغوش و پستان پرورد
فروردن اندر دی کند آتش بمغز و پی کند / سختی بردغم طی کند قوت آورد جان پرورد
غم را باستوه آورد شادی بانبوه آورد / در کشورا شکوه آورد بر تخت سلطان پرورد
روشن کند دیجور را درمان دهد رنجور را / سازد سلیمان مور را کر برك و سامان پرورد
چون آردش نزدیك لب ساقی و بوسدش از طرب / کو بی که کل مزد رطب آتش نمکدان پرورد
برواد بی آرد کذر مستی ازان صهبا الکر / مارش همی زاید شکر مورش سلیمان پرورد
فغفور سازد از سبو خاقان تراشد از کدو / سیلان اواز رنك و رو در هند سیلان پرورد
که ساتکین را جوی جو آتش زند در آب رو / که رامتین را در کلو صد کونه الحان پرورد
رخسار را رنکین کند کفتار را شیرین کند / نسترد هد نسرین کند حسن آورد آن پرورد
فرخنده صبح و شام او برتر ز کردون نام او / مه را هلال جام او چون کو بچوکان پرورد
رخشد چو نور لطف او در ذره خورشید آورد / جوشد چو بحر فیض او در قطره عمان پرورد
نبرم نیارد کر او رستم نتابد فر او / در نشئه زال زور او صد کونه دستان پرورد
نسرین را نسرین دهد پروانه را پروین دهد / آینه را آیین دهد کل را کلستان پرورد
کوثر کند بی آبرو مینو کند بی رنك و بو / چون در مجاری سبو آب فروزان پرورد
صرف محبت او بود عین حقیقت او بود / کاندر همه مغز و خرد ادراك و اذعان پرورد
این می ندیده میکده نه درونه آتشکده / از نشئه نار موصده در مغز انسان پرورد
این باده را جام دکر وین جام را نام دیکر / وین هر دو را آب و کهر نه بحر و نه کان پرورد
ساقی بده جامی بمن زان می با آیین کهن / تا کلکم از فیض سخن سحبان و حسان پرورد
زان پس بده جامی دکر زان می بان شیرین پسر / تا چهره اش از خط تر بر لاله ریحان پرورد

معزی

ازروی ماه خـر کهی ایوان همی بینم تهی | وز قـد آن سرو سهی خالی همی بینم چمن
برجای رطل وجام می کوران نهـاد ستند پی | برجای چنك ونای وتی آوای زاغست وزغن
ابراست جویای قر زهراست برجای شـکر | سنك است برجای کهر خاراست برجای سمن
ازخیمه تا سعدی بشد وز حجره تا سلمی بشد | وزحجله تالیلی بشد کوئی شد جانم زتن
باری رخ چون ارغوان حوری بتی چون پرنیان | سروی بلب چون ناودان ماهی بقد چون ناروَن
برتنـك چشم اوغره برسیمش ازعنبر زره | زلفت همه بند کره جعدش همه چین وشکن
اندر بیابان سها کرده عنان دل رها | دردل نهیب اژدها درسر خیال اهرمن
که باپلنکان درکر که باکوزنان درشمر | که ازرفیقان قر که از ندیمان پشن

مناجات

شیخ نظامی

ملك الملوك فضلم بفضیلت معانی | زمی وزمان کرفته بمثال آسمانی
نفس بلند صوتم جرس بلند صیتی | قلم جهان نوردم علم جهان ستانی
سرهمتم رسیده بکلاه کیقبادی | برحشمتم کشته زپرنده کورخانی
سخن ازمن آفریده چوقوت ازمروت | هنرازمن آشکارا چو طراوت ازجوانی
غزلم بسمعها در چوسماع ارغنونی | نکتم بذوقها درچو شراب ارغوانی
حرکات اختران رامنم اصل وطفیلی | طبقات آسمان رامنم آب واواوانی
بزنم بخیره طبلی چوزنم بود عروسی | نکنم بخطبه لحنی چو کنم بود اغانی
مهم وچومه نکیرم کلف سیاه روئی | درم وچودر ندارم برص سفیدرانی
باجازت لب من دل خلق باز خندد | چوشکوفهٔ ریاحین بهوای مهرکانی
اکراین نشاط کوهر نفخات من نباشد | که زند درینی که خوردمی مغانی
چوصدف حلال خوارم چوکهر حلال زاده | زحرام زاده دورم شب وروز در زبانی
ولد الزناست حاسد منم آنکه اخترمن | ولد الزنا کش آمد چوستارهٔ یمانی
سرآن جریده برنه دراین قصیده بکشا | که زند بقیه قیمه فضـلا به ارمغانی
شبهی نه در خزینه چکنم کهر فشانی | کهری نه درخریطه چکنم صدف دهانی
دل وتن شکسته وآنکه هوسم زنامجوئی | سروپا برهنه وآنکه سخنم زمی زبانی
ملکا و پادشاها روشی کرامتم کن | که بدان روش بکردم زبدی وبدکمانی
حرم تو آمد این دل زحسد نکاهدارش | که فرشته باشیاطین نکند هم آشیانی
ادبم مکن که خردم خلل ببین که خاکم | به بدان نهاد طبعم دودلی ودوزبانی
زکناه وعذر بکذر بنواز وحق کن | بخجالتی که بینی بضرورتی که دانی
همه ممکن الوجودی رقم هلاك دارد | توکه واجب الوجودی ابدلابد بمانی
بطفیل طاعت تو دل خویش زنده دارم | چونباشد این سعادت نه دل ونه زندکانی
اکر ازنظامی آمد کنهیش عفوکردان | که کس ایمنی ندارد زقضای آسمانی

امیرمعزی

تا در چهار فصل به پیرم این درخت — چون زاد سرو و شمشاد ازدر بهار
گفتم که تابعی تو آراسته است این — وین را باهتمام تو آراسته است کار

گفتا همیشه نصرت دین است کار من
در روزگار ناصر دین شاه روزگار

گفتم بپرسم از تو درین حال چند چیز — فرزانه وار پاسخ هر پرسشی بیار
گفتا که هر سؤال که از من کنی کنون — ازا دهم جواب بفرمان کردکار
گفتم که چیست آنکه نه آب و نه آتش است — چون آب و آتش است بوادی و کوهسار
پشت زمین ز رفتن او هست پرملال — روی فلك ز جنبش او هست پرغبار
بادیست کوه پیکر و کوهیست بادپای — برقیست ابر گردش و ابریست برقبار
هامون همی گذارد و گردون ازو خجل — صحرا همی نوردد و دریا برو سوار
اندر جهد بدیدهٔ شیران که نبرد — واندر رسد باهوی وحشی که شکار
گفتا بدین صفت که تو بردی همی زمن — اندر جهان ندانم جز اسب شهریار
گفتم که چیست آنکه بشکل سپهر نیست — اون سپهر دارد که که کند مدار
هنگام جنگ در صف هیجا برآورد — تا که مدار اوز سرسر کشان دمار
گاهی چو جوی آب و گهی همچو برگ بید — گاهی چو نوح بینا که چون زبان مار
زنگار گون چو سبزه بود در مکان خویش — شنگرف گون چو لاله شود روزکار زار
آید دلاوران عجم را ازو عجب — چونانکه سروران عرب را ز ذوالفقار
گفتا که هیچ چیز ندانم بدین نسق — جز تیغ پادشاه عجم شاه کامکار
گفتم که چیست آنکه بگوهر چو مرغ نیست — چون مرغ زین دیار بپرد بآن دیار
پرواز او برزم یکی سازد از دو تن — آهنگ او بجنگ دو تن سازد از چهار
از چوب و آهن است چو از دست شد رها — بیرون جهد ز چوب و ز آهن کند گذار
شکلی خمیده گیردش اندر کنار خویش — چون عاشقی که گیرد معشوق در کنار
در دست شیر مردان هر ساعتی بپای — چرم گوزن را بکشد تنگ استوار
چون پای را بچرم گوزن اندر آورد — از بیم چون گوزن شود شیر مرغزار
گفتا بدین مثال مگر تیر خسرو است — آن خسروی که هست کریم و بزرگوار

فرمان ده زمانه ملك سنجر آنکه وی
ملك زمانه را ز پدر هست یادگار

گردون بلند کردهٔ او را نگرد پست — دولت عزیز کردهٔ او را نگرد خوار
دانی چرا ستاره نه بیند کسی بروز — بیند با آسمان بشب تیره صد هزار
زیرا که هر ستاره که روشن شود بشب — خورشید بامداد کند بر سرش نثار

از قصیدهٔ

وله

ای ساربان منزل مکن جز در دیار یار من — تا یکزمان زاری کنم بر ربع و اطلال و دمن
ربع از دلم پرخون کنم خاك دمن گلگون کنم — اطلال را جیحون کنم از آب چشم خویشتن

مسعود سعد سلمان

از قصیدهٔ

شبی چو روز فراق بتان سیاه و دراز ... در از ز ز امید و سیاه تر ز نیاز
من و جهان متحیر ز یکدیگر هر دو ... پدید و پنهان کشته مرا و اورا ر ز
مرا ز رفتن معشوق دیده لؤلؤ خیز ... ورا ز آمدن آن سپهر لؤلؤ ساز
دلا چه داری اندہ ز شادکامی وی ... به نار غم چه گدازی بساز وا به و گداز
اگر سپهر بگردد ز حال خود تو مگرد ... وگر زمانه نسازد تو با زمانه بساز
کسی چه دارد غم کش بود خداوندی ... بسان خسرو محمود شاه بنده نواز

از قصیدهٔ

ولہ

تنک است همچو نای دلم در حصار نای ... پستی گرفت همت من زین بلند جای
آرد هوای نای مرا نالهای زار ... چون نالهای زار آرد نوای نای
گردون به درد و رنج مرا کشته بود دیر ... پیوند عمرم ار نشدی نظم جانفزای
از دیده گاه باشم من در قیامتی ... وز طبع که خرامم در باغ دلگشای
از رنج تن تمام نتانم نهاد گام ... وز درد دل تمام نیارم گشید پای
چون پشت بینم از همه مرغان برین حصار ... ممکن بود که سایه کنم بر سر همای
گردون چه خواهد از من سر گشتهٔ ضعیف ... گیتی چه خواهد از من درماندهٔ گدای
ای محنت ار نه کوه شدی ساعتی برو ... وی دولت ار نه باد شدی لحظهٔ بپای
ای تن جزع مکن که مجازیست این جهان ... ای دل غمین مشو که سپنجیست این سرای
ای بی هنر زمانه مرا پاك در نورد ... وی کور دل سپهر مرا نیك برگرای
در آتش شکیبم چون گل فرو چکان ... بر سنك امتحانم چون زر بیازمای
ای دیدهٔ سعادت تاریك شو مبین ... وی مادر امید سترون شو و مزای
ای اژدهای چرخ دلم بیشتر بخور ... ای آسیای حبس تنم تنکتر بسای

زین جمله باك نیست چو نومید نیستم
از عفو شاه عادل در خدمت خدای

از قصیدهٔ

ولہ

دیدم شبی بخواب درختی بزرگوار ... از علم و عقل و فضل بروشن خ برك و بار
از قندهار سایهٔ او تا بقیروان ... وز قیروان شکوفهٔ او تا بقندهار
نزدیك وی نشسته جوانی گشاده طبع ... با صورتی بدایع و زبانی سخن گذار
آثار نازکی و نشان نجستگی ... بر صورت مبارك او گشته آشکار
گفتم که کیستی تو چنین شاد و تازه روی ... بار این درخت چیست چنین سرو آبدار
گفت این درخت دین خدا و پیمبراست ... من دولتم گرفته بنزدیك او قرار

ازقصیدهٔ

مسعود سلمان

شکوفهٔ طرب آورد شاخ عشرت بار | که بوی نصرت وفتح آید ازنسیم بهار
کرفته جام طرب عیش باهزار نشاط | نموده روی فرح روح چون هزار نکار
درین بشارت مطرب نوای نغمه بزن | بدین سعادت ساقی نبیذ لعل بیار

که باز کشت به پیروزی ازجهاد وغزا
علای دولت مسعود شاه دولت یار

مؤیدی که زمین را برای کرد آباد | مظفری که جهان را به تیغ داد قرار
ببوی مهرش زاید همی زآتش کل | بیاد کینش خیزد همی زآب شرار
کشیده خنجر مصقولش آفتاب نهاد | کشاده چتر همایونش آسمان کردار
فلك زرایت منصور او کلاب سرشك | زمین زموکب میمون اوعبیر غبار
براند سخت و بیاموخت بادرا راندن | برفت مسرع و بنمود آب را رفتار
صدای کوسش رعدی فکنده درهر کوه | سرشك تیغش سیلی کشاده ازهرغار
فکنده ناخچ در مغز کفر نادسته | نشانده پیلك درچشم شرك تاسوفار
بهند شاه و به افنوج بود دارالملك | که کافری همه برقطب اوکرفته قرار
بقلعهٔ که ازو باد کم رود بیرون | به بیشهٔ که درو دیو بد برد هنجار
زدور چون خبر تیغ بی قرار تو یافت | قرار کرد نیارست جست راه فرار
بجست بیهش واز بیم جان چنان پنداشت | که هست افعی پیچانش برمیان زنار
نکرد بکشب خواب ونخورد یکروز آب | ندید یك همراه ونیافت یکتن یار

ازقصیدهٔ

وله

شده است قامت ودیدار آن بت کشمیر | یکی زسرو بلند ویکی زبدر منیر
بتی که هست رخ وزلف او برنك وبوی | یکی بشبه عقیق ویکی بسان عبیر
دل وبرش بچه ماند بنرمی وسختی | یکی بسخت حدید ویکی بنرم حریر
ببرد عارض وزلفینش ازدو چیز دو چیز | یکی سپیدی شیر ویکی سیاهی قیر
دل وتنم شد ازوتاجدا شدم من ازو | یکی زرنج غنی ویکی زصبر فقیر
دو چیزدانم اصل نشاط وراحت خویش | یکی وصال نکار ویکی ثنای امیر

امیر غازی محمود کاین دو چیز وراست
یکی همایون تاج ویکی خجسته سریر

ببرد طلعت وفهم وی ازدو چیز سبق | یکی ززهرهٔ ازهر یکی زتیر دبیر
معین اوست فلك چون مشیر اوست جهان | یکی چه نیك معین ویکی چه خوب امیر
همیشه دولت واقبال باد با تو بهم | یکیست باد ندیم ویکیست باد وزیر
همیشه باد سر و دیدهٔ بداندیشت | یکی بریده به تیغ ویکی خلیده به تیر

محتشم

هرچه درخاطر اجل گذرد   تیغ را برسر زبان باشد
چوعنان فرس بجنبانی   رعشه درجسم انس وجان باشد
اولین حملهٔ ترا در پی   فتنهٔ اخر الزمان باشد
هم شتاب تو یك زمان به حرب   فتح را عمر جاوان باشد
هم درنك تو یكزمان در جنك   مهلت صد هزار جان باشد
ای بسان قضا قدر فرمان   خود بفرما رواچه سان باشد
که حجر رونق گهر شکند   لولو ارزان خزف گران باشد
من چنان شمع معنی افروزم   کانوری مستنیر ازان باشد
دیگران را بمجلس انور   سایه وش باتو اقتران باشد
محتشم رخش شکوه تندمران   کآتش آتش دخان دخان باشد
توئی اکنون خروس عرش سخن   چه گرزدت زماکیان باشد
تاز آمد شد خزان و بهار   باغ که پیر وگه جوان باشد

باد بخت جوان ورایت پیر
تاز بیر وجوان نشان باشد

ازقصیدهٔ

مختاری

چومن بقوت اسلام ونصرت داور   زبهرخدمت بستم کمر بعزم سفر
مدیح بود مرا رهبر وسخن مونس   امید بود مرا همر وخرد یاور
بخواستم زمجمز جمازهٔ آورد   یکی هیونی صحرا نوردکه پیکر
سطبر کردن وآکنده‌ران وپهن قفا   بلند قامت وبسیارموی وکوچك سر
بریده ازدهنش خوشهای مروارید   دمیده ازکتفش برگهای موسنبر
چوباد پای بکوهسان اودر آوردم   زجای جست برآن باد پای کوه سیر
بسان نادهٔ صالح بیکشب اندرکوه   هزار بار برون آمد ازمیان حجر
دران مصاف که ازحرص جنك وفتنهٔ بین   فرو نشایند گرز پدر بمغز پسر
فلك بود متحیر زشورش عالم   زمین شود متحرك زجنبش اشکر
زخاك تیره کنی رزمگاه رابالین   زخون تازه کنی جنك جوی رابستر
در آفرینش بنده بود خنجر تو   نه تربیت زفسان یافت نه زآهنکر
نعوذ بالله اگر نام او برد یاجوج   برید کرد دصدجای سد اسکندر
نخست بار که برکان اوکذاشت ذلك   بریده کشت شب وروز اوزیکدیکر
همی بدفتر بردم صفات رزم ترا   برورسیدم خون شد مداد بردفتر
به پیش تیرتو برتن چه پوست چه جوشن   به زخم گرزتو برسر چه موی وچه مغفر
چوشمع بندد درحلق خودسنان توخصم   اگر جوماهی باد ع زاید ازمادر

کمال اصفهانی

کلامی کرچه مطبوع وروان ودلکشست لحق
که دارد چون تو منشورقی نکار وچابك ودلبر

بفر و بخت اقبالت جواب آمد جواب اینك
لطیف وروشن وپاك وخوش وعذب وروان وتر

بقای فصل وتأثیر ومدار وحکم تا دارد
نفوس وعنصروارواح وچرخ وکردش اختر

نفوس وعنصر وارواح وچرخ واخترت بادا
مطیع وتابع ومحکوم وخدمتکار وفرمانبر

خداوندت مه وسال وشب وروز وکه وبیکه
معین وناصر وهادی ویار وحافظ وباور

ازقصیدهٔ

محتشم کاشانی

زآهم برعذار نازکش زلف آنچنان لرزد
که عکس سنبل اندرآب ازباد وزان لرزد

خرامان چون شوی کردد تنت سرتا قدم لرزان
بسان کلبنی کز نازکی کاهها برآن لرزد

زآه سردمن لرزد دل محزون برآن کاکل
چو مرغی کز نسیم صبحکه در آشیان لرزد

جوانی جان من پند غلام پیر خود بشنو
مکن کاری که ازدستت دل پیر وجوان لرزد

بقصد خون مظلومان چو بندد برمیان خنجر
دلم چون برك بید ازبهر آن نازك میان لرزد

نیندیشد زخون مردم آن مژکان مکر آندم
که رمح موشکاف اندر کف شاه جهان لرزد

شه کیتی ستان طهماسب آن کز بیم رزم او
تن پیل دمان کاهد دل شیر ژیان لرزد

اکر فغفور چین آید بقصد آستان بوسش
زچین ابروی دربان آن برآستان لرزد

کران قدری که ذاتش باوجود آن سبکروحی
بهیبت کر نهد پا برزمین هفت آسمان لرزد

چو تیرش پرکشاید وحشت اندر طیر ووحش افتد
چو تیغش جان ستاند نس جان اجسم جان لرزد

بدورش دزد کرد کاروان کردد بچاوشی
بعهدش کرك را برمیش دل بیش ازشبان لرزد

بمیدان خنك سیمین تنك زرین رنك چون رانی
زهیبت چون جرس دل در برو بین تنان لرزد

تن دشمن کما کنون مطپد بر روی خاك ازتو
زبرخاك نیز ازصولت سیماب سان لرزد

ازقصیدهٔ

وله

تابدن دستکاه جان باشد
دست دست خدایکان باشد

شاه طهماسب آنکه در سپهش
همچو سنجر هزار خان باشد

کر برفع قضا نویسد حکم
اهتمام قدر دران باشد

ور بعزل قدر دهد فرمان
اقتضای قضا چنان باشد

آنکه ازصدمت عدالت او
دزد چاوش کاروان باشد

وآنکه ازهیبت سیاست او
کرك باغی سك شبان باشد

روز هیجا همای تیر ترا
طعمه ازمغز استخوان باشد

ورزمانی که ازهجوم سپاه
رستخیز ازدو سو عیان باشد

که زدست یلان تیرانداز
لرزه در پیکر کمان باشد

که زسهم خدنك طایر روح
مرغ کم کرده آشیان باشد

(هر)

کمال اصفهانی

ای آفتاب فضل چنین روز باد کن
زان بینوا که هست کنون میزبان برف
خورشید جودت ار نکند پشت کرمی
سرما کند شمار من از کشتگان برف

قصیده

ولد

بچشم وغمزه ورخسار وابروی برد دلبر
فرار از جسم خواب از چشم هوش از عقل عقل از سر
نباشد باب والفاظ وجمال وخال اومارا
شکر در خورد ومی در کار مه در وجه شب در خور
سر زلف ورخ خوب وخط سبز ولب لعلش
سمنسای ومه آسای ودل آرای وگهر پرور
نباشد خالی از فکر وخیال وذکر ونام او
زوان در تن خرد در سر سخن در لب نفس در بر
نثار خاکپایت را زجسم وشخص وچشم وروح
برارم جان بسازم سم نثارم در بریزم زر
ببوی ورنگ وزیب وفر چوکی روید ونابد
گل از کاشن می از ساغر مه از گردون خور از خاور
مگر مالیده برخاک نعل سم اسب شه
لب شیرین خط مشکین رخ نازک برد دلبر
فلک قدری ملک صدری امیری خسروی کامر
سعادتبخش ودولتیار وملک آرای ودین گستر

قدر قدرت قضا فرمان شهنشه ... نویان
جهانگیر وجهان بخش وجهاندار وجهان داور

بقدر وحشمت وتمکین وعدل وداد عالمرا
فریدون وجم وپرویز ونوشروان واسکندر
زرای وطلعت واحسان وطبعش ذله می بندد
مگس شهد وقصب قند وصدف در وبحر گوهر
زعدل وداد وجودش انچه این دارد کجا دارد
دماغ زعقل عقل از روح روح از طبع طبع از خور
زهی آراسته تخت وسپاه وملک ودین ذاتت
چو دین عقل وروان جسم وادب نفس وشرف گوهر
تذرو وتیهو ودراج وکبک از همت وعدلت
همایون فال ومیمون بال وطغرل صید وشاهین پر
زخال وجد وعم ومام موروثیست ذاتت را
کمال نفس وحسن خلق وعز وجاه وزیب وفر
بکید ومکر وتزویر وحیل نتوان جدا کردن
نسیم از مشک ورنگ از لعل وتاب از نار ونور از خور
نمی بینم بدور عدل وداد والطف وطبعت جز
قدح گریان ودف نالان ومی بی اب ونی لاغر
دران ساعت که از پیکار وحرب ورزم وکین گردد
زمین گردون جهان دریا فرس کشتی بلا لنگر
زسهم تیر وعکس تیغ وگرد خاک وخون گردد
اجل مالک روان هالک زمان دوزخ مکان محشر
زاوج گرد وموج خون وآشوب فتن باشد
وجوه اصفر جبال اخضر سپهر اسود زمین احمر
کهی گردد گهی اغزد کهی لرزد کهی پیچد
سر مردم سم اسب وتن رمح ودل خنجر
چو بر قلب صف وخیل وسپاه دشمنان تازی
ظفر قاید قضا تابع ولی غالب عدو مضطر
روان سوی عدو گرز وسنان وناوک وتیغت
عدم در دم بلا در سر اجل در پی فنا در بر
بیندازند وبنهند وفرو گیرند وبردارند
یلان اسب وسران گردن مهان مغفر شهان افسر
بزیرت باد پا اسپی جهان پیمای وآتشرو
جوان طبع ومبارک پی قوی طالع بلند اختر
بوقت صید وسبق وعزم ورزم از وی فرو مانند
بسرعت وهم وچستی برق ورفتن سیل وتک صرصر
بسیر وسرعت ورفتار ورفتن بگذرد چون او
نسیم از بر وباد از بحر وابر از کوه وسیل از در

امیرا خسروا شاها نوشتن وصف تو نتوان
بصد قرن وبصد دست وبصد کلک وبصد دفتر

کمال الدین اصفهانی

کشت است بیخ شاخ سر دست بهر آنک | زآسیب بار بخشش اوشد فکار دست
ای مانده زیر سنك وقار تو دست کوه | وی تافته شکوه تو برنه حصار دست
بردار بش زخاك ورسانیش برفلك | هرکو بدامن توزند چون غبار دست
چون آستین زیمن توصاحب علم شود | هرکس که بوسه دادترایك دوبار دست
بست است دست خصم توزامساك ومر ترا | ازجود مطلق است در ین روزکار دست
چون بالشند دست نشینان روزکار | برهم نهاده پیش درت بنده وار دست
حالی بسر در آید انکشتها زعجز | ازبار بخشش تو چو کیرد شمار دست
بنیاد کار خصم توآ نست کز نیاز | باشد فراز داشته برهرکذار دست
در زر کرفت باد خزان دست شاخسار | زیراکه داشت بهر تو برکرد کار دست
پهلو زتو هرآنکه تهی کرد چون چنار | بر پیش و پس کرفته بود زافتقار دست
برخاطرم نهادی دستی زمکرمت | ورنه بشسته بودم ازین کاروبار دست
سردستی است شعرمن ایراکه می نداد | ابکار فکر برحسب اختیار دست
بهر قبول بخشش بی منتهای تو | بنکر چکونه داشته ام برقطار دست
دوشیزکان خاطرمن بین که غنچه وار | بررو کرفته اند زتو شرمسار دست
کشتم هزار دستان درباغ مدحتت | کز همکنان ببردم دراین دیار دست
خصم شترد لت را قربان کندهمی | زین روی سعد ذبح آمخته کاردست

بردست ازان نهادم این شعر چون نکار
کایام عید خوب بود پرنکار دست

ازشتائیهٔ

وله

هرکز کسی نداد بدینسان نشان برف | کوئی که لقمه ایست زمین ودهان برف
مانند پنبه دانه که در پنبه تعبیه است | اجرام کوههاست نهان درمیان برف
از بسکه سر بخانهٔ هرکس فرو برد | سردو کران و بی مزه شد میهمان برف
کرچه سپید کرد همه خان ومان ما | یارب سیاه بادهمه خان ومان برف
وقتی چنین نشاط کسی را مسلم است | کاسباب عیش دارد اندر زمان برف
هم نان و کوشت داردوهم میوه وشراب | هم مطربی که برزندش داستان برف
معشوقهٔ مرکب از اضداد مختلف | باطن بسان آتش وظاهر بسان برف
آنجا که سازعیش بدینسان میسراست | میباش کوفلان وفلان درفلان برف
نه همچو من که هرنفسش باد زمهریر | پیغامهای سرد دهد بر زبان برف
کرقوتم بدی زپی قرص آفتاب | بربام چرخ رفتمی از نردبان برف
ازکیسهٔ سخای تودزدیده کرد این | سیمی که خرج می کند اکنون زکان برف
اطف شمایل تواکر برجهان دمد | برك سمن پرا کند از بادبان برف

قوامی

خورد خوردم بعشق آن ناکام | هست وهستم زهجر او نا چار
اومرا خون ومن ورا اندوه | اوزمن شاد ومن از وغمخوار
مویم ازغم سپید کشت چوشیر | دل زمحنت سیاه کشت چوقار
این زعکس بلا کشید خضاب | وان زراه جفا کرفت غبار
غم دل کر بدست بازارم | مدح شه میکشایدم بازار

شه قزل ارسلان که دست ودلش
هست خصم شمار وخصم شمار

حزمش آورده باد را بسکون | عزمش افکنده خاك را بمدار
جای درکر میانهٔ دریاست | ازچه معنیست دست اودر بار
رغم دریاکه بخل می ورزد | اوکند مال برجهان ایثار
چه شکاراست زد اوچه مصاف | چه مصافست پیش اوچه شکار
بدره بدره دهد بسایل زر | دجله دجله کشد ببزم عقار
کشته زان بدره بدره بدره بخجل | برده زن دجله دجله دجله یسار
خسروا بازمانه در جنکم | که بغم می کدازدم هموار
چه بود کر کف تو برکیرد | ازمیان من وزمانه غبار
تا عیانست مهر را تابش | تانهانست چرخ را اسرار

روز وشب جز سخا مبادت شغل
سال ومه جز طرب مبادت کار

تفسیر جلی

کلام جامع

حسن مخلص

متزلزل

ابداع

تعجب

حسن تعلیل

طرد عکس

مکرر

حسن طلب

حسن مقطع

از قصیدهٔ

کمال الدین اصفهانی

بر تافته است بخت مرا روز کار دست | زانم نمی رسد بسر زلف یار دست
آرم برون زهر شکنش صد هزار دل | کر در رسد مرا بدو زلف نکار دست
صبر وجوانی ودل ودین بود در غمش | شستم بآب دیده از ین هر چهار دست
سر باز پست کرتو بادست بازیش | چون پای اوندارد ازوی بدار دست
در خون عاشقان توسعی ارنمی کند | بهر چراست بسته کر از سوار دست
پیکان تیرغمزهٔ تودر دل منست | ورنیست باورت زمن اینك بیار دست
طوطی عقل در هوس شکر لبت | برسر همی زند چومکس زار زار دست
نامد بدست وصل تو بی زحمت فراق | برکل کسی نیارد بی زخم خار دست
لعل ترا شبی بسودم من وهنوز | می لیسم از حلاوت آن کریه وار دست
در آرزوی روی تودارم چو آینه | دایم ستون بزیر زنخ ز انتظار دست
بار ازمیان کار غمت آورم برون | کر کیردم عنایت صدر کبار دست

سلطان شرع صاعد کان کاه حل وعقد
بر بندد آسمان را از اقتدار دست

قوامی

خام اوهرچه علم را پخته ‖ مست اوهرچه عقل را هشیار
داشکن لیک درد دل پیوند ‖ خوش کذر لیك روزکار کذار
رنج اوزد بی دلان راحت ‖ خوار اوزدز یرکان دشوار
چون دعا خوش عنان وبی مرکب ‖ چون قضا رهنورد و بی هنجار
اندهش همچو لهو راحت بخش ‖ آتشش همچو آب نوشکوار
نعره دروی شکنج موسیقی ‖ ناله در وی نوای موسیقار
عشق اصلیست کز منازعتش ‖ عقل غمکین بود روان غمخوار
خاصه عشق بتی که در غزلش ‖ مدحت شاه می کنم تکرار
شاید ارزان غزاله بنیوشد ‖ زین نوا این غزل بنغمهٔ زار

مطلع ذو القافیتین

ازدلم سرو سنش ببرد قرار
بسرم نرکسش سپرد خمار

تجاهل عارف

ویحك آن نرکس است یاجادو ‖ یارب آن سوسن است یاکلنار

سؤال وجواب

کفتم ازجان بعشق بیزارم ‖ کفت عاشق زجان شود بیزار

موشح

دوست می دارمش که یار من است ‖ دشمن آن به که خود نباشد یار

ملمع

سوخت درآتشم چه می کویم ‖ احرقتنی الهوا بغیر النار

مقطع

زار وزردم زدرد دوری او ‖ درد دل دار زرد دارد وزار

موصل

تن عیشم نحیف کشت بغم ‖ کل بختم نهفته کشت بخار

مجرد

چهرهٔ روشنش که روز من است ‖ زیر زلفش مهیست درشب تار

رقطاء

غمزهٔ شوخ آن صنم بکشاد ‖ اشك خونم زچشم خون آثار

خیفاء

دل شد وهم نه بیند ازوی مهر ‖ سرشد وهم نپیچید ازتن کار

معما

موج ودود دل ودو دیدهٔ من ‖ برد دریا وابر را مقدار

تضمین

وصل خواهم ندانم آنکه بکس ‖ رایکان رخ نمی نماید یار

اغراق فی الصفة

ورنماید زبس صفا که در اوست ‖ رازمن در رخش بود دیدار

جمع تنها

برلبش زلف عاشق است چو من ‖ لاجرم همچو منش نیست قرار

تفریق

باد صبح است بوی زلفش نی ‖ نبود باد صبح عنبر بار

جمع وتقسیم

من وزلفین اونکونساریم ‖ لیك او برکل است ومن برخار

جمع وتفریق

هست خطش فراز عالم رو ‖ این یکی ابر وآن یکی کلزار

تقسیم وتفریق

غم دوچیز مرا دوچیز سپرد ‖ دیده را آب وسینه را زنکار

جمع وتفریق وتقسیم

همچو چشم توانکراست لبش ‖ این باشك آن بلاولوی شهوار

آب این تیره درآن روشن ‖ آن این کریه وآن او کفتار

تفسیر خفی

جکروجان وچشم وچهرمن است ‖ درغم عشق آن بت فرخار
هم اغم خسته هم بتن مهجور ‖ هم بخون غرقه هم زخم افکار

(خورد)

قوامی

مصراع اول	مصراع دوم	
جای خصمت چو جای تست رفیع	آن تو تخت وآن خصمت دار	تشبیه تسویه
چون تو در روز شب کنی پیدا	چون تو از خار گل کنی دیدار	تشبیه کنایه
شام گردد چو صبح زرد لباس	صبح گردد چو شام تیره شعار	تشبیه عکس
دست برداست گاه عرض هنر	بسخا و وفا و عدل و یسار	سیاقة اعداد
نورت از مهر لطفت از ناهید	برت از ابر جودت از کهسار	تنسیق صفات
قهرت ار مجتهد شود ببرد	آسمان را بسخره و بیکار	حشو قبیح
ایك لطف توای همایون رای	بلطف در برآورد ز بحار	حشو متوسط
باغ عمرت که تازه باد مدام	چشم بد دور روضه ایست ببار	حشو ملیح
روز کوشش چو زیر ران آری	آن قدر پیکر قضا پیکار	اشتقاق
در سجودت دران شدند ز بیش	بر وجودت روان کنند نثار	سجع متوازی
سرکشان جهان حادثه ور	اختران سپهر آینه دار	سجع متوازن
آردت فتح در مکان امکان	دهدت کوه بر قرار قرار	سجع مطرف
رشك قدرت برد سپهر و نجوم	شکر فتحت کند بلاد و دیار	مقلوب بعض
کرم دارد ز تاب دل پیکان	مرك بارد بخصم بر سوفار	مقلوب کل
کنج نصرت دهد گذارش جنك	رای دولت زند حمایت یار	مقلوب مجنح
رامش مرد کنج باری وقوت	نو قوی را بجنك در مشمار	مقلوب مستوی
کار عدل تو ملك داشتن است	عدل را خود جز این نباشد کار	رد العجز علی الصدر
به یسار تو جود خورد یمین	شد یمین زمانه بر تو یسار	نوع دوم
خصم تیمار دولت تو کشد	خصم نیکوتراست در تیمار	نوع سیم
در مقامی که بار زر بخشی	ریزش ابر را نباشد بار	نوع چهارم
می گذاری برمح ام عدو	کس ندیداست رمح ام گذار	نوع پنجم در قسم یکم
چرخ از آزار تو نیازارد	بندگان را چه کند آزار	نوع پنجم در قسم دوم
نارد از خدمت تو بیرون سر	ورچه بشکافیش به نیزه چو مار	نوع ششم در قسم یکم
دشمنان را بداوری و خلاف	با تقاضای کند دوار	نوع ششم در قسم دوم
قهر و کینت به باد داده چو خاك	لطف و قهرت با آب کشته چو نار	متضاد
ای نیکو خواه دولت تو عزیز	وی بداندیش روزگار تو خوار	اعنات
هر که زنهار خوار عهد تو شد	بسپارش بعالم خونخوار	
گاه ریزه به نیزه بربائی	چون کنی عزم رزم اینت سوار	
ای بده قدوهٔ وضیع و شریف وی شده قبلهٔ صغار و کبار		مزدوج متلون
نکشد آب خصم آتش تو	نشکند تاب نور مهرهٔ مار	ارسال مثل
گرمهی فارغ از هوای خسوف	گرمی ایمن از بلای خمار	ارسال مثلین
چیست آن دور واصل او نزدیك	چیست آن فرد وفعل او بسیار	لغز

قری

صلاح یافت زمان وفلاح یافت زمین	زمین جاه وجلال ملك جلال الدین
خدایگان ملوك جهان كه برخصمش	فلك كشاده كمان وجهان كشاده كمین
عجاله ایست زعزمش همه شتاب فلك	فضاله ایست زحزمش همه درنك زمین
سواد طرهٔ خطش مركب است زشام	قبای قامت ملكش مرتب است زچین
سماع خوشتر او بانك اسب روز نبرد	شراب بهتر اوخون خصم موسم كین
زهی نتیجهٔ خشمت خلقتنی من نار	خهی بقیهٔ حلمت خلقته من طین
فلك بابستد ارهیبت توكو بدهان	زمین بجنبد اكر حشمت توكو بدهین
همیشه تاكه زتأثیر كردش كردون	یكی بود طرب آمیز ودیكری غمكین

طرب نصیب دل دوستت بود یارب
غم از درون عدوت جدا مباد همین

قصیدهٔ مصنع

امی كنجوی

حسن مطلع وترصیع	ای فلك راهوای قدر توبار	وی ملك را ثنای صدر توكار
ترصیع وتجنیس	تیر چرخت زمهر دیده سپر	تیر چرخت زمهر دیده سپار
تجنیس تام	جود را برده ازمیانه میان	بخل را داده ازكناره كنار
تجنیس ناقص	ساعد ملك ورخش دولت را	توسواری وهمت توسوار
تجنیس زائد	پست بارفعت توخانهٔ خان	تنك بافسحت توشارع شار
تجنیس مركب	بی وفای تومهر جان ناچیز	باوفای تومهر جان چو بهار
تجنیس مكرر	صبح بدخواه زاحتشام توشام	كل بدكوی زافتخار توخار
تجنیس مطرف	عدلت آفاق شسته از آفات	طبعت آزاد بوده از آزار
تجنیس خطی	ازتو بیمار ظلم را دارو	وزتو اعدای ملك را تیمار
استعاره	جز غبار نبرد تو نبرد	دیدهٔ عقل سرمهٔ دیدار
مراعات نظیر	در كل شرم یافت بی كل تو	شانهٔ چرخ ماه آینه دار
موجه	آن كند كوشش تو باعدا	كه كند بخشش تو بادینار
محتمل الضدین	باهوای توكفر باشد دین	بی رضای توفخر باشد عار
تأكید المدح بمایشبه الذم	هست رایت زمانه را عادل	لیك دستت خزانه را غدار
التفات	فلك افزون زتوندارد كس	ای فلك نیك كیرو نیكش دار
ایهام	بخت سوی درت خزان آید	راست چون بت پرست سوی بهار
تشبیه مطلق	تیغ تو همچو آفتاب بنور	سبز دارد زمانه را زنكار
تشبیه تفضیل	چرخ وماهی نه نیستی نه ازانك	نیست این هردوراقوام وقرار
تشبیه تأكید	بلكه ازتست چرخ را تمكین	بلكه ازتست باهرا اظهار
تشبیه مشروط	ماهی ارماه ناورد كاهش	چرخی ارچرخ نشكند زنهار
تشبیه اضمار	كرتوچرخی عدوچراست نكون	ورتوماهی عدو چراست نزار

قاآنی

حسام فر وفال و بخت واقبال ترا زیبد
سپهر آهن فض قبضه شرف صیقل ظفر جوهر
در آن روزی که گوش وهوش وجان ودل زهم پاشد
غو کوس وتنك رخش وسر گرز ودم خنجر
زسهم تیر وتیغ وگرز وکوپال گران گردد
فضا هامیم قدر حیران زمان عاجز زمین مضطر
خراشد سنك و پاشد گرد وریزد خاك وسنبد گل
بسم اشهب بدم ابرش بتك ادهم بنعل اشقر
بلاگاز وبدن آهن سنان آتش زمین کوره
تبر تیك وسپر سندان نفس دم مرك آهنگر
دلیران از پی جنك و نبرد وفتنه وغوغا
روان در صف هان بر نف سنان بر کف سپر بر سر
تو چون ببر و پلنك و پیل وضرغام از کمین خیزی
بکف تیغ و ببر خفتان بتن درع و بسر مغفر
بزیرت ادهمی چالاك وجست وچابك وچیره
شخ آشوب وزمین کوب وره انجام وقوی پیکر
سرین وسم وساق وسینه وکتف ومیان او
سطبر وسخت و باریك وفراخ وفربه ولاغر
دم واندام ویال وبازو وزین ورکاب او
شراع وزورق و بط وستون وعرشه ولنگر
پدش بادوسمش سندان نفش ابرو تکش طوفان
کفش برق وخویش باران دوش برق وغوش تندر
بیك آهنك وجنك وعزم وجنبش در کمند آری
دوصد دیو ودوصد کیو ودوصد نیو ودوصد صفدر
بیك ناورد ورزم وحمله وجنبش زهم داری
دوصد پیل ودوصد شیر ودوصد ببر ودوصد اژدر
بدشت از سهم تیر وتیغ و گرز و برزت اندازد
سنان قارن سپر بیژن کمان بهمن کمر نوذر

شها قاآنی از درد وغم ورنج والم کشته
قدش چنك وتنش تار ودمش نای وداش مزمر

سزد گز فیض وفضل وجود وبذات زین سپس دارد
نهالش بیخ وبیخش شاخ وشاخش برك وبرکش بر
نیارد حمد ومدح وشکر وتوصیفت گرش باشد
محیط آمه شجر خامه فلك نامه جهان دفتر
الا تا زاید وخیزد الا تا روید ور یزد
نم زآب وتف از نار وگل از خاك وخس از صرصر
حسود ودشمن و بدگوی و بدخواه ترا باشد
بسر خاك وبچشم آب و بلب باد و بدل آذر

بسال وماه وروز وشب بود بدخواه جاهت را
بکف بر سر بچك در دل حسك بالین خسك بستر

از قصیدهٔ

حکیم قطران

خیال روز فراق بتان بروز وصال
مرا کدا خته دارد زغم بسان هلال
فروغ ماه نه بینم همی بروز کسوف
شعاع مهر نه بینم همی زبیم زوال
حرام کردم برخویشتن وصال حرام
حلال کردم برخویشتن فراق حلال
که در وصال تواند بود نهیب فراق
که در فراق تو شادی بود امید وصال
هر آن زمانکه من آهنك راه خواهم کرد
بسوی من دود آن ماه روی مشکین خال
کشاده شکر شنگرف رنك را بعتاب
نهاده نرکس نیرنك باز را بجدال
کهی لاآل نهان کرده در میان عقیق
کهی عقیق نهان کرده در میان لاآل
ستاره پوش مه ازسبل قیر کون بادام
بنفشه رنك گل از زخم سیمکون چنکال
که کرز رفتن مال است رفتن تو مرو
که من ترا برسانم بکونه کون اموال
همت بچهره توانکر کنم زد عیار
همت بدبده توانکر کنم بسیم حلال

قاآنی

در زیر آسمان وفراتر ز آسمان | در ملك روزکار وفزونتر ز روزکار
زانسوی قعر خندق اونافریده است | جائی بسعی قدرت خویش آفریدکار
مانندهٔ قواعد شرع نبی قویم | چون بازوان حیدر کرار استوار
قایم تر ازقلوب ظریفان سنکدل | محکم تراز عهود حریفان خاکسار
چون عقل بامتانت وچون چرخ سربلند | چون عرش بارزانت وچون کوه پایدار

قصیده

وله

فرو بکرفته کیتی را بباغ وراغ و کوه ودر | نم ابر و دم باد وتف برق وغو تندر
شخ ازنسرین هوا ازمه چمن ازکل تل ازسبزه | حواصل بال وشاهین چشم وهدهد تاج وطوطی پر
زابر واقحوان ولاله وشاه اسپرم بینی | هوا اسود زمین ابیض دمن احمر چمن اخضر
عقیق وکهربا وبسد وپیروزه راماند | شقیق وشنبلید وبوستان افروز وسیسنبر
زصنع ایزدی محوند ومات وهایم وحیران | اکر اوشا اکر ارژنك اکر مانی اکر آذر
کنون کزسنبل وشمشاد وباغ وبوستان دارد | چمن تزیین دمن تمکین زمین آیین زمان زیور
بصحن باغ وطرف راغ وزیر سرو وپای جو | بزن کام وبجو کام وبخور جام وبکش ساغر
بوزه بابتی شنکول وشوخ وشنك وبی پروا | سخن پرواز وخوش آواز وافسونساز وحیلت کر
سمن خوی وسمن بوی وسمن روی وسمن سیما | پری طبع وپری زاد وپری چهر وپری پیکر
رش دیبافرش زیباقدش طوبی خدش جنت | تنش روشن خطش جوشن رخش کلشن لبش شکر
ببالا کش بسیما خوش بمو دلکش بخو آتش | بچشم آهو بقد ناژو بخد مینو بخط عنبر
چو سیمین سرو من کش هست روی وموی وچهر ولب | مه روشن شب تاری کل سوری می احمر
کفش رنکین دلش سنکین خطش مشکین لبش شیرین | بخو توسن برو سوسن برخ کلشن بتن مرمر
دو هاروت ودو ماروت ودو کابرك ودو مرجانش | پرازخواب وپرازتاب وپرازآب وپراز شکر
مرا هست ازغم واندیشه وفکر وخیال او | بقا مشکل دو پادرکل هوادردل هوس درسر
زعشقش چون انار ونار ومار واژدها دارم | بری کفته دلی تفته تنی جفته قدی چنبر
ولیکن باز ازوشادم که سال وماه وروزوشب | بطوع وطبع وجان ودل ثنای شه کنند ازبر

طراز تاج وتخت ودین ودولت ناصرالدین شه
که جوید نام ورانده کام وپاشد سیم وبخشد زر

ملك اصل وملك نسل وملك اسم وملك آیین | ملك طبع وملك خوی وملك روی وملك منظر
عدو بند وظفرمند وهنرجوی وهنرپیشه | عطا بخش وصبارخش وسما قدر وسخا کستر
قوی حال وقوی بال وقوی بازو | جهانجوی وجهانکیر وجهاندار وجهان داور
شهنشاهی که هست اورا بطوع وطبع وجان ودل | قضا تابع قدر طایع ملك خادم فلك چاکر
حقایق خوان دقایق دان معارك جو بلارك زن | فلك پایه کرامایه همای سایه همایون فر
زفیض فضل وفرط بذل وخلق خوب وحلق خوش | دلش صافی کفش کافی دمش شافی رخش انور
برأی وفکرت وطبع وضمیرش جاودان بینی | خرد مفتون هنر مکنون شغف مضمون شرف مضمر
زهی ای برتن واندام وچشم وجسم بدخواهت | عصب زنجیر ورك شمشیر ومژکان تیر ومو نشتر

قاآنی نی

لفش چوطنزی کند بارغوان بازی کند
رمه زره سازی کند در خلد شیطان پرورد

شیده کابرکئری در زیر زلف سعتری
کوئی روان مشتری درجرم کیوان پرورد

شکین خطش برکرداب موریست جوشان بر رطب
کرد نمکدان ای عجب یکدسته ریحان پرورد

زخط آن سیمین بدن کافزود حسنش را ثمن
هرکز شنیدی اهرمن مهر سلیمان پرورد

ر که سخن راند زلب درمن فتد شورای عجب
ناچار شوراست ان رطب کس درنمکدان پرورد

چون دروثاق آید همی برچیده ساق آید همی
تکلیف شاق آید همی ازاکه ایمان پرورد

سبز ای نکار ده دله آن رسم دیرین کن یله
بکذار جنگ ومشغله کان هردو خسران پرورد

امی بخور جامی بجو بوسی بده حرفی بکو
زان پیش کان روی نکو خار مغیلان پرورد

رمشت خواهم غبغبت تا سخت تر بوسم لبت
ترسم ززلف چون شبت کورنگ عصیان پرورد

دولبت ای همنفس یکبوسه دارم ملتمس
بکذار تاخودرا مکس در شکرستان پرورد

ر بوسه ندهی ای پسر حالی بکین بندم کمر
کردد سخنور شبرزچون رسم طغیان پرورد

ویژه چوقاآنی کسی کورا بود حرمت بسی
زیراکه درمجلس بسی مدح جهانبان پرورد

اه مهین شاه مهان غیث زمین غوث زمان
کز قیروان تا قیروان در ظل احسان پرورد

ارا محمد شاه راد آن قیصر کسری نژاد
آن کزرسوم عدل وداد آیین یزدان پرورد

زحزم داند خیر وشر از عزم کیرد بحر وبر
ازجود بخشد خشک وتر وزعدل کیهان پرورد

کیتی چومهدی مهد اونظم جهان ازجهد او
وزعدل او درعهد او مهتاب کتان پرورد

مهرش همه زهر اجل دوشد زپستان امل
مهرش همه طعم عسل درکام ثعبان پرورد

زهیبتش خصم دژم زان پیش کاید ازعدم
تن را چوماهی درشکم بادرع وخفتان پرورد

اریست کلکش کفته سرکز زهر بارد نیشکر
ناریست تیغش جان شکر کزشعله طوفان پرورد

ستش چوبخشد مال را روزی دهد آمال را
چودایهٔ کاطفال را ازشیر پستان پرورد

شاها مرا در انجمن خوانند استاد سخن
واکنون پریشان طبع من نظم پریشان پرورد

این نظم را ناکفته کیر این مدح را نشنفته کیر
این بنده را آشفته کیر ایراکه هذیان پرورد

هم بس عجب نی کاین ثنا افتد قبول پادشا
کاخر پسندد مصطفی شعری که حسان پرورد

شعری دوکز غیب آمده وزغیب بی عیب آمده
وحی است ولاریب آمده تامدح سلطان پرورد

الهام مطلق دانمش اعجاز برحق دانمش
وحی محقق دانمش وحیی که ایقان پرورد

در خواب کفتش دادکر کای ازخرد بیدار تر
خلاق بیداری شمر خوابی که ایمان پرورد

بنت به بیداری نشان کزوجد کوئی هر زمان
ساقی بده رطل کران زان می که دهقان پرورد

طران

دروصف قلعه

وله

حصنی که برکنار فصیل حصار او
نبود زمنجنیق فلک سنک را کذار

حصنی که از نظارهٔ برجش زفرق چرخ
از فرط ارتفاع فتد تاج زرنکار

حصنی که روزکار زیک خشت باره اش
برکردنه سپهر تواند کشد حصار

فیضی

دارد حریم مسجد اقصای فطرتم
بهر ورود معشر افکار مشعری

این نقش کارنامهٔ یونان خاطرست
برخوانش سربسر که نه حرفیست سرسری

یونان غرق کشته برآمدز قعر هند
تو همچنان فتادهٔ چاه معقری

کردم نصیحت وبنصیحت پذیر یت
همت کناد یاری وتوفیق یاوری

مصداق ذکر وفکر زبان ودلت مباد
جز نص ایزدی وحدیث پیمبری

قصیده

قاآنی

ساقی بده رطل گران زان می که دهقان پرورد
انده بردغم بشکرد شادی دهد جان پرورد

درخم دل پیر مغان درجام مهر زر فشان
در دست ساقی قوت جان رخسار جانان پرورد

درجان جهد زان بیشتر کروی کاو یابد خبر
نارفته ازلب درجگر کزرخ گلستان پرورد

چون برفروزد مشعله یکسر بسوزد مشغله
دیو ار شود زو حامله حوری بزهدان پرورد

بردل گشاید بوستان بررخ نماید ارغوان
درمغز کارد ضیمران در روح ریحان پرورد

شادی دهد غمناك را کسری کند ضحاك را
بیجاده سازد خاك را وزخاك انسان پرورد

ازسنك سازد توتیا وزخاك آرد کیمیا
ازدرد انگیزد صفا وزدرد درمان پرورد

برگل فشانی گل شود برخس چکد سنبل شود
زاغ ارخورد بلبل شود صد گونه الحان پرورد

جلاب جان قلاب تن مایه خرد دایه فطن
طعمه بیان لقمه سخن کان لقمه لقمان پرورد

تبیان کند تلبیس را انسان کند ابلیس را
هوش هزار ادریس را درمغز نادان پرورد

می چون دل بینا بود کوران بدن مینا بود
یا آتش سینا بود کش آب حیوان پرورد

دل را ازوزاید شغف جان را ازو خیزد شرف
چونانکه گوهر راصدف ازآب نیسان پرورد

ازجان پاکان خاك اوز روح آب تاك او
کایدون عصیر پاك اوجان سخندان پرورد

زان جوهر خورشید فش کرعکس افتد درحبش
خاك حبش فردوس وش تاحشر غلمان پرورد

لعل بدخشانش لقب ماه درخشانش سلب
ماه درخشان ای عجب لعل درخشان پرورد

جان راسرور وسوراز ودل رانشاط وشوراز و
مانا جمال حورازو درخلد رضوان پرورد

دی بایکی گفتم پری جان به و یامی گفت هی
جان پرورد تن راومی جان رادوچندان پرورد

چون مطرب آید درطرب یاری طلب یاقوت لب
سیمین بری کاندرقصب ماه درخشان پرورد

عقد ثریا در لبش سی ماه در غبغبش
وآن زلف هندومشربش کفری که ایمان پرورد

زلفت چو دیو خیره سر وزدزدشب دیوانه تر
کز ریو یك گردون قمر در زیر دامان پرورد

گل پرورد درمشك چین گوهرفشاند زانگبین
بیضا نماید زآستین مه در گریبان پرورد

جو زا نماید ازکمر پروین فشاند ازشکر
گژدم گذارد برقمر گوهر بمرجان پرورد

پیداب وپنهان دهان این نوش تن آن نوش جان
بس جان ودل ازاین وآن پیداو پنهان پرورد

رویش زدیبا نرم تر وزفتنه بی آزرم تر
آبی ازآتش گرم تر کز شعله عطشان پرورد

خورشید روذره دهان باریك مو روشن روان
فربه سرین لاغرمیان کاین کاهد وآن پرورد

فیضی

می نازد آسمان وزمین برجود تو
عارجهان مشو که جهانرا تو مفخری

نه ازمروتست که باخلق کائنات
بغض مجسمی وعناد مصوری

ای بیخبر زسودوزیان این چه غفلتست
کاقبال میفروشی وادبار میخری

پادر خلاب چند فرو رفته همچو بط
پرواز کن که بام فلك را کبوتری

فربه مشو که شخص جهانرا میان تو
دانی ستوده اندمیان را بلاغری

کامی برین جهان زن وکامی بران جهان
زین خطوتین همت اگر راه بسپری

مردان عشق راه نوردی چنین کنند
این راه دیگرست تودر راه دیگری

دنیا ودین درست نیاید بهم که نیست
کار زحل موافقت طبع مشتری

خود داشتند ماتم خود تیز بینشان
بی موجبی نبوده سیه چتر سنجری

برآستان صدق بدرویش آر روی
درویشئ که خنده زند برتوانگری

نی آنکه خود بگوشهٔ عزلت نهان شوی
حرصت کند بمشرق ومغرب تکاوری

حرف فنای جعفر طیار برزبان
پرواز شوق در هوس زر جعفری

هر فردرا بجلوه گهی خاص کرده اند
دانی که ازنهنك نیاید سمندری

زهدوورع بخدمت سلطان نقیصه نیست
دلرا بحق ببند ومیانرا بچاکری

تن ده بخاك فقر که اینست خسروی
سرنه براه عجز که اینست سروری

برتر بود زگوهر اکلیل سلطنت
خاك ره فنا بکلاه قلندری

کافر به بت درست مسلمان بکعبه راست
تواز همه جدانه مسلمان نه کافری

اکسون واطلس ار نهمه سهلست صبرکن
تا دنك باشی کند وخاك بستری

بیهوده چیست آبله در دست وپای تو
ازاضطراب طالب رزق مقدری

درخانه خواجه مست غرورتو ازطمع
در پیچ وتاب مانده چو از نجیر بردری

روخاك شو که گنج سپارند در دلت
برفرق تیشه میخوری ازمعدن زری

دراعه وعمامه کجا سازد آدمت
درخود نگر که غول بیابان محشری

آه این چه فکرتست زهی فکرت محال
عالم یکان یکان گذران وتو نگذری

گیتی زحول نیك نهادان ستروست
زان نیست در جبلت او مهر مادری

زان دیو مرد منند که بینی بره زکار
مردم نهفته اندرخ ازخلق چون پری

ازهمگنان مجوی فتوت که کس نجست
ایمان حیدری زیهودان خیبری

تفسیر رمز غیب نیاید بقید حرف
کشاف این مقدمه نبود زمخشری

من فیضیم بفطرت فیاض کز شرف
نازد بفرفکرت من دور اکبری

از بارگاه عرش مسجل بنام من
منشور افضلی شد وطغرای اشعری

دارالمعانی ادبستان فضل را
درمایه اصمعیم ودرپایه بحتری

تاخطبهٔ جلال الهی کنند بلند
بهر خطیب عقل سرم کرده منبری

بیننده نیست ورنه برآرم نفس نفس
ازچاك سینه آینهای سکندری

فیضی

بیخود شده نعره مستان صبوحیم
برنطع خرابات مغان سر بسجودیم
از کعبه نپرسیم وره سعی نپوئیم
از قافله ما نتوان یافت نشانی
فارغ زغم نیستی وهستی عالم
نور نبوی در نظر ماست هویدا
بردانش مانجم وافلاك بخندند
جاوید بسوزیم زخورشید قیامت
تاریك شود هر دوجهان در نظرما
پیراهن افلاك پرازرابحه دوست
صدشکر که مایپرو اصحاب رسولیم
در قافله دین که شود بدرقه ما
در محکمه روز جزا داد نیابیم
برنقد شناسائی ماخاك سیه باد
برگردن ما طوق وبال ابدی باد
بامشعل خورشید اگر کرم بکردیم

تکبیر کش حی علی را نشناسیم
سجاده ومحراب ودعارا نشناسیم
ازمروه نکوئیم وصفارا نشناسیم
رقص جرس وبانك صدارا نشناسیم
ازخاك فنا آب بقارا نشناسیم
روشن نظرا نیم عمی را نشناسیم
کرصاحب لولاك لمارا نشناسیم
کرپرتوآن شمس ضحیارا نشناسیم
کر طلعت آن بدر دجارا نشناسیم
یعقوب وغم و یاسفارا نشناسیم
درشرع کرراهنمارانشناسیم
کرپیشروصدق وصفارا نشناسیم
کرعدل فرناظلم زدارا نشناسیم
کرکوهرآن بحر حیارا نشناسیم
کر سلسله شیر خدارا نشناسیم
بی نور علی راه علارا نشناسیم

درمعرفت نفس

ای نقداصل وفرع ندانم چه کوهری
دل بد مکن که تبرکی چار عنصری
هم نوش خوشکواری وهم زهر قاتلی
خاکی اکر بظلمت هستی مقیدی
نقشبست ازحدوث وقدم صفحه ترا
ایام را بموقف کونین برزخی
افرادکاینه علل اند وتوغایتی
هم در ثبات کرسی این نه مقرنسی
نام نودر مدارج رتبت مقدمست
هم مصدر وجود وعدم را تومشتقی
ازحیرت جمال نودارند قدسیان
ازعقل سرمکش که مشیر بست مؤتمن
زنهار کج مروکه به پرکار راستان
ازفرق دل اکر نفشانی غبارتن

کرآسمان بزرکتر ازخاك کمتری
خود بین مشوکه آینه هفت کشوری
هم لای یارکینی وهم آب کوثری
عرشی اکر بنور الهی منوری
مجموعه قدیم وکتاب مسطری
افاق را بمجمع بحرین معبری
اعیان ثابته عرض اند ونوجوهری
هم در شعاع شمسه این هفت منظری
هرچند درمراتب تکوین مؤخری
هم شنقاق کون ومکانرا تومصدری
بربکدکرنظر که تویارب چه مظهری
بروهم دل منه که سفیهیست مفتری
در استوای جدول کونین مسطری
جون خاك هم زجوهرخود خاك برسری

فیضی

در دیدهٔ ما خرد و بزرگست برابر
از پیکر خورشید سها را نشناسیم

از بوی دل سوخته پرورده مشامیم
جانبخشی انفاس صبا را نشناسیم

دلبستهٔ عشقیم و خرد را نپذیریم
پروردهٔ فقریم و غنا را نشناسیم

از زخم نترسیم بمرهم نشتابیم
از درد ننالیم دوا را نشناسیم

هر تیر بلائی که ز شصت فلک آید
بر دیده نشانیم و ابا را نشناسیم

ما را همه بر روی بود زخم شهادت
ما ضربت سیلی قفا را نشناسیم

الماس بخائیم و هلاهل بگواریم
شیرینی و تلخی غذا را نشناسیم

مائیم و دو سه همنفس و گنج قناعت
هنگامهٔ میدان سخا را نشناسیم

جمازهٔ ما نیست بجز دوش توکل
جمال عطایای عطا را نشناسیم

ای خواجه ببر باد بروت خود ازینجا
ما بین نفس نفس ستارا نشناسیم

ای ابر تو برما مفشان گوهر مقصود
ما سنگدلان نشو و نما را نشناسیم

از نسیه مگویید که ما طالب نقدیم
داد و ستد روز جزا را نشناسیم

برهان ثبوتیم زمانی نپایید
از مانعم آموز که لا را نشناسیم

نور جبروتیم ز ظلمت نهراسیم
آیینهٔ صبحیم مسا را نشناسیم

در سلسلهٔ ماست دوئی کفر طریقت
این کش مکش خوف و رجا را نشناسیم

دیوانهٔ سر باختهٔ آبله پائیم
پابستگی دار شفا را نشناسیم

در کشف حقایق سبق آموز ضمیریم
ترتیب دلیل حکما را نشناسیم

نقش عرض و تختهٔ جوهر ننگاریم
خرق فلک و نفی خلا را نشناسیم

از مغلطهٔ فلسفیان یاد نداریم
وز علم نظر وجه خفا را نشناسیم

اقسام مقولات عشر را نشماریم
این کیف و کم و این متی را نشناسیم

طول رصد و عرض سطرلاب ندانیم
زیر و زبر ارض و سما را نشناسیم

با اهل جدل نکتهٔ توحید نگوئیم
در وحدت حق چون و چرا را نشناسیم

وارسته ز تصریف و قوانین نحاتیم
ماهیت اعراب و بنا را نشناسیم

انشای بدیع فصحا را ننویسیم
اسلوب بیان بلغا را نشناسیم

بر فتوی رهبان قدح باده بگیریم
وین حیله گری فقها را نشناسیم

در معرکهٔ صدق ز غیار نگوئیم
در محکمهٔ عشق گوا را نشناسیم

با خلق جهان بر سر صلحیم و مدارا
سربازی میدان وغا را نشناسیم

تو سر بگریبان بکش و پای بدامن
ما بی سر و پایان سر و پا را نشناسیم

سررشتهٔ جهد از کف همت بگذاریم
سر قدر و راز قضا را نشناسیم

احکام جهانداری اقطاب ندانیم
اطوار سلوک بدلا را نشناسیم

اصحاب یقینیم که ما زان نپرستیم
ارباب صوابیم خطا را نشناسیم

اقرار ریا را بکف زهد نگیریم
دراعه و تسبیح و ردا را نشناسیم

آنچه سازم که هست مانع نظاره ات
چشم خرد را سبل دیدهٔ جان را عمی

سینهٔ عمر مرا شدت ضیق النفس
پای دلیل مرا علت عرق النسا

من که وا بد قرب این چه خیالست خام
بس که بدینم ز دور بارکه اعتلا

دیده کشایم ولی نار تو بر روی حسن
بسته تنن رتنن مانده غلطا برغلطا

از همه آزاده ام تا بتوام پای بند
وز همه بیکانه ام تا بتوام آشنا

ذرهٔ از نور خود کحل جواهر بخش
تا بپرد از ان دیدهٔ جانم ضیا

دیدهٔ سر را اگر سرمه بخشند فروغ
کوریٔ دل راچه سود مکحلهٔ توتیا

سجده بهر سو برم قبله نوئی غیرنه
کعبهٔ بطحا یکیست باحرم انبیا

طاعت ما نابچند بهر نعیم بهشت
بنده نه با خواجه کرد این همه بیع وشرا

بندکی من دروغ زندکی من وبال
جز مرضات ترا کر بکنم ابتغا

کره کوی ترا حرف جبین قد هلاك
سالك راه ترا نقش نکین قد نجا

نام مسلمانیم از ورقت دور باد
تن بحرم معتکف دل بصنم مبتلا

عاجز ودرمانده ام بر دل من میکنند
نفس ستم برستم حرص جفا برجفا

هست امیدم قوی از تو که یابم بفضل
دردم خواب اجل خاك درت متکا

تا مکر از نور تو بدر شوم بر سپهر
میطلبم از جهان همچو هلال انزوا

زاویهٔ تنکنا با تو مرا لامکان
بادیهٔ لامکان بی تو مرا تنکنا

تشنهٔ فیض توام ابر عنایت ببار
دجلهٔ بغداد کن بادیهٔ کربلا

فیضیم وفیضیم شرمم ازین نام باد
کز سر فیض توام کرده بنام اکتفا

کر بشرف نیستم لالهٔ باغ عراق
لیك بصحرای هند کم نیم از هندبا

خاتمهٔ کار من هم بهدایت رسان
چون تو خود آموختی فاتحهٔ اهدنا

بر سر آنم دکر کز سر بیچارکی
ناله کنان درد دل ختم کنم بر دعا

من که وصف دعا کرا دم دور باد
علمك فی کل حال مشتمل حسبنا

نعت نبی

ماطایر قدسیم نوا را نشناسیم
مرغ ملکوتیم هوا را نشناسیم

با لنکر دل کشتی توحید برانیم
موج غم طوفان بلارا نشناسیم

پروانهٔ ابقای دو عالم بکف ماست
ما خضر بقائیم فنارا نشناسیم

در کشور ما میر اجل راه ندارد
از مرك نتبریم عزارا نشناسیم

از عرش مپندار که لغزد قدم ما
مستیم نه آن کونه که جارا نشناسیم

ما خلوتی خلوت شاهنشه عشقیم
این لشکریان من ومارا نشناسیم

در قعر محیطیم فرو رفته چو کوهر
همچون خس وخاشاك شنارا نشناسیم

از نقش ونکار دو جهان ساده دلانیم
صورتکری چین وخطارا نشناسیم

عجز بدرگاه تو ناصیه سای غرور   فقر باقبال تو حوصله سوز غنا
دررهٔ ادراک تو مانده معطل زکار   جمله عقول ونفوس جمله حواس وقوا
هودج قدرت بلند از حکم بو علی   محمل وصفت برون ازنکت بو العلا
منزل قدس ترا یکطرف ازشاهراه   قافلهٔ کیف وکم محمل این ومتی
منطقی اندر رهت مانده درایجاب وسلب   بحث فضای اوممتنع الانقضا
حرف یقین تونیست درورق قیل وقال   نصر محقق کدام فخر مشکک کجا
مبتدی ومنتهی کرم هوایت ولی   مبتدیان هرزه کرد منتهیان ژ ژخا
دشت طلب سراب ریک هوادل نشین   غول هوس راهزن افعی غم جانکزا
نفس کل ازعقل کل طبع کل ازنفس کل   از پی ایجاد کرد قدرت تواقتضا
چرخ نسای شکرف بردرابداع تست   عقل نپوشد نظر زین رصد کبریا
سطر بقای توئی اول وآخر ولی   اول بی ابتدا آخر بی انتها
باغچهٔ روحرا زین نفس تندرو   ازتوسموم وحرور ازتو دبور وصبا
از پی تصویر باغ فیض تو نکهتخه   سبزهٔ ژکار ریز لالهٔ شنکرف سا
هرکلی از کلشنت یافته رنک دکر   خندهٔ کل زعفران کریهٔ خونین حنا
ازمدد فیض تو در رحم آب وکل   دانه شود چون جنین صاحب نشوونما
درتوهمه کالنوی مندرج فی الثمر   درتوهمه کالثمر مندرج فی النوی
عالم جزء وکلی واقف علم وعمل   حاکم رد وقبول صاحب منع وعطا
خانه نداری ولی ازتوهمه خانه پر   جای نداری ولی ازتوهی نیست جا
ای ز ازل تاابد جلوه ده وعشوه کر   باهمه غنج ودلال باهمه مجد وبها
هژده هزارآینه داشته در پیش روی   کرده طلب آنکهی هردوجهان رونما
کرم روان رهت یسر هرنیم کام   رفته خطر درخطر دیده بلادر بلا
حوصله کودیده راتانکردیک نظر   ساحت قدروجلال موکب عز وعلا
عشق توفرزانه کش نازتو بیکانه خو   زخم تومرهم فکن دردتو مردآزما
سبزهٔ صحرای تو زهره تشنه کرد   موجهٔ دریای تو لطمه زن آشنا
ای تو بهرجا ظهور کرده بنام دکر   هم عربی راالله هم عجمی راخدا
نیست بجز آفتاب آنکه همی خوانمش   نیر و بیضا و بوح شارق وشمس وزکا
راه نمایان غیب ازدو طرف نعره زن   فاعرفوا بالضلال واتبعوا بالهدی
حضرت قدس ترا نیست نظر درلباس   خواه منقش پرند خواه مرقع عبا
یکسره موکرشدی دین بمحاسن درست   کوس ولایت زدی تیس طویل اللحی
شستن قالب اکرقلب زدا امدی   مردم آبی شدی پیش رواصفیا
فضل تواز فلسان داده بچون من خسی   طبع جواهر نشان عمل خزاین کشا
دررصد دانشم بس بود از حکمتت   خیط بصر ریسمان خط خرد کونیا
صنع تو زندان که کرد خاک من اکسیر عشق   کی بود انکارمن در عمل کیمیا

ازقصیده

فلکی

سپهر مجد و معالی خدیو مقصد عالم
جهان جود و معالی چراغ دودهٔ آدم

زحل محل و فلك عز قدر مراد و قضا کیر
شمال فیض و صبا فر مسیح زین و ملك دم

عدو شکار چو رستم جهان گشای چو آرش
خرد پرست چو دستان هنر نمای چو نیرم

سپهر مهر منوچهر که چو بهمن بجم
زدود دود مظالم ز روی عالم مظلم

شهی که ادهم گیتی به بند اوست مقید
شهی که اشهب گردون بداغ اوست موسم

شده متابع رایش فلك برای مصمم
شده موافق عزمش جهان بعزم مصمم

زهی بجاه تو جان ز محل و مرتبه عار
زهی بداد تو تن را قرار و قاعده محکم

شده رقوم فضایل بنقش خط تو ثبت
بود حروف شمایل بنوك کلك تو معجم

رعایت تو ز تیهو گسسته چنگل [illegible]
حمایت تو ز آهو شکسته پنجهٔ ضیغم

در آن زمان که نباشد فروغ مجلسی ر
ز نام و ننك تن خود بحال خال و غم عم

شود ز خون سواران تن زمانه مقیر
شود ز گرد ستوران سر ستاره معمم

قضا ز جستن پهانه روی داند و لی
قدر ز بردن جانها نه کیف داند و نی کم

ز بسکه رنك پذیرد هوا ز رنك علمها
لباس ازرق گردون شود بلون معلم

تو بسته پرچم نصرت بفتح خصم ز نهاده
چو طاس کاس سر او بفتح پر سر پرچم

بذات خالق بیچون بجان احمد مرسل
بقدر مسجد اقصی بجاه کعبهٔ اعظم

بنور روضهٔ سید بخاك مشهد حیدر
بپاك زادی عیسی به بیگناهی مریم

بعارفان محقق بزاهدان موحد
باانبیای مطهر باولیای مکرم

باب چشم اسیران اهل بیت پیمبر
بخاك و خون شهیدان عشر ماه محرم

قسم بدین سر بشارت که هست وقت سخن کار
یمین به یمن یمینت که هست گاه عطا یم

که این حدیث بخلوت چرا نگفت پیش تو گفتم
نه نیك گفتم و نی بد نه بیش گفتم و نی کم

چه سود بیهده بودن موافق غم عشقت
که طبع تو ... ز مخالف ست و فلك هم

توحید باری

فیضی هندی

ای ازلی الظهور ای ابدی الخفا
نورك فوق النظر حسنك فوق الثنا

نور تو پیش کز حسن تو دانش کسل
فکر تو اندیشه کاه کنه تو حیرت فزا

دانش و بینش همه کرده رها در رهت
چشم ارسطو نظر عقل فلاطون ذکا

مدت علم ترا هست بفتوی قدس
خون تفکر هدر خاك تعقل هبا

ساحت قدر ترا سخرهٔ عکامه کرد
حرف مشوش دماغ کلك موله نوا

بر درت اندیشه را شحنهٔ غیرت زند
لطمهٔ حیرت بروی سیلی جهل از قفا

راه کمال ترا حرف و نقط ریك دشت
عالم علم ترا شهر سخن روستا

غیر خیال محال نیست که بر بام حمد
سلم کلکم دهد ناطقه را ارتقا

لوحهٔ تقدیس تو پاك ز رشح قلم
درخور اکسیر نی جوهر اقلیما

فرخی

هست چیزش را برابر یافتم با هشت چیز
هر یکی زان هشت سوی فضل او دارد مآب

تیغ اورا باقضا و تیر اورا باقدر
دست او را باسپهر و خشم اورا با شهاب

حزم اورا باامان و عزم اورا باظفر
لفظ اورا بانکات و حفظ اورا باکتاب

تاچو شهپور درآید باز گردد عندلیب
تاچو فرور دین درآید پشت بنماید غراب

چار چیزش را مبادا جاودانه چار چیز
این دعا نشگفت اگر گردد بساعت مستجاب

مدت اورا کران ولشکر اورا عدد
دولت اورا زوال ونعمت او را حساب

از قصیده

وله

تا پرند نیلگون بر روی پوشد مرغزار
پرنیان هفت رنگ اندر سر آرد کوهسار

خاک را چون ناف آهو مشک زاید بیقیاس
بید را چون پر طوطی برگ روید بی شمار

دوش وقت نیم شب بوی بهار آورد باد
حبذا باد شمال و فرخا بوی بهار

باد گوئی مشک سوده دارد اندر آستین
باغ گوئی لعبتان جلوه دارد در کنار

نسترن لؤلؤی بیضا دارد اندر مرسله
ارغوان لعل بدخشان دارد اندر گوشوار

تا برآمد جامهای سرخ گل بر شاخ گل
پنجهای دست مردم سر برون کرد از چنار

باغ بوقلمون لباس وراغ بوقلمون نمای
آب مروارید گون وابر مروارید بار

راست پنداری که خلعتهای رنگین یافتند
باغهای پرنگار از داغگاه شهریار

داغگاه شهریار اکنون چنان خرم بود
کاندرو از خرمی خیره بماند روزگار

سبزه اندر سبزه بینی چون سپهر اندر سپهر
خیمه اندر خیمه بینی چون حصار اندر حصار

هر کجا خیمه است خفته عاشقی با دوست مست
هر کجا سبزه است شادان یاری از دلدار یار

سبزها با بانگ چنگ و مطربان چرب دست
خیمه ها با بانگ نوش ساقیان می گسار

عاشقان بوس و کنار و نیکوان ناز و عتاب
مطربان رود و سرود و خفتگان خواب و خمار

بر در پرده سرای خسرو فیروز بخت
از پی داغ آتشی افروخته خورشید وار

بر کشیده آتشی چون مطرد دیبای زر
گرم چون طبع جوان وزرد چون زر عیار

داغها چون شاخهای بسد یاقوت رنگ
هر یکی چون ناردانه گشته اندر ز بنار

دیدگان خواب نادیده مصاف اندر مصاف
مرکبان داغ ناکرده قطار اندر قطار

خسرو فرخ سیر بر باره دریا گذار
باکمند اندر میان دشت چون اسفندیار

همچو زلف نیکوان خورد ساله تاب خورد
همچو عهد دوستان سالخورده استوار

میر عادل بو المظفر شاه با پیوستگان
شهریار شیر گیر و پادشاه شهریار

اژدها کردار پیچان در کف رادش کمند
چون عصای موسی اندر دست موسی گشته مار

هرچه را اندر کمند شصت تاری در فکند
گشت نامش بر سرین وشانه و روی بش نگار

هر چه زین سو داغ کرد از سوی دیگر هدیه داد
شاعرانرا باکلام و زایرانرا بافسار

همی شد از پی رزم وز بهر بزم فلک
گهی چو دشنهٔ رزن گهی چو جام شراب

از قصیدهٔ

عنصری

چه چیز است رخساره وزلف دلبر ... گل مشکبوی وشب روز پرور
همانا که خورشید رنك لبش را ... بدزدد که بخشید با قوت احمر
نه سعدی بگردون ترا نامساعد ... نه مردی بگیتی ترا نامسخر
کند زشت را فعل رای تو نیکو ... کند سنك را فعل خورشید گوهر
بدان سنك ونك آتش آب چهره ... نه آب ونه آتش نه آب ونه آذر
رونده است ورفتنش در مغز شیران ... خورنده است وخوردن همه خون کافر
نه وهم است وگشتنش چون وهم بر دل ... نه مغز است و بودنش چون مغز درسر
نه رخشد چو او رخشد از گرد هیجا ... درفش مصفا ازار مکدر
بوقتی که گرد سواران برآید ... بپوشد زمین و بجوشد معسکر
تو آنجا چنان باشی ای شاه گیتی ... که باشد میان گوزان غضنفر
ز پیلان جنگیت کر وصف گویم ... ندارد خردمند نادیده باور
نه چرخ خند لیکن همه چرخ گردش ... نه کوهند لیکن همه کوه پیکر
ازایشان بلا بر سر بد سگالان ... وازایشان تباهی رای عدای ابتر
چو اندر هوا کوه برقوم موسی ... چو برقوم عاد آیت باد صرصر
چنان گردد ازعرصه‌شان دشت گیتی ... بموج اندر آمد همی بحر اخضر
چو زنجیر داود خرطوم ایشان ... که آویخته بدز چرخ مدور
بگردون گردنده مانند وزیشان ... جهان راهم ازخیر بهره هم ازشر
دو نعمت بزرگ اندراست ازدو گیتی ... زدنیا کف تو زفردوس کوثر

ز بهر تو دولت نه تو بهر دولت
ز بهر سر افسر نه سر بهر افسر

در وصف صبح

فاخری

بال مرصع بسوخت مرغ ملمع بدن ... اشك زبخار بخت بوبه کل پیرهن
صفحهٔ صندوق چرخ گشت نگونسار باز ... گرد برون مار صبح مهرهٔ مهر ز دهن
صبح بر آمد زکوه دامن اطلس کشان ... چون نفس جبرئیل ازدم اهرمن
بر فلك و بر هوا ریخته و بیخته ... لؤلؤ لا بکیل عنبر سارا بمن
زهره چو خاتون صبح خنده زنان درنقاب ... ماه چو طاوس نر جلوه کنان در چمن

ازقصیدهٔ

فرخی

در رگ واندر تن واندر دل ودرچشم من ... خواب وصبر وروح وخون رابا هم فتاد انقلاب
رنج دارد جای خون و درد دارد جای روح ... عشق دارد جای صبر وآب دارد جای خواب

فرخی

یکی وادیی چون یکی کنج دوزخ
درون کنده مشتی خسیس و محقر

گروهی چو یکمشت عفریت عریان
یکایک چو کور جهودان حبر

سلب سایه و سنگ فرش و غذا غم
هنر فتنه و فخر شور و شرف شر

چو نسناس ناکس چو خنزیر خیره
چو یاجوج بیحد چو ماجوج بیمر

سواران ولی پرنمد زین و چارخ
شجاعان ولیکن بفسق و بساغر

همه غافل از حکم دین شریعت
همه بیخبر از خدا و پیمبر

نه هرگز کسی دیده هنجار قبله
نه هرگز شنیده کس الله اکبر

به یکپاره نان آن کسند دیده زن
بیک سیخ نان بر خورد خون مادر

چه دندان این قوم بد سلیمان
اگر نیستی سهم شاه مظفر

ملک ناصر حق و سلطان مشرق
که جمشید ملک است و خورشید لشکر

بدانجا رسید است جاهش که گوئی
نه خالق ولیکن ز مخلوق برتر

جهان را بدو گشته هر ناموافق
بتوفیق ایزد بگرد او مسخر

یکی کان روشن تن تیره صورت
یکی تیغ خونخوار با قوت پیکر

دو گوهر که جز در معالی نیابند
یکی خاک میدان یکی مشک اذفر

یکی دولت افشاند از تاج محنت
یکی آتش انگیزد از آب کوثر

ایا پادشاهی که از دولت تو
جوان گشت بازار جهان معمر

بروزی که بخت آزمایند مردان
برد هر کس از کردهٔ خویش کیفر

زمین گردد از نعل اسبان مقرنس
هوا گردد از گرد میدان معنبر

ایا پادشاهی که از سهم تیغت
مؤنث شود در رحمها مذکر

بنوک سنان بشمری موی دشمن
بگرز گران بشکنی ترک و مغفر

زمین ارچه دوزخ شود باچه دریا
زمان ارچه حنظل بود با چو شکر

منم بر زبان و دل خویش ایمن
ز ریبت مصفا ز شبهت مطهر

زگفتار بدگوی چون گرگ یوسف
ز تلبیس بدخواه چون شیر مادر

همی تا موافق نگشت آب و آتش
همی تا مصادف نشد نفع باخر

همی تا جهان گردد از نور و ظلمت
زمانی مصفا زمانی مکدر

بقا بادت ای شاه در عز و دولت
سر چتر تو گشته با چرخ همسر

همیشه دو چشمت بترک پری روی
همیشه دو دستت زلف معنبر

ازقصیده

وله

هلال عید بدید آمد از سپهر کبود
چو شمع زرین پیش زمردین محراب

فلک چو چشمهٔ آب و مه نو اندر وی
بسان ماهی زرین میان چشمهٔ آب

گهی نهان شد و گاهی همی نمود جمال
چو نور عارض فردوسیان بزیر نقاب

بسان زورق زرین میانهٔ دریا
گهی نهان از موج و گاه در غرقاب

عصمت

بنده وچاکر وخاك قدم وکرد ره وحلقه بکوش وسك دربان غلام است دعاکو
بندی وجرم وکنه حسرت وتقصیر وسبکساری وجراءت که کند بندهٔ چاکر

ازره مرحمت ومغفرت وعفو وخطا پوشی وستاری وفضل وکرم وبنده نوازی
خوار وزار وخجل وبیکس ومحروم دل آزرده وبیچاره ومجروح کجا رانیش ازدر

تانشانی زسعادت بود ودولت ومجد وشرف وسلطنت وعزت شاهی وخلافت
ازجوانی وحیات وهنر وفضل ونشاط وطرب وعشرت فرزند فلك مرتبه برخور

ازقصیدهٔ

عمق بخاری

بدشتی رسیدم بمانند دریا
که کس جز ملائك ندیده است معبر

نه خورشید کردی رسومش مساحت
نه تقدیر کردی حدودش مقدر

کیاش ازدرشتی چودندان افعی
هواش از عفونت چوکام غضنفر

زآبش اجل رسته وزبادپیکان
زخاکش خسك رسته وزخار خنجر

نه جزدیو درساحتش کس مساعد
نه جزوحش دروحشتش خلق یاور

همی رفتمی درچنین حال لرزان
چوکشتی یتیمان عریان درآذر

حصاری پدید آمدازدورکفتی
سپهراست رسته زفولاد ومرمر

نشیبش زالماس کسترده مفرش
فرازش زکافور پوشیده چادر

به بالاش پوشیده افلاك وانجم
بدامانش پنهان شده خاور وخور

نه خورشید راسوی بالای اوره
نه اندیشه راسوی پهنای اودر

زوادیش عالم پراز تف دوزخ
زبادش دودیده پراز نیش ونشتر

هوائی پراز آسمانهای سیمین
زمینی پراز بوستانهای بی بر

درآن بوستان خاره وخارکلبن
درآن آسمان چشم نخجیر اختر

طریقی برآن آسمان چون صراطی
چوموی سر زلف خوبان کشمر

زهی تنك زانسان که کوئی مهندس
نمونه خطی بر نکارد بمسطر

چو برروی خرا قه برکرم پیله
همی رفتمی من بران راه منکر

کهی دوخنه بای برپشت ماهی
کهی برده سر بررخ نجم از هر

صدیل ورفیق من اندر چنین ره
یکی اژدهای خروشان چوتندر

بقوت چوکردون بصورت چودریا
به تندی چوطوفان به تیزی چوصرصر

چنان اژدهانی که ازسهم وهمش
فسرده شدی بحر وبکداختی بر

من اندر کنارش بشیمان وحیران
همی رفتمی همچو عاصی بمحشر

ازنیسان شدم تایکی سنکلاخی
چوقعر جهنم مخوف ومقعر

عصمت

کرده خاک وزده برخاک وبفکنده و بشکسته و بریده وآو یخته و رانده وکشته
تیر و تیغش جگر وافسر وتوغ وعلم وگردن وگوش وسرخیل وحشم خصم بداختر

شوکت وحشمت دشمن کشی وحمله نهب وکشش غارت تاراج دلیران سپاهش چو سلیمان
کرده ملک وملک ونه فلک وثابت وسیاره وجن وبشر ودیو ودد دهر مسخر

توسنش گاه سکون وروش وخطوهٔ رفتار وسبک سیری ورزم آوری وحمله وسرعت
همچو خاک است وچو آب است وچو باد است وچو برق است چو کوه است چو رعد است وچو صرصر

بسکه دز زلزله وخوف وهراس وقلق وشورش وترس والم لرزه در اورده عدورا
صیحه وشیهه وفریاد ونفیر وشغب ونعره وافغان سران است وشهان چون صف محشر

خورده بشکسته و بریده وآزرده ودریده وپیچیده و بستانده و برده
استخوان گرزگاو تیغ وجگر ناوک وخون تیرسران دهره رسن گردن جان رمح سنان سر

بسکه افکنده بخاک از کف وبازو ودودست وکمر و قبضه ودوش اسلحه زاعدا
تاقیامت ززمین ناوک وشمشیر وسنان روید وخود وزره ونیزه وخنجر

ای باوصاف وکمالات وخصال وشیم مرحمت وموهبت ومکرمت وعدل کمین جا کرجاهت
برملوک عرب وروم وخراسان وعراق وعجم وهندو بدخشان وخطا حاکم وسرور

عرض نه طارم وهفت اختر وشش ناحیهٔ وهم وخیال وهوس فکر تصور بنمائی
عرض کردان دلیران وعبید وخدم ورایت وچتر وعلم وخیل تراست محقر

ازتف وتربیت پرورش وخاصیت تابش وفیض اثر گرمی خورشید عطایت
داده سیل ابر وشجر میوه صدف دروزمین سبزه وخون مشك و بحر لعل ومعادن زر وجوهر

بطباق است و بردالعجز وسجع وبتر صبع وتجنیس و بایهام و بتشبیه وتقابل
عصمت اندر چمن جاه وجلال وکرم وسیرت خلق وروش وفضل کمال تو سخنور

دارد امید کرم ساکه زخیل وغنم وسیم وزر ولعل ودر وحرث ونعم تادم آخر
بوداز تربیت موهبت وبخشش وانعام وعطا وکرم وجود وسخای توتوانگر

عصمت

چشم وروی بدن نازك و پیراهن والا وخوی چهره وقد ودولب لعل درافشان
نرگس ولالهٔ نورسته وگلبرك حریر است وگلاب وسمن ونیشکرو قند مکرر

برده ترکان کماندار قد وشیوه ورفتار شکر خنده وگفتار فریب وحرکات
خوابم ازچشم وقرار ازدل وروح از تن وآرام شکیبائی وتقوی وصلاح وخرد ازسر

خون اشك من وخط لب وطعم سخن وعارض وچشم ودهن تنك وشکر خندهٔ شیرین
دانهٔ نار وشب تاروم روشن وقند است وگل تازه و بادام وفندق وشکر

بخرامیدن وخندیدن وعیاری ومکاری وشوخی سبکساری وکین ناز وکرشمه
غارت انگیز ودل آزار وستمکار وجهانسوز وجفاپیشه و بی رحم ومسلمانکش وکافر

روم ازسحر وفریب وستم وغارت وتاراج ودل آزاری ومردم کشی وفتنهٔ چشمت
هردم آزرده وبیمار ودل افکار وسنان خورده ومجروح وجگرسوخته وعاجز ومضطر

پیش شاهی که بخیل وحشم وعدل وشکوه وروش و بخشش ودلجوئی والطاف خجسته
شوکت وحشمت کیخسرو جمشید وقباد وجم ودارا وفریدون وسلیمان وسکندر

بایسنغر عضدالدوله که زیب وفر لطف وکرم وهمت وفضل هنر وحکمت اورا
شده تاج وکمر وتخت وسپاه وحشم ومسند پیروزی وشاهنشهی ملك میسر

کردهٔ یمن قدم وعزت وجاه وشرف ومنظر زیبا وصفای نظر ورأی ضمیرش
قصر وایوان وسرا پرده وخرگاه وسریر وخیم وتختگه ومشعلهٔ ملك منور

هست ازو تازه وسرسبز چنان نزهت وسیراب و برافراشته وعالی وزیبا وسرافراز
عرصهٔ گلشن وصحن چمن وفرش وبساتین وریاض وعلم وبارگه وخلعت وافسر

خرگه وروزن وسرهای خم آورده ودور کمر وعقد ودرو تخت زرحضرت والی است
فلك وعقدهٔ رأس وقسی ودایره ومنطق وبرج شرف خسرو خاور

بنده وچاکر وفراش وسراپرده ودربان غلام است وجنیبت کش مطبخی وخادم
باصد اعزاز وتفاخر بدرش سنجر وفغفور وکی ورستم وبهرام وجم وکسری وقیصر

(هرکه)

عرفی

دکانی چیده خلقش بر سر بازار انسانی
اکر آکه شوی از نیت او وقت کفتارش
کر از باد خلاف آتش قهرش علم کیرد
سمند عزم اورا سرعت کردون عنان یابی
چو با حلمش به بینی کاه عجز کهر باسنجی
چو قهرش در جهان جان و تن والی شود زان پس
چو خوانی ای ثناخوان مدحت کفتار و کردارش
جهان علوی و سفلیست از شخص ش در آمیزش
ببین در صورتش تا آن جهان در این جهان یابی
بفخر دودمان عالم سفلی مکن مدحش
بمجلس غمکذار و عشرت افزالیک در خلوت
برون از تشنکی در آتش است امادرون بنکر
کنار بحر بی پایان عرفان در وسط یابی
اکر عادت بترتیب فصوات راهزن نبود
دعا عقد اخوت با اجابت بست هان عرفی
بدرویش ثنای خان خانان میکنی آری
دعای تو برسم مدحت اندیشان همی کویم
تو خیر اندیش خلقی پس چنین باید دعای تو

که جنت رامتاع روی دست آن دکان بینی
زبانش عین دل یابی دلش عین زبان بینی
براندام دلاك هر مو بسان خبر ران بینی
حسام عقل اورا جوهر اولی فسان بینی
چو با عدلش به بینی ماه نساج کتان بینی
زتن امکان تن یابی زجان تقدیر جان بینی
که فعل و قول اور اقول وفعلش ترجمان بینی
اکر خواهی که حد ارتباط این و آن بینی
ببین در معنیش تا این جهان در آن جهان بینی
درآ در عالم علوی که فخر دودمان بینی
بشادی دشمنش یابی بانده مهربان بینی
که نهر سلسبیلش درکلوی دل روان بینی
اکر بازورق دل شوق اورا بادبان بینی
ازان راهت بباغ آرد که کلرا در خزان بینی
دعا کن وز ثنا بکذر که دیکر وقت آن بینی
خوش آمد کونهٔ تاروی حشمت درمیان بینی
که یارب تا فلان باشد تو بهمان و فلان بینی
که یارب انچه بهر خلق اندیشی همان بینی

قصیده

خواجهٔ عصمت بخاری

رنك ورخسار ودر کوش وخط وخد وقد وعارض وخال لبت ای سرو پری روی سمنبر
شفق وکوکب شام وسحر وطوبی وکلزار بهشت است هلال وطرف چشمهٔ کوثر

خال وچاه ذقن وخندهٔ جان بخش وسر و دست چو سیم ودهن وقامت وزلف بر رویت
سحر هاروت وچه بابل واعجاز مسیح و بدیضای کلیم است ودرخت بت آذر

عارض وقامت وخال وخط درج دهن موی تو و چشم من وجسم نحیفم بنموده
ذره ازمهر ومه ازسرو شب ازروز وکل ازمشك ومی ازلعل وخور ازشام ودراز بر

لب ودندان ورخ وزلف وبنا کوش وجبین وقد ورفتار تو در نازکی حسن لطافت
خاك ره کرده وآتش زده درلعل وسمن سنبل وخورشید ومه وسرو وصنوبر

عرفی

بحفظ گریه مشغولم وگر بینی درونم را
زدل تا پردهٔ چشمم دو شاخ ارغوان بینی

بوعظ اندر شوارزاه غزل عرفی ترنم بس
درشیون زن آخر مردن دل چون عیان بینی

دلت الماس همت بود اگر وابینی اکنونش
ترنج زر زدست افشار پرویز جهان بینی

نبینی درمقام نفس وطبع آسودگی منشین
بهفتم پایه نه مسند که راحتگاه جان بینی

نشان جان همی جو تا نشان از بی نشان یابی
مکان دل طلب کن تا مکان درلامکان بینی

زحور وسدره هستم بهره ور بی دست و بی دیده
تو این دولت کجا یابی که جنت درمکان بینی

زچنگ دی وفردا رسته ام بی منت امروز
تو این معنی کجا دانی که هستی درزمان بینی

من از گل باغ میجویم تو گل از باغ میجوئی
من آتش ازدخان بینم تو از آتش دخان بینی

زترتیب نظام آفرینش چون نهٔ آگه
حوادث را زتأثیر نجوم آسمان بینی

زابر وآفتاب اندیشه ات کوته بود زارو
در از گنجینهٔ دریا وزر ازجیب کان بینی

بچشم معرفت بنگر مصاف نظم هستی را
که هرخاری دران وادی درفش کاویان بینی

شعار ملت اسلامیان بگذر اگر خواهی
که در دیر مغان آئی واسرار نهان بینی

تواز ملك عراقی واژ گون کن عادت بینش
اگرخواهی که حسن ورونق هندوستان بینی

زملك نورازان رو تاختی در کشور ظلمت
که حسن چینیانرا درلباس زنگیان بینی

ازان تاراج بینی در بیابان کاندرین کشور
باآبادی جو آئی راهزن را دیده بان بینی

گهر جویند غواصان فطرت ازته دریا
تو درفکر همین دایم که ازدریا کران بینی

بدام اندر کشیدند اهل معنی طایر دولت
تودر ریز درختان همچو طفلان آشیان بینی

نگنجد نور خورشید ازل در ظرف هر دیده
باب دیدهٔ مردان نگر تا عکس آن بینی

تو خفاشی زنورمه قیاس نور خور میکن
ترا سود این بود گر نور خور بینی زیان بینی

نظر از پیشگاه شرع در کاخ حقیقت کن
تو کبر اندیشی آن بهتر که صدر از آستان بینی

زگرد رغبت خاطر فروشو دیدهٔ فطرت
اگر خواهی که حسن خار وگل یکیك عیان بینی

تو سرمادیدهٔ برشعله می تازی نه خاکستر
به بینی حسن خاکستر چودر روشنگران بینی

مرودرعرصهٔ دانش کز آسیب تنك فهمان
یقین رادر پناه پرده داران گمان بینی

درآدر پردهٔ بینش که مند هوشان حیرترا
فروغ دیده سترصورت دو شیر ژکان بینی

چه نقصان یابی ازحیرت که خارش گلستان یابی
چه لذت گیری ازدانش که مغزش استخوان بینی

مخاطب گر نباشد مستعد خامش مشو عرفی
که هست او هرچه هست اما تو ذره معنی زبان بینی

نوارا تلختر میزن چو ذوق نغمه کم یابی
حدی راتیز زمی خوان چو محمل را گران بینی

سخنوررا خموشی نقص خودمیدان خطا باشد
که خاموشی بلبل راز باد مهرگان بینی

مشوش خواهمت روزی که بینی رهروی خسته
درآتش خواهمت جانی که دستی پرعنان بینی

برآ از پردهٔ صورت قدم درراه معنی نه
که درهر منزلی سری زاسرار نهان بینی

اگر شوقت امان ندهد ببزم خان خانان رو
که نقش لوح محفوظش زپیشانی عیان بینی

عرفی

هنگام رقم سنجی احکام کواکب / برجیس نهد محبره در پیش دبیرم
آن چشمهٔ قریم که زاب تشنگی وحی / جبریل دراید بحر مکاه ضمیرم
عرفی بکجا میروم این راه کدامست / مشتاب و عنان برزن از ین راه خطیرم
زآشوب صریرش دل کونین برآشفت / نای قلمم نغمه کشائیک بکبرم

موعظه

وله

زخود گردیده بربندی چگویم کام جان بینی / همان کز اشتیاق دیدنش زاری همان بینی
کسی کز ملک معنی دررسد خود را بوی بنما / که گرمش وانمائی کیمیا را ارمغان بینی
زر ناقص عیارت پیش ازان بر کیمیائی زن / که هم زر هم محک را شرمسار از امتحان بینی
چو سلطان غیوری در کمند خصم بد گوهر / بکش زان بیشتر خود را که جور ریسمان بینی
روان از خشم و شهوت در عذاب از بهر تن تا کی / دو گرگ میش پرور را جگر خای شبان بینی
زنصرت شاد شو هر که غمی بر گرد دل گردد / زغفلت داغ شو هر که که دل را شادمان بینی
طرب را پای برسر زن که جنت را خجل یابی / هوس را دست بر دل نه که دوزخ را طپان بینی
بنز هنگام معنی میهمان شو ناز استغنا / مگس را باد زن در دست بر اطراف خوان بینی
زبان از شکر منعم تا ببندی سوی عرفان رو / که قدر نعمتش پروانهٔ عزل زبان بینی
چنان مشتاق خذلانی که با صد بند و صد زندان / گریزی در شقاوت گر سعادت راضمان بینی
خرد در آدمی وآنکه توشان قدو رخ سنجی / هما در آشیان وانکه تو فر آشیان بینی
بخون آلوده دست و تیغ غازی مانده بی تحسین / تو اول زیب اسب و زینت برگستوان بینی
بآب و دانه خو کردی بلی هنگام صیادی / چو بر صید افکنی شهباز خود را ماکیان بینی
بطاعت آن زمان ارزندهٔ کز لذت طاعت / چو سر در سجده مانی در جنان خود را ستان بینی
مزن لاف شجاعت ورزی آنکه که درمیدان / عدم شمشیر دل یابی فنا شبدیز جان بینی
اگر خواهی که باشی عیب جو شاکرد همت شو / که نام هر چه بردی عیب آنش برزبان بینی
بجنت خوانمت نی بهر عشرت بهر آن کانجا / غذای آتش همت به از کون و مکان بینی
سر روحانیان داری بلی خود را ندیدستی / بخواب خود درآ تا قبلهٔ روحانیان بینی
فساد عالمی می تابد از پیشانی نفست / به بین در آینه تا آتش صد خانمان بینی
نخوردم گر زبال پشهٔ کمتر نهد خود را / که چون فال خرابیها زند پیل دمان بینی
نه بیرون بنبه نه در گوش و افغان از درون در کش / اگر در نفس واعظ انتعاشی در بیان بینی
غزل پردازم اینک وز دو بیت خود دو مصرع را / کنم مطلع که حسن آفتاب از فرقدان بینی

بخواب خود درا تا قبلهٔ روحانیان بینی
به بین در آینه تا آتش صد خانمان بینی

بدیدار تو دلشادند دایم دوستان تو / ترا هم شادمان بینم چو روی دوستان بینی
هلاکم می کند گردون و غمگین بینمت آری / تو نتوانی که براحباب دشمن مهربان بینی
تو محبوب جهان وانکه مدارا باورم ناید / تو شمع انجمن باشی و در پروانه جان بینی

عرفی

خرابهٔ دل مجروح امتنان تو باد | زنوش داروی الطاف شاملات معمور
همیشه تادل آشفتهٔ بخت اهل وفا | زهجر و وصل شود مایه سنج ماتم و سور
حسود جاه تو بادا زشاهد مقصود | چودست جود تو از وصل آستین مهجور

فخریه

وله

من کیستم آن سالك کو نیست مسیرم | کز بیخهٔ جوهر قدس است خمیرم
در صفحهٔ تصویر جلا است مثالم | در پردهٔ تقدیر محالست نظیرم
چون حسن کشد جام صفا رنگ شرابم | چون عشق دهد رنگ جبین آب زریرم
در قامت عاشق شکن آموز کمانم | در غمزهٔ معشوق کشایش ده تیرم
انجاکه وفا تشنه شود چشمهٔ خونم | وانجاکه جفا غسل کند آب غدیرم
برکتف ریاضت طلبان شال و پلاسم | بردوش زلیخا منشان برد وحریرم
در هندسهٔ فقر وفنا صفر الوفم | در مزرعهٔ عز وعلا ابر مطیرم
در کورهٔ لذت شکنان چشمهٔ زهرم | درکاسهٔ کودك منشان جرعهٔ شیرم
در مرسلهٔ جوهر فردم دریکتا | در سلسلهٔ علت ومعلول کثیرم
انجاکه ادب نغمه طراز است سمیعم | وانجاکه هنر جلوه فروش است بصیرم
پای طلبم در روش سعی تمامم | دست ادبم درکشش کام قصیرم
چون سجدهٔ بت کرم شود ناصیه سوزم | چون تیغ ستم کند شود بیهده مسیرم
خفاشم وخورشید خرد درته بالم | دراجم و بلبل پرد ازشاخ صفیرم
درخانهٔ مجنون که خرابست غبارم | در حجلهٔ لیلی که بهشت است عبیرم
باناطقه کار بزم و باسامعه کاچین | باوا همه نابالغ و باعاقله پیرم
دردل قویم کرچه بآثار ضعیفم | دردین غنیم کرچه باظهار فقیرم
ازکاك بیان اوح خراشندهٔ ماهم | وز تیغ زبان خامه تراشندهٔ تیرم
در کندی شمشیر زبان قاتل سیفم | در پردهٔ اندیشه خرد پوش ظهیرم
در اوج سخن بهر فرو آمدن طبع | برداشتم این قول که اعشی وجریرم
طبع زغضب کفت ندانم زچه نسبت | دردام سرشت تو قضا کرد اسیرم
کرکوهر خود می نشناسی کچه باغی | از کوهر من شرم بکن کابر مطیرم
برتافت عنان سخنم حسن طبیعت | برکردم ازین ره که نه این بود مسیرم
برتارك ارباب فنا ترك کلاهم | درصفهٔ اصحاب صفا نقش حصیرم
در آب وهوای چمن خلد سرورم | دربست وکشاد در فردوس صریرم
توفیق چو صورت شکند قوت دستم | تحقیق چو معنی طلبد جوش ضمیرم
میکویم واندیشه ندارم زظریفان | من زهرهٔ رامشکر ومن بدر منیرم
سر برزده ام بامه کنعان زیکی جیب | معشوق تماشا طلب وآینه کیرم
دربارکه سلطنتم چون کذرت نیست | برنا صیهٔ عرش ببین نقش سریرم

ببزم جنتیان انجمن طراز بهشت
زدور آتش دوزخ برد بخار بخور

زکات مهر توحاشا اکردهم بطباع
کنند بباده تبسم طبیعت کافور

محبت تو ندارد بسینه‌ام داغی
که نیست سوزنش الماس ومعنی ناسور

شبی زدولت رؤیای افتخار رسل
علم بعرش زدم درمیان خواب وشعور

خمیر مایهٔ این سرقصیده آن رؤیاست
که شاخ وبرك فزودش زبان رمز طبور

کسی کمان نبرد کز برای زینت شعر
براصل خواب فزودم که نیست این منظور

لذیذ بود حکایت دراز تر کفتم
چنانکه حرف عصا کفت موسی اندر طور

چواین قصیده رساندم بسمع وی فرمود
که ای زنظم تومنظوم لؤلؤی منثور

عطای جائزهٔ اخروی بعهدهٔ ما
حوالهٔ صلهٔ دنیوی بفخر دهور

اکرز همت او بهره مند بود ندی
طباع اهل شهود وذوات اهل صدور

زهی محال که ازغیر علت اول
اثر قبول نمودی طبیعت ما نور

دوم کنند زبون درطویلهٔ عزمش
یکی سمند صبا ویکی کمیت دبور

اکر مهابت اوشحنهٔ بهشت شود
توان فروخت ببوس وکنار غازه بحور

بمنع زادن امثال او حکیم ازل
دهد بمادر ارکان مفرح کافور

زهی زعدل تودیرینه‌شهر کون وفساد
چودار ملك محبت زظلم غم معمور

توئی که کرده ضمیرت زروی شاهد عقل
بآستین عنایت غبار غفلت دور

عدالت تو چومصداق وحی مسند شرع
فطانت تو چو حسن عقیده منبع نور

زبهر مصلحت دهر نعت رای ترا
کنند بر ورق دفتر قضا مسطور

بروح خصم زتیغت که کفته حرف نجات
که در حریم فنا میکنند تهیهٔ سور

دل حسود توالماس اکر بیاد آرد
بدست عهد شهید وفا شود مکسور

زمستی می تلخ حمایتت در چین
بسی پیاله شکستند برسر فغفور

ستایشم زکمال تو قاصر است آن به
که مدح خود کنم این ننك ازتودارم دور

زهی جواهر قدسی زطبع من منظوم
زهی ممالك معنی زنظم من معمور

اکر زنشوهٔ طبعم اثر بباغ رسد
سبوی می دمد ازجای دانهٔ انکور

منم که از اثرحسن طبع من قلمی
که برصحیفه کند زاهدای وی مسطور

سزد که بی اثر رنك وبی تحرك دست
بروی صفحه نکارد مثال صورت صور

بدر کنند ملائك سراز دریچهٔ عرش
دمی که شاهد طبعم کند بسدره عبور

ببك لباس نکنجد بجوهر اول
زازدحام معانی وکبریای شعور

هنوز در عدمست آنکه با منش سنجند
روان انوری آورده این سخن بظهور

بخوان براهل فنا شعرمن ضرورت نیست
که منت دم عیسی کنند یادم صور

چواین قصیده که مرآت حسن طبع منست
زاهل صورت ومعنی سجل شدش منشور

علم زجوهر کل یافت زبدة الالهام
بلی رواست که کردد بدین علم مشهور

همیشه تاجکر خونچکان نکرا هان
بود زنشتر شرم آشیانهٔ زنبور

عرفی

کنون که معرفت حاصلست خیز و بیار / باستعانت آن کحل تحفهٔ مقدور
بعون لطف الهی بامدحهٔ گفتیم / قصیدهٔ که بود مطلعش بدین دستور
زهی لوای نبوت بنسبتت منصور / مزاج عشق زآمیزش ذات رنجور
بنور وسایه چو امر سکون و سیر کنی / زمانه فاصله یابد میان سایه ونور
بباغ طبع تو در اوج استفادهٔ فیض / همای عقل طلبکار سایهٔ عصفور
هدایت تو نماید بچشم صورت بین / هر آنچه در حرم ازدی بود مستور
زنور ناصیه ات ماه اگر ضیا گیرد / باآفتاب دهد نسخهٔ سنین وشهور
ازان نفس که برون داده اند گوهر تو / بگنج صنع نمانده تعلق گنجور
شعاع شعلهٔ قهر تو گر رفتد بسحاب / رماد برق شود سرمهٔ صبا ودبور
اگرچه هست مبرهن که در مسیر وجود / مؤثرند صفات آله ونی مأثور
عداوت تو کند بحث گر بتأثر من / مزاج حلم خداوند میشود محرور
اجل رسیده که نامت بجبهه بنویسد / خجل شود زنکه گردنش اجل ازدور
زسر کلاه حکومت بدامن تو نهاد / قضا که هست دو عالم بحکم او مجبور
که این کلاه بسرمان وگوشه برشکنش / که در دو کون تویی آمر ومنم مأمور
بعهد امر تو حکم قضا چنین منسوخ / که از نزول کلام مجید حکم زبور
اگر زروی ضمیرت نقاب برخیزد / برنك سایه شود آفتاب طعمهٔ نور
شها تویی که زکات بضاعت کرمت / دو کون را زگرانبایکی کند معمور
منم که کرده ام از ننك شرکت نوعی / نصیب فرقهٔ انسان هزار گونه قصور
زروزگار من آثار یأس می بارد / چو حالت سنوات از تأثر باحور
تنزل عملم گر شود نسیم ریاض / بطبع راثر غور کی رود انگور
زحرص نعمت دنیا که زهر معنویست / بدون صوم کند نفس ذله بند سحور
بشوی روی سیاهم بآب احسانت / که تیرگی برد از چهرهٔ شب دیجور
بس است صاحب اعمال ناسزا بودن / چه احتیاج که کس جاودان شود مقهور
نعوذ بالله اگر روز حشر طی نکنند / شفاعت تو عملنامهٔ اناث وذکور
زشرم کثرت عصیان من برعشه فتند / حسابگاه قیامت چو ارض نیشابور
دم سؤال که ازتاب انفعال شوم / نفس شکسته کلو اززبانهٔ مغرور
امید هست که مهر لب سؤال شود / عنایتت که چو عصیان ماست نامحصور
اگر به پنجهٔ خورشید دل بیفشارم / بجای خون زمسامش چکد شب دیجور
وفا نمی کند امید مغفرت بایأس / نه زانکه عفو الهی نسازدم مغفور
زطول معصیت استغفرالله اندیشم / که گرد قهر نشیند بذیل عفو غفور
همین بس است اگر ناجیم وگر مغضوب / که باولای تو فردا همی شوم محشور
بعون نعمت عشق تو فارغم زنعیم / نه جوی شیر شناسم نه طارم انگور
زعود مهر کلاب وفاست عنصرمن / اگر برفتن دوزخ همی شوم مأمور

عرفی

زیاده زین نه جلا است دوربت ازما — اگر بحوصله نازی درآب بزم حضور
طلب نثار درآ وز متاع منع کلیم — بساط عذر میارا که نیستی معذور
اگر بچشمهٔ مقصود دست عشوهٔ ما — شکست ساغر امید او بسنگ فتور
نه کوتهی زعطا بود عشق می‌داند — که بر کرشمهٔ ما تنگ بود خلوت طور
تو در معاملهٔ اهبطوا متاع مخر — کنا صحیح بود بیع سعی نامشکور
در ملاطفت اثنا کشاده در آ — که آستین طلبست ان سعیکم مشکور
می مشاهده ارزان وراه میکده پاك — تو در مشقت نزع از طبیعت مخمور
بیا بنوش که در مستیت شهید کنم — که نیست قابل رحمت شهادت مستور
بیا که در طلبت برفراز صدر سریر — بیا که بهر تو بر صفهٔ سرای سرور
چو عشق تو همه بینائی است شاهد وصل — چو حسن ماهمه آرایش است حجلهٔ سور
بکرد زمزمهٔ این عطیه بادل من — همان اثر که باهل فنا کند دم صور
دلم بناله درآمد که هان صبوری را — زحد مبر که درین راه کس مباد صبور
عنان فکنده جهاندم بزیر بام وصال — مبرّه از اثر سعی کام و پای ستور
بدست همت طاعت وران رها کردم — با و این قدم اسباب خلد وحوروقصور
زدم بحبل متین جواز دست ادب — بسعی بازوی دل برشدم براوج حضور
کمال جذبهٔ لطف آستین فشانم برد — بذروهٔ که یکی بود درك سایه و نور
تبارك الله ازان بزم بی زوال که بود — زنور حسن ابالب زدو ستی معمور
بسطح انجمن افتاده فرشهای لطیف — زکونه کونه عنایت نه اطلس وسیفور
جماعتی زیمین و یسار مهد وصال — که هر یکی بسعادت گرفته صد منشور
زطعن مردم ودار سیاست آسوده — چکیده از نفس جمله نغمهٔ منصور
دلیل دعوی منصور کاینست مبین — بلوح ناصیهٔ اتحاد شان مسطور
پس ازمشاهدهٔ جمع سروری دیدم — که بود بر صف اصحاب قرب صدر صدور
جمال صدر نشینان زنور چهرهٔ او — چو انجم ازاثرشاه اختران مستور
فروشدم بتحیرکه یارب این که بود — که هست صورت اوزیب معنی جمهور
هنوز در دلم این معنی خجسته اثر — زشاهراه تحیر نکرده بود عبور
که گفت شاهد تنها نشین مسند حسن — زروی مهر که ای از ره بصیرت دور
کدام نخل که نگرفتی ازهدایت ما — هنوز دیدهٔ معنیت هست عین قصور
برآستانهٔ ماهست کردی ازره وی — که ذره ذرهٔ آن هست چشم چشمهٔ نور
اجازت قدم او بیار تا بدهم — که هست منت ازین توتیا بدیده حور
وگر صبور نهٔ تا بگویمت اینست — که ماوروز ازل ناظریم واو منظور
بصورت آینهٔ حسن ما بمعنی ما — روان صورت ومعنی بذات اومسرور
زآستین نرسیدی بجیب دست وجود — اگرنه گوهر اوداشتی هوای ظهور

طراز صورت ومعنی محمد عربی
که نطق ماباد ب نام اوکند مذکور

عرفی

بهوشمندی عدل وسیاه مستی ظلم / بتیزبانی تیغ وبسر کرانی دار
بکذب بی پدر وصدق آدمی زاده / بجهل بی اثر وعقل جبرئیل آثار
بنخل وعده تراش وقناعت عیاش / بصدق تنك معاش وخوش آمد جرار
بنا کواری نزع وبنا کریزی مرك / به بی مداری عمر وبه بی وفائی یار
بهزل معرکه کیر ونفاق تو برتو / بصبر کم سخن وخشم آتشین کفتار
بآبروی قناعت بذلت خواهش / بکامرانی فرصت بدولت دیدار
بتنکنای کریبان بوسعت دامن / بخاکساری کفش وبنخوت دستار
بداغ پهلوی بیمار ممتنع حرکت / بدرد زانوی پویای منقطع رفتار
بحق این همه سوکندهای صدق افروز / که نزد علم توحاجت نداشتم بشمار
که کرشود ره کوی توجمله نشتر خیز / کنم بمردمك دیده طی نشتر زار
بآب مهر توشستم کناهنامهٔ خویش / چه غم که کاتب اعمال دارد استحضار
کدای کوچهٔ مهرت بروزکار کناه / کرفته باج زسلطان ملك استغفار
چودر پناه ولای توام چه غم که بود / معاصیم نه باندازهٔ قیاس وشمار
اکر ولای تو ابلیس را شود زورق / کشد زورطهٔ لعنت بیکنفس بکنار
هران عروس سخن کزدیار مدح تو نیست / بعشوه کر کشدم درنیاورم بکنار
شباهت از تو کند آفتاب در یوزه / که آوردبضمیرم بدین وسیله کذار
مکر بدامن جود تودست زد قلمم / که کنجش از بن ناخن دمید نرکس وار
چوکرم پیله بخود درتند مدایح تو / بکاه طاعت ایزد چو دارمش بیکار
معلمی که تراشیده خامهٔ طبعم / زآفتاب نهد لوح ساده ام بکنار
کجاست مانی صورت نکار تا بیند / نکار خانهٔ ارژنك وصورت جاندار
بچار سوی سخن نقد را بجی دارم / نه همچو ماه زر اندود تا تمام عیار
کلام من که متاع ولایت سخن است / بروی دست هوامیرود سلیمان وار
زجهل جایزه یابم اکر هجا کویم / بعلم تاج دهم چون شوم مدیح نکار
نه انجمست فلك را که همت عرفی / دمادم آب دهانش فکنده بر رخسار
ازان بعالم سفلی در آمدم که مرا / غریب دوست نهادیست آشنا بیزار
بکام دنیویم چون زبان نمی کردد / حدیث جایزه درحشر میکنم اظهار

چواین قصیده درافواه خاص وعام افتاد
خطاب ترجمة الشوق یافت از احرار

نعت نبوی

وله

سفیده دم که زدم آستین بشمع شعور / شنیدم آیت استفحوا از عالم نور
بدل زشاهد بزم ازل ندا آمد / که ای تمام وفا وز وصال ما بس دور
زهی اطاعت حسن ادب زهی طاقت / که با اجازت مائی زبزم ما مهجور

بنوش نوش ندیم صبوحی مستان — بکاو کاو کلید طبیعت هشیار
بنعم فروشی آسود کان شکوه طراز — بتازه روئی پژمردکان شکر کذار
برنج بازوی پرنفع کاسبان ضعیف — بچین ابروی بی وجه خواجکان کبار
بخستی که کند جذب طعمه از کف مور — بنهوتی که زند فال بوسه برلب مار
بکوشه کیری عنقا که کوهر فعال — ندیده صورت او جز بصفحهٔ پندار
بهوشمندی آن سایه خفت نخل حیات — که دیده باز نشد ازکشاکش منشار
بعقد کوشهٔ دستار شاعران حریص — که بی برات صله سینه ایست پر آزار
بدست همت من کز کنار کوشه کرفت — زننك آنكه بدر یوزه آشناست کنار
بطبع کرسنه چشم جهت اندیشم — که جز بنعمت جود تو نشکند ناهار
بخاك سبحه که باد بروت زاهد ازوست — بتار جبه که صوفی ازوست درزنار
بناز حسن که بندد نقاب درخلوت — براز عشق که آید برهنه در بازار
بکینه کیری ناموس روستائی طبع — بلب کزیدن افسوس خویشتن بیزار
بهر دمی که بود هم طویلهٔ عنقا — بحرمی که بود هم قبیلهٔ اسرار
بکرم چشمی من در نظارهٔ معنی — بشرم کبنی من در افادهٔ اشعار
بسنبلی که بکلزار حسن میروید — چو ازمیانهٔ کلشن زکوشهٔ دستار
بنافهٔ که زآهوی صنع می افتد — بهر کجا نمکین تر بود زچهرهٔ یار
بسوز قمری دستانسرای یك نغمه — که درس نغمهٔ توحید میکند تکرار
بعندلیب چمن کرنوای کوناکون — لباس بوقلمون دوخت برقد کلزار
بدود کلخن امید ودود کاه هوس — کهبادماغ منش هردوراست قرب وجوار
بافتاب مراد ودریچهٔ طالع — کهنیست هیچ کهش بازمانهٔ من کار
بنیم قطره شرابی که بازمی ماند — پس از پیاله کشیدن بساغر از لب یار
بکار وکسب که زاید بنام بذل درم — بشان نصب که دوزد بدوش عزل غبار
بآستین کلیم ودریچهٔ مشرق — بآستان کریم وبذرهٔ ادرار
بعرضه دادن شوق وبرات شستن یأس — بدستیاری توفیق وبرك دادن کار
بانبساط مکان وبامتیاز جهت — باختلاط میان وباحتراز کنار
بطاقت سکنات وبکوشش حرکات — بعزت حسنات وبجوشش اذکار
بتوبه وبه پشیمانی دل تایب — بمستی وبه پریشانی سرو دستار
بعیش زهرهٔ چنکی بدرد و نالهٔ من — بفیض سرمهٔ مکی بکرد کوچهٔ یار
بخوی فشانی شبنم بخود فروشی کل — بهنیزه بازی سوسن بدشنه سازی خار
بیکه تازی وحدت بعرصهٔ توحید — بفوج داری کثرت بعالم آثار
بدعوت اب عابد که دوخت داق مراد — بآتش دل عاشق که سوخت لوح مزار
ببر شکفتن امروز وغنچه دادن دی — بتوشه بختن امسال ومایه دادن پار
بصبح قاقم پوش وبشام اکسون باف — بصلح آب فشان وبخشم آتشبار

عرفی

همه تراوش جودی وکاوش امید ... همه نوازش ناموسی وگذارش عار
غبار خشم تو آرایش کلاه خزان ... شمال لطف تو افزایش جمال بهار
محیط بر کف جود تو کرده موج فدا ... سپهر بر سر جاه تو کرده اوج نثار
زشوق کوی تو پا در گلم زعمر چه سود ... هزار جان گرامی ویکقدم رفتار
چو خیمه دورهٔ دامانم آسمان گوئی ... بصد طناب فرو بسته است وصد مسمار
بگلخن آمده وزروضه مانده ام مهجور ... که روی هند سیه باد وپای حرص فکار
زشوق کوی تو هرجا شوم هلاک مرا ... بجای سبزه قدم میدمد بخاک مزار
نه دین بجای ونه ایمان بسوی خویشم خوان ... مگر زشرم تو بگشایم از میان زنار
زوعدها که بخود کرده ام یکی اینست ... که در طواف توخواهم گریستن بسیار
نثار کوی تودارم هزار جان وهنوز ... متاع من همه دست تهیست همچو چنار
اگر زآتش شوقم شود فروغ پذیر ... بسلسبیل زند غوطه مرغ آتشخوار
مرا چودیده بود ابلق چه اندیشم ... که این کرنك حرونست آن کهر رفتار
چگونه پای کم آرم زآسمان آخر ... که بردر تو بود دایمش بسر رفتار
بآن خدای که درشهر بند امکان نیست ... متاع معرفتش نیم ذره در بازار
بجز رومد محیط عطای اوکه کشد ... بنیم موجه دوعالم گناه رابکنار
بکنه اوکه تعجب فتد گرانمایه ... ازین که کرد زدرکش نبی بعجز اقرار
بکلک اوکه نوشت وبساکه بنویسد ... بروی صفحهٔ عالم سطور لیل ونهار
بحاذقی که زداروی حکمتش گردید ... شکسته رنگ خزان وشکفته روی بهار
بلطف اوکه زفیضش نمونه ایست بهشت ... بجود اوکه زدیگش نمک چشیست بحار
بخشم اوکه همش حلم اوست شعله نشان ... بکنه اوکه همش علم اوست آینه دار
بعشق اوکه بپهلوی جان نشاند درد ... بشوق اوکه بباز وی دل فرستد کار
بسایهٔ علم مصطفی دران عرصه ... که آفتاب شود هم علاقهٔ دستار
بجاه اوکه برویش قدم کشاده نظر ... بشبه اوکه بگردش عدم کشیده حصار
بآستین کریمش که هست گنج افشان ... بآستان حریمش که هست ناصیه زار
بنعمت توکه اندازه راکند معزول ... بمدحت توکه اندیشه را کند بیمار
بسلك یازده عقدی کزان دواؤاورا ... علیست ابر مطیر وبتول دریا بار
بطایر ارنی سنج بی اثر نغمه ... بلن ترانی وهم ذوق مژدهٔ دیدار
بعشوهٔ که زلیخا برید ازوکف دست ... بفتنهٔ که مسیحا گزید ازو سردار
ببرقع مه کنعان که بود حسن آباد ... بحجله گاه زلیخا که بود یوسف زار
بآن متاع که گوهر فروش کنعانی ... بمصر برد ولبالب زچشم شد بازار
بآن دروغ که فرهاد ازوشهادت یافت ... بآن ترانه که منصور راکشیده بدار
بنامهٔ که بلبلی پیام مجنون برد ... بآن کرشمه که مجنون نمود جان ایثار
بتیشهٔ که زاطراف صورت شیرین ... همه کرشمه تراشید وریخت برکهسار

عرفی

از ین معامله خود منفعل مباش که تو
بعهد پرده‌ی وز پای من بری رفتار

بکاوش مژه از کوی نانجف بروم
اگر بهند بخاکم کنی وگر به تتار

ستیزه با چو تو قاهر دلیل دانش نیست
زبان گزیدم وگر دم زگفته استغفار

ترحمی بکن آخر که عاجزم عاجز
نگاه کن که چه خون می چکانم از گفتار

سخن چرا نبود دردناك وخون آلود
که ناب ازنه دل میکنند بریش گذار

مرا که دست بگیرد که زیر دست توام
مرا که کار گشاید که از تو زاید کار

چه هرزه گو شدم از درد دل که شرمم باد
تو کیستی که شوی دستگیر وکار گذار

همان که شوق طوافش مرا بطوفان داد
بنیم جذبه کشاند ز ورطه ام بکنار

شه سریر ولایت علی عالی قدر
محیط عالم دانش جهان حلم ووقار

لغت نو بس خرد در صحاح همت او
بمعنی لغت اندك آورد بسیار

مثال آینه اندیشه زنك بردارد
گر آورد بدل دشمنش بسهو گذار

برنك دایره در حصر جود او هر دم
شود تلافی آغاز انتهای شمار

فلك بجوهر کل گفت روز مولودش
هنوز سیر کنم نارسید وقت قرار

زخلق اوست که قندیل سقف بارگهش
زنسبت دل روح الامین ندارد عار

زفیض خندهٔ لطفش که کیمیا اثراست
بکاء صیحهٔ قهرش که هست صور آثار

جحیم شاخ گلی ازحدیقهٔ احسان
بهشت مشت خسی در شکنجهٔ عصار

فتد چو سایهٔ حلمش برآفتاب سزد
که نور ازو متعدی نگردد آینه وار

نشسته شاهد خلقش بخلوتی که بود
دریچهٔ حرمش ناف آهوی تاتار

چو مهر رأی تو در صبحدم شود طالع
شود زفرط تموج گلوی صبح فکار

کمان قصد ترا جذبهٔ بود که اگر
زهش بگوش رسانی رسد بقبضه شکار

مبادئی که محلی باجتهاد تو نیست
بود زسینه محتاج تر باستغفار

زبس بعهد تو لاغر شد از ریاضت زهد
گرفت پهلوی ناهید شکل موسیقار

عمل طراز فلك درصلاح کون وفساد
اگر نهد بخلاف مصالح تو مدار

نه خرج ازمنه باید مطابق حرکات
نه دخل حادثه بیند موافق آثار

غبار صحن سرای تواوج هفت اورنك
شکنج زلف سخای توموج دریابار

اگر نه قهر تو باد آرد آسمان شاید
که خط منطقه اش درمیان شود زنار

شباب سدره وطوبی شود بشیب بدل
چو منع نشوه کنی ازمجاریٔ اشجار

زمردمك نرسد نور تابد بمژه
چو بشکنی حرکت درمفاصل انوار

بهر دیار که آمد لوای عدل تو ظلم
دهد درازی دست ستم بپای فرار

بطور عالم معنی گشاده شوق کلیم
بناز ونعمت حسن تو روزهٔ دیدار

هنوز ناحیهٔ آفتاب درعرق است
ازان فروغ که بروی فشاندی ازرخسار

زشرم نور جمال تو آفتاب هنوز
بهر جهت که رود هست روی بردیوار

عرفی

بدید وکفت بعالم مبادچون تو کسی
جهان بخویشتن آرای وخویشتن بیزار

سری چنین همه‌رای صواب و بی سامان
دلی چنین همه صاف وشراب درد خمار

مرض ببین وسبب جوی وخود معالجه کن
طبیب کیست فلاطون اکرشود بیمار

بکریه کفتمش آری طریق عقل اینست
ولیك جانب انصاف هم نکه میدار

کسی چکونه بسامان درآورد آن سر
که کرززانو برداشت کوفت بردیوار

بخنده کفت سرا سیمکیت کم دارد
وکرنه هادی این ره‌تو بودهٔ هموار

رهت نمایم و برخویشتن نهم منت
که‌نقدهای مراجز تونیست کس‌معیار

تهی کن از همه اندیشهٔ خطا و بنه
بخاك مرقد کحل الجواهر ابصار

چه مرقد آنکه بود در شکنجه تابفلك
هوای منظر او ازراکم انظار

بحیرتم که چه صنعت بکار برد که کرد
بتنکنای جهان وضع این بنا معمار

که کر بقدر بلندی بر افکند سایه
محیط کون ومکان کردد آسمان کردار

کتابه اش که بودسر نوشت عالم کون
چوبوی جامهٔ یوسف برد زدیده‌غبار

زهی صفای عمارت که در تماشایش
بدیده بازنکردد نکاه از دیوار

زسقف کنبدش امسال بازمی آید
هران صداکه کسی‌داده درحریمش‌پار

چه قدر صبح شناسند ساکنان درش
که برحوالی اوشام رانبوده کذار

کر آفتاب درآید بکنبدش کونی
که درمیانهٔ فانوس شد مکس طیار

زذره های پریشان سماع نور افشانش
نجوم بی‌مدد آسمان دروسیار

غبار فرش حریمش بتاج عرش نشست
اکر زجنبش موری بلند کشت غبار

کلیست درچمن صنع شکل قبهٔ او
که‌عرش داشته بردور اوزکنکره خار

بسی نماند که خدام او در آمدوشد
کنند کنکرهٔ عرش بازمین هموار

زآستانهٔ اوطعنه ها که نشنیده
بپایه پایهٔ اوعرش میکند اظهار

بکاه جوش زیارت درآستانهٔ او
نه‌آسمان بته کفش کم کنند دستار

فلك به‌پنجهٔ خورشید ازهوا کیرد
اکر عمامهٔ افتد زنارك زوار

بداغ لاله توان دید یاسمن دروی
چو بسترد زسرش مهر سایهٔ دیوار

دریچه اش بضیا دیدهٔ سهیل یمن
نشیمنش بهوا کعبهٔ نسیم بهار

چو صبح بیضهٔ خورشید پرورد بشکم
کرآشیانه کندشبپره دران دیوار

رموز غیب مصور شود درو هردم
چوخاطری که‌بود درتصور اسرار

ازان زمان که فتادش نظر بشمسهٔ او
شد آفتاب پرست آفتاب حربا وار

ندانم ای فلك انصاف میدهی یانه
کر ازهزار شکایت یکی کنم اظهار

فرو نشین بدوزانو وچین ابروزن
بدان صفت که وغا پیشکان دعوی دار

اکرصواب نکویم بکو وشرم مدار
که‌آروی مرانیست شرم کس درکار

مرابشوق چنین بینی ازچنان مرقد
مرابدست تهی داری ازچنان بازار

نه‌بال روح قدس میدهی نه‌پرمکس
نه سیم قلب دهی نه‌زرتمام عیار

(ازین)

عرفی

جمله دانند وتو هم دانی که این فرخنده فال / محضر مصداق باشد وان نکته جد درحساب

ور تجاهل میکنی هم فاش می کویم که کیست / میر ابوالفتح آفتاب جهل سوز وعلم تاب

دشمنانرا کشتم واحبابرا دادم حیات / این زمان رفتم بترتیب دعای مستجاب

نافذا مطلق رود در ترکتاز انقراض / تا فنا رونق برد از کارکاه انقلاب

عمر اعدای توشبکیر فنارا همعنان / عهد اقبال تو توفیق بقارا همرکاب

عیش پیران جاودان کاندرنکارستان هند / داری اسباب تنعم سر بسر لب لباب

بیت خوانت زهره قوال ومکسرانت زحل / آبدارت ابر نیسان وخواصت آفتاب

درنعت امام علی کرم الله وجهه

وله

جهان بکشتم ودردا که هیچ شهر ودیار / ندیده ام که فروشند بخت در بازار

مرا زمانهٔ طناز دست بسته دریغ / زند بفرقم وکوید که هان سری می خار

کفن بیاور وتابوت وجامه نیلی کن / که روز کار طبیب است وعافیت بیمار

زمانه مرد مصافست ومن زساده دلی / کنم بجوشن تدبیر دفع وهم مضار

زمنجنیق فلک سنک فتنه می بارد / من ابلهانه کریزم درآبکینه حصار

عجب که نشکنم این کارکاه مینائی / که شیشه خالی ومن در لجاجتم زخمار

چنین که ناله زدل جوشد ونفس نزنم / عجب مدار کرآتش برآورم چوچنار

اکر کرشمهٔ وصلم کشد وکرغم هجر / نه آفرین زلبم بشنوند نه زنهار

دلم زدرد کرانمایه چون جکر زفغان / دماغم از کله خالی چو خاطرم زغبار

دل خراب مرا مطلبست آیت یأس / چوزید رفتن جان پیش تیم کشته شکار

زلال مدت عمرم که روزها دزدید / که فصل شیب وشبابم کذشت درشب تار

دلم چورنك زلیخا شکسته در خلوت / غمم چوتهمت یوسف دویده در بازار

کل حیات من از بسکه هست پژمرده / اجل نمی زند ازننك برسر دستار

برون زصورت دیبای بالشم کس نیست / که باستین نم اشکم بچیند از رخسار

عجوز بختم اکر زلف شان بیارآید / سفید کردد زلفین آهوان تتار

کدام فتنه شبی سرنهاد بر بالین / که صبحدم نشد از خواب رو بمن بیدار

جراحتم چو بخارد بعزم خاریدن / پلنك ناخن کردد زمانهٔ غدار

وکر طبیب دهد ناکوار داروئی / کند بشیرهٔ دندان مار نوشکوار

وکر زبوتهٔ خاری شبی کنم بالین / بسعی زلزله دردیده ام خلاند خار

بصید موری اکر ناوکی زه بندم / دهان مارشود درکزید نم سوفار

یقین شناس که منصور ازان اناالحق زد / که وارهد ززمانه بدستکیری دار

شبی نشسته بزانو نهاده بودم سر / کهاوفتاد خرد رادرین خرابه کذار

سری چنانکه نیاری شنید بی سامان / غمی چنانکه مبادا نصیب دیکر بار

عرفی

معنبر در ذات تو دوات چوهستی درقدم — نعبیه در طبع تو همت چوهستی در شراب
بره از آهوان مرتع جاهت جمل — زه ازسرخ بید روضهٔ قهرت شهاب
نام عدالت چون بزم معمور کردد جان لفظ — وصف خشمت چون کنم کردد دل معنی خراب
پرچم رمح تو در آشوبکاه معرکه — لیلة القدر است در هنکامهٔ یوم الحساب
میکنند ازکاکلش خلقت عروسان بهشت — سنبل اند رجیب زلف وکل بدامان نقاب
خیمهٔ جاهت کجا وتنکنای لامکان — درفضای قدرخود میکش طناب اندرطناب
درد یاری کش بودنظم امور ازعفوتو — معصیت را کفش دوزند از آلاء احتساب
نوعروسی دان دل اعدای جاهت کش بود — رشك زلف نیم تاب ومرك چشم نیم خواب
رشتهٔ نورش دمی دیکر نماند بر زمین — بسکه دارد آفتاب ازرشك رایت انقلاب
آفتاب ازشوق پابوست دل خود میخورد — تاز بهر نقره خنکت آوردزرین رکاب
کی عروس بخت اعدای تو کردد حامله — کرسفیدی داشت در کهواره کیسویش خضاب
چون درآید همت مطلب شکافت درسؤال — نرزبانی چون تمناخشك ماند در جواب
آسمان از زیر بامت کوید ای عالی مکان — جوهرکل زآستانت کوید ای قدسی جناب
طوف کاخت کان خیال آمد مراحج قبول — سهو رایت کان محال آمد مرا رای صواب
کفته ام در کوشهٔ زندان حرمان قطعهٔ — درحضورت خوانم اماغایبم دان درخطاب
این منم محرومی اندوز ازهمایون موکبت — پنجه نومید ازعنان ودیده محروم ازرکاب
کرنه سیر آسمانها ازنظام افتاده است — ازچه رو بینم عطاردراجدا از آفتاب
کوهرخودراعطارد خواندم ودیدم که خصم — زهرخندش براب ازمار حسد ریزد لعاب
ای حسودان کرعطارد نیستم بس کیستم — آسمان درزیرران ودر بغل دارم کتاب
صفحهٔ فرهنکم از ایوان فطنت تختکاه — شاه بیت طبعم از دیوان فطرت انتخاب
نغمهٔ مستانه اش ترك فلك را مست کرد — هندوی کلك مرایارب که داداست این شراب
هان بکش عرفی عنان مستانه مدح خود مسنج — ترك تازیها مسلم لاف سنجیها صواب
زین نوای تلخ اب درچشمهٔ کوثر بشوی — پس اداکن قطعهٔ کزوی تراود شهد ناب

لامکان سیر آفتابا عالم آرا نیرا
ای که باغ جنت ازفیض تو کیرد آب وتاب

اندران فرصت که درآرایش کون ومکان — از ره صورت معطل داشتی رای صواب
جاهل وعالم شدند ازبهر این سرفال کیر — آن یك ازکنز الجهاله وین یك ازعلم الکتاب
دیده ور حکمت شناس وبی بصر دهری قیاس — نقش آن برلوح سنك وطرح این برسطح آب
من که حکم انداز علم ناوکی بستم بزه — کزکمان نکشاده صید مدعی کردم کباب
کفتم ای دانا ونادان ذره وخفاش کیست — هم زعرفی کشف سر آفتاب آید صواب
آفتاب این شیوه دارداندرین حکمت بس است — کودرآید در حساب وباز نکشاید نقاب
آن مهندس کش نظر دائم محیط عالمست — داند این معنی که شب هم درطلوعست آفتاب
کرنکفتم نام ممدوح اندرین مدح ای حسود — جای آن دارو مده خودرا چوبخت خود بخواب

ازقصیدهٔ

عبدالواسع جبلی

زدست ونام مدبحش همی شرف یابند | یکی نگین ودوم دفتر وسیوم دیوان
سخا ورأفت وعدل اند درطبیعت او | یکی مقیم ودوم ساکن وسیوم پنهان
اکر زرایحهٔ خلق اواثر یابند | یکی سفال ودوم خاره وسیوم سندان
سفال وخاره وسندان زلطف اوزاینند | یکی عبیر ودوم عنبر وسیوم ریحان
اباشهی که زتوکر اجازتی یابند | یکی عطارد ودوم مه وسیوم کیوان
کهمکاتبه وبزم وبار باشندت | یکی دبیر ودوم ساقی وسیوم دربان
اکر شوند سه شاعر بعهد توزنده | یکی لبید ودوم باغ وسیوم حسان
درآفرین وثنا ومدیح توکردند | یکی اسیر ودوم عاجز وسیوم حیران

کنند بانو همی عقل ودولت واقبال
یکی وفا ودوم بیعت وسیوم پیمان

ازقصیدهٔ

وله

برفلك روزوشب ازتیرغلامانت بود | کاو راسفته سر ودم شیرراخسته سرین
کرز پای مرکبت نعلی بیفتد کاهسیر | ورزقلب اشکرت خیزد غباری روزکین
حلقه واراین رابکوش اندرکشد ذات البروج | سرمه واران رابچشم اندرکشد روح الامین
زان زمین اززلزله که که بجنبد کاندرو | مضطرب کردد زبیم بذل توکنج ودفین
کرددازبیمش چوزندان وحصار وبندوغل | کرکنی برعزم جنك اندرخراسان اسب زین
قیصر برخاقان ترك وتخت بردارای روم | طوق برجیپال هند وتاج برفغفور چین
ناصح توکر کذارد دست بابار حربق | مادح توکر فشارد پای برحصن حصین
آن چو ابراهیم بنماید ازان ریحان وکل | وین چواسماعیل بکشاید ازین ماء معین

قصیده

عرفی

مرحبا ای شاهد ایام را عهد شباب | ای بهین نوباوهٔ باغ دعای مستجاب
مرحبا ای اوج بخش درحضیض افتادکان | کزتو بربازوی عصفور است شهبال عقاب
مرحبا ای نوشداروی مزاج روزکار | کز تودرکام حسودا ست افعی غمرالعاب
مرحبا ای کز لیاقت یافت تجدید نزول | آیت جاهت بدون نسخ چون ام الکتاب
درحضور وغیبت ازفیض توعالم منتفع | مدح وذم رامن ندانم آفتابی آفتاب
آفتابت کفتم ومهر ازشغف مدهوش شد | ازخوی کلعارضانت بردماغش زن کلاب
درمحیط عصمت کرشست وشو باید شود | دامن آلودهٔ عصیان مصلای ثواب
نغمهٔ از ارغنون بزم احباب توعیش | نشأهٔ ازکوکنار بخت اعدای توخواب
منشأ فخر عقولی چون کمال مستداه | مظهر حسن قبولی چون دعای مستجاب

ازقصیده

عبدالواسع جبلی

که دارد چون تو معشوق ونکار وچابك ودلبر
بنفشه موی ولاله روی ونرکس چشم ونسرین بر

نباشد چون جبین وزلف ورخسار ولبت هرکز
مه روشن شب تیره کل سوری می احمر

ندارم درغم وجور وجفا ورنج توخالی
لب ازباد وسر ازخاك ورخ ازآب ودل ازآذر

بحسن ورنك وبوی وطعم درعالم ترادیدم
قد ازسرو وبر ازعاج وخط ازمشك ولب ازشکر

سزد کر من ترادایم بطوع وطبع وجان ودل
کنم خدمت برم فرمان نهم کردن شوم چاکر

که تو داری ببزم ورزم والفاظ وطلعت سلطان
دل حزم خط زیبا لب شیرین رخ انور

جهانداری که بی یار وقرین وشبه ومثل آمد
بعلم وحلم ورزم وبزم وعزم وحزم وفخر وفر

جهان بخشی که دارد وقت جود وحرب وقهر وکین
کف حاتم تن رستم دم عیسی دل حیدر

درخت عز وتمکین وجلال وقدر اودارد
سعادت بیخ وعصمت شاخ ورفعت برك وحشمت بر

زبخت ودولت وتأیید ویمن اوهمی خیزد
زخارا زر زنی شکر زکان کوهر زیم عنبر

حضور اوست دردولت مکان اوست درحضرت
بقای اوست درعالم وجود اوست درکشور

چوفعل شمس درکردون چوصنع ابر درنیسان
چولطف نور در دیده چولون روح در پیکر

بیندازند پیش رمح وکرز وتیغ وتیر او
مراکب نعل وپیلان پشك وماران زهر ومرغان پر

زشکر وآفرین ومدح ونعت توفروماند
زبان عاجز خرد حیران سخن قاصر قلم مضطر

ابادر ساعد وانکشت وکوش وکردن ملکت
ظفر یاره امل خاتم هنر حلقه شرف زیور

ترازیبد که درجنك ومصاف وجمله وهیجا
فرس کردون کمر جوزا سپر کیوان علم محور

بچین وروم وترك وهند پیشت برزمین مالند
جبین فغفور ورخ جیپال وسر خاقان ولب قیصر

بریزد پنجه ودندان وشاخ وزهره در بزمت
زببر روس وپیل مست وکرکدن وشیر نر

به تدبیر وقرار وانتظار وتربیت کردد
مه نو بدر وباران درو خون مشك وحجر کوهر

همیشه تا بود تنك وفراخ وخرم وفرخ
دل عاشق غم هجران شب وصل ورخ دلبر

مبادا بسته ودور وجدا وخالیت هرکز
لب ازخنده کف ازساغر دل ازشادی سر ازافسر

ازقصیده

روله

دارم زانتظار توای ماه سنکدل
دارم زاشتیاق توای سرو سیمبر

دل کرم وآه سرد وغم افزون وصبر کم
رخ زرد واشك سرخ ولبان خشك ودیده تر

در رزم چون کشیده شود تیغت ازغلاف
در بزم چون کشاده شود جوشنت زبر

قومی بیفکنند چومار ازنهیب پوست
جمعی برآورند چو مور ازنشاط پر

ازبهر بخشش توطبایع نهاده اند
برمقتضای امر خداوند دادکر

درناف کوه نقره ودرکام سنك لعل
درقعر آب کوهر ودر جوف خاك زر

کنجشك ومور وپشه وروباه بکسلند
کردر حریم جاه تویابند مستقر

منقار باز جره وخرطوم پیل مست
دنبال مار کرزه وچنکال شیر نر

عبدالواسع جبلی

آب چشم عاشقان نوحه کر درهجر شان — کرد چون طوفان نوح آنرا همه یکسر خراب
کر وطن کیری کنون دروی صبا یبنی جلیس — ور سخن کوئی کنون دروی صد ابابی جواب
که زتنهائی درود مساز کردم باطبور — که زشیدائی دروهمراز باشم باذباب
کوش من سوی سماع وهوش من سوی صبوح — چشم من سوی نکار ودست من سوی شراب
زار ونالانم چو بلبل دیده پرخون چون تذرو — تا نفورم کردازان کبك دری بانك غراب
نرکسی دارد سیاه وسوسنی دارد سفید — لالهٔ دارد لطیف وسنبلی دار بتاب
سنبل چنبر نهاد ونرکس خنجر کذار — لالهٔ شکر فشان وسوسن عنبر نقاب
این چوروی من برنك وآن چو پشت من بخم — این چواشك من بلون وآن چو بخت من بخواب
هشت چیزم هشت چیز اندر غمش بکذاشتند — نامرا بکذاشت آن شکراب وشیرین عتاب
تن قرار ودل مراد وجان نشاط ولب سخن — دست جام وطبع کام وروی رنك وچشم خواب
از خیل رمح وعکس تیغ او در بحر وبر — وز نهیب کرز وبیم تیر اودر کوه وغاب
بترکد چشم پلنك وبفسرد خون نهنك — بشکنند پای هزبر وبکسلد بال عقاب
کر بود بادوستان تو کشف را اتصال — ور بود بادشمنان تو صدف را انتساب
نرم کردد چون فنك بر پشت او سنك کران — تیز کردد چون خسك در کام این درخوشاب
اندران وقتی که زآسیب دلیران سپاه — ساحت میدان شود چون موقف یوم الحساب
کوس چون رعد فرس چون ابر خنجر چون درخش — تیر چون باران خود چون سیل سرها چون حباب
هم بران صورت که هنکام تجلی کوه طور — عالم از کام ستوران آید اندر اضطراب
درع زنکاری تن آلاید بشنکرف عقیق — تیغ مینائی رخ انداید بیاقوتی مذاب
صاحبی کز بزمکاه وطبع وخلق ولفظ او — سال ومه باشند بی عز ومحل بی قدر وآب
روضهٔ خلد برین وچشمهٔ ماء معین — نافهٔ مشك تتار ودانهٔ در خوشاب
مور وکبك وپشه ورو به بعونش آورند — از برای طعمه نزد بچکان بسته رقاب
کرزه ماران را زوادی جره بازان را زدشت — ژنده پیلان را زهامون شرزه شیران را زغاب
از برای هستیش زاینده دائم هشت چیز — نحل وآهو خاروئی بحر وجبل کان وتراب
شهد خالص مشك اذفر ورداحمر قند صاف — در بیضا لعل روشن سیم صافی زر ناب
تا زنار آید دخان وتا زآب آید بخار — تا زخاك آید درنك وتا زباد آید شتاب

بدسکالان ترا یکدم زدن خالی مباد
سر زخاك ولب زباد ودل زنار وچشم زآب

-

از قصیدهٔ

وله

رخش اوصرصرنشان ورمح اوآذرفشان — تیغ اوخاورشکاف وتیراوسندان کذار
کوه کشته زین ستوه ودیو کرده زان غریو — چبر دیده زین هزبرومار جسته زان کنار
کرد قسم دوستان وبهرهٔ خصمان او — شانزده چیز مخالف خالق لیل ونهار
کنج ورنج ویسر وعسر ولطف وعنف وکاه وجاه — ناز وآز وعزم وحزم وبزم ورزم ونور ونار
وحی کردایزد به نحل وکرم وآهو وصدف — تازبهر مجلس او پرورند این هرچهار
دردهن شهد لطیف ودربدن قز رقیق — درکلو درخوشاب ودر شکم مشك تتار

ظهیر فاریابی

منسوخ گشت قصهٔ کاوس و کیقباد — وافسانه گشت قصهٔ دارا و اردوان

بالید ازین نشاط تن تخت بر زمین — بگذشت ازین نوید سر تاج از آسمان

از غصه خون گرفت چو می ظلم را جگر — وز خنده باز ماند چو گل عدل را دهان

شاید که بگذرد ز پی فرخی همای — زین پس بزیر سایهٔ چتر خدایگان

سلطان شرق و غرب قزل ارسلان که هست
باخدمت رکابش ایام را توان

آن شاه شیر حمله که شاهین همتش — دارد فراز کنگرهٔ سدره آشیان

وقت طرب چو دست سوی جام می برد — برهم زند ذخیرهٔ بحر و نوال کان

هنگام کین چو نیزه برافرازد از کتف — مریخ را خطر بود از ضربت سنان

شاها توئی که حملهٔ بأس تو برعدو — چون بر بخیل سایهٔ سائل بود گران

برخیزد از زمانه بیکبار حرب و قتل — گر دفع فتنه را بکند تیغ تو ضمان

هر چند کور گشت عدو دید کایزدت — بگزید و کرد بر همه آفاق کامران

بر بخت چنین که به بندد زبان چرخ — تیغ ترا رسد که براعدا کشد زبان

برباد داده هیبت تو خرمن قمر — آتش زده شکوه تو در راه کهکشان

وقتی که کم شود ز سر سرکشان خرد — روزی که بگسلد ز تن پردلان روان

وان آب منجمد که سنانست نام او — از تف حمله در رگ جانها رود روان

تو در میان لشکر چون مور بی عدد — هر یک چو مور بسته بفرمان تو میان

در تازی از میانه چو شیران جنگجوی — کوپال بر زمین زنی و بانگ بر زبان

آن لحظه کس ندارد پای تو جز رکاب — وان روز کس نگیرد دست تو جز عنان

بدخواه ملک را ز نهیب تو آنگهی — خون در جگر بجوشد و مغز اندر استخوان

ای خسروی که تیغ قضا را قضای بد — بر دشمنان دولت تو کرد امتحان

گر کم شود پی زحل از چرخ باک نیست — بخت تو آگهست چه حاجت بپاسبان

گیتی طمع نداشت که تو سر در آوری — تا سایه بر سرت فکند افسر کیان

محتاج نیست طلعت زیبای تو بتاج — شمشیر تیز را نبود حاجت فسان

تا بسترد بدست صبا دایهٔ بهار — گرد از جبین لاله و رخسار ارغوان

گلزار دولت تو که دارد نسیم خلد — آسوده باد تا بابد ز آفت خزان

جاه تو سرفراز و قبول تو دستگیر — ملک تو پایدار و بقای تو جاودان

از قصیدهٔ

عبدالواسع جبلی

ای که در دعوی چو دریا کاه معنی چون سراب — چند ازین گفتار آبادان و کردار خراب

گر مجازی نیست عشق تو بشوی و باز کن — روی چون لاله ز خون و چشم چون نرگس ز خواب

زین قبل محبوس شد قمری که دارد طوق شوق — ورنه از رنج قفص بودی مسلم چون غراب

هر که باشد عاشق جانان نپردازد بجان — هر که باشد طالب گوهر نه اندیشد ز آب

چند باشم در دیار و منزل ابر و پشه — روز و شب گرینده و نالنده چون رعد و ذباب

تا ز حسن دلبران کش جدا ماند آن دیار — تا ز فر لعبتان خوش تهی گشت آن جناب

ظهیر فاریابی

بدشت جانوری خار میخورد غافل | توتیز میکنی از بهر صلب او ساطور
کلاغ چند ضعیفی زخون دل بنهند | بجمع آری کاین اطلس است وان سمور
بدان طمع که دهان خوش کنی زغایت حرص | نشسته مترصد که فی کنند زنبور
زکرم مرده کفن برکنی ودر پوشی | میان اهل مروت که داردت معذور
بوقت صبح شود همچو روز معلومت | که باکه باختهٔ عشق درشب دیجور
بباده دست میالای کان همه خونیست | که قطره قطره چکید است ازدل انگور
دل مراچوکریبان کرفت جذبهٔ حق | فشاند دامن همت زخاکدان غرور
بشد زخاطرم اندیشهٔ می ومعشوق | برفت از سرم آواز بربط وطنبور
زهرچه کردم وکفتم کنون پشیمانم | بجز دعا وثنای خدایکان صدور

وزیر مشرق ومغرب نصیر دولت ودین
که باد دولت عالیش تاابد معمور

نه در حدیقهٔ فکرش وزیده باد غلط | نه برصحیفهٔ حزمش نشسته کرد فتور
زطول وعرض جهان کمال اوصدره | مهندسان خرد معترف شده بقصور
نشسته در دل چشم ملوك هیبت او | چنانك صورت می در طبیعت مخمور
زهی دقایق لطفت خفی چوجرم سها | ولیك کشته چوخورشید درجهان مشهور
صریرکلك تودر کشف مشکلات جهان | چنان که نغمهٔ داود درادای زبور
بزیر دامن افلاك خلقت ان مجمر | که کرد جیب افق راپراز بخار بخور
بکرد خطهٔ اسلام حفظت ان خندق | که می نیابد شمری ندو مجال عبور
سوی حریم خلافت تراهمان آتش | نموده اندکه اول کلیم را سوی طور
ترا بحبل متین است اعتصام چه باك | اکر کسسته شود رشتهٔ سنین وشهور
چراغ بخت توزان شمع برفروخته اند | که آفتاب بپروانه خواهد ازوی نور
نهال جاه توزان حوض یافتست نما | که ازترشح اوحاصل آمدست بحور
فراست توچو افکند نور در عالم | نماند درتتق غیب هیچ سر مستور
همیشه تاپتوان کرد دور حصر فلك | ترا چو دور فلك باد عمر نا محصور

صلاح ملك وملل در عنایت بسته
دوام دین ودول در کفایت مقصور

قصیده

وله

کیتی زفر دولت فرمانده جهان | ماند بعرصهٔ ارم وروضهٔ جنان
برهرطرف که چشم نهی جلوهٔ ظفر | ازهرجهت که کوش کنی مژدهٔ امان
آرام یافت درحرم امن وحش وطیر | آسوده کشت درکنف عدل انس وجان
کردون فرو کشاد کمر ازمیان تیغ | وایام برکرفت زه ازکردن کمان
ملکی چنین مقرر وحکمی چنین مطاع | دیراست تاز مانه نداد ازکسی نشان

ظهیر فاریابی

کنه پایهٔ من شاعر بست خود بنگر
که چند کونه کشیدم زدست او بیداد
به پیش هر که ازین یادمی کنم طرفی
نمی کنند پس ازان تا تواند ازمن یاد
زشعر جنس غزل بهترست وانهم نیست
بضاعتی که توان ساختن بران بنیاد
بنای عمر خرابی کرفت چند کنم
زرنك و بوی کسان خانهٔ هوس آباد
مرا ازین چه که سیمین بر بست در کشمیر
مرا ازان چه که نوشین لبیست در نوشاد
بدین پسنده که ازحال مدح وهیچ مکو
که شرح درد دل آن نمی توانم داد
بهین کلی که از و بشکفد مرا اینست
که بنده خوانم خودرا وسرورا آزاد
کهی لقب نهم آشفته زنکی راحور
کهی خطاب کنم مست سفله را راد
هزار دامن کوهر نثار شان کردم
که هیچکس شبهٔ درکنار من ننهاد
هزار بیت بکفتم که آب ازو بچکید
بجز زدیده دکر آبم ازکسی نکشاد
درین زمانه چو فریاد رس نمی بینم
مرا سزد که برآرم برآسمان فریاد
اکر عنایت شاهم چو چنك ننوازد
چو نای ناله وفریاد من بود همه باد

مرماوك قزل ارسلان که اودارد
هزار بندهٔ چاکر چو کیقباد وقباد

خدایکانی کز نسبت معانی او
حساب هفت فلك چون یکیست ازهفتاد
امل زر غبت اودر سخا همی نازد
چودایکان عروس ازحریصی داماد
فلك زبار بزرکیش عاجز است وزبون
که این ضعیف نهاد آمد وتوئی والاد
قضا مقرشد انجا که حکم او بنشست
بنای خدمت وطاعت بیامد و بستاد

چوحد محمدت انجا رسید وقت دعاست
خدای درهمه حالش معین وحافظ باد

قصیده

وله

سپیده دم که شدم محرم سرای سرور
شنیدم آیت توبوا الی الله ازلب حور
بکوش جان من آمد ندای حضرت قدس
که ای خلاصهٔ تقدیر وزبدهٔ مقدور
جهان رباط خرابیست برکذر که سیل
کمان مبرکه بیکمشت کل شود معمور
برآستان فنا دل منه کجای دکر
برای نزهت تو برکشیده اند قصور
مکر تو بیخبری کاندرین مقام ترا
چه دشمنان حسودند ودوستان غیور
بکوش تا بسلامت بمأمنی برسی
کراه سخت مخوفست ومنزلت بس دور
ببین که چند فراز ونشیب در پیش است
زآستان عدم تابه پیشکاه نشور
ترا مسافت دور ودراز در پیش است
بدین دو روزه اقامت چراشوی مغرور
تودرمیان کروهی غریب مهمانی
چنان مکن که بیکبارکی شوند نفور
ببین کمتاشکمت سیر وتنت پوشید است
چه مایه جانورند از توخسته ورنجور
چه بارهاست زتو برتن سوام وهوام
چه داغهاست زتودردل وحوش وطیور

ادیب صابر ترمذی

گفتم ای جان بوصل تو محتاج / گفتم ای دل بروی تو مشتاق
روی تست از عجایب قدرت / وصل تست از نفایس آفاق
روی چون اصل باغ ابراهیم / خود چه روی نبیرهٔ اسحاق
مدحت او روایح ارواح / مجلس او حدایق احداق
سال و مه بر صحیفهٔ ایام / خرد و جان همی کنند اطلاق
مدح او بالغدو والآصال / شکر او بالعشی والاشراق
آن تملق که بر سخاوت اوست / پس ازین کس نترسد از اطلاق
در سخن صاحبی علی التحقیق / در سخا حاتمی علی الاطلاق
نگسلد همچو روزی از حیوان / صلهٔ تو ز اهل استحقاق
درج لؤلؤ شده است سرتاسر / در مدیحت صفایح اوراق
این عروسان مدح را که دهد / جز نواز حسن اعتقاد صداق
گرچه بر تست عمر من نفقه / سود من کردم اندرین انفاق

ازقصیدهٔ

وله

ازمشک توده توده نهاده بر ارغوان / زلفین حلقه حلقهٔ آن ماه داستان
زان توده توده تودهٔ مشک آیدم حقیر / زین حلقه حلقه حلقهٔ دام آمدم جهان
چون قطره قطره آب لطیفست عارضش / وزنور شعله شعله نهاده بر ارغوان
زان قطره قطره قطرهٔ آبست در بحار / زین شعله شعله شعلهٔ ناراست چون دخان
هر روز دجله دجله ببارم من از دو چشم / کاو طرفه طرفه گل شکفاند ببوستان
زان دجله دجله دجلهٔ بغداد دردمند / زین طرفه طرفه طرفهٔ بغداد ناتوان
تا پشته پشته بار فراقت همی کشم / چون ذره ذره کرد مراد رهوا هوان
زان پشته پشته پشتهٔ چوکاه آمدم سبک / زین ذره ذره ذره چوکوه آمدم گران
چون نکته نکته درغزل آرم زوصف او / بختم زتحفه تحفهٔ دولت دهد نشان
زان نکته نکته نکتهٔ رنج وجراحت است / زین تحفه تحفه تحفه قبول خدایگان

قصیده

ظهیر فاریابی

مرا زدست هنرهای خویشتن فریاد / که هر یکی بدگرگونه داردم ناشاد
بزرگتر زهنر درعراق عیبی نیست / زمن مپرس که این نام بر تو چون افتاد
هنر نهفته چو عنقا بماند ازانک نماند / کسی که بازشناسد همای را ازخاد
تنم گداخت چو موم ازعنا درین فکرت / که آتش ازچه نهادند در دل فولاد
چمن چگونه برافراشت قامت عرعر / صبا چگونه بیاراست طرهٔ شمشاد
دلم چه مایه جگر خورد تا بدانستم / که آدمی زچه پیدا شد و پری زکه زاد
ولیک هیچ ازین درعراق ثابت نیست / توخواه درهمدان گیر وخواه در بغداد
تمتعی که من ازفضل در جهان دیدم / همان جفای پدر بود وسیلی استاد

ادیب صابر ترمذی

زنا ئیان رخ وچشم وزلفت ای دلبر
همیشه در سر زلفت مجاورند سه چیز
لطافت ازدولب تو ربوده اند سه چیز
زبوی وخوی دوزلفت سه چیز بهره ورند
مراسه چیز ببخش ازدو لب یك بوسه
روان وجان ودل من زعشق توشده اند
بجادوئی تو ربودی زماه وحور و پری
بکوی همت وخط وفاو منزل وصل
بچشم وکوش وزبان نام وحال وقصهٔ من
که ازدوعارض تو باسه چیز کشت دوچشم
سه چیز یافت جهان ازلقای حضرت شاه

یکی کل است ودوم نرکس وسیوم عنبر
یکی شکنج ودوم حلقه وسیوم چنبر
یکی حیات ودوم زمزم وسیوم کوثر
یکی نسیم ودوم نافه وسیوم مجمر
یکی عقیق ودوم پسته وسیوم شکر
یکی ذلیل ودوم عاجز وسیوم مضطر
یکی جمال ودوم چهره وسیوم پیکر
یکی بیا ودوم بنکر وسیوم بکذر
یکی بکو ودوم بشنو وسیوم بنکر
یکی جمال ودوم زینت وسیوم زیور
یکی بها ودوم مدت وسیوم مفخر

رئیس شرق علی تحفهٔ سه عرق شریف
یکی رسول ودوم حیدر وسیوم جعفر

زپشت آنکه قوی کرد پشت دین بسه رزم
رسوم وسیرت واخلاق اومعالی را
زهی کواه بزرکی وقدر رتبت تو
درخت میوه وشاخ هنر زتربیتش
زمرکبش بکه تك سه باد دارد رشك
مرکبست همواره قوایمش بسه چیز
بدست ونام وسراوسه چیز فخر کنند
بملك وقوت لشکر غلام اوزیبند
زمانه وفلك واختر بروز و بشب
همیشه باد ترا دولت وسعادت وفر
حمایت وکرم وحفظ کردکار ترا

یکی حنین ودوم خندق وسیوم خیبر
یکی کواه ودوم حجت وسیوم محضر
یکی نبی ودوم فاطمه سیوم حیدر
یکی بلند ودوم تازه وسیوم پربر
یکی شمال ودوم عاصف وسیوم صرصر
یکی زباد ودوم زاتش وسیوم صرصر
یکی نکین ودوم سکه وسیوم افسر
یکی قباد ودوم بهمن وسیوم نودر
یکی غلام ودوم بنده وسیوم چاکر
یکی رفیق ودوم همسر وسیوم رهبر
یکی حصار ودوم جوشن وسیوم مغفر

وله

ازقصیدهٔ

درین برف وسرما دوچیز است لایق
کراز برف چون روز شد چهرهٔ شب
چوکس مطلع نیست برراز کردون
بیار آن شرابی بپاکی وصافی
اکر کل برفت وشقایق نماند
زنطق ار فروماند بلبل من اینك

شراب مروق رفیق موافق
یکی آتش افروز چون صبح صادق
چه زاهد چه مصلح چه مفسد چه فاسق
چو رخسار معشوق وچون چشم عاشق
می لعل وآتش کل است وشقایق
چو بلبل بمدح خداوند ناطق

ولی النعم صدر احرار عالم
امین الملك کزین خلایق

سلطان سلیم اول

شده دود دل پرده در پیش چشم || مرا خود چو نامه بس این روسیاهی

بغیر از تو ام نیست کس وز تو ام من

ببخشا سلیمی چو خود را آگاهی

نعت نبوی

وله

ای برافراشته ذات علم بالائی || سایهٔ از علمت نه فلك والائی

سایه کردی بسرت ابر که بااین عظمت || رشك بردی که بخورشید تو سرفرسائی

آدم اول که گنه کرد همی دانستی || که تو آخر بسر تخت شفاعت آئی

عرش زان کنگره بر کنگره شد زینهٔ نور || تا تواش در شب معراج بقدر آرائی

بت پرستی بجز از مهر تو هر مهر که هست || هر خیالی که بغیر تو همه سودائی

روحت از جسم مجرد شده وروحانی || ذاتت از عالم سفلی بدر وعلیائی

حالتی کان بتو نبود هوس و باد هواست || دانشی کان بتو نبود عبث آن دانائی

جز ره شرع نورفتن به بسی گمراهی || بتو منسوب وگنهکار زهی رسوائی

هست امید سلیمی بشهنشاهیٔ تو

که بیابد ز وصالت شرف بینائی

در موعظه

حکیم سنائی

برگ بی برگی نداری لاف درویشی مزن || رخ چو عیاران میارا جان چو نامردان مکن

یا برو همچون زنان رنگی و بوئی پیش گیر || یا چو مردان اندر آ وگوی در میدان فکن

هرچه یابی جز هوا آن دین بود در جان بکار || هرچه بینی جز خدا آن بت بود درهم شکن

چون دو عالم زیر پایت قطع شد پائی بکوب || چون دو کون اندر دو دستت جمع شد دستی بزن

سر برآر از گلشن تحقیق تا در کوی دین || کشتگان زنده بینی انجمن در انجمن

در یکی صف کشتگان بینی به تیغی چون حسین || در دگر صف خستگان بینی بزهری چون حسن

درد دین خود بوالعجب دردیست کاندروی چو شمع || چون شوی بیمار بهتر گردی از گردن زدن

هر کسی از رنگ و گفتاری بدین ره کی رسد || درد باید صبر سوز و مرد باید گام زن

قرنها باید که تا یك کودکی از لطف طبع || عاقلی کامل شود یا فاضلی صاحب سخن

سالها باید که تا یك سنك اصلی ز آفتاب || لعل گردد در بدخشان یا عقیق اندر یمن

ماهها باید که تا یك مشت پشم از پشت میش || صوفیئ را خرقه گردد یا حماری را رسن

هفته ها باید که تا یك پنبهٔ از آب و گل || شاهدی را حله گردد یا شهیدی را کفن

روزها باید کشیدن انتظار بی شمار || تا که در جوف صدف باران شود در عدن

صدق و اخلاص درستی باید و عمر دراز || تا قرین حق شود صاحب قرانی در قرن

با دو قبله در ره توحید نتوان رفت راست

یا رضای دوست باید یا هوای خویشتن

سلمان ساوجی

قرچهر کان شبستان کردون | کشیدند رخ درنقاب مغارب
رهی پیشم آمد که از هیبت آن | بینداختی پنجه شیر محارب
سموم غموش وزان در صحاری | جحیم جحیمش روان درمشارب
کهی درفرازی که نعل مه نو | همی سود دردست و پای مراکب
کهی در نشیبی که اموال قارون | همی برکذشت ازرکاب رکایب

مناجات

سلطان سلیم اول

ای ترا پردهٔ عزت علم یکتائی | کس نه همتای تودر ملکت بی همتائی
همچو دارا بدرت بنده هزاران خسرو | ای تو دارنده وز بنده ترا ز دارائی
جلوهٔ عشق توظاهر زرخ هرزیبا | این چه عشق وچه ظهوراست بدین زیبائی
تو نهان درتتق نور وظهورت همه جا | رویت ازغیرنهان وزهمه رو پیدائی
درطلبکاری انوارتو همچون مه ومهر | از شفق دیدهٔ افلاك بخون پالائی
هیچ بی امر توازبنده نیامد امری | من بامر توکنم هرچه توأم فرمائی
سربسرهستی ماجمله چومشت خاکیست | که زدست کرمت ریخته در در یائی
کرده حکم توروان ازعدم آباد ازل | روزوشب راچودو قاصدبجهان پیمائی
قدرتت را بنهادست بحکمت برطاق | همچو یك شیشه بود نه فلك مینائی
مثل موسی بسرطور ترا صدعاشق | برزبان لانه وبیهوش شده الائی
هرکرا قهر توراند زسرا پردهٔ حال | نه زتقوی بودش بهره نه ازمولائی
چون دهد قهرتو پرواز بشاهین قضا | پشه درکلهٔ نمرود کند عنقائی
یك کدا بود سلیمان به عصاوز نبیل | یافت از لطف توآن حشمت ملك آرائی
مصطفی بود یتیمی زعرب پیش درت | دادش انعام توتاج شرف وبالائی
پسرنوح نبی راغضبت رسوا کرد | ورکنی امرکند ارمنیٔ عیسائی
رستم زال زیك پیره زنی کم بودی | کرنه ازپشت تومی یافت چنان برنائی

پادشاهیٔ سلیمی که کدای درتست
دانشی بخش که افزون بود ازدانائی

وله

مناجات

خدایا ترا زیبد این پادشاهی | که هرپادشه راتو پشت و پناهی
کنی پست آنراکه نبود پسندت | دهی سرفرازی بهرکس که خواهی
بعید از تو شاهی نشاید کسی را | که اسرارهربنده دانی کماهی
براثبات ذاتت که درهرصفت هست | کوا هند اشیا زمه تابماهی
اکرعاصیم من تو رحمت مکن کم | چوکس نیست در دعوی بیکناهی
توده استقامت در اقلیم عالم | که هستم براه غمت مردراهی
زشرم کنه چون شفق باکواکب | کنم سرخ ازاشك رخسار کاهی

ازموعظهٔ

سعدی

ای که پنجاه رفت ودر خوابی   مگر این پنج روزه در یابی

کهل گشتی وهمچنان طفلی   شیخ گشتی وهمچنان شابی

تو چراغی نهاده بره باد   خانهٔ در ممر سیلابی

تاکی این بادکبر وآتش خشم   شرم بادت که قطرهٔ آبی

تادرین گله گوسفندی هست   نه نشیند اجل زقصابی

گر برفعت سپهر کیوانی   ور بحسن آفتاب ومهتابی

ور میسر شود که سنگ سیاه   زر خالص کنی بقلابی

ملك الموت را بحیله وفن   نتوانی که پنجه برتابی

منتهای کمال نقصان است   گل بریزد بوقت سیرابی

تو که مبدأ ومرجعت اینست   نه سزاوار کبر واعجابی

خشت بالین گور یاد آور   ای که سر بر کنار احبابی

خفتنت زیر خاك خواهد بود   ای که درخوابگاه سنجابی

بانك طبلت نمی کنی بیدار   تو مگر مردهٔ نه در خوابی

دست وپائی بزن بچاره وجهد   که عجب درمیان غرقابی

قیمت خویشتن خسیس مکن   که تو در اصل گوهر نابی

ازقصیدهٔ

سلمان ساوجی

سقی الله لیلا کصدغ الکواعب   شبی عنبرین خال مشکین ذوایب

فلك را بگوهر مرصع حواشی   هوا را بعنبر مستر جوانب

درفش بنفش سپاه حبش را   روان در رکاب از کواکب مواکب

درین حال بامن فلك درشکایت   زرنج حوادث زجور نوایب

زفقد مراد وجفای زمانه   زبعد دیار وفراق مصاحب

زتزویرهای جهان مزور   زبازیچهای سپهر ملاعب

فلك را همی گفتم ازجور دورت   چرا اختر طالعم گشت خایب

چرا گشت بامن زمانه مخالف   چراهست بامن ستاره معاضب

کنون پنج ماهست تامن اسیرم   به بغداد اندر بلا ومصایب

پریشان جمعی وجمعی پریشان   گرفتار قومی وقومی عجایب

نه جای قرارم زجور اعادی   نه روی دیارم زطعن اقارب

فلك چون شنیداین عتاب وشکایت   مرا گفت بس کن که طال المعاتب

اگرچه ترا هست جای شکایت   ولی هست شکرانه ات نیز واجب

که داری چو درگاه صاحب پناهی   مفر مقاصد محل مآرب

فلك بامن اندر حکایت که ناگه   برآمد زکه رایت صبح کاذب

سعدی

بیدار باش و مصلحت اندیش و خبر کن — درویش دست گیر و خرد مند پروران

این خاك نیست گر بتأمل نظر کنی — چشم است وروی وقامت زیبای دلبران

نوشیروان بکجا شد ودارا ویزد جرد — کردان شاهنامه وخاقان وقیصران

بسیار نیك و بد که بگشت است روزکار — اکنون چو بر تو میگذری نیك بگذران

چون نام نیك و بد تو شنیدی که بازماند — از دور ملك داد گران وستمگران

عدل اختیار کن که بعالم نبرد اند — بهتر زنام نیك بضاعت مسافران

خواهی که مهتری و بزرگی بسر بری — خالی مباش یك نفس ازحال کهتران

دنیا نیرزد آنکه پریشان کنی دلی — گر مقبلی بکوش مکن قول مدبران

این پنج روزه دولت دنیا بهوش باش — نادلشکسته نشکند برتو دل کران

ازمن شنو نصیحت حالی که دیگری — چندین دلاوری نشکند بردلاوران

وله

ازقصیده — درمرثیهٔ مستعصم بالله

آسمان را حق بود گرخون ببارد برزمین — برزوال ملك مستعصم امیر المؤمنین

ای محمد گر قیامت می برآری سرزخاك — سر برآور وین قیامت درمیان خلق بین

نازنینان حرم را موج خون بی دریغ — زآستان بگذشت ومارا خون دل در آستین

زینهار ازدور گیتی وانقلاب روزگار — درخیال کس نگشتی کانچنان گردد چنین

دیده بردار ای که دیدی شوکت بیت الحرام — قیصران روم سر برخاك وخاقان برزمین

خون فرزندان عم مصطفی شد ریخته — هم برآن خاکی که سلطانان نهادندی جبین

وه که گر برخون آن پاکان فرود آید مگس — تاقیامت تلخ گردد بردهانش انگبین

بعد ازین آسایش ازدنیا نباید چشم داشت — قیر درانگشتری ماند چو برخیزد نگین

دجله خونابست زین پس گر نهد سر درنشیب — خاك نخلستان بطحا را کند باخون عجین

روی دریا درهم آمد زین حدیث هولناك — میتوان دانست بررویش زموج افتاده چین

گریه بیهوده است وبی حاصل بود شستن بآب — آدمی را حسرت ازدل اسب را داغ ازسرین

نوحه لایق نیست برخاك شهیدان زانکه هست — کمترین دولت مر ایشان را بود خلد برین

لیکن ازروی مسلمانی وراه مرحمت — مهربانرا دل بسوزد برفراق نازنین

باش تافردا که بینی روز داد رستخیز — کز لحد باروی خون آلوده برخیزد دفین

درزمین خاك قدمشان توتیای چشم بود — روز محشر خونشان گلگونهٔ رخسار عین

قالب مجروح اگر درخاك وخون غلطد چه باك — روح پاك اندر جوار لطف رب العالمین

تکیه بردنیا نشاید کرد ودل بروی نهاد — کاسمان گاهی بمهراست ای برادر که بکین

چرخ گردان بازمین گوئی دوسنگ آسیاست — درمیان هردو روز وشب دل مردم طحین

زور بازوی شجاعت برنیاید بااجل — چون قضا آید نماند قوت رای رزین

تیغ هندی برنیاید روز هیجا ازنیام — شیرمردی راکه باشد مرگ پنهان درکمین

تجربت بی فایده است انجا که برگردید بخت — حمله آوردن چه سود ازاکه برگردید زین

سعدی

عمارت با سرای دیگر انداز   که دنیا را اساسی نیست محکم
مثال عمر سر بر کرده شمعیست   که کونه بازمی باشد دمادم
ویا برف کدازان بر سر کوه   کزو هر لحظه جزئی میشود کم
بسا خاکا بزیر پای نادان   که کربازش کنی دستی است معصم
نه چشم طامع از دنیا شود سیر   نه هر کز چاه پر کردد ز شبنم
کل فرزند آدم خشت کردید   نمی خسبد دل فرزند آدم
بسیم و زر نکونامی بدست آر   منه برهم که بر کیرندش از هم
فریدون را سرآمد پادشاهی   سلیمان را برفت از دست خاتم
نه نیشی میزند دوران کیتی   که آنرا تا قیامت هست مرهم
وفاداری مجوی ازدهر خونخوار   محالست انکبین در کام ارقم
بنقل از اوستادان یاد دارم   که شاهان عجم کیخسرو و جم
زسوز سینهٔ فریاد خواهان   چنان پرهیز کردندی که ازسم
که موران چون بکردانند بسیار   به تنك آید روان در حلق ضیغم
وما من ظالم الا سیبلی   وان طال المدی یوما باظلم
سخن را روی بر صاحب دلانست   نکو بنداز حرم الابه محرم
حرامش باد ملك و پادشاهی   که پیشش مدح کویند از قفا ذم
عروس زشت زیباکی توان کرد   وکر برخود کند دیبای معلم
اکر مردم همین بالا وریش اند   به نیزه نیز بربسته است پرچم
سخن شیرین بود پیر کهن را   ندانم بشنود نوئین اعظم

جهانسالار عادل انکیانو
سپهدار عراق و ترك و دیلم

که روز بزم بر تخت کیانی   فریدونست و روز رزم رستم
چنین پند از پدر نشنیده باشی   الا کر هوشیاری بشنو ازعم
چو یزدانت مکرم کرد و مخصوص   چنان زی درمیان خلق عالم
که کر وقتی مکان پادشاهیت   نباشد همچنان باشی مکرم
نه هر کس حق تواند کفت کستاخ   سخن ملکی است سعدی را مسلم
مقامات ازدو بیرون نیست فردا   بهشت جاودانی یا جهنم
مدامت بخت و دولت همنشین باد   بدولت شادمان از بخت خرم
بدست راست قید باز اشهب   بدست چپ عنان خنك ادهم
سرسالت مبارك باد و میمون   سعادت همره و اقبال همدم

از قصیدهٔ

وله

دانی که دیر و زود بجای تو دیکری   حادث شود چنانکه تو بر جای دیکران

سعدی

باغریبان لطف بی اندازه کن ‖ تا برندت نام نیکی در دیار
منجنیق آه مظلومان بصبح ‖ سخت گیرد ظالمان را در حصار
بابدان بدباش بانیکان نکو ‖ جای گل گل باش وجای خار خار

وله

ازموعظهٔ

بهیچ یار مده خاطر وبهیچ دیار ‖ که بر و بحر فراخست وآدمی بسیار
همیشه بر سگ شهری جفا وجور آید ‖ ازان که چون سگ صیدی نمیرود بشکار
چو ماکیان بدرخانه چند بینی جور ‖ چرا سفر نکنی چون کبوتر طیار
زمین لگد خورد از گاو وخر بعلت آن ‖ که ساکن است نه مانند آسمان دوار
مخالط همه کس باش تا بخندی خوش ‖ نه پای بند یکی کز غمش بگرئی زار
چه لازمست یکی شادمان ومن غمگین ‖ یکی بخواب ومن اندر خیال او بیدار
اگر به بند بلای کسی گرفتاری ‖ گناه تست که برخود گرفتهٔ دشوار
مرا رفیق باید که بار برگیرد ‖ نه صاحبی که من ازوی کشم تحمل بار
چو دوست جور کند برمن وجفا گوید ‖ میان دوست چه فرقست ودشمن خونخوار
اگر زمین تو بوسد که خاکپای توام ‖ مباش غره که بازیت میدهد عیار
گرت سلام دهد دانه می نهد صیاد ‖ ورت نماز برد کیسه می برد طرار
باعتماد وفا نقد عمر صرف مکن ‖ که عنقریب تو بی زد شوی واو بیزار
براحت نفسی رنج پایدار مخور ‖ شب شراب نیرزد ببامداد خمار
باول همه کاری تأمل اولیتر ‖ بکن وگرنه پشیمان شوی در آخر کار
من ازموده ام این رنج ودیدم این سختی ‖ ز ریسمان متنفر بود گزیدهٔ مار

وله

ازموعظهٔ

دل مبند ای حکیم بردنیا ‖ که نه چیزیست جاه مختصرش
پیش ازان کز نظر بیفکندت ‖ ای برا در بیفکن از نظرش
خرد باشد بچشم اهل تمیز ‖ که بزرگی بود بدین قدرش
رطب ازشاهدی وشیرینی ‖ سنگها می زنند برشجرش
شجر مقبل در بیابانها ‖ نرسد هرگز آفتی بسرش
بلبل اندر قفس نمی ماند ‖ سالها جز بعلت هنرش
وزلطافت که هست در طاوس ‖ کودکان میکنند بال و پرش
که شنیدی زدوستان خدای ‖ که نباید مصیبتی بسرش
هر بهشتی که درجهان خداست ‖ دوزخی کرده اند برگذرش

وله

ازقصیدهٔ

بسی صورت بگردیده است عالم ‖ از ین صورت بگردد عاقبت هم

سعدی

از موعظه

هرآن نصیبه که پیش از وجود نهاداست — هرآنکه در طلبش سعی می برد باداست

سرقبول بباید نهاد وگردن طوع — که هرچه حاکم عادل کند نه بیداداست

بچشم طائفهٔ کژ همی نماید نقش — کمان برند که نقاش آن نه استاداست

اگر تو دیده وری نیك وبد زحق بینی — دوبینی ازقبل چشم احول افتاداست

چونیك درنگری آنکه میکند فریاد — زدست خوی بدخویشتن بفریاداست

اگر بپای بپوئی وگر بسر بدوی — مقسمت ندهد روزئی که ننهاداست

بخاك برمرو ای آدمی بنخوت وناز — که زیر پای توهم چون توآدمی زاداست

جهان برآب نهاداست وعاقلان دانند — که روی آب نه جای قرار بنیاداست

وله

از موعظه

بس بگردید وبگردد روزگار — دل بدنیا درنبندد هوشیار

ای که دستت میرسد خیری بکن — پیش ازان کز تو نیاید هیچ کار

اینکه درشهنامها آورده اند — رستم وروئین تن واسفندیار

تابدانند این خداوندان ملك — کز بسی خلق است دنیا یادگار

این همه رفتند وما ای شوخ چشم — هیچ نگرفتیم ازیشان اعتبار

اینکه وقتی نطفه بودی در شکم — وقت دیگر طفل بودی شیرخوار

مدتی بالا گرفتی تابلوغ — سروبالائی شدی سیمین عذار

همچنین تامرد نام آور شدی — فارس میدان ومرد کارزار

آنچه دیدی برقرار خود نماند — وانچه بینی هم نماند برقرار

دیر وزود این شخص وشکل نازنین — خاك خواهد گشتن وخاکش غبار

گل بخواهد چید بی شك باغبان — ور نچیند خود فرو ریزد زبار

این همه هیچست چون می بگذرد — تخت وبخت وامر ونهی وگیرودار

نام نیکو گر بماند زآدمی — به که زوماند سرای زرنگار

سال دیگر را که میداند حساب — تاکجا رفت آنکه باما بود یار

خفتگان بیچاره در خاك لحد — خفته اندر کلهٔ سر سوسمار

صورت زیبای ظاهر هیچ نیست — ای برادر سیرت زیبا بیار

آدمی را عقل باید در بدن — ورنه جان در کالبد دارد حمار

شکر نعمت رانکو میکن که حق — دوست دارد بندگان حق گذار

لطف اولطفیست بیرون ازحساب — فضل اوفضلیست افزون ازشمار

گر بهر موئی زبانی باشدت — شکر یك نعمت نگوئی از هزار

کام مسکینان ودرویشان برآر — تا همه کارت برآرد کردگار

شانی

از کثرت رطوبت آب وهوای تیغ | خورشید راشود زنم خون تر آینه
کردد زتف بارقهٔ بیلك وسنان | بر درع پردلان طبق آذر آینه
در پیش چشم جلوه کند بارش اجل | چون عکس پیکری که نماید در آینه
از بس سلاح پاره پرد بر هوا ز تیغ | از آسمان ببارد تا محشر آینه
وصف ضمیر تست سراسر قصیده ام | زان کردمش ردیف سخن یکسر آینه
روی دلی نماکه سرایم ثنای تو | طوطی سخن کند چو بوددر بر آینه

شانی ازان تست زرازوی مکن دریغ
شاید شه ار بکیرد اندر زر آینه

نامیکنند شیر دلان بهر روز رزم | روز مصاف تعبیه در پیکر آینه
رمح تو باد بر دل دشمن بهر جهت | تیغ تو باد برسر اعدا هر آینه

ازقصیدهٔ ملمع

سعدی

سل المصانع رکبا تهیم فی الفلوات | توقدر آب چه دانی که در کنار فراتی
شبم بروی تو روز است ودیده ام بتو روشن | وان هجرت سواء عشیتی وغداتی
اکر چه دور بماندم امید برنکرفتم | مضی الزمان وقلبی یقول انك آت
شبان تیره امیدم بصبح روی تو باشد | لقد تفتش عین الحیوة فی الظلمات
فکم تمرر وانت حامل شهد | جواب تلخ بدیعست ازان دهان نباتی
وصفت کل ملیح کمایحب ویرضی | محامد تو چه کویم که ماورای صفاتی
اخاف منك وارجو واستغیث وادنو | که هم کمند بلائی وهم کلید نجاتی
زچشم دوست فتادم بکامهٔ دل دشمن | احبتی هجرونی کما تشاء عداتی

فراق نامهٔ سعدی عجب که در تو نکیرد
وان شکوت الی الطیر نحن فی الوکرات

ازموعظهٔ

وله

ایها الناس جهان جای تن آسانی نیست | مرد دانا بجهان داشتن ارزانی نیست
خفتکان راخبر از زمزمهٔ مرغ سحر | حیوان راخبر ازعالم انسانی نیست
طاعت آن نیست که برخاك نهی پیشانی | صدق پیش آرکه اخلاص به پیشانی نیست
ببری مال مسلمان وچو مالت ببرند | بانك وفریاد براری که مسلمانی نیست
آخری نیست تمنای سرو سامانرا | سروسامان به از ین بی سروسامانی نیست
انکس ازدزد بترسد که متاعی دارد | عارفان جمع نکردند وپریشانی نیست

هرکه راخیمه بصحرای فراغت زده اند
کرجهان جمله بلرزد غم ویرانی نیست

از حیرت جمال تو هنکام عرض حسن
افتد زدست یوسف پیغمبر آینه

چون آب منجمد بکدازد زتاب مهر
خورشید اکرخیال تو بیند در آینه

شانی

افکنده سر به پیش نماید مثال را
ازشرم آن جمال جهان پرور آینه

بکشا بخنده لب که چو درج کنار من
دامان دیده پرکند ازکوهر آینه

هرکس که هست آینه دارش جمال تست
جز من که ننکرم برخ اصفر آینه

تمثال بین در آینه‌زانوی خودم
درو یش رانباشد ازین بهتر آینه

تأثیر کریه بین که اکر آب چشم من
عکس افکند در آینه کردد تر آینه

کفتی که ازخیال تو برمن چه میرود
بودی اکر بطبع زبان آور آینه

در آتشم فکن که قبول نظر نیافت
نادر نشد بکورهٔ آهنکر آینه

تأثیر نیست در نفس سردم آن قدر
کز آه من غبار نشیند بر آینه

ازدود آه ماست صفای جمال تو
روشن کند هرآینه خاکستر آینه

آیینه درکف ودو طبق کل برابرت
روی تو یك طبق طبق دیکر آینه

کل نیست آتشیست که درچهره دیدمت
حیرت فکنده درتو وحسرت در آینه

نزدیك شد که ازستم دوری رخت
جای نمد پلاس کند در بر آینه

در پیش داوری که زتهدید پاس او
حد خیال کس نکند دیکر آینه

نقد نبی سمی جکرکوشهٔ رسول
کز عکس روی اوست ملك منظر آینه

روشندلی که جام سعادت بدست او
زیبنده همچنان که باسکندر آینه

دارایش ازسکندر ودارا توان کرفت
بی زور پنجه کشور و بی خنجر آینه

وهمش اکر بخنجر فولاد بکذرد
روبه بشکل شیر نماید در آینه

کر بکذرد نسیم ضمیرش ببوستان
ریزد بجای برك خزان صرصر آینه

درکلشنی که آب زجوی داش خورد
روید زشاخسار بجای بر آینه

قهرش اکر برآینه عکس افکند شود
درچشم صاحب یرقان اصفر آینه

کردی که خیزد ازره رایش زعکس آن
تابد چو آفتاب زبام ودر آینه

بی اهتمام صیقلی رای اونشد
تمثال رابروی بصر رهبر آینه

کردد بروز عرض سپاه ضمیر او
روی زمین چو صحن فلك یکسر آینه

کرا بردست او بجهان آورد شود
کوهر نثار چون دل دانشور آینه

آن فایضی که تا ابد ازفیض عام تو
سر برزند زآب چو نیلوفر آینه

داری علو مرتبه چندان که کرده آن
دوشیزکان قدر توازاختر آینه

از نو بهار عدل تو کلزار کائنات
آن نوع شدکه درنظر دلبر آینه

کردون اکر بدوش کشد بار حلم تو
کیرند مردمان بکف ازاختر آینه

روزی که ماه پویه کند کرد کارزار
کردد چنانکه ازنفس اژدر آینه

بهر عروس رزم زبس جوشن وزره
کردند ممکنات جهان یکسر آینه

رشید الدین وطواط

جناح ونسر وسلاح وسماك هردوشدند
زدست چرخ مرصع بلؤ لؤ مكنون
بحسن روی قمر همچو طلعت لیلی
بضعف شكل سها همچو قالب مجنون
سهام همچو حسام برهنه كرده بحرب
سهیل همچو سنانی خضاب كرده بخون
شبی دراز وزحیرت فلك درو ساكن
ولیكن ازدل من هجر یار برده سكون
مهی كه كرد دلم را به بند فتنه اسیر
بتی كه كرد دلم را بدست عشق زبون
زمان من شده ازوصف زلف اوعاجز
روان من شده برنقش روی اومفتون
كنون كه دست طبایع بسان فراشان
بباغ وراغ فكنند است فرش بوقلمون
فشاند مشك وقرنفل بجای كرد ریاح
نمود لعل وز برجد بجای میوهٔ غصون
كنار باغ همه پرخزاین دارا
فضای راغ همه پردفاین قارون
فراغ ازكل وكلرخ بدین چنین فصلی
زامهات جنون است والجنون فنون
بران براق نشستم كه هست پیكراو
چو بیستونی ودر زیراوچهار ستون
كهی بشكل پلنكان دونده بركهسار
كهی بشبه نهنكان رونده درجیحون
قراركاه افاعی همه جبال وقفار
مقامكاه شیاطین همه سهول وحزون

زبهر حفظ تن وجان من در وخوانده
ثنای صدر بزرك خدایكان چوفسون

ابو المظفر خورشید خسروان آتسز
كه هست تابع حكمش قضای كن فیكون
خدایكانا آنی كه در هنر نارد
قران انجم كردون قرین تو بقرون
به بیت احزان یاد تو سلوت یعقوب
بجوف ماهی ذكرتو دعوت ذوالنون
هوای بزم زطیب سخای تو ممزوج
زمین رزم زخون عدوی تو معجون

دروصف صبح ازقصیدهٔ

قاضی ركن الدین قمی

صبح برآمد زكوه خنجر زر در برش
كشته دوان برافق خون زسر خنجرش
صورت دنبال كرك نقش علم ساخته
كشته رمان چون رمه خیل نجوم از برش
صبح مشعبد صفت حقهٔ زرین بكف
مهره كریزان شده ازكف باز یكرش
مهر سكندر صفت ازظلمات آمده
صبح چو پیری بشكل پیشرو واشكرش
صبح چو باز اركان برسر چه بارسن
مهر چو یوسف دران دست بداو اندرش
صبح چو یوسف زچاه آمده برتخت زر
مه چو برادر به پیش مهر چوصاع زرش

قصیده

شانی

كرچشم فتنه ساز توافتد برآینه
جان كیردو بفتنه برآرد سر آینه
یارب چه پیكری توكه هركزنشان نداد
عكس ترا زنازكی پیكر آینه
خوش می دهد برغم من ازعكس لعل تو
چشم سیاه مست ترا ساغر آینه
دیدی جمال خویش ورسیدی بداد من
آخر میان ماوتو شد داور آینه

رشیدالدین وطواط

بس فقیر است باعطای تو بحر   بس حقیر است با سخای تو مال
هست کردار بیرضات گناه   هست گفتار بی ثنات محال
مدحت تست انفع الطاعات   خدمت تست اجمع الاعمال

ای ثنای تو خسروانرا ورد
وی بقای تو اخترانرا فال

هم سعادت زتو ربوده بها   هم سیادت بتو فزوده جمال
درمفاخر مسائی چو جواب   براکابر مقدمی چو سؤال
شد مزین بتو مقام ومحل   شد مبین بتو حرام وحلال
جسته سرمایه ازصفت تأیید   بسته پیرایه ازکفت افضال
ازستم سیرت تراست فراق   بوکرم خصلت تراست وصال
کامگار است عزم تو چو ریاح   استوار ست حزم تو چو جبال
برضای تو دایراست افلاک   بثنای تو سایرست امثال
روز کارت همی دهد تعظیم   کرد کارت همی نهد اجلال
نیست از نسل آدمت اکفا   نیست از اصل عالمت امثال
ازتو ایام زا حلاوت عیش   ازتو اسلامرا طراوت حال
بردرت کار دیدکان اجلاف   در برت سال خوردکان اطفال
عنف تو وقت قهر تاب سعیر   لطف تو وقت مهر آب زلال
اهل دین را بتست استظهار   اهل کین را زتست استیصال
بتو آراسته همه آفاق   بتو پیراسته همه اشغال
موکبت را کمینه فعل ظفر   مرکبت راکمینه نعل هلال
نه هنرمند چون تو وقت سخن   نه عدو بند چون تو وقت قتال
دولت تو مسرت عقلا   صولت تو مضرت جهال
هرچه شایسته ترترا اخلاق   هرچه بایسته ترترا اقوال
از بنان تو رفع هر افلاس   وز بیان تو دفع هر اشکال
تانباشد فساد همچو صلاح   تانباشد رشاد همچو ضلال
باد عصر ودود تو اعیاد   باد قصر حسود تو اطلال
مدتت را مباد وهم فنا   عدتترا مباد سهم زوال
تاجهانست باد باهمه وقت   تازمانست باد باهمه سال
کامران بالعلو والبسطه   شادمان بالغدو والآصال
قصر محروس تو مقر کرام   صدر مأنوس تو مقر رحال

وله

قصیده

چواز حدیقهٔ مینای چرخ سقلاطون   نهفته کشت علامات چرخ آینه کون
زنقشهای عجیب وزشکلهای غریب   صحیفه های فلک شد چو صحف انکلیون

رشیدالدین وطواط

ازخون تازه پشت زمین چون رخ تذرو
وز گرد تیره روی هوا چون پر غراب
شیران حرب را ودلیران رزم را
جان عرضهٔ نهیب وروان طعمهٔ نهاب
بر جان بد سگال تو از صفحهٔ اجل
خواند زبان خنجر تو آیت عذاب
باقوت تو زمرهٔ کفار را چه قدر
شیطان چه پای دارد با حملهٔ شهاب
ازآهوان نیاید کاری جز از گریز
چون شیر شرزه نعره زند از میان غاب
از کوهسار سیل شتابان رود ولی
در باچو پیشش آید کم گردش شتاب

ازقصیدهٔ

وله

بیزم ورزم و عزم و حزم گوئی عاریت داری
کف ازحاتم هش از رستم تن از بیژن دل از حیدر
بخشم وحلم وعفو وطبع بردارد اگر خواهد
رنك ازخاك ونك از بادونم ازآب ودل ازآذر
جهاندارا سپاه وخیل وفوج لشکری داری
دل ازآهن تن ازجوشن بر ازخفتان سر ازمغفر
شده ملکت بتو خوب وبدیع ودلکش وزیبا
چوطبع ازباغ وباغ ازشاخ وشاخ ازبرك وبرك ازبر
بخشت وتیر وتیغ وشل گرفته پیش توآرند
پلنك ازشخ هزبر از که نهنك ازبحر وتیر از بر
همی تا رنك وبوی وخلد نام تو پدید آورد
زر از سیم ومی ازآب وخز ازشان وگل ازعبهر
مبادا خالی وفرد وتهی ودور خسرو را
دل ازشادی لب ازخنده کف ازجام وسر ازافسر

وله

قصیدهٔ مرصع

ای منور بتو نجوم جلال
وی مقرر بتو رسوم کمال
آسمانیست صدر تو ز نعیم
آسمانیست قدر تو ز جلال
خدمت تو معول دولت
حضرت تو مقبل اقبال
تیره پیش فضائل تو شهاب
خیره پیش شمائل تو شمال
در کرامت ترا نبوده نظیر
در شهامت ترا نبوده همال
شرك را از تو منهدم ارکان
ملك را از تو منتظم احوال
همچو اسکندری بیمن لقا
همچو پیغمبری بحسن خصال
بخشش تو برون شده ز بیان
کوشش تو فزون شده زمقال
بزمگاه تو منبع لذات
رزمگاه تو مجمع اهوال
نه فلك راز طاعت تو ملام
نه ملك را ز خدمت تو ملال
ناصح دولت تو در اعزاز
کاشح ملت تو در اذلال
ازمصائب رکاب تست پناه
وزنوائب جناب تست مآل
برعلمت محیط یك قطره
برحلمت بسیط یك مثقال
سرت توخزانهٔ الطاف
نعمت تو نشانهٔ آمال

امیر خسرو دهلوی

از قصیدهٔ

بگجا خیزد چو تو سروی جوان ونازك ودلبر | شکر گفتار وشیرین کار وکل رخسار ومه پیکر
نباشد چون لب واندام وکیسو وبرت هرگز | شکر شیرین وکل رنگین وشب مشکین وصبح انور
برد اندیشهٔ مهر وفراق وآرزوی تو | زشخصم تاب وروبم آب وچشمم خواب وجان خور
زشوق عشق وسوزداغ تو باشدبدین گونه | دمم دود وغمم سود ودلم عود وتنم مجمر
ندیدم چون توئی ازشکل ونازوخوبی وخنده | برون رنك ودرون جنك وبدل سنك وبلب شکر
جوانان عاشق وحیران ومست وبیخود وخوبان | فریب انگیز ورنك آمیز وبی پرهیز وغارتگر
ترا سحرودم وافسون ونیرنك ومن محزون | زنم جوش ودهم هوش ونهم گوش وکنم باور

شهنشاهی که هست ازتاج وتیغ وخشم وبخشایش
خداوند وظفرمند وعدو بند وولی پرور

شکست وباخت وبکسست وکم کرد ازسوارانش | سنان قاآن قلم هامان علم خاقان دهل سنجر
جهان پیش ازتو بد ادبار وظلم وظلمت وحرمان | دهی بی ره صفی بی شه شبی بی مه رزی بی بر
بعهد ونوبت ودوران وملکت شد بحمدالله | فلك خوشخو زمان دلجو زمین مینو دیار ازهر
زمدح تست درطبع ودل وکلك وخط خسرو | هنر مضمون شکر معجون درر مکنون گهر مضمر
الا تا زاید وآید الا تا خیزد وتابد | گل ازخار وخز ازتار وتف ازنار وخور از خاور
مبادا هیچ روز وساعت ووقت ونفس خالی | نگین زانگشت وجام ازمشت وخز ازپشت وتاج ازسر

رشید الدین وطواط

از قصیدهٔ

ای در کف عزیمت تو خنجر صواب | جان عدو سؤال حسام ترا جواب
گنجیست خاطر تو پراز گوهر هنر | چرخیست فکرت تو پراز اختر صواب
پیرایهٔ روان شده مهر تو چون خرد | سرمایهٔ طرب شده یاد تو چون شراب
ازراه بر ولطف توئی مالك القلوب | وزروی امر ونهی توئی مالك الرقاب
خاکی که بادخلق حمیدت برو وزید | یابدضیای آتش وگیرد صفای آب
تأیید را برایت رای تو انتما | اقبال را بنامهٔ نام تو انتساب
از خواب برنخیزد الا بنفخ صور | هر دشمنی که بیند شمشیر تو بخواب
گرشعلهٔ زخشم تو بر بحر بگذرد | دود سیه برآید از بحر بر سحاب
ازتو بدیع نیست هنر چون زمی نشاط | وز تو غریب نیست کرم چون زگل گلاب
بردشمنان بخنجر وبر دوستان بجود | هم مرسل عقابی وهم منزل ثواب
روزی که نیزه رابرد ازسینها غلاف | جائی که تیغ رابرداز فرقها قراب
گرد دکشاده چهرهٔ آجالرا قناع | گرد دگسسته خیمهٔ آمالرا طناب
سرها پراز شراب کند بادهٔ طعان | دلها پراز شرار کند آتش ضراب
همچون زمین ساکن گردون در انتظار | همچون سپهر گردون هامون دراضطراب

خاقانی

وکرزظلم گله کرده ام مشو درخط   تو منصفی قسم نوشنو بفصل خطاب
بچارنفس وسه روح ودو صحن و یك قطره   بیك رقیب ودو فرع وسه نوع وچار اسباب
بدین دو خادم چالاك رومی وحبشی   درم خرید دو خاتون خرگه سنجاب
بهشت بهو بهشت اندرین سه غرفه مغز   بهفت حجلهٔ نور اندرین دو حجلهٔ خواب
بچتر شام زانفاس بحر کرده سواد   به تیغ صبح زکیمخت کوه کرده قراب
بکوه برق مشانه زسنك پارهٔ لعل   به بحر ماه مشیمه زنور بچهٔ ناب
به مطلع خردو مقطع نفس که درو   خلاص جان خواص است ازین خراس خراب
که برمن ازفلك امسال ظلمها رفتست   که خود فلك خجل آید زبازپرس جواب
بود که روزاذا الشمس کورت بینام   بنات نعش فلك رابریده موی مصاب
همای کش ترازین کرکسان جیفه نهاد   ندیده ام که زعنقا کنند طعمه عقاب
زبند شاه ندارم گله معاذ الله   اکرچه آب مه من بریخت درمه آب
سیاه خانهٔ غیلان سرخ بردل من   حریف رضوان بوده حدایق اعناب
ولی بجوشم ازین خام جوش یك سبلت   قراطغانشه پشمین که طعان وضراب
که گفته بود فلان می گریزد از شروان   که شاه بشنودو بازدارد دم بعقاب
بهر مام دو پستان وذقهٔ خرما   بجان باب ودبستان وتحفهٔ آداب
بفرفره بشاق ویکعب وسر ماهك   بخردجاهك وجوکان وگوی درطب طاب
بکله وبسفال وترازوی ونارنج   بجفت وطاق الوی وجنابه وبجناب
بسر بزرگی حسادمن که بودی شان   دراز گوش ندیم ودراز دم بواب
بباد فتق براهیم وغلمهٔ عثمان   بدبهٔ علی موشگیر وفت دباب
بدفهٔ جد وماشوره وکلافه وچرخ   با آبکیر وبشتوت ومیخ کیر وطناب
بارهٔ پدر ومثقب وکمانه مقل   بنا یزه بسکوك وبتار وپودتاب
بلوح پای وبپاجاه وقر قر بکره   بخط مهرهٔ گردون وپردهٔ دولاب
برند رندهٔ اوهمچو جعد زنگی پیر   بنوك تیشهٔ اوهمچو بوق رومی شاب
بدوستان دغل رنك من که بیزارم   بعهد ماضی ازاسلاف وحالی ازاعقاب
فلك برات براءت میان ماند اخت   زیوم ینفخ فی الصور تا فلا انساب
به پیلهای عقاقیر پیر بوالحارث   به حیلهای بواسیر میر بوالخطاب
بطبل ناقهٔ مستسقیان بخورد جراد   بنای رودهٔ قولنجیان به پشك ذباب
بچار پارهٔ زنگی بیادهرزهٔ دزد   بیانك زنگل نباش وکم کم نقاب
بسیرکوبهٔ رازی بدست حیدر رند   بکوپیازهٔ بلخی بخوان جعفر ناب
بحیض هند وبروت یزید وسبلت شمر   به تیز عتبه وریش مسیلمه کذاب
بعمر وخاص که عمرش سه بار کند جهان   بعمر وعاص که عمرش دوباره یافت شباب

گزین نشیمن احسان وعدل نگریزم
اکرچه بنگه عمرم شود خراب ویباب

خاقانی

ساقی صنم پیکر شده باده صلیب آور شده ‖ قندیل زان ساغر شده تسبیح زنار آمده

هر نی زگویش شکری هر می زجویش کوثری ‖ هر خوی زرویش عنبری بر برگ گلنار آمده

آن جام جم پر درد کو آن شاهد رخ زرد کو ‖ آن عیسیٔ هر درد کو تریاق بیمار آمده

می آفتاب زرفشان جام بلورش آسمان ‖ مشرق کف ساقیش دان مغرب لب یار آمده

مطرب چو طوطی بوالهوس انگشت و لب در کار و بس ‖ از سینهٔ بربط نفس در حلق مزمار آمده

آن آبنوس شاخ بین مار شکم سوراخ بین ‖ افسونگر گستاخ بین لب بر لب مار آمده

بربط چو عذرا مریمی کابستنی دارد همی ‖ وز درد زادن هر دمی در نالهٔ زار آمده

راز سلیمانی شنو زان مرغ روحانی شنو
اشعار خاقانی شنو چون در شهوار آمده

قصیده

وله

مرا ز هاتف همت رسد بگوش خطاب ‖ که زین رواق طنینی که میرود دریاب

فلک به پیش رکاب وزیر هارون رای ‖ نطاق بسته بهارونی آیدانت عجاب

زکات دست تو توقیر سورة الانفال ‖ سفیر جان تو عنوان سورة الاحزاب

دو دست و کلک تو دیدم که در تمامی جود ‖ دو قبله اند ولیکن سه قبلهٔ طلاب

ولی و خصم تو مخصوص جنت و سقرند ‖ که این ندای قد افلح شنید و آن قد خاب

ملک صفات وزیرا ملک نشان صدرا
به تست قاب من ابریز وساب من ایجاب

بمهر خاتم دل در اصابع الرحمن ‖ بمهر حاتم طی از مطالع الاعراب

بخط احسن تقویم و آخرین تحویل ‖ با آفتاب هویت بچارم اسطرلاب

بحق آنکه دهد بچگان بستان را ‖ سپید شیر ز پستان سرسیاه سحاب

کند زاهر من دود رنگ خاکستر ‖ چو سازد آتش و قاروره ز آسمان و شهاب

چراغ علم فروزد چو خضر و اسکندر ‖ در آب ظلمت ارحام ز آتش اصلاب

بسر عطسهٔ آدم بسنت الحمد ‖ بهیکلش یدالله سرشت ز آب و تراب

بیک قیام چهار اصل و چل صباح که هست ‖ ازین سه معنی الف دال میم بی اعراب

به تخم بوالبشر و خشک سال هفت هزار ‖ بسال پانصد آخر که کرد فتح الباب

به بزم احمد و جلاب خاص و خلق خواص ‖ بسر سپارهٔ پاکش گذشته بر جلاب

بتاب یکسر ناخن فوارهٔ مه را ‖ دو شاخ چون سر ناخن فرا نمود تباب

بیار محرم غار و بمیر صاحب داق ‖ به پیر کشتهٔ غوغا بشیر شرزهٔ غاب

به بوتراب که شاه بهشت قنبر اوست ‖ فدای کعب و ترابش کواعب و اتراب

به هفت مردان بر کوه جودی و ابنان ‖ همه سفینهٔ بی رخت و بحر بی پایاب

به عنکبوت و کبوتر که پیش تر شدند ‖ همای بیضهٔ دین را ز بیضه خوار غراب

که بعد طاعت قرآن و کعبه در سجده ‖ پس از درود رسول و صحابه در محراب

نبرده ام و نبرم جز بنزد شاه سجود ‖ نکرده ام و نکنم جز بصدر خواجه مآب

چو موم نرم بگوش خزینه دار توام ‖ نیم فسرده مرا ز آتش عتاب متاب

خاقانی

صبح برآمد ز کوه چون مه نخشب زچاه ‏ ‏ ‏ ‏ ماه برآمد بصبح چون دم ماهی زآب
نیزه کشید آفتاب حلقهٔ مه در ربود ‏ ‏ ‏ ‏ نیزهٔ آن زرسرخ حلقهٔ این سیم ناب
دوش ز نوزادکان دعوت نوساخت باغ ‏ ‏ ‏ ‏ مجلس شان آب زد ابربسیم مذاب
داد بهریك چن خلعتی ازرز سرخ ‏ ‏ ‏ ‏ حلقه نوازش صبارنك زرش ماهتاب
فاخته کفت ازنخست مدح شکوفه که کل ‏ ‏ ‏ ‏ سازد ازان برك تلخ مایهٔ شیرین لعاب
بلبل کفتا که کل به زشکوفه است ازانك ‏ ‏ ‏ ‏ شاخ جنیبت کش است کل شه والاجناب
قمری کفتا زکل مملکت سرو به ‏ ‏ ‏ ‏ کاندك بادی کند کنبد کل راخراب
ساری کفتا که هست سرو زمن پای انك ‏ ‏ ‏ ‏ لاله ازو به کردشت بدشت انقلاب
صلصل کفتا باصل لاله دور نکست ازو ‏ ‏ ‏ ‏ سوسن یکرنك به چون خط اهل ثواب
تیهو کفتا بهست سبزه زسوسن ازانك ‏ ‏ ‏ ‏ فاتحهٔ صحف باغ اوست که فتح باب
طوطی کفتا سمن به بوداز سبزه کو ‏ ‏ ‏ ‏ بوی زعنبر کرفت رنك زکافور ناب
هدهد کفت ازسمن نرکس بهترکه هست ‏ ‏ ‏ ‏ کرسی جم ملك او افسر افراسیاب
جمله برین داوری بردر عنقا شدند ‏ ‏ ‏ ‏ کوست خلیفه طیور دارد مالك رقاب
صاحب سران همه بانك برایشان زدند ‏ ‏ ‏ ‏ کین حرم کبریاست بار بود تنك باب
فاخته کفت آه من کلهٔ خضرا بسوخت ‏ ‏ ‏ ‏ صاحب این بارکو ورنه بسوزم حجاب
قمری کردش نداکای شده ازعدل تو ‏ ‏ ‏ ‏ دانهٔ انجیر زرد دام کلوی غراب
مرغان بردر بپای عنقا در جلوه جای ‏ ‏ ‏ ‏ فاخته باپرده دار کرم شده در عتاب
حاجب دراین سخن چون سوی عنقارساند ‏ ‏ ‏ ‏ آمدودرخواند شان کرد پیرسش خطاب
بلبل کردش بخود کفت که نعم الصباح ‏ ‏ ‏ ‏ خود بخودی بازداد صبحك الله جواب
ایکه زانصاف توصورت منقار کبك ‏ ‏ ‏ ‏ صورت مقراض کشت بر پروبال عقاب
مابتو آورده ایم درد سرار چه بهار ‏ ‏ ‏ ‏ درد سر روزکار برده ببوی کلاب
وانکه دواسبه رسید موکب فصل ربیع ‏ ‏ ‏ ‏ دهر خزف باز یافت قوت فصل شباب
خیل ریاحین بس است تابکه روآوریم ‏ ‏ ‏ ‏ زینهمه شادی کراست کیست برتو صواب
عنقا برکرد سر کفت کزین طائفه ‏ ‏ ‏ ‏ دست یکی پرحناست پای یکی پرخضاب
کرچه همه دلکشند ازهمه کل نغزتر ‏ ‏ ‏ ‏ کان عرق مصطفی است وین دکران خاك وآب
باج ستان ملوك تاج ده انبیا ‏ ‏ ‏ ‏ کزدر او یافت عقل خط امان ازعقاب
احمد مرسل که کرد از طپش زخم تیغ ‏ ‏ ‏ ‏ تخت سلاطین زکال کردهٔ شیران کباب
بهر پلنکان دین کرد سراب ازمحیط ‏ ‏ ‏ ‏ بهر نهنکان کین کرد محیط ازسراب
از پی تأیید اوصف ملائك رسید ‏ ‏ ‏ ‏ رختهٔ شمشیر غیب تافته چون شیر غاب

قصیده

وله

عیداست وپیش ازصبحدم مژده بخمار آمده ‏ ‏ ‏ ‏ برچرخ دوش ازجام جم یك نیمه دیدار آمده
عیدآمد ازخلد برین شد سجدهٔ روی زمین ‏ ‏ ‏ ‏ هان ماه نو طغراش بین کام روز درکار آمده
کرده دران خرم فضا صید کوزنان چندجا ‏ ‏ ‏ ‏ شاخ کوزن اندر هوا اینك نکونسار آمده
صید هما یون فرنکر سیمرغ زرین پرنکر ‏ ‏ ‏ ‏ ابروی زال زرنکر بالای کهسار آمده

خاقانی

بیک لفظ آن سه خوانرا ازچه شك … بصحرای یقین آرم همانا
مرا اسقف محقق ترشناسد … ز یعقوب وز نسطور وز ملکا
کشایم راز لاهوت ازتفرد … نمایم ساز ناسوت ازهیولا
کشیشانرا کشش بینی وکوشش … بتعلیم چو من قسیس دانا
مرا خوانند بطلمیوس ثانی … مرا دانند فیلیقوس والا
بقسطنطین برند از نوك کلکم … حنوط وغالیه موتی واحیا
بدست آرم عصای دست موسی … بسازم زان عصا شکل چلیپا
فرستم نسخهٔ ثالث ثلاثه … سوی بغداد درسوق الثلاثا
بسرکین خر عیسی به بندم … رعاف جاثلیق ناتوانا
سه اقنوم وسه فرقف را ببرهان … بکویم مختصر شرح موفا
چه بود آن نفخ روز وغسل روزه … که مریم عور بود وروح تنها
هنوز آن مهر دردرج رحم داشت … که جان افروز کوهر کشت پیدا
چه بود آن نطق عیسی وقت میلاد … چه بود آن صوم مریم وقت اصغا
چه کونه ساخت ازکل مرغ عیسی … چکونه کرد شخص عاذر احیا
وکر قیصر سکالد راز زرتشت … کنم زنده رسوم زند واستا
بکویم کان چه زنداست وچه آتش … کزان پازند وزند آمد مسما
بقسطاس بسنجم راز موبد … که چون سنکش بود قسطاس لوقا
بنام قیصران سازم تصانیف … به از ارژنك چین وتنك لوشا

بس ای خاقانی ای سودای فاسد
که شیطان میکند تلقین سودا

رفیق دون چه اندیشد بعیسی … وزیر بد چه آموزد بدارا
مکواین کفر وایمان تازه کردان … بکو استغفر الله زین تمنا
فقل اشهد بان الله واحد … تعالی من مقالاتی تعالی
مسیحا خصلتا قیصر نژادا … ترا سوکند خواهم داد حقا
بمهد راستین وحامل بکر … بدست وآستین باد مجرا
بناموس وبناقوس وبقندیل … بیوحنا وشماس وبحیرا
بخمسین وبذبح ولیلة الفطر … بعید هیکل وصوم العذارا
بپاکی مریم از تزویج یوسف … بدور عیسی ازپیوند اشیا
بهبیخ وشاخ وبرك آن درختی … که آمد میوه اش ازروح معلا
که بهر دیدن بیت المقدس … مرا فرمان بخواه ازشاه دنیا
زخط استوا وخط محور … فلك را تاصلیب آید هویدا
زنشابی کجا سعد فلك راست … بتربیع صلیب باد دروا

نعت شریف

ولَه

زد نفس سربمهر صبح ملمع نقاب … خیمهٔ روحانیان کشت معنبرطناب
بال فروکوفت مرغ مرغ طرب کشت دل … بانك برآورد کوس کوس سفرکوفت خواب

جمال الدين اصفهانی

بقصر جسم در آرند باز هودج روح   مواد قالب بارد کر شود مسکون

پس آنکهی بثواب وعقاب حکم کنند   بحسب کردهٔ خود هر کس شود مرهون

یکی بحکم ازل مالك نعیم ابد   یکی بسبق قضا هالك عذاب الهون

هر آنکه معتقدش نیست این بود جاهل
وکر حکیم ارسطاالس است وافلاطون

قصیده

خاقانی

فلك کجروتراست از خط ترسا   مرا دارد مسلسل راهب آسا

بمن نامشفقند آبای علوی   چو عیسی زان ابا کردم زآبا

نه روح الله برین دیر است چون شد   چنین دجال فعل این دیر مینا

بصور صبحکاهی میشکافم   صلیب روزن این بام خضرا

شد است از آه دریا جوش من   تیمم کاه عیسی قعر دریا

مرا از اختر دانش چه حاصل   که من تاریکم او رخشنده اجزا

چه راحت مرغ عیسی را زعیسی   که همسایه است باخورشید عذرا

کرآن کیخسرو ایوان نور است   چرا بیژن شدابن درچاه یلدا

چرا عیسی طبیب مرغ خود نیست   چو اکمه را تواند کرد بینا

نتیجه دختر طبعم چو عیسی است   که بر پاکی مادر هست کویا

سخن بر طبع بکر من کواهست   چو بر اعجاز مریم نخل خرما

چو مریم سرفکنده زیر ازطعن   سرشکی چون دم عیسی مصفا

من ونا جرمکی ودیر مخران   در بقر اطبانم جای وملجا

مرا بینند در سوراخ غاری   شده مولوزن وپوشیده چوخا

مرازانصاف یاران نیست یاری   تظلم کردنم زان نیست یارا

نه از عباسیان خواهم تظلم   نه بر سلجوقیان دارم تولا

چو یوسف نیست کر قحطم رهاند   مرا چه ابن یامین چه یهودا

مرا اسلامیان چون داد ندهند   شوم برکردم از اسلام حاشا

پس ازچندین چله درعهد سی سال   شدم بنجاه کبرم آشکارا

مرامشتی یهودی فعل خصم اند   چو عیسی ترسم از طعن مفاجا

چه فرمائی که ازظلم یهودی   کریزم بردر دیر سکوبا

بکردانم زبیت الله قبله   به بیت المقدس ومحراب اقصا

شوم ناقوس بوسم زین تحکم   شوم زنار بندم زین تعدا

چو آن عود الصلیب اندر بر طفل   صلیب آویزم اندر حلق عمدا

وکر حرمت ندارندم بانجاز   کنم زانجا زراه روم پیدا

دبیرستان نهم درهیکل روم   کنم آیین مطران را مطرا

بدل سازم بزنار وبرنس   ردا وطیلسان چون پور سقا

کنم در پیش طرسیقوس اعظم   زروح القدس وابن واب محابا

جمال الدین اصفهانی

شد خاکها بخیل ونروید ازو نبات | شد شاخها عقیم ونزاید ازو ثمار
از آتش تموز ز بی آبی جهان | شد تابهای ماهی هر صحن جویبار
مرغان ز حرص دانه چو ارزن ستاره چین | ماهی ز شوق آب فلک را شمر شمار
قومی ز ناب گرسنگی از حیات سیر | قومی ز ضعف تشنه بخون کشته تیغ وار
وان همچو کبر قرص پرست وتنور دوست | وین همچو ابر قرص درانبان واشکبار
فرزند همچوسگ شده مادر گزای وشوخ | مادر چو گربه کشته جگرخای و بچه خوار
وین ازپی گیاهی باخر به گفت وگو | وان بهر استخوانی باسگ بکار زار
نمود روی تازه همی سوسن وسمن | نگشود لب بخنده همی پسته وانار
نه هیچ دستگیر مگر فضل ایزدی | نه هیچ پایمرد مگر لطف کردگار
حشو عوام خود نتوان برشمرد لیک | زاهل هنر نماند کسی اندرین دیار
ایشان شدند ونیز نماناد نام شان | تا دامن قیامت ازان قوم یادگار

در وصف رستاخیز

وله

چو درنوردد فراش امر کن فیکون | سرای پردهٔ سیماب رنگ آینه گون
مخدرات سماوی تتق براندازند | بجای ماند این هفت غرفهٔ مدهون
نه کله بندد شام ازحریر غالیه رنگ | نه حله پوشد صبح ازنسیج سقلاطون
عدم بگیرد ناگه عنان دهر شموس | فنا در آرد در زیر ران جهان حرون
فلک بسر برد اورا زشغل کون وفساد | فلک بسر برد اورا زغاو کالعرجون
مکونات همه داغ نیستی گیرند | که کس نماند ازضربت زوال مصون
نه صبح بندد برسر عمامهای قصب | نه شام گیرد برهفت حلهٔ اکسون
چهار مادر کون ازقضا عقیم شوند | بصلب هفت پدر درسلاله گرد دخون
زروی چرخ بریزد فراخهای نجوم | ززیر خاک برافتد ذخیرهٔ قارون
چهار قابله شش ماشطه سه طفل حدوث | سبک گریزند ازرخنهٔ عدم بیرون
طلاق جویند ارواح ازمشیمهٔ خاک | ازانکه کفو نباشند این شریف آن دون
نه خاک تیره بماند نه آسمان لطیف | نه روح قدس بماند نه نجدی ملعون
به نفخ صور شود مطرب فنا موسوم | به نقص وضرب بایقاع کوهها أذین
همه زوال پذیرند جز که ذات خدا | قدیم قادر حی مدبر بیچون
چو خطبهٔ لمن الملک برجهان خواند | نظام ملک ازل تا ابد شود مقرون
ندا رسد سوی اجزای مرگ فرسوده | که چند خواب فنا گرنخورده اید افیون
برون جهند زکتم عدم عظام رمیم | که مانده بود بمطمورهٔ عدم مسجون
همی گراید هرجزو سوی مرکز خویش | که هیچ جزو نگردد زدیگران مغبون
عظام سوی عظام وعروق سوی عروق | جفون سوی جفون وعیون سوی عیون
همه مفاصل ازاجزای خود شود مجموع | همه قوالب ازاعضای خود شود مشحون
چو دردمند بناقوس واشکر ارواح | چو خیل نحل شود منتشر سوی هامون

جامی

بزیر بار غم بهر شادی فرزند || نهی ز شغل معاد م پی معاش عیال
بحکم حرص وطمع میکنم بهر کشور || قصید ها ابلاغ ورسالها ارسال
مهیمنا بتعالی ذات اقدس تو || که نعت خاص وی آمد مهیمن متعال
بحق خلق عظیمت که کوههای کناه || بجنب آن نبود درعداد یك مثقال
بحق صفوت آدم که بود طینت او || سلالهٔ کل فخار ولازب صلصال
بحق شیث وعلوم ومواهبی که برو || نزول یافت زفیض سحایب افضال
بحق نوحهٔ نوح وصدای نالهٔ او || کزان فتاده درارکان دانش زلزال
به بت شکن پدرملت آنکه صولت او || هیاکل صنمی را زسنك داد زوال
به پیر کرده پسرکم که همتش افروخت || زظلمات شب هجران فروغ صبح وصال
به معجزات شبانی که اژدهای عصاش || درون کشید برون ازعدد عصا و حبال
به نفخه کردهٔ جبریل آنکه نفخهٔ او || دمید در تن مقتول خنجرآجال
بحق احمد مرسل که ازمساعی اوست || سواد اوج هدی رسته ازحضیض وبال
بصدق صدیق آن شاه دین که باز آورد || راه معذرت اصحاب رده را بقتال
بفر طلعت فاروق وظل اوکه ازان || فرار کردی شیطان مارد محتال
بشرمکینی عثمان که حیش عسرت را || جهاز ساخت ببذل ذخایر اموال
بذوالفقار علی آن دلاور عالی || که بود روزوغا قامع صف ابطال
بسر سینهٔ سلمان و درد بودردا || بنورجان صهیب وندای صبح وصال
بتابعین وباتباع تابعین یعنی || متابعان نبی در موارد افعال
برهروان ره دین که چون شمال وصبا || همی روند بیك حال درسهول وجبال
بواصلان که بعزهت سرای قدس قدم || زعالم حدثان کرده‌اند حطرحال

که جامی آنکه نهادی بپای وکردن او
زوابهای طبیعت سلاسل وغلال

ازان سلاسل واغلال مطلقش کردان || کزان قیود زبودخودش کرفت ملال
براه بندکیش جنبش بده که دران || بغیر تو نبود دیکرش مآب ومآل

چودادیش شرف کفت وکوبران دارش
که حرف شکر توساز دلسان حال ومقال

درشکایت قحط اصفهان

جمال الدین اصفهانی

ای کار سلطنت بمکان تو مستقیم || وی حصن مملکت بوجود تو استوار
دانی که بی تو حال سپاهان چکونه شد || بشنوزمن بشرح که نظمیست چون نکار
دور از من وتو دنیا درنزع اوفتاد || این واپسین دم است بآخر رسید کار
زان روی کشت زردشدوچشم چشمه خشك || عرق امل ضعیف وتن عافیت فکار
اینك کبود کشت بن ناخنان کوه || اینك سیاه شد در ودیوار روزکار
بنکر دریده جامه وشاقان صبحدم || بنکر بریده موی عروسان شاخسار
مفلوج کشته آتش ومعلول کشته باد || هم خاك باعفونت وهم آب ناکوار
ازسیل مرك عرصهٔ عالم در اضطراب || وزرنج فقر کافهٔ مردم در اضطرار

جامی

نمود نور الهی ز پردهٔ دل روی شدم ز پرتو آن مشکلات را حلال
زعلم فقه واصولش تمام دانستم که چیست مستند حکم بر حرام وحلال
شد از رواة حدیث واثر مرا روشن ره پیمبر وآیین صحب وسیرت آل
چو در سرایر قرآن شدم مجاهده کش دران مجاهده جایز نداشتم اهمال
زحد ومطلع وزهر وز بطن او کردم بقدر حوصله رفع غیاهب اجمال
نشد زعلم مجرد چو کام من حاصل روان شدم که کنم آن علوم را اعمال
زدم قدم بصف صوفیان صافی دل که نیست مقصد شان از علوم جز اعمال
صفیر ذکر زدم بالعشی والاشراق ندیم فکر شدم بالغدو والآصال
ز ذکر وفکر رسیدم بمشهدی که گرفت حجاب کون زوجه حقیقت اضمحلال
وجود واحد ونور بسیط را دیدم عیان بصورت اضواء وهیئت اظلال
نمود کثرت ظاهر ز وحدت باطن بسان دورهٔ آتش زشعلهٔ جوال
بود بقا صفت او ودر مراتب عشق نیافت نام بقا جز تعاقب امثال
ز طور طور گذشتم بسی ولی هرگز زفکر شعر نشد حاصلم فراغت بال
هزار بار ازین شغل توبه کردم لیك ازان نبود گریزم چو سایر اشغال
بلی گریز چه امکان زهر چه کلك قضا نوشت بر سر کس در مبادی آزال
چنان بشعر شدم شهره در بسیط جهان که شد محیط فلك زین ترانه مالامال
عروس دهر پی زیب گوش وگردن خویش زسلك گوهر نظمم گرفت عقد لآل
سرود عیش زگفتار من کند مطرب ره سماع زاشعار من زند قوال
اگر بفرس رود کاروان اشعارم روان سعدی وحافظ کنندش استقبال
وگر بهند رود خسرو وحسن گویند که ای غریب جهان مرحبا تعال تعال
زبسکه سوی هر اقلیم گفت وگویم رفت شدند سخرهٔ اقبال من همه اقیال
گهی زروم نوید سلام من قیصر گهی زهند فرستد پیام من جیپال
رسد زوالی ملك عراق وتبریزم عواطف متواتر منایح متوال
چه دم زنم زخراسان واهل احسانش که هستم از کفشان غرق بحر برو نوال
فضایلی که شمردم درین قصیدهٔ خویش گزافهای خطا بود ولافهای محال
دروغ ظلمت محض است ناقدان سخن ازان کنند عروسان شعر را خط وخال
صد انفعال رسد عاقبت عروسا را زمو یهای دروغش بروز عرض جمال
زعلم وفضل چه لافم به آن بود که زنند رقم حدیث مرا در صحیفهٔ جهال
درم خریدهٔ حرصم ستم رسیدهٔ آز مطیع حکم امانی مسخر آمال
بسان کوه گران جنبشم براه هدی بسان گوی سبك گردشم بکوی ضلال
هزار گنج گهر در ضمیر من پنهان زسفله طبعی خود غره گشته‌ام بسفال
ز زخم حادثه خط خط بود پی اندر پی غبارناك رخ من چو تختهٔ رمال
ز بسکه بیخردم روز وشب همی کردم زدست بیخردان سو بسو چو قرعهٔ فال

انوری

چاکر او باش اما کر مسلم کرد دت
نابود در کارگاه عالم کون وفساد
بسته بادا بر چهار ارکان بسمار دوام
پایهٔ کردون مسلم دور کردون زیر دست

بس خداوندی که براقران کن زان چاکری
چار ارکان را بهم که صلح وکاهی داوری
دور عمرت زانکه عالمرا تورکن دیکری
سایهٔ یزدان مربی حفظ ایزد برسری

ازجهان برخور بدان منکر که در خورد تونیست
نیست اودر خورد تولیکن تو اورا در خوری

حسبحال

جامی

منم چوکوی بمیدان فسحت مه وسال
بسال ششصد وهژده ز هجرت نبوی
زاوج قلهٔ پرواز کاه عز قدم
بششصد ونودو سه کشیده ام امروز
میان این دو حد از مدت بقا برمن
بپشت باز فنا دم نخست یکچندی
نکرده هیچ کنه بود چون کنهکاران
قدم زرفتن لنك وکف ازکرفتن شل
زنوك هر مژه خون جکر بیفشانده
وزان پسم نرسیده هنوز قوت عقل
زحجر مرحمت مادرم کشیده بجبر
بدست صنع معلم سپرد دست مرا
فشاند جان مرا در زمین استعداد
کشاد باصره را ازنقوش خطی شان
رساند ناطقه را در وجود لفظی شان
زحرف حرف کلام همی کنان کذرد
وزان سپس چوز پایم شکال را برداشت
زباء بسمله تاسین ختم ناس مرا
درآمدم پس ازان در مقام کسب علوم
زنحویان طلبیدم قواعد اعراب
زقول شارح هر منطقیم شد ملکه
پی دخول به بیت فواید حکمی
کهی ببر زن مشایان نهادم پای
بدست فکرت مشکل کشای بکشادم
بکاك صورت معنی نمای بنهادم

بصولجان قضا منقلب زحال بحال
که زد زمکه به یثرب سر ادقات جلال
بدین حضیض هوان سست کرده ام پروبال
زمام عمردر ین تنکنای حس وخیال
چه ورطها که کذشت ازتحول احوال
بدان مشابه که باشد طبیعت اطفال
بعهد تربیتم بسته دست و پا بدوال
دهان زخوردن بندوزبان زکفتن لال
نیامده بکلو شیر صافیم چو زلال
بپایهٔ که یمین راجدا کنم زشمال
عنایت پدر مشفق حمیده خصال
بپای طبع من ازعقل اونهاد عقال
زحرفهای هجا تخم علم وفضل وکمال
ره نظر بعر وسان عنبرین سرو بال
بمنتهای بیان درمجاری اقوال
چور هروی که بپایش بودنهاده شکال
شدم روانه بمقصد بکام استعجال
عبور داد برین منهج وبدین منوال
ممارسان فنون رافتاده در دنبال
زصرفیان شنویدم ضوابط اعلال
طریق کسب مطالب بفکر واستدلال
زدم بدرس حکیمان درجواب وسؤال
کهی بدامن اشرا قیان زدم چنکال
زشاهدان طبیعی براقع اشکال
برای فهم ریاضی بدایع اشکال

(نمود)

کبش مغرور چراگاه بهشت است هنوز
باش ناداغ فدا برنهدش اسماعیل

ناتوانند که در تربیت روح نهند
آب حیوانرا بر آتش دوزخ تفضیل

بادتا بر حوادث باضافت با تو
آب دریا و کلیم آتش نمرود و خلیل

قصیده

وله

ای چو عقل اول از آلایش نقصان بری
چون سپهرت بر جهان از بدأ فطرت برتری

مسند تست آن کزو عالی نسب شد کبریا
پایهٔ تست آن کزو ثابت قدم شد مهتری

سایه و خورشید نتوانند پیمودن تمام
کرز جاه خویش درعالم بساطی کستری

تاتو باشی مشتری را صدر و مسند کی رسد
کرد وات زرشود خور شید پیش مشتری

تودران مجمع بدین منصب رسید ستی کزو
ماه با پیکی برون شد زهره باخنیاکری

باز پس ماند زهمراهیت کرآصف بود
کاروانی کی رسد هرکز بکرد لشکری

فرق باشد خاصه اندر جلوه کاه اعتبار
آخر از نقش الهی تا بنقش آزری

آصف ار آن ملك راضبط آنچنان کردی برای
کم بجا کردی سلیمان مدتی انکشتری

آن شنیدستی که روزی کلك ازروی عتاب
آنکه بی تمکین او ناید زافسر افسری

کفت نیلوفر چوکلك ازآب سر بیرون کشد
کیست اوتاپیش کلکت درسرش افتد سری

آفتاب از بیم او کین جرم رانسبت بدوست
همچو کلکت زردشد بر کنبد نیلوفری

کرنفوذ دیو بندت پاس آهن بشکند
درع داودی کند دردستها زین پس پری

بر بساط بارکاهت جای میخ است آفتاب
چرخ کفتش خویشتن راچند برجائی بری

بادرا هردم بساطت کو یدای بیهوده رو
عرش داری زیر پاهان تابغفلت نسپری

درچنین حضرت که ازفرط تحیر کم شده
سمت وزن وقافیه بر بوفراس و بحتری

ازقصور پایه یا از قلت سرمایه دان
کر تحاشی میکنند از خدمت تو انوری

خود تو انصافش بده در بارکاه آفتاب
هیچکس خفاش راکو یدچرا می ننکری

کرخلافی رفتش اندروعده روزی درکذار
مشمر از عصیان ودانم خود زطاعت مشمری

ور زروی بندکی ترتیب نظمی می کند
تاازو روزی چنان کز بنده کان داوری

عقل فتوی میدهد کین یك تجاوز جائز است
ورنه حسان کیست خود درمعرض پیغمبری

راستی به طوطیان خطهٔ اسلام را
باوجودت خامشی دانی چه باشد کافری

نیست مطلوبش مواجب زانکه درهرنوبتی
بی تقاضا خود خداوندانه آن غم میخوری

اندرین نو بت خرد تهدید میکردش که هان
جای می بین حاصلات زیف است ناقد جوهری

عقل کفت ای انوری دانی چه مینوش این سخن
شاعری سودا مبر رو ساحری کن ساحری

لیکن ار انصاف خواهی هیچ حاجت نیست
تاطریق فرخی کوئی وطرز عنصری

چون بکفتی صدر دنیا صاحب عادل عمر
مدح کلی کفته شد دیکرچه معنی پروری

سایهٔ او بس ترا درسر که اندر صحن او
نور بخش اختران ننهاده جز نیك اختری

انوری

رفیع همت این با ستاره کرده قران
بدیع دولت آن درزمانه کشته سمر

مثال ملکت این تاج دولت سلجوق
نشان دولت آن فخر ملکت سنجر

کمال یافت بدوران ملک این دیهیم
شرف کرفت باقبال عدل آن افسر

بوقت کینه قضا درغلاف این ناخج
بکاه حمله قدر درنیام آن خنجر

همیشه در شرف ملک شادمان بادند
غلام وارکمر بسته پیش تخت پدر

خدایکانا امید داشت بنده همی
که درثنای تو بر دیکران شود سرور

ببار کاه تو هر روز بیشتر آید
کنون برسم رستاب میشود بستر

زدخل نیست منالی وخرج اوبیحد
زنفع نیست نشانی ودام او بیمر

اکرچنانچه دهدشهریار دستوری
غلام واردهد بوسه آستانهٔ در

بسوی خانه کراید زبانها پرشکر
ثناومدح خدا وند کرده دایم ر

قصیده

وله

ای صلاحیت عالم را کلك تو ضمان
رزق ذریت آدم را کف تو کفیل

سایهٔ عدل تو واصل بوجود و بعدم
منهی عزم توآکه زکثیر وز قلیل

نه سرا مر تو در پیش زشرم تغییر
نه رخ نهی تو بی رنك زننك تبدیل

حیزحزم تو چونان باصابت مملواست
که در وهیچ خلا کنج نیابد تعطیل

بسر عجز رسد عون توبی هیچ نشان
بدم جور رسد عدل تو بی هیچ دلیل

توشه ازمسرع حکم تو کند بادخفیف
خوشه ازخرمن حلم تو چند خاك کفیل

خجلت حلم تو داد است زمین را تسکین
غیرت حکم توداداست زمانرا تعجیل

کوه اکر حلم ترا نام برد بی تعظیم
ابر اکر کف ترا یاد کند بی تبجیل

کوه را زلزله چون کیك فتد در شلوار
ابر را صاعقه چون سنك فتد درقندیل

قبض ارواح کند تف سموم سخطت
بی جواز اجل وواسطهٔ عزرائیل

نشر اموات کند صوت صریر قلمت
فارغ ازمشغلهٔ صور ودم اسرافیل

خود وجود چونوئی بارد کر ممتنع است
ورنه نی فیض کسسته است نه فیاض بخیل

ای شده عرصهٔ کون از پی جاه تو عریض
ازپی مدت عمر تو اید کشته طویل

خصم اکر درپس دیوار حسد لافی زد
زان سعایت چه تراکم مکر ازسی جبل

خواب خرکوش بداندیش توخوش چندانست
کان سبرین قضا دم نزند درنا ویل

مومیائی همه دانند کرا خرج شود
هرکجا پشه به پهلو زدن آید باپیل

انتقام تونه آن اخکر اختر شرراست
که در امعای شترمرغ پذیرد تحلیل

انوری

ولیك حکم چنین کرد کردکار جهان — زحکم او نتوان یافت هیچ کونه مفر
بصیرباد فلك در حضر ترا ناصر — بعون باد خدا در سفر مرا یاور
وداع کرد بر این کونه چون برفت جهان — بسیم خام بیندود کنبد اخضر
بشکل عارض کلبرك او همی تابید — فروغ خسرو سیارکان بمشرق در
غلام وار که هنکام کوچ قافله بود — سوار کشتم بر کرهٔ هیون پیکر
پلنك هیئت وغژغادم وکوزن سرین — عقاب طلعت وعنقا شکوه وطوطی پر
بکاه پویه هوا در دوپای اومد غم — بوقت حمله صبا در دودست او مضمر
قوی قوایم وباریك دم فراخ کفل — دراز کردن وکوتاه سم میان لاغر
بوقت جلوه کری چون تذرو خوش رفتار — بکاه راهبری چون کلاغ حیلت کر
خروش دد بشنیدی زروم تا کابل — مثال موی بدیدی زهند درششتر
برین نوید رسیدم درین دیار وزمن — بکوش حضرت شاه جهان رسید خبر
مرا بحضرت عالی تقربی فرمود — برای شاه بپرداختم یکی دفتر
هزار فصل ودر والفاظها همه دلکش — هزار عقد ودرو نکتها همه دلبر
بدان امید که شاه جهان شرف دهدم — شوم بدولت او نیکبخت ونیك اختر
بهر دو علم بسازم زعلم تصنیفی — برای دولت منصور خسرو صفدر
برین مثال بود تازه باد تا عقبی — برین نهاد بود زنده نام تا محشر
بماند نام سکندر هزار وهفتصد سال — مصنفات ارسطو بنام اسکندر
جهان بخواست مرا بخت وشاعری فرمود — که هیچ عقل نمی کرد احتمال اندر
زبحر خاطر من صد طویله در برسید — بمدح شاه جهان چون شدم سخن پرور

زهی بقای تو دوران ملك رامفخر
زهی لقای تو بستان عدل را زیور

ببار کاه تو حاجب هزار چون خاقان — ببزم کاه تو خادم هزار چون قیصر
زبان تیغ تو پیوسته در دهان عدو — سنان رمح تو پیوسته در دل کافر
زامن داشته عزم تو پیش خوف سنان — زحزم ساخته عدل تو پیش ظلم سپر
باحتشام تو بنیاد جود آبادان — باحترام تو آثار بخل زیر وزبر
کشیده رخت تو خورشید برنطاق سپهر — نهاده تخت تو افلاك بربساط قمر
زوصف عدل تو باشد زبان من قاصر — زنعت حکم تو کردد زبان من مضطر
زناخج توشود کاه خشم شیر رمان — زخنجر توکند وقت کینه ببر حذر
شرف بلطف همی پرورد ترا در ملك — هنر بناز ترا پرورد همی در بر
دوشاهزاده که هستند ازین درخت سخا — مبارك وهنری کامران ونام آور
کزیده سیف الدین آن اختیار ملك وشرف — ستوده عزالدین آن افتخار عدل وهنر
اسیر ناخج این کشته ژنده پیلی مست — ذلیل خنجر آن کشته شرزه شیری نر
سزد زپیکر خورشید چتر ایشان طوق — رسد زشهپر سیمرغ تیر آنرا پر
سخای این شده ایام جور را قارون — عطای آن شده فرزند عدل را مادر

انوری

درین لطافت جای من از برای امید   بفال نیك گزیدم سفر بجای حضر
نماز شام زصحن فلك نمود مرا   عروس چرخ که بنهفت روی درچادر
بدان صفت که شود غرق کشتی زرین   بطرف دریا چون بگسلد ازو لنگر
بگرد گنبد خضرا چنان نمود شفق   که گرد خیمهٔ مینا کشیده شقهٔ زر
ستارگان همه چون لعبتان سیم اندام   بسوك مهر پراگنده نیلگون معجر
بنات نعش همی گشت گرد قطب چنان   که گرد حقهٔ پیروزه گوهرین زیور
بدان مثال همی تافت راه کاهکشان   که بر بنفشه ستان برکشیده صف عبهر
زتیغ کوه بتابید نیمشب پروین   چنانکه درقدح لاجورد هفت درر
سپهر گفتی نقاش مانی گشت   که هرزمان بنگارد هزار گونه صور
زبرج جدی بتابید پیکر کیوان   بشکل شمع فروزنده درمیان شمر
همی نمود درخشنده مشتری در حوت   چنانکه دیدهٔ خوبان زعنبرین چادر
زطرف میزان می تافت پیکر مریخ   بدان صفت که می لعل رنگ درساغر
چنانکه عاشق ومعشوق درنقاب کتان   بتافت تیر در افشان وز هرهٔ ازهر
برسم لعبت بازان سپهر آینه رنك   زمان زمان بنمودی عجایب دیگر
فلك بلعبت مشغوف ومن بتوشهٔ راه   جهان ببازی مشغول ومن بعزم سفر
درین هوس که خرامان نگارمن برسید   بدان صفت که برآید زکوه پیکر خور
فروشکسته بعناب عنبرین سنبل   فروشکسته بخوشاب بسدین شکر
همی گرفت بلؤلؤ عقیق دریاقوت   همی نهفت بفندق بنفشه درمرمر
سرشك نرگس اومی نمود برزلفش   چنانکه ریخته برسبزه دانهای گهر
زبسکه بررخ خورشید زد دودست بخشم   گلش چوشاخ سمن گشت وبرك نیلوفر
بطعنه گفت که عهد ووفای عاشق بین   بطنز گفت که مهرووفای دوست نگر
نبود هیچ گمانی مرا که دشمن وار   بدین مثال ببندی بهجر دوست کمر
مجوی هجر من وشاخ خرمی مشکن   متاب رخ زمن وجان خوشدلی منکر
بجای ملحم چینی منه هوا بالین   بجای اطلس رومی مکن زمین بستر
خدای گفت حضرهست برمثال بهشت   رسول گفت سفر هست برمثال سقر
کجا شوی توکه بیروی من نیابی خواب   کجا روی توکه بیروی من نه بینی خور
درین دیار بحکمت نه بینمت همتا   درین سواد بدانش نیابمت همسر
کمینه چاکر علمت هزار افلاطون   کهینه بندهٔ فضلت هزار اسکندر
زشکلهای توعاجز هزار بطلیوس   زحکمتهای توقاصر روان بومعشر
توآنکسی که زفضل توفاضلان عراق   بخاك پای توروشن همی کنند بصر
جواب دادم کای ماهروی غالیه موی   بآب دیده مزن بردل رهی آزر
قرار گیروز سامان روزگار مگرد   صبور باش وزفرمان ایزدی مگذر
هوانکرد تن من درین فراق وداع   رضا نداد دل من باین قضا وقدر

انورى

كه شب راتيركى چندان بماند | كه رخ پيدا كند خورشيد ازهر
جهان ازفتنه طوفانست ودروى | پناه حلم تو كشتى و انكر
وكرمن بنده راحرمان همى داشت | دوروزازخدمتت مهجور ومضطر
چودارم حلقهٔ عهدتودر كوش | بيك جرمم مزن چون حلقه بردر

تو مخدوم قديمى انورى را
چنان چون بوالفرج رابو المظفر

مرادركاه تو قبله است ودروى | اكركفران كنم چه من چه كافر
نميكويم كه تقصيرى نرفته است | درين مدت كه نتوان كرد باور
وليكن اختيار من نبوده است | كه مجبور فلك نبود مخير
ازين بى پاوسر كردون كردان | بسر كردانئ بود ستم ايدر
كه كرتقريرآن بودى درامكان | زبانم اندكى كردى مقرر
بايرامى كه دادم عفو كن زانك | بود كستاخ تر ديرينه چاكر
هميشه تابوددى پيش امروز | هميشه تابوددى بعد ازآذر
همه آذرت بادى باد مقرون | همه امروزت ازدى بادخوشتر
حساب عمر توچون دوركردون | بتكرارى كه برنايد مكرر
چنان چون مرجع اجزاسوى كل | زكان بادست رادت مرجع زر
نكوخواهت نكونام ونكوبخت | بداند يشت بد آيين و بد اختر
همه روزت چوروز عيد خرم | همه سالت نشاط وجام ساغر

قصيده

وله

خوشا نواحى بغداد جاى فضل وهنر | كسى نشان ندهددرجهان چنان كشور
سواد او بمثل چون پرند زنكارنك | هواى او بصفت چون نسيم جان پرور
بخاصيت همه سنكش عقيق لؤلؤبار | بمنفعت همه خاكش عبير غاليه بر
صبا سرشته بخاكش طراوت طوبى | هوانهفته درآبش حلاوت كوثر
كنار دجله زتركان سيمتن خلخ | ميان رحبه زخوبان ماه رخ كشمر
هزار زورق خورشيد شكل برسرآب | بران صفت كه پراكنده برسپهر اختر
بوقت آنكه ببرج شرف رسد خورشيد | بكاه آنكه بصحرا كشد صبا لشكر
دهان لاله كند ابر معدن لؤلؤ | كنار سبزه كند باد مسكن عنبر
بشبه باغ شود آسمان بوقت غروب | بشكل چرخ شود بوستان بوقت سحر
بوقت شام همى اين بآن سپارد كل | بكاه بام همى آن باين دهد اختر
برنك عارض خوبان خلخى درباغ | ميان سبزه درافشان شودكل احمر
شكفته نركس بويابطرف لاله ستان | چنانكه درقدح كوهرين مى اصفر
زبرك لاله فروزان بدان صفت كه بود | زمشك وغاليه آكنده بسدين مجمر
نواى بلبل وقمرى خروش هكه وساز | همى كند خجل لحنهاى خنياكر

انوری

مؤخر عهد ودر دانش مقدم
مقدم عقل ودر رتبت مؤخر
بجنب رایش اجرام سماوی
چو باخورشید اجسام مکدر
نه اوج قدر اورا هیچ پستی
نه بحر طبع اوراهیچ معبر
ندارد عقل بیعدلش هدایت
نگیرد باز بی سعیش کبوتر
یقینی چون کمان اونبا شد
نباشد دیدهٔ احول چو اعور
بوهمش قوت آن هست کز دهر
بکر داند بدو نیك مقدر
بقدرش قوت آن هست کز سهم
کند پیش قضا سد سکندر
کفش بحریست موجش جود وبخشش
خطش تاریست پودش مشك وعنبر
اکرنه نهی کرد ستی زاسراف
خدارا نهی اونهی است منکر
زافراط سخای اوشد ستی
جهان درویش ودرویشی توانکر
سموم قهرش اندرلجهٔ بحر
صبای لطفش اندر شوره وبر
برآرد ازمسام ماهی آتش
برآرد ازغبار تیره عرعر
نه باآرام حلمش خاکرا صبر
نه با تعجیل امرش باد راپر
بجنب این خفیف اثقال مرکز
به پیش آن کسل اعجال صرصر
کرش بهتان نهد خصم بداندیش
ورش عصیان کند چرخ ستمکر
لعاب این شود چون آب افیون
نجوم آن شود چون جرم اخکر
اکرنه کلك اوشد ناف آهو
وکرنه طبع اوشد ابرآذر
چرابارد بنطق این در دریا
چرا ریزد بنوك آن مشك اذفر
درین جنبش اکرچه قوت نفس
فلك راعلتی باشد دیکر
نظام کاراو باشد که اورا
همی ازباختر آرد بخاور

ایاطبع تو براحسان موافق
ویابخت تو براعدا مظفر

توئی آنکس که کرخواهی براری
بقهر از صبح عالم شام محشر
توئی آنکس که کرخواهی برائی
بلطف ازجوف دوزخ آب کوثر
نیاورد است فرزندی به ازتو
جهان ازنه پدر وزچار مادر
توعقلی بودهٔ دربدء وابداع
هدایت راچنان لابد ودرخور
کهجز نورتونا اکنون نبود است
هیولی رابصورت هیچ رهبر
زمین پیش وقار تو مخفف
جهان پیش کمال تو محقر
خرد جزدر دماغ تو شمیده
سخن جزدر ثنای تو مزور
تو پیش ازعالمی کرچه دروئی
چو علم معنوی درلفظ ابتر
کند بالطف اودوران کردون
جهان چون باسمندر طبع آذر
بود باتوهدر وسواس شیطان
چنان چون باپسر تعلیم آزر
حوادث چون بدرکاهت رسیدند
ندیدی کس ازایشان فتنه راسر

انوری

خسروا بنده را چو دو سالست
که همی آرزوی آن باشد

کز ندیمان مجلس ار نشود
از مقیمان آستان باشد

بخرش پیش از آنکه بفروشی
وانکهت رایکان گران باشد

چه شود گر ترا درین سودا
دست بوسید نی زیان باشد

یا چه باشد که در ممالک شاه
شاعری خام قلتبان باشد

لیکن اندر بیان مدح و غزل
موی موبش زبان زبان باشد

تا شود پیر همچو بخت عدو
هم درین دولت جوان باشد

تا هوای خزان و بهمن و دی
زرگر باغ و بوستان باشد

باغ ملک ترا بهاری بار
نچنان کز پیش خزان باشد

خطبها را زبان بذکر تو تر
تا ممر سخن زبان باشد

سکه ها را دهان بنام تو باز
تا ز زر در جهان نشان باشد

مدتت لازم زمان و مکان
تا زمان لازم مکان باشد

همتت ملک بخش و ملک ستان
تا بگیتی ده و ستان باشد

در جهان ملک جاودانت باد
خود چنین ملک جاودان باشد

قصیده

وله

چو زیر می کز چرخ مدور
نهان شد جرم خرشید منور

مه عید از فلک رخساره بنمود
نه پیدای تمام و نه مستر

چو تیغ ناخنی بر لوح مینا
چو شست ماهئ در بحر اخضر

ز عونش در عنایت چار عنصر
ز سیرش با سعادت هفت کشور

غنی و نعمت او دانش و دین
سخی و بخشش او حشمت و فر

وفاق او صلاح اهل عالم
نفاق او فساد کون جوهر

خیالات ثوابت در خیالم
چنان آمد همی بحد و بیر

که اندر چرخ کحلی کرده ترتیب
هزاران در و می وارید و گوهر

شهاب تیز رو چون بست این تیر
گذاره کردد از پیروزه مغفر

مجره کفتیٔ تیغ گهر دار
نهادستی بزنگاری سپر بر

بشاخ ثور بر شکل ثریا
چو می وارید کون بار صنوبر

بنات النعش کرد قطب کردان
گهی از جرم زیر و گاه از بر

چو کرد مرکز ای خدا وند
قضای ایزدی دادار و داور

وزیر ملک سلطان معظم
نصیر دین یزدان پیغمبر

جهان مجد محمود آنکه از جاه
جهان مجدش گرفت از پای تا سر

انوری

عـداش ار بازمین بخشم شود — امن بـیرون آسمان باشـد
قهرش ار سایه درجهان فکند — زندگانی دران جهان باشد
مرگ رادایم ازسیاست او — تب ولرز اندر استخوان باشـد
هرکجا خطبه شد بنام سخاش — نطق را دست بردهان باشد
هرکجا سکه شد بنام ونشانش — بخل بی نام و بی نشان باشـد

ای قضا قدرتی که با حزمت
کوه بی تاب و بی توان باشد

رایتت آیتی کـه درحرفش — فتح تفسیر وترجمان باشـد
من نکویم که جز خدای کسی — حال کردان وغیب دان باشد
کویم ازرای ورایتت شب وروز — دوا ثردر جهان عیان باشد
رای توراز هـاکـند پیدا — که زنقد بردر نهان باشـد
رایتت فتنها کـند پنهان — که چواند یشه بیکران باشـد
لطفت ارمایهٔ وجود شود — جسم را صورت روان باشـد
باست اربانك برزما نه زند — کرك راسیرت شبان باشـد
نبـود خـط روزئی مجـری — کرنه دست تواش ضمان باشد
نرسـد کار عالمی بنظام — که نه پای تودر میان باشـد
درجهانی وازجهانی بیش — همچو معنی که در بیان باشد
آفرین برتو کافرینش را — هرچه کوئی چنین چنان باشد
روز هیجا که ازدرخش سنان — کرد راکسوت دخان باشد
در تن اژدهـای رایتها — بادرا اعتدال جان باشـد
شیرکردون چوعکس شیر درآب — پیش شیر علم ستان باشـد
هم عنان امل سبك کردد — هم رکاب اجل کران باشـد
هرسبو کز اجـل شکسته شود — برلب چشمهٔ سنان باشـد
هرکمین کز قضا کشاده شود — از پس قبضهٔ کمان باشـد
اشـك بردر عهای سیمابی — نسخهٔ راه کهکشان باشـد
چـون بجنبد رکاب منصورت — آن قیامت که آن زمان باشـد
هرکه راشدیقین که حملهٔ تست — راه هستیش در کمان باشد
روح روح الامین دران ساعت — نه همانا که در امان باشـد
نبـود هیچکس بجـز نصرت — که دمی با توهم عنان باشـد
هرمصافی که اندرو دونفس — تیغ را باکفت قران باشـد
صدقران وحش وطیرراپس ازان — فلك ازکشته میزبان باشـد
قبضهٔ خنجرت جهانگیر است — کرچه یك مشت استخوان باشـد

انوری .

از اعتدال هوائی که دولت دارد / جهان را چو نبات انتمای نشو ونماست
فلك زجود تو سازد لطیفهای وجود / مگر که منبع جود تو مصدر اشیاست
کف جواد ترا هرخواست کفت سخیست / سپهر کفت بخوانش سخی که عین سخاست
جهان بطبع کراید بخدمت تو که تو / بذات کل جهانی وکل او اجزاست
وجود خوف ورجا فرع خشم وحلم تواند / که خشم وحلم تو اصل مزاج خوف ورجاست
قضا چو ذات ترا دید کفت نیست عجب / جهان کذشت هنوز اندرون تن تنهاست
اکر فنا در هستی بکل دراندا ید / ترا چه باك نه ذات تو مستعد فناست
وکر بقا نبود در جهان ترا چه زمان / بقا بذات تو باقی نه ذات تو بقاست
تبارك الله ازان آب سیر وآتش نعل / که بارکاب تو خاکست وباعنانت هواست
بوقت رفتن وطی کردن مسالك ملك / هواش فدفد ودریا سراب وکه صحراست
نشیب وبالا یکسان شمارد از پی انك / بکام او بجهان نه نشیب ونه بالاست
جهان نوردی کام وزش ار برانکیزی / بعالمیت رساند که اندرو فرداست
سپهر اکر بدل خویش صورتی سازد / زرش چو صورت اسپی بود که بر دیباست
نه صاحبا ملکا آرزوی خدمت تو / دلم قرین عذابست ودیده جفت بکاست
ولیك آمدنم نیست ممکن از پی آن / که در رفتنم بسرین ونشستنم بقفاست
همی به پشت چو کشتی سفر نیارم کرد / که راه وادی دشوار وعبره چون دریاست
چنان مدان که بتغافل نموده باشم ازان / که برکماهی حال من این قصیده کواست
بلی کناه بزرکست اکرچه عذری هست / که کر بکویم کویند برتو جای دعاست
ولیکن از بدن مرده ریك نیست چنان / که خدمت تو کنند جان بازمانده بجاست
بمن سؤال وجواب امور دیوان را / تعلقی نبود کان شمار ورسم شماست
سؤالکی است درین حالتم زغایت لطف / کمان من نه چنین است کان نه ازبیاست
زغایت کرم تست باز خامی من / که باکاه چنان منکرم امید عطاست
بدین دقیقه که راندم کمان که دیده مبر / به بنده کرچه کدائی شریعت شعراست
سرم بظل عنایت بپوش بس باشد / که سالهاست که درتف آفتاب عناست
همیشه تا بجهان اند روز دور فلك / شبست وروز درین هردو ظلمت است وضیاست
شبت همیشه زاقبال روز روشن باد / که روز روشن اقبال تو شب اعداست
بخرمی وخوشی بکذران جهان که جهان / بهرچه جز خوشی وخرمی همه سوداست

قصیده

وله .

کردل ودست بحر وکان باشد / دل ودست خدایکان باشد
شاه سنجر که کمترین خدمش / در جهان پادشه نشان باشد
پادشاه جهان که فرمانش / برجهان چون قضا روان باشد
آنکه باداغ طاعتش زاید / هرکه زابنای انس وجان باشد
آنکه بامهر خازنش روید / هرچه زجنس بحر وکان باشد

بدست ماچواز ین حل وعقد چیزی نیست
بعیش ناخوش وخوش کر رضادهیم سزاست

که زیر کنبد خضرا چنان توان بودن
که اقتضای قضا های کنبد خضراست

چودر ولایت طبع ازو کریزی نیست
که برطباع موالید والی والاست

کسی چه داند کین کوز پشت مینا رنك
چه کونه مولع آزار مردم داناست

نه هیچ عقل براشکال دوراو واقف
نه هیچ دیده براسرار حکم او بیناست

چه جنبش است که بی اولست وبی آخر
چه کردش است که بی مقطع است وبی مبداست

مرا زکردش این چرخ آن شکایت نیست
که شرح آن بهمه عمر ممکنست ورواست

زمانه را اکراین یك جفاست بسیا راست
بجای من چه کزین کونه صدهزار جفاست

چه عزم خدمت آن بارکاه دید مرا
که صحن وسقفش بیغارهٔ زمین وسماست

چودید کزپی تشریف نعمت وجاهم
چوبندکان ویم قصد حضرت والاست

بدست حادثه بندی نهاد برپایم
که همچو حادثه کاهی نهان وکه پیداست

سبك بقوت وچونان کران بقوت طبع
که پشت طاقتم ازبار اوهمیشه دوتاست

نظر بحیله زاعضا جدا نمیکندش
کراست بند براعضا که آنهم ازاعضاست

عصاست پایم ودر وضع آفرینش خلق
شنیده که کسی رابجای پای عصاست

اکرچه دل هدف تیر محنت است وغمست
وکرچه تن سپرتیغ آفتست وبلاست

زروزکار خوش است اینهمه جزا نکه لبم
زدست بوس خداوند روزکار جداست

خدایکان وزیران مشرق ومغرب
که در وزارت صاحب شریعت وزراست

سپهر فتح ابوالفتح طاهر آن صاحب
که برسپهر کمالش سپهر کمز سهاست

پناه ملت وپشت هدی وناصردین
که دین وملت ازوجفت نصرتست وبهاست

جهان خواجکی آن خواجهٔ جهان که نکاه
بخواجکان ممالك برش علو وعلاست

زمانه ملکی کرزکلك وخاتمش درملك
هزار بند وکشاد وهزار برك ونواست

زبار حلمش در جرم خاك استسلام
زتف قهرش در طبع آب استسقاست

زمهر اوست که نار سپهر با پوداست
زعدل اوست که خار زمانه باخرماست

قضاش کفت بدستت دهم زمام جهان
زمانه کفت که اوخود جهان مستوفاست

بخط طاعت فرمان درش وحوش وطیور
زپرسایهٔ عدل اندرش رجال ونساست

ایا سپهر نوالی که پیش صدق وسخات
سخای ابر دروغ ونوال بحر دغاست

به پیش رفعت توچرخ کوئیا پست است
بجای دانش توعقل کوئیا شیداست

توآنکسی که زبهر ثنا ومدحت تو
بمادح توبرازروزکار مدح وثناست

بدر که توفلك راکذر بپای ادب
بجانب توقضارا نظر بعین رضاست

عیار قدر توآن اوجها که برکردون
عیال دست توآن موجها که دردریاست

زسور مجلس تست آن طرب که درزهره است
زبهر خدمت تست آن کمر که برجوزاست

نوال دست تراموج بحر وبذل سحاب
مسیر امر ترا بال برق وپای صباست

چون باد صبا بخلق نیکو | چون ابر سخا بدست واهب
معمور بجنبش اقالیم | منصور بدولتش کتایب
ازخون مخالفان طاغی | وزمغز محاربان حارب
آلوده هزبر را براثن | اندوده عقاب را مخالب
مکشوف بکوشش وبه بخشش | مشغوف بقادم ومذاهب
در قبضهٔ علم او مهمات | درسایهٔ صدق او تجارب
یك عالم صد هزار جاهل | یك صادق صد هزار کاذب
عقل ونظرش سرمساعی | جود وکرمش در مواهب
در مسکن علم وعدل ساکن | برمرکب قدر وجاه راکب
مجموع مکارم ومعالی | قانون مفاخر ومناقب

ای هر ملکی ترا مخاطب
وی هر ملکی ترا مخاطب

نام تو چو آفتاب معروف | کام تو چو روزکار غالب
در کاه توعام را مطامع | ایوان توخاص را مکاسب
کردون بستایش تومایل | اختر بپرستش تو راغب
کفتار ترا ائمه عاشق | دیدار ترا ملوك طالب
منشور تو درج پر جواهر | ایوان تو برج پرکواکب
چون ماه ترا هزار منهی | چون تیر ترا هزار کاتب
چالاك تر از عصای موسی | فرخ قلمت که مأرب
ای جود ترا بحار خازن | وی حلم ترا جبال نایب
روشن بتوکشت شغل کیتی | شارق بتوکشت شمس غارب
تاهست علوم رامبادی | تاهست امور را عواقب
حکم تو همیشه باد باقی | عزم تو همیشه باد ثاقب
باچرخ کمال تو مشارك | باد هرجمال تو مصاحب

قصیده

اکر محول حال جهانیان نه قضاست | چرا مجاری احوال برخلاف رضاست
بلی قضاست بهر نیك وبدعنانکش خلق | بدان دلیل که تدبیرهای جمله خطاست
هزار نقش برآرد زمانه و نبود | یکی چنانکه درآینهٔ تصور ماست
کسی زچون وچرا دم نمی تواند زد | که نقشبند حوادث ورای چون وچراست
اکرچه رنك همی امهات آمیزند | درین سراچهٔ کون وفساد نشو ونماست
تفاوتی که درین نقشها همی بینی | زخامه ایست که دردست جنبش آباست

نیست در عالم که جز تو کس خدا وندم بود | هست بر علمم کرام من عنده ام الکتاب
دانی آخر چون توئی را چون منی باشد ضرور | چون کنم برداشتم ازروی این معنی نقاب
گر تو خواهی ور نخواهی بنده ام تازنده ام | این سخن کوتاه شد والله اعلم بالصواب
تاخیام چرخ رانبود شرج همچون ستون | تاطناب صبح رانبود گره چونانکه تاب
در جهان جاه لشکر گاه اقبال ترا | خیمه اندر خیمه بادا وطناب اندر طناب
عرض تو چون جرم گردون باد ایمن از فساد | عمر تو چون دور گردون باد بیرون از حساب
از بلندی پایگاه دولتت فوق الفلك | وز نژندی جایگاه دشمنت تحت التراب

قصیده

گشت ازدل من قرار غایب | کارم نشود به ازنوایب
دل غمخور و دلفریب شادان | غم حاضر و غمگسار غایب
بر ضعف تنم قضا مؤکل | بر سوز دلم قدر مواظب
افلاك برمح طعنه طاعن | ایام بسیف هجر ضارب
ماتیم و شکایت احبا | ماتیم وملامت اقارب
آشفته دل ازجهان جافی | آسیمه سر ازسپهر غاضب
بر چهره دلیل شمع سوزان | بردیده رسیل دمع ساکب
آسیب عوایق ازچپ وراست | آشوب خلایق ازجوانب
هر مستوئی ز وصل مغلوب | هر ممتنعی زهجر واجب
شاخ گل عیش ماعوانی | برك گل انس ما قواضب
با این همه فتنه شوق مفتی | با این همه غصه عشق خاطب
معشوق بتی که هست پیوست | عشقش چو زمانه پرعجایب
با شمس وقمر برخ مساعد | با شهد و شکر بلب مناسب
از نوش بعل درش لآلی | وز مشك بکلبرش عقارب
چین کله برعقیق چینی | تیر مژه بر کمان حاجب
رخساره چو گلستان خندان | زلفین چو زنگیان لاعب
باروح دو بسدش معاشر | باعقل دو نرکسش معاتب
از توبه برآمده زخالش | هر روز هزار مرد تایب
جماش بدان دوچشم عیار | قلاش بدان دوزلف ناهب
شیرینی لطفش ازنوا در | زیبائی وصفش ازغرایب
زیبا بود آن سخن که باشد | دیباجهٔ آفرین صاحب

صدر انور را مؤید الملك
دست ودل ودیدهٔ مراتب

دریای کرم همای صافی | خورشید فرح فزای صایب
ممدوح ائمهٔ سلاطین | مشهور مشارق ومغارب

لایق حال خود از شعر معزی یك دو بیت | شاید ار تضمین کنم کان هست تضمین صواب
کاندرین مدت که بودستم ز دیدار تو فرد | جفت بودم با شرا ب و با کباب و با رباب
بود اشکم چون شراب سرخ در زرین قدح | ناله چون زیر رباب ودل بر آتش چون کباب
تا طلوع آفتاب طلعت تو کی بود | یك جهان جان بود ودل همچو قصب در ماهتاب
در زوایای فلك با وسعت او روز وشب | ذرهٔ را کنج نه از بس دعای مستجاب
دل ز بیم آنکه باد سرد بر تو بگذرد | روز وشب چونانکه ماهی را براندازی ز آب
ما چو برك بید وقومی از بزرگان در سکون | دایم اندر عشرتی از خورد برکی چون سراب
انوری آخر نمی دانی چه می گوئی خموش | کاو پای اندر میان دارد مران خر در خلاب
شکر یزدانرا که گردون با تو حسن عهد کرد | تا نتیجه حسن عهد اوشد ابن حسن المآب
ای سپهر ملك را اقبال تو صاحبقران | وی جهان عدلرا انصاف تو مالك رقاب
آسمانی نه که ثابت رای نبود آسمان | آفتابی نه که زاید نور نبود آفتاب
سیر امرت چون مسیر اختران بی ارتداد | روز عزمت چون قضای آسمان بی انقلاب
پای حلم تو ندارد خاك هنگام درنك | دست حکم تو ندارد باد هنگام شتاب
قهرت اندر جام زهره زهر گرداند عقار | لطفت اندر کام افعی نوش گرداند لعاب
ملك را کلك تو از دیوان دولت پاك کرد | ملك گوئی آسمانستی وکلك تو شهاب
گر نشیند پای باست در پر نای تبت | خون شود در ناف آهو بار دیگر مشك ناب
در کفت آرام تا دیده زگیتی جز عنان | دیگران در پایت افتاده زخواری چون رکاب
تا بدود دخان بارنده گردد چون سحاب | گر بیفتد بر فلك از دست تو یك فتح باب
عدل تو چندین عمارت کرد در گیتی که نیز | تا ابد کسری نیارد کرد می مست وخراب
جود و دستت هر دو همزادند همچون رنك وگل | کی توان کردن جدا رنك از گل وبوی از گلاب
بخشش بی منت و احسان بی لافت کنند | ابر و دریارا زخجلت خشك چون دود وسراب
خود خراب آباد گیتی نیست جای تو ولیك | گنجها ننهند هرگز جز که در جای خراب

آسمان قدرا زمین حلما خداوندا مکن
با کسی کز تو گریزش نیست بی جرمی عتاب

ای ز استسلام انصاف تو جز بخت ترا | یك جهانرا برده اندر سایهٔ عدل تو خواب
خود نکرد ستم به مهجوری مران زین ساختم | حق همی داند بری السا حتم من کل باب
از پی صاحب غرض رفتم بیفتادم زراه | این مثل نشنیدهٔ باری اذا کان الغراب
چین ابروی تو بر من رستخیز آرد فکیف | روزها شد تا سلامم را نفرمودی جواب
داشت روشن روز عیشم آفتاب عون تو | وزعنا آمد شبم حتی توارت بالحجاب
لطف تو هر ساعتم گوید که هین الاعتذار | قهر تو هر لحظه ام گوید که هان الاحتساب
من میان هر دو با جانی بغر غر آمده | در کف غم چون تذروی مانده در چنك عقاب
خود روا داری که چشمی کز جهان روشن به است | هر شبی پر باشد از خون وتهی باشد زخواب
از فلك در بندگی تو سپر هم نفکنم | گر بخون من کند تیغ حوادث را خضاب

سرجفت کند افعی قربان وچه آن دید ‌ ‌ پرواز کند کرکس ترکش طیرانرا
ازعکس سنان وسلب لعل طرازش ‌ ‌ میدان هوا طعنه زند لاله ستانرا
کاهی زفغان نعره کند راه هواکم ‌ ‌ که نعره بلب در شکند پای فغانرا
درهیچ رکابی نکند پای کس آرام ‌ ‌ آن لحظه که دستت حرکت دادعنانرا
چشم زره اندر دل کردان بشمارد ‌ ‌ بیواسطهٔ دیدن شربان ضربانرا
هرسمت غباری که زجولان توخیزد ‌ ‌ چون باد خورد شیر علم شیر ژیانرا
هرلحظه شود رمح ودردست توشکلی ‌ ‌ از بسکه بجنبد چه شجاع وچه جبانرا
شمشیر توخوانی نهد از بهر ددودم ‌ ‌ کر کاسهٔ سر کاسه بود سفره وخوانرا
قارون کند اندر دونفس تیغ جهادت ‌ ‌ یك طایفه میراث خوردمرثیه خوانرا
تودر کنف حفظ خدائی وجهانی ‌ ‌ طعمه شد کان حوصلهٔ هون وهوانرا
تابار دکر پیروجوان کردد هرسال ‌ ‌ کیتی وبتدریج کند پیر جوانرا
کیتی همه در دامن این ملك جوان باد ‌ ‌ تا حصر کند دامن هرچیز میانرا
باقی بدوامی که در آحاد سنینش ‌ ‌ ساعات شمارند الوف دورانرا
قایم بوزیری که زآثار وجودش ‌ ‌ مقصود عیان کشت وجود حیوانرا
صدری که بجز فتوی مفتی نقادش ‌ ‌ در ملك معین نکند آیت شانرا
درحال رضا روح فزاینده بدن را ‌ ‌ دروقت سخط پای کشاننده روانرا
آنخواجهٔ دیرینه که تدبیر صوابش ‌ ‌ دربندکی شاه کند قیصر وخانرا
دستور جلال الدین کزدر که عالیش ‌ ‌ انصاف رساند هرانصاف رسانرا
انجاکه زبان قلمش درسخن آید ‌ ‌ بر معجزه تفصیل بود سحر بیانرا
وانجاکه محیط کف او ابربرانکیخت ‌ ‌ برابر کشد حاصل باران بنانرا
ازسیرت وشان رشك ملوك ملك آمد ‌ ‌ حاصل نتوان کرد چنین سیرت وشانرا
ازمرتبه دانیست درین مرتبه دانی ‌ ‌ یزدان ندهد مرتبه جز مرتبه دانرا
تاهیچ کمان کم نکند روز یقین را ‌ ‌ تاهیچ خبر خم ندهد پشت عیانرا
این پایکه تخت کیانی وشهی باد ‌ ‌ وین هردو دومقصد شده شاهان وکیانرا
شه ناکذرانست چوجان دربدن ملك ‌ ‌ یارب تونکهدار مراین ناکذرانرا

قصیده

این که می بینم به بیداریست یارب یابخواب ‌ ‌ خویشتن رادرچنین نعمت پس ازچندین عذاب
این منم یارب درین مجلس بکف جزء مدیح ‌ ‌ وان توئی یارب دران مسند بکف جام شراب
آخر آن ایام ناخوشتر زایام مشیب ‌ ‌ رفت وآمد روزکاری خوشترازعهد شباب
کرچه دانم در فراق خدمت تو داشتند ‌ ‌ هرکه بوداز عمرووزید وخاص وعام وشیخ وشاب
اشك چون باران زکثرت دیده چون ابرازسرشك ‌ ‌ نوحه چون رعدازغریو وجان چوبرق ازاضطراب
حال من بنده زحال دیکران بودی بتر ‌ ‌ حال رعد الحق بتر باشد که باشد بیرباب
ازجهان نومید کشتم چون زتوغایب شدم ‌ ‌ هرکه کفت ازاصل کفتست این مثل من غاب خاب

بادام دومغزاست که از حجر الماس — نادا ده لبش بوسه سراپای فسانرا
ژاله سپر برف ببردا ز کتف کوه — چون رستم دستان بخم آورد کمانرا
که بیضهٔ کافور زیان کرد و که سود — بینی که چه سوداست مر این مایه زیانرا
از غایت تری که هوا راست عجب نیست — کر خاصیت ابر دهد طبع دخانرا
کرنا بزهٔ ابر نشد پاك بریده — چون هیچ عنان باز نه پیچد سیلانرا
ورا بر نه درد ایکی طفل شکوفه است — بازان سوی ابر از چه کشاد است دهانرا
ورلالهٔ نورسته نه افروخته شمعست — روشن زچه دارد همه اطراف مکانرا
نی رمح بهاراست که در معرکه کرداست — از خون دل دشمن شه لعل سنانرا

فیروزشه عادل ومنصور ومعظم
کز عدل دکرباره بنا کرد جهانرا

آن شاه سبك حمله که در کفهٔ جودش — بیوزن کند رغبت او حمل کرانرا
شاهی که چو کردند قران پیلك ودستش — البته کمان خم ندهند حکم قرانرا
منعش بفلك بازدهد طالع بدرا — حکمش بعمل بازبرد عامل جانرا
کر باره کشد راعی حزمش نبود راه — جز خارج اونیز دخول حدثانرا
وز پره زند لشکر عزمش نبود تك — جز داخل اونیز ردیف سرطانرا
کرثور چو عقرب نشدی ناقص وبی چشم — در قبضهٔ شمشیر نشاندی دبرانرا
ای ملك ستانی که بجز ملك سپاری — باتو ندهد فائده یك ملك ستانرا
درنسبت شاهی توهمچون شه شطرنج — نامیست دکر هیچ نه بهمان وفلانرا
توفرص سپهری وبخواند بهمین نام — خباز که جلوه کری هیأتنانرا
جز تشنکی خنجر خونخوار توکیتی — هم کاسه کجا دید فنای عطشانرا
جز عرصهٔ بزم کهر آکین توکردون — هم کوشه کجا یافت ره کاهکشانرا
انرا که تب لرزهٔ حرب تو بکیرد — عیسی نشد برتن او تار توانرا
کر ابر سرتیغ تو بر کوه ببارد — آبستنی نار دهد مادر کانرا
درخون دل لعل که فاسد نشود هیچ — قهر توکره وار ببندد خفقانرا
از ناصیهٔ کاهربا کرچه طبیعست — سعی توفرو شوید رنك یرقانرا
در بیشه کوزن از پی داغ تو کند پاك — درسال نخست از نقط بیهده رانرا
درکاز بیاید قبول توکند خوش — آهن الم پتك وخراشیدن سانرا
عدل تو چنان کرد که از کرك امین تر — درحفظ رمه بارد کر نیست شبانرا
جاه تو جهانیست که سکان سوادش — دراصل لغت نام ندانند کرانرا
برعالم جاه توکرارروی کذر ماند — چون مهر فرو شد چه یقین وچه کمانرا
روزی که چو آتش همه در جوشن فولاد — برباد نشینند هژبران جولانرا
از فتنه در ین سوی فلك جای نه بینند — پیکار پرستان نه امل رانه امانرا
از زلزلهٔ حمله چنان خاك بجنبند — کز هم نشناسند نکوزرا وستانرا

اناخاك كف و پای ترانقش نه بستند ‏ اسباب تب ولرزه نداد ند قسم را
انصاف بده نادر انصاف تو بازاست ‏ غمخوار ترازكرك شبان نیست غنم را
سوهان فلك تاكل عدل توشكفته است ‏ تیزی نتوانند كه دهد خار ستم را
برتر نكنند قدر ترا دست وزارت ‏ افزون نكنند سعی شمر ساحت یم را
كرشاه نشان خواجه بودخواجكی اینست ‏ روز است دراو شك نبودهیچ حكم‌را
ازحاصل كیتی چوتوكانی چه تمتع ‏ ازخاتم خضرا چه شرف خنصرجم را
زین پیش باندازهٔ هرطبا بفه مردم ‏ آوازهٔ اعزاز قوی بود نعم را
امروز در ایام توآن صیت ندارد ‏ بیچاره نعم چون توشدی مایه كرم را
دودی كه سراز مطبخ جودتو برآرد ‏ آما ده تر از ابر بود زادن نم را
آنجا كه درآید بنوا بلبل بزمت ‏ جز جغد زیارت نكنند باغ ارم را
روزی كه دران براثر آتش شمشیر ‏ چون باد خوردشیر علم شیراجم را
درنعره خناق آرد ودرجلوه تشنج ‏ كر بأس تو یاری ندهد طبل وعلم را
یك ناله كه كلك توكند درمدد ملك ‏ آنجا كه عدوجلوه دهد بخت دژم را
بافایده ترانكه همه روز وهمه سال ‏ ازشست كمان ناله دهدپشت بخم را
درهمت توكس نرسد زانكه محالست ‏ پیمودن آن پایه مقایس همم را
خصم ار بكمال توشبه نكند به ‏ ثانی چه كند بازوی بیدست علم را
بخشت نه همین است كه ره كم كند اقبال ‏ كرنیل كشد دشمن بدبخت دژم را
بدخواه تو برسكنهٔ این تختهٔ خاكی ‏ صفریست كه پیشی ندهدهیچ رقم را
حسادترا در بدن ازخوف توخون نیست ‏ ورهست چنان نیست كه اصناف امم را
سبابهٔ بقراط قضایك حركت یافت ‏ شریان عدوی تووشریان بقم را
تاخاك برآمدشد هركان وفاسد ‏ پرداخته و پرنكنند پشت وشكم را
برپشت زمین بادقرارت بسعادت ‏ كاندر شكم چرخ تونی شادوغم را
در باركهت شیوهٔ حجاب كرفته ‏ بهرام فلك نظم حواشی وخدم را

وله

بهاریه

باز این چه جوانی وجمالست جهانرا ‏ وین حال كه نوكرد زمین راوزمانرا
مقدار شب ازروز فزون بودو بدل شد ‏ ناقص همه این راشد وزاید همه آنرا
هم چهره برآورد فروپرده نفس را ‏ هم فاخته بكشاد فروبسته دهانرا
درباغ چمن ضامن كل كشت زبلبل ‏ آنروز كه آوازه فكندند خزانرا
اكنون چمن باغ كرفتار تقاضاست ‏ آری بدل خصم بكیرند ضمانرا
آهو بسر سبزه مكرنافه بینداخت ‏ كزخاك چمن آب بشد عنبروبانرا
كرخام نه بنشست صبا رنك ریاحین ‏ ازعكس چرا رنك دهدآب روانرا
خوش خوش زنظر كشت نهان رازدل آب ‏ تاخاك همی عرضه دهدرازنهانرا
همچون ثمر بید كندنام ونشان كم ‏ درسایهٔ اوروز كنون نام ونشانرا

همی چه گفتم گفتم که ریزه و کرمان — همی چه گفتم گفتم که بصره وخرما
همیشه تا بود اندر بقای عالم کون — امید عافیت اندر حساب بیم ورجا
حساب عمر توزان عافیت چنان بادا — که چون ابد ز کیت برون شود ز بقا
بهرچه گوئی قول تو برزمانه روان — بهرچه خواهی حکم تو برستاره روا
براستقامت حال و بر بسیط زمین — برآسمان کف کف الخضب کرده دعا

وله

قصیده

سپهر رفعت وکوه وقار و بحر سخا — بهاءدین خدا آن جهان قدرو بها
ابوعلی حسن آن مسند مدار علو — که آفتاب جلا است وآسمان سخا
بقدر واسطهٔ عقد جنبش وآرام — بعدل قاعدهٔ ملك آدم و حوا
کشد زکات خطا بررخ قضا وقدر — نهد بنطق حنا برکف صواب خطا
همیشه بخطهٔ فرمان درون وحوش وطیور — همیشه بسایهٔ احسان درون رجال ونسا
ابا بپای تو بازان فلك بدست لطف — وپابسوی تو ناظر قضا بعین رضا
خجل زرفعت قدر تو رفعت گردون — غمین ز وسعت طبع تو وسعت دریا
به جنب رای تو منسوخ چشمهٔ خورشید — به پیش قدر تو مدروس گنبد خضرا
زبان کلك تو ناطق بپاسخ تقدیر — سحاب دست تو حامل بلؤلؤ لالا
بزیر دامن امن تو فتنها پنهان — به پیش دیدهٔ وهم تو رازها پیدا
بردرنگ رکاب تو بی درنگ زمین — برشتاب عنان تو بی شتاب صبا
سحاب لطف تو گر قطره برزمین بارد — حدید وسنگ شود مستعد نشو ونما
سموم قهر تو گر شعله برسپهر کشد — شهاب وار بپرد زحل زروی سما
همیشه تا که نباید یقین نظر گمان — مدام تاکه نباشد فنا عدیل بقا
گمان خاطرت ازصدق بادجفت یقین — بقای حاسدت ازرنج بادجنس فنا
گذشته برتو هرآذار بهتر ازکانون — نهاده باتو هر امروز وعدهٔ فردا

وله

قصیدهٔ

ای قاعدهٔ تازه زدست تو کرم را — ای مرتبهٔ تو زبنان تو قلم را
ازسحر بنان تو واعجاز کف تست — کرکار گذاراست قلم را وکرم را
تقدیم توجائیست که ازپیروی او — افلاك عنان باز کشیدند قدم را
اجرام فلك یك بیك اندر قلم آرد — کرعرض دهد عارض جاه توحشم را
دین عرب وملك عجم ازتو تمامست — یارب چه کمالی توعرب را و عجم را
برجای عطارد بنشاند قلم تو — گر در سرمنقار کشد جذر اصم را
اندرحرم جاه توامنی که بباید — ازبو بهٔ آن خواب خوش آهوی حرم را
آن صدر جهانی توکه درشارع تعظیم — همراه دوم گشت حدوث توقدم را
ازبهر وجود تو که سرمایهٔ اشیاست — نشگفت که درخانه نشانند عدم را
بادابهٔ عفو وسخطت خوی گرفتند — چو ناف بریدند شفا را والم را

انوری

خدایکان بزرکان که در مراتب قدر
شکسته طاعت اوقامت صبی ومسن
نهفته رازقدر زبرکشد بجذب ضمیر
زباد صولت اوخاك خواهد استعفا
نهدرضاوخلافش اساس کون وفساد
اکر نه واسطهٔ عقد عالم او بودی
زهی رکاب ثبات ترا درنك زمین
بدر که تو فلك راکذر بپای ادب
نواهی تو ببندد همی کذار قلم
تواصل دادن ودادی چو حرف اصل کلام
زرشك طبع تودارد مزاج دریا تب
صدف که دم نزند دانی ازچه خاصیت است
زنور رای تو روشن شد است روی سپهر
تو آن کسی که زبا ران فتح باب کفت
توئی که کر سخطت ابر ژاله بارشود
بصد قران نه بزاید یکی نتیجه چوتو
بسعد ونحس فلك زان رضادهند کهاو
تبارك الله ازان آب سیر آتش نعل
بر فتن اندر بحرش برا برخشکی
نه چرخ چرخ ازوکاچ خورده در جنبش
که درنك زخاك زمین ربوده قر
بشکل آب رود چون فرو رود به نشیب
زمردین سمش اندر وغا بقوت جذب
مکر بسایهٔ او بر نشاندش تقدیر
بروز حزم غباری که نعلش انکیزد
زمانه سیری کامروزش اربرانکیزی
بزرکوارا من بنده کرچه مدتهاست
جدا نبود زمانی زبان من زثنات
بنعت هرکه سخن راندم فزون آمد
مکر بمدح توکزغایت کمال وبهات
سخن بس است مرا اندرین قصیده زعجز
بشکل وشبه توکر دیکران برون آید
خدای داند کز خجلت تو بادل ریش

رش سپهر بود چون برسپهر سها
به بسته قدرت اوکردن صباح ومسا
درو نه رنك صواب آید ونه بوی خطا
زتف هیبت اوآب کیرد استسقا
دهدعتاب ونوازش نشان خوف ورجا
چه بود فائده درعقد آدم وحوا
زهی عنان سخای ترا شتاب صبا
بجانب تو قضارا نظر بعین رضا
اوامر تو بتابد همی عنان قضا
تومحض دانش ودینی چوصوت اصل صدا
کاز میبرکه زموجست لرزه بر دریا
زشرم نطق تو در رشك لؤلؤ لالا
وکرنه کی رود ی آفتاب جزبعصا
مزاج سنك شود مستعدنشو ونما
اجل برون نتواند شدن زموج فنا
زامتزاج چهار امهات وهفت آبا
بخدمت توکر بسته دارد از جوزا
که بارکاب توخاکست وباعنانت هوا
بجستن اندرکوهش مقابل صحرا
نه کوه کوه ازوکوب خورده دربالا
که شتاب بباد هوا نموده قفا
بسیر باد رود چون دراید ازبالا
زدیده مهرهٔ افعی برون کشد زقفا
وکرنه کی بغبارش رسد سوار ذکا
کند زصحرا کوه وکند زکه صحرا
بعالمی بردت کاند روبود فردا
که بازماندم ازاقبال خدمت توجدا
چه باخواص وعوام وچه درخلا وملا
همم مدیح زاندازه هم طمع زعطا
چنانکه خواست دلم خاطرم نکرد وفا
همی چه کویم بس نیست این قصیده کوا
زمانه نیك شناسد زمرد ازمینا
که تاعقطع شد آمد ستم از مبدا

آذر

هم بلندت چونیزه بکف ازدوسو سپهر … رد امن زمین زنداز انکسار دست
پرویز نیست پیکرش ازتیر موشکاف … وز گرزت استخوان بتن خصم آرد ست
خصمش که ازهوا بسرش خاك تیره باد … از آب تیغ چون شودش شعله باردست
اندیشه اش نه زآتش وآب ونه باد وخاك … کر روز کین دهند بهم هرچهار دست
درروز رزم وبزم بود دست دست تو … تارك شکاف تیغت ومصحف نگار دست
درجنت ار بقهر کشی شعله ریز تیغ … درد وزخ ار بمهر کنی رشحه بار دست
مالك خلیل سار نهد اندر بهشت شان … رضوان کلیم وار کذارد نثار دست

ازرقی

ازقصیده

بباغی خرامید خسرو که اورا … بهار وبهشت است مولا وچاکر
درختانش ازعود وبرك ازز مرد … نباتش زمینا وخاکش زعنبر
یکی برکهٔ ژرف درصحن بستان … چوجان خرد مند وطبع سخنور
نهادش نه دریا وکوثر ولیکن … بژرفی چودریا بپاکی چوکوثر
روان اندران ماهی سیم سیما … چو ماه نو اندر سپهر منور
برافراز آن چنبر چرخ کردار … سر پاسبان را بساید چنبر
زبس نغز کاری چوکاخ سلیمان … زبس استواری چو سد سکندر
تصاویر آن دهشت طبع مانی … تماثیل آن حیرت جان آذر
سر کنکر کرد ودیوار باغش … بساید همی پیکر اندر دوپیکر
بکردش نبارند کشتن بسالی … مهندس باندیشه عنقا بشهپر
بصفه درون پیکر پیل جنگی … بشمسه درون صورت شاه سرور
کسی کز سنان توجان داده باشد … زبیم سنان تو ناید بمحشر
زتف سنان تو نا زاده دشمن … چوسیماب بکریزد از ناف مادر
زخنجر کنی چشمهٔ زندکانی … اکرنام خود برنکاری به خنجر
شعاع درفش تو بر هر که تابد … زاید ز اولاد او دوده دختر
فلك سیر آن بارهٔ کوه پیکر … که با آب وآتش نپوید برابر
به هنکام تندی وهنکام نرمی … سبکتر زکشتی کران تر زلنکر
بچشم وبموی وبسم وسرین که … چوجزع وچومشك وچوپولاد ومرمر
بکبر پلنك وبرفتار شاهین … بقد هیون وبزور غضنفر
بآب اندرون همچو لولوی بیضا … بآتش درون همچو یاقوت احمر

انوری

ازقصیده

سپهر رفعت وکوه وقار وبحر سخا … علاء دین که سپهریست از سنا وعلا
علای دولت آن مقصد سمو وعلو … ابوعلی حسن آن منبع علا وبها
خلاصهٔ همه اولاد خاندان نظام … خلاصهٔ بحقیقت خلاصهٔ بسزا
نظام داد مقامات ملك رابسخن … چنانکه کار مقیمان خاك رابسخا

قصائد فارسی

قصیده

آذر

ازدست من کشید که عهد یار دست
زهیچکس نیافت چومن روزکار دست

در عشق او زپند کسانم چه فایده
وقتی که برد پنجهٔ عشقم زکار دست

سودی نه‌در میانهٔ دریا غریق را
زین کا بلهی دراز کند از کنار دست

خوش آنکه پا نهد بسرم روز واپسین
میثاق را دهیم بهم ما و یار دست

ازتیرکی کوکب طالع شبی ملول
در کنج غم بزیر سراز هجریار دست

ناکه رغم چرخ کشود ازدلم کره
بادی کش آشنا ست بکیسوی یار دست

ازشرم خلاف وعدهٔ دوش ازحیا رخش
خوی کرده زد بحلقهٔ در آن نکار دست

جستم زجا کشادمش ازشوق درولی
لرزان زاضطراب دل وازخمار دست

آمد کرفته دست نکارین برخ بلی
رسم است پیش روی برد شرمسار دست

کفتا کنون که پیش توام کریه‌ات زچیست
کفتم زکریه نیست برابر بهار دست

کفتا که دشمنان بکمین اند ورنه من
پیوسته بردرت زدمی حلقه وار دست

کفتم که خود بکوی چه سازم باین کروه
نکرفته یار را بجهان غربار دست

کفتا ترا چو بلبل طبع ترانه سنج
برداشت ازند روسبق وزهزار دست

کفتم که ازچه طرز سخن دلکشا بدت
کفتا که بود دوش مرا کوش وار دست

دیدم بباغ نظم درخت کلی که کس
تااین دمش نیافته برشاخسار دست

دست کمال دسته کلی بسته زان درخت
کامد بدست دست بدست ازهزار دست

دارد ردیف وقافیه ازدست وازنثار
حیف است باشدت تهی ازاین نثار دست

کفتم که کوته است مرا دست ازکلی
کزوی کمال را بود اندر فکار دست

من بی کمال می نزنم پنجه باکمال
کور اقویست پنجه مرا خود فکار دست

کفت کمال کرچه کهن بلبل است لیك
در ناله نیستش بتو ای مرغ زار دست

ازسحر خامهٔ تو عجب نیست کر کمال
درآستین عجز کشد زاضطرار دست

ازجاد وی زال فلك دیدی ای حریف
رستم چو کو نه‌یافت براسفند یار دست

کفتم که کیست درخور مدح من فقیر
کفت آنکه زد بقایمهٔ ذوالفقار دست

یعنی علی عالی اعلا که درازل
خواندش نبی برادر و پروردکار دست

چون برسریرعدل دهی تکیه روزحکم
دادت زاختیار چو پروردکار دست

نه میزند پلنك بر آن غزال چنك
نه میبرد عقاب بزلف عقار دست

نه بازرا سیاه بخون زبر صید چشم
نه‌شیررا خضاب بخون شکار دست

هم‌خیزدت چو خش بتازی بجای سم
افلاك رازند بکر بیان غبار دست

جایکاه اولدی اوکا غدلره بصاید
عیدنو کلسه همان کهنه قصیده کتوروب
ایلیوب شعری ورقپارهٔ امساکیه
بوطریقیله چوکر سفرهٔ حلویاته
شاعر زیده دیوسو یلکه عار ایدرز
قدمانك بولوب آثارینی کنجینه مثال
سلخ والمام وتوارد دیوصکره چاپشور
سرقت شعرایدنه قطع زبان لازمدر
اغزینه الماز اکر قندمکرر اولسه
کهنه مضمون کیوب اول جامهٔ مستعمل ایله
عجم آخوندی کبی بعضیسیده بسکه دیو
بود و میشود وباشد و آمد شد ایله
قوری لاف ایله سوزین جوی خیال ایلیه مز
کورسه بوهرزه لری تبرئهٔ ذمت ایله
نه خجالتکه هنوز بر ایو ترکی بیلمز
بشقه اورنکده اولور کالهٔ زربفت عجم
چغتایجه ایکی سوز بیلسه نوایی کچینوب
شعری بازیچهٔ طفلانه ایدن اشخاصك
برز مانده ینه بوطرزه ظهور ایلیجك
قالدرم طاشلری التنده بر شاعر وار
شمدی کورسیدی نه لر چیقدی اومنفذلردن
خواجه یه کتسون اوقوتمغه بو ابجد خوانلر
نوسخنلر بکا تقلید ایله یازسون سخنی
طبع آیینهٔ الهام فیوضات خدا
درشهوار مضامین ایله مملو سینه م
ایشیدوب شهرتمی ملك بقاده باقی
بلکه فهم ایلر ایدی سود وزیان سخنی
کتدم اثبات وجود ایتمکیچون شیرازه
بالتراضی واریجق محکمه یه اولمش ایدی
شاهد عدلم اولوب حافظ وسعدی آنده
نوله وهبئ الهی دیو مشهور اولسم
چاره نه بوله قفسبند غم اولدم قاسدم
طعن حساد ایله دمبسته ولال اولدم آه

وهبی

هر قوناقده بولور رایجی طوربای سخن
یکی اسکی بولور اسباب عطابای سخن
رمضانده طاغیدر خلقه هدایای سخن
نقل افطاره کتورمش کبی خرمای سخن
اولدی رسوا بوقدر صورت زیبای سخن
ایتدیلر جمله حرامی کبی یغمای سخن
عینی سترة نیجه دزد توانای سخن
بویله در شرع بلاغتده فتاوای سخن
لفظ خاییده بی طوطئ شکرخای سخن
شیوه سن کوستره مز قامت بالای سخن
فارسی لهجه سی اوزره ایدر انشای سخن
فارسی اولدی صانور یاپدیغی صاچمای سخن
ایچمیلر عجمستانه واروب چای سخن
نقاشن سلکر ایدی اهل تبرای سخن
طرز تازی وردیده ایده پیدای سخن
رومده چیقمز آنك کبی مطلای سخن
دشت قپچاقده صانور کندوبی قلغای سخن
کیمسی سوزابه سیدر کیمی بابای سخن
هرزه کردان سرکوچه وصحرای سخن
دیوطاش اور مشیدی ثابت دانای سخن
قالدرملرده کزر بر سوری پوپای سخن
باشلسون مکتبه وارسونده الفبای سخن
که بنم هر سخنم نسخهٔ کبرای سخن
بکا کشف اولدی بوصورتله خفایای سخن
دل پرجوش وخروشم سر دریای سخن
اکلامش قالمدیغن آکه بقایای سخن
کلسه عرض ایلسه نفعی بکا کالای سخن
ایلدم عرفئ فخار ایله غوغای سخن
قطب شیرازی علامه مولای سخن
حکم اولندی بکا اهلیت دعوای سخن
هبه درموهبه درباکه عطابای سخن
طوته لم طبع ایمش بلبل کویای سخن
ایلکم اولسون بنی خاموش ایدر اعدای سخن

یتشور نصح ایسه ده لاف ایسه غوغا بسه ده
بوقدر غلغلهٔ هوی سخن های سخن

وهبی

علم وشعر ایکیسی معناده مراد ولر ایکن   رمیدر شاعر نادان ایله دانای سخن
اولا علم معانیده مهارت لازم   بیلکه نکتهٔ سربستهٔ معنای سخن
استعارات وکنایات وحقیقتله مجاز   دائما اوله ده در جاریٔ مجرای سخن
احسن صورت وجه شبهی بیلمجك   نه یه تشبیه اولنور وجه دلارای سخن
فارسی وعربیدن ایکی شهبال استر   تاکه پرواز بلند ایلیه عنقای سخن
ایده ماننده هما نسر فلکله پرواز   اوله جولانکهی تااوج معلای سخن
شعرانکده بلی طالعی مسعود اولمز   نحس اکبرله طلوع ایتدی ثریای سخن
سبب جور فلك حسن مقل اولدی دیو   بوقدر انجق یوزمز ایتمکه شکوای سخن
پرده جور ایتمسه فرضا فلك انصاف ایتسه   وارمی اکرامه سزا نکته شناسای سخن
برالای شاعر نامنتظم بد مخلص   نظم رسوا یی ایله ایلدی رسوای سخن
وزن اشعاری ترازولره وضع ایتشلر   طارتیلور شمدی دکانلرده مقفای سخن
اقتفا ایلدیلر مسلك عاشق عمره   عشق وشوق ایله نیجه قافیه جویای سخن
کوهری کفته سنه دوندی بوکونلرده مدد   کوهر نادرهٔ لؤلؤی لالای سخن
خانهٔ طبع خرابی کیدر یاپدیغی بیت   بقدری نظمی تملندن نیجه بنای سخن
اکثری خاط کلامك هذیان محموم   عجبا طوتدیمی شاعرلری حمای سخن
هر بری بحر رمل بحر هزجدن صاوروب   ریح انفاسن ایدر فورتنه فرسای سخن
چار موج اثر صرصر کفتارندن   غرق اولور صارصله رق فلك فلکسای سخن
چالشور هجوه دخی حرف هجا بیلمز ایکن   صانکه مردانه اولور داخل هیجای سخن
نه مسجع نه مقفا نه کلام موزون   نه مخمس نه مربع نه مثنای سخن
کیمی مانی کیمسی وادیٔ ترکانیده   قره اوغلان قبا باشیسی بالای سخن
می ومیخانه ایله مغبچه یی یاد ایدرك   اولدیلر بکری کبی میکده پیرای سخن
سوز پروانه وشمعه طولاشورلر کاهی   طوتشور غیرت ایله شمع شب آرای سخن
نوبهار اولسه بهاریهٔ کل بلبل ایله   عاقبت کهنه بهار اولدی سراپای سخن
زلف آکلسه اوزادر بحث جنون سلسله سن   نیجه دیوانهٔ معنی نیجه شیدای سخن
حسنی وارمی بوقدر یوسفی تلمیح ایدرك   چاك اوله پردهٔ ناموس زلیخای سخن
صرفه صرف ایلیوب مدرسه لرده عمرین   کچینور بعض یوباز سوخته ده منلای سخن
قصعهٔ شیخ عمارتدن ایچون چورباپی   ظن ایدر قابل تأویل اوله زروای سخن
طفل ابجد کبی تاریخ رکیکن ایده مز   بك حساب ایتسه نه داخل معنای سخن
اویدروب کندو حسابنجه همان تعمیه یه   ظن ایدر یاپدی اوبیچاره معمای سخن
بشقه در علم معماده مزایای نکات   کورمز اول دقت نادیده یی اعمای سخن
زنخی التمشلغه ایندی هله تاریخلرك   بك اوجوزلندی بو بازارده کالای سخن
نیجه نااهل وکدا طینت وسائل مشرب   جری سرمایه ایدر ایلسه املای سخن
قالمدی شاعر ایله فرقی همان جرارك   منتج جر وسؤال اولدی قضایای سخن

نوعی

هر ستونی جابجا ارکان دولتدر مگر | رایاغ اوزره طورر خدمتده دامن درمیان
صنعت ابیات موزونن کورن وصافلر | هر بری ابکار افکارین کتورمش ارمغان
پرتو مشکاتی بیت انوریدن مقتبس | جامنك مصرعلری دیوان جامیدن نشان
یاپدیلر برطاق عالی قوردیلر بر بزم خاص | کیم رواق چارمین اول بزمه اولماز شمعدان
آفتاب اول بزم خاصه گیرمکه یول بولمیوب | روزندن دوشمکه ایلر شعاعن ریسمان
مجمرنده متصل عود ملبس یانمدن | جمع اولور بزمنده ارواح مجرد هر زمان
تاج دولت ایدینه باشینه هندوی زحل | آنسه قصرندن یره کهنه کلاهن پاسبان
قصر ینه یول بولمغه شبرولك ایلر گرچه ماه | کنگر ایوانته ایرمز کمند کهکشان

ای نظام الملك آصف منقبت یوسف لقا
زبدۀ اهل زمین چشم وچراغ آسمان

حضرت پاشای روشن رای گردون احتشام | صاحب تدبیر پیر ومالك بخت جوان
آستانکدر همای دولتك منزلگهی | گرچه کیم مشهوردر اولمز همایه آشیان
نوعی‌یه الطاف ایت معین اول کیم ظهور وقت اوله | باقی‌نی سلطان سلیمان ایتدی سلطان زمان

وهبی

قصیده

سخن اولدر که اوله آیت کبرای سخن | بازیله صفحۀ اعجازده اعلای سخن
شاعر اولدر که آنك قلبنه حسان کبی | نفخۀ روح امین ایلیه القای سخن
خسرو ملك سخن آکه دینور کیم قلمی | چکه منشور خیالاتنه طغرای سخن
ایلیه شعشعۀ فکرنی مانند کلیم | جیب معناده نموده ید بیضای سخن
دم عیسی کبی انفاس حیات افزاسی | ایده نطق روان‌بخش ایله احیای سخن
خضروا سکندری سیراب ایده جوی نظمی | ایلسه آب حیاته بدل اجرای سخن
جوهر نطق گهرباری ایله عالمده | حسن صورت بوله افراد هیولای سخن
طبعی آیینۀ اشراق اوله تاکیم اندن | منطق الطیر اوقویه طوطی وببغای سخن
نظمنه سلك جواهر می دینور اولمیانك | دلی دریای هنر طبعی گهرزای سخن
بوتۀ زرگر اندیشه‌ده قال اولمیجق | سیم معنی اوله‌مز قابل تمغای سخن
سینه مرآت مجلا کبی صاف اولمزسه | حسن صورنمی بولور آنده مزایای سخن
اولمیان حل الهی‌یه قرین ایلیه‌مز | دل پرعقده ایله کشف مزایای سخن
مجمر دلده اولورسه اثر آتش عشق | نشر ایدر رایحه‌سن عنبرسارای سخن
خم اندیشه‌ده صهبا کبی صاف اولمیجق | نظم رنگین اوله‌مز زیور مینای سخن
آنی جامی کبی نابی کبی رندان آکلار | نشئه‌در نشئۀ کیفیت صهبای سخن
صاپه وادیلری سیران ایدرك چشم خیال | ره نارفته‌یی کشت ایتملیدر پای سخن
یوخسه مانند هوایی برایکی گفته ایله | هرزه گویان اوله‌مز ناطقه پیرای سخن
نیجه شاعر دیو تعبیر اولنور آنلره کیم | شب عمرنده هنوز کورمیه رؤیای سخن
شاعر یت اکا اسناد مجازی‌یه چیقار | بایله اولسه که حقیقتله مؤادی سخن
طالب نظم غزل علمه چالشسون اول | لذت شعری دیو ایلرسه تمنای سخن

نوعی

اول اسب باد پای ایله اول مه سپر فراز
بوطاق بیستونه ستون اولدی یامکر

برجویبار ایدی کیم ایده سروی در کنار
رأی منیر ورایت منصور شهریار

سلطان دین ودولت وعزت مراد خان
دانای رای حکمت ودارای داد کار

بر پادشاهدرکه قرار ایلمز فلك
بر پادشدکه ایلدی طبعنده امتزاج
تاج ایله فخر ایدردی ازل پادشاهلر
سیاره در هیکل نور آصفدی بو بننه
شهباز ایله حصومته قادرمیدر خروس
سور عظیم سنتنه خدمت ایتمکه
خاقان ترك وخان ختن حاکم یمن
بیلمز دوکون اوین که کاه کاسه لیس اوله
برقطره کلیه کف قدرینه فی المثل
سیر اولدی آج اولان ایو بوقفه کلاجدن
طوتدی جهانی کون کبی قرص ضیا فتی
قدرم اکرچه ذره‌دن اکسیك زمانه ده
آغر بها اودر کیم آلور در وکوهری
مدحك کهرلرین داوب الماس طبع ایله
حسن ادا جواهری مدحکده پاره‌شور
هب ایده کلدی شمدی یه‌دك پادشاهلر
اوصاف شیخ سعدی وفرد وسیدر قالان
آب حیات نظم ایله هب زنده نامدر

قطب مرادین ایلسه برنفس مدار
حلم وشجاعت وورع وهیبت ووقار
تاج ایله تخت انکله ایدر شمدی افتخار
قیلدی سپهری دهشت شمشیری بی قرار
ترك ایلسون عنادی قزلباش نابکار
جمع اولدی سروران سلاطین هردیار
رایان هند ودا ور کشمیر وقندهار
فغفور ملك چین ایله کسرای تاجدار
سوری کونده صاچیلاق اولسه بدی بحار
کلدی مزاجه کاهٔ شکر دن انکسار
اولسم عجبی بن دخی برذره بهره دار
فضلم ولیك کون کبی بولمشدر اشتهار
کلدم که عرض ایدم سکا ای شاه کامکار
دیزدم زمانه سلکنه برنظم یادکار
شهلر خزینه سنده کرك در شاهوار
ارباب معرفت سوزینی در کوشوار
خاك اولدی سعد زنکی ومحمود شهریار
دوران اکرچه تنلرینی قیلدی خاکسار

اوصاف پادشاهی چوحصره مجال یوق
نوعی یتر اوزاتمه سوزی‌ایله اختصار

تاکیم بهار سنت دین محمدی
تاکیم طوره بومعرکهٔ بزم ممکنات
نطع زمینده شاه ایله شهزاده وار اولور

سور نهار محشره دك اوله برقرار
بیك لعبت خیال اوله هرکیجه آشکار
ارکان دولتی اوله باقی ویادار

داریه

وله

قصر جنتمی بویا باغ ارم یا کلستان
آسماندرکرچه اما آسمان باثبات
سایهٔ سقف همایونی همایه جلوه کاه
وسعت ایوانك بعدی ورای شش‌جهات

یاحریم قدس یابیت الحرم یا آسمان
کلستاندر کرچه اما کلستان بی حزان
طرهٔ طاق سرافرازی سپهره سایبان
فسحت میدانك سرحدی حد لامکان

(هرستونی)

نورس افندی

نیر عرفان ایکن آیینهٔ لطفت سنك   کورنه اشکسته لایقمی کمالك صورتی
وار امیدم سایهٔ لطفکده کای کشور کشا   محو اوله آیینهٔ دلدن ملالك صورتی
هر زمان طبعمده مدحکدر تمثل ایلیان   دوشمز اول آیینه یه بشقه مثالك صورتی
فارغ البال ایت قولك تا رآچوب طوطی طبع   اوینا سون آیینهٔ مدحکده بالك صورتی
انجمك هر بیری بیك مرآت تحسین عرض ایدر   چرخه یازاسه اکر بو عرضحالك صورتی
بو قصیده مدرکه هر بر بیتی برآیینه در   هر برنده رونما یوز ابتهالك صورتی
غیری مرآت دعایه یوز چویرسون قلب صاف   تا که یوز کوستره سون طبعه کلالك صورتی
نقش مرآت اجابتدر دعای شوکتك   جوهرنده رونما صدق مقالك صورتی
خرم اول روشن دل اول آیینهٔ فیاضدن   آشکار اولدقچه نور لایزالك صورتی

ایده حق مسعود ماه و سالك اولدقچه پدید
سال و ماه آیینه سنده ماه و سالك صورتی

سوریه

نوعی

بر صبحدم که سور کله ایرنو بهار   کوندردی ژاله دن صاچیلق دربیشمار
رفتاره کلدی سرو النده شمع سبز آلوب   ازهاری سوبسو اوقیدی کلشنه هزار
دملندی باد صبح ایله اشجار ارغوان   اویدی اصول دورکله صوت جویبار
یازلدی صفحه‌ لر یکیدن نسخهٔ چمن   شبنم دوشوب زمینه بوزلدی خط غبار
ارباب عیشه یعنی طرب حاصل ایتمکه   بر تازه نقش باغلادی استاد ساز کار
هب مطربك ترانه و آغازی سنبله   هب چالنان قولاغنه عودك بنفشه زار
جامن شراب ژاله پر ایتمشدی لاله نك   بزم ایجره کاسه لیس ایدی خورشید تابدار
قالدرمدی سماطن اوکون آفتاب چرخ   اخشام اولنجه جامنی دوندردی لاله وار
آخر حباب شامه کیروب لعبتان روم   طوتدی جهانی معرکهٔ جند زنکبار
اول کیجه مهره باز فلك قیلدی ناکهان   بر پیکر غریب ایله بیك بیضه آشکار
اوراقی طقوز فلکك قت قت ایلیوب   آفاقه آتش ایشلری کوستردی روزکار
انجم دکلدی ظاهر اولان کوکده اول کیجه   باقدی سرور سورکه کردون طقوز حصار
مجلسده زهرهٔ فلکه بر بولنمدی   بام سپهره چیقسه تماشایه وجهی وار
اطفال انجم انجمن چرخه صیغماوب   یلدزلر آندیلر یره اول کیجه بیشمار
هب کوکده استدکلری پرده بولدی خلق   هیچ ایتمز اولدیلر روش چرخه اعتبار
اول کون که سور سنت سلطان احمدن سحر   کلکون چرخه خسرو خورشید اولوب سوار
کون کبی التون اسکف ایله شهریارلر   صف باغلامشدی آصف سلطانه صد هزار
اول روز حشری سیر ایدن اولمز جهانده کیم   دیدار کوردی هر کیشی بی تاب انتظار
زین اولدی نخل شمع ایله میدان قصر شاه   یاپلدی صانکه جامع چرخه نیجه منار
که یاننده حضرت شهزاده بولنرك   زیبا ایدی که ایتمش آنی صنعکده کار

نورس

عکس صالمشدی ید بیضای لطفك عالمه ‌‌ ‌ دوشمه دن مرأت امکانه نوالك صورتی
اولسه پرتوسوز اکر مرأت تیغك شبهه سز ‌ ‌ وجه اعداده اولور ظاهر زوالك صورتی
شعرم اولدقجه روان مرأت جوی مدحکه ‌ ‌ چشمهٔ خضره آقار کویا زلالك صورتی
طبعك اول آینه در کیم طوطیٔ کویا اولور ‌ ‌ نقش اولنسه لوح اعجازنده لالك صورتی
مرتجلی مدحکده طبع روشنم اول رتبه کیم ‌ ‌ بر اولور آینه سنده ارتجالك صورتی
بوله من مرآت تیغنده ظهوره فتنه یوز ‌ ‌ منطبعدر جوهرنده اختلالك صورتی
چرخه اولسیدی اکر مرآت بأسك رونما ‌ ‌ چنك ناهیده دوشردی کوشمالك صورتی
صالمسه مرآت تدبیرك مزاج دهره تاب ‌ ‌ کورینور البته مختل اعتدالك صورتی
اولقدر معجز بیانسین کیم تکلم ایتمه دن ‌ ‌ نقش اولور مرآت خاطرده مألك صورتی
بولسه شعر آینهٔ طبعکله آرایش اولور ‌ ‌ جوهر معجز نما سحر حلالك صورتی
بزم ورزمی جامع اولدك صانکه بر آینه ده ‌ ‌ اجتماع ایتمش جمال ایله جلالك صورتی
یوق سنکچون احتیاج آینهٔ اسکندره ‌ ‌ کوهر ذاتکده روشن هر مثالك صورتی
دینسه اسکندر همالکدر اولور هر آینه ‌ ‌ منقلب تمثال اهمالده همالك صورتی
کیمدر اسکندر کاوله جامك کبی آینه سی ‌ ‌ اشته شکل آفتاب اشته هلالك صورتی
کورسه هر کیم شعلهٔ تیغك صانور آینه ده ‌ ‌ بر منار طاغ ایتدی تشکیل اشتعالك صورتی
لایح اولدقجه مدیحکچون معانی طبعمه ‌ ‌ دیزیلور آینه یه کویا لآلك صورتی
اوچسه باز سطوتك آینهٔ اندیشه ده ‌ ‌ کوسترر جبریل شکلن پر و بالك صورتی
قلب اعیان جوهر آینهٔ لطفکمیدر ‌ ‌ کیم هدایه قلب اولور انده ضلالك صورتی

داورا دور فلکدن قلبه کلدی انکسار
کتمیور مرآت خاطردن کلالك صورتی

بن او شاعردم که مرأت امیدمده مدام ‌ ‌ جلوه ایلردی دلارام منالك صورتی
صاف ایدی اول رتبه آینه م کاولوردی منقلب ‌ ‌ صغوتندن قاله حالك حاله قالك صورتی
کورمامشدی مشربم آینه سی نقش ریا ‌ ‌ آکا عکس آوردکلدی احتیالك صورتی
پاك ایدی صدق وصفا آینه سیدی سیرتم ‌ ‌ رونما اولمزدی انده بدسکالك صورتی
شمدی اول دکلومکدر خاطرم آینه سی ‌ ‌ کیم تشاکل ایتدی عقلمله عقالك صورتی
نیدی جرمم بیلمدم کاینهٔ امیدی می ‌ ‌ ایتدی بو صورتله مغبر انفصالك صورتی
قنغی جرمك عکسی دوشمش طالعم مرآتنه ‌ ‌ کوکبمدن انفکاك ایتمز وبالك صورتی
کر اولیدی ثروتم دوشمزدی مرأت دله ‌ ‌ شکوهٔ سوزش نمای لامحالك صورتی
کیمی غم کیمی صفادن مضطرب یوقمی عجب ‌ ‌ تیره مرأت فلکده اعتدالك صورتی
اولقدر مغبردر آینه م که دوشسه خامه دن ‌ ‌ قلبمه نی کبی ایلر ناله نالك صورتی
ناظر وجه رضایز هر نه کیم کوسترسه یوز ‌ ‌ کورینور مرأت دلده امتثالك صورتی
خدمتم چل سالدن افزوندر اینسم کر حساب ‌ ‌ رونما آینهٔ حالمده قالك صورتی
شهریارا ایله مرأت مکافاته نظر ‌ ‌ تا کورنسون خدمت پنجاه سالك صورتی

نورس

جمال شاهد نعتك نظاره ایتمك ایچون
چكلدی دیدهٔ ارواحه توتیای وجود
شهود جلوه‌كر اولمزدی اولمسیدی اكر
جلای معرفتك سرمهٔ عمای وجود
شفاعتكله بكام ایت بو عبد عاصی بی
بحق آل عبا مفخر عبای وجود
عنایتكله خلاص ایله یا رسول الله
كه جانكداز حضور اولدی ابتلای وجود
آرمه كوكلمی حب علیدن اولدقچه
انعكاس منجلی آینهٔ ولای وجود

قصیده

وله

صالدی عكس آینهٔ رخساره خالك صورتی
رسم اولندی كعبه‌یه كویا بلالك صورتی
ایستدم رو ین تخیل ایتمك انجق نازدن
صیقمه‌دی آینهٔ چشمه خیالك صورتی
بو امزمرأت رخسارنده ناز وشیوه یوز
كیم حجابندن ار یر انده دلالك صورتی
نشئهٔ كل موج اورر لبریز اولور رنك صفا
دوشسه كر آینه‌یه اول روی آلك صورتی
پنبه‌لك كندی قماشیدر دیار حسننك
خوش دوشر آینهٔ كشمیره شالك صورتی
پرتو رخساردن جنبش بولور پرچملری
شبههٔ آینه‌دن او یار ظلالك صورتی
موج اورر آینهٔ چشمده جوی اهتزاز
میل ایدنجه خاطره اول نونهالك صورتی
مشكل اول آینه رودن روی دل كورمك كوكل
دوشسه ده مرأت امیده وصالك صورتی
حسن وآن كور كورنسون دیرایسه‌لر آینه‌ده
لفظدن معنایه حسن انتقالك صورتی
پیچش كسو دكل بو عارضنده موكورب
رشكدن مرآته دوشمش انفعالك صورتی
جبههٔ پاكنده نورس شكل ابروسن كورن
ظن ایدر اینه‌یه دوشمش هلالك صورتی
طبعم اولدقچه جمال نظمه مرآت صفا
كور بنور شاهنشه فرخنده فالك صورتی
اول شه عالم كه اولور آینهٔ عالمنما
دوشسه خاك بزمنه كهنه سفالك صورتی
حضرت عبدالعزیز خان كیم نظیرین كورمكه
اولسه كردون آینه دوشمز محالك صورتی
طبعی مرآتنده موج اوردقچه آرای بلند
بحره عكس اندازاولور كویا جبالك صورتی
اولسه كر آینهٔ فضله بردم رو برو
عالمی لبریز فیض ایلر كمالك صورتی
عكس ایدر مرأت لطفندن اكا وجه نوال
سمت حاجتدن كورنمزدن سؤالك صورتی
كندی دائم خصمنه غالب اولور شایع دكل
تیغی مرآتنده الحرب سجالك صورتی
بوس ایدركن ایشیكن مرأت چشمه عكس ایدر
صفهٔ كیوانتا صف نعالك صورتی
ایتمه مرأت تصورده نظیرین جستجو
مستحیل اولمشدر آنده احتمالك صورتی
مثلی یوق آینه‌ده بیلسه تمثل فی المثل
بینه یوق شكلن عبا ایلر مثالك صورتی
اكا بر همتا آرادم بنده اولسیدی اكر
رونما مرآت امكانده محالك صورتی
ای شه فرخ لقا كایینهٔ اقبالده
طلعتكله بو لدی حسن وآن جمالك صورتی
سن اول اراسین كه مرأت تحكرده سنك
نقش سیلی خجالتدر محالك صورتی

نورس

ستایش ایتمدی سن کبی برخداوندی | لسان خلق اوله‌لی داستان سرای وجود
سن اول حیات جهان جان جاودانسین کیم | سنڭ ایله متصور دکل فنای وجود

محمدا سن او در یتیمسین که سکا
مقامدر صدف بحر اصطفای وجود

محمدیتك ایله محامددر دیر ایدم | اولیدی معرفته بشقه بروعای وجود
محمدیت ایله احمدیتی انجق | عطا بیوردی سکا واهب العطای وجود
نظیر یوق سکا چون ای وحید عالم قدس | نوله دیسم سکا احد احد نمای وجود
طلوع نور تو از مشرق فاحببت ست | وجود بهره توشدنی تواز برای وجود
ایدلمیه ایدی تعیین سنکله نقطهٔ بدأ | معدل اولمز ایدی خط استوای وجود
سن اولمسیدك اکر نقش صورت ایجاد | مصور اولمز ایدی قبهٔ بنای وجود
ظهور شرع جلیلك کر اولمسیدی مراد | مسجل اولمز ایدی فتویٔ قضای وجود
مدار سر احد احدیتکده کی میم | نه میمدر که حدوثی قدم نمای وجود
لبکدن آلدیغی بوی انت نشئه‌سیدر | که فیض روح ایله لبریزدر انای وجود
سنکله بولدی مباهات وآرانق یوقسه | سکا کلنجه‌یه‌دك یوقدی ملتجای وجود
قاوردی خضر سراب عدمده شمدی‌یه‌دك | سن اولمسیدڭ اکر چشمه آشنای وجود
شراع شرعك اکر آچامسیدی اعزاز ایدی | خدا سفینه‌سنه نوحی ناخدای وجود
ایا مخاطب نص وانك لعلی | علای قدرڭ ایله معتلی علای وجود
سنی ستایشه تشویق ایدر بنی قلم | کونش یاننده اولور ذره خودنمای وجود
کبیرمی عقله سنڭ کبی برشه رسلی | ثنایه قادر اوله بن کبی کدای وجود
کیم نه‌یم که سنی مدحه راه جوی اوله‌یم | اولورمی دود عدم شمع روشنای وجود
مکرم ایتدی سنی خلعت ستایش حق | کیندی قنغی بدن بویله برقبای وجود
اکر بسیط ومرکب عرضله جوهر هم | لسان واحد اولوب ایتسه‌لر ثنای وجود
ینه ستایشك ایفاسنه قادر اولمزلر | مکر سنی ایده مدح وثنا خدای وجود
نه سویلیم شب معراجدن که اولدی اوشب | جمال لم یزلی پرده برکشای وجود
اوشب سکا حرم لامکان غیبیده | تجلی ایلدی واجب کیدوب غطای وجود
سن اول کیجه سفر ایتدك اوعالمه که سکا | نه لاخلا ایدی حاجز نه لاملای وجود
نشاط سدره نشینان عرشی قیلدی فزون | فراز سدره‌یه پرواز ایدوب همای وجود

ایا حبیب خدا مصطفی شفیع عصات
ظهور نورك ایله منتشر ضیای وجود

مخصص اولدی سنڭ ذاتکه صلات وسلام | تشرف ایلدی نامك ایله صلای وجود
مدار خلقده دورانه قادر اولمز ایدی | نوال مدحك اکر اولمسه غدای وجود
مؤثر اولمز ایدی مستجاب دوشمز ایدی | اوقونمسیدی کر اسمك ایله دعای وجود

نورس

نعت شریف

اولور ایدی دهنك سری رونمای وجود
عدمله ممکن اولیدی کر التقای وجود

حدیثه باشله مسیدی دهانك اولمز ایدی
وجود ایله عدمه واقف اولیای وجود

اکا وجود وعدم بسته‌در دیلرسه اولور
بقا فنای وجود وفنا بقای وجود

کتاب وحی کتبخانهٔ عدمده ایدی
تکلم ایتمسه‌ك اولمزدی آشنای وجود

ازلده عکس فلك چشم بوده دوشمش کیم
عدد متمادر الی الیوم ماجرای وجود

محالدر دهنك سرین آشکار ایتمك
بو مسئله کورینور بنجه ماورای وجود

مراد دانهٔ خالکله صید آدم ایدی
دکل که کندم ایچون دوندی آسیای وجود

هوای شوقك ایله آدمه کلنجیه دك
نیجه مسامعی شاد ایلدی صدای وجود

سن اول حرمده که محملنشین عزت ایدك
نه کاروان عدم واردی نه درای وجود

نه نشئه سین که صفابخش قیلدی ارواحه
سنکله کردش جام جهانمای وجود

محبتك اثری اولمسیدی کر بادی
باشنده اسمز ایدی خلقتك هوای وجود

وجودك اولمسه کر واجب الوجوده دلیل
وجودی واجبی بیلمز اولی النهای وجود

احاطه ایتمز ایکن عرش روحکی بیلم
محیط اولدی نصل جسمکی فضای وجود

سوایی ترك ایله سن حقه اتصال ایتدك
که اتصال وتجرد در اقتضای وجود

جهان اویاندی اونشئه ایله کیم خبر ویردی
پیام بعثتك ارواحه مبتدای وجود

مسیحه اولدی سنك معجزه‌ك مدار حیات
کلیمه ویردی سنك حکمتك عصای وجود

وجود حکمك ایچون مقتضی وجود بقا
بقای شرعك ایچون ملتزم بقای وجود

قریر روشنیٔ طلعتکله چشم شهود
بلند مرتبهٔ قدرتکله پای وجود

دمك مسیحه یتشدیردی فیض نفخهٔ روح
کفك باغشلدی موسایه کیمیای وجود

تکلمکله کهر ریز در لب اعجاز
تبسمکله صفا خیز در نمای وجود

نمك چشیده لبك مایهٔ حیات مسیح
عرق چکیده رخك جوهر حیای وجود

امیدوار نوالك توانکر و درویش
دخیل باب امانك کدای وبای وجود

قالوردی تختکه ملك جاودان خالی
سن اولمسیدك اکر آنده پادشای وجود

سرودکاه درودکدر آسمان و زمین
راوزکه شیله دکل نغمه ساز نای وجود

اصول نعتکی تعلیم قیلدی ارواحه
کلوی آدمی تقسیم ایدن نوای وجود

محیط بحر کمالك هویت مطلق
شناور اولمز اودر یاده دست و پای وجود

غنای مطلقه ناز ایلسه نوله فقرك
که خلقه فخر ایدر اول فقر ایله غنای وجود

مکوناته لزوم نبوتك ثابت
بو بر لزوم که اندندر اهتدای وجود

سنکله بولدی حیات آدم صفی الله
جهان فدا سکا یا مصطفی صفای وجود

اکرچه واسطهٔ وحی ایدی سکا جبریل
دلالت ایتمسه‌ك اولمزدی پرکشای وجود

شیوع نور ظهورك شبیدی اول شب کیم
مزین اولدی مصابیح ایله سمای وجود

نفعی

اولوردی وادیٔ ایمن کلستان خلیل الله || علولاندرسه کر آه درونم آتش طوری
کراولسه آب وتاب فیض طبعم طبع فیضیده || ایدردی فیضه مستغرق سوادملك لاهوری
نظامی کورسه کرطرز قصیده‌م داخی آکزدی || حدیث سرکذشت خسرووشیرین وشاپوری
اوقندقجه بو شعر دلپذیرم بزم عالمده || ایدر زنده‌روان عرفیٔ مرحوم ومغفوری

سخن ختم اولدی ای نفعی روادر پیراندیشه
ویررسه کردعای دولت وعمرینه دستوری

نته کیم اوله سالم وحصار شیشه دیوارك || کزند منجنیق فتنه‌دن دروازه وسوری
سعادتله اوعشرتکاه خوش طرح ودلآراده || صفالر کسب ایده دائم دل پرفیض مسروری

نه کار مشکلی دوشسه امور دین ودولتده
دوشه مقبول شاهنشاه عالم سعی مشکوری

مدح حضرت مولانا

وله

مرحبا ای حضرت صاحبقران معنوی || ناظم منظومهٔ سلك لآل مثنوی
مثنوی اما که هر بیتی جهان معرفت || ذره سیله آفتابینك برابر پرتوی
عالم معنی که خورشید جهان آراکبی || دور ایدر کیرمش سماعه آنده روح مولوی

یعنی سرالله اعظم حضرت ملای روم
کیم اودرمعنیده صاحب مسند کیخسروی

خسرو اندیشه کیم عشق حسام الدین ایله || اولدی تیغ باطنی دنیایه برهان قوی
اول خداوند سریر معرفت کیم فیضیدر || سالك بی توشهٔ کراهه زاد اخروی
عقلی نور جوهر ذات شریف احمدی || نطقی مغز روح انفاس لطیف عیسوی
علم وحدتده سبقداشی امام اولیا || حکمت معنیده شاکردی حکیم غزنوی
برکلستان مفرحدر دل پرفیضی کیم || آکا روح کلشنیدر باغبان معنوی
درکشاده یاخزینه خانهٔ اندیشه‌در || آنده چشم روشنیدر دیده‌بان منزوی
کوهر کفتارینك کان مشتریٔ مفلسی || کوچهٔ اسرارینك خورشید دزد شبروی
فیض استعداد ذاتی کور کیم ایتمش تاازل || جذبه‌سی خورشید وماه وآسمانی مولوی
نفعیٔ معجز بیانم بندهٔ ملای روم || نه حکیم غزنوی‌یم نه امیر دهلوی
خاك پای شیخ عطارم که اولدی همتی || طبعمه استاد درس مشکلات مثنوی
تخم مهرش میفشاندم برزمین جان ودل || چون مثل باشد که هرچیزی که کاری بدروی
قافیه تنك اولدی آغاز دعا ایتسم نولا || کرچه ضبط ایتك نه‌ممکن خامهٔ چاکری
تاحساب ماه وسال عالمی تحقیق ایچون || بدر ایده مهر جهانتاب فلك ماه نوی

هردم اولسون روح پاکینه دعای بیحساب
اولیادن تاکه خالی اولمیه دنیا اوی

نفعی

وجودی اولندر کتاب اولوردی کیم فلك بولسه   ایدردی وسمهٔ ابروی زهره شام دیجوری

غبارنده نهفته آفتابك نور رخشانی   رخانمنده نمایان آسمانك راز مستوری

زمینی آسمان اولش صانور سیر ایلیان آنی   اولنجه عکس اشکال فلك فرشنده منظوری

کلستاننده شب انجمله سنبل زار پرشبنم   شبستاننده خورشید سحر برشمع کافوری

نسیمی تازه‌لر پژمرده اولش برگ ازهاری   هوای دلکشی نوروز ایدر ایام باحوری

بهار کلشنی اندیشهٔ فردوسیٔ طوسی   بخور افروز بزمی روح عطار نشابوری

صفای صفه‌سی آب رخ کاشانهٔ جنت   دخان مجمری کیسوی خم اندرخم حوری

دمادم سفرهٔ نعمت کشاده مجلس آماده   بهشت جاودان دیردم اکر اولماسه محذوری

عجبمی آسمانه سرفرو ایتمزسه عمرنده   مجرد بو شرفله آستان روپان مغروری

که تشریف ایده هر کون صدر بالاخانهٔ قصرین   او خورشید جهان دولتك دیدار پرنوری

اودستور ارسطو عقل واسکندر صلابت کیم   امور دین دولتده دینلمز بدل مقدوری

شرفبخش وزارت مسند افروز جهانبانی   نظام الملك عهد آرایش آیین دستوری

وزیران جهانك شان وشوکتله سرافرازی   مشیران زمانك حسن تدبیرایله مشهوری

شه جم جاه دورانك کزیده صدر دیوانی   شهنشاه جهانکیرك سپهسالار منصوری

سمی فخر عالم حضرت پاشای ذیشان کیم
عدالتده کورر یکسان سلیمانیله برموری

ستوده آصف دین پرور عادل که اولشدر   قدر فرمانبر حکمی قضا محکوم ومأموری

یکانه شهسوار قهرمان کوکب که لایقدر   فلك آکا سلحدار ایتسه بهرام سلحشوری

نهاد آب و خاکنده سرشته عدل فاروقی   کتاب عقل وفکرنده نوشته زهد طیفوری

دلی آیینهٔ صورتنمای شاهد معنی   ضمیر نور بخشی آفتاب عالم صوری

دونر اول مهره کیم چرخی شب اندر روز اوله آنك   کیجه اکننه برآق دیبا قاپلو سموری

مساعد اول قدر تدبیرینه دوران که قصد ایتسه   اکر برامر ظاهرده خلاف رأی جمهوری

اصابت اول طرفده ایکن قومز تحول ایدر چرخی   کورنور فوری اول تدبیرك آثار شر وشوری

نه کشور کیم اکا حفظی نکهبان اوله اول رده   ایدر پرورده شاهین بیضهٔ کنجشك وعصفوری

کراولسه احتساب امرونهی عالمه شامل   کورنمز چشم نرکسده دخی آثار مخموری

کراولسه لطفی رندانه ایدر پرورده تأثیری   زمین شورهٔ زهد و زیاده تخم انکوری

خداوندا حقیقتدر سوزم لاف وکذاف ایتم   اولور یاران خوش طبعك کذاف ولاف منفوری

بنم اول خسرو صاحب قران ملك اندیشه   که منشیٔ قدر یازمش برانده بو منشوری

جهانکیر خیال افسر ربای تخت اسکندر   سپهسالار معنی صف شکاف رزم تیموری

زبانم بر مجوهر تیغ براندر که همواره   خراش ایلر خیالی سینه‌لرده زخم ناسوری

قلم بر قهرمان سخت بازودر زمانه‌نده   که تأیید خیاله اولور اندیشه مقهوری

سخن بر کنج بی پایان اسرار الهیدر   که طبع نکته دانمدر او کنجك شمدی کنجوری

عروس مدحکی تزیین ایچون اول کنج کوهردن   چیقاردم سلکه دزدم بر طبق دُرّ منثوری

نفعی

بلکه قانون سخنده حل و عقد نکتهده — حکمت فکر و خیالك فیلسوف اکبری

حسب حالم در خصوصا لاف دعوی برطرف — گرچه صاحب لاف اولور ارباب طبعك اکثری

بن اوکنم قدرم ارباب دل ودانش بیلور — عارفم دوشمز بکا لاف و کذاف سرسری

خامهم اول معجز طراز صد هزاران پیشهدر — کیم نظیر ایلمز کا آلاکایمك اژدری

حرفیدر مجموعهٔ اسرار دیوان کمال — نقطهسیدر مهرهٔ داغ درون انوری

طبعم اول بتخانهدر کیم صورت دیوار ینك — طاشه کار ایلر خدنك غمزهٔ نازکری

نیجه صورت فیض انعکاسیله جان بولسه اولور — هر بری شهر دلك برعالم آرا دلبری

هر خیالم برعروس نازپروردر بنم — کیم بو عالمدن دکل اسباب زیب وزیوری

موی گیسوی ملکدر تار و پود جامهسی — پارهٔ پیرامن حور جناندر معجری

بادهٔ ادراکمك توحید سرجوش خمی — ساقیٔ اندیشهمك تحقیق درد ساغری

خامهمك راه سلوك فنده خط سایهسی — شعرمك حبل متین فیض تار مسطری

فنده بن فنده بنه تعریف شاه نکتهدان — نیلیم ضبط ایدهمم اندیشهٔ زورآوری

فکر اوصافك غذای روحدر اندیشهمه — دل هلاك اولور اگر اولسم اول سودادن بری

جوهر اکسیر مدحك طرح ایدنجه رشکدن — ایلرم هر لحظه اندیشهمله جنك زرگری

قورقرم هم آفتاب کیمیاگر طوتمسون — یوخسه بیك شوقیله اولور اولدخی بر مشتری

ذرهسن مهره غبار بن روزکاره کیم ویرر — جوهریم بن جهانه ویرمم اوله گوهری

بویله جوهر وار الده نیلیم دنیایی بن — باشنه چالسون فلك آیینهٔ اسکندری

عالمی تسخیر ایچون خاتم نه لازم طبعمه — بن سلیمان خیالم نیلیم انگشتری

هرنه دیرسم اسم اعظم گیبی اولور کارگر — اولقدر تعظیمله دیکار سوزم انس وپری

باشله شمدنصکره ای نفعی دعای دولته
بر دعا ایت کیم اوله حسن قبولك مظهری

ایلیه تاخسرو صاحبقران شرق وغرب — اشهب زرپالهنك صبحله جولانگری

حق سرافراز ایلسون رایات دین ودولتی — فنده عزم ایلرسه اولسون فتح ونصرت رهبری

ایلدکجه عزم میدان غزا اول قدم — پایمال اولسون یولنده دشمن دینك سری

داریه

وله

زهی کاشانهٔ شاهانه عشرتگاه دستوری — کهاولمش فرش زرکشله مزین ساحه وسوری

زهی فردوس ثانی کیم اولور ثالث اکا دقیجه — زمینك کعبهٔ علیاسی چرخك بیت معموری

زهی عالی بنا کیم رشك بغدادی کوتورمشدر — نیجه بیك بیل مقدم بر یوزندن بیت مذکوری

نه ممکن بویله برعالی بنا بردخی گر اولسه — قضا معماری سدره نردبانی چرخ مزدوری

جهان صحننده برآماده بزم خاص شاهانه — فغ زند برشه کاسهٔ یکتای فغفوری

درونی اولقدر روشن که جرم آفتاب اگر — گورن روزنلرنده هر مدور جام بللوری

اوزر بن شمسهٔ تابان که رشك مهر رخشاندر — ضیاپاش اولسه گرکون ومکانه ذرجه نوری

شقهٔ رایات بختکله رکابك اولمسه ‌ ‌ ‌ کشتی نه آسمانك بادبان ولنکری
برق اوران دستکده تیغ پر کهرمیدر یاخود ‌ ‌ ‌ ایلدی دریایه غوطه آفتاب خاوری
بر آوج کوهر صاچاردی عالمه کویا کفك ‌ ‌ ‌ صالدیغنجه دشمنه کامی مرصع ششبری
برعجب دریادر اردوی همایونك سنك ‌ ‌ ‌ کیم حباب برقرار اولمش اکا هر چادری
موج پیدر پی در اول بحره سپاه صف بصف ‌ ‌ ‌ برنهنك اولسه نوله هر طوب اژدر پیکری
هر آلای بر موج طوفان خیزیدر آنك نوله ‌ ‌ ‌ خاروخس کبی اوکنجه قاچسه کافر عسکری
کون کبی تنهاده چیقسه‌ك تیغله میدانه سن ‌ ‌ ‌ کار کردوشمز سپاه دشمنك شور وشری
شبچراغ دین ودولتدر وجودك حفظ ایچون ‌ ‌ ‌ قن قت اولمش اژدهادر هفت چرخ چنبری
قارشو طورمز ساکه شمدن صکره بو اقبال ایله ‌ ‌ ‌ دشمنك کر قهرمان اولسه سراسر لشکری
بویه آغاز ایلسون شمدنکیرو القابکه ‌ ‌ ‌ جامع نه قبهٔ کونك خطیب منبری
آفتاب بحر و بر صاحب قران شرق وغرب ‌ ‌ ‌ شهسوار نامور رایت کشای صفدری
آسمان دولتك خورشید قدسی پرتوی ‌ ‌ ‌ بزمکاه شوکتك جمشید خورشید افسری
نقد وقت سلطنت سرمایهٔ امن وامان ‌ ‌ ‌ دستکیر دین و دولت کامبخش سروری

شاه والا رتبه عثمان خان غازی کیم فلك
کورمشدر بویله برشاهنشه جنك آوری

شهسوار عالم آرا کیم روادر اولسه کر ‌ ‌ ‌ نعل ومیخ رخشی چرخك آفتاب واختری
صفدر کشور کشا کم جنکه چیقدقچه اولور ‌ ‌ ‌ جبرئیل انا فتحنا خوان تیغ و مغفری
پادشاه عادل وعالی نسب کیم یاره‌ستور ‌ ‌ ‌ ایتسه کر سرهنك دربان کیقباد و قیصری
شهریار آسمان مسند کیم اولمش تا ازل ‌ ‌ ‌ سجده‌کاه تاجداران جهان خاکدری
شهنشین نه رواق آسماندر مسندی ‌ ‌ ‌ عیدکاه هفت اقلیم جهاندر کشوری
مسند اجلالنك رفعت برادرنا پایه‌سی ‌ ‌ ‌ درکه اقبالنك دولت قدیمی چاکری
هرنه ایشلرسه زمانه تابع اندیشه‌سی ‌ ‌ ‌ هرنه امر ایلرسه دوران بندهٔ فرمانبری
ویرسه طبع آتشه کر برق تیغی تربیت ‌ ‌ ‌ معدن الماس ایدردی تودهٔ خاکستری
عدلی کر آرایش بزم جهان ایتسه اولور ‌ ‌ ‌ شمعه شهپرکاه پروانه‌نك بال و پری
اول قدر آسوده عالم سایهٔ عدلنده کیم ‌ ‌ ‌ خوابکاه ایلر غزاله پهلوی شیر نری
ایتسه کر خاصیت حفظی سرایت عالمه ‌ ‌ ‌ طرح اولوردی صفحهٔ آب اوزره نقش آذری
عکس ایدر آنك فلکده خرمن انجم دکل ‌ ‌ ‌ صاچدی دست لطفی خاکه اول قدر سیم وزری
یازسه وصف نکهت خلقنی ویردی عالمه ‌ ‌ ‌ کرد خاکپای خامه بوی مشك اذفری
قدر خاك کوی اخلاقنی بیلوردی روزکار ‌ ‌ ‌ بر برینه ایلسه آغشته مشك و عنبری
کامکارا صفدرا صاحب قران شاهنشها ‌ ‌ ‌ ای سریر عدل و دادك داور دین پروری
سحر ایدردم مدحکه کلدکجه اما نیلیم ‌ ‌ ‌ ایلمش حق وصفکی قید تصوردن بری
عجزمه برحجت آلوردم اکر اهل اولسه‌لر ‌ ‌ ‌ روزکارك یاره سنجان فضیلت کستری
عاجزم حق اوزره اوصافکده حالا کیم نه ‌ ‌ ‌ عالم اندیشه‌نك علامهٔ دانشوری

نفعی

شانکه نسبت افاضل مستحقان زکات
خاطره اثنای اوصافکده فیض شوق ایله
دولت فضل ایله سن صاحب نصاب کامران
لایق اولدی عاشقانه برغزلده ناکهان

اولمسه مجنون عشق اول مهك کرآسمان
نسر طائر ایلمزدی باشی اوزره آشیان

دیده‌لردر ظاهر و باطن جمالك سیرینه
دیکدی نعل سینه‌یه چشمك سنان غمزه‌سن
خانهٔ اغیار وعشاقه تنزل ایلمز
دلده زخم نوك تیرك تنده داغ خونفشان
نیزه‌سینی حلقه‌دن کویا کچوردی قهرمان
برهمادر اول پری اماهمای لامکان

طبع نفعی بلبل کویادر اول کلشنده کیم
غنچه‌وش دمبسته در آنده دهان شاعران

تاب غمدن شعلهٔ سوزان اولور آغزمده دل
باشلدقجه وصفکه باشلر هجومه واردات
بر بولمز کاه اولور مهمان سرای سینه‌ده
ایر یشوردی کوشمه آواز تحسین ملك
عرصهٔ پهنای معنایی قیلور پرزلزله
وادیٔ مدحکده جولان ایتدیکیچون یاره‌شور
عرصهٔ مدح وثناکك حدی یوق پایانی یوق
ایده لم صدق ونیاز یله دعا شمدنکیرو
نیته کیم اوله اساس قصر کردون پایدار
اولسون ارکانی مرتب اول سعادتخانه‌نك
اولمسه مدحکله کرسوسن کبی رطب اللسان
شویله کیم طاقت کتورمز آنی تقریره زبان
اول قدر اوغرار معانی کشورندن کاربان
مدحکه کرآستانه‌نده واروب آچسم دهان
شهسوار طبعم ایتسه رخش فکری زیران
اطلس چرخ اولسه رخش طبعمه برکستوان
پیك اندیشه عجبمی اولسه بی تاب وتوان
تاکه مقبول اولدیغنده قالمیه ریب وکمان
زیور ایوان اوله اکا نجوم وکهکشان
قویمسون رطاشی کرقوپسه یرندن فرقدان

دولت وعمر یله برخوردار ایدوب حق صاحبن
حشره دك معمور وآبادان اوله اول خاندان

﴿ قصیده ﴾

وله

آفرین ای روزکارك شهسوار صفدری
پارهٔ الماسدر سنك فسانی نیلر اول
سرفراز ایتدك لواء الحمد دین احمدی
تیغکه نوله یمین ایلرسه زوح مرتضی
ایلدك برحمله‌ده برباد ملك دشمنی
ماه‌نو صانمه فلکده کور بجك پیکارکی
اول قدرقان دوکدی شمشیرك که عکسیله انك
غمزهٔ خوبان کبی جاری اوجندن یینه خون
بلکه غرق بحر خون اولوردی فلك دل کبی
عرشه آص شمدنکیرو تیغ ثریا جوهری
چرخه چکمه بردخی شمشیر والا کوهری
کافره کوستردك الحق دستبرد حیدری
برغزا ایتدك که خشنود ایلدك پیغمبری
کرد رخشك کرچه کیم سد ایتدی راه صرصری
دترردی بهرام الندن دوشدی زرین خنجری
کاسهٔ یاقوته دوندی کنبد نیلوفری
بویله قالورسه اکر یکرنك ایدر بحر وبری
ایتدیکنجه تیغ خون افشانه جولا نکری

منتظر هر کیجه چرخ پر کواکبله قمر
یالقغده صحنده برشمع مرصع شمعدان

زیر طاقنده فروزان شمع کافوری دکل
اولدی زر پیکان ایله تیر سعادت درکمان

قبه‌سنده لوحهٔ سیمین ایله کلمیخ زر
مشتری درکیم فلکده ماه ایله ایتمش قران

هر رخام فرشی برآیینهٔ عالم نما
هر کزن فراشی براسکندر گیتی ستان

ذره نورشمسه‌سی پیرایهٔ خورشید وماه
ریزه سنك مرمری سرمایهٔ دریا وکان

قطره آب حوضی رشك جویبار سلسبیل
مشت خاك رهکذاری سرمهٔ حور جنان

مواو بدر صان اوشادروان سرکردانی کیم
هم دوزهم اشکنی ایلر صفاسندن روان

زرکلاهیله یاخود برداسبر رقاصه‌در
برایاغ اوزره سماع ایتمکده دامن درمیان

خستهٔ درد وغمه آب وهواسی سازکار
مبتلای قهر دهره درکهی کهف الامان

چکمکه میل شهابیله فلکلر چشمنه
دودی کحل روشنادر دودکاهی سرمه‌دان

برق اورر روزنلرندن آبکینه جاملر
کوستر دنیاده جنت اولدیغن کوندن عیان

برصفاوار جام بللورنده کیم آیینه وش
کیم باقارسه کور نور کوکلنده‌کی رازنهان

برملوکی کلستاندر نسخهٔ کلزاری کیم
جابجا مهر سلیمان رسمیدر اکا نشان

کعبهٔ اسلامدر دیرسم عجبمی صاحبی
شیخ الاسلام ایلمش لطف خدای مستعان

اول خداوند خداوندان فضل وجاه کیم
علم وعرفان ایله اولمش عزو دولت توأمان

عون ملت فخرامت مستشار سلطنت
عالم همت جهان مکرمت جان جهان

مرکز پرکار دانش قطب کردون هنر
مالك ملك فضائل مفتیٔ دور زمان

فتنه بند دهردون مشکل کشای روزکار
چاره سازدین ودولت فیلسوف کاردان

آسمان ملکه رأیی آفتاب بی زوال
کلستان دهره لطفی نوبهار بی خزان

بانوی خلوتسرای فکرینه شب پرده‌دار
نو عروس حجلهٔ رأینه صبح آیینه‌دان

مه صطبل رایض بختنده سطل نقره کوب
چرخ بزم ساقیٔ جودنده جام زرنشان

جامهٔ اقبالنه دولت طراز آستین
خانهٔ اجلالنه همت رواق آستان

نقطهٔ کلکی عذار شاهد معنایه خال
جوهر روح کلامی قالب عرفانه جان

هر یولی بر داغ آتشناك اولور ماهیلرك
کرسموم قهری اولسه روی دریایه روان

هرشراری قطرهٔ نیسان اولوب ایلر نزول
کرنسیم لطفی کلخندن یکا اولسه وزان

داورا دانشورا صدرا افاضل پرورا
ای جهان سالار اقلیم معانی وبیان

سنسین اول دارندهٔ یرلیغ احکام قدر
خامه‌ك اولمشدر رموز آسمانه ترجمان

شویله پرامن اولدی دورانکده دنیا کیم سنك
جای فتنه کوشهٔ ابروی دلبردر همان

غنچه‌وش آچلمدق دورکده بردل قالمدی
نوبهار دولتك دنیایی ایتدی کلستان

تاب خورشید ستم سوزان ایدردی عالمی
کرسحاب عدل ودادك اولمسیدی سایبان

خلق عالم سرتسر بیمار درد احتیاج
دهر بردار الشفا لطفك طبیب مهربان

چشمهٔ آب حیات فیضدر طبعك نوله
کلك حلکاری اولورسه آکه زرین ناودان

نفعی

زند هشیارم خرابات محبتدر دلم
عاشق هرجایم وحدت نشانیدر سوزم
اوله‌لی پیغمبر آخر زمانه نعمت‌کو
آب‌روی امت آخر زمانیدر سوزم
نعت شاهنشاه اورنك نبوت کیم آنك
فیض مدحیله دلك جان جهانیدر سوزم
جان عالم فخر آدم احمد مرسل که تا
حشرا ولنجه نعت کوی ونعت خوانیدر سوزم

اوله‌لی غواص دریای خیال مدحتی
جوهری طبعمك زیب وکانیدر سوزم
اولقدر الویردی معنی فیض اوصافیله کیم
کویا مفتاح کنج شایکانیدر سوزم
مشرق صبح هدایتدر ثناسیله دلم
مهرقدسی پرتو کوکب نشانیدر سوزم
باشلاسم معراجنی تحقیقه آب وتاب ایله
کوهر شهوار کوش امهانیدر سوزم
عداولنمز معجزاتی حددن افزون نیلسون
کرچه کیم برراوی معجز بیانیدر سوزم
کرچه بن دورم جنابندن هله شکرم بودر
چهره فرسای جناب آستانیدر سوزم
نفعی‌یم اندیشهٔ نعتیله اولدم کامیاب
نامرادان جهانه مژدکانیدر سوزم

خاکپای نعت کویانم که عرش اعظمك
ذکر تسبیح لسان قدسیانیدر سوزم
شادکام اولدم نشاط فیض نعت پاکله
شمدیدن صکره دعای شادمانیدر سوزم
تاکه معنای لطیف لفظ رنك آمیزایله
روزکارك بردلارا داستانیدر سوزم
هردم اندیشمدن اولسون روحنه یوز بیك سلام
عرشه دك ایصاله پیك رایکانیدر سوزم

داریه

وله

بارك الله ای بهشت آباد وی رشك جنان
صانك الله ای سرای دلکشا ودلستان
سدهٔ بابیله پاینده اساس کائنات
طرح مطبوعیله نازنده زمین وآسمان
کورمشدر چرخ چارمله بهشتی سیرایدن
بویله برروشن مقام وبویله برخرم مکان
درکه دولت پناهی ملتجای خاص وعام
خاکپاك آستانی بوسه جای انس وجان
طرهٔ طاق ورواقی همسر ذات البروج
سایهٔ سقف بلندی خوابکاه اختران
پیش درکاهنده برپا صف نشینان فلك
زیرایوانده پرواز ایتمده کروبیان
رسم کلمیخ دری کلبانك مرغ بامیدر
کلشن دهره ویرن برك ونوای جاودان
کنج خلوتخانه‌سنده علم وعرفان منزوی
کوشهٔ باینده اقبال وسعادت پاسبان
راست قلسه قدینی ایرمزینه قصرینه چرخ
ایده ترتیب عناصردن مکرکیم نردبان
مسك اذفرییرینه قورلردی آنی نافه‌یه
کرصباخاك درین ایلتیدی چینه ارمغان
ارتفاعن الغه اولش مهندس چرخ اکا
مهری اسطرلاب ایدوب قیلمش شعاعن ریسمان
چوب زرین ایله ایلرهرسحر اظهار شوق
اولغه دربان درکاهی شه خاورستان

نفعی

دوشمیه جام می دولت الندن بردم
بزم اقبالی مرتب طوره تا روز قیام

نعت شریف

وله

عقدهٔ سررشتهٔ راز نهانیدر سوزم　　سلك تسبیح در سبع المثانیدر سوزم

بر کهردر کیم نظیرین کورمشدر روزکار　　روزکار عالم غیب ارمغانیدر سوزم

روزکار احسانمی بیلمش بنم یا بیلمامش　　عالمه فیض حیات جاودانیدر سوزم

اهل اولان قدرین بیلور بن جوهرم مدح ایلم　　عالمك سرمایهٔ دریا و کانیدر سوزم

بی عرض برجوهر صافیدر اما متصل　　اهل طبعك زیور تیغ وسنانیدر سوزم

یعنی کیم اندیشه سنجان جهانك دائما　　هم صریر کلکی همورد زبانیدر سوزم

بر بنم کبی جکردار اهل طبع اولمزدخی　　جوهر تیغ قضای ناکهانیدر سوزم

غمزهٔ دلبر نوله رشك ایلسه اندیشه مه　　حرز بازوی دل صاحب قرانیدر سوزم

اویله بر پرشیوه در کویا که بکر فکرمك　　غمزهٔ مرد افکن نامهربانیدر سوزم

اول قدر دلدوزدر کویا که برشوخ آفتك　　ناوك مشکین کمان ابروانیدر سوزم

آیت نون والقلمدر مصحف سینه مده یا　　رستم اندیشه نك تیر و کمانیدر سوزم

بر کلستاندر خیالم دلشکفته بلبلی　　اول کلستانك لطیف آب روانیدر سوزم

بر شبستاندر دواتم خامه زنکی خادمی　　اول شبستان عروس دلستانیدر سوزم

آفرینش طوطیٔ اندیشه یه بر دامدر　　کیم او دامك دانهٔ پرامتنانیدر سوزم

کیمسه انکار ایده مز ماهیت اندیشه می　　اهل رشکك نسخهٔ عقد لسانیدر سوزم

آفت عین الکمال رشك کار اغزبکا　　دفع زخم چشم خلاق معانیدر سوزم

خاکپایم سرمه ایلرسه عجبمی روزکار　　عنبر روح کمال اصفهانیدر سوزم

اشته خلاق معانی شمدی کلدی عالمه　　کوش ایدك اثاربنی کیم ترجمانیدر سوزم

صکره کلسه دهره خلاق معانیدن نوله　　قالب خشك خیاله روح ثانیدر سوزم

نکته ده عالم حریف اولمز بکا کویا بنم　　هرنه سویلرسم جواب لن ترانیدر سوزم

هرنه سویلرسم قضا مضمونی اثبات ایدر　　انی بیلزکه خطاب امتحانیدر سوزم

بن نه کشافم نه صاحب کشف اما معنیده　　موشکاف نکتهای آسمانیدر سوزم

بیکده بر معنایی نظم ایتمزم بر لطف ایله　　بوقله سك مجموعهٔ راز نهانیدر سوزم

بن جهان آرا شهنشاه جهان معنیم　　سوزلر کده پادشاه کامرانیدر سوزم

دونسه شمشیر خطیبه نوله شمشیر زبان　　ملك نظمك خطبهٔ امن وامانیدر سوزم

طبعمك بر ترجمان ترزبانیدر قلم　　خامه مك برهمزبان نکته دانیدر سوزم

پاسبان اولمش بر اژدر قلم کنج دله　　کیم او کنجك شبچراغ پاسبانیدر سوزم

تا صباح حشره دك بیك مبتلایی مست ایدر　　بزم عشقك نشوهٔ رطل کرانیدر سوزم

نفعی

کیدرك عرشه چیقرمقده اول رعرشه دکل ... ایدرم غایت امکانه وارنجه اقدام
منت اللهه که و یرمش اوقدر استعداد ... نظم ایچون ایلرم طبعمه زور و ابرام
ایلسم هرنه زمان فکره عزیمت ایریشور ... کوشهٔ زمزمهٔ زنك برید الهام
ناوك فکرم ایدر تیر قضا کیبی کذر ... اولسه پولاد دمشقیدن اکر هفت اجرام
زور اندیشه و آثار خیالمدر ایدن ... نیدوکن نکته شناسان زمانه اعلام
قوت قاهرهٔ فکر کمال وخسرو ... صنعت نادرهٔ نظم نظامی و نظام

نفعیٔ تیغ زبانم که زمانمده بنم
صف شکاف شعرای سخن آرای بنام

تیغ سرتیز زبانم اوقدر کسکیندر ... کهدونیم اولور آنی آکسهدل رستم وسام
شعلهٔ شمع خیالم اوقدر روشندر ... که کورینور دل معنیدهکی رازکنام
جلوهٔ شاهد نظمم اوقدر نازکدر ... که قومز خاطر اندیشهده صبر وآرام
صانکه کنجینهٔ طبعمده نهان ایدی ازل ... کنج اسرار خداوند علیم وعلام
کاوش تیشهٔ اندیشه ایدوب شمدی عیان ... اولدی هرکوهری آرایش سلك ایام
سامعه کوهر مضمونله نازنده ... ناطقه لذت کفتارمله شیرین کام
صافدر آب روان کیبی اودکلو نظمم ... کهیازرکن قلم چابك وزیبنده خرام
اولمسه سیر و ثبات انلری تمیزه سبب ... عکس خامهله سطوری ایدهمز فرق اوهام
بیتمك هر بری بر بتکدهدر کیم براشور ... اولسهسنك دل خوباندن اکا فرش رخام
پاسرای شه معنیدر اولورسه لایق ... هردم چشم ملائکدن اکا هندوی بام
شمدی سجادهٔ معنیده بنم مرشد کل ... خرقهپوشان بیان بندن اولور فیض کلام
ایدرم قوت قدسیهٔ افکارمله ... جند ارواح رجال سخنی استخدام
حافظ وابن یمینم غزل وقطعهده کر ... سویلسم بلکه رباعیده اولوردم خیام
عرفیٔ روم ایدیکم جمله ایدرلر تسلیم ... کورسهلر کر بوقصیدم بلغای اعجام
شاعر نادره کویم نه دیسم حصه چیقر ... دشمن و دوسته بی توریه و بی ایهام
و یریرم دوسته برحرفله توقع قبول ... ایدرم دشمنی برنقطه ایله شهرهٔ عام
اولطافتمی وار اشعار صفابخشمده ... کهکدر و یره اکا دخل حسود خودکام
دخل ایدنده سوزمه باری براستاد اولسه ... سویلدکجه بنی معقولله قیلسه الزام
نوهوس برمتشاعرکه دخی بیك ییل اکر ... فکرشعر ایتسه کورینور ینه اندیشهسی خام
نه بیلور ذوق سخن نیدوکن اولورسه مسیح ... طفل نورستهٔ ناشستهلب شیرآشام
اب وجدیله تفاخر ایدن ابجد خوانك ... اهل اولان رد وقبولنه و یررمی احکام
کوهقاف اولسه کلور نقطهٔ فادکاورخفیف ... مرد رویین تنه طفل متحرك اندام
ایردی سوزغایته شمدنکرو لافی قویالم ... ایدهلم صدقله آغاز دعای انجام
تاکه ساقیٔ فلك ساغر سیمین مهی ... کهتهی کاه پر ایدوب قیله دورینی تمام

ایچسه برجرعه‌سنی برهمن صد ساله … براولور سنك مزارایله یانندە اصنام
چکسه برمست سرانداز می ناکامی … جرعهٔ جامنی ویرمز جم دورانه سلام
کتور ای ساقئ فرخنده لقا بو میدن … جانی وارایسه دیسون صوفئ دلبرده حرام
مست اولوب رازمی کشف ایلیه‌یم کورسونلر … نه ایمش نکتهٔ سربستهٔ سر الهام
درج دلدن چیقروب نیجه کرانمایه کهر … ویره‌یم سلك در بحر معانی یه نظام
ایده‌یم مدحنه آغاز او کریم الشانك … که نه کوردی نه کورر مثلنی چشم ایام
او کزیده خلف دودهٔ آدم که ایدر … جوهر پاکنه اجرام وعناصر اکرام
اوفلك مسند مه‌طلعت وقدسی فطرت … او جهانداور دریا کرم وابر انعام
بخشش آموز همم حوصله سوز خست … کیسه پرداز کرم قافله سالار کرام
مشتری رأی وعطارد قلم ومهر آثار … ارض تمکین وقضا تمشیت وچرخ احکام
ملتجای وزرا صدر کبار علما … کامکار فضلا فخر موالئ عظام

هادئ وادئ دین بدرقهٔ راه یقین
پیر و مجتهدین حضرت شیخ الاسلام

صدر جم پایه که جاره کشان افلاك … ایلمش قاید اقبالنه تسلیم زمام
آستین کرمی کیسهٔ ارزاق جهان … آستان حرمی قبلهٔ حاجات انام
لطف طبعی شرف عقل مجرد کبی خاص … فیض دستی کرم ابر بهاری کبی عام
دوشسه کر خاکه نم ابر بهار لطفی … کسب روح ایلرایدی زیرزمینده اجسام
کرطوقنسه فلکه صدمهٔ دست قهری … دوکیلوردی یره هب جوهر تیغ بهرام
نکهت نافه‌کشای چمن خلقنی کر … ایتسه‌لر غالیه سایان بهار استشمام
عطر سوز اولمغیچون بزم کله داخی نسیم … هاون لاله‌ده سحق ایتمز ایدی عنبر خام
سرتسر سایهٔ عدلنده او یوردی عالم … صیت اجلالی قوسه چشم کواکبده منام
رأیی برمرتبه روشن که یازرکن وصفن … شمعه غالب کورینور شعلهٔ نوك اقلام
حد امکانی نوله ایتسه تجاوز حکمی … شویله قیلمش فلکی حکمت حق امرینه رام
فرق اولنمزدی طلوعی وغروبی مهرك … شامی صبح ایت دیسه بردمده صباحی اقشام
سرورا داد کرا داور والا کهرا … ای خداوند فلك صدر وملائك خدام
کلیه عالمه برسنجلین ذات لطیف … اولسه کر حامل ارواح مجرد ارحام
دور جودکده کورر حالنی بحر وکانك … اغلیوب آکه صاچر اشك فراوانی غمام
بولسه کرنامیه فیض کف احسانك اولور … درم رایج بی سکه بهار بادام
ویردی معمار قضا هندسهٔ تدبیرك … طاق پرزلزلهٔ دولته براستحکام
که فلکلر یقلوب اولسه جهان زیروزبر … اولور ارکان بناسنده انك بینه دوام
طوتسه دنیایی نوله شهرت لطف وکرمك … ایتمه‌ده مکرمتك عالمه ایثار مرام
وصف ذاتکده خصوصا ایده‌بذل مقدور … بربنم کبی سخن سنج پسندیده کلام
نامکی نظم بلندمله چقردم فلککه … ایده تا خازن اسرار قضا نقش ختام

نفعی

شاهانه مشرب جم کبی صاحب قران رستم کبی
هم عیسی مریم کبی اهل دل و فرخنده دم

دنیا و ما فیها ندر جنت اولورسه یا ندر
لطف ایلمك زیرا ندر یانده بر نقد و سلم

جمله هنردن بانصیب سر عجب صنع غریب
مجلسده شوخ دلفریب جنك ایدیجك شیر اجم

کاهی که اول شیر یله خشمیله تیغ آلوراله
اولور جهان پر زلزله باصدقجه میدانه قدم

اولدمکه قصد جنك ایدر صحرالری کلرنك ایدر
دنیایی خصمه تنك ایدر اولورسه سام و کستهم

سوردکجه خصمه یك تنه بقمز سلاح جوشنه
بر قالمز اصلا دشمنه الا بیابان عدم

ای خسرو عالی نژاد وی داور پاك اعتقاد
ای شاه صاحب عدل و داد ای پادشاه محترم

سن بر شه ذیشانسین شاهنشه دورانسین
یعنی که سن خاقانسین دورکده بن خاقانیم

بن کرچه بر بیحاصلم شاکرد درس مشکلم
هم مکتب اهل دلم خلق اولمدن لوح و قلم

سوزده نظیر اولمز بکا کر اولسه عالم بر یکا
پر طمطراق خوش ادا نه حافظم نه محتشم

خاقانیم بن محتشم یانمده سرهنك حشم
حافظ اولور لب بسته دم خامه‌م ایدنجه زیر و بم

نفعی یتر دعوایی قو دنیا ایله غوغایی قو
افلا که استغنایی قو خاکه یوزك سور لاجرم

قالدر الك ایله دعا بولدی قصیده‌لك انتها
شمدی دعا ایتمك سکا هم مستحبدر هم اهم

نیجه قصیده بر کتاب مجموعهٔ پر انتخاب
هر نکته‌سی فصل الخطاب هر بیتی بر کنج حکم

تا کیم جهان معمور اوله که امن و که پرشور اوله
اقبال الله مسرور اوله اول خسرو والا همم

﴿ قصیده ﴾

نفعی

شرب اهل محبتدن آلان لذت کام
خون دل نوش ایدر اولمزسه شراب کلفام

کل کبی الده خصوصا اوله جام پر می
عقلی باشنده اولان عارف ایدرمی آرام

باشقه بر عالمی وار بزم میك کیم آنده
کور بنور رند جهانه دیدهٔ هشیاره مدام

مایهٔ فیض حیات ابدی نشوهٔ می
نشئهٔ حکمت دور ازلی کردش جام

باده‌در ذوقنی ادراك ایدنه آب حیات
معترفدر بوکه خضر ایله سکندرده تمام

اوله بن استدوکم بادهٔ پر فیض اما
که نشاطی کتورر جانه جناندن پیغام

نیجه می تاب فروغ رخ ماه نخشب
نیجه می پرتو انوار دل عارف جام

نیجه می دست مسیحاده جکر ساغرینی
قلم السه الله صورتکر دیر افهام

نیجه می رایحهٔ روح فزاسندن ایدر
قدسیان فلك عالم جان عطر مشام

اومی انجمن افروز جلی شعشه کیم
و یرسه خورشید جهانتابه اکر تابنی وام

حدت بارقهٔ پرتو پر نورندن
دوشه تا جاه عمیق عدمه ظلمت شام

چنبر دایرهٔ مجلسی چرخ عشرت
دور بزمی طرب آغاز و مسرت انجام

کبی برمرتبه بجنبش ده استغنا کیم
مثلا ایتمك ایچون رفع غموم و آلام

نفعی

زیراکه دم کشتهٔ اندیشه‌سن اکثر شرع کرم حکمت باری هدر ایلر
هم خصمه ظفر بولمغیچون مدح وثناکی تقدیم دعای شب و ورد سحر ایلر
تا جلوه که راتبنی خسرو انجم که مملکت خاور و که باختر ایلر
منصور ایده هر پرده خدا رایت بختك
تا خسرو سیاره فلکده سفر ایلر

بهاریه

وله

اسدی نسیم نوبهار آچلدی کللر صبحدم آچسون بزمده کوکلمز ساقی مدد صون جام جم
ایردی نه اردبهشت اولدی هوا عنبرسرشت عالم بهشت اندر بهشت هر کوشه بر باغ ارم
کل دوری عیش ایامیدر ذوق وصفا هنکامیدر عاشقلرك بیرامیدر بو موسم فرخنده دم
دونسون نه پیمانه‌لر اولسون تهی خمخانه‌لر رقص ایلسون مستانه‌لر مطربلر ایتدکجه نغم
بودمده کیم شام وسحر میخانه باغه رشك ایدر مست اولسه دلبر سوسه کر معذوردر شیخ الحرم
یا نیلسون بیچاره‌لر آلفته‌لر آواره‌لر ساغر صونه مهپاره‌لر نوش ایتمك اولور حتم
یار اوله جام جم اوله بویله دم خرم اوله عارف اودر بودم اوله عیش وطربله مغتنم
ذوقی اوروندایلر تمام کیم طوته مست وشادکام برالده جام لاله فام برالده زلف خم بخم
لطف ایله ساقی نازیقو می صونکه قالمز بویله بو طولسون صراحی وسبو بوش طورمسون پیمانه هم
هر نورسیده شاخ کل الدی النه جام مل لطف ایت آچل سنداخی کل ای سروقد وغنچه فم
بودرد وبوصافی دیمه دونسون پیاله غم یمه قانون دور دایمه اوی سنده می صون دمبدم
میدر محك عاشقان آشوب دل آرام جان سرمایهٔ پیر مغان پیرایهٔ بزم صنم
می عاقلی ارشاد ایدر عاشقلری دلشاد ایدر سیله ویرر برباد ایدر دللرده قویمز کرد غم
می آتش سیاله‌در مینا قدحله لاله‌در یا غنچهٔ پرژاله‌در آچش نسیم صبحدم
ساقی مدد می صون بزه جام جم وکی صون بزه رطل پیاپی صون بزه کتسون کوکللردن الم
بز عاشق آزاده یز اما اسیر باده یز آلفته یز دلداده یز بزدن دریغ ایتمه کرم
برجام صون الله ایچون برکاسه ده اول ماه ایچون تا مدح شهنشاه ایچون آلم اله لوح وقلم
اول آفتاب سلطنت اول شهسوار مملکت جم بزم وحاتم مکرمت ممدوح اصناف امم
ابلق سوار روزکار آشوب روم وزنکبار لشکرشکار کامکار بهرام افریدون علم
پیرایهٔ ملك وملل سرمایهٔ دین ودول کاولمش نصیبی تا ازل تاج فریدون تخت جم
خاقان عثمانی نسب کیم مندرج ذاتنده هب اسلام فاروق عرب اقبال پرویز عجم
سلطان مراد کامران افسرده وکشورستان
هم پادشه هم قهرمان صاحبقران جم حشم
شاهنشه فرخنده بخت آرایش دیهیم وتخت بختی قوی اقبالی سخت اسکندر یوسف‌شیم
شاه جهان آرامیدر ماه زمین پیرامیدر بهرام بی‌پروامیدر یا آفتاب پرکرم

اقبالنه وابسته فلك تا او قدر كيم
تدبيری ايله دورينی زير و زبر ايلر

بر مهر جلی شعشعه‌در رأيی كه دائم
اوج فلك سلطنتی مستقر ايلر

شامل ينه هب دائرهٔ عالمه نوری
نه مشرقی نه مغربی وار نه سفر ايلر

كر لطفی مهمساز بهار اولسه درختك
هر شاخنی بر شوخ مرصع كمر ايلر

كر تاب تموز غضبی ايتسه سرايت
هر قطرهٔ بارانی هوا بر شرر ايلر

آب اوزره وزان اولسه اكر صرصر حفظی
امواجنی قزنجيرهٔ نقش حجر ايلر

ماهيتی كر اولسه جماداته مربی
تصوير حجر كسب كمال بشر ايلر

عدلی كه مسلمدر اكا حسن تدارك
كور حكمنی هر پردهٔ نيجه كاركر ايلر

اولسه مثلا رابطه پرداز مكافات
پروانه‌يه كالبرك تلافیٔ پر ايلر

تعبير ايده‌مم طينت پاكنده كی لطفی
كور خاصيت فيضی نه مقدار اثر ايلر

كاهی كه خيال شكن طرهٔ خلقی
اثنای تفكرده دلمدن كذر ايلر

انديشه‌م اولور بوی لطيفيله معطر
آندن قلم عالمی پر مشك تر ايلر

ای خسرو جم كوكبهٔ مملكت آرا
كيم سلطنتك عالمی پرزيب وفر ايلر

اوصافكه حديوق طوته‌لم سحر ايله طبعم
بيك معنی‌يی بر شكله قويوب مختصر ايلر

قصد ايتسه خصوصا كه كهرسنج خيالم
بر نكته‌سنی شرح كتاب درر ايلر

طبعمدر او دريای كهرپاش معانی
كيم ساحلنی معدن لؤلوی تر ايلر

انديشه‌م او صورتكر اعجاز نمادر
كيم جوهر فرد اوستنه طرح صور ايلر

خامه‌مدر اول ابر چمن آرای سخن كيم
بر قطره‌سی بر كلشنی شادابتر ايلر

رنكين و لذيذ اولدی كلامم او قدر كيم
كام و لب انديشه‌يی پر كلشكر ايلر

اما ينه بر سوز نقدر نازك اولورسه
دخلی اكا ارباب حسد اول قدر ايلر

استاد اولجق سوزده حسددن قاچيلورمی
زيرا هنری رشك و حسد معتبر ايلر

يمزمی بو دولت كه بكا رشك ايده دائم
بر طائفه كيم دعویٔ فضل و هنر ايلر

زعمی او قدر هر برينك سوزده كه كويا
انديشه‌سی تغيير قضا و قدر ايلر

اما كيرجك معركهٔ معنی‌يه اول
شمشيری قور انديشهٔ زره وسپر ايلر

نطيله مسيحا بكنوز هر بری اما
خاصيت صحبتلری انسانی خر ايلر

غوغای سخندر بو فضيلتده نمز وار
فضل اهلی بزم باشمز اوستنده پر ايلر

سوز بن ديديكم جوهر علوی ايسه آنی
دوران صدف سمع قبوله كهر ايلر

سوزميدر او كيم نسخه‌سنی نكته‌شناسان
حشو شكم رخنهٔ ديوار و در ايلر

حقمده نه ديرلرسه [illegible]و كونه سفهانك
آثار طبيعتلرينه كيم نظر ايلر

لازم كلجك اول متشاعرلره طبعم
هر معركه‌ده نيلدی داخی نلر ايلر

اولم صفدر دشمن كش نظمم كه خصوصا
شمشير زبانمدن احبا حذر ايلر

اولورسه اكر همت شاهنشه عادل
حاشا كه بو انديشه‌ده نفعی ضرر ايلر

نفعی

چتر اقبالك اوله كون ومكانه سايبان
سايه‌سنده كائنات آسوده تاروز حساب

﴿ قصيده ﴾

وله ×

صانمك كه فلك دورايله شامى سحر ايلر — هر واقعه‌نك عاقبتندن خبر ايلر
بردوش كيدر حق بوكه معنيده بو عالم — كيم كوز يوموب آچنجه زمانى كذر ايلر
بر پرده كه آرامه بو مقدار اوله مهلت — اربابى نيجه كسب وكمال وهنر ايلر
اولمش طوتالم مدت آراميده ممتد — عاقل نيجه تمييز ره خير وشر ايلر
تشخيص ره خير وشر اولورمى اودلده — كيم لشكر غم بربرينى پى سپر ايلر
بولمز ره حقى مكر اول كمسه كه آكا — توفيقنى هادئ ازل راهبر ايلر
توفيق رفيق اولميجق فائده يوقدر — هر كيم بوراده عقله اويارسه ضرر ايلر
عقلك هنرى وادئ حكمتده در انجق — تحقيق ايله حكمت نيجه بر دلده ير ايلر
حكمت كر اوعلم ايسه كه احكام فلكدن — انديشهٔ عقل بشرى باخبر ايلر
دوشمز دل وطبع اهلى بو انديشه‌يه زيرا — تشويش دل وطبعى بوداخى بتر ايلر
زعمنجه اولور هركشينك رد وقبولى — حق سويلينى صانمه فلكدن حذر ايلر
رندان خدا پرور معنى بومحلده — نه چرخه نه قول حكمايه نظر ايلر
ويرمز فلكك دور چپ اندازينه حكمى — قور حكمتى تسليم قضا وقدر ايلر
كردون مكر آسوده‌ميدر كندى كدردن — دوران اكا ده مهرينى بر نيشتر ايلر
كون باشنه برخلعت ديبا ويرر اما — داماننى آلودهٔ خون جكر ايلر
اول كيمسه در آزاده المدن كه وجودين — كوى خم چوكان كبى بى پاوسر ايلر
يا اول كشى كيم تير جكر دوز قضايه — خصمانه چكوب تيغ زبانن سپر ايلر
يا اول كشى كيم حرز ايچون اقسام بلادن — انديشهٔ اوصاف شه دادكر ايلر
اول شه كه جهان موسم عدلنده صفادن — دوران طربناك جه خنده‌لر ايلر
اول شه كه غبار سم يكران سپاهى — درياى محيط فلكى پركدر ايلر
اول شه كه كف همتى هنكام كرمده — دنياى غنى كانى تهى بحرى بر ايلر

خان احمد عادل كه قضا نعل سمندين
ماه علم آيت فتح وظفر ايلر

جمشيد كرم پيشه كه سيرانه چيقنجه — خورشيد كبى خاك رهن فرش زر ايلر
خورشيد كواكب حشم روى زمين كيم — عسكرله جهانى حشر اندر حشر ايلر
ماه فلك آراى سعادت كه زمانه — ايامنى آرايش دور قمر ايلر
بر همته قادر كه نيجه بى سروپايى — بردمده مراد ايتسه شه تاجور ايلر
بر قدرته مالك كه نيجه تخت نشيننك — آلور كله وافسرينى دربدر ايلر

نفعی

شویله در تأثیر زهد و طاعتی عالمده کیم — ایتسه بر بزم اهلنه همت اولور بی ارتیاب
ساقی به تاج انابت جام غم فرسای می — مطربه توحید باری نغمهٔ چنك و رباب
کامکارا سرورا صدرا مکارم پرورا — ای جهانداور فلك یاور خدیو کامیاب
سنسین اول دریای بی پایان دانش کیم اولور — در لفظك زیب کوش و کردن ام الکتاب
هر خیالك صیقل آیینهٔ حسن ادا — هر کلامك کوهر کنجینهٔ فصل الخطاب
فتنه بر کشورده دورکده اوزانمز ظلمه ال — ملك حسن ایچره مکر کیم طرهٔ پر پیچ وتاب
کر ایرشسه نکهت باد بهار عصمتك — دوزخ عصیان اولوردی رشك فردوس ثواب
خاکسار درکه قدر بلندك آسمان — شرمسار دست دریا فیض احسانك سحاب
دیو بخلی خطهٔ جودکده اولش رجم ایچون — کف دستك آسمان وکلك زرینك شهاب
بر شب تار یکدر کویا سواد کائنات — تاب نور کوکب اقبال بختك ماهتاب
کشور جاه و جلالکدر اوملك بیکران — کیم آنی طی ایتمکه پیك قدر ایدوب شتاب
ایرمدین پایانه پایی قالوب رفتاردن — ایتدی قت قت آبله پیدا دکلدر نه قباب
مدحکده معنی نه ایتمز کفایت اولسه کر — نظممك هر ساده بیتی برکتاب مستطاب
فیض مهر التفاتکدر که ایتدی طبعمی — صاف ورنکین نکته لرله معدن لعل مذاب
استدم اول شوقله غواص بحر فکر اولوب — زیور سمع قبول اولماغه لایق در ناب
سلك نظمه اولقدر چکدم در سیرابی کیم — تاب اندیشه ایله ایتدم بحر معنایی سراب
لفظ روشن ایچره معنای لطیفی کوستروب — جام بللور صفا بخشه قودم صافی شراب
رنك لفظ ونکهت معنای نظم پاکمه — نوله ایلرسه حسد رنك کل وبوی کلاب
بر کلستاندر قصیده م کیم صفا ویرمش اکا — بو نشاط انکیز و جان پرور غزل مانند آب

کوزاوچیله عاشقه که لطف ایدر کاهی عتاب
برسؤاله بر قومز اول غمزهٔ حاضر جواب

چشمی بزم فتنه قورمش عشوه جام آلمش اله — بادهٔ ناز ایله ایتمش غمزه سن مست خراب
لبلری اوزره غبار خط نوخیزی دکل — نافهٔ آهوی چشمندن دوکلمش مشکناب
چشم مستی تیغ چکمش غمزه دن بر قهرمان — ابروی مشکینی بر شمشیردن خالی قراب
نیجه طوتسون تیر یاره سینه سن نفعی نشان — آنی قورمی برقرار اوزره دل پر اضطراب
بن او میر مجلس نظمم که بزم معرفت — سوز شعر ورشحهٔ خامه مله بولدی آب وتاب
بر سرای دلکشادر هر بری ابیاتمك — جلوه کر صحنده ابکار معانی بی حجاب
پارهشور دینسه سواد خطده بکر فکرمه — پاك دامن شاهد مه طلعت مشکین نقاب
طبعم اول بحر کهرپاش سخندر کیم انك — ریزه سنك ساحلندن تردوکر در خوشاب
باخصوص ایتدم عروس مدحکی تزیین ایچون — بربرندن کوهر مضمون خاصی انتخاب
بن اوکوئم رخش طبعی هر کیمك چالاك ایسه — اشته میدان هنر اولسون بنمله همرکاب
وقتدر دست ادبله باغبان صدق پاك — اولسه کلچین کلستان دعای مستجاب
تا اوله بو خیمهٔ پیروزه رنك زرنکار — عرصهٔ عالمده برپا بی ستون و بی طناب

نفعی

عمرك افزون ایده الله تعالی دیلرم | التفاتکله بودل مرده یی ایتدك احیا
ایلدك لطف ایله بر بویله قصیده تکلیف | که نظیره دیه مز بر یره کلسه شعرا
وارمی بر بویله قصیده دیمکه جرأت ایدر | شهرقدن غربه وارنجه سخن اهلینه صلا
سویلدن همت سلطان جهاندر یوقسه | قنده بن قنده بوکونه کلمات غرا
دولتکده نوله عرفی کبی مشهور اولسم | وارمی بر بنجلین شاعر پاکیزه ادا

سوز تمام اولدی کرافی قویالم ای نفعی
ایدهلم دولت و اقبالنه صدقیله دعا

اشهب روزایله تا ادهم شب پیدر پی | حشره دك بربری اردنجه اوله جلوه نما
رایض بختی اوله رخش مراداوزره سوار | حفظ ایده ذات شریفینی خطادن مولا

قصیده

وله

شکرکیم بر بارکاه لطفه قیلدم انتساب | کیم اولورخاك درندن بخت ودولت بهره یاب
شکرکیم بر درکه اقباله قیلدم استناد | کیم آلور همت نصیب فیض جودندن نصاب
بختمی بر آستانه پاسبان ایتدی فلك | کیم صدای کوس دولتله کوزندن کتدی خواب
اول جناب آسمان رفعت که اولسه یاره شور | خار وخاشاك دری مژکان چشم آفتاب
اول در چاکرنواز و بنده پرور کیم ایدر | حلقه سن بی اختیار آزاده لر طوق رقاب
آسمان دین و دولتدر او عالی آستان | مطلع مهر جهانتاب سعادتدر او باب
راست کردش آسمان سفله خصم واهل دوست | عالم آرا آفتاب جهل سوز و علم تاب
اول سپهر علم و فضل وآفتاب اولمش اکا | پرتو رأی منیر داور دولت مآب
مهدی عیسی نفس نعمان حاتم مکرمت | خضر یوسف طلعت افلاطون اسکندرجناب
پیرو اصحاب پیغمبر امام اهل دین | حیدر عثمان شیم صدیق فاروق احتساب
مظهر شرع محمد مظهر سر احد | ظاهر و باطنده ذات احده نائب مناب

نجم بخت کائنات اسعد افندی کیم ایدر
سعد اکبر خاك پایندن سعادت اکتساب

اولکه شمع روشن پرتاب نور رأیدر | خانمانسوز خطا ومجلس افروز صواب
اولکه آب پاك پرامواج بحر لطفیدر | چهره شوی شفقت وکشتی نکونساز عتاب
دور لطفی کلستان عالمه فصل بهار | عهد عدلی روزکار پیره ایام شباب
عون انصافیله ملك معدلت بی اختلال | صدمهٔ قهریله اقلیم ستم پر انقلاب
ادهم اجلالنه بر رخت سیمین کهکشان | اشهب اقبالنه بر نعل زرین آفتاب
رأیی پیر ذوفنون بختی جوان پرشکوه | اولسه اطواری نوله مقبول طبع شیخ وشاب
ویرسه طبع آتشه کرتاب قهری تقویت | قهر دریاده دل خارادن ایلر التهاب
کرمزاج آبه ویرسه حفظ عدلی تربیت | کورهٔ آتش فروز اولوردی بیك بیل برحباب

نفعی

طرز وطورين نيجه تعريف ايدهيم آنكده — كورمدم بونجلين دلبر شوخ و رعنا
حسن اخلاقى يرنده حركاتى موزون — شيوه‌سى جلوه‌سى هب بيرى برندن اعلا
او روش اول يورويش اولنكه دزديده — دلبر شوخ كبى شيوه‌لرى هوش ربا
ارمغان كيتسه اولور چيننده هله تصويرى — بوقدر انجق اولور حق بوكه صنع مولا
يراشور اطلس چرخ اولسه اكا پاى انداز — ايلسه‌دم هرنه زمان جلوهٔ پراستغنا
مدعا فهم اوقدر كيم ايدر آهنك شتاب — راكبى كوشهٔ ابرويله ايتسه ايما
يراشور ديرسم اكر اكا براق جنت — كه روادر بوكا تعظيم اوقدر كيم فرضا
پيش پاينده ملك غاشيه‌دار اولسه محل — نعل زرينه خورشيد يوزين سورسه روا
چوقيدر بوشرف اولرخش مبارك قدمه — كه سعادتله سوار اوله اكا ظل خدا
مهدئ دور و زمان ماحصل كون ومكان — آفتاب دوجهان ظل خدا نورهدا
اهل دل كان كرم شاهسوار عالم — خسرو جم شيم اسكندر اقليم كشا
كامبخش عظمت جان جهان دولت — رونق سلطنت آرايش دين و دنيا

شهمه كوكبه سلطان مراد ذيشان
شاه سياره حشم ماه ممالك آرا

دادكر پادشه عادل و عاليشان كيم — هرنه امر ايتسه قضا حكمنى ايلر امضا
اوخداوند معظم كه اولور همواره — پادشاهان جهان دركهنه ناصيه سا
او جهانبان هما ظل وهمايون فركيم — جمله شاهان جهان بنده‌سيدر سرتاپا
اوشهنشاه درمپاش كرمكستر كيم — برالى بحر سخادر برالى ابر عطا
برى دربانى اولوردى برى ميرآخورى — كلسه‌لر عالمه دورنده پشنك ودارا
رشحهٔ جودى ايله ابربهارى درپاش — نكهت خلقى ايله باد صبا غاليه سا
وارسه كرنكهت خلقيله صبا كلزاره — لاله‌ده سنبل وكل كبى اولوردى بويا
نركسك دوشمز ايدى جام زرى دستندن — بولسه كر فيض نم جودى ايله نشو ونما
كاسهٔ زهر غم اولوردى دله جام شراب — حكمى كر اسنسه تبديل خواص اشيا
مشربنده اولطافت كه وار اما برعكس — نشوهٔ زهر ويرر آدمه كيف صهبا
بهره‌ياب اولسه جهان پرتو رأيندن اكر — ذره خورشيد قدر عالمه ويردى ضيا
دالرى پارصنوبر كبى صد پاره اولور — تيغ برانى ياد ايلديكنجه اعدا
خسروا دادكرا پادشها تاجورا — اى شهنشاه فلك ومسند خورشيد لوا
پيشكش چكسم اولور بنده سمند طبعم — كه ويرر جلوه‌سى آنك دخى بركونه صفا
بكزه‌مز بونلره اول طرفه‌در آنك طرزى — روش وجنبشى سرتا بقدم نو پيدا
عرش پيمالغه ايتدكجه هوس معنيده — تنك اولور جلوه‌سنه ساحت ميدان سما
اولسه شانه يراشور يالنه بال جبريل — اولسه پاينه محل پاينه زلف حورا
كرچه اصطبل شهنشاهه دكلدر لايق — يريدر باغچهٔ خاصه‌ده كرايتسه چرا
جريد او يتامغه قابل دكل اما يراشور — باغچه سيرينه چقدقجه سوار اولسك اكا

نیجه صاچلی طوری بر بالکشاعنقا کیم
نیجه صاچلی طوری کویا که یانار آتشدر
بوده اورن کبی پرتاب بلند اینسه اولور
نیجه مرجان اوسبك جلوه و چابکرو کیم
استسه بوده ایدر برسرموده جولان
سیرایدن جلوه‌سنی شعلهٔ جواله صانور
او جلالی یاغزیده نه قدر چابکدر
باشلسه جلوه‌یه مانند کمیت خامه
ایکی ادهم خودایکی شوخ عرب دلبریدر
کورسه کر بونلری مجنون ملامتدیده
اعتقادم بوکه مانندی بولنمز برینك
ینه اصطبل شهنشاه جهان آراده
اولا قاپو اغاسی طوریسیدر بریسی
کحل ایچون قالمز ایدی کرد زمین اشعار
برده ارسلان طوریسیدر که کمن کودکجه
اور یلور کردننه انك ایچون التوندن
جبلی طوری ایله خودقایش اوغلی طوریسی
منزله نور بصر کبی برابر ایریشور
بریسی داخی آغا آلجه‌سی کیم آنکده
آسمان پویه زمین کرد مسلسل حرکات
برده شام آلجه‌سی کیم اینسه ندم میل خرام
اولسه بوجلوه بوناز اشقر بهرامده کر
طرفه کلکون فریبنده روشکم صانه‌سین
برده طاغلر دلیسیدر که شتاب ایتدکجه
صارصلور ارض وسما صانکه قیامت قوپارر
کلسه رفتاره دونر برصنم رعنایه
نامی طاغلر دلیسی کندیسی آهوی حرم
جلوه ایتدکجه ندم اولسه پریشان پرچم
بریسی داخی صراحیٔ سرافرازکه چرخ
ندر اول کردن موزون او سرین فربه
شیوده جلوه ده مستانه خرام ایلمه‌ده
صالنوب هرطرفه نازله ایتدکجه خرام
دلنواز اوله مکر آکا برابر دلبر

برقناد ایله اوچار اوچدیغی دم بی پروا
دودیدر آنك او بال سیه عنبرسا
راکبی زال زروکندیسی کویا عنقا
اکا کلکون سرشك اولور اولورسه همپا
بلکه رقاصلق ایتمکده اولور احیانا
دور ایدر عالمی سرعتله اودکلوز یرا
که اولورکن اکا میدان جهان تنك فضا
مرکز نقطه اولور اکا فضای پهنا
که تفاوتلری یوق بیری برندن اصلا
یادینه کلمز ایدی بر دخی حسن لیلا
بولنورسه دخی بریرده بولنمز الا
که نه آتلر بولنور بیری برندن اعلا
که برابردر اکا پویه‌ده کوه و صحرا
اولسه کر جلوه کهی عرصهٔ ملك معنا
کندیدر عینی ایله شبرنر سلسله خا
ایکی زنجیرکه ضبط ایتمسی اسان اوله تا
نیجه‌در هر بری سرعتده قیاس ایت مثلا
اولسه هر بیرینه همپویه اکر تیر قضا
یراشور ایلریسم مدحنی بوکونه ادا
باد پا شعلهٔ جوالهٔ عالم پیما
صانکه رفتاره کلور برصنم سرخ قبا
زهره کوکدن اینوب اولوردی دلارام اکا
جمله اندامنه اورمش ید قدرت حنا
بر اولور زلزله‌دن لرزهٔ کوه و دریا
بویله درتند شتاب ایلدیکنجه اما
باشلسه جلوه‌یه طاوس جناندر کویا
پرچی سنبل چین جبهه‌سی دیبای خطا
پر اولور نکهت مشك ایله کریبان هوا
یراشور پایند یوزسورمك ایچون اولسه دوتا
عجب اندامی کوزل شوخ جهاندر حقا
وار ایسه ینه اودر برصنم مستثنا
بر نکاه ایله ایدر جان جهانی یغما
یوخسه عالمده بولنمز دخی مثل و همتا

نظیم

مهربان حال دشوار عصات رستخیز | عاجزان روز حشرك مشفق رحم آوری
قامتی خمکشته الده کاسهٔ دریوزه‌سی | سائل درکاهی اتمش پیر چرخ اخضری
مانك ملك سلیماندر کدای کوبی کیم | طعن ایدر یاقوت مهره کوهر انکشتری
پای اسب عزمنك بال هما فرش رهی | فرق رخش رزمنك نصرت همایون شهپری
رایت منصوریتك انافتحنا شقه‌سی | تیغنك زاغی ظفر نصر من الله جوهری
دشمن شرعی نوله کچسه قلیجدن حشره‌دك | منهل شمشیر بدر جان عدونك معبری

مرحمت کستر شها سلطان شفقت درکها
ای شفاعتله ایدن خرم عصات محشری

سن او ایکی عالمك بردانه‌سی‌سین کیم ازل | شبه ذاتکده عقیم اولدی دوکونك مادری
بویله کوناکون ظهور اتمزدی اشیاغیبدن | اولمسیدی ذاتك ای صدر دوعالم مصدری
پرتو شمع رخك پروانه‌سی شمس وقمر | زهرهٔ زهرا اوشمعك غرق نور ازهری
اشتیاق سورهٔ قدکله طوبی سرنکون | ایلمش پادر کل حیرت او قامت عرعری
ای حبیب کبریا کان کرمسین عفو قیل | شوق اوصافك دل کستاخمی ایتدی جری
اولدی وصف کیسوانکده سواد شعرمك | رشتهٔ مشکین زلف حورتار مسطری
طبعمی فیض نعوتك ایلدی حسان روم | حمدلله شاعران دهرك اولدم اشعری
سوز تمام اولدی خلوص تام ایله کل ای نظیم | ال آچوب باشله نیازه وقتیدر شمدنکری
تاکه هر برکج کلاه نخوتك مانند شمع | شعلهٔ جانسوز اوله فرقنده اکلیل زری

روحنه منظوم و منثور اوله انواع صلات
نظم ونثرك هر صلات اولدقجه زیب وزیوری

﴿ قصیده ﴾

نفعی

بارك الله زهی رخش همایون سیما | که قومش نامنی سلطان جهان باد صبا
نه صبا صاعقه دیرسم یراشور سرعتده | که سکردرکن اکا سایه‌سی اولمز همپا
براغور آنی دخی سایه‌سی کبی بولده | اولسه کر شاطر اندیشه ایله پادرپا
دوشمدن سایه‌سی خاك اوزره ایدر عالمی طی | سهو ایله راکبی کوسترسه عنانه ارخا
قوش یتشمز دیر ایدم اولمسه طیار اکر | ایرمز کردینه زیرا که نه صرصر نه صبا
نیجه طیار اوسبکپای جهان پیما کیم | اکا همسر اولمز هیچ نه عنقا نه هما
نوردن بال آچار اوچاغه ملکدر صانه‌سین | اولسه زین پوش سراسرله نه دم جلوه نما
طی ایدر عالمی برکوز یوموب آچنجیه‌دك | بوقدر چابك وچالاك اولورمی عجبا
مکر اورن اوله یا صاچلی طوری یا مرجان | یا جلالی یاغزی یا ایکی ادهم یا توما
نیجه اورن که نه‌دم ایلسه پرتاب بلند | صانکه پروازه کلور خشم ایله براژدرها
آتیلور خامه‌سی اوق کبی الندە طورمز | ایتسه برشاعر اکر مدح شتابن املا

نظیم

دردکی یانسك بنه دیرلر قباحت سنده‌در — داغلر یاقسه انارك کندودندر اخکری
راستکو اولسك غلط فهمان بزم اعتراض — اوستکه ایلر حواله برمعارض کافری
بذله‌سنج اولسك سنی ایما ایله ایلر مذاق — مجلسك دانا روش نادان یاوه کستری
مضحك اولسك قدرکی پامال ایدر عرضك کبی — مضحکك صف نعال اولور مقام برتری
خانه بردوش اولسك آدك در بدردر دمبدم — دور ابواب ادانیده کزرسین سربسری
میهمان اولسك چکلمز امتنان میزبان — محو اولوردی حمل منت چکسه چرخ چنبری
میزبان اولسك اکرطویمز دو چشم میهمان — ماحضر ایتسك اکا خون دل واشك تری
اهل سوق اولسك دیمشلر اهل سوقه اهل نار — که یانار کاهی یاقارسین کلمز اولور مشتری
ملتزم اولسك رعایانك اولور حالی تباه — سا که‌سردن کچدی دیرلر کراولورسك عسکری
شاعر اولسك قیمتك برپیله وردن پستدر — رشتهٔ تحقیقده چکسك اکر شعر تری
سعی ایدر حاسد کمالاتکده نقصان بولمغه — عالمك اولسك اکر علامهٔ دانشوری
عاشق اولسك دیدهٔ امید که بیم رقیب — توتیا ایلر غبار آستان دلبری
باده‌نوش اولسك الکده اولمسه زرکل کبی — میفروشك داغ حسرتدر سکا هر ساغری
سالك اولسك مرشد کامل قیاس ایتدکارك — کندی نقصانن دخی بیلمکده عاجزا کثری
واعظ اولسك دخل ایدرلر جمع اولوب اهل هوا — دکلمزلر امر معروف ایله نهی منکری
منکرك یانده نامك ملحد وزندیقدر — خلقهٔ ذکر ایچره اولسك فیض حقك مظهری
منکر اهل طریق اولسك اکر زرق و ریا — عالمك ایلرسنی سالوس دون وابتری
شحنه اولسك دزد و مدیونی قالورسن فرقدن — دزد و مدیونك یکون اولمز خصوصاد فتری
نائب وقاضی اولوب اجرای احکام ایلسك — رشوت آلمزسك اکر دیرلر ریادر ایشلری
سویلسك کوش ایلمزلر سویلمزسك درد اولور — اولمسون کیمسه بوحالك خسته حال بستری
مکر وکیدندن دل زارك خلاصه ای نظیم — مخلص ایتدم شرع پاك حضرت پیغمبری
کونه کونه وصف ذاتنده ترنم ریز اولوب — بزم نظمك بویله آغاز ایلسون رامشکری
مسند آرای لعمرك تاجدار اصطفا — لی مع الله تختنك سلطانی لولاك افسری
سرور جمع رسل سردار خیل انبیا — کیم آنکدر هم رسالت هم نبوت کشوری
خسرو کرسی‌نشین شاهنشه رفرف سریر — بارکاهی عرش اعلادر ملائك لشکری

احمد مرسل حبیب حق محمد مصطفی
فخر عالم عالم هژده هزارك مفخری

اول خداوند خداوندان که ادنا بنده‌سی — خادم ایتمز بزم استغناسنه اسکندری
کحل مازاغ البصرله اول خجسته منظرك — نرکس مکحولی حیران ایتدی چشم عبهری
رنك و بوی عارضندن لاله‌ده داغ نشاط — شبنم باغ رخندن سبز و تر ورد طری
مسجد اقصای مقصودك امام اعظمی — جامع اسرار وعرفانك خطیب منبری
قدر وعزتده کرام انبیانك اکرمی — جاه و رفعتده کبار مرسلینك اکبری
ملك تحقیقك معلا پایه عالی مسندی — صدر عرفانك هماسایه همایون منظری

نظیم

صیقل مهر کلسه ایله تابدار و منجلی ‖ ایتمسون کرد سوا مرآت قلبم پرغبار
یانبی تنهانشین غار عصیانم هنوز ‖ بن غریبه عفوکی یار ایت بحق یار غار
عاصیان حشره هنکام شفاعت بندخی ‖ عفوکه امید وارم لطفکه امید وار
حاذق لطفك مکر مرهم رسان زخم اوله ‖ نیش عصیان ایلدی جان و دل زارم فکار
ایتدی آواره هوای معصیت جان و دلم ‖ شاهباز عفوکه اولمزسه واویلا دوچار
خانه بردوش هوایم چون حباب جام می ‖ نهب صهبای هوسله اولدی عقلم تارمار

ز یور سلاك قبول ابت کوش جانه قدسیان
ایلسون مدحکده بو در نظیمی کوشوار

بسدر ای خامه یتر تطویل کفتار ایلدك ‖ مختصر ایله کلامك اولدی مطلوب اختصار
ایلیه صنع نسیج کارکاه رکن فکان ‖ خلعت ایامه تا کیم صبح و شامی پود و تار
روحنه بیك قافله جیش صلات اولسون روان ‖ تا اولنجه نه قطار چرخ بکسسته مهار
امتی اولدقجه کلچین سرور باغ سرور ‖ دشمنی اولسون فکار خار زار خارخار

ذوق نور انتقامیله اولوب دلشاد امم
خصم اوله هردم هزیمتله ملول و سوکوار

﴿ نعت شریف ﴾

وله

سرکشانه برق سوزاندر کلاه سروری ‖ شعله در زیراکه شمع مجلسك تاج سری
پادشاه اولسك چکرسین عالمك غوغاسنی ‖ قبضهٔ تسخیرده آلسك اکر بحر و بری
بنده اولسك ارزو ایلرسین آزاد اولمغی ‖ برافندینك اولوب شام و سحرده چاکری
منزوی اولسك کچلمز لقمه ایله کسوه‌دن ‖ عاقل و دیوانه‌ده اولمز او سودادن بری
احتیاجك اولسه آب رویکی ریزان ایدوب ‖ برغنی بولسك اولورسین سائل خاك دری
انتساب ایتسك کباره عرض ایدنجه حالکی ‖ سن بزمسین دیر اوقومك هرمسلم داوری
عادتك اولسه تواضع اهل کبر و نخوتك ‖ بزمنه وارسك اولورسین هرنظرده احقری
بی نیاز اولسك ایدرلر مضطرب اهل نیاز ‖ ساکه عرض ایتدکجه احوال دل غم پروری
بذل جود ایتسك کدای کاسه بر کف اولقدر ‖ کیم وفا ایتمز ویررسك کیسهٔ سیم و زری
بی نوا مرد غریب اولسك بولنمز آشنا ‖ اولمدقجه بخت برمرد غریبك یاوری
بیکس اولسك رد ایدوب حالکدن ایتمزلر سؤال ‖ مالك اولسه دیرلر اما قنده وارسك کل بری
سائلی آزار ایدرلر آنی بیلمزلرمی کیم ‖ هردل آزارك بنه آزار دلدر کیفری
نرکس بیمار وش رحم ایلمزلر یاشکه ‖ اولسه جوی کریه‌نك ایکی کوزك نیلوفری
باغه وارسك درد مندانه اولور هر لاله داغ ‖ شکل طاس آتشیندر ساکه ورد احمری
طالع وارون ایله فکر کنار ایتسك اکر ‖ دختر بختك اولور زال سپهرك خواهری
خسته اولسك صورسه حالك بر کمور حاسدك ‖ طشت فصاد اوله چشمی هرمژه برنشتری
خنده ایتسك بنکی در دیرلر کولرلر آغلاسك ‖ ساکت اولسك عزو ایدرلر ساکه برصورتکری

نظیم

حق جاری حشرہ دك جاری ایدرلردی اکر ... دورغدانده اولیدی شیروجیران همجوار
برضعیفه تقویت بخش اولسه رحم وشفقتی ... کلبه سنك فلاخنله زجاجه انکسار
کام خلق هر دوعالم دمبدم خوشبو یدر ... نفخهٔ کلزار اخلاقی بولالدن انتشار
ساقیٔ حفظی بساط عمری ترتیب ایلسه ... بردخی اولمزدی جام زندکانیده خمار

لی مع الله کلستان یس وطه بوستان
ای نهال باغ لولاك و لعمرك شاخسار

سنسین اول نورهدایت پرتو بزم یقین ... جمع شمعك انبیا و مرسلین پروانه‌وار
عمرم اولدقجه سنك سیاح دشت نعتکم ... اولدم اول صحرا ده حالا جان ودلدن بیقرار
عجز ایله نقصان ایله برذرهٔ ناچیز ایکن ... کل کبی وصف کمالاتکده بولدم اشتهار
کونه کونه حله باف کارکاه فیضدر ... بکر اندیشه‌م قبول ایتمز جهاز مستعار
کیف صهبای خیال دلکشم بی دردسر ... بادهٔ جان بخش نظم آبدارم نشوه‌بار
بوقصیده‌م مدحتکده روضهٔ اخلاصدر ... اون ازهارنده نه‌رنك خزان نه بیم خار
جامع وصفکده هر سطر بیانم چکدی صف ... خامهٔ معنی صریرم الصلا خوان منار
باغبان نظم اوالدن تا که جانم تنده‌در ... باغ نعتکده اوله میزان کلکم آبیار
دمبدم ایلر مکرر شکر اوصافکی ... طوطیٔ نطقم بنم بیلمزنه مصر وقندهار
حیدر کرار میدان ثنای ذاتکم ... اسب طبعم دلدل وحالا خامه‌م ذوالفقار
محفل وصفکده استحسان ایدرسك بانی ... طبعمه دینسه روا حسان دور روزکار
وصف ذاتکده یتر بر نقطه‌سن ایتسك قبول ... شاهد کفتارمه لابد اوله خال عذار
اوج مدحکده قالوب پروازدن اولدی هنوز ... مرغ طبعم آشیانکیر حضیض اعتذار
عاجزانه ایسترم مقبول درکاهك اوله ... لایق شانك دکل کرچه بو نظم یادکار
زیب دستار قبول ایت لطف ایدوب رد ایله ... ایلدم درکاهکه بو برك سبزی برکذار
یا نبی الله نه حدمدر ثنای حضرتك ... اوله وصفکده سلیمان‌وردن بی اعتبار
بنده که خلط کلام ایتدیردی سودای سوا ... آدمی مختل دماغ ایلر صعود ایتسه بخار
کورمه ارزانی سلیمان بارکاه نظم ایکن ... چشم بختم چشم مورناتواندن تنك وتار
نور خورشید جمال باکمالك عشقنه ... ایلمه بن ذره‌کی بیطالع ونا بختیار
روضهٔ امیدم اولسون پرکل مقصود ایله ... باغ حرمان ایتمسون لاله‌ستان اضطرار
وصف کویکده ینه برنو غزل طرح ایلیوب ... شاهم ایتدم عرضحال درکه دولتمدار

ای نسیم درکهك عطر دماغ هردیار
خاك کویك نفخه‌ریز نافهٔ مشك تتار

تاب مهرکله دم آخر اوله جان وبرنك ... پرتوی تا صبح محشر نور قندیل مزار
عشق جانسوزکله نرم ایله دل فولادمی ... هردو چشممدن دوکلسون اشك زکی شرار
براشارت اوله قرب آستانکدن دیو ... بولده قالدی حلقهٔ در کبی چشم انتظار
دلده فکرك جلوه کستردر خیالك دیده‌ده ... عاشق دیدارکم شاهم نهان و شکار

نظيم

سبزه‌زار حلمنه شفقت نسیم روح بخش
شاخسار رحمنه عفو وشفاعت برك وتار

بارگاه عزمنه نصر من الله سایبان
سایبان رزمنه فتح وظفر نقش ونکار

رهبر توفيق در پیش و هدایت در قفا
جند فرصت در یمین وجیش نصرت در یسار

لشکر نصرت شعاری دست بر تیغ ثبات
دشمن نا پایداری پای در راه فرار

تیر تیز رزمنك آماجیدر روز مصاف
سربسر اولسه اعادی رستم واسفندیار

ضرب کوپال قدر روز قضا پیکاریدر
کار خصمی زار ایدن همواره وقت کارزار

ذاتنی اقرار ایدن مصر دوعالمده عزیز
قدرینی انکار ایدن ایکی جهانده خاکسار

اشتیاق عارضیله حسرت ابرولری
مهری سرگرم ایلمش ماه نوی قیلمش نزار

اول دو ابرو ایکی بسم الله خط ریحانله
وجه پرانواری بر مصحف درآیت برکنار

عشق عالمسوزی اشیایه سرایت ایتمسه
هرسر داغنده کوسترمزدی براخگر انار

برق جان تأثیر درد عشقی ساری اولمسه
سوزدل اظهار ایدوب یانمزیاقلمزدی چنار

محمدت خوان صفاتی مهترین وکهترین
مدحتنده پیرو برنایی عنان اختیار

وصف ذاتیله کچن هردم حیات جاودان
نعت پاکیله اولان هرنفس عمر دوبار

دوحهٔ مدحنده صدکونه نغمله ناله‌سنج
کلشن اوصافنه بلبل بنم کبی هزار

نامهٔ شاننده عنوان رحمة للعالمین
پادشاه عرش مسند خسرو رفرف سوار

قرة العین رسل نور دوچشم انبیا
مفخر عالم وجودی کائناته افتخار

سید الکونین ختم الانبیا خیر البشر
داور عالی کهر شاهنشه والا تبار

علت معمورهٔ کون ومکان کیم اولمده
قصر دین ارکان شرعیله متین واستوار

شهریار عالم لاهوت کیم ارواح قدس
صیدکاه کبریاسنده دمادم جانسپار

احمد مرسل محمد مصطفى محبوب حق
نازنین بزم خاص الخاص قرب کردکار

اول خداوند خداوندانکه دائم ایتمده
پادشاهلر درکهنده عرض ذل افتقار

اول شهك خوان نوالنده سلیمانلر طفیل
آنده سیمرغه مکس دکلو اولمز اعتبار

اول شه کون ومکانك مطبخ اجلالنه
برقره قوالق حیدر سلطان ملك زنکبار

صانمه انجمله شفق اولمش عرق ریز حجاب
آسمانی آستان قدری ایتمش شرمسار

خوان صدق وعدل وحلم وعلمنه مهمان اولوب
اولدی بوبکر وعمر عثمان وحیدر چاریار

شاهباز همتی چنکال استغناسنه
مرغ زرین بال خورشیدی ایدر آلتده عار

شرق وغرب اوله ملاقی قوت تمکین ایله
سینهٔ روی زمینه اولسه حلمی پافشار

محمل قدر و وقارنده تحملدن قاوب
چکمیه هفت اشتر افلاك اکر اولسه قطار

اوله‌لر تحت الثراده کاو وماهی مضطرب
اولسه کر فوق العلاده سایه انداز وقار

امری نهی ایتسه شقاق بین اضدادی اکر
کام جانه ایلیه زهرابی آب خوشکوار

شربت امید وبیم لطف وزهر قهر یدر
هوشیاری ایلین مستانه مستی هوشیار

قهرمانی باد خشم وقهری ایلر ناتوان
برمکس امداد لطفیله اولور عنقاشکار

نشاطی

هم زیور اخلاقله خوش ذات ملك خو | هم بهجت اندامله مه پیکر عالم
حل ایلین البته بنان قلمکدر | اولسه نقدر عقدهٔ مشکلتر عالم
عرض ایتسم اولور عقدهٔ احوالمی بنده | ای کامروای ضعفا سرور عالم
قالدم غمله زار کشاد اولمدی هرکز | برکره مرادمجه درششدر عالم
دل کوشه نشین غم وجان زارو بلاکش | بن حیرتله مضطرب ومضطر عالم
قابلمی تحمل بوکا کیم اولمده افزون | بیدادیٔ کردون ستم پرور عالم
ته جرعه سنی کورمدی ارباب معارف | آغاز ایده لی دوره بو نه ساغر عالم
اطفیله ادانیدر اولان شاد سپهرك | البته هنر اهلی اولور مغبر عالم

تصدیعی قو بیهوده فغان اتمه نشاطی
شکواکله طولسونمی یتر دفتر عالم

تازر علم مهر چتوب سوی افقدن | بر پای اوله چتر بو رز اندر زر عالم
دنیایی طوته دبدبهٔ عدله نامك | پرامن و امان اوله همه کشور عالم
مرأت جهانده کورینه رازمعانی | عدلك اوله برمرتبه روشنکر عالم

هردمده اولوب لطف خدایارو ظهیرك
اول دولت و نصرتله ظفر یاور عالم

نعت شریف

نظیم

ای حریم خاص بزم رؤیت پروردکار | وجه حقه ذاتی هم آیینه هم آیینه دار
نقطهٔ جیم جلال عزتی کون ومکان | حلقهٔ دوری محیط عالم هژده هزار
منصب قدر وکمالی برمزید و مستدام | کشورجاه وجلالی بی مشیر ومستشار
خاکروب بارکاهی شهپر کروبیان | خادم درکاهی روح القدسدر لیل ونهار
ساکنان روضهٔ عالم پناهی انس وجان | عاکفان کعبهٔ درکاهی ارواح کبار
دوستان قدر و اقبالی عزیز ومسر بلند | دشمنان عزواجلالی ذلیل و خوار وزار
ریزه سنك آستانی کوهر تاج ملوك | جوهر اکسیر ایله خاك حریمی همعیار
میهمان میزبان لطفی سلطان و کدا | حمدخوان خوان جودی پیروطفل شیرخوار
خوش نشین سفرهٔ انعامی جان خاص وعام | دانه چین خرمن احسانی مرغ ومور ومار
طبع فیض آثارینه برذره خورشید منیر | دست کوهربارینه برقطره امواج بحار
کاسه شوی مطبخ جودی شه فغفور وچین | جبهه سای باب لطفی پادشاه کامکار
بوستان رفعتی برباغ بیخار و خزان | کلستان عزتی برروضهٔ هردم بهار
نورعفوی مجلس راحت فروز اهل خلد | برق خشمی خرمن آرام سوز اهل نار
بزم اسرار الهیده ندیم نکته دان | مکتب علم لدنده خواجهٔ حکمت شعار
کوهر کنج علوم اولین وآخرین | لجهٔ تحقیقده یکدانه در شاهوار
عالم علم و حکم کون و مکان معرفت | قلزم زخار اسرار ویم عرفان نثار

نديم

دیدی که برایکی بیت القصید کیم اولش
انکله حضرت صدر کزینه خدمتکار

﴿ قصیده ﴾

نشاطی

برمرتبه اولقده فزون زیور عالم
کم کلشن جنت اولەمز همسر عالم

هرکوشه طرب‌زار صفا خلق ممالك
فرخنده درون کل کبی خرمسر عالم

برکوشه‌می وار کلیه کوش دل وجانه
آوازصفا نغمهٔ جان پرور عالم

بردورصفا بخشله دور ایتده کردون
کم هردمی اولقده نشاط آور عالم

یوق کرد کدورتدن اثر شمدی جهانده
مرآت صفادر ینه سرتاسر عالم

اولمازدی جهان بویله لطافتله مزین
کر اولمسه فیض قدم داور عالم

فرخنده شیم داور ذیشانکه سزادر
اولسه شرف دانش ایله مفخر عالم

دستور مکرمکه خدا ذاتنی ایتمش
انواع مکارمله کرم کستر عالم

همنام شهنشاه رسل فاتح افرنج
یکتاعلم افرازجهان صفدر عالم

اول حیدر میدان شجاعتکه روادر
دوشنده سپراولسه مه انور عالم

اول مهر جهانتاب سعادتکه درنده
برپانجه خاقان بانند اختر عالم

تدبیر ممالکده ارسطو کبی صائب
تسخیر ولایتده سکندر فر عالم

هنکام سخا خاك ایله بردر نظرنده
کنج کهرو مخزن سیم وزر عالم

فیض کف جودیله سحاب اولسه کهرریز
پرکوهر سیراب اوله دشت ودر عالم

اتلاف زر وسیم ایله رشك آور حاتم
پیرایهٔ عرفان ایله دانشور عالم

کراولسه چمن سله خور صرصرقهری
هب خاکله یکسان اوله برك وبر عالم

کرایتسه اثر دوت تمکینی درختك
بربرکنی تحریك ایده‌مز صرصر عالم

کورقوت عدلنی که روادر اکراولسه
آهو بره هم پنجهٔ شیر نر عالم

رستم کبی برحمله سنه تاب کتورمز
اولسه نقدر دشمنی زورآور عالم

سورد کجه سمندین کور نورندیده خصمه
زین پوشله برارثدر [illegible] پر عالم

اول رخش صباسیر جهانکرد که دائم
یکساندر اکا پویه‌ده بحروبر عالم

فرخنده شیم دادکرا اهل نوازا
ای عدل ایله برهمزن شور وشر عالم

خوفکله کریزایلدی هب فتنه جهاندن
پر امن وصفا اولمه‌ده خشك وتر عالم

صاندم خم زلفنده کوروب خالنی یارك
ایتدی غضبك فتنه‌یی در چنبر عالم

مانی بهاراولسه اکر صیف ایله همدست
اولمز ینه عدلك کبی زینتکر عالم

بوحملهٔ شیرانه که وارسنده عدویه
تنك اولسه نوله عرصهٔ پهناور عالم

دیوان همایونه شرف ویرمدی الحق
ذاتك کبی برصدر جهان بهتر عالم

ندیم

هزار ضعف ایله جامه طوغری عزم ایتدم
واروب اوحال ایله جامه افت وخیز ایدرك
نه کوردم آه امان الامان برآفت جان
صاچی قتاده سنك خوابی کبی پژمرده
وجودی خام کومشدن بیاض وکلدن نرم
قرخه بروسی یاخود کونش مربامی
او قد او خد او تناسب او غبغب او پستان
تمام رنك و بها مو بمو کرشمه و ناز
و لیك حس اولنور کیم او ناز پروردك
بن ایسه درد ایله دیردم همان که آه عجب
دیدی اودم دل دیوانه هرچه بادا باد
جواب لطف ویررسه اکر زهی دولت
همان خطاب ایدوب ای آفتاب ناز دیدم
کومشدن آینه‌لر کبی صاف ایکن سینه‌ك
جهانی ایتمشیکن حیرتك زبون یاسنی
ندر عجب سبب حیرتك ندر دردك
ایشتدی چونکه سوزم اول کل حدیقهٔ ناز
دیدی که آه سؤال ایتمه راز پنهانم
دیلله اوغرادیغم قیده بن بو عالمده
قرارین آلدی دیلك برغریب دغدغه کیم
بوشب برآفتك ابرامی ایله مجلسده
تمام نشئه‌لر ایتدکده مهر کبی طلوع
ندیم نامنه بر شاعر جهان وار ایمش
برایکی بیتن انك کیف مااتفق ناکاه
شورتبه ایتدی اثر باکه اول ادای سلیس
یمین ایدوب قلبم قبضه‌سنه نذر ایتدم
بو کره شمدی بلا بونده خانه‌سن بیلم
طوتالم آرایه‌رق بولمشم آنی اما
حجاب مانع اولورسه یا ناز ایدرسه یاخود
نیجه چیقه‌م عجبا عهده‌سندن اول نذرك
قمینکه بو سوزی کوش ایتدی دل قالوب بیهوش
دیدیکه ای کل نوخیز ناز وعشوه سکا
نه کونه سحر ایدی ایا او بیت پرتأثیر

کمر کسسته پراکنده کوشهٔ دستار
ایدنجه کوشهٔ خلوتده جایکاه قرار
کلوب یانمده کونش کبی اولدی لمعه نثار
نکاهی عاشقنك خاطری کبی بیمار
بویی هنوز یتشمش نهالدن هموار
بلور شاخی یا نخل لؤلوی شهوار
او یال وبال او تمایل او شیوهٔ کفتار
تمام حسن سراپای شعلهٔ دیدار
درونی ایچره بر اندیشه و بر آتش وار
ندر ایدن دلنی اول ناز پرورك آزار
بوحالتك ایدرم اندن اصلنی استفسار
زهی سعادت اکر کیم ایدرسه‌ده آزار
که ای فدا او سیه زلفه نافهٔ تاتار
سزامیدر که اوله بویله پایمال غبار
کیم ایتدی بویله سرانداز حیرت افکار
کمال لطفك ایله قیل کینه که اخبار
درون سینه‌دن آه ایلیوب چو بلبل زار
دل فکارمه زخم اورمه سنده دیکر بار
نه بلبل اوغرادی نه طوطیٔ شکر کفتار
علاجی کوج غمی مشکل تغافلی دشوار
چکلمشیدی بر ایکی پیالهٔ سرشار
میان مجلسه نقل اولدی صحبت اشعار
کمند زلفمه دوشسون الهی اول عیار
براهل دل اوقیوب ایتدی بردخی تکرار
که طبع شوخم اولوب خاکسار جیب قرار
بولوب ندیمی ایکی بوسه ایلیم ایثار
که عزم ایدوب اولم ایفای نذره خواهشکار
قبول قیلیوب ایلرسه نذرم استحقار
ایدرسه زهد صاتوب صورت ریا اظهار
قالورمی آه بنم کردنده بوقسه بوبار
کمال حیرت ایله همچو صورت دیوار
فدا ندیم کبی بنده‌لر هزار هزار
که برسنك کبی سرکش پری‌یی قیلدی شکار

نجاتی

نیچون کوکروب بوینن اکرسرو دیبنده ‖ آصمادی ایسه کندوزنی داره بنفشه
کومش بلنه دکلو بره کایده سیاست ‖ نیلدی عجب چرخ ستمکاره بنفشه
هرپاپراغی برکوز بیکی کبی اولوبدر ‖ قدری کلنه ایتمکه نظاره بنفشه
عهدنده خجل اولدی یوزی یرلره دوشدی ‖ کیردیکی ایچون کسوت کفاره بنفشه
عدلکله ایدر دهرخرابن فلك اصلاح ‖ شکرله ایدر فائدهٔ بیماره بنفشه
کلزاره کذر ایلر ایسه صرصر قهرك ‖ آتش اوله کل دود اوله همواره بنفشه
اکمزدی بوین اولمسه حکمك یلی چاوش ‖ اول سنجق زنکاری زرکاره بنفشه
سندن اوشنور قالدروبن باشنی باقز ‖ کلزار حریمندەکی ابکاره بنفشه
اوغری کبی باغلو کتوررلر نظروکه ‖ یره باقوبن کیدیکیچون قاره بنفشه
کلزار سرایکده زهی دارسعادت ‖ کیم اولدی باقوب چرخ پرستاره بنفشه
براکمدیکك یرده بتر قوپیه سیدر ‖ قاره صاچکه قورقرم ال قاره بنفشه
بن بی دله جوراتمك ایچون تابع اولوبدر ‖ زلف سیه چرخ سیهکاره بنفشه
آه ایلیجك چیقدی توتنی دپه سندن ‖ یانوب جکری بنجلین ناره بنفشه
دون حزن ایله اولمشدی قاره یبره برابر ‖ بوکون ندن ایرشدی بومقداره بنفشه
قدر یله شرف بولدی یتشدی کوکه باشی ‖ شاه ایشکنه سورەلی رخساره بنفشه

محمود جهان بخش وجوان بخت که آنك
خلقیله ویرر خار کل و خاره بنفشه

طوب ایلیوب افلاکی اوکنده قودی تقدیر ‖ شول رسم ایله کیم یارصونار یاره بنفشه
دشمن علی کبی کلور شاه ایشکینه ‖ باشی آشاغه مفتقر وقاره بنفشه
شول وجهله در قصر رفیعك کیم ایدر فخر ‖ اویکندوکنه سایهٔ دیواره بنفشه
ارحامه نظر ایلسه کوز طوغمیه کیمسه ‖ عالمده دکر دردایله بیچاره بنفشه
رفعتده قچن قابوکه ماننداوله کردون ‖ همسر اوله می کنبد دواره بنفشه
برخامه ایله کاغدرنکین ایدر احضار ‖ اوصافك ایله نظم اولان اشعاره بنفشه
وصفك چمنده یاراشور ژاله یرینه ‖ مستغرق اوله لؤلوی شهواره بنفشه

بوشعر دلاویزی نجاتی یاراشور کیم
حل ایله یازه صفحهٔ زنکاره بنفشه

شاها بوسیه بخت قواوکه نظرایت کیم ‖ باقفله جلالر ویرر ابصاره بنفشه
سوسن کبی نظم اتمکه دیلم طولاشورکن ‖ وصفکله کتوردی بنی کفتاره بنفشه
حقدن دیلرم دولت عمرك اوله جاوید ‖ نیتهکیم اوله پیشرو ازهاره بنفشه

قصیده

ندیم

سپیدەدم که اواوب دیده خوابدن بیدار ‖ خروشه باشلادی ناکاه سرده درد خمار

نجاتی

خورشید نور و کوه سکون فی المثل سنك || عهدنده کی وفا وله طبعکده کی وقار
کتدی ظلام شرك ایده‌لیدن شرف کوکی || ماه نوای قدرکی کون کبی آشکار
اولسه روانه صرصر قهرك عدوی ملك || دریای مملکتدن ایده خس کبی کنار
تیرك عتابی جنك کونی صدری کوزه‌در || خاك حقیره قونغه ایدر مکرکه عار
خاك حقیر تربیتکله بولور وجود || باد بهار ایله نتکیم صحن سبزه زار
شمدنکرو کتورسه روادر صداع کل || بوی بهار خلقك ایله طولدی هردیار
کلزار درکهکده جهان خلقی خسروا || کل کبی کولدی بربنم ایدن هزار زار
کوش ایت فغانم ای کل خندان که یاره‌شور || کلزار عزتکده نجاتی کبی هزار
ویرسون زمانه دستکه نونوکل مراد || هرصبحدم که آچله بوکهنه مرغزار
سر سبز و خرم اوله کلستان دولتك || دور ایتدوکجه بویدی دولاب بیقرار

قصیده

وله

کلشنده رئیس اولمغه ازهاره بنفشه || دمدرکه قدم رنجه قیله واره بنفشه
بغداد چمنده ایده دعوای خلافت || عباسی علملر دیکه کلزاره بنفشه
دم کلدی که کل شوقنه هر خار اباغینه || یوز بن سوره بوینن چکه یالواره بنفشه
آهی توتنی بر یوزینی کوکه بویادی || آندی مکر بر یوزی کلناره بنفشه
بولطف ایله کیم قیلدی چمن صحنی چینی || طعن ایتسه نوله نافهٔ تاتاره بنفشه
دسته اشیدر لیك اوجوز اولماغیچون || برکز کلور ایامده بازاره بنفشه
خرکوش کبی کوزی آچیق اویقویه وارمش || ایرمزسه نه طالع دولت بیداره بنفشه
دترر الی برحرف اباغی طوغری چکامز || اوغرادی مکر کوچهٔ خماره بنفشه
مستانه طوروب جبه‌سی یاقاسن ایدر چاك || اشبو غزل خوب و کهرپاره بنفشه

آشفته اولوب سنبل دلداره بنفشه
یوز یره قودی دردایله بیچاره بنفشه

لیلی چیچکك عشقی ایله طاغلره دوشمش || مجنون کبی آشفته و آواره بنفشه
زلف ایله خطه عاشق اولان کلشنه کلسون || تا کوکلن آچه آره چمن آره بنفشه
کلزاره واروب کوکلن اکلنسه اولوردی || سنبللرکه بکزنسه برپاره بنفشه
هندو بچهٔ مجمره کردان چندر || رغبت قومدی طبلهٔ عطاره بنفشه
عیسی نتکیم سوزن ایله چیقدی سمایه || اول رسمه چیقار قلهٔ کهساره بنفشه
وصل ایتدی کلزار جهان بکزدیکیچون || معشوقه کل وعاشق غمخواره بنفشه
کل عیش ایدهلم لیل ونهار ایله که دوندی || روز سمن تازه شب تاره بنفشه
پروانه کبی بال و پری قاب قاره یانمش || دیوانه کبی پیرهنی پاره بنفشه
یا محشر کلشنده صوندی قاره دفتر || محزون اولوبن دوندی کنهکاره بنفشه

کلزاره کل که کوثر باغ ونسیم صبح
لطف آتینی سوسن چینی دوات ایله
برفك کومش ورقلرینی حل ایدوب صبا
طوناتدی کل عروسنی مشاطهٔ نسیم
ایلدی لاله طاغ اتکنده بخورلر
کل آتشیله روشن اولوبدر جمال باغ
اود دوشدی باغه کل بر و یغما محلیدر
جننده کیجه اولمدیغن استماع ایدوب
غالب کرك نشاط غم اوستنه شمدی کیم
آلام جور دور ایله ای ناتوان اولان
سورونی سورونی صوکبی سبزه زاره کیت
کوکل قراسی کتمیه قاله ایچنده داغ
کوردم سحرده کلشنه اوغرادی بادصبح
یوزومی باصه کلدك وبوبن فتاده یی
کلشن یولنده مست بولوب نرکسی شمال
اول قورقودن کورنمز اولوبدر شمال کیم

اموات خاکی ایتدیلر احیا مسیح وار
یازدی چمن صحایفنه صنع کردکار
جدول چکر صحیفهٔ کلزاره جویبار
آیینه اولدی آب روان شانه اولدی خار
یاقدی هوا الیله شقایق یقاده نار
نیته که جام بادهٔ ناب ایله روی یار
اسباب عیشدن الی کور سنده یادکار
فصد ایتدی کیم اوزون کیجه یی محو ایده بهار
کوندن کونه زیاده اولور لیلدن نهار
کتمك کرکسه خاطر ماطردن انکسار
دوشه طوره صبا کبی کل کلستانه وار
انلرکه باغی لاله کبی اتمز اختیار
ایکی بوکلدی دیدی چمن ایدوب اعتذار
طوپراقدن کتوردك ایا بادمشکبار
قاپدی عمامه سنی اوروب چشمنه غبار
صاله حباب حبسنه انصاف شهریار

شاه بلند مرتبه سلطان بایزید
ماه نجوم کوکبه مهر فلك مدار

ای خوان شوکتنه همای ظفرمکس
هر بنده لطف ومرحمتی جان کبی روان
اخترکوزینی رأیی ایله آچسه کحل شب
اولدی رصد سپهر سطرلاب آفتاب
کوی زمینی قاپلادی کردون کبی تمام
چکدی قلیجی سیل حوادث یولینه سد
صاقلار جهانی حارس انصاف شهریار

وی باز همتنه جهان کمترین شکار
هر پرده رأی پاکی خرد کبی کامکار
تاحشر میل مهر ایله کوز اتیه نهار
تا ارتفاع قدرینی تیر ایلیه شمار
سیمرغ قدری شهپر عدلیله بیضه وار
ملکك اساسی اولدی فلك کبی استوار
من بعدای سپهر کرکمز بوکا حصار

ای تاجدار ملك جهان بکارکسنك
قاپوکده قولك اولمغیله ایدر افتخار

اوش الوکه ایاغوکه یوز اورمغه دیو
شهلر پیاده رخ یبره قورلار اولالیدن
چین وخطایه کر واره توقیع نافذك
یبره دوشورمیوب قاپشور توتیا کبی

چکدی قپوکده قیصر وفغفور انتظار
سن نطع سلطنتده مراد آتنه سوار
باش اوزره یبری وارنته کیم زلف تابدار
کحل غبار درکهك اعیان روزکار

نابی

ایلمش ذاتنی الله طلسم آثار || خاصدر خلقتنه فتح امور معظم

آصفا صاف سرشتا کهر نایابا
ای سر صدر نشینان پسندیده شیم

سنسین اول کوهر نایاب که مثلك بولهمز || ایتسه غواص قدر تخلیهٔ کیسهٔ یم
سنسین اول نسخهٔ پاکیزه که یوقدر سنده || نقطهٔ سهو وحروف غلط ولفظ سقم
حق انصاف بودر نفی نظیر کده سنك || حانث اولم اکر ایتسم دخی تکریر قسم
مدحك ایتدکجه چیقار جمله بیان واقع || بولهمز مدحکه شایان دیه جك سوز آدم
مدح ایچون سا که قصیده دیمه نك فرقیمی وار || ایلمکدن براپچم صوبی نثار سریم
تنك ایکن بارکه وصفکه میدان خیال || نیجه طی ایتسون آنی پای رقکیر قلم
میرابوالفتح که شاه اکبره اولمشدی وزیر || بنه وارسا که شبیه اوله جغنده شبهه‌م
سکا تنظیر علی شیری نه لایقدر کیم || سن شهندن بیله اعظمسین انك هم اعلم
کوش ایدوب فضلکی عرفانکی بوندن صکره || میرزاطاهر ایله فخرایده‌مز شاه عجم
ابن عباد ونظام اولسه اولور بلکه شبیه || لیك رتبه جهتیله بنه سنسین اعظم
پیری پاشا ایله کورسه سنی محمود پاشا || شان فضلکده دیه‌زلردی مکر حرف نعم
انلرك روحلرین حضرت حق شاد ایتدی || اولدی ذاتکله سنك صدر وزارت خرم
نیجه آسایش اسلامه سن اولدك سبب || بنه تعمیری یوزکدن اولور الله اعلم
اشتباه ایتمه که منظوریسن اهل اللهك || اولیانك نفسیدر سکا یار وهمدم
نصر وتوفیق سکا عالم معنادندر || اولسون آینه کبی قلب شریفك خرم
صدری رؤیای فتوحات ایله ایندك تشریف || اولسون قصر دلك پاژدهٔ کرد الم
هیچ شك ایتمه که ایام شریفکده اولور || جیب آفاق رهایافتهٔ دست ستم

یتشور سا که دوشن خیر دعا در نابی
سکا بیکانه کلور مدح وثنا نا محرم

کندی نوری بصر کدر نه تکلف کایده سین || اجنبی وارانی خامه یه تکلیف نغم
طوتالم خامه سکوت ایتمز ایمش شوقندن || پشت دست اغزینه اور کیم اکا اولسون ابکم
تا که دولاب وجوده ایده اجرا کردش || حکمت صانع ایله چشمهٔ بی آب عدم
حق تعالی اوقدر عمرینی مدایلیه کیم || ایرمیه یوز بیله دك دامننه جرز هرم
ایتسون اول مشغله‌دن ذاتنی الله مصون || که اوله واسطهٔ غصه ومستوجب غم
ایتسون اسباب مراداتی تعاقب اولسون || خاطر نازکی خوش قلب لطیفی خرم
عهدی ممتد اوله برطبق رجای افلاك || عمری افزون اوله بروفق امید عالم

﴿ بهاریه ﴾

نجاتی

عالم زهی خجسته زهی موسم بهار || کیم باد خوش نسیمدرر آب خوشکوار

نابی

محض توفیقدر اول خسرو دورانه کاوله — اولیه دستور خردمند وزیر اعظم
کتوروب مهر همایون ایله ایتدی تشریف — مهروش مهرقودی سینهٔ چرخ اوزره قدم
اضطراب اوزره ایکن خاطر سودازده‌وش — بولدی برج الشرفن شمس منیرخاتم
کلدی تبریکه سراپای قباب افلاك — اولدي دامن بمیان تهنیه‌یه لوح وقلم
دیدیلر جملهٔ آفاق مبارك بادا — للهالحمد خدا ایلدی اتمام نعم
سلطنت سلطنت اولدی شرف ذاتی ایله — مملکت مملکت اولدی آچیلوب ظلمت غم
بودر اول نخبهٔ ایام معین دولت — بودر اول افضل امثال مشیر افخم
کاردان وکلا جوهر سلك ایام — منبع عزوعلا مصدر آثار همم
کوهر دانشی سنجیدهٔ میزان خرد — رشتهٔ بینشی شاقول بنای عالم
عفت وعصمت ایله طبع شریفی همزاد — همت وغیرت ایله قلب شریفی توأم
مجمع حلم وحیا وادب علم ووقار — منبع فضل وکمال وهنر ولطف وکرم
غیرت وهمت وانصافده احدی العمرین — عفت وعصمت وپرهیزده ابن ادهم
فکر چالاکنه اسرار قضا نامستور — عقل دراکنه آثار قدر نامبهم
صورت ظاهرهٔ کونه تنزلی ایدر — بام معنایه قورار پرتو عقلی سلم
جمله آویخته‌در میخ سویداسنده — دسته بردسته مقالید امور عالم
چاکدر حسرت شق قلمیله میزاب — تشنه‌در چاه دواتنده‌کی آبه زمزم
قلمی وقعه سرایندهٔ آثار کلیم — نفسی تازه نمای دم ابن مریم
مکرمت خاصیت خلقتی چون نور وقمر — مرحمت لازمهٔ طینتی چون دیده‌ونم
نور عرفانی مزایاسن ایدر استشعار — اولمدن لفظ کشایشده دروازهٔ فم
حل ایدر ناخن انداخته‌سی اول کرهی — کایده‌مز رشته سن ادراك جماهیر امم
درکه قادر دکل ادنای بدیهیاتن — نقدر ایتسه تأمل عقلای افهم
غیری شغل ایچره ایکن برسوز ایله ایلرادا — عقلاقنی مصالحده اولورسه ابکم
اندن احسن کیده‌مز صورته عقل دراك — اولسه کرمکتسبی صورت ابن آدم
دوربینیٔ نکاه خردندر کیم — دولتك زخمی ظهور ایتدن ایلرمرهم
پنجه‌سندن اولور آسوده شعاع شمسك — باغ عهدنده کلك زیرپرنده شبنم
حسن اطواری نظربخش دیاجیر عما — لطف کفتاری خرابی‌ده بنیان صمم
راندهٔ بارکه همتیدر مال ومتاع — سله خوار عدم رغبتیدر روی درم
ذاتیدر محض کرم مملکت اسلامه — جمله اندن متفرعدر اودر اصل کرم
نه هنروار که آنی اولمیه طبعی جامع — نه شرفدرکه اکا اولیه ذاتی مقسم
مشکل دولتی هب اندن ایدرزدی سؤال — کرك اسلاف کرام وکرك اصناف امم
دهرده اکلامیوب بیلمدیکی اوله مکر — طمع وبغض ونفاق وحسد وغدر وستم
خلق بوراحتی رؤیاده بیله کورمز ایدی — باصمسه رأی حکیم خردی صلحه قدم

نابی

ایتدی امر اهلنه تسلیم اماناتی خدا — نه اولور امر الهی دخی بوندن احکم
کشور و سلطنت اللهك اماناتلریدر — کافل امر کرك اوله دیانتده علم
علم ایله عقل ایله در مصلحت دولت ودین — کورنه بیوردی حدیثنده رسول اکرم
قنغی سلطانه خدا خیر مراد ایتسه ویرر — اکا برعقل ایله موصوف وزیر اعلم
علم ایله عقل ایله در شرط وزارت یوقسه — شرع وقانونی نه بیلسون برآلای لایفهم
نیه موضوع ایدوکن اکلامدقدن صکره — چکدی فرض ایلیه‌لم برنیجه بیل طبل وعلم
اکلایان قاعدهٔ جنکی ینه عالمدر — آنی جاهل نه بیلور اولسه‌ده فرضا رستم
دولتی ایلدیلر بویله پریشان جهلا — نیجه تسلیم اولنور کرکه مراعات غنم
مستعدینی آرارزدی ملوك اسلاف — که ایده رأیلری باغ جهانی خرم
کور سلیمان کبی پیغمبر عالیشانك — دولتی اولمش ایدی آصف ایله مستحکم
حضرت موسیٔ عمران کبی عالیجاهك — امرینه اولمش ایدی حضرت هارون منضم
وزرا اولمیجق عالم وعاقل اولمز — ملك معمور مبانیٔ خلافت محکم
کورسکه صاحب عباد ونظام الملکی — اولمنین عالم و عاقل دخی سویلر عالم
عارف وعالم ودانایی وزیر ایلرلر — خسرو چین وخطا پادشه هند وعجم
پادشاهم کرم ایت سلطنتك حقنی ویر — صدر اعلایه کتور لایقن ایت مستخدم
ایله برآصف یکتایی وکیل دولت — کیمدیه صدر وزارت دخی نعم المقدم
اویله بر کیمسه‌یی آرایش دیوان ایت کیم — باری منکش اکرام اوله ارکان خدم
اویله بر کیمسه‌یه ویر مهر همایونی کاوله — کندینك معنیٔ القابنه باری اعلم
اویله بر کیمسه‌یی ایت دولت امورینه وکیل — نه دیمکدر بیله معنای نظام العالم
اویله بر کیمسه‌یه احکامکی تفویض ایت کیم — شرع وقانونی قیاس ایلیه ظلم وستم
لله الحمد زمانکده برآصف وار کیم — ذاتیدر ماحصل نسخهٔ اسرار حکم
برانك کبی کشایندهٔ اشکال امور — صدر اولده بیله کلمدی الله اعلم
بیلورز اکثرینك ماحصل احوالن — کیمی پامال غرض کیمیسی غم خوار شکم
برسفرده سکا سرمایهٔ فتح اولدیمی — لشکرك چکمش ایکن وادیٔ ادباره علم
دوش بردوش یورر صدر ایله استعدادی — صدر مغدور اولور اول اتمزایسه وضع قدم
او ویرر صدره شفا یوقسه نه قادر غیری — صدر ایچون ایتمکه تدبیر مداوای سقم
چویرر دولتی مانندهٔ فانوس خیال — شمع انکشت خردله اکلایق خاتم
کوش ایدوب خسرو دوران دیدی نعم التدبیر — حسن تدبیریکزه بن دخی اولدم ملزم
کیمسه یوقدر که بوتعریفك اوله ماصدقی — مکر اول صاحب آصف دل پاکیزه شیم

معنیٔ نسخهٔ اخلاق محمد پاشا
که ایدر آینهٔ رأینه خورشید قسم

دیدیلر جمله‌سی احسنت زهی نور نظر — پادشاهانك اولور قلب شریفی ملهم
اودر اول شمس منیر افق دولت کیم — کورمدی مثلنی چرخ ایلیه‌لی نصب خیم

نابی

اثر حفظی سیر ایله كه تب طوتدیغی دم | پرسش خاطر شیرانه وارز اغنام

آصفا مدحت اوصافك اولمز تعبیر
جسم ناظمده سراپای دهان اولسه مرام

تابكردن دل وجان غرقهٔ احسانكدر | اولهم وادیٔ انكاره دوشرسم ناكام
لیك لابد قلم شیوه پرست شعرا | تازه بر وادیٔ نارسته بولور ایتسه خرام
غنچهٔ خاطرك آچمق هوسیله قلم | اولدی تصویردم غزله بورسمه رسام
یوقسه الله بیلور سایهٔ الطافكده | كیمسه‌دن ذره قدر كورمدی طبعم آلام
مو بمو جملهٔ حالم سكا پوشیده دكل | نه‌ایدرسك ینه صاغ اول سن ایا فخر كرام
قومه حسرتده تهی دست دل محزونی | ایتمه‌ده ابخرهٔ عزل دماغم سرسام
كمترین برنكهك بنده‌كی احبابلر | كوشهٔ چشمكه موقوف همان نیل مرام
سبحه كردان دعا اول یتر ای نابیٔ زار | نقدر نظمده مقبول ایسه‌ده طول كلام
تا بودولتكدهٔ منقبت عالمده | كاه نصب وكهی عزل ایلیه تبدیل مقام
كلمیوب كوكب اقبالنه یك ذره فتور | قوت بازوی بختی بوله كتدكجه قوام
شقهٔ رایت اقبالی اولوب عالمكیر | سربر افراخته اولدقجه لوای اسلام
اوله اعداسی نكون جاهی فزون عمری دراز | ایده دلخواهنی آماده خدای علام

تهنیت صدارت

وله

عرض حال ایتدی شه عالمه اركان حشم | كای شهنشاه همایون قدم مسندجم
شكوه‌مز وار فلكلك وضع غلطكارندن | استماع ایت كه بودر ضابطهٔ ملكه اهم
جمله آزرده یز اوضاع فلكدن اما | بزدن افزون سكادر غدر ایا شاه كرم
شمدی بورلمز ایسه فكرینه توجیه ضمیر | خلل سلطنت ودولت اولور مستحكم
كه سندك بریسی مسند دیوان جلال | بریسی مهر همایون طرازنده رقم
بریسی پنجهٔ فرمان بریسی صح صحیح | بریسی صفحهٔ تلخیص بری نوك قلم
بری طغرای دلارا بری فرمان منیف | بری شرع وبری قانون نظام عالم
بری ترتیب مناصب بری تدبیر امور | بری تشخیص مقادیر وبری وضع حكم
بریسی عرض صدارت بری عقل وبری دین | بریسی غیرت دولت بری ترفیه امم
بری تدبیر خزائن بری تعمیر بلاد | بریسی حفظ ممالك بری ترتیب حشم
بری ارواح وزیران سلف كاولشدر | شمدی مسندلری آرایش دیوان عدم
بری القاب همایون صدور وزرا | كه اوالقاب خلالنده‌در اسم اعظم
دیدیلر بردن ایا پادشه دین پرور | ای شهنشاه ملوك عرب وروم وعجم
بزم احوال پریشانمزه مرحمت ایت | كندوكك سلطنت وملككه بزدن اقدم
جمله عالم بزه غیرتكش ایكن لایقمی | اوله‌لم پنجهٔ نااهلده پامال ستم
برشفا بخش علیلان ایكن انصافیدر | بزی نادانلر ایده بویله كرفتار الم

بر دخی خانه‌یه عزم ایلمز اندن آچیلور ‌ ‌ اقتضا ایلر ایسه قنغیسنه استحمام
انفعال ایتمکه آماده کروه اتباع ‌ ‌ عشق سوداسنه سربسته جواری وغلام
صر صر عزل صالوب تفرقه باغ عیشه ‌ ‌ خانه‌دن منصبك آردنجه بیله کیتدی نظام
زیور خوان ایکن اول نعم کونا کون ‌ ‌ ایلدی کثرتنی وحدته تبدیل ایام
سیر اولورمی نظر آزی تهی طبعانك ‌ ‌ صحن صدرنده ایده جلوهٔ ناپخته طعام
خوانتز کاسهٔ کردون کبی یك کاسه ایکن ‌ ‌ نیجه طویسون برآلای کرسنه چشمان عوام
کیتدی مصرف کبی آمدشد حاجتمندان ‌ ‌ خانه‌دن پاینی ایراد کبی چکدی انام
چشمهٔ محبره‌ده بخش حیات ایلر ایکن ‌ ‌ مرقد مقلمه‌ده مرده‌یه دوندی اقلام
دفترداد وستد نسخهٔ اشعار اولدی ‌ ‌ سال تاریخی حساب ایتمکه قالدی ارقام
اهل حاجاته اولور کن اثر عین حیات ‌ ‌ داغدر دین تمسکلرینه نقش ختام
آلنور شمدی عواید یرینه وضع کران ‌ ‌ ویریلور شمدی هدایا یرینه ساده سلام
ماحصل طرفه پریشانلق ایمش حالت عزل ‌ ‌ طوتمسون کیمسه‌زك درکه نصبنده مقام
قورقرم برکون ایدر خانهٔ سامانی خراب ‌ ‌ اکر ایتمزسه تلافیسنی اول فخر کرام

زیب سلك وزرا یمنی مصاحب پاشا
که شکوهینه کوره تنك کلور هفت اجرام

آصف صاف منش عالم دانا ورزش ‌ ‌ عاقل پاك روش عارف پاکیزه کلام
بهترین وزرا آصف ثانی که سزا ‌ ‌ نامنه ایلر ایسه جوهر اول اکرام
نور بخشای کهر معر که آرای هنر ‌ ‌ مجلس افروز کرم عاطفت آموز کرام
عرصهٔ شاننه برطاق قباب کردون ‌ ‌ پایهٔ جاهنه برتنك فضا هفت اجرام
تاب بیت الشرفی مهر منیر نوروز ‌ ‌ کف دست کرمی دائرهٔ ماه تمام
قامت نازینه کوتاه قبای کردون ‌ ‌ جلوهٔ رفعتنه تنك فضای اوهام
نیر قلب جهانتابنه حیران خورشید ‌ ‌ خنجر صاعقه سیماسنه ززان بهرام
زلف عرفانه دلبسته عروسان خیال ‌ ‌ چشم ادراکنه دلداده سواد افهام
کوشهٔ چشم سمندانه اولمز حائل ‌ ‌ تتق توریه وپردهٔ سر الهام
سلك نظمه چکیلن وصف جهان آرامی ‌ ‌ در افواه خواص وکهر کوش عوام
نقد مضمون ومعانی هوس وصفی ایله ‌ ‌ کوشهٔ کیسهٔ اندیشه‌ده ایتمز آرام
خانهٔ همتی اولمرتبه عالیدر کیم ‌ ‌ کردن زهره‌یی بوس الملك استر لب بام
چرخده ماهی کورر چاهده‌کی آب کبی ‌ ‌ ایدر اول کیمسه که درکاه رفیعنده مقام
اولور آیین بهار کرمن وصف ایدنك ‌ ‌ خامه‌سندن دوکیلان قطره بهار بادام
عطسه‌سندن مه وخورشید دوکر غنچه کبی ‌ ‌ باغ رأیینك ایدن کللرینی استشمام
ماه ایله هاله دکل عکس براقش چرخه ‌ ‌ صحن قصرنده کی فواره ایله حوض رخام
صحن دهره قونه‌لی قافلهٔ انصافی ‌ ‌ ویرینه اوچورر باز ایله شاهین حمام

اولدلی دهرنه مسموع ونه منظور اولدی
تودهٔ ریك رواندر فلكك اقبالی
كذر ایتدكدهدر اقبال و رطوبت دیدكك
نقدر انجمن افروز ایسه شمع اقبال
مجلس عالمی كه تار وكهی روشن ایدر
بادهیه درپی ایكن درد سرورنج خمار
كیمسه آزاده دكلدر ستمندن چرخك
بحر پرشورش دولتده اولورمش كم خیز
كاخ اقباله اساس اولمز اینانمه بولمز
كندی احوال دل برزده سامانمدر
رغبت خاطر ایله توسن منصبدن اینوب
روزكار آینهٔ قلبمه ویروب ینه كدر
آدمك خانهٔ تمكیننك ایدرمش ویران
كرچه كیم كشور ویرانهٔ قلبمده بنم
لیك كیم فرصتیٔ بدمنشاندن فریاد
حمد لله كه دكلدر دل غم معتادم
لیك ممكنمی بو اوضاعه تحمل كه ایدر
قنی كندی قولكم دیو پرستشلر ایدن
قنی اول ترك ادب دیو قعود ایلمین
قنی كوردكجه كمان وش خم ایدن قامتنی
نعمت جاهه ایدن دستنی سرپوش دعا
قنی بندكجه ركابه آصیلان چابكلر
رویمال ایتمكه دامانكی فرصت كوزهدن
نردبان ایله بغلكیرلكه سرعت ایدن
هله بیكانهیه سوز یوق اودر اندن مأمول
تربیت كردهٔ نان ونمك لطفك ایكن
خدمتك باركران عد ایدهمز اولمش ایكن
مذهبنده سكا ایلر ستم ونازی حلال
قنی بیری بیرینه خدمت ایچون سبقت ایدن
نظرك شوقنه شب تابسحر قائم ایكن
دست برهمزن اولورسك نقدر شدت ایله

جلوهٔ شاهد كام اولدیغی بر وفق مرام
هر زمان غصهٔ دیكرده ایدر ضرب خیام
بری خورشید زمستان بریسی رسم غمام
بستهدر تار فتیلنده ینه رنك ظلام
بودر آیین نظام فلك نافرجام
بزم عالمده عجب كیمدر اولان مست مدام
هاله سن ماه شب آرایه ایدر حلقهٔ دام
هر زمان كشتیٔ امیده موافق ایام
بنیهٔ كنبد برباد حیات استحكام
ایتدیكم معرض والای كرامه اعلام
غیرینك ایتمش ایكن دستنه تسلیم زمام
دلی پرخون ملال ایلدی اندوه غرام
اعتبارات كدر خیز وغم انكیز لئام
عزل ونصب ایلمز اجرای رسوم احكام
كه ویرر وصفلری سردیٔ دیدن پیغام
نصب ایله قصر صفا عزل ایله بیت آلام
آدمی بر برینك باد برونی سرسام
ایلمز یولده دوچار اولسه دخی رد سلام
ایلمز شمدی مجالسده بولندقجه قیام
زخم آچار تیرصفت شمدی صدور ایتسه كلام
صكره ایلر دهنن كاسهٔ زهر دشنام
دست شكواسن ایدر صكره میانكیر لجام
پاپشور دامنكه جور ایچون ایلر ابرام
نردبان اوزره ایدر سبقته شمدی اقدام
عیب اولمز نقدر ایتسهده ترك اكرام
اعتبار ایتمز اولور خانهك ایچنده خدام
التفاتك هوس مایهٔ زین اقدام
شوق خدمتله ایدن دیدهسنه خوابی حرام
شمدی اكراه ایله بربرینه ایلر ابرام
روز تاشب نكه نازی اولورمست منام
قامت نازینه ایتمز ینه تكلیف قیام

نابی

بولمدی کیمسه بو تنسیق اموره توفیق | دخی برفرده نصیب اولمدی بوشان و بونام
دخمهٔ صلح سنك نامکه باغلانمشدر | فتحنه کیمدر ایدن بویله طلسمك اقدام
اولدی تدبیر جهانگیرك ایله آسوده | کافرستان ومسلمان وبلاد اعجام
جمله یه دار و دیاربن سنك اقبالك ایله | یکیدن ویردی خداوند عزیز وعلام
تمسبدی سپه میمنتك امداده | ساحهٔ مملکتك اولش ایدی حالی تمام
بودخی قوت تأیید الهیدن ایدی | ایلك اهلنی بو مصلحته استخدام
اسمکك نسبت ترکیب حروفندندر | کاوادی جمله فرق مختلفه رأیکه رام
اشته لله مراد ایلیجك بویله اولور | صعب اولان امری ایدر احسن حال ایله تمام
یالکز سن دکل اتباعکده ده کافیدر | چکدیکك پیشکه امته بو نعمت عام
افتخار ایلرایسه محشره دك لایقدر | خاندانکده کی اولاد وعبید وخدام
حضرت حق سنی بو مصلحته صاقلار ایمش | بو پریشانلغه تاسن ویره سن حسن نظام
نیده صاقلار ایمش حق که ایدم منقبتك | بویله بر نظم ایله آرایش طاق ایام

آصفانایی داعیٔ قدیم اولمشدر
صدر تشریفك ایله کوشه بوبای پیام

کوش ایدوب دوشدی هوای طمع احسانه | هر کسه ایتدیککی لایق اوزره انعام
غالب اولمشدر امیدی سنك ایلمکده | کامیاب اولمغه بر رغم سپهر خودکام
پیرلك وقتی تعیش غمی چکمه ده در | دست جودکدن اومار شانکه لایق اکرام
التفات قدما کورمش ایکن لایقمی | قاله کرداب ضرورتده حزین وناکام
وارضمیرنده سکا نیت لطف ای نابی | ایلر احسانه کفایت بوقدر عرض مرام
منتظر حسن اجابت مترقب توفیق | کلدی هنکام دعا ایلمه تطویل کلام
تاکه بو بارکه چارستون عالم | ضبط اوتاد رجال ایله بوله استحکام
ایلسون لجهٔ مواج جهانده ابدی | لنکر بختی ایله کشتیٔ دولت آرام
چرخی دوندکجه اوله پیره زن دورانك | رشتهٔ دولتی پیچیدهٔ منوال دوام
نغمهٔ صور ظهور ایلیه جك دمه دك | صیت اقبالی اوله زیور کوش ایام
ایلیه قبهٔ دیوان فلك طوردقجه | قلم معدلتی عالمه نشر احکام

غزلیه

وله

کیمدر اول کیم می منصبله اوله شیرین کام | اکا خمیازهٔ عزل اولمیه آخر انجام
چند روزه کل اقبال چمزار فنا | ایدر البته دماغ دله ایراث زکام
بزم اقبالده سرمست اولانك حالی بودر | کاه پیمانه چکر کاه خمار آلام
اولسه آراسته بردم ینه بر چیده اولور | بر قرار اوزره دکلدر طرب کردش جام
زین خورشید ورکاب مه اولور چیده ینه | زیرران اولسه دخی توسن چرخ بدرام
چرخ سای اولسه اکر کنکر بزم اقبال | ینه یوق لوحهٔ طاقنده انك نقش دوام

نابی

نسخهٔ حرزامان هیکل تعویذ زمان　　نقطهٔ مرکزدین قطب مدار اسلام

کامل زنده کن شهرت آبای کریم　　عاقل تازه کن شیمهٔ اسلاف کرام

نیر رأینه اکرامه شفقدن کردون　　دوشه در جانب بالاسنه مهرك احرام

اسم سامیسی سماواتی کذار ایتمشدر　　که تواضعله ایده جوهر اول اکرام

قلبی اول نکتهٔ پرفیض هدایتدر کیم　　کوکدن آویخته قندیلیدر انك الهام

ایلدی میمنت مقدم سعد انجامی　　باغ پژمردهٔ اسلامی نمایاب قوام

اولدی خاك قدم سرمه سرشتندن باز　　پردهٔ چشم رمددیدهٔ بخت اسلام

مهر اقبالی طلوع ایتدیکی ساعت اولدی　　دست بردست تصالح سپه نور و ظلام

بولدی تشریفی ایله صدر رفیع القدره　　شرف تازه مقام اب و جدو اعمام

حصر اوصافی نه ممکن اوکریمك که اوله　　حد اخلاقی ورای کلمات و ارقام

او ولی النعم قبه نشینان کیم انك　　کاربدر تربیت صدر نشینان عظام

هر کیمی کوردم ایسه دائرهٔ دولتده　　اولمامش بوقدر انك دودهٔ جاهنده غلام

اویمامش کیمدر انك دامن عالیجاهن　　اشته افواه خواص اشته شفاه اعلام

دکل اخلاقنه تمثیله مناسب جم وکی　　دکل اوصافنه تشبیهه سزا رستم وسام

قتی خایده در اوصاف فریدون و پشنك　　قتی پژمرده در احوال قباد و بهرام

کیم اوله خسرو و کاوس وجم وکیومرث　　کیم اوله کیو و فرامرز ونریمان وهمام

که ایدوب آنلره تشبیه اوصدر آرایی　　ایلیم بیهده تضییع مداد و ارقام

سورمکه وادئ مساوکه کیت قلمی　　عار ایدر عارف صاحب دل سنجیده کلام

مدحه محتاجی اول آصف دهر آرا کیم　　اوله پروردهٔ درکاهی مشاهیر انام

مدحه محتاج اولان اولدر که اولوب تازه ظهور　　نام وشانی اوله منتکش تعریف انام

مدحدن کوکبهٔ شهرتی مستغنیدر　　اللی بیلدن برو ممدوحدر اول فخر کرام

آصفا صاف دلا پاك تبارا صدرا
ای اولان نامی ترقیده اجداد عظام

سنسین اول منتخب نسخهٔ همت که اولور　　ذوق وصفکله ورق مست وقلم شیرینکام

او سخن کیم اوله مضمونی تهی مدحکدن　　خامه نك پاینه ترکیبی اولور حلقهٔ دام

اوله خدمتده بولندك که سفیران بهشت　　مژده سز بر برینه نامکی ایتمز اعلام

یمن اوصافك ایله اولمده سکان فلك　　حلقه بر حلقه دهن بردهن ذکر مدام

قدسیان زمره سنه زاویه دار ملکوت　　فیض خاصیت ایامکی ایلر افهام

بر برندن قاپشورلر نفس اهل نعیم　　کل اخلاق کریمك ایدنك استشمام

آکلامشدی نظر اصحابی ساقز فتحندن　　ینه سنسین ایده جك چاره بو ملکه انجام

حل اشکال طلسمات امور ملکه　　ایتمش استاد ازل لطفکی مفتاح مرام

صدره تشریفکه وابسته ایمش دولت ایله　　بو کهن خانهٔ ویرانه ده آثار نظام

نابی

جانب سوق سلاحه دوکیلوب کرد کداد — ساحهٔ کوچهٔ عیش وطربه دوشدی زحام
چیقدی امر برآره دن طوب وتفنك ایتدی سکوت — اولدی آمد شده آماده سفیر و پیغام
تابکی عزم وغا فصل بهار ایردکچه — ایتسون اصحاب وغا سمت گلستانه خرام
بتشور خصمه نشانکاه تفنکدن باقدك — دور بین آل اله کور قنده ایدر دوست خرام
محو اولوب دفتر دلدن اثر خوف و خطر — دوشدی پیغوله ادباره غموم و آلام
الله الله بونه شادی نه مسرت نه نشاط — بونی رؤیاده خیال ایلمز ایدی اوهام
کیمسه بو زلزلهٔ هائلهدن اومز ایدی — که بوله بر دخی ارکان امور استحکام
چکمامشدی دخی بو دغدغهیی دولت و دین — کورمامشدی بو پریشانلغی ملك اسلام
کیمسك ایلردی کذر دائرهٔ خاطرینه — که جهان مرض آلوده بوله صحت تام
بویله میدان خطرده کیم امید ایلرایدی — اشهب ملك تکرنمش ایکن ایده قیام
طی میدان امید اتمکه آز قالمش ایدی — توسن یأس اوقدر اتمش ایدی بسط لجام
مطبخ لطف الهیده مکر مضمر ایمش — که ضیافتکه آغاقه چکه نعمت عام
ناکهان جوشه کلوب لجهٔ عون ازلی — ایلدی بندهٔ زین تابکلو غرقهٔ کام
اولاین جلوهٔ توفیق الهی بو ایدی — که بولوب اهلنی شایستهٔ اتمام مرام
بر وزیر خرد افروز و امور اندوزك — ایتدیلر دستنه تسلیم امور و احکام
طونادوب صدر سماوات رس اجلالی — دیدیلر حکم و رائتله سنکدر بو مقام
صاحب دولت وحامیٔ خلافت سنسین — صدر اطلاقی طوررکن سن اولور غیره حرام
جستجوده سنی آوارهایدی مهر شریف — نائل اولدی هله مقصودینه ای فخر کرام
اهلنه شمدی او نعمتله امانت تسلیم — ایلدی سایهٔ حق مهر شریفه اکرام
واقعا کورمدی شایسته حکیم مطلق — نامزا معرفتیله بو امور اوله تمام
وارث صدر طوررکن مکر انصافیدر — اجنبی مصلحت سلطنته و یره نظام
یاکیمك کوکب بختنده لیاقت واردر — که بو امره ایده تخصیص خدای علام
کیمدن امید اولنور منفعت روحانی — کهانك واسطهسیله ایده باری انعام
کیمده واردر او لیاقت اوقدر استعداد — که یوزندن بوله بو وقعهٔ عظمی انجام
بو جلی منقبهیی حیف دکلی که یازه — غیرینك نامنه تاریخ نویس ایام
اولهمز لایق بو منقبت علیانك — مکر اول آصف مهکوکبه خورشید غلام

هیکل بازوی اقبال حسین پاشاکیم
سلم قصر جلالی اولهمز هفت اجرام

اوکزیده خلف دودهٔ دولت که اودر — نارسا تیره جاهنه صفر ارقام
صدر اعظم کهرکان کرم کیم نامی — بولسه خورشیدینه ایلردی فلك نقش ختام
نور چشم وزرا قوت قلب علما — تاج فرق و کلا غرهٔ عین حکام
مسند آرای صدارت کله افراز شرف — رونق افزای وزارت ادب آموز کرام
پرتو شمع هنر ابر سماوات کرم — اختر برج ادب میوهٔ شاخ اکرام

﴿ صلحیه ﴾

نابی

حمدلله اولوب معركهٔ صلح تمام ‌ ‌ بولدی عالم یکیدن صلح وصلاح ایله نظام
کچدی صرمای ستم کلدی بهار راحت ‌ ‌ اعتدال ایتدی چمن صفهٔ ایامه خرام
کیدی فیاضهٔ الطاف خدا وندی ایله ‌ ‌ آتش حرب و وغا پیرهن بردو سلام
شرطهٔ لطف ایله طوفان فتن بولدی سکون ‌ ‌ کشتی امن وامان بولدی موافق ایام
خاطره کلمزایدی بر دخی فکر صحت ‌ ‌ مبتلای مرض اولمشدی مزاج ایام
شرقدن غربه طولوب معرکهٔ جنك وجدال ‌ ‌ کیمسه بیلمزدی نه یوزدن بوله حسن انجام
نیجه امداد فروع ونبعندن غیری ‌ ‌ چار چاسار یسار ایتمش ایکن حربه قیام
غرقه یاقلاشمش ایکن کشتیٔ بی لنکر ملك ‌ ‌ باد توفیق ایریشوب ایلدی تفریق غمام
و یردی مشکل کورینن دعویٔ دهرآشوبه ‌ ‌ قاضیٔ محکمه پیرای قدر فیصل تام
ناکهان ایلدی دوشیزهٔ خوش لهجهٔ صلح ‌ ‌ ماورای حرم غیبدن اظهار خرام
بخت عشق کبی ایتدی عبادی آزاد ‌ ‌ نامهٔ عهد همایون مبارك فرجام
کلدی اجزای بهم برزدهٔ دورانك ‌ ‌ سوزن صلح ایله شیرازه‌سنه قوت تام
طبع معماریٔ تقدیره هزاران تحسین ‌ ‌ که ایدوب هدم مبانیٔ فلکسای خصام
ایدوب آنك یرینه وضع اساس الفت ‌ ‌ ایتدی لفظ و کلماتیله بناسن احکام
بیخ سیلاب خروشانك آراسنده قضا ‌ ‌ آشتی سدینه ویردی نه کوزل استحکام
اولدی یکرنك می الفت ایله دشمن ودوست ‌ ‌ ایتدی معجون وفا دفع کدورات خصام
کره چین جبین خنده‌یه اولدی مبدل ‌ ‌ بزمدن چیقدی یرین ویردی سلامه دشنام
خاك جنکه اکیلن تخمدن ایتدی کیدرك ‌ ‌ فیض ربانی ایله سنبلهٔ صلح قیام
ایلدی خلقه افاضه ثمرات راحت ‌ ‌ مزرع عالمی غرق کل ایدن ابر ظلام
مستیٔ جنك تمام اولدی یتر اهل نشاط ‌ ‌ سر بناهن ویروب آلسون یرینه جام مدام
آب و آتشلك ایدر قالمدی عالمده نوله ‌ ‌ برزمانده جریان ایتسه‌می آتشفام
پای غوغا چکیلوب کلدی دم آسایش ‌ ‌ خواب ایچون شقه‌لرین چار شب ایتدی اقلام
اولدی افسون مصافات ایله حیات سیوف ‌ ‌ سرفرو بردهٔ سوراخ سپهفام نیام
سپره اولدی بدل دائرهٔ بزم سرور ‌ ‌ نیزه‌لر نایلره ایلدی تسلیم مقام
چله‌دن چیقدی کمان ایتدی دعاسی تأثیر ‌ ‌ آشنای هدف حسن قبول اولدی سهام
کزمه‌دن صاچی صقالی آغاروب توغلرك ‌ ‌ ایتدی پیرانه سر آسایش ایچون میل منام
حلقهٔ زره کران ایله اولندی تبدیل ‌ ‌ حلقهٔ کیسوی خوبان ملایم اندام
مشتری اولدی خریدار متاع ناهید ‌ ‌ اولدی در بستهٔ ادبار دکان بهرام
قان یالاشمق ووشی اولمدی ضایع آخر ‌ ‌ تیغ ایله ایلدیلر عهد اخوت اجسام
دوشنوب بزمه بساط طرب اندوز نشاط ‌ ‌ ایتدی احمال وغا رحلت ایچون شد خرام

نابی

صدای کوکبهٔ سطوتکدن اولشدر — اسیر زلزله فرمان روای نیشابور
سننکله در بو جهانک نظامی واجبدر — که امر خدمتکه خلق صرف ایده مقدور
مدار امر جهانسین فریضه‌در اولق — دعا که اکثر اوقات مؤمنین محصور
وجود پاککی آکداردن صیانت ایچون — ایدر فلکده ملکلر تصدقات ونذور
چراغ ذاتکه پروانهٔ پر افشاندر — فلکده صف ملائک هواده فوج طیور
حمایتکله طورر آب وتاب گلشن ملک — عنایتکله مرتب مصالح جمهور
ملوک عالم ایچنده کیمه میسردر — که اوله خطبه‌سی بیت الحرامده مذکور
زکات سلطنتک وارمسیدی هرمه وسال — مجاوران حرم قنده ایلر ایدی فطور
سنک بلادکه محتاجدر جمیع بلاد — محاط سلطنتکدر مواضع مشهور
علی الخصوص حرمگاه ایزدی که قالور — زیارت ایتمینک رکن دینی نامعمور
کشیده پیشگهکده لوای خیر الانام — اولور نه جانبه عزم ایتسه اول لوا منصور
سکا معاونت ایتزمی انبیای کرام — که جمله دائرهٔ ملکتکده در مقبور
نه کشور اوستنه رأیتکش جهاد اولسه — اولور تعاونه ارواح انبیا مأمور
نه حدی وار طوره قارشوکده دشمن بدکار — اولور می ظلمت بی اعتبار حائل نور
شکوه کوکب دین شان وشوکت اسلام — اولور می پازدهٔ فرقهٔ عنود ونفور
هنوز اول مشقیدی تیغ سطوتکک — بودکاو اولدیغی برهمزن صفوف وسطور
تزاید اوزره ایکن همتک بحمد الله — نه جانی وار کاوله سودای کارزاره جسور
مآل حالنی آکلر بو دستبردکدن — ندکاو جاهل صرف اولسه دشمن دلکور
اکر سوابق اسفاره سوزندر دیر ایسک — مدبران عساکردن ایدی جمله قصور

خدایکانا بوکه‌ترین دعا کویک
فقیر نابیٔ محنت مآب نامیسور

قدیمی مائده پرورد آستانکدر — والیک اولدی تصاریف دهر ایله مهجور
مقیم زاویهٔ انتظار ایدم چوقدن — که مقدمکله اوله تخت سلطنت معمور
هزار شکر جناب خدایه کیم کوردم — فروغ کوکب اقبالک اولدیغن منشور
بو پیرلکده بنم چاره سازم اول تاکیم — سنکده چارهٔ کارک کوره خدای غفور
اوکلدی مرهم لطفکله هرکسک زخمی — بنده زخم درونمده قالسون ناسور
ایرشدی هرکسه حالنجه حصه‌سی اما — بنده حصه‌مه قالدی دعای دوراًدور
همیشه تاکه بو مهمانسرای عالمده — قوافل شب وروز ایلیه مرور وعبور
بوی برین باصه اطرافدن نوید ظفر — کچه لیالی وایامی دائما مسرور
خدا میسر ایده بی تکلف و تدبیر — ضمیر اشرفنه هرنه کام ایدرسه خطور
اوله حدیقهٔ اقبالی تازه دوندکجه — بو کشتزارده تاثمرهٔ سنین و شهور

شمیم خلقیدر امیدگاه باغ بهشت   غبار درکهیدر مطلب کلالهٔ حور
هما دیدکاری امید مرغ دست آویز   عطا دیدکاری مانند بندهٔ مجبور
سراد قنده ملك دیده بانلغه مأذون   خزینه سنده فلك پاسبانلغه مأمور
اودکلو ضبط ممالکده حکمی نافذ کیم   زمانه دور ایده مز انتمیجه اذنی صدور
اوکونه کشوری مضبوط کیم شمیم بهشت   کذاره یول بوله مز ویرمینجه تا که عبور
نه جانی وار چیقاره بوی وردی کلشندن   نسیم آلمیجق باغباندن دستور
اولور سرایت خلق بهار خیزندن   بنفجه رخشنه کل کل نشان نعل ستور
عروق خاکه دوشرسه فروغ رأیی اولور   پدید معدن آهنده صفوت بللور
آکلسه میکده ده چاشنیٔ اخلاق   ایدر خم میی تلخی کوارهٔ زنبور
فصوله ایتسه تعلق نسیم معدلتی   ایدر مصالحه بردالعجوز ایله باحور
تحکم ایلر ایسه اتحاد اضداده   ایدر معانقهٔ دوستی صبا و دبور
تعلق ایلر ایسه رفع بعده فرمانی   اولور هلال شب آرافتیل شمعهٔ هور
توجه ایلسه تفریق فتنه یه عزمی   اولور دو ابروی خوبان بری برندن دور
ملوك ایچنده بو صاحبقران عالمدر   ورای طوق بشردر بوکونه قوت وزور
سوار اولنجه سعادتله رخش اقباله   کذر کهنده طورر روح بهمن وشاپور
کوروب مهابت ایله رستمانه اطوارین   اولور طبیعت توفیق نشوه یاب حبور
زمینی غلغلهٔ آسمانیان پر ایدر   که چشم بد اوله آیین شوکتندن دور
نوشته لوح ضمیرنده نسخهٔ شفقت   نکاشته ورق جبهه سنده آیت نور
فنون حرب و وغاده نظیری نامسموع   کمال فضل وهنرده عدیلی نامذکور
الندہ نیزهٔ جانسوز همعنان عصا   سرنده نور خردهم لباس لمعهٔ طور
او حلقه جوهر ایله برجریده درتیغی   که صفحه سنده در اعمار دشمنان مسطور
غزاده شعلهٔ شمشیرینی تصور ایدن   بولور نکاهنی خیره خیالنی محرور
سموم صاعقهٔ ضربنه دوچار اولانك   اولور سپر سری اوستنده بازکون تنور
کورلدیمی آچیلدن بربو باب سفر   بوکونه هدم قلاع وهزیمت طابور
هجوم حملهٔ اولده دشمن دینك   حصار وخیمهٔ طابورن آلدی زور آزور
سمند عزمنی ضبط ایتسه عنان ظفر   اولوردی کشور اعدا حیاتدن مهجور
دخی غدا و عشای هنوز باقیدر   نهنك تیغنه بو فتحدر کینه فطور
دخی سحر کهیدر صبحگاه نصرتنك   نلر ایدر هله ایتسون نهار فتحی ظهور

شهنشها سن اوصاحب ظهور سن که سکا
ویردی فتح طلسمات مشکلات امور

سنك جلوسك ایله تختکاه سلطنته   خدا قلوب عبادین هب ایلدی مسرور
وجودکه یاراشور چار باش عظمت   نه الکه یاقشور اتکای صدر صدور

(فاتح)

غبار غصه وكرمای غمدن اولمش ایدی | شكسته طبع سفر دیدهٔ ظفر بی نور
خرابه طوتمش ایدی یوز مزارع اقبال | ریاض مملكتی قاپلامشدی ماربله مور
پرایدی سبزهٔ بیگانه زله كلشن ملك | اوتورمش ایدی هم آز مقامنه عصفور
آقاردی آب حیات نعم بیابانه | مجاریٔ خرد اوزره دكلدی جوی امور
نتیجه هر نقدر جور وتفرقه وارایسه | سپهر جمله سن اجراده ایتمامشدی قصور
نه حال ایسه هله پایانه یتدی مدت غم | توجه ایلدی ایمانه موجهٔ شروشور
بونكده حكمتی واردر باقیلاسه حكمتله | نهیدر مكر آثار انقلاب دهور
اولور بو منزل نابرقرار سست اساس | كهی كریوهٔ ماتم كهی نشیمن سور
زمانی كلمیجك هر ایشك حصولی محال | امور وقتنه مرهون كلامی خود مشهور
تقاطر ایلمدكجه سرشك دیدهٔ تاك | اولورمی باغ تمنادن خوشهٔ انكور
خزانه اولمیجق پایمال ملك چمن | ایدرمی تازه بهار حیات بخش ظهور
مكر طلیعهٔ انوار صبح دولت ایمش | جهان تراكم ظلمتدن اولدیغی مستور
مكر مقدمهٔ صحت وسلامت ایمش | زمان تطاول علتله قالدیغی رنجور
مكر محلی ایمش صاحبی چیقوب ملكك | طلسم ملكدن افعیلری هپ ایلدی دور
مكر زمانی ایرشمش كه نیر اعظم | چیقوب سپهر سریر اوزره دهره بسط ایده نور
نه كونه نیر اعظم خلیفهٔ عالم | نظام بخش امم سایهٔ خدای شكور
نهال كلشن دولت كل بهار امید | نقاوهٔ كل آدم خلاصهٔ مقدور

جناب حضرت سلطان مصطفی خان كریم
غبار دركهیدر زخم روزكار آزور

چراغ دودهٔ اجداد معدلت بنیاد | فروغ دیدهٔ سلطان محمد مغفور
خدا یكان معظم شهنشه عالم | محیط جود كرم آسمان عقل وشعور
ملاذ و مفخر شاهنشهان هفت اقلیم | نگاهبان ممالك نگاهدار امور
او شهریار كه تخت بلند قدری ایله | ایدر سپهر نهم دعویٔ حدود وثغور
او پادشاه كه ایدرسه تواضعندن ایدر | صطبل خاصنه افراسیابی میراخور
ولی نعمت عالم كه كنج مطبخنك | كمین پیاله‌سیدر كاسهٔ سرففور
او كینه خواه كه شربت چشان تیغی اولور | صباح حشرده تیزاب دردهن محشور
ضمیر جاهنه انواع دانش و عرفان | علای قدرینه اقسام فضل نامحصور
فضای كشوری مرغان عقل ایله مملو | بنای دولتی اركان عدل ایله معمور
حواش نسخهٔ اركانی جمله خیر الناس | امور معرض دیوانی جمله خیر امور
نظام حكمی ترازوی عدل ایله موزون | صدور دولتی اجرای شرع ایله مشكور
مقاصد علما اقتدای حكم الله | مطالب وكلا التزام جبر كسور
سخا وجود ایله تخمیر طینتی مجبول | عطا و لطف ایله تركیب طینتی مفطور

نابی

امتکدن چو سنك ایلدی الله بنی | حاش لله که محروم قالەم یوم تناد
زائر قبرکه خود وعد شفاعت معلوم | نیجه قابل که بنی ایده جهنم ایقاد
رو عال اولمق ایچون روضه کده یردك رخصت | بنی کیمسه ایدەمز پیشکهکدن ابعاد
آفتابك ایتسەبدر غورەیی انکور ایتك | سیأتم حسنات اولور ایدرسك امداد
و لعمرك قسمی صادر ایکن شانکده | بیك جهان مذنبی ایت بند بلادن آزاد
چون فترضی دیدی حق ساکه نیجه راضی اولور | رأفتك کیم چکەم آتشلر النده بیداد
سکا نه مدح و ثنادن متعالیسین سن | ایدر انجق بو قصیدەم ملکوت اهلنی شاد
خاك درکاهکه شایسته دکلدر اما | سلم نوردر ایتدم جبروته اعداد
حرم نعت شریفکده بو ابکاره کرك | دختران عربه وضع اولنان نام سعاد
چونکه کعب ابن زهیرك کنهن عفو ایتدك | مژدهٔ عفو ایله ایله بو کنهکاریده شاد
سنی کیم مدح ایده بالذات خداوند غنی | مدحکه قنده بولور نوع بشر استعداد
بندەکه جرأت مدحك او سببدندر کیم | کادی نطق ایتدی حضورکده نبادات وجماد
انلرك بریسیم بنده بکا مرحمت ایت | ای شه خطهٔ ناز ای کل دستار مراد
سك کمقدر درکدن دخی کمقدر ترم | استخوان پارهٔ احسانك ایله ایت بنی یاد

بنده نابیدن اوله الف صلوة الف سلام
روحکه آلکه اصحابکه تا روز معاد

جلوسیه

وله

کورندی عبرت حقدن مقدمات ظهور | نه کوسترر کورملم حضرت خدای غفور
کدردن اولدی مصفا مسالك اقبال | کسلمدن اولدی معرا ممالك معمور
قیامه ایتدی تقاضا دعایم دولت | قعوده اولدی کربند کار کاه امور
غبار تفرقەدن اولدی منجلی عالم | باصلدی کرد کدورت آچلدی پرتو نور
جفادن ایلدی توبه سپهر کینه کذار | ستمدن اولدی پریشان زمانهٔ مغرور
توجه ایلدی هر کوشەدن قوافل فتح | طاغلدی رهزن ادبار قالمدی محذور
فتیل لطف ایله جراح چیره دست قضا | قودی جراحت ایامه مرهم کافور
جهانده قالمدی بر برك خشك ناسیراب | ترشح ایلمکه باشلادی سحاب سرور
دهانهٔ کلش ایدی جانی اهل ایمانك | اسیر فرصت پرواز ایدی مثال طیور
طوقندی رشحهٔ باران رحمت باری | چکلدی لانەسنه اولدی سربخواب حضور
اکرچه برنجەدم اقتضای حکمت ایله | مزاج دولتی چرخ ایتدی پایمال فتور
نظام عالمی بوزدی صواعق جانکاه | بنای راحتی یقدی زلازل پرزور
اولوب نمونهٔ پروانکان کشده شمع | نجوم بی‌مهه دونمشدی عسکر منصور
مثال هالەیی ماهتاب قالمش ایدی | درون ملك حزین تخت سلطنت معذور
بو دولتلی یوغیدی بر طبیب غمخواری | مزاج مملکت اولمشیدی عافیتدن دور

سن بنم خلق سنك ذاتك ایچوندر دیدی حق
رحمت عالمیان نقش نکین جاهك
کیم بیلور کنت نبی وقتی سندن غیری
کیملرك کوشنه لایق بنه سندن غیری
چون سنك ذاتك اوله اصل حیات دارین
اول ماخلق الله سنك نورکدر
سکا اقرار ایله‌در صحت ایمان انام
هب سنك آب رخك حرمتنه کلمشدر
بر اوبجی درج دهانك بر اوجی آب بهشت
سنك اوصافکی عد ایتمك ایچوندر یوقسه
ظاهردن طولاشور دائرهٔ رفعتنك
جاهك اعلا ایدوکن معجزه‌دن بیلمکله
معجزه منکر ایچون حجت ربانیه‌در
اوتماسون لوح اجابتده مقام رغبت
انبیا جمله‌سی پروانهٔ انوارکدر
ساحهٔ حشر سنك معرض عنوانکدر
انبیا هر بری رایتکش احکامکدر
درد مند کنهه خار رهك نافعدر
مطمح قدرکه رهبرده اولان عشاقك
کیمکه وار مثل و شبیهی بولنور عالمده
بوالبشردن سکادك ای کهر درج وجود
یا رسول الله او عاصی سیه‌رویم کیم
نیت طاعت ایدرسه‌ده المدن کلمز
دامن آلودهٔ عصیان اوخبیث النفسم
رهزنه راست کلن رهروه دوندم آخر
کیمسه‌نك مدخلی یوق کندی صنیعه‌مدرهب
عیبدر عاقله شیطان بنی آلداتدی دیمك
اعتقادمده کناه ایلمدن بر تردر
یأس کفر اولمه اول دکلوکنه کارم کیم
فقط ای شاه سنك شانکی فکر ایتدکجه
شاه لولاك کبی حصن حصینم وار ایکن
نقدر زلهٔ جرم ایله ویرانه ایسم
سایبان کرمك بسط جناح ایتمش ایکن

نابی

بوندن اعلا دخی بر مرتبه اولمز مزداد
شان فضلك دخی نه ایله اولنور استشهاد
بنه سنسین سنك اصلك بیلن ای پاك نژاد
شب معراجده کی جوهر اسرار مفاد
اهل دارین نه بیلسون سنی ای اصل مراد
سنی ادراك ایده‌جك کیمدر ایا نور جواد
رتبه‌کی اکلامغه کیمسه‌ده یوق استعداد
بو جهان خلق ولی سنسین اولان اصل مراد
ارده جادهٔ رحمتده دیرز مرصاد
بو قدر اولمز ایدی نامتناهی اعداد
مدحده معجزه‌لك وصفن ایدنلر تعداد
آشنایان حقایق آنی ایتمز ایراد
سنی اعلا بیلور اصحاب شهود واشهاد
ایتمین نامکی دیباجهٔ ذکر اوراد
سنمسین ای نور نظرکاه خدا شمع مراد
او زمانده بیلنور شانك ایا صاحب داد
کیتدیلر آخرته ایتمکه عرض اجناد
نقدر انفع ایسه خسته‌یه نیش فصاد
کوزلرندن دوکیلور خون کباب اکباد
منحصر ساکه فقط رتبهٔ نفی انداد
نور روحانی ایدی بار قطار اجداد
رنك روم ویرر آیینهٔ غفرانه سواد
اولدی نفس بدم اول دکلو کناهه معتاد
که هوادن کچه‌مم ناردن اولسه‌ده رماد
ایلدی نفس و هوا نقد حیاتم برباد
ایتدیکم جرم وخطا کندی الدن فریاد
کندی نفسمدر ایدن نفسمه القای فساد
هم ایدوب جرمی هم ایتمك نظرکنده فریاد
کندی آمرزشی ایلر ادم استبعاد
عقدهٔ یأسه کلور دست تسلیه کشاد
نه بونالش بوکدازش نه بو آه و فریاد
وار امیدم کیم اولمم مرحمتکه آباد
ایتمم امید که آچقده قالمم روز معاد

نابی

وسع معناسنی كور حكیم رقم همتنه　　حلقهٔ میم اولەمز دائرهٔ سبع شداد
مطبخ جود نعم بخششنك آتشلریدر　　سنك مهر آهن ماه ایلسون ایراء زناد
جمله محكوم شریعتدر اودر صاحب شرع　　جمله مستر شد احكام او پیر ارشاد
ثابت و جامدك انكشت شهادتلریدر　　باغده سرو سرافراز ومنارات بلاد
خیمهٔ رفعتنك حفظنه اولمش قائم　　عالمك چار جهاتنده معین اوتاد
حضرت قطبك اولور دائرەسندن خارج　　علمنه اولمق ایله وارث كامل افراد
مركز عالم اولان مكه دن اولدی طالع　　خیر مخلوقك اولور مولدیده خیر بلاد
مورد وحی الهی دل غیب الفتیدر　　وحی قرآنه دخی غیریده یوق استعداد
دست اعجازی اولوب سینه شكافندهٔ مه　　ایلدی واقعهٔ بدرده اجرای جهاد
كل ویرر سنك مزارنده اولان شاخ حروف　　روضەسنده كیمك ایلرز ایسه اسمنی یاد
زائر قبره نه سوز نار قاچار نورندن　　صلواتیله كیمك ایلسەلر روحنی شاد
ایكی الماس دكلدر حرم خاصنده　　جبرئیلك كوزی قالمش ایدەمز استرداد
قدرده نازل اولور روح الامین ایتمك ایچون　　آستاننده زمین بوسی رسم اعیاد
یازسەلر روضەسنك نامنی آتشدانه　　زیر آتشده اولور برچمن سبز رماد
خاك دركاهنه آمد شد ایدن املاكك　　تار و پود اولمده در پرلری تایوم تناد
غصبدن نوبت جاروبكشان حرمن　　ایتمده مكنده شهپر ملكدن فریاد
ای صبا صحن حرمگاه رسالتدر بو　　خاطر نازك خاكن كوزت آزرده مباد
اولور اوصاف كمالی رقمه كنجیده　　كونشك ذرەسنی ممكن اولورسه تعداد
اولدی بینان رسالات وجودیله تمام　　كهرك اعظمن اعلایه قورالبت استاد
دشمن دیننه آفاق سیه چال بلا　　تابع شرعنه نه طاق مطیع ومنقاد
واضع الاسم قومش رد وقبول شرعه　　برینه مس حریر وبرینه خرط قتاد
هجرتندن بروكوزدن دوكوب اشكی زمزم　　كعبه‌یه اولدی سیه جامهٔ ماتم معتاد
طیبەنك ذاتی ایله قدری بلند اولمشدر　　شاه بلداندر اوخدامی انك جمله بلاد
رشتهٔ دام مكسكیر عناكبیدر　　بنیهٔ شرعنه نسبتله بنای شداد
ذاتی چون كون ومكانك سبب خلقتیدر　　خلقك اوستنده اولان حقی اولنمز تعداد
پیشگاهنده خطاب ایتمكه لایق دكلم　　لیك شوق كرمی ویردی بكا استعداد
دست بردست طوروب پیشكه جاهنده　　بحردن قطرهٔ اوصافنی ایتدم ایراد

حقه بیرولك ایدوب قاعدهٔ مدحنده
ایلدم اشك خجالتله بو یوزدن انشاد

ای وجودك كهری قبهٔ تاج امجاد　　رسم قدك الف فاتحهٔ استعداد
سنسین ای مركز نه دائرهٔ كون ومكان　　روح ارواح علا قطب مدار ارشاد
سكا خلق اولدی جهان سندن آلور فیضی نه　　احمد آباده كلور امتعهٔ خیر آباد
سندەدر جمع قوسین وجوب و امكان　　سنسین ای نور ازل واسطهٔ رب عباد

نابی

فاتح دخمهٔ دربستهٔ غیب مطلق … خاتم شاه رسالت شه اقلیم رشاد
مردم دیدهٔ جان معنی سر قرآن … مقصد کون ومکان باعث نقش ایجاد
حضرت شاه رسل هادیٔ اسرار سبل … شارق چرخ هدا خازن کنج اسعاد
نور پیشانیٔ آدم کهر کان کرم … اصل احسان ونعم عارفه بخش امجاد
داور تخت رسالت شه اقلیم کمال … کوهر بحر خرد پادشه ملك سداد

حضرت احمد ومحمود ومحمد حامد
مظهر نور جمال آینهٔ حب ووداد

مندرج نسخهٔ ذاتنده کمالات وجود … مندمج طینت پاکنده خواص ایجاد
بو سکاه قدمی کنکرهٔ عرش عظیم … ریزه خوار نعمی دائرهٔ سبع شداد
عارضی آیت اولای کلام ازلی … سخنی غایت معنای کتاب ارشاد
نوری آرایش قندیل سرا پردهٔ حق … پرتوی نائرهٔ حبه مدار ایقاد
اکا معلوم ایدی اسرار کتاب ملکوت … کلمدن لوح هجایه کلمات اب وجاد
کیرمدن کسوهٔ ترکیبه وجود پاکی … ذاتی اولمشدی موالیده مدار ایجاد
ذاتنه خاص ایدی معمورهٔ بود ونابود … ایتمدن خامهٔ قدرت دخی تحریر بلاد
نامی آرایش پیشانیٔ عرش اولمش ایدی … ایتمدن کاتب حکمت دخی ترکیب مداد
اولمدی مثلی دخی زیور کهوارهٔ صنع … نفس کلیه‌یه عقل کل اولمدن داماد
حضرت روح الامین غاشیه بر دوشی ایدی … قونمدن داخی خیول فلکه نام جیاد
اولدی زانو زدهٔ مدرسهٔ ما اوحی … اولمدیسه نوله زانوزن پیش استاد
اکا معناسنی کشف ایلدی لوح قدرك … ایلیان آدمی اسما ایله الحق ارشاد
علم رسمی‌یی تنزلی ایدر تحصیله … کسبه موقوف دکلدر شرف مادر زاد
ذاتی آسودهٔ کهوارهٔ نور اولش ایدی … لوح خاك اولمدن اطفال موالیده مهاد
نوری آیینهٔ وجه ازلی اولمش ایدی … اولمدن چهره نما شیشهٔ لوح فولاد
اولین نقطه‌سی روحی قلم اعلانك … کملك روحنه اول رتبه‌دن ایلر امداد
ذاتی اولمشدی غدا بخش طیور جبروت … بوغیکن داخی نه حیوان نه نبات ونه جماد
بحرینك قطره‌سیدر کیمده که وار جوهر علم … مهرینك ذره‌سیدر کیمده که وار نور رشاد
دودهٔ فضلنك ادنا شررین بولمشدر … فننی عالمده که پیدا اوله ذهن وقاد
قشرینی مغز احادیثنك ایتمش چیده … فننی فاضلده هویدا ایسه طبع نقاد
لطفنك قدرینی بیلدرمك ایچوندر مطلق … اصطلاحات فنون ایچره بولنمق ابعاد
اولسه روضه‌سی سرمایه‌ده فیض فتوح … کره غنچه‌یی حل ایلیه‌مز ناخن باد
شمهٔ خلقنی وصف ایتسه چمنلرده نسیم … کرهٔ بید ویرر بوی دلاویز زباد
خازن جنت اولور جنت افلاس بکف … کمترین مویین ایدرزسه بهشت ایچره مزاد
وایه دار اولسه اکر عاطفت فیضندن … اولور آرایش سجاده جبین الحاد
معدن آب ایچسه کر چشمهٔ اخلاقندن … ایدر ابریشمه تعلیم نعومت پولاد

نابی

توجه ایتدی دیوان فقیری ایتمکه ترتیب
کهن مسوده‌زدن بر یره جمع ایتدی سرتا پا
دیدی دیباجه‌سنده اولسه بر سرنامهٔ توحید
اولوردی نقصدن عاری مکمل نسخهٔ غرا
اولنجه اول نفس زن بحر طبعه موج خیز شوق
قلم توحید باری لجه‌سنده اولدی ره پیما
بحمدالله مددکاریٔ توفیق آلهیله
بو صورتده خرامان اولدی بو دوشیزهٔ حسنا
رسوم کائنات اولدقجه جاری حضرت باری
ایده اول آصف عالیجنابك ذاتنی ابقا
وجود پاکنه بودر درحقدن رجامز کیم
ایده خیاط قدرت جامهٔ دلخواهنی اکسا

نعت شریف نبوی

وله

نقش کوسترمك ایچون خامهٔ صنع استاد
اولدی صیقل زده بونه ورق کون وفساد
نا مکرر صاتیلور چارسوی عالمده
نوبنو امتعهٔ کارکه صنع آباد
زاردر قبض ایله بسطك دوسر انکشتنده
وضع حکمتله بو بازیچه که پست وکشاد
بسته‌در بر برینه چنبر دولاب وجود
مرتبط بر برینه آب ایله خاك آتش وباد
ایدوب آمیخته خشك وتر کرم وسردی
چار رکن اوستنه یاپمش بو بنایی استاد
صدمهٔ حکمت ایله خاملری پخته ایدر
تربیت خانهٔ کون اولدی دکان حداد
هب سراپای جهان مزرعهٔ عبرتدر
جریان ایتمه‌ده‌در قاعدهٔ زرع وحصاد
لطف ایله قهری بری برینك آینه‌سیدر
عالمك نظم قیامینه سبب‌در اضداد
صانع داد وستد چارسوی امکانه
ایلمش حکمت ایله وضع ترازوی تضاد
تلخ اولور ذائقهٔ نظم امور عالم
اولمسه سرکه فروشه متقابل قناد
دینه ودولته صورتده نظم اولمز ایدی
یمسه هاون ذلتده لت اجزای مداد
ایله بازار جهانه بر آلور کوزله نظر
کیمی همدست رواج وکیمی همکرد کساد
خوش نکاه ایت بو خزانکاه بهار آلوده
کیمی بلبل کبی محزون کیمیسی کل کبی شاد
نه بو ترتیب حکم جمله بنی آدم ایکن
بریسی خانه یاپار بریسی اولمش ارغاد
بو نعم خانهٔ حکمتده عجب حالتدر
بری سلطان جهان بیری کدای بیزاد
قلب بر خانه ایکن باقسك ایکی جانبنه
بری ویرانه اولور بیری اولورسه آباد
بو فنا سیر کهنده عجبا وارمی اوله
صید ایچون کندیسی صید اولدیغن آکلار صیاد
ای ایدن جامهٔ اطلسله تفاخر کوزك آچ
سکا اطلس کورینور برك حقیر فرصاد
عارف اول دستکشای اوله عطای چرخه
نه عطا ایلر ایسه آخر ایدر استرداد
کردش عالمه موقوف بقای آدم
شهر ویران اولور اولمزسه قرادن امداد
کور خمولك شرفن کیم ضرر ایتمز چونکه
شاخ اشجاری شکست ایلر ایکن صدمهٔ باد
چرخ مینا نفس آدم ایله دور ایلر
قطبدر بارکه سبع سماواته عماد
طالع و هابط و هستی وبلند وپستی
درکه حضرت طه‌دن ایدر استمداد
انك اسمنده اولان معنی طه ایلر
جمله اشیاده طلوعیله هبوط امداد

نابی

خرد درکنده عاجز صنعنك فهمنده دل حیران | تعالی الله زهی صانع تعالی الله زهی دانا
بلند و پست عالم بربریله ارتباط ایتمش | بری بریسنه محتاجدر اعلا ایله ادنا
مدارندن ترقی یاتنزل ایلسه خورشید | اولوردی زندکی اکسیر وصحت همسر عنقا
فصول اربعه ایتسه تجاوز حد پرکارین | نظام ممکناته اختلال ایلردی استعلا
اکر لیل ونهار آمدشدنده کچسه مقدارین | حیات کائناته فاسدات ایلردی استیلا
هوای روح بخشا ایتمیدی جلوهٔ رحمت | اولوردی خلق عالم یك نفسده جمله ناپیدا
اولیدی پاکشیده آب رفتار دلارادن | ایدردی سوز سینه تشنکانك صحتن یغما
برون اولمزسه آتش حجله کاه سنك وآهندن | اولور افسردهٔ تعطیل نعمت خانهٔ عظما
اکر خاك سیه بسط ایلمزسه خوان احسانی | اولور کار شکم خواران عالم آه وواویلا
کمینه کندم کقدر نایاب اولسه عالمدن | نولوردی زیب خوان شهریاران جهان آرا
اکر کاو حقیر اولمزسه کردن دادهٔ خدمت | اولوردی حال مغروران عالم مشرف افنا
سحاب رحمت حق کوهرافشان اولمسه یکچند | اولوردی خلق عالم کاسه کرد دست استسقا
شمار نعمتنده بیوفادر لشکر اعداد | ثنای قدرتنده نارسادر سلم احصا
بودکلو نعمت بی امتنانك قدرینی بلمز | عجب کفران ناشکراندر اکثر مردم دنیا
بودکلو نعمت معلومه ومجهولهدن صکره | ایدر تقدیردن بسط شکایت ایتمز استحیا
بونان وبونمك حقنی فراموش ایلین جاهل | نه صورتله اولور امید وار نعمت فردا
جزا ترتیبنه شایاندن اوزکه برجواب اولمز | اکر کیم ایلسه مفتئ انصافدن استفتا
دکل لطفی خداوند کریمك قابل انکار | مکر انکار ایدن مجنون اوله یاطفل ویا اعما
اکر کیم اسم ستارك مددکار اولمسه لطفی | ایدردی اقتضا اول قدمده اولمغی رسوا
آلهی سابق انعامکی ایت لاحقه پیوند | کناه بندکانی ایتمه روی جهلنه القا
عصات بندکانك اولسهده شایستهٔ تعذیب | ینه ایله آلهی شانکه شایانی اجرا
کرچه جاهلان نعمتز ممکنمیدر بزدن | بو دکلو نعمتك ایتك حقوق شکرینی ایفا
بزم کفرانمز لغو اولدیغنده شبهه یوق انجق | آلهی سن جنبش اقلام غفرانکله قیل الغا
عفوا بندهکانك لایق تقصیردر عفو ایت | ایدرسکده بیله تقصیر بسط حرف استغنا
اودرکاه کرم کیم خاکی احسان خیز رحمتدر | نه قادردر عمل مستوجب لطف اولمغه حاشا
نهیز بز یا بزم اعمالمز نولسه کرك یارب | اکاده مکنتی سندن ویرن ای موجد اشیا
غریق لطف ایکن حاشا که رحمتدن قاله محروم | کمینه بیکسك عبد فقیرك نابئ شیدا
آلهی سن معمر قیل اوذات خیر فرمایی | که بو نظمهدم جان بخشی اولدی موجب احیا
سلحدار شه دین صاحب سرمایهٔ تمکین | وزیر عارف و عالم مشیر و عاقل یکتا

جناب آصف ابراهیم پاشای بلند اقبال
وجودیله شرفیاب اولدقنده خطهٔ شهبا

نابی

ایدوب بالطبع بیری بیرینه هم دوست هم دشمن
مخالف صورتا مانع دکلدر وحدت اصله
محیطك وصفیدر عذب واجاج لذت انهار
ازل سرنقطهٔ دور حیات اصلدر کایلر
اولنلر ذوقیاب مشهد موبی ایدر ادراك
مرض هم جسم صحت نیستی مرأت هستیدر
اولور ظاهر طباعه نسبت انجق نفع ایله شری
مقال لاابالی هم جناح طائر رأفت
ایدوب یرلو یرنده کارکاه حکمتن ترتیب
غداسن الملش شایانی اوزره هرکسك تعیین
ملائك خادمان یأمر بالعدل والاحسان
کیمن ایتمش دیانت شهرتیله عمدهٔ ایام
کیمن هم بسترعات کیمن هم خوابهٔ صحت
براق عزت وجاهی ایدوب پابستهٔ تخصیص
کیمن ایتمش رسالتله شفیع ورطهٔ محشر
جهاندن اصل مقصود انبیا و اولیادر هب
نبوت حاکم فرمان روای مسند تشریع
نبوت کیمیای سر سرشست پوتهٔ اشراك
نبوت صاحب ترفیع بخش رایت احکام
ویروب سرمایهٔ تفصیلی دست تنك اجماله
اومجمل نقطه‌نك تفصیل آثارین تماشا ایت
اولور اول نقطه ظاهر عینی ایله میوه ضمننده
انکچون قلب مؤمن اولدی عرش اعظم باری
بوعالم برکتاب حکمت اندوز حقایقدر
عجب وضع ایلمش بو بارکاه حکمت آمیزی
حقیقت بین اولانلر فهم ایدرلر اولدیغن انجق
مشاعر وضع ایدوب ترکیب جسم نوع انسانده
دماغی ایلیوب خلوتسرای قوت تصویر
بنای دین ودنیا انتظامینه ایدوب آلت
ایدوب چشمه حواله خدمت ذوق تماشایی
ایدوب نرم ودرشتی لامسه تعیینه موقوف
خط ونقش وقماش کاری ایتمش جوی صنعندن

قوپرمش اقتضای حکمت اوزره راهده غوغا
اولور برشاخدن سرخ وسفید وخار وکل پیدا
مسمی واحد اما مختلف اوصاف ایله اسما
ابددن امتناع انفکاك عینده ایما
سراسر اولدوغن عالم تجلی خانهٔ سینا
دومرأت مقابل کونه‌در سرا ایله ضرا
اکرچه نفع وضری محتوی مجموعهٔ اجزا
سؤالله تعدنی همپر طاوس استغنا
کیمن ایتمش کدای کاسه‌درکف کیمسن اغنا
کیمن ایتمش پلاس جهله مستغرق کیمن دانا
شیاطین دیده‌بان فرصت ینهی عن الفحشا
کیمن ایتمش کناه و معصیتله عالمه رسوا
کیمن ایتمش رعایا کیمسن شاه جهان آرا
سمند رحمت عامك عنانن ایلمش ارخا
کیمن ایتمش ولایتله ندیم خلوت معنا
ولیکن اولدیلر انواع اخری بالتبع پیدا
ولایت خازن انوار سرالغیب لایحصی
ولایت واصل اکسیر اجزاخانهٔ علیا
ولایت صاحب خلوتسرای عزت اجا
ایدر برنقطه‌دن چندین کتاب عنبرین املا
اولور برتخم کتردن درخت بارور پیدا
عیار نقطهٔ دل نولدیغن فهم ایله ای دانا
دیدی عارف بنم اول نقطهٔ موضوع تحت البا
ألن هرکیم استخراج ایدرسه آفرین بادا
که کمتر صنعنی درك ایلمیجه پیر اولور برنا
جهانده ظاهر وباطن حکومتخانهٔ اشیا
ید هردیکره ایتمش مناسب آلتن اعطا
او عالی قصرده شاه خیالی ایلمش ایوا
زبانه نطق ویرمش کوشه ویرمش قوت اصغا
جمال وچشمی ایتمش بربرینه واله وشیدا
مشامی بویه وقف ایتمش مذاقه لذتی اهدا
سرانبونهٔ میزاب انکشتان ایله اسقا

توحید باری

نابی

تعالی الله زهی دیوان طراز صورت ومعنا
زهی خیاط خلعت دوز بازار حقایق کیم
ولوب خورشیدومهدن مهره کش اوراق افلاکه
ایدوب وضع قلم اوراق حکمت خامهٔ صنعه
ویروب ترتیب اجزای مخالف کونهٔ کونه
قوروب بر بارکاه صنع لطف وقهردن ممزوج
یازوب رد وقبوله حجت ایتمش کشورین تعدیل
ویروب حق صریحن قبض وبسط ومحوو اثباتك
ایدوب دولاب استغنایی کردان جوی جوداوزره
زهی ذات الوهیت مهمساز ربوبیت
زهی مبدأ که بیرنك عمادن ایلمش تصویر
زهی واجبکه ایتمش ممکنك ایجادینی ایجاب
زهی خالق که کمتر نطفهٔ ناچیزدن ایتمش
زهی رزاق کانبان عدمدن ایتمده احسان
زهی فاتح که اغصان خفادن ایتمده ابراز
زهی باری که لعبت خانهٔ صنعنده خلق ایلر
زهی صانع که ایلر برك توت وکرم بدبودن
زهی قادر که خاك تیره طینتدن ایدر ایجاد
زهی عادل که ایلر چارسوی چار فصلنده
زهی قابض که عالم قبضهٔ حکمنده مضطردر
ایدوب عالمره بخش حیات انفاس رحمانی
چنار رطبدن تدریج ایله تحصیل ایدوب آتش
بو علویات و سفلیات وتدبیرات ربانی
بو امواج بحارك قعرینه رهیاب اولان آکار
خروش رحتندن مستعار آرایش هستی
کتاب حکمتنده نقطهٔ زر قرصهٔ خورشید
درعلمنده مستعمل نیجه ماهیت عالم
شکوه قدرتی بالای ادراکات انسانی
سحاب لطفی ناقابل تمانع ایلمك امساك
ترازوی تقابل وضع ایدوب بازار امکانه
عناصرله طبایع رنك ضدیه اولوب قائم

که جسم لفظ ایله روح معانی ایلمش پیدا
قد معنایی ایتمش جامهٔ ترکیب ایله برپا
خطوط روز وشبدن نسخهٔ صنع ایلمش انشا
چکوب مسودهٔ غیبی بیاضه ایلمش املا
دورنکه تاردن دیکمش اکا شیرازهٔ ابقا
ویروب اضداده آمیزش قومش نامن انك دنیا
ویروب کون وفساده صورت ایتمش حکمنی اجرا
عدالت خانهٔ حکمتده ایتمش جملهسن ارضا
ریاض احتیاج ممکناتی ایلمش اروا
که شهرستان صنعنده دکل بر ذره نابرجا
هزاران چهرهٔ رنکین هزاران دیدهٔ بینا
کمال رحمتندن ایلمش معدوم ایکن احیا
قباب بارکاه چرخه صیغمز کیمسه‌ز پیدا
هزاران توشهٔ شیرین هزاران نعمت اعلا
نقاب برك پیچیده هزاران میوهٔ اشها
هزاران دلبر موزون هزاران دختر حسنا
لباس افتخار شهریاران اطلس زیبا
سفید وزرد معدن سبز و سرخ جوهر غرا
ترازوی دوکفه خدمتن سرما ایله کرما
زهی باسط که چکمش کائناته سفرهٔ یغما
چقرمش ارض میته مرده کانن ایلمش احیا
نهاد غورهدن تدبیر ایله ترکیب ایدر حلوا
کتاب معرفتدر نقطهٔ ذراتی سرتاپا
که وار تحتنده بردر حقیقت برعجب دریا
کلام عزتندن مستعار اسرار ما اوحی
قباب عزتندن جام روزن طارم مینا
ره حکمنده پاشیده کهر خاصیت اشیا
وجوه حکمتی بیرون عد فهم واستیفا
صدور منعی ناممکن تجاوز ایلمك اعطا
نقیضینه توافقله تخالف ایلمش القا
بری برله اولمشلر وحیدالاصل ایکن اعدا

منيف

اولکه اولسه ره تحقیقده شایسته انك | پیك وش پیش رکابنده روان مشاؤن
اولکه تاب آور تمکین احاطه اولەمز | جوهر وصف شکوهینه تضاعیف متون
اولکه اولمز ایدی معنی‌یه رهایاب وصول | اولسه بدرقهٔ خامه‌سی کر راهنمون
فیضان ایتسه محیط همی ریك صفت | ریز موجنده قالور جمله محیط کردون
عالم جاهنی کر ایتسه مساحه تقدیر | فرض ایدر کون ومکانی اکاربع مسکون
لامکان منشئ ادراکنه سرصفحهٔ مشق | آسمان مرکز اندیشه‌سنه نقطهٔ نون
زیر دامان عفافنده‌در آسوده چوشمع | پرتو شهرت آثار صلاح ذی النون
طبعی مشاطهٔ رخساره کشای اعجاز | کلکی نفاثهٔ تار عقد سحر وفسون
صفوت ذهننه مرأت سکندر حیران | لیلیٔ فکرتنه عقل ارسطو مجنون
روی کرم کرمی مهردم ارد بهشت | دم سرد غضبی صرصر تند کانون
ریزه‌سنك دری اکلیل رجایه کوهر | پرنیان نظری دوش کماله اکسون

قدردان سخنا دادرس اهل دلا
ای نظر سنج موازین عیار مضمون

ایدیم محبت ماهیت طبعم ابراز | عذر خواهانه حضورکده اولورسم مأذون
اولین پایهٔ مرقات خیالمله اکر | وار ایسه فرقی سپهرك بنمه فرق مادون
آزما یشکدهٔ بوتهٔ پیك فکرم | غایت فاصلهٔ حد جهتدن بیرون
نظم شوخم صدف معرفتده دریتیم | قلمم کلچمن معنی‌یه سر مکنون
مطلع صبح یقیندر دل پاکم اولسه | نوله وارستهٔ آلایش اوهام وظنون
جویبار دل والا همم اوزره دونر | روز وشب چنبر ناعورهٔ چرخ واژون
کرچه ویران شدهٔ دست تعدیٔ غمم | لیك وارد لده نهفته نیجه کنز مدفون
سرتسر حکم مقالید طلسم سخنی | قیلدی کنجور ازل دست دلمده مرهون
بوقدر مایهٔ عرفان ایله اما خاطر | اوله‌مز زنك المدن بنمه بردم مأمون
کاه اندیشهٔ سرمایهٔ سامان معاش | کاه تخدیش سر ناخن ایفای دیون
ایتدی افتاده بنی چاه غمه یوسف وار | کویا باکه برادر کچنور طالع دون

شرف خدمت خاك در اقبالکله
قیل منیفا قولکی باری افندم ممنون

ایدیم تصفیهٔ قلب ایله آغاز دعا | تاکه مرأت اجابتده اوله چهره نمون
خواجهٔ دادوستد زیور بازار ایده‌تا | دمبدم تازه ظهور امتعهٔ کونا کون
دائما کارکه بندر اقبالی اوله | جنس کالای امانی ایله یارب مشحون

ذروهٔ قصر حیات اوزره همیشه اولسون
دلی لبریز صفا دولت واقبالی فزون

(توحید)

منیف

اتمه اطناب سخن غیری بودملرده منیف
فرضدر ادعیهٔ خیر دوام دولت

حشره‌دك تاکه اوله بستهٔ اوتاد خلود
ساحهٔ دهرده اطناب خیام دولت

اتصال اوزره یمینکده یسارکده اوله
فتق و رتق قلم و تیغ نیام دولت

ریز رانکده اوله صحت ایله همواره
رخش مه غرهٔ پروین سنام دولت

﴿ قصیده ﴾

واله

خامهٔ امر کن اولدقده رقم سنج یکون
جمله شی اولدی بهم بستهٔ احکام شئون

چکدی مسودهٔ تحویل برات عدمه
خط بطلان قلم صنع خدای بیچون

اولدی بر داشته حیلولت دیجور عما
ساحهٔ پهن بروز اولدی زوایای کمون

پرده پیرای مظاهر اولوب استاد ازل
جلوه‌ریز اولدی پیاپی صور کوناکون

منفصل کرچه که پیوند تصاویر ظهور
متصل یکدکره لیك تماثیل بطون

کلك مانئ قدرله صفحات عالم
اولدی همکونهٔ روی ورق انکلیون

چشم باریك نکاهانه کوربنور یکرنك
بو نقوش عجب انکیختهٔ بو قلمون

سر بهم دادهٔ دست احدیتدر هب
بك بیك سلسلهٔ نسبت انشای قرون

سرو اولوب باغده استادهٔ محراب رضا
سرفرو بردهٔ شکر اولدی نهال عرجون

سبحه کردان ریاضتکدهٔ قدرتدر
ریشهٔ ساق درخت انملهٔ دست غصون

اولدی بو ششدر عبرتده قضا وقدرك
قبضهٔ بست وکشادنده جهان زاروزبون

هب اشارات صدور حکمی ناطقه‌در
وضع میزان تقابلده بو سر مکنون

سرتسر اولمده سنجیدهٔ قسطاس تضاد
عرض رنج و شفا جوهر شرع وقانون

کیمی پرکار کبی خطوه شمار حرکت
کیمیسی نقطه کبی پای بدامان سکون

کیمیسی زید کبی غرفه طرازندهٔ رفع
کیمیسی عمرو کبی نامزد منصب دون

کیمیسی پوتهٔ حال ایچره دلن قال اتمش
کیمی اجوف کبی علت زدهٔ هرزه‌درون

کیمی ناقص خرد اولمغله اولور دنیانك
رشتهٔ دام فریبنه لفیف مقرون

حاصلی علت تصریفدن اولاز سالم
عین افعال زمان امثلهٔ ریب منون

خرده بینان خبایای اموره بسدر
حکمة العین مواعظ فلك آینه کون

جمله برجای حکمدر بو بساط ترتیب
حد ذاتنده دکلدر بریسی پرده برون

اهل طبعه نوله اولسه بو سواد حکمت
خاك درکاه کرمکار کبی کحل عیون

اوکرمکار که رشك دل ودستیله اولور
داغ بردل صدف وکان بدخشان دلخون

یکه تاز سر میدان دهات عرفان
سرفراز قصب السبق کمالات وفنون

نیرلمعه فروز مهر استعداد
غرهٔ جبههٔ فضل وهنر روز افزون

بوعلی منقبه عزت بك افندی کیم اودر
عقل چالاك افکن جیب خرد افلاطون

مدحت ذاتکه بو کونه سر اغاز ایلر ‖ نکته سنجان پسندیده کلام دولت
رایت افراز وغا زهره شکاف اعدا ‖ سیف مسلول وغا شیر کنام دولت
کل دستار شرف درهٔ پاکیزه صدف ‖ رسم پیرای سلف فخر کرام دولت
کوه تمکین خرد کامروای سرمد ‖ سرو زیبنده قد سدرهٔ خرام دولت
کاربند نصفت نور چراغ عفت ‖ افسر فرق مباهات همام دولت

یعنی شمنام اساس افکن محراب حرم
کایتدی درکاهنی حق بیت حرام دولت

سدهٔ بارکهی قبلهٔ اقبال انام ‖ درجود وکرمی باب سلام دولت
ذاتی سرمایهٔ آسایش دین ودنیا ‖ مقدمی میمنت افزای مقام دولت
دیدهٔ لطفی نکهدار لوای اسلام ‖ صدمهٔ قهری نکونساز خصام دولت
اولکه ادنی عمل ناخن تدبیری اولور ‖ انحلال آور تعقید مهام دولت
اوالکه رشك آور آینهٔ خورشید اولدی ‖ یمن پابوسی ایله فرش رخام دولت
ابروی شاهد بختی نیجه معنایی مشیر ‖ دیدهسی عین عطاطرهسی لام دولت
کرد راه قدمی مایهٔ اکسیر مراد ‖ ریزهسنك دریدز نقرهٔ خام دولت
جوی عدل وهممی آب بقای اقبال ‖ بول خلق حسنی عطر مشام دولت
اولدی رونقشکن جام صفای جمشید ‖ دور لطفکده هله کردش جام دولت

آصفا دادکرا صدر بلند اقبالا
ای ملاذ امم وکهف انام دولت

سنسین اول هندسه پرداز مبانیٔ امور ‖ کاولدی رأیك نسق آرای قیام دولت
اثر سطوتك اول رتبه که صد مرحلهده ‖ کر ظهور ایلسه اعدای لئام دولت
اعتذار ایله ایدر عرض متاع تسلیم ‖ دخی سن ایلمدن شد خرام دولت
آشیانساز پناه آور سکنا اولهلی ‖ کوشهٔ طاق جلالکده همام دولت
بولدی رفعت اوقدر کیم ایرمز نسر فلك ‖ اینسه پرواز ایله قصد سرپام دولت
رأفتك خواب صفا ویردی جهانه بختك ‖ اولدی بیدارکن چشم منام دولت
حاصلی رأی حکم سنج اصابتکارك ‖ اولدی هر کارده بر وفق مرام دولت
فائز سهم معلای صدارت قیلدی ‖ سنی حق تا دم تقسیم سهام دولت
جمله مستغرق احسان فراوانکدر ‖ سرتسر صنف خواص ایله عوام دولت
خوان یغمای نوال کرمکدن ایله ‖ بندهده بهرهور نعمت عام دولت
خیلی دمدرکه پر ایتمشدی درسامعهمی ‖ فرط آوازهٔ لطف ایله پیام دولت
قصد مالشکریٔ خاك رهکله چکدی ‖ بندهکی جاذبهٔ شوق وغرام دولت
سینهده داغ عبودیتم ایتزمی بنی ‖ مستعد شرف نقش ختام دولت
ایلسون مزرع خشك املم نامیه خیز ‖ اثر تربیت رشح غمام دولت

کاظم پاشا

یوق ادای نعتکه قدرت دل واندیشه‌ده
برغزل طرح ایده‌یم باری شکست وناتوان

صانه کون قوس قزح اظهار ایدرشب کهکشان — بوینی باغلو درکهکده برقولکدر آسمان
ماه نودریا فلك رفع ایلیوب انکشتنی — کوستری خلقه هلال ابرولرندن برنشان
داغدن سینه‌م کورنمز اوقلرندن داغلر — بیك دهان آچمش وجودم هر دهانی بیك زبان
ای خوش اول صهبا پرست عشق مطلق بیلمیه — خون اشك دیده‌دن بشقه شراب ارغوان
یاره استردم نهانی رازم ابراز ایلمك — دردوغمدن چیقدی جانم چیقمدی راز نهان
باغلیدر فتراك زلفنده هزاران جبرئیل — اولمشم بریوسف حسنك اسیری مسلمان

کورمز ای کاظم صباح حشره‌دك روی زوال
قیلسه مهر اول ماه ایله برکون فلکده اقتران

جانه یتدم یانبی هجر وفراقکدن سنك — محو اولوب جسمم برینه اولدی دردم مستبان
اول غریق حیرتم کیم زورق اندیشه‌مه — چارموج اضطراب اولمقده‌در هر حین وآن
فکر هول روزمحشر محنت دنیای دون — اعتساف تنکدستی طالع نامهربان
جملهٔ اندوهك چیقمز یکونی حاصلی — جمع وتعداد ایتدیرلسه جمله ذرات جهان
بر نکاه مرحمتله یاپ دل ویرانمی — انتظام حالمه رشك ایلسون باغ جنان
سوز تمام اولدی یتر ارتق دعا هنکامیدر — اله دامان نیاز والتجایی درمیان
تاریاض هفت طرح خانهٔ بالای چرخ — غنچهٔ مهرین قیله دستار زیب آسمان
تاحریم مسجد پاینده‌ٔ قرب قبول — اوله صدر محفل آه وانین عاشقان
نور ذاتیله منور ایلیوب حق روضه‌سن — مسجد پاکن قبله روشن مطاف قدسیان
امت مرحومه‌سن هب مظهر غفران ایدوب — ایلیه دنیا وعقباده فریح وکامران

قصیده

منیف

ای نکهبان مقالید نظام دولت — وی نسق ساز اعاظیم مهام دولت
صدر پروین علم وصفدر سیاره حشم — داور عالم ارسطوی بنام دولت
نیر صبح ظفر غرهٔ سعد اکبر — ماه مهر اختر وخورشید غلام دولت
سنسین اول نبض شناس علل طبع امور — درج رأیکده‌در اجزای قدام دولت
سنی شایسته کوروب ایلدی تأیید ایله حق — ید اقبالکه تسلیم زمام دولت
کورمدك حق بو که اقرانکی کرچه کوردك — نیجه دارای زمان ونیجه سام دولت
سکا مخصوص بو توفیق وترقی الحق — لیك نااهله خطردر لب بام دولت
نوشداروی شفاخانهٔ تدبیرك ایله — بر طرف اولدی هب اسقام مسام دولت
رفعت غرفهٔ اجلالکه نسبت حالا — اولین پایه‌در اعلای سنام دولت
شرف کوکبهٔ منقبتکله طوتدی — عالمی ولولهٔ شهرت ونام دولت

نه فلك برقرئ آواره در بامنده كيم رونما كرسن بطق عشقى اولمش كهكشان

هر حمامى غبطه‌ساز طوطئ كوياى قدس هر رخامى رشك مرآت شه خاورستان

خاكنك، هر ذره‌سى جاندن عزيزاولسه نوله

آنده ساكندر جناب سيد كون ومكان

اول شهنشاه سرير عالم تفريدكيم عقل اولدر عصا بركف درنده پاسبان

اول خداوند عظيم الخلق كيم وصافيدر ذات والا شانك ذات جناب مستعان

اول حبيب الله اكرم كيم وجود پاكيدر ثانئ بارى تعالى اول خلق جهان

بويله ضبط ايتمش كوروب اوصاف عاليشاننى لوح محفوظ خداده خامهٔ معجز بيان

پادشاه لى مع الله افسر وسلطان دين شهريار ماسوا چاكر نبى انس وجان

نير اوج رسالت مشرق نور ظهور علت خلقت وجود ممكن وواجب عنان

سيد افخم نبى محترم فخر امم اول عالم رسول اكرم آخر زمان

احمد مرسل امام انبيا كيم ذاتيدر

وجه پاك حقه هم آيينه هم آيينه‌دان

قبضه‌دار قاب قوسين اوادنى كيم ديكر رب عزت ناوك ابصارينه وجهن نشان

بر حقيقتدر كه آب جوهر ماهيتى قيلدى آنكله تعين نور ذات مستعان

باركاه عرشه نعلين شريفى ماهچه چشم جان قدسيانه نقش پايى سرمه‌دان

ناره تأثير ايتسه فيض آب لطف مشربى اخكر سوزان اولور تخم حيات جاودان

آبه ايصال حرارت قيلسه اما شدتى برق اولور هر قطره‌دن بيك كورهٔ آتش فشان

اولسه كردشت عدم پيما نسيم مكنتى هر بيابانى قيلور ملك وجوده كلستان

التفاتى پشهٔ ناچيزه ويرسه تقويت روزكاره حكمن ايلردى سليمان وش روان

قيلسه كر برعندليبه كلشن لطفن مآب ناله‌سى ايلر قضايه بيك خطاب امتحان

جمع اضدادى مراد ايلرسه حكم نافذى براشور يكديكرين تعقيب ايدن دوروزمان

شويله‌در تأثير فيضى آفتاب عدلنك قنغى ملكه دوشسه انوارى اولور بى امتنان

خرمنه حصن حراست شعلهٔ شمشير برق شمعه فانوس حمايت صدمهٔ بادوزان

دشت جو ناتناهيدن آتاردى خارجه اورسه دست قدرتى كوى سپهره صولجان

كسمه چرخ اطلسى بيك مثلنى خياط صنع اشهب اجلالنه چيقمزدى بربر كستوان

ظن ايدرلر شيوهٔ چشمان مژكانن كورن سر حكمت دركمين ونور قدرت دركمان

يارسول الله جمال باكمالكدر سنك آفتاب بى زوال ونو بهار بى خزان

سنسين اول پيغمبر آخر زمانكيم ذات حق رحمة للعالمين ايتمش وجودك بى كمان

نور ديدارك چراغ بزم خاص كبريا خط رخسارك رموز سورهٔ ليل ودخان

خاك كويك چكسه برچشم عليله روزكار برق اورور آيينه‌سندن صورت رازنهان

حسرت پرك لبكله اولسه چشم كريه ناك لعلمدن تشكيل ايدراشكم هزاران بحروكان

(يوق)

كاظم پاشا

اویله بر حاله کتوردی بنی تعریف ایده‌مم | ذکر اندوه مضی فکر غم مستقبل
یاقدی یاندردی بنی مجمرهٔ عشقکده | ایلین خاکلرك طرف رخکده حرمل

کوره‌لی غمزهٔ خونریزینی کاظم یارك
تیغنه آند ایچرم سومامشم بشقه کوزل

سوز تمام اولدی یتر غیری دعا ایلیه‌لم | یوز سوروب خاك در ذلته باعجز وکسل
تاکه آیینهٔ جان‌ودل عشاقه اوله | آتش عشق جهانسوز الهی مصقل

ذوق رؤیتله اولوب مردمك چشمی قریر
ویره هر مطلبنی حضرت حق عز وجل

﴿ روضهٔ مطهرهٔ جناب نبوی وصفنده‌در ﴾

واله

بارك الله ای مکرم روضهٔ فخر جهان | لوحش الله ای معظم مسجد عرش آستان
روضه اما خاردر نسبتله برك وبارینه | شعلهٔ نخل تجلا ورد باغ لامکان
مسجد اما قبله‌گاه کعبه‌در کیم بابنك | سده‌سی محسود جنت طاقی رشك آسمان
بر گلستان صفادر هر مقدس طرحی کیم | روزکار ایلر هزار عدنه خاکن ارمغان
بر ریاض فیض باریدر که خاك اقدسی | فخر ایدر عرشه وجودیله آنك بو خاکدان
غنچهٔ نکهت فشانی لالهٔ داغ درون | جدول آب روانی سیم اشك عاشقان
شعلهٔ مشکاتنه پروانه جان جبرئیل | آب فیض آیاتنه دیوانه روح قدسیان
ریزه ریزه جوهر جان خلائقدر بتون | ساحه‌سنده پایمال ناس اولان ریك روان
جامع حکمت که طاق کوشهٔ محرابنه | سجده‌دن رفع سر ایتمز ابروان دلبران
ارتفاع منبرین قطع ایده‌مز روح الامین | پایه پایه قیلسه افلاك وعقولی نردبان
صان درخت طوردر هر بر منار زرنکر | کیم ویرر عشق اهلنه نور تجلادن نشان
قبهٔ خضرا دکل نو غنچهٔ لاهوتدر | کیم یوزندن برق اورر نور مبین مستعان
فرقی اولدر شانئك محشرله جمع وانتشار | آنده بر کز بونده اون دفعه اولور کونده عیان
رونما روزنلرنده جام بللوری دکل | مردم چشم ملائك قات قات اولمش نردبان
خاك وحشتدن خراشیده غبار زلف وخط | ریزه سنکندن طراشیده عذار مهوشان
هر مؤذن آنده بر نو بلبل شوریده‌در | کیم کل فردوس ایدر آوازه‌سن منکوش جان
سینه چاك ودلپریشان اولدیلر چاروبنه | رشکدن کوکلم کبی هب زلف حورای جنان
چورهٔ سطحنده روشن قبه‌زمیدر یاخود | لجهٔ انوار قدرتده حباب بیکران
دود آهی زرکلاهندن رهین عرش اولور | صانکه روح مولویدر هر فروزان شمعدان
یادکل شمع فروزان لالهٔ نشکفته‌در | دست بیضای کلیم اللهدن اولمش عیان
طبع بیچاره هوای مغز انفاس مسیح | علت عشقه لقاسی مایهٔ روح روان
چاهنك بر دلوهٔ ناچیزی اولمز آفتاب | بوینه تار شعاعن قیلسه بند ریسمان

کاظم پاشا

شاه اورنك ولايتكه سزادر دينسه
مشهد پاكيدر اول موقف رؤيت كه اولور
دست جود وكرمى چشمۀ فيض اقدس
سيرت ماجد عرفانى فلكدن اوسع
طبعى ابكار فيوضاته مزين جمله
جهت جامعۀ فيض وكماله ذاتى
خون ايدوب بغرينى شمشير قضانك غضبى
خوابده ايلسه شمع رخنه عطف نكاه
اولسه تمكينى اكر شامل اجساد لطيف
قيلسه انديشه‌سى افكار محالى تصوير
حكمى تبديل خواص ايتسه قالور بى تمييز
جمع اضدادى مراد ايلسه كر مقدرتى
دكسه بر اهل جنونه نظر عاطفتى
اولسه كر محتسب عدلى نكهبان انام
روضۀ خلد نجاته كيره‌مز اعدامى
چرخ نه طاقه اولور طفره نثار عظمت

سك دركاهى سپهرك اسدندن افضل
هر طرفدن اكا انوار الهى منشل
ابر لطف و همى منبع تسليم امل
صورت شاهد امعانى ملكدن اجمل
قلبى اسرار الهى‌يه معلا مجدل
مظهر ايتمش اوقدر حضرت فياض اجل
لطفى سر قدرك عقلنى ايلر مختل
روح قدسينك اولور ديدۀ جانى احول
صدمۀ صرصر اولور خانۀ دنيايه تمل
داغ درد وغم اولور آدمه مرآت امل
چشمۀ مهر ايله ماهيت زهراب اجل
برلشور شام ابدله تتق صبح ازل
عقلا حشره‌دك ايلر سوزنى ضرب مثل
ايده‌مز تيغ اجل كمسه‌يه اظهار جدل
لچسه بيك سم خياطى سوز يلوب جسم جمل
روضۀ مقدرتنده يتشن ثوم و بصل

سيدا پادشها داور عالى نظرا
اى ركاب قدمى بوسه‌كه مهر وزحل

عالمه فردايه بنى بونده قيل اظهار جمال
آتش هجرك ايله جان ودلم ياندى مدد
عرض كالاى كمال ايليه‌ميم سايه‌كده
بنم اول شاعر ماهركه آچار انديشم
بيضۀ مهره دونر هر شرر ناچيزى
خامه‌م اول نيشكر مصر بلاغتكه ويرر
بلبل ناطره كويم نغمات مختم
خضر عيسى دم اعجاز طراز عصرم
ساحر معجزه كوىكه اولوردى طارى
طوالدى ناالفاظ معانيله حريم طبعم

بونى تقديم ايدرم جمله رجادن اول
ويرمه كل دولت ديدار كه من بعد مهل
اولمشم باق نيجه الطاف جليله منهل
تيشۀ فكر ايله كلزار بهشته جدول
نور انديشم اكر عالمه اولسه مشعل
ذكرى بيك لذت بوس لب جانانه خلل
برك كوش كل فردوسه اولور جوهر طل
طوتدى صيت سخنم دهرى چووحى منزل
كورسه نال قلمم اژدر موسايه وجل
اورمدن نعت جهان قدرك ايچون خامه‌يه ال

نوله بو شوق ايله جرأتلنوب ايتسم تحرير
لالۀ داغ درونم كبى بر تازه غزل

اى نكاه غضبى تيغ قضا ضرب مثل
آيت خط لبك سايۀ ابرو اوقومه

ناوك غمزه‌لرى تير جكر دوز اجل
قيلمه تأويل ايله قرآنى مدد دام حيل

کاظم پاش

بن نه خاکم که اوله بنده بوآثار کمال
فارس طبعمه احسان اولنسه بویله کرنك

شرف وشان ومزیت بکا هب سندندر
ایلدك رشك براق اولمشیکن بر خرلنك

قالور آبار ضلالتده عزازیل کبی
رسن عشقکه کیم اورمسه اخلاص ایله چنك

دوستك دهره سلیمانلق ایدر مور ایسه‌ده
خاك ذلتده یاتور دشمنك اولسه هوشنك

صدق ایله غیری دعا ایلیه‌لم لازمدر
ذکر وتوحید تمام اولسه چکلمك کلبنك

تا فسون نکه غمزهٔ آهو چشمان
اهل عشقك دل بیمارین ایده واله ودنك

قبله مخلصلرینك وجهنی حق بدر منیر
اوله دشمنلرینك قلبی کبی یوززی زنك

﴿ امام موسی کاظم حضرتلری وصفنده‌در ﴾

وله

دست عشقکله اوروب سینه‌مه حسن صیقل
کینه‌دن سینه‌می پاك ایلدی حق عزوجل

قاپلادی کوکلی سرتابقدم نور سرور
اولدی لوح دلم آیینهٔ عقل اول

صورآرای وجود اولدی درونمده همان
اولقدر سر الهی که بطرز مجمل

سویله‌مم بیکده بر بن عاله بر رنکه کیرر
وجه پاکیزهٔ تقوا ایله اوضاع حشل

حبذا عاطفت بیبدل ربانی
مرحبا مرحمت خاص خداوند اجل

نیجه مهر آفت جان ودل عاشق که آنك
اوله‌مز ذره‌سنه مهر جهانتاب مودل

ذره‌سی مهر جلی شعشعهٔ اوج ابد
قطره‌سی جوهر تابندهٔ دریای ازل

نه کهر تکمهٔ اکلیل نکین عظمت
که اولور لامعه‌سی عالم قدسه مشعل

نیجه مهر آتش کلنخل تجلی که ویرر
فیض لطفی ارنی کولغه انسانه محل

نه کهر شعله‌زن خرمن اکوانکه چکر
رشکدن دیده‌سنه شاهد ایمان سبل

نیجه مهر آل تتق بسته عروس معنی
که دکل جوهر جان رؤیتنه عشر بدل

نه کهر مردمك چشم جهان کیم کورینور
جلوه‌سی نور سویدایی محیط واشمل

آفرین اول کهر مایهٔ استعداده
که اولور بویله براحسان الهی‌یه محل

بارك الله اوعالی شرف فطرته کیم
ایلیه قدرینك ادراکی عقولی مختل

محض انعام خدادر ینه بو طینت پاك
حاشا لله که ایره دامنه سعی ایله ال

سبب فیض ظهوری نظر آل نبی
علت موجبه‌سی لطف امام اکمل

او امام ابن همام اول شه اکمل کیم ایدر
اسنه قاف قدرده کورینن عقده‌یی حل

اوقضا حکم وقدر شیوه که لایقدر اکا
اولسه ثانی شرف وقدرده عقل اول

آسمان سایه شهنشاه پناه دارین
لاخلا پایه خداوند جمیع کمل

قبلهٔ ششجهت آرایش دین ودنیا
شمع جمع عظمت شعشعهٔ ملك وملل

حکم آموز وسخن سنج ومعارف پرور
شفقت اندیشه کرم پیشه دلبر واعقل

حضرت موسی کاظم کیم اودر عالمده
قدوهٔ آل شهنشاه صنوف مرسل

او شهنشاه فلکجاه و ملك چاکر کیم ... براشور اولسه اکا عرش الهی اورنك

او خداوند خدا خلق ونبی خصلت کیم ... عقل کل پیش رکابنده اورر رقص وشلنك

شمع محراب هدا جامع اسرار خدا ... سجده‌گاه عرفا کعبهٔ اهل فرهنك

سید نوع بشر قدوهٔ آل حیدر ... مهر روشن نظر کنکرهٔ هفت اورنك

عرش تمکین وقدر مقدرت و دهر ثبات ... لوح ترصین وقضا تمشیت و برق پرنك

حضرت جعفر صادقکه سزادر الحق
نقش پای سرخورشیده خدا قیلسه چلنك

طبع عالی همی بدرقهٔ اهل یقین ... دست لطف وکرمی محفظهٔ شیشهٔ ننك

نخل افکار جلیلنده خرد نو باوه ... طاق ایوان جلالنده سماوات آونك

افق رفعتنه خورشید سعادت پرتو ... تتق حشمته جمشید سکندر سرهنك

عقل اول نظر و مهر اثر ومه پیکر ... منتها کشور وجبریل فر ورفرف رنك

موکب مقدرتی پر عظمتدر اوقدر ... عرصهٔ محشر اولور خیمهٔ خدامنه تنك

قصر قدرین اوقدر ایلمش الله عظیم ... اوله‌مز روزنه وسعت افکار کینك

اولسه فیض نظری شامل ارباب ضلال ... بیت معموره دونر قدر صنمخانهٔ تنك

مجلس صحبتنه داخل اولان یارانك ... جان ویررخاك کذر کاهنه بیك پور و پشنك

لاملایی پر ایدر ادخنهٔ فحم امل ... مطبخ جودی اکر آجسه سپهره باجنك

دکسه خاشاك حقیره نظر تربیتی ... قاب قوسینه اولور قدر ومزیتله خدنك

اولسه تیغ غضبی شعله فشان کهساره ... جریان ایلرایدی صو کبی هرتودهٔ سنك

قیلسه تمکینی کشتیٔ سپهره لنکر ... دورهٔ عرش ایدر اظهار ضرورتله درنك

هر بری کاسهٔ تسنیمه اولور طفره نثار ... دوشسه پای نظر رفتنه باده و بنك

عار ایدر صید وشکار ایتمکه نسر فلکی ... لب دریای جلالنده‌کی ادنا خرچنك

آچیلور باب تمنا کبی اسرار قضا ... قفل تقدیره خدا رأیینی قیلسیدی مدنك

قیلسه ابروی هلال همی دنیایه ... برق خاطف قدر اظهار تجلیٔ درنك

رفع انکشت شهادت قیلوب اخلاص ایله هب ... فرق اولنمزدی دو عالمده مسلمان وفرنك

حکمی مستلزم تحویل مزاج اولسه قیلار ... شعله‌یی آب روان ماهیت شهدی شرنك

اولسه ابر کرمی نامیه‌یه بازل فیض ... نه رواق فلکه صغمز اك ادنا نارنك

عالم آراشه مه کوکبه کهف الامما
ای خداوند جهانبان وکریم وکارنك

سنسین اول قافله سالار کرامی که اولور ... قدسیان صف چکوب آرد بجه صور بندکلنك

کیم اولور مقتدر ایفایه بحق آیا ... بنکه بوحسن طبیعتله اولورسم دلتنك

طبع اول لجهٔ بیقعر معانیدر کیم ... فکر واندیشم اولور انجق اودریایه نهنك

رایض قوهٔ فکرم اوقدر چابکدر ... ایلسم ابلق جبریل ایله عزم آهنك

ابر یشیور منزل مقصودینه بر دمده بواو ... قالور اول قدمنده کروده بیك فرسنك

بر غزل طرح ایده‌یم لعل لبك وصفنده
اوله هر مصرع برجسته‌سی شه بیت قصید
ای عتابنده نهفته اثر وعد و وعید
دهنی جوهر بیم و سخنی کان امید
دیز بلور جوهر دندانکی ایتدکجه خیال
دیده‌دن سوزن مژکانمه بیك در نضید
آیده بر ماه نوی زرد وهلال ایلر چرخ
تیغ ابرولرینك ایتمکه رسمن تقلید
لوح آیینهٔ حسنکده عیان ایدی جهان
قلم قدرت ایله ایلدی خط آنی رسید
اغلمقدن بنی منع ایتدی غبار خاطر
چون اولور آبه ضرر ورتده بدل خاك صعید
تعجب هر طرفه اوینا سه خامه‌م کاظم
که اولور تیغ الده که‌هی چوکان وجرید

پادشاهم نظر ایت حالمه لله ورسول
قیلدی دوران قولکی مدرسهٔ یأسه معید
آتش فقر ایله دلسوخته‌یم تا او قدر
اریوب یك نفسمله صو اولور کره حدید
کرهٔ ناری یاقار بلکه کینه شرری
ایلمزسه صو سپوب لجهٔ لطفك تبرید
کیمه عرض ایلیه‌یم حالمی بن سن وار ایکن
سکا بن ذرهٔ خاکم بکا سنسین خورشید
کیجه‌لر حاملهٔ فتنه‌می بیلمم هر کون
ایده‌یور مادر ایام بلالر تولید
بر طرفدن غم دنیای دنی بر یاندن
فکر جرم وکنه وشدت روز تهدید
سلب ایدوب مغز سر نور شعورم قیلدی
بنی ظلمتکدهٔ یأسه اسیر و نومید
سکا قالدی مدد ومرحمت ای صهر نبی
نه دوشرسه انی قیل شانکه بسط وتمهید
برسول الثقلین و بجناب زهرا
بدم شبر و شبیر و بخلاق حمید
سوز تمام اولدی یتر غیری دعا ایلیه‌لم
صدق واخلاص ایله بك مختصر و پاك ومفید
دور ایدوب تاقدح وعد وعید مولی
نشئهٔ خوف ورجادن اوله بیك کفت وشنید
قیله اعدای شقا پیشه‌سنی حق مقهور
بندکانی اوله دارینده مبرور وسعید

امام جعفر صادق حضرتلری وصفنده‌در

ای دو چشم سیهی مغز فسون ونیرنك
روح قدسی نکه مستکه آشفته و دنك
دم هجرانده منکوشکی ایتدکجه خیال
خون دلدن آصیلور هر مژه‌مه بیك آونك
عارضك جانه صفا کوکله رقت کتورر
فیض خورشید ویرر هر یره بر وجهله رنك
سینه‌مك داغنی تشبیه ایده‌مم لاله‌زه
ایلدی زخم خدنکك بنی همرنك پلنك
کهکشان صانمه اولوب داشدهٔ فرخالك
بلنه باغلادی عشقك فلکك پالاهنك
دور حسنکده کوروب حالمی درطوب رقیب
آتش رشکه یانوب یاتلادی مانند تفنك
نور رخسارکی پامال ایده‌مز سبزهٔ خط
جوهر طینت مرآته کدر ویرمز ژنك
طوتیلور دام سر زلفکی کورسه ناهید
لال اولور ناله‌می کوش ایلسه دستنده‌کی چنك
تابکی زمزمه پیرای تغزل کاظم
ایله اوصافنه اول شاه انامك آهنك

کاظم پاشا

خواب وحدتده ایدی قرهٔ عین اعیان — اولمامشدی اثر مجلس ارواح پدید
ساقئ بزمك ایدوب پاینه مستانه سجود — ایلدم نشئهٔ صهبای صفایی تجدید
حبذا جام روانبخش السی کیم اولور — نشوه‌سی واصل ایام شهور جاوید
لب جامنده نهفته دم انفاس مسیح — می تابنده عیان نور خداوند وحید
جرعه‌سی مایهٔ تسنیم روان جبریل — قطره‌سی تکمهٔ اکلیل سر عرش مجید
آلیشان ذوقنه اول بادهٔ نابك اوله‌مز — طالب کوثر ودلدادهٔ جام جمشید
مدد ای ساقئ گلچهره ایاغك اوپه‌یم — برقدح میله دخی ایله صفامی تمدید
عقل وادراکم ایدوب مست وخراب حیرت — فکر واندیشه‌می قیل ذوق سوادن تجرید
سینه‌م آینه اولوب شاهد فیض عشقه — ایلسون طبعمی الهام الهی تأیید
دملنوب نی کبی اول شوق ایله خامم قیلسون — جوهرین نغمه‌سنی قرطهٔ گوش ناهید
محورندن فلکی اوینادوب آثار صفا — عالمی رقصه کتورسون اثر شوق جدید
بنده اول نشئهٔ زورآور جان پرور ایله — ایلیم وصفنی بر شاه کریمك تمهید
اول شهنشاه جهان شیرنر رحمن کیم — کلمامش ذاتی کبی عالمه بر فرد فرید
مرکز دائرهٔ پرای علو و عظمت — قطب دین کعبهٔ دنیا وجهان تفرید

سید عترت واصحاب علي الاعلی
که ایدر شاه رسل ذاتی ایله فخر مزید

خطهٔ حشمته سلطان قضا جاه وجلال — عالم قدرته شاهنشه تقدیر عبید
سمعی پیمانهٔ انوار خطاب عزت — قلبی خمخانهٔ اسرار شراب توحید
کف احسان لقبی مظهر اسم اعظم — دست بردغضبی خنجر ذوالبطش شدید
ناظر اولسه فلکه عدلی تعدی ایده‌مز — چرخ نه طارم مینایی ضیای خورشید
ایتسه شخص ستمی پنجه‌سی چاك وتمزیق — تودهٔ رمل صحاری یه دونر چرخ عنید
عالم فضل وکمالنده ایکی ناحیه‌در — کشور فیض ازل ملك وسیع جاوید
فیض احسانی اگر ایلسه ابره تأثیر — حشره‌دك قطرهٔ بارانی ایدر مروارید
قیلسه میم عدمی خامه‌سی رسم وتحریر — روزن چشمی اولور منبع نیل امید
جمیع اضدادی مراد ایلسه ریح صرصر — موج سیلابه ایدر قوتنی سد سدید
جرعهٔ ساغر احسانی جر ایلمکه — دست دریوزه اولور بزمنه جام خورشید
دکسه بال وپرینه مرغ حیاتك قهری — رسن مقتل اولور گردننه حبل ورید
التفات ایلسه ارباب شقایه کرمی — سعدادن صایلوردی قوجه نمرود پلید
دفترنه فلکه صیغدره‌مز قهر ستن — ایتسه منشئ قضا نسخهٔ وصفن تسوید
کوملور گاو زمینك سرینه وقت وغا — دست پاکنده اولان قبضهٔ شمشیر حدید

سیدا پادشها منبع جود و همما
ای که هر موییدر رحمت رحمانه کلید

اشا

فضولی

وهم ایله سویلر دل مجروح پیکانك سوزین
احتیاط ایله ایچر هر کیمده اولسه یاره صو

صو یه ویرسون باغبان کلزاری زحمت چکمسون
بر کل آچلمز یوزك تك ویرسه بیك کلزاره صو

اوخشاده بیلمز غبارینی محرر خطکه
خامه‌تك باقمقدن اینسه کوزلرینه قاره صو

عارضك یادیله نمناك اولسه مژکانم نوله
ضایع اولمز کل تمناسیله ویرمك خاره صو

غم کونی ایتمه دل بیماردن تیغك دریغ
خیردر ویرمك قراکو کیجه‌ده بیماره صو

ایسته‌یه پیکانن کوکل هجرنده شوقم ساکن ایت
صوسزم برکز بو صحراده بنمچون آره صو

من لبك مشتاقیم زهاد کوثر طالبی
نیته کیم مسته می ایچمك خوش کلور هشیاره صو

روضهٔ کوینده هردم طورمیوب ایلر کذار
عاشق اولمش غالبا اول سروخوش رفتاره صو

صو بوان اول کویدن طپراق اولوب طوتسم کرك
چون رقیبمدر دخی اول کویه قویمك واره صو

دست بوسی آرزوسیله کر اولسم دوستلر
کوزه ایلك طوپراغم صونك آنکله یاره صو

طینت پاکنی روشن قیلمش اهل عالمه
اقتدا قیلمش طریق احمد مختاره صو

سید نوع بشر دریای در اصطفا
کیم سپو بدر معجزاتی آتش اشراره صو

قلمغیچون تازه کلزار نبوت رونقن
معجزندن ایلمش اظهار سنك خاره صو

معجزی بر بحر بی پایان ایمش عالمده کیم
یتمش اندن بیك بیك آتش خانهٔ کفاره صو

حیرت ایله پارمغن دیشلر کیم ایتسه استماع
پارمغندن ویردیکی شدت کونی انصاره صو

دوستی کر زهر مار ایچسه اولور آب حیات
خصمی صو ایچسه دونر البته زهرماره صو

ایلمش هر قطره‌دن بیك بحر رحمت موج خیز
آل صونوب اورغیج وضو ایچون کل رخساره صو

خاکپاینه یتم دیر عمرلردر متصل
باشنی طاشدن طاشه اوروب کزر آواره صو

ذره ذره خاك درکاهندن استر آله نور
دونمز اول درکاهدن کر اولسه پاره پاره صو

ذکر نعتن دردینی درمان بیلور اهل خطا
اویله کیم دفع خمار ایچون ایچر میخواره صو

یا حبیب الله یا خیر البشر مشتاقکم
اویله کیم لب تشنه‌لر یانوب دیلر همواره صو

سندین اول بحر کرامت کیم شب معراجده
شبنم فیضك یتورمش ثابت وسیاره صو

چشمهٔ خورشیددن هردم زلال فیض ایر
حاجت اولسه مرقدین تجدید ایدن معماره صو

بیم دوزخ نار غم صالمش دل سوزانمه
وار امیدم ابر احسانك سپه اول ناره صو

بن نعتکدن کهر اواش فضولی سوززی
ابر نیساندن ایرر چون لؤلؤ شهواره صو

اومدوغم اولدر که روز حشر محروم اولمیم
چشمهٔ وصلك ویره بن تشنهٔ دیداره صو

﴿ امام علی کرم الله وجهه حضرتلری وصفنده‌در ﴾

کاظم پاشا

کیرمدن ساغر الفاظه می وعدو وعید
ویردی بیك نشهٔ بکا کیفیت بیم وامید

دامن خوف ورجا کجدی اودم کیم الله
تتق صبح ازلده یوغ ایدی رنك سفید

فضولی

یارب اولمزمی اوله آخر بودرد اشتیاق | یارب اولمزمی اوله زائل بورنج انتظار
وادئ عالم فیض عامندن علاج درد دل | حاش لله کیم قاله انجق فضولی دلفکار

وار امیدم کیم اوله هم شامل اکا مرحمت
عام اولور البته فیض سایهٔ پروردکار

نعت حضرت علی کرم الله وجهه

وله

غنچه بغری دهر بیدادیله اول قان اولور | صکره یوز لطف ایله کوکلی آچیلور خندان اولور
قطرهٔ باران که بر مدت صدف حبسن چکر | یوغیکن قدری طاپوب قیمت درغلطان اولور
دانه‌ملو براغ ایچره شدت چکدوکیچون نیچه کون | باش چکوب خرمنلنور آرایش بستان اولور
قهردن اکراه ایدنلر لطفه اولمز مستحق | مستعد درد اولانلر قابل درمان اولور
محنته صبر ایلین راحت طاپار چون یوسفه | سلطنت تختینك اول پایه‌سی زندان اولور
کررضا اولسه قضایه مشکل اولمز هیچ حال | عارفه صبر ایله هرمشکل که وار آسان اولور
فعل در اصل رضای حق نه کیم اصل و نسب | خاك فرمانبر بشر عاصی ملك شیطان اولور
سایر مخلوقدن بر کیمسه اولسه پاك دل | اهل بیتك فرقه‌سندن صاییلور سلمان اولور
خواه سید خواه عامی کام بولمز بی ادب | فعلی مستحسن اولان مستوجب احسان اولور

یوز مشقت چکسه کام دل طاپار انجام کار
هر کیمك مولاسی عالمده شه مردان اولور

تابع فرمان ایدر حکمینه جمله عالمی | مرتضی حکمنه هرکیم تابع فرمان اولور
اول شهنشه کیم اکر برموره قیلسه التفات | مور حکم ایلر سلیمان اوستنه سلطان اولور
طاش اولور ارسلان اکر قهر ایله قیلسه برنظر | حکم قیلسه دشمنی قصدینه طاش ارسلان اولور
فیض لطفیله اکر انسانه قیلسه تربیت | قدر ایله انسان ملك نسبت عظیم الشان اولور
کرچه اسماعیله قربان کوکدن اینمش قدر ایچون | حق بیلور قدر ایچون اسماعیل اکا قربان اولور
هرکیم اخلاص ایله خاك مرقدندن ذره‌یی | آلسه انکله طبابت ایلسه لقمان اولور
دوستی کر معصیت قیلسه اولور غفران پذیر | دشمنی بیك طاعت ایتسه موجب خسران اولور
اول سپهر دولت واقبالدن یوز دوندرر | دولت واقبال هر کیمدن که روکردان اولور
وار امیدم فیض لطفندن فضولی کیم مدام | تا دیلده قوت نطق وتنده جان اولور

دم اورم اوصاف اولاد علیدن نیته کیم
مادح آل علی مستوجب غفران اولور

نعت شریف نبوی

وله

صاچه ای کوز اشکدن کوکلمده کی اوتلاره صو | کیم بودکلو طوتشان اوتلاره قیلمز چاره صو
آبکوندر کنبد دوار رنکی بیلمزم | یا محیط اولمش کوزمدن کنبد دواره صو
ذوق تیغکدن عجب یوق اولسه کوکلم چاك چاك | کیم مرور ایله براغور رخنه‌لر دیواره صو

فضولی

بونده‌در معروفه سر منزل جنید جلوه کاه
بونده‌در بهلوله زنجیر جنون منصوره‌دار
دشتن ایتمش سیر بیك حاتم کبی صحرا نشین
شهرین ایتمش تخت بیك نوشیروان تك شهریار
صحن صحراسنده بیك لیلی ومجنون جلوه‌کر
کوهساری اوزره بیك فرهادوشیرین باده‌خوار
هر غریبه نازنین شهر وولایاتی وطن
هر مزاجه معدل آب وهوای سازکار
بو مجربدر که بولمز ظلم بونده امتداد
بو مقرردرکه ظالم بونده اولمز پایدار
کرچه برقاچ کون فلك خیل بلا تعیین ایدوب
قیلمغ استردی بو ملکك رخت عیشن تارمار
کفر مستولی اولوب قیلمشدی اسلامی زبون
جهل استیلا بولوب ایتمشدی علم اهلینی خوار
طوتدی دست نالهٔ مظلوم دوران دامنن
صالدی درد آه دل آینهٔ چرخه غبار
چرخ فی‌الحال اولدی اول رأی غلطدن منفعل
دورفی‌الفور اولدی اول فکر خطادن شرمسار
لطف ایزد شامل احوال اهل فقر اولوب
قیلدی فیض عدالله تدبیر عجز وانکسار
بایراولمش ملکه تعیین ایتدی معمار خرد
صوصمش کلزاره ارسال ایتدی ابر نوبهار
بادپای عزم کشور کیر عالم کرد ابله
کحل اعیان عجم قیلدقده خاك رهکذار

قیلدی مشهور عرب فتح عجم تاریخنی
کلدی برج اولیایه پادشاه نامدار

روشن ایتدی عدلدن هر کوشه‌سنده بیك چراغ
جاری ایتدی فیضدن هر ملکنه بیك جویبار
آن بلند اختر که فضل اولین وآخرین
یافته‌در جوهر ذات شریفنش انحصار
اول شهنشاه فلك تابع که ویرمش دولتی
بحر وبر حکمنده خورشیده لوای زرنکار
حد ذاتی ماورای اقتدار وهم عقل
رسم فیض فطرتی مافوق حد اقتدار
فوز کلزارنده بر سر سبز نخل باردر
فیض دریاسنده بر پاکیزه‌در شاهوار
هرنه‌کیم عالم اکا محتاج اول اندن غنی
هرنه آنکله تفاخر خلقه آندن آکا عار

پادشاه بحر وبر سلطان سلیمان ولی
سرور صاحب نظر شاهنشه شفقت شعار

اول نهال کلشن دولت که شاخ کل کبی
لطف وقهرندن ویرر احبابه کل اعدایه خار
شرع حفظنده اتم معجزات مصطفا
دین ظهورنده شریك اجر اصحاب کبار
اولمسه ممکن فضای عرصهٔ عدلنده سیر
ظلم ایدردی دار دنیا اهلنه دنیایی دار
حق ایکی عادل سلیمان حاکم ایتمش عالمه
اول وآخر قیلوب سر عدالت آشکار
اول سلیمانك شکوهی دیوه صالمش رستخیز
بوسلیمان صولتی کفاری ایتمش تارمار
اول سلیمانه مجال عزمده محمل هوا
بوسلیمانه زمان زرمده محکوم نار
عالمك وصفن سلیمان ملکی دیرزسه نوله
چون سلیماندن سلیمانه قالوبدر یادکار
بالله ای دولت که درکاهنده محرم سن آنك
دوشسه فرصت حالم اول درکاهه عرض ایت زینهار
قیلمشم ترتیب صحن صدقه بیك در ثنا
بولمزم فرصت که درکاهه قیلم بر بر نثار
بندن اول غافل اکا بن روزشب اهل دعا
بندن اول فارغ اکا بن متصل امیدوار

فضولی

رموز حکمتی ایلر بیان مراتب ایله | جمیع حال بشر خواه فقر وخواه غنا
مریض عارضهٔ نقصدر نفوس تمام | کیمینه فائده پرهیز ایدر کیمینه غدا
شریف ذاتلره اوج امتحانندن | وسیلهٔ شرف قرب اولور نزول بلا
خسیس نفسلره کنج التفاتندن | مزید علت ادبار اولور وفور عطا
دلیل ذات عصیاندر تعرض حال | طریق حسن رضاسی جمیع حاله رضا
زهی کرم که نظر قیلیوب عداوتنه | میسر ایلمش ابلیسه اعتبار بقا
اسیر محنت عشقینه ذوق شوقیله | خلاف قاعده میل طبیب و ذکر شفا
زهی حقیقت ذاتکده لاف عقل جنون | قاپوك مقام مساوات پادشاه وکدا
نعیم لم یزلی انده کیم سکا واصل | معذب ابدی اول که سندن اوله جدا

مهیمنا صمدا بندهٔ سیه رویم
صحیفهٔ عملم معصیت خطیله قرا

ترحم ایت که بنی قامت شکسته ایله | بنفشهٔ چمن درد قیلدی بارعنا
نهال کلشن دردم که صو یرینه ویرر | بکا همیشه جکر قانی باغبان قضا
دریغ و درد که انجامه یتدی عمر هنوز | خراب بادهٔ زرقم اسیر دام ریا
مقیم حجرهٔ شوقم فضای قربکده | همیشه سمع امیدمده اشتیاق صدا
که ای فقیر حریم وصال بسم الله | تعلل ایتمه که دمدر امانت اوله ادا
سحاب فیض امل کلشنی قیلوب سیراب | کل مراد آچیلوب اوله مستجاب دعا
امید وارکه لطفکدن اولمیه نومید | دل فضولیٔ آشفته حال بی سروپا

میسر اوله اکا شاهراه عشقکده
دوام حسن قبول وثبات رسم وفا

قصیده

وله

منشیٔ حکمت که چکمش خامهٔ حکمت نکار | صفحهٔ ایامه قیلمش ثبت وصف هردیار
بقعهٔ بغدادك ایتمش وصفنی دار السلام | کیم اکا تسلیم تحسین ایده هرکشورکه وار
اولیا برجی دیمش زیرا که خاك اشرفی | بقعه بقعه اولیاء اللهه اولمشدر مزار
حبذا بغداد خیر انجام جمعیت اثر | کیم اولوبدر مظهر آثار لطف کردکار
هم خلافت حکمنی هم سلطنت فرمانتی | بوندن ایتمش عالمه جاری مرور روزکار
بونده‌در باقی نشان معجز خیر البشر | طاق کسری نسخهٔ ملك ملوك کامکار
بونده اولمش حجت حکم خلافت منطوی | بونده‌در خاك خلافت خیز ختم چاریار
بونده باغلانمش غزا شمشیرینی سلطان روم | بونده صالمش سایهٔ اقبال شاه ذوالفقار
بونده قیلمش سرحق ظاهر شهید کربلا | بونده‌در تحقیق صدق وکذب ایچون دارالعیار
بونده اولمش منتشر فیضی امام اعظمك | بونده بولمش بهرهٔ علم شریعت انتشار

شکوفه سینه فرض ایلدی خروج زکات   مدار حول وبلوغ نصاب واستمنا
حقوق دفعی ایچون اغنیای اشجاره   صحایف چمن اولدی ایادیٔ فقرا
بهاردن تن کلبنده ایلیوب هیجان   حرارت دعوی قیلدی عقده‌ز پیدا
بویاندی قانی ایله صفحهٔ چمن کل کل   مکر که قصدینه حکم ایلمش طبیب هوا
حباب شعره دونوب جنبش جداول آب   کلیم سروا کا عکسدن براقدی عصا
اولوب ترنم بابل عزایم تسخیر   چمن پریلرینه لازم اولدی عرض لقا
بساط کلشنه دون ایلدم کذر که دمی   قیلم نظارهٔ آثار صنعت مولا
عجب نزاعده کوردم چمن ظریفلرین   تعصب ایله قو سالك طریق خطا
قوکان ایله مستدعیٔ طریق نجات   ولی قوسنه باطل دلیل استدعا
صانوب شکوفه مبادی صنوف اشجاری   قیلوردی بحث که جائز تعدد قدما
ویروب تسلسله قوت طبیعت کج آب   اولوردی نافیٔ اثبات علت اولا
خیال محض صانوب کائناتی نرکس مست   قیلوردی جهل ایله نفی حقایق اشیا
ایدردی بلبل کافر نهاد سجدهٔ کل   تعبد صنم ایله طوتوب نجاته رجا
نسیم واقف اولوب بوفسادی منع ایتدی   که ای کروه پریشان طوتك طریق هدا
بوکارخانه بر استاددن دکل خالی   کرك بوقدرته البته قادر و دانا
قیلور دلالت علت وجود هر موجود   ولی نه‌سود که صاحب نظر دکل اعما
مکونات حدوث اول قدیمدندر کیم   کمال ذاتنه ممکن دکل قبول فنا

قدیر ومقتدر وقادر ومقدر وحی
علیم وعالم وعلام واعلم واعلا

زهی مکون کامل که قدرتندندر   پری لقالره لطف تناسب اعضا
ملاحت لب میکون ولهجهٔ شیرین   نزاکت قد موزون وچهرهٔ زیبا
صفای جسم لطیف وقبول جوهر پاك   لطافت خط مشکین وزلف عنبر سا
کمال قدرت وعلمینه درشواهد عدل   عقود سلسلهٔ کارخانهٔ دنیا
بسایطه شرف محرمیت وحدت   مرکباته قبول ترکب اجزا
هوای مکرمتندن قبول فیض قیلوب   مربیٔ چمن اولمش بهار روح افزا
نسیم مرحمتندن آلوب افادهٔ جود   جهانی رشك جنان ایلمش نسیم صبا
صفای لطف عمیمی نفوذ ایدوب قیلمش   مزاج نامیه‌یی مستعد نشو ونما
سهایه لطفی اکر قیلسه لطف پرورلك   یتر مقام مساوات آفتابه سها
حساب رزقنی قیلمش تمامیٔ بشرك   هنوز آدمه پیوند اولمدن حوا
بیان حالنه یتمش جمیع مخلوقك   هنوز پرده‌یه اعیانی چکمدن اسما
کمال تربیتی نوك خاره ویرمش رنك   لطیف ایدوب لقبن ایلمش کل رعنا
جمیع وقت شفاخانهٔ شفاسندن   جمیع خلقه میسر جمیع درده دوا

عزت منلا

تا كه بولوحهٔ پیروزه‌ده كلك بر جیس / ایده هر رنكده تجدید مضامین كهن
بیت اقبالن ایده سرسخن هر دیوان / نظم آفاقه خدا نشر نظام ایلر ایكن
كوره سوراخ تفنكنده سلامت راهن / جان بدخواهنه سر بی اوله سور دشمن
خوف افنای وجودیله كوزین آچه‌مسون / اوله كندی نكهی دشمنه برق خرمن
داغدار اوله تن دشمنی اولمرتبه كیم / كیدی صانسون كورن اول روبه‌هراسی جوشن
حسن اخلاقی ایده ذاتی جهانه تعریف / وصف ایده ذاتیده عالمه اخلاق حسن
اوله سكنای عدم دشمنه مشروطه / وقف اولوب هر برینه غلهٔ آكدار محن

تو سن عزمی ایله پیك بشارت یكسو
مرد تدبیری ایله شخص اصابت یكتن

قصیده

فضولی

هوا عرایس كلزاره اولدی چهره كشا / بهار كلشنه كیدردی حلهٔ خضرا
چمن ایالتنه نصب اولندی خسرو كل / هوایه ابر صفت حكمن ایتمكه اجرا
یازلدی سبزهٔ نوخیزدن خط احكام / چكلدی سایهٔ مطبوع سرودن طغرا
صریر آب روان وصفیر مرغ چمن / نكات تهنیت مقدم ایتدیلر انشا
زبان سوسن آزاد و سبزهٔ نوخیز / ثنای رفعت واجلاله اولدیلر كویا
شقایق آلنی زمین بوسدن اولوب مجروح / بنفشه قامتی اولدی تواضع ایله دوتا
مرتب ایلدی بر بزم كلشن ایچره بهار / كه ویردی ذوق تماشای نشئهٔ صهبا
عنادل ایتدی بیان مراتب نغمات / قرار اولدی ترانه كش و سرود سرا
حدیقه تختهٔ تعلیم اولوب ریاحیندن / یازلدی مهمل ومعجم اكا حروف هجا
مزین ایلدی اوراق لاله‌یی شبنم / حروف لاله‌ده اولمز اكرچه نقطه روا
قو درخت بولوب رفع استقامت حال / شكوفه حملی ایله كسر بولدیلر الا
نهال بی بدل سرو كیم قالوب منصوب / ثبات حال ایله انلردن اولدی مستثنا
صدای سیل چكر مد متصل یعنی / كه مد متصل ایله اولور قرائت ما
كوروندی هیئت آب رواندە شكل حباب / ثبوته یتدی ثبات نجوم وسیر سما
خطوط مختلف و مستقیمی انهارك / چمنده صالدی زوایای كونه كونه بنا
بهار كلشنی ازهار ایله قیلوب مملو / یقینم اولدی كه ممكن دكل وجود خلا
نظرده اولمغله صبح و شام غنچه وكل / بدیهی اولدی كمال اهلنه حصول صفا
نتیجه سالبه اولمق خلاف عادتدر / اولنجه موجب صغرایه متفق كبرا
ضمیر كابنه كل رنكی صالدی آتش بیم / كه جرم قانه اولور نفس اونده راهنما
كل آتش اوزره قیلور عقد زهرهٔ شبنم / تدارك قمر وشمس ایدر صباح ومسا
بو كیمیا سببندن عجمیدر اوله / النده دانهٔ ارزن مثابه‌سنده طلا

(شكوفه)

جانی قورترمز ویرسه سنانن یرینه   بر سپاهیسی آلورسه فقرادن سوزن
حسرت اولدی حرم باغچهٔ حفظنده   سر آهو برینه غنچهٔ زخم ناخن
مومدن رخش صانور اسبنی رویین تنك   زیر رانده‌کی پولاد بلکلی توسن
بند اصطبلی اولان رخش فلك رفتارك   ایره‌مز کوستکنه نار نکاه دشمن
نیجه توسن که ایدوب سرعت سیری تأثیر   لفظ اوصافی چیقارکن کوره‌مم خامه‌مدن
ترك ایدوب پویه‌سن اول کوه جهان تمکین   ثور افلاکه اکر ایلسه تعلیم سکن
دفعهٔ ساقط اولور کردش کردونهٔ چرخ   اولور انجامه رسیده چکیلن درد و محن
آصفا طالعی سر ایله که بوآنه قدر   ایتیم اوج معارفده سنك وصفکی بن
لعنت اول بخته که ذاتك کبی بر دستورك   جوهر وصفی ایله ایتمیه طبعم روشن
حمد لله اثر فیض نکاهکدر کیم   دوشه‌دم کلشن اوصافکه بر تازه چمن
چوب خشك اولسه‌ده حاشا عدم رغبتله   دیدهٔ دشمنکه اولمغه دکرمی دیکن
انتساب ایلدم ازجان ودرون درکهکه   بو عریضه‌م طرفدن ایده بوس دامن
عمرم اولدقچه سنك وصفکه حصر ایتمز ایسم   بعد ازین کلکم اوله اهل کماله مطعن
بلبل کلکی غزلخوان ایدرك معذورم   غنچه‌نك خار جفاسندن ایدرسم شیون

کچسه ترك ایلیه‌مم دستمه چاك دامن
چاك چاك ایتسه کریبانن اوکل پیراهن

بوزدیرر توبه‌یی صوفی‌یه شراب لعلی   قیردیرر رنده‌ده مینایی اوسیمین کردن
دوکه‌مز صوالینه چشمهٔ مهر رخشان   ویره‌مز دلبرمك دستنه ناهید لکن
بوی راحت کوره‌مز سینه‌سی فکریله دماغ   اولسه کلبستر اندیشه‌م اکر برك سخن
دل زارمده کوروب تیرینی اولشوخ شیم   غلط انداز اوله‌رق چشمی دیدی وافق شن
ایدر آویخته بیك جانله عزت کندین   کورسه چاه ذقن یارمی روح بیژن
اولدی معمار خیالم بو غزل بتدکده   حکمت آمیز اوله‌رق دیکرینه طرح افکن
چشم عرفانی آچوب طوتمغه باق بردامن   اولدی خورشید ایله هم مرتبه چشم سوزن
قوری بر دکنك ایدی چوب عصادن نه چیقار   نه ظهور ایتدی ایسه ایتدی ید بیضادن
ناخدا ایلسه نوحی بو کشتی‌یه خدا   موج طوفانه یلکن طیانوردی نه سرن
راست کویانه قرین اولکه اولورسن صادق   شاهد عادل یوسف ایدی باق پیراهن
جوشنی استسه پیراهن ایدر اربابی   پنبه‌دن نرم ایدی داودك النده آهن

عزتا آچدی کل کامی حق ادرنه‌ده
کزمدی بلبل خامه‌م هله کلشن کلشن

بیلورز قالدیغنی ساکه بو میدانك بز   یترای خامه یتر نیجه‌یه‌دك لاف وسخن
جوهر طبعکه کان ازل اولمش مفتون   ویره‌یور ایستدیکك ساکه خدای ذوالمنن
صرف ایدوب ادعیهٔ دولت ممدوحکده   ایله اول بابه اجابتکه حتی مخزن

عزت منلا

کشور معرفتی پازده ایاردی فلك
دشمن و دوستم ایلر انی فرق وتمییز
یوسف طبعمه محتاجدر اخوان زمان
مطلع مهر تسلی دهن پاکدر
دیز چوکوب بزم کمالمده ندیم خامه
کلدی بر نامه‌سی مخدوم شرف منقبتك
نظمنی درج ایدرك والیٔ دریا همتك

سر تیغ قلمم اولمسه کر خصم افکن
زهر وشکر جریان ایتمه‌در کلکمدن
قند نطقمله اولور مصر صفا بیت حزن
سخنم شام غریبانی ایدر صبح وطن
اومداراده طبیعت بوتمدحده ایکن
مشك الفاظی دوا بخش اوله‌رق ادرنه‌دن
در و کل چکمش اونارهنره بحر عدن

ایلدی طبع کهر پرور اسعد پاشا
بن دریای هنرده بنی لال والکن

ضبطه ایتدم شرف طالعنسه ملانك
نیجه کوکب درخورشید نظیر آفاق
زادهٔ مفتیٔ دیندار در بحر علوم
صاحب سیف وقلم فاضل رستم هیجا
تیغ خونین رقمی نقش کن روی ظفر
کان دینور جوهر تحریرینه اول تحریرك
بر کماندار کباده قپوسنده رستم
نامنی ایلدی کم آصف فاضل لقبك
مهره مهرك صر بستانده اولور تابی فزون
طبع شیرینی اولور بدرقهٔ ره یوقسه
ویرسه شمس کرمی کشور خوارزمه شرف
یوز بولورسه ضعفا قلزم لطفندن اکر
حکمنی عالم ارواحه اکر ایتسه وزان
کچروب خوابکه قبره پل شمشیری
سرعت تیرینه حیرتده قالوب شیرفلك
چرخه اولسه نظر هیبتی کر تفرقه‌ساز
سپر ماهی دلررحم شعاع تیغی
رای هندك نه قماش اولدیغنی بلدیره‌رك
نکه چشمی ایدر تربیهٔ چین جبین
اولسه ضدینه اکر واسطه رنك حلمی
حکمی کر استسه تغییر مزاج اشیا
ایستسه معدلتندن شه عالم شاهد
دیدهٔ کور فلك کورسه اکر انصافن

اوله بر کوکب سعد اولمش اکا تاب افکن
نیجه کوکب کهر معدن صلب روشن
فخر اجداد و پدر تازه کل باغ کهن
قهرمان وزرا عالم هر مبحث و فن
موشکاف قلمی ماشطهٔ زلف سخن
بوقدر صرف ایده‌مز اولسه دواتی مخزن
ایکی ترکش کشی قواس کبی کیوو پشن
مثلی کلمز دیو بز نافله ایتمشدك ظن
نام والاسنه اولسم دیو بر سنك یمن
بوله‌مز جادهٔ رکدن غم بستانی لبن
مهر نوروز صانور نرکسی چشم کاشن
موج یکقطره رخ چرخه اولور سبلی زن
مادری خصمنه اولمز بیله‌رك آبستن
اویوذی کو پریلیدن قالمه بقایای فتن
چشم نخجیرصانور کندی نمکاهك دمرن
کوره‌مز بر بر نی حشره قدر چشم پرن
اکمسون زال فلك بیهده ابری جوشن
جامه دوز غضبی استسه عجزمی کفن
بر خطا ایلمسه ملکنده اکر شاه ختن
جام لعلین فم اولور آبه لهیب کلخن
سوندیرر خانهٔ شمعی فیضان روغن
دیکلور باب همایونه لوای چرمن
جور نی اهل دله بلکم ایدردی اهون

عاكف

بی وجودم اوقدر پك كه آرانسق ایكیمز | بن بولنم بولنور بلكه مسمای عدم
حیرتم چرخه سكون آور تعطیل اوله‌لی | وحشتم باعث پیدائی سودای عدم
والهم اویله كه عكس نكسه كرمه‌دن | رنك حیرت آلور آیینهٔ دریای عدم
بولانور كریهٔ خونینم ایله بحر وجود | صارارور آهم ایله سبزهٔ صحرای عدم
بوكا طاقتمی كلور یا بوكا جانمی طیانور | مكر امداد ایده هستی‌ده اجزای عدم
آفرین ای نی كلك هنر عیسی دم | ایلدك نفخهٔ اعجاز ایله احیای عدم
عارفان یوقلق ایله ایتدی اثبات وجود | بن ایسه وارلق ایله ایلدم انشای عدم
یوغی وار ایلمكه خیلی چالشدم لیكن | اولدی سعی وطلبم هب لو ولولای عدم
صیغمدی چونكه دهان دله نطق هستی | ایلدم خامهٔ معجز دمی كویای عدم
بو قصیده قلمه قاف فنادن كلدی | اولسه نامی یاقشور بیضهٔ عنقای عدم
كیمیسی نیستیٔ غمله بقاجوی وجود | كیمی هستیٔ المله طلب افزای عدم

محو خاك ره شاهنشه كونینم بن
نه تولای وجود و نه تبرای عدم

﴿ قصیده ﴾

عزت منلا

ایتمدن روح معانی دخی الفاظی بدن | نفس عیسیٔ اندیشمم ایدی جان سخن
كل رنكین خیالمدن اوچان برك خزان | نالهٔ شهپر طاووسه اولور قهقهه زن
باغ معنای خیالم اوقدر نازكدر | برك كلبرك تر طبعه باتار لفظ دیكن
ایلسم نازكیٔ غنچهٔ طبعم تصویر | ایدرم نقطهٔ موهومه‌یه نقش كلشن
وسعت ساحهٔ اندیشه‌می ایتسم تعریف | آسمان خرمن نظممده قالور چون ارزن
دستكاه قلمم رشك بنان ناهید | پرنیان سخنم لایق تمغای پرن
نقطهٔ نظممه خال لب جانان تشنه | یوسف طبعمك افتاده‌سیدر چاه ذقن
بن او شهباز هما طبع هوای نظمم | ایلم مغز سر شوكت ایچون فك دهن
بن اوجانباز حقیقت رو اوج سخنم | استه‌مم منزل تحقیقه ترازو ورسن
بن اوطناز سر زلف معانیم كیم | عقدهٔ پای مزایا آچیلور دخلمدن
بنم اول شاعر روشندل كنجینه طراز | صدف اولمز در افكارمه دریای عدن
بنم اول نادره سنج كهر تازه ظهور | كهنه مضمونه دكل كنج خیالم مدفن
بنم اول كوهكن معنیٔ شیرین الفاظ | قالمدی تیشهٔ اندیشه‌مه پنهان معدن
شعرانك الی دكزدی كل مضمونه | بلبل خامه بو كلزاره كلیدی ازكن
تاریكجوهر اشعارمی دكز دو جهان | اولسه كر ایكیسی بر پاره‌یه كالای سخن
صفشكاف شعرایم كه چیقنجه رزمه | حیرتندن دیه‌مز كمسه كه كیمدر بوكان
جم مصاف بلغایم كه زمان هیجا | اولسه شاعر سوره‌مز رخش قلم رویین تن
ید بیضای كلامده اولور اژدرها | سامری اولسه زبون قلمدر دشمن

ضیابك

تا کیم تعاقب ایلیه‌لر لیل ایله نهار — تاکیم جهان مشاهد اوله نور وظلمتی
اول پادشاهی مظهر توفیق ایده خدا — انوار بخش عالم اوله ظل شوکتی
مقهور اوله عدولری عالمده اولیه
ایام عمر و دولتنك حد و غایتی

﴿ قصیده ﴾

عاكف پاشا

جان ویرر آدمه اندیشهٔ صهبای عدم — جوهر جانمی عجب جوهر مینای عدم
چشم امعان ایله باقدقجه وجود عدمه — صحن جنت کوریئور آدمه صحرای عدم
غلط ایتدم نه روا جنته تشبیه ایتمك — بشقه در نعمت آسایش مأوای عدم
طوته‌لم آنده ده اولمش نعم کونا کون — اویله محتاج تناولمیدر آلای عدم
کیمسه انجنمدی وغعندن انك ذره قدر — بسلدی بونجه زمان عالمی بابای عدم
وارایسه آنده‌در انجق یوغیسه یوقدر یوق — راحت استرسك اگر ایله تمنای عدم
نه غم وغصه نه رنج والم وبیم وامید — اولسه شایسته جهان جان ایله جویای عدم
یوق دیدکجه وار اولور یوقی غرابت بونده — نام هستیٔ ندر حل معمای عدم
ایتسه بر کره تلاطم هب ایدر کونینی — غرقهٔ موج فنا جوشش دریای عدم
مادر دهر موالیدی که طورمز طوغورر — درکنار ایتمك ایچوندر انی بابای عدم
چرخك اولادینی باشدن چیقارر دایهٔ دهر — ایتمه تربیه صیق صیق انی لالای عدم
هرکسك قسمتی یوقدن کلور اما بیلمز — یری وار عالمه من ایلسه سلوای عدم
مردمی نشأت آدمده یوق اولدی کتدی — وجهی وار دینسه بنی آدمه ابنای عدم
ایکی کاغددن اولور بونسخ کون ومکان — بری ابقای وجود وبری افنای عدم
صانورم مصرف وایرادی کلورهب باشه باش — اولدی سرای وجوده کوره ضرای عدم
هرکسه بار بلا کندوسنك وارلغیدر — غم و آلامدن آزاده برایای عدم
بز بو محنتکده هستی‌یه کوچکدن کلدك — یوقسه کیم ایلر ایدی ترك کهن جای عدم
بر مراد اولمیجق بن یره کچسون عالم — نجم مهر ومهی اولسون اثر پای عدم
بن او بیزار وجودم که دل غمزده‌مه — انس موطن کوریئور وحشت صحرای عدم
شفق صبح بقادر نظرمده کویا — موجهٔ بحر سیاه شب یلدای عدم
اویله بیزار غمم کیم اوله‌مم آسوده — جامه خواب اولسه بکا شهپر عنقای عدم
دلخرابم بن او هیئتده که نسبتله بکا — بیت معمور اولور خانهٔ بیجای عدم
اویله بیزار غمم صحن فناده کویا — یاپدی انقاض المدن بنی بنای عدم
اختر مطلبم آفاق فلکدن طوغمز — کونده بیك شی طوغورر لیلهٔ حبلای عدم
جوهری صو کسیلور تابش یأسمله اکر — چشم امیدمه دوش اولسه مرایای عدم
یوغ اولور اسمی دخی عین مسماسی کبی — املم اولسه اکر داخل خولیای عدم

ضیا بك

اول کرك بصیرت سلطان ایکنجیدر / تدبیر مملکده وکلانك درایتی
یکدیکرینه لازم وملزومدر مدام / خلقك رفاهی سلطنتك فر وشوکتی
سلطان کرکدر اویله که ملکنده حکم ایده / جاری اوله جمیع اموره حکومتی
هر کیم دیلرسه کورمکی براویله پادشاه / کورسون او شاه عادل صاحب فضیلتی

عبد العزیز خان که تدابیر عقل ایله
ایتدی خلاص تهلکه‌دن ملك وملتی

وقتا که تخت سلطنته ایلدی جلوس / بولدی خراب ساحهٔ کلزار دولتی
ایرمشدی باغ سلطنته موسم خزان / کیتمشدی اسکی رونق ورنك طراوتی
اول شوره زاری ایلدی احیا مثال ابر / یارای چیره دستیٔ اقدام وهمتی
قیلدی حضور وراحتنی خلقك التزام / ایتدی حرام کندیسنه خواب وراحتی
انجق انك مساعیٔ مخصوصه‌سیله‌در / بو دولتك ترقیٔ اسباب قوتی
ایتدی مهام دولتی تفویض اهلنه / توفیق حقك اشته بودر بر علامتی
بالذات تربیتله یتشدردی بندکان / مطلوبی اوزره ایلدی تشکیل هیئتی
کهنه لباس اولور ایسه پیران ایچون نه بأس / بر تازه‌نك جدید کرك ثوب وکسوتی
برذاته ویردی مهری که روشن کونش کبی / اهلیتی فضیلتی صدق وحمیتی
اول شاه جم حشمکه وجود شریفیدر / ملکك نظامی سلطنتك شان وشوکتی

داد آورا شهنشه الطاف پرورا
ای فیض ذاتی ایلین احیا بو دولتی

وصفکده بن نه سویلسم اولمز مبالغه / شاعرلرك مبالغه‌در کرچه عادتی
اما که استناد ایله عفو جمیلکه / بسط ایلیم برازده فلکدن شکایتی
برخصم بی مروته دوش ایتدی کیم بنی / قلب خشینی بیلمز ایدی رحم وشفقتی
اطفایه بذل همت ایدردی حسد ایدوب / هر کیمده کورسه ذره فروغ لیاقتی
انظار لطفك ایتمش ایدم جلب افندمك / عبد کمینه‌نك بو ایدی هپ قباحتی
یالواردم اعتذار وتضرعلر ایلدم / اصلا تغیر ایتمدی کین وخصومتی
انجامکار قبریسه نفی ایتمك استدی / کوردمکه جانه قصد ایدی معناده نیتی
بربشقه چاره قالمدی تخلیص جان ایچون / ترك دیاره ایلدم آخر عزیمتی
باعث بو اولدی ترکه منتدی جانمه / یوقسه ولی نعمتك امر وخدمتی
بش ییل تحمل ایلدم آلام غربته / قویمم حسابه کوردیکم انواع محنتی
پیر ایتدی تازه‌لکده بنی بخت واژکون / عالمده بنجه بتدی حیاتك حلاوتی
بالله چوقدن ایلر ایدم نفسمی تلف / منع ایتمسیدی طلعتك شوق رؤیتی
حقنه هزار شکر که اول شر محضدن / ایتدی خلاص هم بنی هم ملك وملتی

باشله ضیا دعایه که اول شاه اکرمك
موج اوردی کوز یاشك ایله دریای رأفتی

ضيا بك

سن اول قدر تروای عاجزانسین کیم اکر سایه‌ك | تصادف ایتسه برمور ضعیف وناتوان اوزره
مهابت کسب ایدر اول رتبه کیم سنك مذاب ایلر | اکر ظل افکن قهر اولسه بر کوه کران اوزره
سعادت ویردك اویله دهره کیم ممکن دکل ویرمك | اکر اجرام علوی طورسه بیك بیل اقتران اوزره
دکر هر وقتی بیك عمر آستانکده کچن عمرك | سکا قوللق مقدمدر حیات جاودان اوزره
قول اولدم در کهکده چوقیدر شمدنکرو اولسم | ادای طالع ناسازه رغم و امتنان اوزره
اولورسه عفوك اما چرخ دون سفله پروردن | براز بحث ایلیم دأب قدیم شاعران اوزره
فلك برقطره زهری چوق کورر ارباب عرفانه | ویرر نادانلره رطل کران رطل کران اوزره
اولور بالا نشین شاخ رفعت کل کبی نادان | بنم عمرم کچر مانندهٔ بلبل فغان اوزره
ایدر بر خر نژادی شهسوار توسن اقبال | بیقار کورسه بنی براسب بکسسته عنان اوزره
دلم بندرکه اقطار محنت ایلمش کویا | چکر اقلیم غمدن کاربانلر کاربان اوزره
خزان یأس ایله اولدی پریشان غنچهٔ امید | یاتور پژمرده خاك شورهٔ ذل وهوان اوزره
ندر بو وضعی بیلم چرخك ارباب دل وطبعه | خصوصا بن کبی برشاعر آتشزبان اوزره
بنم اول صفدر معنی که برق تیغ نظممدن | سحاب طبعم آتش یاغدرر خصم جبان اوزره
که ایلر عالم قدسیده که لاهوتده پرواز | همای طبعم آرام ایلمز بر آشیان اوزره
جهان فیض بر کنج نهاندر کوشهٔ دلده | مطلسم پاسباندر خامه‌م اول کنج نهان اوزره
دخی طبعم کبی بر شهسوار عالم معنی | فرسران اولمامشدر ساحهٔ کون ومکان اوزره
ایدر اندیشه‌سن ارواح معنی قبلهٔ تعظیم | بولنسه نسخهٔ نظمم اکر بر نکته‌دان اوزره
دلم می کنج عرفان کنج عرفان دلده‌می بیلم | هله بو بحثی بن تحقیقده قالدم کمان اوزره
اله آلدقچه بن لوح وقلم اندیشه ظن ایلر | که طوبی سایه‌بخش لطف اولور صحن جنان اوزره
نه کوردی نه کورر طبعم کبی بر مرشد تحقیق | مرید معرفت سجادهٔ نظم وبیان اوزره
دلم بیت معانیدر مدادم خامه‌ده کویا | زلال فیض باریدر آقار زر ناودان اوزره
اکر کورسه رواج کالهٔ نظمم جهانبندن | ویرر سرمایهٔ آثارنی نفعی زیان اوزره
نشاطندن چیقارلر روی دنیایه کفن بردوش | اوقنسه بو قصیده‌م مرغزار مردکان اوزره

ضیا شمدنکرو قوی لاف و دعوایی ادا ایله
دعای دولت و اقبالنی صدق جنان اوزره

چیقوب رایات رزمجوق ایله هر صبح اوتوردقچه | شه خاورستان تخت مرصع سایبان اوزره
زمام حکم عالم اوله دست اختیارنده | الهی پیر اوله تا حشره‌دك بخت جوان اوزره

جهان طوردقچه طورسون جاه والای مشیختده
اوله پیرایه خصمی شفرهٔ تیغ و سنان اوزره

﴿ شکرانه ﴾

وله

بر ملتك اولنجه مقدر سعادتی | بر عادله مفوض ایدر حق حکومتی
وابستهٔ بصارتیدر شاه عادلك | ملکك عمارتی فقرانك سلامتی

ضیا بك

دونر کلغنچهٔ نسرینـه کویا شاخ کلشـنده
اولوب افسرده کاهی شعله فرق شمعدان اوزره

دکل سطح سما وانجم رخشـنده سرمادن
فلك بر پرنیان نقش ایتدی افسرده دخان اوزره

هوازده برودت ایردی بر پایانه کیم چیقمز
کونش زیر لحاف خاوردن آسمـان اوزره

دوشن صانمه زمینه برفپاره فرط سردیدن
دوکر بال و پرین صنف ملائك خاکدان اوزره

اولور آمد شد نظـارهیه بللوردن یوللر
طوکوب مد نکاه عاشقان روی بتان اوزره

نزول ایلر ایکن یخپاره‌لر ابر اوزره قالمشدر
در انجم دکلدر سلك نظم کهکشان اوزره

دماغنده طوکر شکلیله هر بر حرفی سرمادن
حرارت لفظن آلمق استسه مالك زبان اوزره

دونر هر بر شرر بر اختر افسرده اندام
وزان اولدقجه صرصر کورهٔ آتش فشان اوزره

اثر ایتمز ینـه افسردکیٔ بال و پرندن
اکر صد مهرهٔ طوب آتسه‌لر بر ماکیان اوزره

زمین بللوردن آویزه‌لرله قیلدی شهر آیین
دکل بوزلردر ودیوار هر بیت ودکان اوزره

تصور خانهٔ فکرتده کسب انجماد ایلر
هیولای معانی بولمدن صورت بیـان اوزره

اولوب افسرده خاطر کیمسه آکمز دوزخی دوشسه
بو سرمادن اکر محشرده بنده عاصیـان اوزره

دکل برج اسد سکان علوی ثلج بیضادن
غضنفر شکلی تصویر ایلمشدر آسمـان اوزره

دوشرسه ناکهان برقطرهٔ برفی بو سرمانك
کر آتشخـانهٔ صد سالهٔ کبر ومغـان اوزره

ویرر اول رتبه طبع آتشه حکم برودت کیم
سمنـدر پاره‌لر پرواز ایدر باد وزان اوزره

دکل یخپاره کردونوار ینی تعظیم ایچون کویا
دوکر راه جنـاب مفتیٔ دور زمان اوزره

نه مفتی مفتیٔ مشکل کشای مشرق ومغرب
نه مفتی حکمی غالب حکمت اشرافیان اوزره

یکانه شیخ الاسلام ملك خصلت که اوصافی
اولور زینت زبان افتخار انس وجان اوزره

کرمکار و کرمور یعنی عارف بك افنـدی کیم
در و کوهر صاچار دست عطاسی بحر و کان اوزره

شه ملك فضـائل آفتاب عالم حکمت
جهان معدلت کیم عدلی شاملدر جهان اوزره

جهاندار ومکارم پیشه کیم آثار لطفندن
زمانـنده زمین وآسمـان امن وامان اوزره

نه رأی ایلرسه حکمی محض توفیق واصابتدر
نه فرمان ایلسه وفق رضای مسـتعان اوزره

بلاغتده مسلم شیمه‌سی سحبـان وائلدن
عدالتـده مقدم مشربی نوشیروان اوزره

اولور هر موجی بر کنجینهٔ کوهر فشان دهره
وزان اولسه نسیم لطفی بحر بیکران اوزره

زهی علامهٔ معجز بیان کیم میل نظم ایتسه
آلوب کلك کهر افشانی نوك بنـان اوزره

ایدر عرض محاسن ایلمکده بر برین سبقت
چیقوب ابکار معنی صفحه‌یه شکل عیان اوزره

قلم دستنـده بر استاد ارتنك معانیدر
ایدر طرح کلستان نقطهٔ نون خزان اوزره

اولور فرمانـنه دلبسـته حکم روزکار البت
اکر ملاح نامن یازسه لوح بادبان اوزره

در دولتمآبی خرمن قسمت ایکن خلقه
نیچون بیلم هما ایلر تنزل استخوان اوزره

کهرسنجان فضلك پیش چشم اعتبارنده
مرجحدر غبـار پایی کحل اصفهان اوزره

قـدر کارا کرامت اقتـدارا مهر آثارا
ایا ذاتی اولان آفاقه آرایش عیان اوزره

ضیا بك

اول شه ذیشان که تیغ سطوتی لرزان قیلر
بر سلیماندر که فکر صائبیله دوندرر
صفدر حیدر شیم کیم بر نظرله محو ایدر
شهسوار شیر دل کیم قهرمان اسبنه
شرق وغربن طی ایدوب اول قدمده ایرکیلور
دور آدمدن برو کورمشمی چشم روزکار
طینت پاکی کبی طینت یارادلمش دکل

کرچه خورشیدك ملاذیدر سپهر چارمین
پارمغنده چنبر کردونی مانند نکین
صف دشمن فی المثل اولسه جبال آهنین
رخصت جولان ویروب کر ایلسه تحریك زین
عرصهٔ طول امل اولسه اکر سطح زمین
بویله شاه اهلپرور بویله خاقان رزین
دست قدرت اوله‌لی ترکیب بنسد ماء وطین

داورا داد اورا شاه معارف پرورا
ای خدیو قدردان ای پادشاه خرده بین

سنسین اول خاقان اعظم کیم ایدر تعظیم ایله
برشرافت کلدی فوق العاده تخت دولته
کلمدی ذاتك کبی بر شاه کامل عالمه
پادشاهم سنسین اول صاحب ظهور منتظر
معرفت سنده کرم سنده عدالت سنده‌در
چونکه واردر سنده بوغیرت بوهمت شبهه‌سز
ایلدك ارباب استحقاقه تفویض امور
حق سبب خلق ایلدی ذاتك نظام عالمه
مرحمت قیلدی جناب حق بوملك وملته
شرق وغربه وار یوری اقبال ایله شمدنکرو

آستانکده خواقین جهان وضع جبین
اول مکانده اوله‌لی ذات همایونك مکین
کرچه کلدی عالمه پك چوق ملوك کامبین
کیم ید لطفك ایدر احیای امر ملك ودین
حاصلی هپ سنده‌در مجموع اخلاق کزین
هر ایشکده مظهر توفیق ایدر رب معین
مطلبك اوزره اولور جاری مصالح بعد ازین
سنده‌در خلقك امیدی ای امام المسلمین
سن مؤیدسین خدادن آکلادم حق الیقین
فتح ونصرت پیشگاهکده مهیادر همین

بندهٔ خاصك ضیا آسا ایدر بویله دعا
سجده‌یه وارد قجه سکان سماوات وزمین

ای خداوند ازل ای خالق کون ومکان
مهر وماه ایتدکجه دوران عرصهٔ افلاکده
اول شه عالم پناهی نائل مقصود ایدوب
ذاتنی ایله سریر سلطنتده بر دوام

یا اله العالمین ویا مجیب السائلین
ایلدکجه بر برین تعقیب ایام وسنین
ایله تخت شوکتنده عز ورفعتله مکین
قیل وجود پاکنی جمله خطالردن امین

اوستمزدن اکسك ایتمه سایهٔ شاهانه‌سن
ذاته هر حالده هر کارده سن اول معین

﴿ شتائیه ﴾

وله

زمستان کلدی حکم زمهریر ایردی جهان اوزره
صاغور برف سمندن جامه کیمش لاله‌خد برشوخ
کومشدن سروز پیدا اولور تاب شعاعندن

فلك آق جامه‌ز کسدی سواد بوستان اوزره
کورن برف سفیدی شاخ نخل ارغوان اوزره
کونش اوردقچه نخل ساده‌پوش کلستان اوزره

ضیا بك

طبع زورا زورمك تعریف اولنمز قدرتی | همزبان همت اولسه نکته‌سنجان جهان
داد حقدر حق بوکیم طبعمده بو حسن ادا | یوقسه تحصیل ایله اولمز بویله نظم دلستان
نیلیم اما که کلدکده بنده اوصافکه | ایلرم بو اقتدار طبع ایله عجزم بیان
قنده بن قنده ادای حق وصفك اولسه‌ده | کنج حکمتخانهٔ فکرمده بیك واسع لسان

ای ضیا شمدنکرو باشله دعایه کیم اوله
واصل قرب اجابتکاه رب مستعان

تا که هر ییل باغ دهره فرو یروب فصل بهار | ایلیه بلبل نهال کلده فریاد و فغان

کلشن اقبالی اولسون دمبدم شاد ابتر
نوبهار عمری یارب کورمسون روی خزان

جلوسیه

وله

کیردی بر شکل نظامه هیئت روی زمین | اولدی شامل عالمه الطاف رب العالمین
ایلدی کسب حیات تازه خلق کائنات | طولدی انوار مسرتله قلوب مؤمنین
بولدی احوال وامور مملکت فیض جدید | کلدی ارباب فتور ویأسه هب شوق نوین
قاپلادی دریای شوق و شادمانی عالمی | زائل اولدی بر یوزندن نالهٔ آه و انین
طوندی دنیایی فرح بر رتبه کیم ممکن دکل | روی ارض اوزره بولنمق بر دل زار وحزین
برسعادت برشرف کسب ایتدی کیم پنهای ارض | دیدهٔ حسرتله بالادن باقار چرخ برین
هر کسك و جهنده بر رنك بشاشت منجلی | قالمدی اهل ملال وحزنده چین جبین
اولدی شادان دوستان ملك وملت وقتیدر | غرقهٔ آلام واکدار اولسون اعدای مهین
مژده‌لر کیم کلدی هنکام سعادت شمدیجك | ظاهر اولسونلر بتون غیرتکشان ملك ودین

یعنی خان عبد العزیز اقبال ایله قیلدی جلوس
ویردی تخت شوکته بر شوکت بالاترین

اول شهنشاه فلك رتبت که بویله وصف ایدر | نام پاکن یاد ایدن هر نکته‌دان و نکته‌بین
شهریار نامور سلطان اسکندر سیر | پادشاه بحر وبر داد آور دانشقرین
داور صاحب عدالت شاه فاروقی صفت | ماحیٔ ظلم وضلالت حامیٔ شرع مبین
سایهٔ یزدان خدیو کامران شاه جهان | خسرو صاحبقران دانشور صاحب یقین
سلطنت دولت وجود شوکتیله کامران | معرفت حکمت کمال رغبتیله کامبین
عزو رفعت شوکت شاهانه‌سندن مستفیض | فوز ونصرت همت پاکیزه‌سندن مستعین
قبهٔ دوران در اجلالنه بر آستان | اطلس کردون قد اجلالنه بر آستین
قنده عزم ایلر ایسه نصر وسعادت همرکاب | قنده آرام ایلسه عز وجلالت همنشین
بر مساعد ملکه صاحبدر که سهواً خاکنه | هر کیم اولسه دانه‌ریز اولور صوکنده نقره‌چین
بر دلاور عسکره مالك که هنکام وغا | هر بریسی کور ینور اعدایه بر شیر عرین

روزكار معدلتده آسمان نه رواق
آسمان معرفتده آفتاب زر نشان

كلشن انديشه‌سنده فيض اقدس سلسبيل
كلستان مشربنده روح قدسی باغبان

خرقهٔ بيضا وجود دولتيله كامين
مسند فتوی بقای رفعتيله كامران

مجلس فضل وهنرده خواجهٔ دانشقرين
عرصهٔ جود وسخاده رستم صاحبقران

پايهٔ اجلالنه ايرمزدی عقل مستفاد
جنس عالئ جواهردن ياپلسه نردبان

صانكه برچابكقدم رقاص شنك وشوخدر
بزم تمكين و وقارنده آنك كوه كران

حكمی نافذ اول قدر كيم جنبش ابروسنه
منتظر اولمش طورر كردون دكلدر فرقدان

استمز تبديل ماهيات يوقسه استسه
بحر اولور بر بر اولور زر زر اولور كوهرفشان

ايكی مفلس سائل جراره بكزر شبهه‌سز
دست كوهر پاشنه نسبت ايله دريا وكان

باركاه رفعت اجلالنه يتمز بنه
پردهٔ سبع شداد اولسه مسطح سايبان

بابی اول برج شرفدر كيم دكل زر خلقه‌لر
مهر دولت ماه اقبال آنده ايتمش اقتران

اويله عاليدر كه نجم بختی كورمز جبرئيل
اولسه كرسئ رصد سقف بلند كرزمان

شهسوار دشت معنی كيم سمند خامه‌يه
رخصت جولان و يروب كرايتسه ارخای عنان

ياجهان نظمه صيغمز چالك ايدر هر كوشه‌سن
ياشرار سرعتندن محو اولور ملك بيان

داورا دين پرورا نحرير عالی كوهرا
ای امام اهل سنت مقتدای انس وجان

سنسن اول صاحب كمالات فنون جزؤ وكل
كيم اولور هر بر كلامك ايلدن ايله ارمغان

سنده‌در قفل طلسمات كنوز معرفت
سنده‌در يرليغ فرمان رانئ اقليم شان

دست اقبالكده‌در شمدی زمام روزكار
سن جهانسالار همتسن زمينكدر زمان

آستين رفعتكده عزو دولت جايكير
آستان همتكده فيض ورفعت پاسبان

اول سليمان معدلتسن كيم اكر امر ايلسك
رام اولور مور ضعيفك حكمنه شيرژيان

ملجأ بيچاره كانسن دستكير اهل غم
خاكپای دولتكدر عالمه كهف الامان

نعمت محض خداسن كائناته عدل ايچون
شكرين ايفا ايده‌مز بو نعمتك كون ومكان

رتبهٔ اجلالكی وارسون قياس ايتسون فلك
كيم قولكدر بن كبی بر شاعر آتشزبان

شاعرم اما كه ايتمم بيهوده لاف وكذاف
اهل طبع ودانشه ماهيتم كوندن عيان

باشلاسم تحريره اوصافك صرير خامه‌دن
نظممی تعظيم ايله ديكلر صنوف عرشيان

رتبهٔ اعجازی كچدی سوزلرم تحقيقده
نوله خلاق معانی باكا اولسه نام وشان

فخر ايدلدن قوت طبع بلندمله زمين
لوحه بويله نقش ايدر وصفم دبير آسمان

حكمت آموز معالی فيلسوف روزكار
آشنای رمز معنی مرد افلاطون نشان

خواجهٔ بندركه عرفان خديو ملك نظم
شاعر عالی طبيعت ساحر كوهر فشان

عرفئ رومم كلامم كحل چشم انوری
نوله ناقص قالسه يانمده كمال اصفهان

خسرو ملك بيانم پنجهٔ انديشه‌مه
مصرف يكروزه‌در محصول كنج شايكان

ضیا بك

مطلع اولسه اکر رحمه کلور مأمولم
مطلعمله اوله احوالم او ماهه اعلام

طره طره طورر اول کاکل طرار مدام | اولمده صد دله طره محل آرام
المم وار اولمدم وعد وصاله مسرور | طالعم اولسه مساعد اولور اول مهرورام
آه سودا کر وصالکده اولوردم اما | کوکلمه اولمدهدر سلسلهٔ کاکل دام
وسمه دار اولسه اکر اول دو هلال دلدار | کوکلم آکلار که دم آلور طوررز دوحسام

اوله مسرور وصالکله کوکل عالمده
سکا دلدادهدر آواره ضیاده آله کام

داورا سکا دعادر اوکم هر دمده | دم معهوده دك اول صدر معلاده مدام

حل اوله هرکره کام دلك همواره
دل حسادکه همدم اوله دائم آلام

﴿ قصیده ﴾

وله

ایردی ایام بهار اولدی جهان رشك جنان | ایلدی ازهار ایله تزیین هیئت کلستان
دوندی بر شوخ دل آشوبه طربگاه چمن | کیم رخی کل زلفی سنبل غازهسیدر ارغوان
هر فراز تخته کیدردی برر زرین کلاه | صبحدم عرض شکوه ایدوب شه خاورستان
ایلدی عکس چمن رنك سمایی سبز کون | یاسمندر یا که نسریندر دکلدر اختران
اشك شادی آقیدر کلزاره شکل ژالهده | دیدهٔ بلبل اولوب کهویا بلورین ناوردان
بید مجنونه صفاسندن ینه کلمش جنون | کیم کومش زنجیرز طاقش اکا جوی روان
راه کلکشت چمندر حوریان عدن ایچون | کیجهلر صانمه فلکده کور ینساندر کهکشان
سروز افلاکه سر چکمش مثال قدیار | بر بر آچمش لالهلر مانند داغ عاشقان
هر کل نورسته بر نازنده خلقت دلربا | هر نهال تازه بر آشفته مشرب نوجوان
صانکه بر کنجینهدر بو حسن ایله روی زمین | اژدهای پاسباندر آکا قات قات آسمان
شمدی اول دمدرکه صحن باغده ارباب دل | ایلیوب ترتیب بزم عشرت اولسون شادمان
کاه ساغر بادهده کاه باده ساغرده طوروب | کلده لاله لالهده کل صورتی اولسون عیان
ساغر اما یادکار بزمکاه جم دل | باده اما طوتمامشدر تاك عنصرده مکان
ساغر اما کنج خلوتخانهٔ بزم ازل | باده اما قطرهسی بحر حیات جاودان
ساغر اول ساغرکه اندن کنج خاطردر مراد | باده یعنی آنده فکر وصف مفتیٔ زمان
اول همایون پایهکردون سایهکیم طوتمش ازل | سدهٔ دولتآبندهٔ همراز آشیان
جوهر عقل مجرد فاضل رسطو خرد | شیخ الاسلام مؤید خرده بین و کاردان

واقف اسرار دولت عارف حکمت شناس
حامیٔ حرز شریعت مالك ملك بیان

ضیا بك

اکر دکلسه‌ده موهوم کاملا مدحك ‖ دلمده وار امل اما که سد اولور اکاهم
ملالله هوس دل اولور همه معدوم ‖ کلور کلال حواسه کلورسه مرده هم
درکده سا که کوله اولمه‌در ضیا آسا
عموما اهل کماله مراد وامر اهم
ملك سماده سمك ماده مرد عالمده ‖ دوام عمرکه هرکس دعاده‌در هردم
محل صدرده اول کامکار همواره
عدوکه هم اوله آرامگاه ملك عدم

﴿ دیکر ﴾

وله

کامل اولدرکه اوله محرم اسرار کلام ‖ کله ارسال ملائکله اکا هر الهام
اکمل اولدرکه اکا طارکله کهسار کمال ‖ ادهم کلك دله هم اوره مدحکله لکام
اسمك اولورسه رشید الوکلا احرادر
کاولمده امرکه محکوم امور و احکام
علما علم و کمالکده اولورز واله ‖ کرمك عامدر اولور سکا دلداده عوام
درکهکده اولور اولورسه حصول آمال ‖ حارس سدهك اولور دهرده محسود کرام
دل کاهوکله ور صدمهٔ عدلکله راس ‖ هم اولور عالم ارواحده سرسم سرسام
همکاه امله اولمده هرکس واصل ‖ علم اولورسه محلدر سکا کراسم همام
کاسه درکاهکه اکرام کورز کرما ‖ کرما درکهکه کاسه کورز اکرام
کورا اولورما حصل اول کمسه کاوله سا که عدو ‖ کر هراسکله روا کورمسه اعدا احلام
مدحك اول طرح معلا کما کاساحه اولور ‖ حرم عالم ارواحده اولسه اوهام
داورا داورا سرور والا کهرا
سکا محکوم مصالح سکا معلوم مهام
کلمسه حال هرمده‌ده روا آکا کلال ‖ حصر اولور مدحکه محصول حواسم مادام
درکه حاسد اولورزسه محلدر هرکس ‖ کاولمده ملهمهٔ کوکله مدحك الهام
عالم سحر حلالم که اولور عصرمده ‖ عالم سحرده هر ساحره آرام حرام
عسکر ملهمه کلدکده حرمکاه دله ‖ محرم اولورز اولورسه اکر دراحرام
مصر دلده اولور اولدکلو مصارع محکم ‖ حاسد اولورسه محل طرح اساس اهرام
حاکم محکمهٔ اهل کمالم دائم ‖ رام اولور حکمیمه هر مسئلهٔ علم کلام
کل عالم ارواح همه مداحم ‖ وار محل اولسهز آلامله حساد لئام
آه هردمده اولور حصه دله هم والم ‖ هر امللداره عطا و کرمکدر اسهام
اولمده کام دل عالم الکله حاصل ‖ طالعم اولسه حصوله کلور آمال ومرام
کاه اولدکلو کلور کوکله اوهام ملال ‖ طالعمده آرارم مرکه دائر احکام

ضیا بك

کل و بلبلدن اوزکه کیمسه‌ده یوقدر زمانسده ‖ کرك فریاد و افغاندر کرك چاك کریباندر
شهنشاها عنایت ایله عفو ایت عجز و نقصانم ‖ سنك اوصاف پاکك حدی یوق بر بحر عماندر

دعای دولتك بو وجهله تکرار ایدر هر بار
قولك کمترضیا کیم غرقهٔ الطاف و احساندر

مباهات ایلسون ذات همایونك ایله دولت ‖ دینلسون حشره دك شاهجهان عبدالعزیزخاندر

بو جای دلنشینه نقلکی مسعود ایده مولی
جهان طوردقچه شاد اول کیم جهان سایه‌کده شاداندر

قصیده

وله

و دل که اوله هودار مدح اهل کرم ‖ اولور عرائس الهام کردکاره حرم
اکر اولورسه هوسکار وصل علم وکمال ‖ اولور همارە علوم ومکارمه ملهم
سکا اوله اوکه مداح لامحاله اولور ‖ سرآثر حکم وعلم عالمه محرم

کرمده کرما مهر دل رشید پاشا
مدار دور عطا محکم اساس همم

زسالهٔ کرم و سرور کروه کرام ‖ سر آمد وکلا داور همه عالم
سواد راحهٔ عدلکده هرکس آسوده ‖ درکده حاصل اولور ماحصل مراد امم
اودکلو طولمده عصرکده صرهٔ آمال ‖ معادل اولمده دلده وداد رمل ورم
ممالك عدمه راحل اوله عدلکله ‖ کوکلده کاه وکه اولورسه‌ده هموم والم
در کلامکه اهل کمال دلداده ‖ روادر اکمل کمل اولورسه علم
مهام عالمه اس اساسدر عدلك ‖ مکارمکله اصول امم اولور محکم
حسدله درکهکه عالم ملالده‌در ‖ مخلدر اولمسه محسوس ساحه‌کاه ارم
اومرد که اوله دائم هراسدار هموم ‖ کلورسه سدهٔ درکاهکه اولور اسلم
دوا کلور علل عالمه دم کرمك ‖ مکرکه درد دله درکهکده درمرهم
روا اولور اکر اسمك اولورسه علامه ‖ که سر دکل سکا اصلا سرائر عالم
املده امرادر سؤال درکاهك ‖ اولورسه درد دله اوله کرد راهك‌ام
اولورسه ساهره الواح ودوحه‌ز اکا کلك ‖ کرکسه اوله محرر همارە هر آدم
کمال مدحك ادا اولمه والله امرمحال ‖ مکرکله اکا حکم کمال اولسه‌ده کم
طولر وعاء دل مادحکده ماء سرور ‖ اولور عدوزه طاس هموم کاسهٔ سم
کوکل معطر اولور وزد لوح مدحکله ‖ اولورسه ورد عداد مکارمك هردم
اولورسه صاعد اکر طارم مرامه کوکل ‖ سطور لوحهٔ مدحك اولور اکا سلم
عطا ومدحه روادر کلام مداحك ‖ اکرکه مهمل اولورسه کلام آسا هم
طوررسه سرده مخلدر اکر حمائل وار ‖ همارە مدحکه دائر کلام اهل حکم

ضیا بك

دكلدر جدول دریا اولان جاری بوغازدن
او شوخی کورمکه کویا که دریاز شتاباندر

دکل جدول یا بر طوق زمرد فام دلجودر
که اول شوخ جهانك کردننده موجه ریزاندر

دکل جدول یا بر مرآت سیماب مطاسمدر
صفاسندن اکا هر کیم نظر ایلرسه حیراندر

نه جدولدر نه مرآت مطلسمدر حقیقتده
بو خاصیت بو جای دلنشینه لطف یزداندر

هواسی روح بخشا خاکی رشك روضهٔ رضوان
شرابی آب حیوان دلبری غایتله فتاندر

فصول اربعه ارضنده ترتیب اوزره جاریدر
خصوصیله بهاری مطلع مخصوصه شایاندر

بهار ایردکده عالم بشقه صورتده نمایاندر
یشللنمش چمن کللر آچلمش غنچه خنداندر

وزان اولدقچه جانلر بخش ایدر جانه نسیم صبح
اکرچه سنبلك بوندن براز حالی پریشاندر

چکرلر کیزلی کیزلی آهلر عشاق آواره
کزرلر دلربالر ال اله بر اوزکه سیراندر

نوله بیلمزسه صوفی دور صهباده نه عالم وار
بو عالم بشقه عالمدر بو دوران بشقه دوراندر

عجب هر نغمه سنده دم چکر بونده صفاسندن
اکرچه بلبلك معتادی سائر یرده افغاندر

ایکی جانبده رنکین کاخلر کاشانه لر یر یر
ایکی ساحل سراپا باغ و بستان و کلستاندر

هله شوکتسرای دلکش وقصر همایونلر
که آندن هر بری رشك قصور باغ رضواندر

خصوصیله او نو دولتسرای پادشاهی کیم
بشکطاش ساحلندن برق اورر اسمی چراغاندر

درونده سعادت مکرمت اجلال خدمتکار
قپوسنده فتوح ونصرت واقبال درباندر

قلمکار خیال ادراك رسمنده سراسیمه
سنمار خرد طرح دلاراسنده حیراندر

روا اولمز اکر تشبیه ایدلسه بیت معموره
بونك حسنی عیان زیرا آنك آثاری پنهاندر

عجب بر طلسم شوق وفرحدر رسم زیباسی
جوارندن هوای غصه بیك فرسخ کریزاندر

بو رسمی طرح ایدن معمار طبع پادشاهیدر
بو معناجه اکا صنع بشردر دینسه بهتاندر

شهنشاه جهان عبد العزیز معدلت فرما
که عصری غبطه بخش فاروق وسلیماندر

سلیماندر که زیرا هیبتندن دور عدلنده
عفاریت فساد وفتنه هپ محکوم فرماندر

مطیع قبضهٔ فرمانی اولدی نجد ایله صنعا
دل اعدا جلال تیغ قهرندن هراساندر

دل اعدا نیچه اولمز هراسان کیم بهر عسکر
مهابتده غضنفردر شجاعتده نریماندر

یاپلدی همتیله حرب ایچون چوق آهنین کشتی
که هر بر قطعه‌سی برقلعهٔ پولاد بنیاندر

صانور کوش ایلین آوازهٔ طوپ دونغاسن
زمین وآسمان هنکامهٔ رعد ایله لرزاندر

اموری اهل استحقاقه تفویض ایتدیکندندر
که هر بر ایشده دائم مظهر توفیق سبحاندر

عنایاتیله مرده عالمه بخش حیات ایلر
یا عیسادر کف پرجودی یاخود ابر نیساندر

وجودی مشربی معتادی خلقی امر و فرمانی
عنایتدر کرمدر مرحمتدر لطف واحساندر

وجود دولتی بر کنز لایفنای حکمتدر
او کنز حکمت اوزره حفظ ربانی نکهباندر

نه تأیید الهیدر که هر مبحث دشوار
نه دکلو اولسه دشوار اولقدر ذاتنجه آساندر

کوروب ایامنی آلام الام اولمدن محزون
زمان دولتنده غم غم اولمقدن پشیماندر

ضیا بك

یولنده جان ایله قربانی اولدی اسماعیل
فراق یوسفی یعقوب بر بهانه ایدوب
تشبه ایلدی وارسه جمالنه یوسف
دوای عاطفتی ایردی آخر ایوبه
فروغ حسننی بی پرده کورمك استیجك
جمالنه ذکریا اوکونه عاشق ایدی
فراق حسننه طاقت کتورمیوب یحیی
مسیح بیلمشدی اسم اعظم ذاتن
منارەلردی بهین مسجد شریعتنه
یولنده ایلدیلر کار کاه هستیدن

کمال مرحمتی اولدی لیك مانع کار
حقیقة او شهك عشق ایله اولدی نزار
که اولدی قیمت جزؤیله شهرهٔ بازار
فراش هجرده یاتمشدی بونجه ییل بیمار
جواب یأس ایله موسایه اولدی سینا تار
که آه ایتمدی شق ایتدی جسمنی منشار
یولنده باش ویروب اولدی کزیدهٔ ابرار
آنك ایچون نفسی ایلر ایدی مردەیه کار
چهار یار کزین مسلم الاطوار
ایکی حفید جلیلی شهادت ایله کذار

رسول منتخبا شاه هاشمی لقبا
ایا خلاصهٔ اسرار حضرت غفار

فدای خاك رهك اوله ایکی عالمده
یوزمی وارکه سورم خاکپای دولتکه
بنم او عاصی و آثم که عالمه کلهلی
ندامت ایتمك ایچون ایتمدیکم معاصیدن
بکا اولیدی اکر لفظ سیأت علم
طویارسه دوزخ اکر بویله مجرم اولدیغمی
نه غم بو دکلاوده مجرم ایسهم که ایلدی حق
بحق حضرت صدیق و ذات ذی النورین
بنور عزت زهرا شهادت سبطین
دخیل درکه لطف و مروتك اولدم
جریدهٔ عملم آنچه روز محشرده
بوله بو محکمهٔ روزکارده تا کیم

ضیای عاصی و مجرم کبی هزار هزار
دیلمی وارکه ایدهم حال زارمی اشعار
برر کناه کبیر اولدی باکه هر کردار
دقیقه ویرمدی آرام نفس ناهموار
تمام اسم مسماده ایلر ایدی قرار
قبولدن بنی هر آینه اولور بیزار
زبانمی شرف نعتك ایله کوهر بار
بحق سطوت فاروق و حیدر کرار
بنام پاك شفیع و بلفظهٔ غفار
امان امان ایا مرور ستوده شعار
قبول اسممی دهن مرحمت ایله تذکار
بنای شرع مؤسس ثبوت واستقرار

زیارت ایلیه ز روضهٔ مقدسه کی
صنوف پاك درود و سلام لیل و نهار

﴿ قصیده ﴾

وله

ستانبول شهری رشك انداز هفت اقلیم دوراندر
تمام اصفهان اولمز ستانبول شهرینك نصفی
نه شهر دلکشا کیم شکلنی تصویر ایدن خاطر
یا بر شوخ دلارادرکه هر لحظه تماشاسی

ایکی بحره ایکی اقلیمه زیرا پرتو افشاندر
اکرچه جملهٔ نصف جهان وصف صفاهاندر
نه رتبه مبتلای حزن و اندوه اولسه شاداندر
حیات افزای جان عاشق شوریده ساماندر

درنده ایلسه کر ناله جور کلدن اولور ‌ ‌ انای کابشکر لقمهٔ کلوی هزار
قونلسه کفهٔ میزان طبعنه اولەمز ‌ ‌ ایکی طسوجه مقابل جهان حلم و وقار
مزاد اولنسه اکر شمه کرد راهندن ‌ ‌ کنوز غیب اولور فرش کوچه و بازار
نسیم لطفی وزان اولسه روز رستاخیز ‌ ‌ ویرر زبانهٔ دوزخ نشانهٔ کلزار
عبید کمتر فرمانیدر زمین و سما ‌ ‌ کمینه چاکر احسانیدر صغار و کبار
فنون علم شفاعت یانده بر نکته ‌ ‌ علوم عفو معاصی لبنده بر کفتار
فلکده کاه نظر بند چشم حیرت اولان ‌ ‌ دکل خسوف وکسوف وسواد لیلهٔ تار
فروغ حسنی یاد ایلدکجه دست قدر ‌ ‌ چکر محاسن روی سپهره پردهٔ عار
وجوب ذاتی ایکن مست بادهٔ وحدت ‌ ‌ دخی پیالهٔ امکان دکلدی نشئهٔ کوار
مکونات عبارتسه نوله ذاتندن ‌ ‌ خصایصیدر آنك جوهر عناصر چار
که باد فیض عمومیسی نار هجرانی ‌ ‌ صولجهٔ کرمی خاك درکهنده غبار
هدایت ره شرعی ایچون علایمدر ‌ ‌ دکل عبث بو کورینان منابر هموار
جمال پاکنی اصحاب کهف کورمك ایچون ‌ ‌ الی الابد اولەمز خواب عشقدن بیدار
ایکی محلهٔ ویرانەدن عبارتدر ‌ ‌ جهان حکمنه کونین کن فکان حصار
زهی شهنشه یکتا سوار عرصهٔ قدس ‌ ‌ که ویرسه طبع براقه تخیل رفتار
دخی کوزین یوموب آچنجه جبرئیل ایلر ‌ ‌ بیك ارض سمسمه‌یی طی ایدوب برنده قرار
بها یتشدیرەمز عقل خواجهٔ امکان ‌ ‌ نه کیم محك قبولیله بوله حسن عیار
قدر کلنك قضا رخنەدار ایدەمز ‌ ‌ او بیت خاطری کیم همتی ایده اعمار
مثال شمع یانار شمع حسرت جبریل ‌ ‌ او بزم پاکده کیم نامی اولنه تذکار
شمیم روضهٔ کلبوینه تصادف ایچون ‌ ‌ کزر نسیم سحر شوق ایله دیار دیار
نظر اولنه تعالیٔ نوع وجنسه اکر ‌ ‌ دکل طبیعت اشیاده دور واستکرار
او شاهك ایلیوب آلای قدرنی توفیر ‌ ‌ چکر پشنك قدر هر برینی قطار قطار
کتاب علمنه بر مختصر مقدمەدر ‌ ‌ مطولات متون لدن پر اسرار
او شهسوار سبکران دشت لاهوتك ‌ ‌ یانده روح الامین اولدی پیك غاشیه‌دار
دکل زمان ایله فیض کمالی ذاتیدر ‌ ‌ ازل ابد ایدەمز انده حکمنی امرار
که ایتدی معنیٔ ماضی وحال واستقبال ‌ ‌ شهود ذاتی ایچون کسب قدرت کفتار
کمال مدحی اکر اولسه عقل فعالك ‌ ‌ نشیب خاطرینه محمل افکن اخطار
دهنکشای شروع اولمدن بیلوب عجزین ‌ ‌ اولور ندامت ایله لبکزین استغفار
قدوم ذاتی ایچون موکب الهیده ‌ ‌ مقدم عالمه کلمشدی انبیای کبار
که شوق مقدمی ایله بهشتدن آدم ‌ ‌ جهانه ایلدی حبه بهانه‌سیله فرار
جمال پاکنه عاشق ایدی نجی الله ‌ ‌ که چشم حسرتی اولدی جهانه طوفانبار
حریق عشقی ایدی ذات پاك ابراهیم ‌ ‌ که اولدی آتش نمرود جسمنه کلزار

ضیا بك

یا بر کوزل کوزی یا برنکار سنه‌سیدر ‖ یانان چراغ ایله آینه پارهٔ دیوار
باقوب باقوبده تحسرله قالدی چشم سلف ‖ قیاس ایتمه فلکده نجوم پر انوار
بو نفس ناطقه ایله شهود رؤیادر ‖ ثبوت نشئهٔ اخرایه حجت اقرار
دلنده مایهٔ عرفان اولان حقیقت بین ‖ اولور هر آینه همتله واقف اسرار
ولی علاقهٔ اغیار وار ایکن دلده ‖ اولورمی شاهد مقصود هیچ زیب کنار
که ارتباط وداد عیال ایله موسی ‖ حریم طور تجلایی صاندی آتشزار
اولوب تعلق سوزن مسیحه مانع فیض ‖ سپهر چارم اکا اولدی جلوه‌گاه قرار
باقلسه چشم بصیرتله نقش هستی یه ‖ ویرر بری برینه ارتباط استقرار
ندر بو سطح زمین وندر بو بحر محیط ‖ ندر بو چرخ برین وندر بو استمرار
ندر بو فیض عناصر ندر بو ماهیات ‖ ندر بو جسم مرکب ندر بو شکل نزار
ندر بوشم ونظر لمس وسمع وذوق دماغ ‖ خیال وفهم وکلام وتنفس تکرار
ندر تصور تمییز حسن وقبح امور ‖ ندر تقابل امتداد جملهٔ کردار
ندر معاملهٔ ازدواج شوهر و زن ‖ ندر طبایع اولادده خلاف شعار
ندر مباینت آفرینش اشکال ‖ ندر تناسب اندام وحسن نقش ونکار
طبیعت کرم وبخل وثقلت وخفت ‖ سجیهٔ غضب وحلم ورحمت وآزار
ندر مباحثهٔ دعوئ حدوث وقدم ‖ ندر بورد وقبول وجواب واستفسار
ندر بونفس وبو اثبات وبو وجود وعدم ‖ ندر بو صیغهٔ انظار وجملهٔ اقرار
بو اختلاف مذاهب بو ارتکاب مشاق ‖ بو جستجوی حقیقت بو کفتکوی نکار
بو اعتدال مزاج وبو اتصال قرون ‖ بو نور وظلمت وبو اختلاف لیل ونهار
بو اقتران کواکب بو حکم نحس وسعید ‖ بو التماع فروغ ثوابت وسیار
تصورات معانی تبدلات شئون ‖ معاملات قضایا تنوع اسرار
توسلات صفات وتداول اسما ‖ تعینات مظاهر تجدد آثار
بو واقعات بتون اقتضای عشق ایله‌در ‖ کاودر خلاصهٔ مضمون احمد مختار
حبیب ذات خدا مظهر همه اسما ‖ شفیع روز جزا عبد خالق کردار
نبی پاك شیم نخبهٔ بنی آدم ‖ شه سریر دو عالم کزیدهٔ اخیار
حریم بزم اوادنی شه لعمرك جاه ‖ ندیم مجلس اسرار حضرت ستار

محمد احمد ومحمود ومصطفا که اودر
نکار خانهٔ کوننده موجب اظهار

اوروح اعظم کونین کیم بجهت بوله‌مز ‖ وجود فیض شمولیسنه یمین ویسار
اول آفتاب نبوت که فیض ذره‌سیدر ‖ ویرن وذیلهٔ درانه صیقل انوار
اکر نم آلسه ایدی ابر التفاتندن ‖ اولوردی چشمهٔ حیوانه خنده‌زن لب‌مار
افاضه‌بخش حیات اولمسیدی نامیه‌یه ‖ قورردی عرق موالید امهات چهار

اوکیم پرتو گدای نجم بخت کامرانیدر | کرك مهر سحرپیرا کرك ماه شب آرادر
زهی خورشید نوروز سخن کیم پرتو حکمی | هوای دانش افروز وسحاب جهل فرسادر
کلیم طبعنه خورشید اندیشه ید بیضا | مسیح کلکنه احیای معنا کار ادنادر
متاع نطقنه کلك ادیب غیب اندازه | دکان فکرتنده عقل کل نساج دیبادر
کل افسون خیالی آب تاك باغ افکاری | دل ارواح قدسه کیف جاوید دو بالادر
بهار دولتی جنت طراز کلشن عالم | نسیم بوی خلقی نافه‌ساز جیب حورادر
زهی فصل بهار بوستان پیرای خوشحالی | که دام صید بلبل خرمن کلبرك زعنادر
اودکلونهی شامل دهره کیم اقلیم حسن ایچره | نکه تائب شراب نازه غمزه توبه فرمادر
مغنی چنکله باش قوشمز اولدی بیم قهرندن | مکر ناهید کیم سازندهٔ نه قصر مینادر
نه ممکندر چیقه دهلیز تنك نایدن شمدی | اودلکش نغمه کیم رقص آور عشاق شیدادر
مکاشف ایتدی ارباب هوایی مرشد عدلك | حباب باده داخی سر بجیب جام صهبادر
کلید کنج آمال جهان هنکام جودنده | یا انکشت اشارتدر یاخود ابروی ایمادر

ارسطود انشا حکمت شناسا نشوهٔ لطفك
مزاج کائناته کیف ترکیب تسلادر

اولوب دورکده رشك خاطر جم هر دل محزون | دهان غصه بر پیمانهٔ اندوه فرسادر
بساط بزم محنت طی اولندی عهد عدلکده | دخی دل زهرنوش قهر دهر کینه پیمادر
کوکل کیم زخم چشم روزکاره مظهر اولمشدر | نکاه چشم لطفکدن طلبکار مداوادر
ترحم قیل او مجروح ملامتدیدهٔ دهره | که رحمك مرهم طعن احبا زخم اعدادر
ترنم سنج شکرایت خامهٔ شکوایی ای صبری | دم طی کردن والاسماط خوان معنادر
فلك پست ایتدی قدرم دیوغم چکمه بحمدالله | که نظمك دولت مدحنده همجاه ثریادر
شکایت عادت نظم آوراندر چرخدن اما | دعای دولت واقبالك آغاز ایتمك اولادر
اوله پیرایه قصر چرخه بخت وطالعك تاکیم | مه وناهید اکا تصویر یوسفله زلیخادر
فراز مسند خورشید اوله کمپایهٔ جاهك | اورتبه‌سا که نسبت کرچه کیم ادنادن ادنادر

نظام آرای ملك وملت اولسون حشره‌دك ذاتك
بو امیده دعامز رو براه عرش اعلادر

نعت شریف

اولان مخاطب مضمون یا اولی الابصار | اولور تفکر آلای حقده لیل ونهار
جهان بر آینهٔ رنك رنك حکمتدر | که درد خیره آلور چشم حیرت نظار
یا بر مجلهٔ ارژنکدر که کیم باقسه | بولور تصورینه قابل آنده بر دلدار
نظر اولنسه ولی دیدهٔ حقیقت ایله | علاقهٔ دل و جان اولمغه مزانه‌می وار
در و کهر دیو دنیایه ویردیکی فلکك | یا خشت مقبره‌در عاقبت یاسنك مزار

صبری

ینه طوغدی کونی انجم شماران شب یأسك
ینه صبح کرم خورشید همت فیض بخشادر

نه صبح فیض اثر پیراهن صد یوسف خورشید
که بینایی ده یعقوب نابینای دنیادر

زهی فرخنده روز عالم افروز مسرت کیم
دل شخص عدمده تیره شام غم هویدادر

دکل مهر سحر بر کوی سر کردانیدر آنك
بودم طور جهان فوارهٔ نور تجلادر

تهی ژنك کدردن شولقدر آیینهٔ عالم
که لوح آب حیوان نقش ظلمتدن مبرادر

نه ممکن روی خوبان شمدی اولمق خط برآورده
جهان یك فیض و یك خاصیت فردوس اعلادر

نه‌لای خم عشرت نه غبار خاطر ساغر
عجب عالم عجب دم اوز که هنکام طربزادر

هزار نوبهار شوق اولوب هر بی زبان عشق
نهال شعله‌ده پروانه مرغ نغمه‌پیرادر

بو بر دمدر که مرغ نخل شور عندلیب ایلر
بو بر دمدر که شمدی طوطیٔ تصویر کویادر

نوله طبعمده ایتسه کفت و کو کندی صفاسیله
اوهم آیینه‌هم خوش لهجه طوطیٔ سخن زادر

نه طوطی نقش بین عالم اسرار لاهوتی
که لوح جوهر کل آکه مرآت مجلادر

نه طوطیدر نه آیینه او بر سر الهیدر
که هم نور تجلا هم کلیم طور معنادر

کهی مست تجلای جمال شاهد غیبی
کهی کون و مکانی مست ایدر جام تجلادر

کهی محض نیاز وکه نیازه ناز واستغنا
انك ماهیتی حیرتده عقل خود آرادر

کهی توصیفه آغاز ایتسه بر شوخ دلارایی
اولوراندن بو رسمه عاشقانه بر غزل صادر

ویرر صبره درنك سایه طورسه سرو بالادر
آلور چشم قراری کتسه جوی سیم سیمادر

نوله دوتسه بهشته سایه انداز اولدیغی کلشن
کنار جوده نخل قدی سدره عکس طوبادر

صراحی صنمه بو کلشنده تاب و سوز عشقکله
چنار آسا درونندن طوتشمش نخل زیبادر

تهی کلمز کلور البته دست آویز خنجرله
غم غمزه‌ك که دیرین آشنای جان شیدادر

سبك پروازیٔ دل فکر زلفکله مفید اولمز
قالور بر نخلزار غمده مرغ رشته بر پادر

کاور آه ایلسم پروازه مرغ نقشی دیوارك
محبت ناله‌سی همکار اعجاز مسیحادر

لب شکواسنی جام آشنای وعدهٔ لطف ایت
دهان طوت دل دیوانه‌نك بر ناشکیبادر

صقین آه ایله دست روزکاره ویرمه سر رشته
زمان عدل صدر موشکاف کار فرمادر

خداوند ستم فرسای عالم کیم زماننده
کریبان فلك مهجور دست آه شکوادر

ترقی بخش جاه اهل دل اکیم عهد حکمنده
درار باب طبعه شاهد دولت جبین سادر

مجرب نسخهٔ ایام کیم تأثیر حکمیله
جوان بخت مفتون پری خوان تمنادر

هدایت شعلهٔ قندیل عرش شرع پیغمبر
سعادت سایهٔ بال همای فیض مولادر

نکاه آموز اختر بو سعید آفتاب اقبال
که دهره طالع و بختی دو چشم نور بیدادر

امام دین پناهان مرشد ارشاد آکاهان
امید کامخواهان کاردان دین و دنیادر

کلیم لمعهٔ بینش که انوار خیالندن
دواتی طور فیض و کلك نظمی نخل موسادر

سامی

ایا شفیع امم عذرمی قبول ایله ‖ سوزمده وار ایسه هفوات خطای نامعدود
کل ای کوکل ایدملم درکه الهیده ‖ جبین ذلتی همچین بو ریای سجود
نیازمند اوله‌لم کریه جوش و ناله کنان ‖ که جنس مغفرته سیم اشك اولدی نقود

بحق اشهد ان لا اله الا الله
بصدق اکمل توحید قلب اهل شهود

باسم ذات که مستجمع جمیع صفات ‖ بفیض نام علیم و بنور اسم ودود
بموسیٔ ارنی کوی لن ترانی کوش ‖ بخواستکاریٔ رؤیت بانتظار شهود
بشعلهٔ ید بیضا ومعجزات عصا ‖ بنور ایمن طور تجلیات نمود
بحق سورهٔ طه وسورهٔ یس ‖ باحسن القصص یوسفی وسورهٔ هود
به هشت باغ نعیم وبقاصرات الطرف ‖ بهفت دوزخ آتش نمون ذات وقود
بهمرهیٔ کلیم وبافتراق خضر ‖ بسر علم لدن و بچشم اهل شهود
بآیت کرم ان ربنا لغفور ‖ کاودر عصانه پناه وسند دم معهود
بشعله خیزیٔ آه کلو کداز درون ‖ بریزش قطرات سرشك خون آلود
باشتباك نجوم منورات فلك ‖ بکارخانهٔ نه طاق بیستون وعمود
بذات پاك رسول و بچاریار کزین ‖ بنور ناصیه پیرای حضرت محمود
بابتدای سور یعنی سطر بسم الله ‖ برمز آیت انا ربه لکنود
بسر چار کتاب ونزول جبرائیل ‖ بمصطفی و خلیل وبموسی وداود

هدایت ایله مدد سامیٔ کنهکاره
بنی کریوهٔ عصیان قیلدی پا فرسود

بنم او غوطه‌خور قلزم کنهکاری ‖ که موج یأس اولور انجق بکا کنارهٔ سود
مددرس اول مدد ای دستکیر جمله عباد ‖ قومه حضیض معاصیده کاوله دل نابود
همیشه خامه‌می رطب‌اللسان نعت ایله ‖ زلال فیض عمیمکله ای خدای ودود
همیشه نشوهٔ عشقیله عاشق ومعشوق ‖ ایده میانده تاکیم نیاز وناز افزود

نیاز عشق عاشقاندن افزون
روان پاك رسوله اوله سلام و درود

قصیده

صبری

بو دمده یوسف اقبال دوران کار فرمادر ‖ بودمده چشم یعقوب تمنا نور پیمادر
فلك شمدی ثریا ریزپای خوشه‌چیناندر ‖ قضا کنج افکن جیب تهی دست تمنادر
اولوب شام غریبان رجا ظل همای بخت ‖ ینه مهتاب دولت روی طالعدن هویدادر
مساعد عیش ونوشه تخت بخت جم کبی شمدی ‖ زمان عهد نشاط ودور دور جام صهبادر
فلك پیمانهٔ همت امید وکام هم‌صحبت ‖ کرم ساقیٔ بی منت امل بزم مهیادر
ینه هرنامرادك زیور دست وسری شمدی ‖ کل افشان ساغر جمدر درافشان تاج دارادر

سامی

سحاب اولمسه فانوس شعلۀ حسنی — اوشمع انجمن قربی اینسه کرمشهود
تذرو مهر مرصع پر و ملمع پامال — ایدردی سوزله پروانه کبی محو وجود
زهی کریم که یوقدر کمال لطفندن — سواد اعظم جودنده التزام حدود
شکار شیوۀ شهباز چشمی طائر قدس — کمند کاکلی کروبیانه دام قیود
نقاطۀ متزاید اولورسه کر انجم — محاسب فلك اولمز بنه رقم کن جود
اولور بدایت صفر انتهای هر اصفار — عداد فضل وکمالاتن ایدەمز معدود
کشاده اولسه نقاب جمال پر نوری — ایدر اشعۀ خورشید سایه کبی نمود
نسیم نهی اکر اولسه مانع جریان — اولوردی حلقۀ زنجیر پای موجۀ رود
تخیل ایلسه دل رویمالیٔ خاکن — مشام جانه ویرر دود آه نکهت عود
کینه قطرۀ آب شفاعتی ایلر — شواظ نار جحیمی فسرده تاب خمود

نبی منتخبا شاه هاشمی نسبا
ایا شفیع کنه پیشکان یوم خلود

قالوردی کتم عدمده جمیع موجودات — سن اولمسکدی اکر ای خلاصۀ موجود
او دمده کیم نظر پاك کبریائیدن — اولنجه نور جبینك خوبی حجاب آلود
چکیدۀ قطراتندن آفریدشده — اولندی تعبیۀ خلقت و حقیقت بود
یوزك صوینه یرادلدی جمله مخلوقات — ایا بهین کهر بحر بی نهایت جود
ایدر وجودك ایله دعوئ مباهاتی — زمین سپهر برینه زمینه چرخ کبود
تحمل ایلمدی هیبت ولادتکه — یقلدی طاق بلند آستان طرفه نمود
بسیط اسفل خاکه فتاده اولمز ایدی — جهانده سایۀ معدومك اولسه کر موجود
سواد دیدۀ خورشید اولوردی اعلاده — اضافت بدنکله اوجوهر نابود
اکر اولورسه ترازوی بیشالیده — ایا حبیب معلا سریر قرب ودود
کونش ملاحتکه حسن پاك یوسفه مه — دوکفه بیریسی سیمین و بیری زر اندود
اولوردی منزل خورشید اولین فلك — ایدردی قرص قمر طارم سپهره صعود
جمال پاککه ناموس اکبر آینه‌دار — سواد چشمکه مازاغ کحل دیده کشود
نوشته مصحف پیشانیٔ لطیفکده — چو نون والقلم اول ابروان هلال نمود
اودکلو اولدی ره خدمتکده کرم شتاب — شفقله قان دره غرق اولدی روی چرخ کبود
نجوم دانه اولوب ریسمان شهاب فلك — زبان توبه کذار اوله مو بموی وجود
مخالفك کر اوله سبحه کرد استغفار — قرین مغفرت اولماز سن اولمدین خوشنود
یتر جسارت مدحکده وضع کستاخی — زبان کلککی هم آغوش معذرت قیل زود
طریق نعتده لغزید پای نقصاندر — نه دکلو چابك وجست اولسه کلك مشك آلود
سیاه روی خطایم چو خامۀ مشکین — بعید نور ثوابم مثال شعلۀ دود
طرید درکهك ایتمه بو عبد روسیهی — ایدرمی عکس رخ زشتی آینه مردود
کمال ذاتکی وصف ایلمك نه حدمدر — مدیحه سنج کمالك اولنجه رب ودود

رياضى

طاق عرش اوزره يانه دائم چراغ دولتك | نور بخش اولدقچه هر بر كوشه به همواره شمع

چرخ حفظ ايده وجودك دائما آفاتدن
نته كيم فانوسده محفوظ اوله هر بار شمع

﴿ نعت شريف ﴾

سامى

اولنجه پرده برانداز نظره چشم شهود | كوروندى آينهٔ دلده چهرهٔ مقصود
دل اولدى غرقه بنور مشاهدات جمال | تموج ايلديكى دمده بحر عشق ودود
نه عشق باعث هستئ آفريدهٔ غيب | نه عشق علت ايجاد عالم مشهود
نه عشق نشوهٔ اول ظهور روز الست | نه عشق مبدأ خلقت معاد سر وجود
نه عشق ناطقه پيراى روح انسانى | نه عشق سر هيولاى آدم مسجود
نه عشق مصقل آينهٔ دل عاشق | نه عشق ماحئ زنك هواى نفس عنود
نه عشق امتعهٔ چارسوى حيرانى | زيانكارئ رسوايى آكا مايهٔ سود
نه عشق موجب كستاخئ زليخايى | نه عشق عصمت دامان يوسف مودود
نه عشق آفت ايمان شيخ صنعانى | نه عشق دين شكن و قبله بند وكفر افزود
نه عشق ماشطهٔ حجله كاه بيدارى | نه عشق پرده در بزمكاه چشم رقود
نه عشق سوزش تأثير حالتندندر | شرر فشان نغمات نى و ترانهٔ عود
نه عشقدر بوكه سرمايهٔ حقيقتدر | بونكله فهم اولنور رمز غامض مقصود
افاضه بخشئ حالات عشقدر اى دل | هزار باغده خونين ترنمات و سرود
عقيق پارهٔ مخروطئ زبانمده | بو آب وتاب سخن اولدى عشقدن موجود
سرادقات سخندن عرايس معنى | تعاون غم عشق ايله اولدى چهره نمود
على الخصوص كه الهام واردات نعوت | درونه عشقله اولدى شرفپذير ورود
نه نعت نعت شريف حبيب يزدانى | كاودر شفيع جميع كنه دم موعود
خدا يكانهٔ خلوتسراى قربيت | خديو ملك نبوت شه فرشته جنود

امين وحى الهى محمد عربى
فروغ چشم دو عالم خلاصهٔ موجود

كمال ذاتنه منضم حقايق اشيا | علو شانه مختص شؤون فطرت وبود
ظهور اجوهر فرد وجوديدر بالذات | بدايع عرض ممكناتدن مقصود
چو نقطه كار نخستين حلقهٔ پركار | وجوديدر سبب دور چرخ نا آسود
يازنجه لوحه قلم نيستئ شبهن اولور | عدم عدم ديو محراب لايه سر بسجود
مثال ادعيهٔ مستجاب اوجسم لطيف | نه آسمانى كچوب لامكانه ايتدى صعود
سر مباركنه ابرى سايبان ايتدى | حبيبنى صاقنور چشم مهردن معبود

(سحاب)

رياضی

شیشهٔ فانوس آنك مرجه سرایسدر مكر
تخت زرین اوزره اولدی شاه جم مقدار شمع
وصف پاك داوره ایلردی تحریك زبان
بولمش اولسیدی اكر كیم قدرت كفتار شمع

منبع فضل و هنر یحیی افندی كیم انك
بزم قدرتده نیجه خورشید كبی وار شمع

نور فضلندن آنك اولدی منور شش جهات
اولسه بر پرده صالار هر كوشه‌یه انوار شمع
حل ایدردك علم اشراق ایچره هب مشكللرین
ایتسه افلاطون رأیكدن كر استفسار شمع
شاه ملك شام ایكن روشن چراغك اولمغه
مجلسكده اولدی خندان آداو خدمتكار شمع
پرتوندن آیاغك آلتنده آق دیبا دوشر
بزمكه ایلر شرارندن كهر ایثار شمع
پاسبان چارسوی ملك وملتسن بو كون
اولدی رأی انورك كویا كه بر بیدار شمع
شعله‌سی كل دود دیدر كویا دخانی لاله‌سی
ایلدی بزم صفا افزاكی بر كلزار شمع
بزم عیش وعشرتكده طرفه لعبت بازدر
سحر ایدوب آغزندن آتشلر ایدر اظهار شمع
آسمان عز و رفعتدر مكر كیم مجلسك
انجم رخشان شراره مهر پرانوار شمع
ایلسك عین حقارتله اكر بر دم نظر
كورینه پروانه‌یه بر مار آتشبار شمع
یار و دشمن لطف وقهركدن اولورلر بهره‌ور
نیته كم اظهار ایدر هر بار نور ونار شمع
سرورا قصد سر بدخواهك ایلر وار ایسه
بزمكه كلدكجه طشت وتیغ ایدر احضار شمع
ساكه شكوا ایتمك ایچون باشنه آتش یاقار
روزكارندن كورو بدر وار ایسه آزار شمع
صانمه كیم باد صبا تحریك ایدوب خندان اولور
دور عدلكده سنك دائم كولر اوینار شمع
كیجه او كنكجه كوتورمكدر مرادی وار ایسه
آل فانوس ایچره یاقش لالهٔ كلزار شمع
طوتشوب یانسه عجبمیدر زبانی دائما
ایتدی دیوانكدن از بر سوزناك اشعار شمع
اوقیوب سوز درونن یاره روشن قیلمغه
ایلدی بو شعر آتشباری استحضار شمع

اولمسه درد تب عشقكله كر بیمار شمع
بویله یانوب یاقلوب اولمزدی زرد وزار شمع

چكمز ایدی سینهٔ سوزاننه یر یر الف
اولمسه ابدال عشقك ای یوزی كلنار شمع
بنده‌سیدر رویكك شاهنشه خاور زمین
دیكمه‌سیدر قدكك ای سرو خوش رفتار شمع
دلده شوق قامت رویكله عاشق رقص ایدر
بر دونر فانوسدر كویا ایچنده وار شمع
نقد دل آلدی كوز یوز كوستروب پروانه‌دن
آل ایله آنی طولاندردی زهی عیار شمع
سرورا سر لوحهٔ اوصافكی تذهیب ایچون
ایلدی دستنده بر آلتون ورق احضار شمع
شعر آتشبارمه تحسین ایچون بیك شوق ایله
یوز سورر آیاغنه هر بیتمك همواره شمع
نور عرفان كسبنه جانلر اریتدم نته كیم
بزم عشرتده ضیا ایچون اریر ناچار شمع
سوززم یانده پست اولسه نوله نظم حسود
ایده‌مز انوار یی كون وار ایكن اظهار شمع
مظهر انوار لطفك قیل ریاضی بنده‌كی
ایله آنی دولتك بزمنده بر بیدار شمع

ریاضی

کاتب السر پادشاه سخن ‌ ‌ خامهٔ نظم راز دانمدر
دم جان بخش عیسیٔ مریم ‌ ‌ آتش افروز دیکدانمدر
کوهر شبچراغ فیض ازل ‌ ‌ نور بخشای دود مانمدر
آخرین علم جوهر اول ‌ ‌ اولین رتبهٔ کمانمدر
رنك رخسارهٔ کل خورشید ‌ ‌ اثر سیلیٔ خزانمدر
کوهر تابدار عرفانم ‌ ‌ خاك آکسیر فیض کانمدر
زور طبعمله رستم فضلم ‌ ‌ هفت افلاك هفت خوانمدر
بوسهٔ لعل شاهد اعجاز ‌ ‌ وقف جاوید آستانمدر
روشنی بخش دیدهٔ هنرم ‌ ‌ قلمم الده سرمه دانمدر
ایتدیرن سجده خامه یه هردم ‌ ‌ جبروت شه بیانمدر
بن فلاطون حکمت سخنم ‌ ‌ دل ارسطوی لوح خوانمدر
تنك دهلیز خامهٔ هنرم ‌ ‌ راه کنجینهٔ بیانمدر
طبعم آتش پرست معنادر ‌ ‌ خامه هندوی زند خوانمدر
خاتم المرسلین معنایم ‌ ‌ معجزهم نظم داستانمدر
رسم دیرینی لوح عالمدن ‌ ‌ محو ایدن کلك تر زبانمدر
کهنه رسم سخنوران عجم ‌ ‌ صدقات سر لسانمدر

اولدی خمیازه کش دهان دوات
آخر نظم داستانمدر

﴿ قصیده ﴾

واله

اولمسیدی ملك شاهه شاه جم مقدار شمع ‌ ‌ فرقنه کیمزدی دائم افسر زرکار شمع
شعله در ماه آنی شق ایتمش بنانیله فتیل ‌ ‌ معجز پیغمبری هردم ایدر اظهار شمع
اول فتیله صانکه حیات حبال سحردر ‌ ‌ آنی یوتدی اولوب اژدرهای آتشبار شمع
قاسم انواردن یاقار چراغی وار ایسه ‌ ‌ دائما ایلر مقامن عالم انوار شمع
رنك نور ایله مکر کیم بر درخت طوردر ‌ ‌ طوتشوب نار تجلیدن یانار هربار شمع
داغ سوزان دل پروانه یه بوکش فتیل ‌ ‌ مجلس عشرتده یاقش کوشهٔ دستار شمع
دوکدیلر آیاغنه خاکستر پروانه یی ‌ ‌ اولدی باغ بزمه بر نخل کل بی خار شمع
شعله دن میل اوزره بر آیینه پیدا ایلدی ‌ ‌ کورمك ایچون دهری آنکله سکندروار شمع
هر کیمی روشندل ایتسه اغلادر آخر فلك ‌ ‌ بزم عشرتده ایدر بو حالتی اظهار شمع
سیر ایدنلر صاندیلر اژدر ربا اولمش سحاب ‌ ‌ دودینی اظهار ایدوب اولدقجه آتشبار شمع
شعله سی اوستنده اولمشدر تذرو آتشین ‌ ‌ کویا کلزار بزمك سرویدر زنکار شمع
بر عروس دلستاندر پاینه حنا یاقوب ‌ ‌ زلفنی آلتون تللر ایله زین ایدر هربار شمع

ریاضی

جهان هب دورعدلکده سراسر خرم وشادان | کوکل زندانیٔ کنج بلای بیت احزاندر
فلك کنج مراده باغلو بختمدن طلسم ایتمش | که بیك بقراط وجالینوس انك حالنده حیراندر
قفایه سیلیٔ جور فلك کلمکده در دائم | دل شیدا غم دوران ایله سردر کریباندر
چالار هردم بنی یردن یره چون کوی سرکشته | بو اوینی اوینایان هب باکه بخت نابساماندر
ینه اما تسلی بخش جانم کیم بو حالتلر | جزای لطف طبع واقتضای فضل وعرفاندر
کوکل سهراب وش بردرده اولدی مبتلا شمدی | که داروسی انك مخزون کنج شاه ایراندر
اودارو لیك بر کم التفات شاه عالمدر | که کنج شاه ایران جیب کنجورنده پنهاندر
کوزم یاشینی سندن اوزکه کیمسه سیلمسون شاهم | سیلن آنی کرکسه پنجهٔ خورشید رخشاندر
ینه بر طرح نو صالدم نسیج لفظ ومعنایه | که آنك تاردلدر پودی تاری رشتهٔ جاندر
ینه دریای طبعك برخروش وجوشی وار درکیم | انك هر بر حبابی صانکه بر تنور طوفاندر
ینه سیر ایله گلستان دورا دور معنایی | گلستان در گلستاندر خیابان در خیاباندر
نوای نظم رنکینمده هرکز زیر وبم یوقدر | زمین شعر پاکم سربسر هموار ویکساندر
دل وجانلر عجبمی نشئه سندن آلسه لر حالت | عصیر بادهٔ دل شیرهٔ کیفیت جاندر
مزاج نظمه بن براعتدال خاص ویردم کیم | ورای حکمت لقمان و افلاطون پنهاندر
و یریدی نامیه بو اعتدالی چار ارکانه | کورنلر دیردی کیم شمدی اجل کارنده حیراندر

ریاضی سن نه لازم تا بو دکلو خود فروش اولمق
شه عالی منش هم نکته داندر هم سخنداندر

﴿ قصیده ﴾

وله

روح معنی غدای جانمدر | فیض قدسی طفیل خوانمدر
جسم وجان ایله عالم هنرم | او زمینم بو آسمانمدر
نامیه فضله خوار فیضمدر | کاسهٔ مهر جرعه دانمدر
غفلتم اولدی رشك بیداری | بخت پر خواب پاسبانمدر
نیجه غفلت که دولت بیدار | سائل خواب چشم جانمدر
کوکب نحس اکبر طالع | باغ اقباله دیده بانمدر
ارهٔ جان خراش درد وبلا | نخل پیرای گلستانمدر
تیغ سرتیز آبدار ستم | گلبن افراز بوستانمدر
باغ دهرم بهار هشت بهشت | طالب فیض مهر جانمدر
گوهر سود کن فکان وجود | صب نثار سر زبانمدر
می پر زور غم کرك بکا کیم | قوت قلب ناتوانمدر
عشق کیم مغز استخوانمدر | قوت جان قوت روانمدر
نور نادیده طرفه شب پره یم | چشم خورشید آشیانمدر

رياضی

بارشدق روزكار ايله آرايه كيرديلر شمدی
كرك ساقئ مجلسدر كرك جام درخشاندر

زمان شمدی مشخص اولسه كورسك آنی بلزدك
نه عالم بيلديككك عالم نه دوران اسكی دوراندر

فلكدن روی دل كورمزمی واربودمده زيرا كيم
زمانه تابع رای شهنشاه جهانباندر

شه دور زمان سلطان مراد داد پرور كيم
نشان سكه‌سی نقش مراد خلق دوراندر

شهنشاه قدر قدرت خداوند قضا مكنت
جهان سطوت وصولت سپهر شوكت وشاندر

زهی چابكسوار عرصهٔ اقبال ودولت كيم
سمند قدری چون لامكان بر تنك ميداندر

مكر كيم عدل ودادك نشوهٔ صهبای عشرتدر
سروردن ايدر كريه اوكيم دوركده كرياندر

كيدوب كلمكدن اولمز دست جودك برزمان خالی
دمادم جزر ومدی بر عجب دريای احساندر

نجه دريا سراوجی ايرمش اوج افلاكه
كه هر كردابی بر خلخال ساق عرش رحماندر

دمادم ايتدوكی فيضی نه كان ايلر نه خود دريا
اكرچه دست احسانك نه دريادر نه خود كاندر

نه كان اولور بوكيم نه تيشه لازمدر نه خود كاوش
نه دريادر اوكيم بی غوص وغوطه كوهرافشاندر

نه جانی وار قزلباشك مقابل اولغه سا كه
اكر كيم بيك روانی اولسه ينه جسم بيجاندر

خروس آساباشنده شرحه شرحه ايلسون تاجن
بيور شمشيركه اول خدمتی كيم بنده فرماندر

خروسك بام پست خانه‌در معراج پروازی
سن اول شهبازسن كيم جلوه كاهك عرش رحماندر

او تاج ايله كمر قالمشدر آكا شيخ حيدردن
شه جم‌جاه زرافسرله طوغمش مهر رخشاندر

سويمز حشره دك هر شعله‌سی بر تاجدار اواش
نفس سينمش اوجاقدر دودمان آل عثماندر

نه شه كيم نعل اسبی اولدی طوق كردن جمشيد
نه شه كيم كاسهٔ سم سمندی تاج شاهاندر

آرارزدی ورای لامكانده كوی خورشيدی
سر چوكان پايی دكمه بر كز شويله پوياندر

چيقوب زور سر پايه‌له چرخه اوله سياره
شرر زكيم انك پولاد نعلندن نماياندر

فراز كوهه چيقدقجه صانور آنی كورنلر كيم
نشيبه رو براه اولمش همان برسيل پوياندر

ويرلسه زور پای تندكامی بال عنقايه
كچردی لامكانی اوزكه رهوار شتاباندر

طوقندی وارسه باد جنبشی رحم قدرده ايكن
كه بونه آسيا اول دم بودمدر داخی كرداندر

شتاب ايتسه قرار ايتدی صانورز لطف جنبشدن
قرار ايتسه كورن آنی صانور طورمز شتاباندر

اكر استرسه ايلمز ريسمان اوزره رسنبازی
نه آياغی دكر تاره نه خود محتاج ميزاندر

طوقنمز پای خوش رفتاری خاكه كردخيز اولمز
مكر كيم بی غبار و بی كدر عمر كذاراندر

ايكی شمع منوردر كه يانمش بيری بيريندن
عذارك باده‌دن باده عذاركدن فروزاندر

نه ممكندر كه محشرده‌ده بر بيره اجزاسی
كوكل درد و غم هجران ايله شويله پريشاندر

ايا مسند نشين دست پيرای جهانبانی
كه عدلك مايه بخش اعتدال چار اركاندر

اسماعیل پاشا حقی بك

بن کیدرسم محو اولور عالمده رسم ورهٔ عشق | دل یوغ اولورسه قالور شخص جنون بی خانمان
برق رعد آواز افغانمله ایکلر کوهسار | حزن روی کهربا رنکمله آغلر زعفران
اولمغه راضی ایدم هم خلقت دیو رقیب | اولاز اما نیلیم انس اهرمنله توأمان

خانهٔ اغیاردن غیره تنزل ایلمز
برهمادر اول پری اما که سفلی آشیان

ای شهنشاه فلك خرکه فریدون کوکبه | وی سلیمان قدرتا درکه خدیو کامران
فتح صنعایی مبارك ایلسون الله سکا | ایدوب امثال فراوانیله مسرور الجنان
یالکز چین و ختن فتحی دکل شاهم سنك | ایلسون سرتاسر آفاقه فرمانك روان
برق تیغکله دوشر ملك خطایه ولوله | ضرب طوپکله اوله پرزلزله هندوستان

سوز تمام اولدی دعایه ایلیم کیم ابتدا
بویله‌در نظم اخر اولسه عادت نظم آوزان

تا که دائم اوله بو عمر انسرای روزکار | تا که پابرجا اوله طاق فلکله کهکشان
خاندانی حشره‌دك معمور اولوب اول خسروك | ذات پاکی ایله فخر ایده عظام دودمان
تخت دولتده مؤبد ایلیوب مولی قیله | عمر و اجلالن طراز دامن آخر زمان

ایده اول ساحلسرای فوز وشوکت خانه‌یی
مرکز اصناف دولت ملجأ هر خاندان

قصیده

ریاضی

زمان عیش وشادیدر دم اقبال دوراندر | فلك هب ایتدیکی اوضاعه شمدی پك پشیماندر
ینه بر روز بازار صفا وذوق وشادیدر | ینه هر کوشده جمعیتکه بزم حریفاندر
کل و بلبل ینه بر بریله ایتدیلر پیمان | چنار وسرو کلشن ال اله ویرمش خراماندر
نیجه آشفته و زار ایتمسون بلبللری غنچه | که هر بر خنده‌سی بیك پردهٔ ناز ایچره پنهاندر
ینه بزمنده سلطان کلك قری اله بلبل | بریسی بذله‌سنج طرفه‌کو بری غزلخواندر
ینه کابرلك عشرت شمدی خرمن اولشدر | کل رعنا آچلدی وقت دور جام رخشاندر
ینه ساقی کلفشان کریبان قدح اولدی | ینه دور زمانه کامبخش می پرستاندر
ایرشدی شولقدر نشو ونما اشجار وازهاره | بو کون طوبی ایله سرو کلستان دست وداماندر
عجبدر غنچه‌ز کلمزسه طوطی کبی کفتاره | شو دکلو روح نامی فیض بخش جسم بی جاندر
صبادن حامل روح نباتی اولدی هر غنچه | کیم اول جبریلدر بو مادر عیسی عمراندر
نوله فیض بهاری استمزسه شمدی استعداد | یاننده سنك خار ایله نخل تازه یکساندر
آچاراسترسه تیغ سوسنك ده شمدی ژنکار بن | شو دکلو نابیه صیقل کر آیینهٔ جاندر
ینه میخوارمز ساقی ایله عهدی درست ایتدی | برالده دست جانانه برالده جام رخشاندر

عیل پاشازاده حقی بك

آب پاکی عالمه سرمایهٔ عمر ابد   باد صبحی ادمه پیرایهٔ روح روان
اسسه عدنه شمه بوی مشك بیدیله نسیم   نخل طوبانك اولور اوراقی چون برك خزان
برفضای آسماندر اول کلستان لطیف   ورد سوریدر سراسر آنده مهر بیکران
بلبل کویا سنك تذکاری چون ورد ملك   صبحدم اوصاف شاهنشاه قدسی آستان
اول شهنشاه فلك کشورکه اولورسه روا   درکه اجلالنه خورشید کردون پاسبان
اول سلیمان زمانکم وصف پاکن ثبت ایدر   صفحهٔ دهره یورسه خامهٔ معجز بیان
داور جم فر و تخت آیین بند عدل و داد   کار فرمای قدر قدرت کریم وکامران
غرهٔ غرای دولت نور صبح معدلت   زیب اورنك خلافت مهدیٔ صاحب قران
خسرو دنیا و دین شاهنشه روی زمین   ظل رب العالمین اسکندر دور وزمان

حضرت عبدالعزیز خان معلا کوکبه
کیم خدا تقدیرینی امریله ایتمش هم عنان

سرور جم جاهکم سنك رکابن بوس ایدر   اردشیر بابکان کیخسرو و نوشیروان
ظل یزدانکم سوار رخشی اولدقجه یورر   پیك وش پیشنده جمشید وقباد واردوان
فر حکمیله ایدر اجسام سفلی امتزاج   عون لطفیله اولور احکام علوی جاودان
رأیی نور صبح صادق کبی بی رنك خلاف   فکری درك عقل اول کبی بی ریب وکمان
تاب عدلندن مجلا کارکاه انقلاب   فیض بخششندن معلا بارکاه آسمان
کسه رنجیده دکل ایام عدلنده مکر   جان عشاقی ایده آزرده جور دلبران
حکمی کردونده مراد ایتسیدی سعد برقرار   ایلزدی تا ابد برجیسه کیوان اقتران
شوبله‌در تأثیر باد لطف قدس آثاریکم   هفت دوزخ ایچره بر لحظه اکر اولسه وزان
هرشرارین ایلیوب بخشنده برخرکاه نور   ایده هروادی پر هولن جنان اندر جنان
سوی کردونه روان اولسه سموم قهری کر   چشمهٔ خورشیداولوردی کورهٔ قطران فشان
سایهٔ جاه وجلالن لحظه مهر ایتسه پناه   اوله هر برذره‌سی افلاك کلی وش عیان
ایتمش اولسه آسمان کرسایهٔ عدلن مقر   ایلسه عقل مجرد درکه لطفن مکان
اول موالیده ایدر بخش بقای سرمدی   بو ویرر جمله جماده نفخهٔ روح روان
پادشاها خسروا شاهنشها دادا ورا   ای اولان دهره ولی النعمت بی امتنان
سنسن اول خورشید اوج آرای شوکتکم سنك   طوتدی دهری نور عدلك قیروان تا قیروان
چوقدن اولمشدی جهان پامال جور حادثات   رأفتك کر اولمسیدی مایهٔ امن وامان
عاشق مفلس وش اولورلردی بی برك ونوا   بولسیدی کف جودکدن نما دریا وکان
یمن انصافکله صحراده یورر آهو وشیر   فیض عدلکله طوتار باز ایله کنجشك آشیان
نجم شعرا نور رأیکدن آلور فیض فروغ   برج جوزا قرب بخشکدن بولور تاب وتوان
فیض وصفك ویردی براوزکه کناپش طبعمه   نوله اولسم بلبل آسا برغزلله تر زبان

کوکلمی ایتدی خمار عشق جانان سرکران
صون پیاپی ساقیا جام شراب ارغوان

اسماعیل پاشازاده حقی بك

ذهن پاککدر او شاهین ملاپرور کیم | اوج فضل ایچره ندم ایلسه قصد نخچیر
ذروهٔ چرخ علوم اوزره اولان نسر یقین | اوله‌مز نیجهٔ پرزورینه برصید حقیر
اوج افلاکی طوتر زمزمهٔ وجد ملك | بزم وصفکده نه‌دم خامم ایدرسه بم وزیر

ایلیوب طی طوامیر سخن ای حقی
یریدر ایلر ایسك غیری دعایی تصدیر

تا که آثار تباشیر فروغ نصرت | اوج چرخی طوته چون شعشعهٔ صبح اخیر
مهراجلالی ممدود ایدوب حضرت حق | دشمن دولتی خفاش کبی اوله ضریر

خصم بدخواهنك اولسون بوجهانده دائم
کاری ایواه ندم حاصلی زخم شمشیر

قصیده

وله

بارك الله ای بهین ایوان دارای جهان | صانك الله ای نوین ساحلسرای دلستان
طاق دیواریله رشك قبهٔ فیروزه رنك | نقش زرکاریله آزرم بهشت جاودان
کورممشدر چشم عالم بویله ایوان رفیع | خلق وایجاد اوله‌لی زینت سرای کن فکان
آستان حضرتی هم اوج چرخ نه‌طباق | پاسبان درکهی بالجمله فوج قدسیان
سودهٔ خاك کریمی جوهر ترکیب حور | ذرهٔ کرد حریمی نور چشم فرقدان
صحن صدر صفه‌سی معمورهٔ دارالقرار | جای دیوانخانه‌سی دهلیز اوج کر زمان
چون حریم عرش اعظم بولمغه فیض قبول | دور ایدر پیرامنن شام و سحر کروبیان
درکه والاسنه دلداده جان جبرئیل | سدهٔ علیاسنه رخسوده خیل انس وجان
حورعین اولوردی مغز آشفته و مست ابد | ذره کردین روزکار ایتسیدی عدنه ارمغان
عشق نور شمسه‌سیله هرسحر حیران اورر | باشنی کهسارادن کهساره مهر خاوران
اولقدر روشن کیم انده اول بلورین جاملر | روزنندن کورینور اقصای دشت لامکان
اولقدر عالی رواق وطاق قدس ایوانیکم | صفه‌سندن برق اورر انوار عرش مستعان
آشکوب اولان درك ایده بلمز عقل کل | سلمی برهانی بالفرض ایدرسه نردبان
سقفی اوزره لوحهٔ زرین پاکن سیر ایدن | دیر فضای لامکان ایچره هویدا آسمان
اول بلور آویزه اطرافنده صانمه شمعلر | کردمهره شعبده ایتدی برنیجه اختر قران
برتماشادر فضای ساحهٔ بستانی کیم | سیر ایدنلر باغ عدنی ایلمز خاطر نشان
شاخسار سروینه مرغان قدسی عندلیب | روضهٔ کلزارینه رضوان جنت باغبان
باد صبح دلستانی نفحهٔ آثار قدس | صوت شور بلبلانی نغمهٔ اسرار جان
چشم شوخ نرکسی چون چشم حورا دلفریب | رنك وروی وردی چون رخسار ولدان دلستان
آنده هرلاله نیجه آثار عشقه جلوه کر | آنده هرسوسن نیجه اسرار وجده ترجمان
آنده هرشمشاد برعذرای وامق سوز دهر | آنده هر بر نارون لیلای مجنون داستان

...یل پاشازاده
...حقی بك

تخت اجلاله شهنشاه سلیمان افسر
ملکت دهره جهانبان سکندر تسخیر

لامکان پایه شهنشاه جهانداور کیم — فرش خاك حرمی اطلس چرخ اولسه جدیر
رونق تخت معلای کرامت که اکا — اوله مز نوشروان حکم عدالتده نظیر
شهریار ظفرآرای علی کوکبه کیم — قسم ایلردم شمشیر نه خلاق نذیر
حکم فرمانی ایله سیر کواکب سرمد — فیض احسانی ایله عقل مجرد دلاسیر
ذره خاك حرمی دیدهٔ دهره مردم — کرد پاك قدمی جوهر مهره اکسیر
سدهٔ عاطفتی کعبهٔ ارواح و عقول — درکه معدلتی سجده که چرخ اثیر
نور رأیندن اثر بولسه اکر ذره قدر — اوله بر مهر فلك هر شرر کورهٔ قیر
باغ دهر اولسه کر ابر کرمندن سیراب — نخل پرنور تجلایه دونر چوب زریر
کف پرجود کهر بارینه مانند اوله لی — حامل مهر ونجوم اولدی بتون ابر مطیر
دوشسه کمتر شرر شعلهٔ برق غضبی — باغ فردوس اولور آتشکدهٔ دار سعیر
کورسه بر دم نظر تربیت قهرینی کر — شیر چرخی ایده صد پاره غزال تصویر
اولسه کر معدلتی تقویه بخش عجزه — بره آهویه کزند ایردهمز صولت شیر
اولسه کر حکمی روان عالم حسن وعشقه — دل مجنونی قومز کاکل لیلاده اسیر
نفحهٔ نکهت خلقی اوله مز ایلر ایسه — روح وریحان جنان عالمی لبریز عبیر
حفظ وعدلی اوقدر درکه مراد ایتسه ایدر — کرد باد سحری شیکله شمع منیر

داورا پادشها خسرو جم بارکها
ای بهین کوهر کنجینهٔ صنع تقدیر

بی مجالم ستم دهر ایله غایت عفو ایت — وصف پاکیکده کر ایتدمسه ضروری تقصیر
نیجه ممکن اولور اوصاف همایونك کیم — قویمدی هیچ صفا دلده بو چرخ شریر
داد الندن که دمادم غم جانکاهی ایله — ایتمده خاطر آزاده وصافم تکدیر
ایلدی تربیت ابر چمن هر داغم — کل صدبرك ختن لالهٔ باغ کشمیر
باد آهمله کلستان فلاکت خرم — اشك چشممله چمنزار بلا سبز ونضیر
اولمدم ذره قدر کامروا عالمده — دولتکده پدرم اولمش ایدی کرچه وزیر
انتسابم بله ایدن بریدر معرفته — ایلدی چرخ دنی جور واذایی تکثیر
طفل ابجد اوله مم اولش ایکن پادشهم — فن اسرار معانیده سبقکوی ظهیر
سن کبی اهل هنر پادشهك دورنده — یاراشورمی شعرا اوله تبهروز وحقیر
دوشمشم آل الم ای خضر زمان شاه جهان — ایده یم طاق ثریایه نعوتك تحریر
رشك ایدر فضل وکمالاتکه سعد وکشاف — جان ویرر قوهٔ دراککه استاد نصیر
سکا بو فیض خدا داد ایله همراز اوله مز — فخر رازی کبی علامهٔ صاحب تفسیر
خاطرك مهبط انوار شئون لاریب — سوزنك کاشف اسرار خداوند قدیر

جوری

بیچه شمشیر او بر دلبر عریاندر کیم / اولدی خمیازه کش حسرت پهلوی نیام
ای جهاندار جم خیل وفریدون موکب / شاه خورشید علم خسرو افلاك خیام
نه فلك عرش ایله رفعت بوله لی ایلمدی / تخت دولتده جنابك كبی بر شاه مقام
اول سلیمان زمانسن که بو رفعتله سکا / یاراشور هرنقدر ایلسه کردون اکرام
شدت قهرك ایله لرزیده کلدی دشمن / قوت عدلك ایله بولدی جهان استحکام
خوف شمشیرك ایله اولدی پریشان فتنه / و یردك اول آتش سوزان ایله دنیایه نظام
آندیغك تیر وجریدك سر میداندن / ایره مز منزلنه پای عقول و اوهام
یازدیغك اول خط تعلیق حیات افزانك / شیوهٔ حرفی ایدر روح عماده ابهام
لطف طبعکله ایدوب شعره تنزل اولسك / در مضمونك ایله زیب ده نظم کلام
کوریئور رشتهٔ کفتار درر بارکده / کنج معنیده اولان کوهر فیض الهام

زلف دلبر كبی کفتاری اوزاتمه جوری
شمدیدن صکره سوزی ایله دعا ایله تمام

تا شفاخانهٔ الطاف خدادن ایریشه / بدن آدمه داروی دوای اجسام

حفظ ایده صحت ایله جسم لطیفن مولی
اولمیه لوح وجودنده غبار آلام

قصیده

اسماعیل پاشا حقی بك

آفرین ای ظفر آراسته خاقان دلیر / حیدر دور زمان پادشه عرش سریر
بیت معمور خدا فتح اوله لی کلمدی هیچ / دهره ذاتك كبی بر فاتح قهار وقدیر
ایلدك بارقهٔ تیغ شرر بارکله / ملك پهنای پر آشوب عسیری تسخیر
ایلدك حکمکه سکانی منقاد ومطیع / خارجینك ایدوب اعیان عصاتن تدمیر
طوتدی کلبانك ظفر عرش عظیمی اویله / ایتدی جبریل امین روح اویسی تبشیر
طوتدی آفاقی اودمده نفس رحمانی / اولدی ارواح رسل غلغله سنج تکبیر
بارك الله زهی قوهٔ زور حیدر / صانك الله زهی کوکبهٔ عالمکیر
فتنه باش قالدیره مز حشره دکین تا اوقدر / ایتدی قهرکله قضا اهل شقاقی تحذیر
اولدی برشهه اسلاف کرامکده نصیب / صورت یسراله بر بونجلاین فتح عسیر
بوری بو فیض عدالت ایله آل دنیایی / دست تسخیر قدر زورکه بروجه یسیر
بو تجلیٔ کرامت ایله یوقدر شبهه م / جمله محکومك اولور کون ومکان بی تدبیر
بو بشارتله اولوب خرم وخندان عالم / هرکس اوصافکی برکونه ایدنجه تعبیر
بنده بیك شوق ونشاط ایله اودمده ایتدم / مدحت ذات همایونکی بویله تحریر
علم افراز غزا حیدر کرار وغا / زور بازوی قضا صف شکن دشمن کیر
داور پادشهان قیصر جمشید نشان / مفخر جان وجهان سرور خورشید ضمیر

جوری

تیزدر تا او قدر نوك سنان قلمم || كه انك كارینی نه غمزه نه مژكان ایلر

عرض كالای هنر نیجه‌یه‌دك ای جوری

قیمت جوهركی اهل اولان اذعان ایلر

باشله شمدنكرو صدقیله دعا ایلمكه || كه دعا اهل نیازك ایشنی آسان ایلر

تا صبا نكهت ازهارینی دشت یمنك || مایهٔ بوی دلاویز بهاران ایلر

فیض حق كلشن اقبالن ایده خرم و تر

كه او فیض اهل دلی كل كبی خندان ایلر

قصیده

وله

منت اللهه ینه خسرو دین اسلام || علم احمد مختار كبی ایتدی قیام

سرفراز اولسه نوله رایت دین و دولت || دستكیر اولدی شهنشاهه ینه رب انام

قدم پاكنه یوز سوردی نسیم صحت || یاراشور سدره وطوبی كبی ایلرسه خرام

اثر داغ دكل پای همایونده || ایاغن او پدی شفا خدمتن ایتدكده تمام

یریدر سلطنتك باشی ایرشسه فلكه || ینه دوز باصدی ایاغن او خجسته اقدام

مژده ای باغچهٔ خاصه كیم بولدی ینه || سرو كلزار شرفله حرمك زیور تام

مژده‌ای فرش حرم كیم ینه مرآتكده || اولدی پیدا شرف مقدم ایله صورت كام

قهرمان كوكبه شاهنشه خسرو شوكت || آسمان مرتبه اسكندر نصرت اعلام

نامور غازی خصم افكن حیدر شمشیر || دادكر پادشه عادل فاروق احكام

قوت بخت جهان حضرت سلطان مراد

كه قضا نه فلكی قیلمش انك امرینه رام

بارك الله زهی تاجور جم مسند || كه در دولتیدر تخت هزاران بهرام

او شرفند سعادت كه بر وسعد اختر || كه فلك دور نی ایلرا كا بر وفق مرام

اختر سعدی ویرسه فلكه فیض نشاط || عید ونوروز اوله همواره شرفده ایام

ایلسه تقویت حكمی اكر بر كاهی || صرصره سد سدید اولمق ایچون استخدام

اوله بر كوه قوی كیم عظم جرمندن || حركت ایتمده عاجز قاله ز هفت اجرام

قهری بر برق جهانسوز كه كمتر شرری || ایلسه كرمی تأثیرینی دریازه عام

اولقدر تاب حرارتله اوله سوخته كیم || دونه خاكستر برباد و پریشانه غمام

حفظی بر مجمر تقسیدیه اولسه ساری || نه قدر رایحه‌سن ایتسه مشام استشمام

لاله‌ده داغ كبی ثابت اولوب آتشده || هركز افنای وجود ایلیه عنبر خام

وصف شمشیر جهانتابن ایشتسه دشمن || علو نائرهٔ بیم اوله چشمنده منام

نیجه شمشیر او بر غمزهٔ دلكشدر كیم || بردم آرام ایده‌مز اولمجق خون آشام

جوری

ایرسه بر ملکه اگر رحمت حق حاکمنی　　یوبله بر داور دین پرور دوران ایلر
نیجه داور اوجهانگیر دلاورکه قضا　　یاد شمشیری ایله چرخی هراسان ایلر
رستم عرصهٔ هیجاکه زبان رمحی　　خصمه شرح هنر سام ونریمان ایلر
سرور معرکه آراکه دهان تیری　　دشمنه نقل دم رستم دستان ایلر
مرد اژدر دل وکرار وغاکیم رزمی　　عرصهٔ عالمی پر آتش سوزان ایلر

اسدالله لقب حضرت حیدر پاشا
که دل شیرنری صولتی لرزان ایلر

مسندآرای وزارت که جنابن توفیق　　قدر ایله صدر فلك پایهٔ دیوان ایلر
رونق افزای صدارت که رواج بخشی　　گوهر ذاتنی آرایش ارکان ایلر
یازسه گر مجمدت ذاتنی منشیٔ قدر　　زیور سر ورق دفتر امکان ایلر
دفع ظلم ستم دهر ایچون ابنای زمان　　نسخهٔ معدلتن حرز گریبان ایلر
نیر عدلی اگر صالسه جهانه پرتو　　ذره‌یی مهر جهانتاب ایله یکسان ایلر
استسه همتی دربان دربار کهن　　شوکت وقدر ایله اسکندر وخاقان ایلر
دیلسه قدرتی اسکندر ایله جمشیدی　　درکه دولت واجلالنه دربان ایلر
مدحت رای منیرین کیم ایدرسه تحریر　　تاب شوقی قلمن شمع فروزان ایلر
بذل احسان کف دست کرمی هربار　　ابر بارانی غم رشك ایله گریان ایلر
بارك الله زهی بذل سخاکیم هردم　　کف جودی تلف حاصل عمان ایلر
زر وگوهردن ایدر معدن وکانی خالی　　سائل لطفنه بر کره که احسان ایلر
اولسه گر ذرهٔ ناچیزه مربی کرمی　　فلك همته خورشید زر افشان ایلر
فیض احسانی موثر اوقدر عالمه کیم　　هرگدا مشربی بر حاتم ونعمان ایلر

ای سرافراز جهان کیم نظر مکرمتك
زمرهٔ اهل دلی قدر ایله ذی شان ایلر

بر سخنورکه اوله مظهر فیض کرمك　　ذاتنی بنجلین فائق اقران ایلر
نقد لطفك بکا سرمایهٔ معنی اوله‌لی　　سخنم عالمه بخش سر و سامان ایلر
شمدی هر گوهر ذی قیمت گفتارمی چرخ　　زیور گوش دل نادره سنجان ایلر
ایردی بر مرتبه‌یه درکلامم که فلك　　بولسه آرایش تاج سر شاهان ایلر
نکته‌پرداز جهانم که خیالم هردم　　لطف راز دل جبریلی نمایان ایلر
گوهر نظممی وزن ایلسه صراف خیال　　سحر واعجازی ایکی کفهٔ میزان ایلر
ایلسم بزم حقایقده سر آغاز روز　　سخنم عالمی مست می عرفان ایلر
لطفی بو دکلودر اندیشه‌مك اما غضبی　　کشور فتنه‌یی بر لحظه‌ده ویران ایلر
رستم طبعم اگر دشمن ایله جنك ایتسه　　خامه‌می تیر جگردوز دو پیکان ایلر

ثبت

بخسف مورد اصحاب رس خاك بسر
بواقعات عقاب حجارهٔ منضود

بعز ملك سليمان وصافنات جياد
باستماع طيور و بنغمهٔ داود

به بيوجودئ شوق و بقلت شادى
بهم نا متناهى بحزن نا محدود

بيأس شام فراق واميد صبح وصال
به شيوه‌كارئ ناز ونياز درد افزود

بقدر شاه رسالت پناه شاه رسل
كه ذاتيدر بو مزاياى جمله‌دن مقصود

بنور قائد غر المحجلين كرام
بابيارئ حوض لبالب مورود

هدايت ايله قولك سمت راه رضوانه
فضاى تيه ضلالتده اولمدين نابود

اودمكه اوله تشتت پذير اضمحلال
بو خود نما نشأت فنا پسند وجود

بو بينوايى فروداش سنج توحيد ايت
پسين نفس كاوله ناى كلو كرفت سرود

زبان قالمه وير مكنت جواب صواب
سؤاله كلديكى دم منكران تفته عمود

سموم قهر ايله لغزيده پاى سهو ايتمه
اوقورقولقده كه جسر صراط اوله ممدود

فقير عاجزه سرمايهٔ نجات اولسون
هراول سخن كه ايده نعت مصطفاده ورود

نته كه كزديره اطراف روضه‌ده شب وروز
زمانه مجمرهٔ مهر و مهمله عنبر وعود

على الدوام اوله اول بقعهٔ مباركه‌نك
غبارى نافه شميم وهواسى غاليه سود

كلسه سرادق لاهوت كبريائيدن
زمان حشره دك اطروفهٔ سلام و درود

﴿ قصيده ﴾

جورى

عالمى باد سحر خيزكه سيران ايلر
وارسه ملك عننه هر نفسن جان ايلر

نه يمن لطف هواسيله وزان اولسه صبا
نشر بوى دم جان پرور رحمان ايلر

نه يمن خطهٔ پاكيزهٔ بى همتاكيم
كلشن جنت ايله دعوى رجحان ايلر

بولسه كرديده قدر خاكنى حور اى جنان
مشك تركيبى قويوب قويننه پنهان ايلر

كورسه آرايش ازهار ايله آدم باغن
ترك فكر هوس روضهٔ رضوان ايلر

اعتدال اوزره اسوب صيف وشتاسنده نسيم
كه كل غنچه‌سنى خرم و خندان ايلر

اولسه بر دم اثر فيضى زمينه شامل
خاك خشكى چمنستان وكلستان ايلر

ايرسه صحرازه آبندن اكر بر قطره
خار وخاشاكى كل وسنبل وريحان ايلر

چكسه اوستندن اكر ابر شتا بارانى
كسب سرمايهٔ خاصيت نيسان ايلر

حسرت لاله‌ستان دروودشتى هردم
ختن آهولرينك هپ جكرين قان ايلر

اوغرادقچه يولى واديسنه كاهى خضرك
جويبارين بدل چشمهٔ حيوان ايلر

چيقسه تحريره قضا مملكت دنيايى
شهر صنعايى سر دفتر بلدان ايلر

آسمانه نوله اول شهر ايله ناز ايتسه زمين
كه تماشاسى دل عيسى‌يى حيران ايلر

اولسه بر كشور اكر مظهر صنع قدرت
كوه و صحراسنى هپ معدن ايدر كان ايلر

ايتسه بر ملكى اكر حفظ وحراست بارى
روح ويس قرنى آكه نكهبان ايلر

ثابت

او شهریار سریر بقا که بوقدر انك — قلمرونده ثنور و ممالکنده حدود
بو اردوکاهه کاوب قونسه قورلمزدی — شونه خزینه اوتاغ مقرنس مشهود
قرین لطفی اولان مجرمه ضرر ویرمز — جهان جهان فترات خطای نامعدود
دفاتر حسناتی هزار اولورسه دخی — نه فائده اکر اول حضرت اولمیه خوشنود
زهی کرم کاوله یکقطره فیض لطفندن — شواظ پرتف دوزخ فرونشین خمود
طرید درکهی ناموس اکبر اولسه دخی — اولور دریچهٔ دهلیز قربدن مردود
تشبث ایتسه اکر دامن شفاعتنه — حریم رحمته مدخل بولوردی دیو کنود

بلند پایه معظم سریر لولاکا
ایا کزیدهٔ مخلوق وزبدهٔ مولود

مدارکارهٔ سهو و خطایه ذاتکدر — کفیل لطف و ضمین کرم دم موعود
میان شورش آشوب خیز محشرده — اودم که آیرله کمکشتکان عاد وثمود
اودمکه اوله فرورفته پای آتشلاخ — متابعان سیهکارهٔ رجیم حسود
اودمکه جن و انسك هجوم خشیتدن — کوزندن اوله تراویده اشك غم پالود
اوکونکه متصف حلیهٔ ظلوم و جهول — اولور بو دهشت ایله حالت آشنای وقود
اوکونکه بار امانت بدوش اولان ضعفا — طوروب مقام تحیرده دل شکست عهود
کاوب قواسنه یکپاره سکتهٔ تعطیل — اوله جماد مشخص کبی رهین جمود
یتش بو امت پر جرمه یا رسول الله — اورلمدین دخی اعناقه آتشینه قیود
او ورطه‌کاه بلا برزخندن ایله خلاص — اولاشمدین دخی اجساده نار ذات وقود
دو دست لطفله قورتر اصابت ایلمدین — رواق کالبد جسمه نار نفت اندود
شفاعت ایله او روز بلاده بنده‌که کیم — خلایقی بهم آغوش ایدر زبانه ودود
مدد او کون که جهنمده ایده اهل هوا — کهی نشیبه هبوط وکهی فرازه صعود
انامل کرمك حل ایدر امیدم اودر — اولورسه رشتهٔ کارمده صد کره معقود
برازده اغلیه‌رق ثابتا نیاز ایدلم — اوباب لطفه که فقر اهلنه دکل مسدود

حکیم مقتدرا کردکار غفارا
ایا سزای پرستش مهیمن معبود

بعزوهٔ احد و لا اله الا هو — بفضل ذات کرم و صفات حی ودود
بحق اسم عفو و بلطف نام غفور — که انس وجنه اودر ملجا دم موعود
برمز آیت قاف و بحکمت حم — بسر مستتر نون وراز سورهٔ هود
بفیض چله کزینان خلوت ملکوت — بقوت دود ضعیف و بصخرهٔ جلمود
بعجیبه وقعهٔ کهف وغریبهٔ جرجیس — بدا غداری مظلوم قصهٔ اخدود
بانقیاد ذبیح و بخاك بسملکاه — بابتلای خلیل و بانش نمرود

نعت شریف

ثابت

کل ای کوکل اولەلم دل کشودچشم شهود ... یتر بو کوریٔ ذل وهوان بود ونبود
اولوب متابع نفس دغل یتر قیلدك ... رەنشیب و فراز هوایی پا فرسود
ندر بو کرهیٔ وادیٔ طمعکاری ... ندر بو دغدغهٔ پیچ و تاب نا آسود
شکستە آبلە پای طلبدن اوزکە دخی ... نەیی مفید اولە بو هرزە تازیٔ بیسود
دوروزە عمر ایلە پادر رکاب رحلت ایکن ... ندر بو دور و دراز اهتمام فکر قعود
سنی حظایر قدسە وصولدن آلیقور ... بو دامکهدە کرفتاریٔ دوشاخ وجود
وضو طراز سرشك ندامت اول ایدەلم ... رخ نیازی زمین سای خاکدان سجود
تمام دردالە لخت دلی مذاب ایدرك ... دم اولدی اولە تراویدە اشك خون آلود
حریم قلبی بتان هوا یتر قیلدی ... قامهٔ وثنیون و سومنات هنود
طپیدە مرغ دلی قید ماسوا دیرز ... براوزکە دامە دوشرمش هوای نفس عنود
نە احتمال رها نە امید آزادی ... نەخود مطالب وارستکیٔ دام قیود
دلمدە سفسطهٔ بیأل طول امل ... سرمدە مغلطهٔ فکرت عقار و نقود
صماخ جانە مساوی کاور تحیردن ... صدای نوحە وشیون نوا ونغمهٔ عود
بو فتنەکهدە تقاضای حرص پیریدن ... طبیعت اولدی بکا مقتضای نفس عنود
ندر بو مرتبە ای خامکارهٔ غفلت ... بو دلخراشیٔ ناپختە فکر فتنە فزود
کیدر بو خستطبعی نە حاصل ایتدی سکا ... هوا پرستیٔ اقبال فانیٔ مطرود
فریب خورد سراب امید اولوب ایتە ... غبار درکە ارباب جاهی ناصیە سود
امانیٔ دلی اول بارکهدن ایلە طلب ... کە عرش اعظم ایدر اندن اکتساب سعود
نیاز نامهٔ خواهشلە عرضحال ایلە ... او پادشاهە کە مداحیدر خدای ودود
سپهر اریکە شهنشە خدیو عرش اورنك ... شە سروش سپە خسرو فرشتە جنود
کلیم صحبت خاص سرادق جبروت ... ندیم پردە سرای محبت معبود
شرف پذیر مقدس مقام قربیت ... سریر کیر معلا نشین محمود
امین ملك نبوت مدار ختمیت ... امان هول قیامت ضمان رأفت وجود
مراد ومقصد عالم پناهکاه امم ... امید روز ندم ملتجای یوم خلود
خطیب منبر طە مخاطب یس ... ادیب مکتب اوحی مقرب مودود
مأل جوهر و اعراض خطهٔ ناسوت ... دهینە علت تکوین هست وفطرت و بود

نبی افضل و اکمل محمد مرسل
خجستە ذات مجل خلاصهٔ موجود

شرف پذیر رسالت کە ذاتیدر مطلق ... مقیدات شئون بدیعەدن مقصود
طفیل فطرتیدر روز آفرینشدە ... بو کارخانهٔ کون و فساد طرفە نمود

باقی

بالای چرخ هفتمه کیوان کهنه سال / اوطورمش ایدی نیته که هندوی پیلبان
ایا بو زیب و زینت عالم ندر دیو / عبرت کوزیله ناظر ایکن دهره ناکهان
اطرافه صالدی شعشعه‌سن کوشه مهر / اولدی افقده مهر سلیمان کبی عیان
قیلدی بو حالی دیدهٔ عبرت مشاهده / طویدی بو سری عاقبة الامر کوش جان
کیم بونظامی ویرمدی عالم سراینه / الاکه یمن دولت شاه جهان ستان
بالا نشین مسند شاهان تاجدار / والا نشان معرکهٔ عرصهٔ کیان
جمشید عیش وعشرت ودارای داروکیر / کسرای عدل و رأفت واسکندر زمان

سلطان شرق وغرب شهنشاه بحر و بر
دارای دهر شاه سلیمان کامران

اول شهسوار مملکت عدل وداد کیم / آتی اوکنجه اولسه روا خسروان روان
سرکشلك ایتدی امرینه بکزر پلنك چرخ / زنجیر ایله کتوردی انی کهکشان کشان
صاحب وجود مملکت لطف وجود کیم / مبذول خوان لطفنه محصول بحر وکان
مشتاق بوی خلقنه عطار نو بهار / محتاج دست همتنه خواجهٔ خزان
دورنده کیمسه جور ستمکردن ایکلمز / بی‌شرع ایدر ایدرسه اکر چنك ونی فغان
عدلك قتنده جور وستم داد کیقباد / خشمك یانده لطف وکرم قهر قهرمان
لرزنده کورسه خوفك ایله تب طوتار صانور / باغلر شهاب کردن کردونه یسمان
تیغك عدم دیارینه روشن طریقدر / اعدای دینی طورمه قلیجدن کچور همان
دریا مثال لشکرك ایچره علملرك / فتح و ظفر سفینه‌سنه آچدی باد بان
منقارینه دیلرسه آلور چرخی دانه وار / عنقای قاف قدرکه بر طعمه‌در جهان
باغ ثنا وکلشن مدحکده مرغ دل / بو نظم روح بخشی اوقور صو کبی روان

جان اولمیدی اول دهن ای شوخ دلستان
نیچون اولوردی جان کبی یا دیده‌دن نهان

کورسون نهال سرو صنوبر خرامکی / آیرق چمنده بسلمسون باغبان بان
لعلك خیالی حقهٔ خاطرده وار ایکن / یاقوت نابه اولمامش ایدی مکان کان
باریك بین اولنلر ایدر قاشلرك خیال / دندانکی تصور ایدر طبع خرده‌دان
مسکن شه محبتکه تختکاه دل / منزل خیال لعلکه خلوتسرای جان
قیلدی سجود قدکه قارشو کل و سمن / ایتدی قیام قامتکه سرو بوستان
طوتدی جهانی پرتو حسنك کونش کبی / طولدی صدای عشقك ایله کاخ کن فکان
افلاکه چیقدی ولولهٔ عرصهٔ زمین / ایندی زمینه غلغلهٔ آسمانیان

باقی صفت نه بلبل رنکین اداکله
نه اوله طلعتك کبی فرخنده کلستان

﴾ قصیده ﴿

باقی

زر و کوهرله قیلوب زیور افسر خاتم — زیب و زینتده کچر همسر قیصر خاتم

نام ایله طوتدی جهان ملکنی اولورسه نعجب — مالك جام جم و تاج سکندر خاتم

فص پیروزه نه خوش یاره‌شور آنده سیرایت — اولدی بر طوطی‌یه کویا قفس زر خاتم

تا که بنای قدر یاپدی سعادت قصرین — اولدی اول طاق فلك رفعته منظر خاتم

رشك لعل لب دلدار قورتمش قانن — نوله کر بویله نحیف اولسه و لاغر خاتم

جسمنه نعل کسوب فرقته برداغ اورمش — وار ایسه سودی مکر یارستمکر خاتم

وادیٔ عشقه دوشوب تازه جوان سودی مکر — بوکدی قدین نته‌کیم پیر معمر خاتم

حسرت لعل لب یار ایله تحصیل ایتمش — تن لاغر قد چنبر رخ اصفر خاتم

نسخه یازدرسه عجب اولمیه بادام اوزره — تب هجرانه علاج ایلمك استر خاتم

بوکلستانده یتر عارفه برکل چون کیم — طاقنور باشنه بر دانه کل تر خاتم

بیضهٔ طائر دولتدر او در شهوار — آشیان شکلنی باغلارسه نوله کر خاتم

کوز قولاغ اولدی سراسر کوزدر آفاق — بوله لی قرب و زیر شه کشور خاتم

کوزك اوستنده قاشك وار دیمدی کیمسه دخی — ایده لی خدمت پاشای دلاور خاتم

کرم کف کهر پاش علی پاشادن
بولدی زرین کمر و تاج مجوهر خاتم

بحر الطاف و کرمدر کف کوهر بختی — نوله کرداب صفت اولسه مدور خاتم

برج دولتدر الی ایلسه پیدا نعجب — هیئت ماه نو و صورت اختر خاتم

سرورا مومليوب اسم شریفك صاقلر — کائناتی نعجب قیلسه مسخر خاتم

خاتم نظمه بوکون کیمسه بو حکمی ویره‌مز — نیجه مفسدز ایدر کرچه مزور خاتم

بدل اولماز بوکا زیرا که سنك نامکدر
طوته‌مز مهر سلیمان یرین آخر خاتم

﴾ قصیده ﴿

وله

هنکام شب که کنکرهٔ قصر آسمان — زین اولمش ایدی شعله‌لنوب شمع اختران

خیل کواکب ایچره یانوب مشعل قمر — صحن سماده روشن ایدی راه کهکشان

دست اورمش ایدی کلك شهابه دبیر چرخ — طغرا نویس حکم خداوند انس و جان

بزم فلکده اورمش ایدی زهره سازه چنك — عیش وصفاده خرم و خندان و شادمان

بو چرخ چنبریده طوتوب دور اصولنی — دفاف مهر قیلمش ایدی چهره‌سن نهان

برتیغ زرنشان ایله کیرمشدی عرصه‌یه — شمشیر باز معرکهٔ صحن آسمان

تدبیر معظمات امور جهان ایچون — یاقشدی شمع فکرتی برجیس نکته‌دان

باقی

دامنن در و جواهرله پر ایتدی کل تر   که ایده خاک در حضرت پاشایه نثار
صاحب تیغ و قلم مالک جام و خاتم   آصف جم عظمت داور جمشید وقار
آسمان پایه هماسایه علی پاشا کیم
ایره‌مز طاق جلالینه کمند افکار

شاه کل نشو ونما بولسه نم لطفندن   اوله هر غنچهٔ تر بلبل شیرین گفتار
آب وکل مشک وکلاب اوله چمن صحننده   بوی خلقیله گذار ایتسه نسیم اسحار
طبع وقادین اگر آتش رخشان گورسه   قزاره اخگر سوزان نته‌کیم دانهٔ نار
گوناشی کف زر افشانه بکزر دیر ایدم   آلمسه ماهه عطا ایلدیکن آخر کار
ایشیکی طاشی ایمش یوزسوره‌جک حیف دیو   طاشدن طاشه اورر باشنی شمدی انهار
سرورا جانیمی وار دولتک ایامنده   سنبلک طره‌سنه ال اوزاده شاخ چنار
اللمز کیمسه بو کون کیمسه الندن ناله   بزم عشرتده مگر مضرب الندن اوبار
شرعه اویمز نیده‌لم ناله و زار ایلر ایسه
گرچه قانونه اویار زمزمهٔ موسیقار

قصیده

وله

اورینور فرقنه بر تاج مجوهر سنبل   اولدی اقلیم چمن خسته سرور سنبل
شهلوندانه شکست ایلدی طرف کلهن   گوگسنک تکمه‌زرین چوزدی سراسر سنبل
اولدی گلشن ینه بر دلبر مشکین مرغول   شول قدر وردی اکا زینت وزیور سنبل
چهره گل سینه سمن چشم مکحل نرکس   خط چمن غنچه دهن جعد معنبر سنبل
یازدروب مشک ایله بوینه حمائل طاقدی   کندویه ایتمک ایچون خلقی مسخر سنبل
صحن گلزاره گلوب ایلدی عرض دیدار   ژاله‌زدن طاقنور گوشنه گوهر سنبل
بکزر اول بوی دلاویز ایله موی یاره   باشلر اوزره نوله کر ایلر ایسه بر سنبل
ینه گومگوك دره باتمش چیقه گلدی چمنه   نوبهار ایردی دیو وردی خبر سنبل
وار ایسه بجلین عاشق زار اولمشدر   گوك گوك ایتمش دوکنوب جسمنی بریر سنبل
عشق سودازینه اوغرامسه قالمز ایدی   موی ژولیده ایله بر تن لاغر سنبل
ینه فراش صفت دستنه چاروب آلمش   که ایده خدمت خاک در داور سنبل
فاضل دهر محمد چلبی کیم افلاك
باغ فضلنده طقوز دانه‌او بر تر سنبل

غنچه‌نك جانی می وار اویکنسه لعل لبکه   زلفکه قاچ باشی وار اوله برابر سنبل
خوب اولور عارضك اوستنده او خط مشکین   آب ناب ایچره طورر تازه و خوشتر سنبل
رخلرك اوزره یاتور زلف سمنسا گویا
گل تردن ایدینور کندویه بستر سنبل

﴿ ترکی قصائد ﴾

﴿ قصیده ﴾

باقی

روح بخش اولدی مسیحا صفت انفاس بهار — آچدیلر دیده‌لرین خواب عدمدن ازهار
تازه جان بولدی جهان ایردی نباتاته حیات — اللرنده حرکات ایلسه‌لر سرو و چنار
دوشه‌دی ینه چمن نطع زمرد فامن — سیم خام اولمش ایکن فرش حریم گلزار
ینه فراش صبا صحن رباط چمنه — گلدی برقافله قوندردی یوکی جمله بهار
لشکر ابر چمن ملکنه آقن صالدی — طورمه یغماده ینه نیته‌که باغی تاتار
فرقنه برنجه پر طاغسور التون تللی — خیل ازهاره مگر زنبق اولوبدر سردار
دیکدی لشکرکه ازهاره صنوبر طوغن — خیمه‌لر قوردی ینه صحن چمنده اشجار
دوشه‌دی مهر فلك یوللری دیباز ایله — ایتدی تشریف چمن ملکنی سلطان بهار
صبحدم ولوله نوبت شاهی دکل — صوت مرغان خوش الحان و صدای کهسار
چمن اطفالنك او یخوزین اوچوردی ینه — صبحدم غلغله فاخته کلبانك هزار
دایه ابر ینه غنچه‌لرك شبنمدن — باشنه انجه دیزر نیته‌که اطفال صغار
موسم رزم دکلدر دم بزم ایردی دیو — سوسنك خنجرینی طوتدی سراپا ژنگار
سمنك سینه سیمین آچوب باد سحر — چوزدی گلشنده گلك تکمه‌لرین ناخن خار
پیرهن برك سمن گوی گریبان شبنم — گلستان اولدی بوگون برصنم لاله عذار
زیب و فر ویرمك ایچون روی عروس چمنه — یاسمن شانه صبا ماشطه آب آینه‌دار
در و یاقوت ایله برنخل مرصع ماندم — ارغوان اوزره دوکلمش قطرات امطار
شیشه چرخده گور برنجه مرصع نخلی — نیجه آراسته قیلمش انی صنع جبار
برك ازهاری هوا شویله چیقاردی فلکه — پر کواکب گورینور گنبد چرخ دوار
زنبقك غنچه‌سیدر باغه گومش بازو بند — زعفران ایله یازلمش اکا خط طومار
جام زرینی طولو باده گلرنك آلمش — گل رعنا سحری قیلمق ایچون دفع خمار
دهن غنچه تر درلو لطائف سویلر — گولوب آچلسه عجبمی گل رنگین رخسار
گهر فرصتی آلدرمه صاقن دور فلك — سیم وزرله گوزکی بوپاسون نرکس وار
جام نی قطره‌زی سبحه مرجان اولسون — گلکز زرق و ریادن ایده‌لم استغفار
لاله صحرایی بوگون کان بدخشان ایتدی — ژاله گلزاره نثار ایلدی در شهوار

(دامنی)

كويا كه مشاعره ايدرلر　　نظم ايله مفاخره ايدرلر
اسلاف سخنورانى كويا　　بو محشر اول ايتدى احيا
بونده اثر ايله در كرامات　　محشرده عمله در مكافات
اعمال كتابيدر بو آثار　　سارقلرك آنده حالى دشوار
جمع اولمادى جمع اوللدن اجسام　　برانجمن ايچره بونجه اقوام
بن درديني بونده حاضر ايتدم　　كويا جمع عناصر ايتدم
بو عنصر ايله مثال عيسى　　شعر اولمش ايكن بن ايتدم احيا
صد شكر بنى كريم مطلق　　بو خدمته ايلدى موفق
شبان هو سماى تنظيم　　ايتسون بو كتابى لوح تعليم
اهل دله بركذارم اولسون　　شاعرلره يادكارم اولسون
اى حاضر اولان بو بزم نظمه　　انصاف ايله قيل نظر بو بزمه
ساده كوربجك بر انتخابى　　تعريض ايچون ايلمه شتابى
اول نظم كه سنجه رايكاندر　　بردبكره خوش كلور جهاندر
عالم سكا منحصر دكلدر　　هر كس بو جهانده بردكلدر
او يغون دوشسه ماله بر بيت　　ديوان دكر اهل حاله بر بيت
ترجيح اولنور بتون كلامه　　بر مصرع متفق مقامه
هم برده بو بزم مختصردر　　اعلا سوزى صانمه بو قدردر
بر بحر جواهر ايچره طالدم　　بن مقتدر اولديغمجه آلدم
بر قطره در انجق آلديغم هب　　دريانه طورمه ده ابالب
كيم ايلمسه اعتراف نقصان　　معذور طوتار كرم نهادان
برجمعده اولمايجه صحت　　خاطرده ده اوله مازسلامت
بن ايلر ايكن بو نظمى تزيين　　رنجور ايدى جسم وجان غم آكين
كلدم كاه لى بو خاكدانه　　آچدرمدى كوز بكا زمانه
اسقام ايله كچدى روزكارم　　آلام ايدى جمله برك و بارم
يازدم نه ايسه شكسته بسته　　معلوم دكلمى حال خسته

مأمولم اودركه اهل عرفان
بو عذرى طوتار قبوله شايان

استاد کهن لبید شاعر
لامیهٔ شنفری ادبدر
کعب بن زهیری قیلدی حضرت
حسان ابدی شاعر پیمبر
اندن صکره کلان قبیله
انجق زائل اولوب بداوت
چون شامده سلطنت قورولدی
مجد اولدی ردائنه محول
بنیان دروغ اولوب مؤسس
یعنی شعرا قالنجه مضطر
اعجام ایله اولدیلر مخالط
اول عصرده ایدی بی مدانی
مثلی بشار بحترینك
اخطل اعشی ایکی سخنساز
خوشکو متنبی مباهی
سوزیوق خبز وابونواسه
بومحجن واحوص وکشاجم
اشجع هدبه طریح وهیثم
دعبل عتبی حطیئه عتاب
سوز دانی ده ابو تمامد
هم ابن نباته ابن حجره
تأثیرده شیخ ابن فارض
کلدی دخی غرب واندلسدن
ازجمله ابو الولید شاعر
بورکه وه وابن مرج ممتاز
بو حیان بن لیون فاضل
ابن سکره رشیق وصاره
هم ابن خطیب دانشیندر
کلدی دخی نیجه یك سخندان

ممتاز ستایش نبیدر
مأمور تعلمی عربدر
شایستهٔ بردهٔ سعادت
اصحاب کزینده شاعر اکثر
باشلار امویه دولتیله
یوقدر بوطاقده اسکی لذت
اخلاق عرب ده فاسد اولدی
حریت اسارته مبدل
مدح امرایه دوشدی هرکس
اشعار اولدی وسیلهٔ جر
ایتدی بوده قدر شعری ساقط
منصور وحبیب وابن هانی
ابن المعتز صنوبرینك
جاحظ ایله اصمعی ده ممتاز
ابن الرومی ابو العتاهی
بسامه جریره بوفراسه
اشعارده زبدهٔ افاخم
هپ شاعر ماهر مسلم
اهل سخن اهل علم وآداب
اسحاق سزادر احترامه
بکزر فیض سخنده خمره
بی مثل ونظیر وبی معارض
چوق شاعر کامل معنون
هم ابن بشیر وابن شاطر
هم ابن عطیهٔ سخنساز
هم ابن خفاجه بی مماثل
منسوب ایدیلر هپ اول دیاره
عنوانیکه بی اسان دیندر
تعدادینه یوق مجال امکان

تحدیث نعمت واخطار ومعذرت

بو رمده بولدی جای آرام
هم هر بری اولدی آنده ظاهر

ترك وعجم وعربده اعلام
آثار کزیده سیله حاضر

وار در بر صنف اهل گفتار — مقصودلری دکلدر اشعار

مولانا مثنوی بی یازمش — هم گلشنی معنوی بی یازمش

یازمش نیجه برگزیده آثار — محمود شبستری وعطار

مقصدلری بونلرك عیاندر — نظم ایله حقیقتی بیاندر

شاعر دیمك اویله اهل حاله — اسناد نقیصه در کماله

بیکدن صکره گلور اواخر — برشاعر تام ایچنده نادر

دیوانلرین آراسك سراپا — آزدر اعلاسی چوقدر ادنا

وادئ جدید آچدی صائب — بولدی نیجه نکتهٔ مناسب

نظمنده ایدر زیاده کلفت — آندن گورینور براز بطائت

ارسال مثلده مثلی یوقدر — اما بوقدجق قدرده چوقدر

مجموعهٔ محتشمده یکسر — مرثیه‌سی وار برابکی خوشتر

مدح ایتمکه مکتبی محلدر — لیلا مجنونی پك گوزلدر

وحشی ووصال اکا یقیندر — طهرانلی سلیم پك متیندر

امیدی واوحدی انیسی — ایران شعراسنك نفیسی

صادق شرف ونصیر وآذر — نوعی وجلال ایله برابر

اکثر سوزی طالب وکلیمك — اشکنجه‌سی طبع مستقیمك

شوکت بیدل بتون خیالات — ادراککی مقولهٔ محالات

چون بوایکی شاعر اولدی موجود — ایرانه بلاغت ایتدی بدرود

قاآنی گلنجه صوك زمانده — رد العجز ایلدی بیانده

اشعارده اشرف خلفدر — حقاکه بقیة السلفدر

گلسه نجب سلفدن آخر — مجلسلره کیج گلور اکابر

احوال شعرای عرب

اشعار عربده اوچ زماندر — اول اوسطدهی اواخر

اسلامدن اول اولان آثار — هنگام شباب عمر اشعار

جهل ایله برابر اول زمانلر — مردانه یازاردی نکته دانلر

حقاکه معلقات سبعه — حیرت ویرر آشنای طبعه

آنلارده حقایق بلاغت — آنلارده منابع فصاحت

قرآن اگر ایتمسیدی اسکات — بونلار ایدی ابلغ مقالات

محوایتدی آنی کتاب معجز — زائل اولدی کونشله یلدز

قرآن نجب اولورسه فائق — مخلوقه شبیه اولورمی خالق

اول رتبه عرب لسانی املس — ازطبع ایله شاعر آنده هرکس

مشهورلری ذوات سبعه — اصحاب معلقات سبعه

ایتمش عمرین اوصاحب لاف — اغراق ومبالغه ایله اتلاف
ممدوحنی کوکاره چیقارمش — یوق کوکاره لایکانه وارمش
ایتمش صله دردی ایله بیجا — برخر منشی مسجع همپا
معناده کدالغه اوزنمش — شعر ایله شرابه‌ك دیلنمش
حقا که لطیف سوزده بولمش — فرض ایلیه‌لم که معجز اولمش
نظمنده ندکلو اولسه صنعت — استاد یلانجیدر نهایت
اما اوقو سعدی یی سراپا — باق نیجه قصیدهٔ دلارا
تدقیق ایله بتون بیانن — طوت وصفده اویله بربالانن
نظم ایتدیکی نسخهٔ فریده — هب موعظه‌در دکل قصیده
ممدوحنی خیره سوق ایدرهب — هر برسوزی بوبوله کیدرهب
سویلر عدلك ثوابی اوزره — سویلر ظلمك عذابی اوزره
اول عصره کوره زهی جسارت — درپیش ایده شهلره نصیحت
انسان بودر اشته بی محابا — حق سویلیوب ایلمز مدارا
وصف اولنه‌ماز آنك کمالی — برقومده کلمدی مثالی
حافظ هله بلبل سخندر — اشعاری لسان غیبدندر
بك مرغ نواسی وار بهارك — صوکی بنه بشقه در هزارك
رندانه اوطور لا ابالی — تقلیدینك اولماز احتمالی
دیواننده‌ن تفأل ایله — اعجاز ندر تأمل ایله
اندن واربونده خیلی ابیات — رنده یاقشور محل خرابات
اعناتی براقسه خواجه سلمان — خواجویه بیله اوقوردی میدان
اینجه‌لکی سوزده پیشه قیلمش — تا اینجه‌له اینجه‌له قیرلمش
جامی دخی جامع الفنوندر — دستنده انك سخن زبوندر
علامه‌در اول ادیب ماهر — هر علم وهنرده بحثه قادر
اولمشدی اوفاضلی جهانك — شیخ الاسلامی بیغرانك
حقا که سزا اولنسه اطرا — منظومهٔ یوسف وزلیخا
هب سوزلری آنده عاشقانه — کیمسه بوله‌ماز آکا بهانه
هرنظمی بوبولده اولسه جامی — اولوردی ایدی ثانیٔ نظامی
فیضی ایله عرفی همعناندر — سرجملهٔ آخر الزماندر
فیضیده بلاغت وطراوت — عرفیده عذوبت وحلاوت
فیضیده مواعظ آتشیندر — عرفیده قصیده‌لر متیندر
اما آرانورسه اولویت — فیضیده قالور بنه فضیلت
فیضی مجسم ایکن سراپا — تفسیرینه نقطه قونماز اصلا
بولدی اویکانهٔ فضیلت — شاکردی بدی ایله شهادت

استاد ابوالعلای فاضل — خاقانی‌یی ایتدی نظمه قابل
خاقانیده مراق الفاظ — مخصوص اکا طمطراق الفاظ
طبعی غرا وشعری غرا — اما ادراکدن معرا
چوق نکته‌لری آچلمامشدر — چوق سوزلری آکلاشلمامشدر
تعقیدی‌یراقسه‌کر نظامی — اعجازه یترایدی کلامی
بیهوده دکلی طبعی ابدا — سوز یرینه سویلمك معما
ویرمش اکا شهرت وصلابت — تکثیر تنافر وغرابت
بردر بنه لیك اوپیر فانی — یوق خمسه‌سنه نظیر ثانی
تنظیره آنی امیر خسرو — ایتمش ایدی کرچه همت نو
طبعه بیهوده ویردی رنجه — قنده دهلی وقنده کنجه
عالمده طورر ایکن نظامی — عاقل ایتمز بو التزامی
استاد جمال اصفهانی — هم اوغلی کمال اصفهانی
معنیده ایکی شه جهانکیر — ایتمشلر اوملکی جمله تسخیر
دیوانلرین ایلر اهل عرفان — چشم دله سرمهٔ صفاهان
انلرده‌کی دقت وجزالت — رجحانلرینه ایدر دلالت
یتمزمی کماله شوکت وشان — خلاق معانی اوله عنوان
الحق سخنی کبی سخن یوق — کرچه برازاستعاره‌سی چوق
تفویف وجزالت وسلاست — ابداع لطافت ومتانت
سعدی بوصفاتی مجتمعدر — هب سوزلری سهل ممتنعدر
هر طرزده اوستاد یکتا — هرشیوه‌ده بی نظیر وهمتا
برجیس ادا عطارد آیین — شعری شعری ونثری رنکین
بوقطعه‌یی بعض اهل دقت — یازمشلر ایدی برای حجت
درشعر سه کس پیمبرانند — هر چند که لانبی بعدی
اوصاف وقصاید وغزلرا — فردوسی وانوری وسعدی
اماکه بنه اولنسه نسبت — سعدیده در افسر فضیلت
شهنامه‌یی ایتمك ایچون اتمام — فردوسی اوتوزییل ایتمش اقدام
قیلمش فجری برای تفسیر — یوز یکرمی محلده بشقه تعبیر
بی مثل ایسه‌ده بواختراعی — یوق کیمسه‌نك اندن انتفاعی
سعدی دخی بوستانی یازمش — انده حال جهانی یازمش
برکیمسه اوقورسه بوستانی — آکلار اوزماننده جهانی
هر بر سوزی درمنتخبدر — هر بیتی خزینهٔ ادبدر
مقصود ایسه خبر عام اثردن — آیرلمه اونظم معتبردن
تنظیم سخنده ایلرم بن — سعدی‌یی مرجح انوریدن

طورد قعید سخن لب ودهانده
بازق او شهنشه قوی یه
ایتدی او سخنور جهانه
کتدی ایکیسیده قالدی موجود
اول عصرده عنصری دانا
یازدی نیجه دلنشین قصائد
غایتده متیندر کلامی
یازدیغی قصائد دلارا
فضلن ایده من آنك خلف کم
برده اسدی وفرخیدر
مختاری وعسجدی وعمعق
تشبیهده شعر شعت که له
الفاظی رکیك و پر تنافر
مشهور اواسط اکابر
مسعوده نظیر منعدمدر
حقا که قصیده ده ظهیره
توصیف ایچون انی حق الانصاف
دیوان ظهیر فاریابی
اشعارده هم ادیب صابر
سید حسن امامی یه ند
قطران حکیم ومجد همکر
بو مرتبه ده ابوالفرج هم
وار آنکه فضیلت مقالن
وطواط ایسه مجمع فنوندر
آثار ینه انتها بولنماز
اشعار سنائی سخندان
وصفن کوش ایله مثنویدن
کلمز هله مثلی انورینك
مخصوص اکا شیوهٔ قصیده
معناسی لطیف لفظی بیغش
کیردیکی مسالکه کیرلمز
عبد الواسع ده معتبر در
اما که ایدر زیاده کلفت

باقی طورر اول اثر جهانده
سلطان جلیل غزنوی یه
بخلی ایله ظلم بیکرانه
شهنامه ایله هجای معهود
ایتمشدی قصیده طرزین احیا
کیم بوقدر ایچنده حشو وزائد
رنکیندر افادهٔ مرامی
اخلافنه اولدی خوان یغما
الفضل لمن له التقدم
روی سخنك ایکی رخیدر
اعجاز سخنده هب موفق
وارمشسه ده آخرین محله
هر طبع سلیم ایدر تنفر
مسعود وظهیر ادیب صابر
اشعاری جوامع الکلمدر
نظم ایتمدی کیمسه لر نظیره
بو بیتی نه خوش دیمشدر اسلاف
در کعبه بدزد اکر بیابی
استاد اولانلرك بریدر
کر اولسه معزیدر علی الجد
استاد مکمل سخنور
اشعار وبلاغتی مسلم
تسلیم ایدر انوری کمالن
دستنده آنك سخن زبوندر
برکیمسه اکا مثال اولنماز
کنجینهٔ علم وفضل وعرفان
دیر دیکه تمامی غزنویدن
شاهنشهیدر دکرلرینك
هر نظمده صنعت جدیده
مضمونی نو انسجامی دلکش
اغراقده کعبنه ایرلمز
هب سوزلری منتخب کهردر
کلفت ایله محو اولور لطافت

چون مقصدی امتحاندی بنجه
اقوی ایله طوتمالیدی پنجه

همده یارا شورمی بردلیره
فخر ایده تغلب ایله پیره

چون کلمز برچیچك ایله یاز
دیکر سوزینه نظیره‌لر یاز

دیواننی آچ الکله شویله
بش بیتنه برنظیره سویله

صنف متأخرینه سردار
عزت منلا اورند کفتار

هر بولده لطیفدر بیانی
اولمازه‌له محنت کشانی

کردونه‌ده‌کی کوزل خیالی
آیینه‌لر ایله حسبحالی

عرفاننه هیچ سوز بولنماز
تحسین آکا انصلی اولماز

کورمشمی عجب سپهر دوار
براو بله سخنور فداکار

باش قویدی بودولتك یولنده
جان و یردی بوملتك یولنده

نادانلاری منع ایچون خطادن
قورتارمغه دولتی بلادن

کندی باشنی قودی بلایه
سیواسده اوغرادی قضایه

احوال شعرای ایران

ایرانده کلان هنرورانك
آرایشی هر بری جهانك

ایرانده ظهور ایدن افاضل
دهرك فضلاسنه مقابل

ایتدی هنرآوران اعجام
احیای علوم دین اسلام

بیضاویلر زمخشریلر
شیرازیلرله جوهریلر

هب اولدی اوخاکدن نمودار
انلاردر ایدن علومی اظهار

بوقدر شعراسنه خصوصا
امکان حدود عد واحصار

آنلارده ده اوج کروه شاعر
اسلاف واواسط واواخر

ایرانده دینور برنجی شاعر
استاد ادیب رودکیدر

لکن کوریور که بوروایت
عقلا اوله‌ماز قرین صحت

زیرا اوهنرور کزیده
هر وزنده سویلمش قصیده

هر وزنده قطعه ایتمش املا
برچوقده رباعیٔ دلارا

برمخترع جدیده البت
بوجرأتی ویرمز طبیعت

زیرا حکم طبیعت اوزره
افکار یورر بطائت اوزره

عالمده ظهوره کلدی روشن
تدریج وتلاحق ایله هرفن

ممکندر اوکیم اواهل همت
برمرتبه ویردی شعره صورت

امادیمك اکا مخترعدر
عقلا طبعا بوممتنعدر

فردوسی به وصفده ایرلمز
برغیری به بوشرف ویرلمز

آچمشدر اومثنوی طریقن
یول وار ایسه آنده بردقیقن

شهنامه سی کرچه داستاندر
باقی سوزلرینه نه داستاندر

اندن صکره سزای اطرا — صاحب خمسه ادیب یحیی
اولمش ایدی اول کزیده شاعر — صاحب قانون ایله معاصر
سیف اهلی ایدی اواهل تبریز — سیفی قلمی کبی ایدی تیز
کورمش آنی صکره‌دن عطایی — خمسه یازوب ایتمش ادعایی
لکن بری کل ایکنجی کلدر — بش پارمق بکنسق دکلدر
منظومهٔ دلکش فضولی — حیران ایلر هله عقولی
لیلی مجنون اکرچه چوقدر — اماکه بونك مثالی یوقدر
خاقانی جهان نظمه خاقان — یوق رومده آکا مثل واقران
بر حلیه‌سی وار که مختصردر — اماسوزی سرتسر کهردر
بر طرزده نظم ایدر مقالی — تنظیرینك اولماز احتمالی
یوق شبهه که فیض احمدیدر — بر معجزه محمدیدر
جوری و تحیفی ایله شاکر — هب اول اثرك مقلدیدر
حقا که تحیفیٔ هنرکار — یازدی نیجه برکزیده آثار
تحسین اوشاعر قوی‌یه — کیم ترجمه یازدی مثنوی‌یه
منظوم اوله رق اوایلدی هم — هر بیتنی ترکی‌یه مترجم
فکرایت نقدر بضاعت استر — بونظم‌انه استطاعت استر
نابی ده بو یولده پهلواندر — خیریه‌سی فضلنه نشاندر
اول حسن ادا وحسن تعبیر — ایلر ایشیدن قولاغی تسخیر
هر عنوان برکزیده مصرع — هر خطبه‌ده برکانه مطلع
ظن ایتمه کیم آزمایش ایتمش — اهل هنره نمایش ایتمش
صنعت ایله ایلمشدر اول پیر — عصرنده‌کی حال ملکی تصویر
ظلم وزرایی سویلمشدر — حال فقرایی سویلمشدر
علم وادب اوکردر زمانه — تعلیم کمال ایدر جهانه
اماکه دینورسه خیرآباد — خیریه ایله دینورمی همزاد
بنده ایدرم بوقولی تسلیم — همحال اولاماز اجاجه تسنیم
خیریه کمالی آنده غائب — حقلی کورینور برازده غالب
ضعفن کوروب آنده شیر نظمك — سورمش اوزرینه پیر نظمك
اون شوق ایله حسن وعشق یازمش — الحق دده جان کلاهی قایمش
صرف ایلیوب آکا جمله نابی — بك شیوه‌لی یازمش اول کتابی
کلمشدر اوشاعر یکانه — کویا بوکتاب ایچون جهانه
لکن نیچون اول دلیر باحث — خیریه‌دن آچمامش مباحث
بر حرف دیمز رساله سنده — آلماز یاده مقاله سنده
خیر آبادی هله بکنمز — خیریه یه نیچون اوزنمز

اشعارده مهملاتی یوقدر
شعرنده اولور اومرد ناقد
بحر هنر ایدی سینه سنده
وهبی یه لغتده یوقدر اقران
الحق بوایکی اثرکوزلدر
بالخاصه نخبه منتخبدر
خوشدر دخی مثنویسی الحق
اماکه قصیده وغزلده
اشعاری دکل طبیعتیله
پرده نه عجب که خلقی اول پیر
ایلر ایکن اعتنا اوزینه
دیوانده اومفتیء فن
منظومه سی میرزا نصیرك
کتمنده عجب تکلف ایتمش
صانمش آنی کیسه طویمامشدر
اول نظم گزین طوررسراسر
واصف دخی براطیف شاعر
بارای طبیعت ایله سویلر
وهبی کبی علمی اولسه کامل
وهبی یه و یرلسه طبع واصف
یوق رومده مثنوی دیمش چوق
بو یولده امام اهل عرفان
اولدر شعرای رومه استاد
منظوم اومناقب مقدس
بیلم نه سخندر اول سخنلر
یارب اونه سوزش اول نه سوزدر
عشق وسخن آنده مجتمعدر
درتیوز سنه دن بروافاضل
تنظیرنه چوق چاشدی یاران
شیخی دخی کلمش اول زمانده
الفاظی ولی قبا بغایت
ایتمش ایدی صکره ذاتیء پیر
کرچه سخنی راز قسادر

آزدر پستی بلندی چوقدر
نابی ایله صائبه مقلد
فضلی کوربنور سفینه سنده
تحفه ایله نخبه ایکی برهان
یوق مثلی دینور ایسه محلدر
کشاف بلاغت عربدر
نابی یه ایکنجی دینسه الیق
بکزر قوقوسز کله جبلده
سویلر سوزی علم قوتیله
سرقتدن ایدوب همساره تحذیر
اوغرار کندی بیوك سوزینه
دزد سخنك دیلسن کسرکن
دیوانده طورر اوپیرك
تحریف ایتمش تصرف ایتمش
حیفا که غلاقی اویمامشدر
آتشکده ده مثال اخکر
معلوماتی وایك قاصر
غایتده سلاست ایله سویلر
نابی یه اولور ایدی مماثل
برشاعر اولوردی تام وعارف
ایرانه قیاس اولنسه هیچ یوق
مولد اثرین یازان سلیمان
اولدر ایدن اهل نظمی ارشاد
اثبات کمال ایچون اکابر
آشفته اولور هب ایشیدنلر
صورتده اکرچه ساده سوزدر
باشدن باشه سهل ممتنعدر
برسوز دیمدی کیما مماثل
قالدی ینه بکرمثل قرآن
برخیلی اثرقومش جهانده
معناجه ده یوقدر انده لذت
پروانه وشمعی نظم وتحریر
چوق سوزلری وار که دل بادر

(اندن)

اکثر سوزی اصطلاحه دائر
لکن انی قید ضرب امثال
عزت ایله هم نظیم وسامی
حقا که نظیم خوش ادادر
هیچ کیمسه ده بو قدر اول طبیعت
الغبطه او پیر پاک رایه
حصر ایلدی نعته روزکارین
پارلاق کور نور اکرچه سامی
ایلر سوزی کاه او یله مختل
پر پرنده سوزلری دکل اش
ایتمز ایسه التزام کلفت
عزت پاشاده خوش ادادر
آثاری اکرچه چوق دکلدر
شایاندر اواورایسه مفاخر
وهبیٔ قدیم نکته داندر
وار خیلی قصیده سی مکلف
اما که اوعصرک اقتضاسی
سوزبولمق ایچون مزاجه اوفق
دیوانی اکرچه وار مرتب
اشعاری دوکاسه هب حضوره
هم کوپریلی زاده مردکامل
حامدرا کا غزلده مخاص
مضمونلاری وار که روح دلدر
دیوانی کورمدم مرتب
بو یله ایسه اکر بتون مقالی
برده بوسلاله دن سخن زا
نظم مریده اول موفق
اغراق دینورسه مدعامه
ظن ایتمه که منتخب او سوزلر
بو ایکی حفیدی کوپریلینک
عاصم ایله راغب اولدیلار هم
سوزده ایکیسی دخی متیندر
یکدیکره لیک اولوانسه نسبت

مضمونلاری وار د کر جواهر
وادیٔ زحافه ایلر ارسال
برشیوه ده نظم ایدر کلامی
وصاف حبیب کبریادر
برشاعره اولمادی بودوات
صرف ایتمدی عمرینی هبایه
حاضرلادی کیتمدن مزارین
تشویش ایدر اکثر کلامی
ایتمزآنی درک عقل اول
آی باشلاری بازدیغی مشوش
رنکین سویلر سوزی بغایت
واردر غلطی وایک نادر
مطبوع کلامی یوق دکلدر
مدح ایتدی آنی منیف شاعر
عصرنده رئیس شاعراندر
وارنیجه غزللری مردف
ایتمش آنی یاوه مبتلاسی
سوزبولمغه اولمامش موفق
حشو ایله زحافدن مرکب
کلمز سکز اون غزل ظهوره
اسعد پاشای بی معادل
اقلیم سخن اکا مخصص
بیلم نیه مشتهر دکلدر
بولدم برایکی غزل که اغرب
بوقدر اکا براش احتمالی
عبدالله نامی همده پاشا
یا ابن خفاجه یافرزدق
بول نظمنی بونده باقی کلامه
دیوانیده بو یله در سراسر
فخربدر اودودهٔ کرینک
شیخ الاسلام وصدر اعظم
غایتده لطیف ودلنشیندر
راغبدر اولان مرجح البت

ارسال مثلده مثلی بوقدر
اولماز اوشکر کبی عبارە
دستنده مثال موم ترکیب
ترکیبده طرزی فارسیدر
نابی به بواختراعدر خاص
راشد ایله وجدی لمعی رامی
اول مکتبه اولدیلر مداوم
آثار فضولیٔ عراقی
یانقدر اوعاشقك کتابی
ایتمز غزلده فکر صنعت
پیرولری اولماز آکا امثال
هم بردخی اسکی نائلیدر
الفاظی سلیس و منتخبدر
تنقیح ایدر سوزی او دانا
بو یولده ولی کلامی چوق یوق
روحی ایله حامیٔ سخنساز
چون ایکیسیده عراقدندر
انلارده ولی کزیده اشعار
دیوانلری نصفدن زیاده
روحی به ویرن کمال شهرت
اما که اکر بوجه تدقیق
آزدر سخن کرانبهاسی
تنظیم غزلده برده یحیی
نازك سویلر سوزی بغایت
کویا قیر بلور انده الفاظ
بوشیوەده بردخی بهایی
پك دلکش وعاشقانه سویلر
صکره بویوله ندیم کیتمش
الفاظه یکی خضاب ویرمش
لکن کاهی تجاوز ایتمش
برجمعه دیمك ایچون مصنفی
ثابت دخی شاعر متیندر
برنعت شریفی وارکه دلکش

بوشیوەده سوز اکرچه چوقدر
اول ترکیبات خوشکوارە
قصد ایتدیکی شکل ایله بو اورزیب
اطوار عجم نما رسیدر
تسلیم ایدر آنی اهل اخلاص
راغب عاصم منیف وسامی
اول خواجەدن اولدیلر ملازم
وادیٔ غزلده حسی و باقی
نظمنده قو قار جکر کبابی
صنعت اولور آنده بی صناعت
تقلید اولنورمی قال ایله قال
پاکیزه سخن ادیب شاعر
مضمونلری باعث طربدر
برجسته در انده لفظ ومعنی
ملبوسندن برهنەسی چوق
بك شیوه و بك ادا بك آواز
اهل دل وصاحب سخندر
کویا که چنده نادر زهار
یا حشو یا بی مزه یاساده
ترکیبده اولان لطافت
سنك و کهری اولنسه تفریق
باقیسی عجوزلر دعاسی
بروادیٔ خاص قیلش احیا
برساده لك ایچره بیك لطافت
مضمونلاری روحی ایلر ایقاظ
بلبل وش ایدر سخنسرا یی
تعریض ایدن بیانه سویلر
تقلید ایتمش زیاده ایتمش
برقات دها آب و تاب ویرمش
تامرتبهٔ مزاحه یتمش
یایدردی قر ایله مربی
اول طرزده صاحب زمیندر
معراجیه دخی اکا اش

انسانکه کورر بو اعتباری ... کتمزمی الندن اختیاری
ایتزمی کلامه بذل امکان ... سوزدن کورن التفات واحسان
لکن فلکه هنرکر کز ... هرباری چکر بوباری چکمز
کردون یدی باشلی بر بیلا ندر ... ملسوعی بتون هنزوراندر
بر قاج کون اواورسه ده مساعد ... انجام ایدر رواجی کاسد
الطاف سپهر یزده قالماز ... قنغی نفسی ویرر که آلماز
سلطان جهانمراد شاعر ... آغزینه دوکر ایکن مجوهر
نه ایلدی ایسه ایتدی کردون ... قیلدی او شهیدی غرقهٔ خون
بیرام کبی خر زمانه ... قیدی او یکنه جهانه
هم صبری خوش ادای شاعر ... نفعی ایله اولدیلار معاصر
آثاری لطیف لیك آزدی ... بر برجسته قصیده یازدی
اما نه قصیده پای تاسر ... صان سبحه در وعقد کوهر
کویا که صیقوب بتون حواسن ... جمع ایلش آنده هب قواسن
بروادیٔ خاصدر او وادی ... کیمسه سوزه ویرمدی اودادی
بر مطلعی وار غزلده حتی ... معجز دیدی اکا اهل معنی
الحق او سخن کوزل سخندر ... نفعی دخی اکا غبطه زندر
بر واکن التماس ایلر ... اول نظمدن اقتباس ایلر
یوق بشقه سوزی اکرچه بوبله ... دیوان دکر اول قصیده شویله
اول عصرده بردخی ریاضی ... باغ سخنك کل بیاضی
برشاعر پاك نکته داندر ... میدان هنرده پهلواندر
پاکیزه قصیده لر دیمشدر ... برجسته نشیده لر دیمشدر
فخریه لری بلیغدر بك ... ذاتا کوزلی نه حاجت اوکمك
نابی دخی سویلمش قصائد ... اما که مقوله زوائد
اویماز اکا بك قصیده نظمی ... توحیدیدرالك کزیده نظمی
صلحیه سی نعتی دانشیندر ... عرایه سی برکوزل زمیندر
انجق کورینور که کلفت ایتمش ... کویا جبر طبیعت ایتمش
براویله هنزور سخن زا ... یازمق کرك ایدی اندن اعلا
نابی یه منیف ایکن مقلد ... اندن ابلغ دیمش قصائد
نابی یه یاراشور ایدی حقا ... اول ایکی قصیدهٔ دلارا
زیرا ایکی منتخب اثر در ... امثالی کورلمامش کهردر
اما که غزلده نابیٔ پیر ... اولمش اوده خسرو جهانکیر
تعقید ورکیکه او غراماز هیچ ... ایلر او قودقجه طبعی تهییج
یوق ذره تنافر عبارات ... خودمالی کیدر استعارات

اولماز او کلامی محوه باعث | انبوه تقلب حوادث
بر بویله ادیبه دینسه شایان | فرما نفرمای ملك عرفان
کیم ملك سخنده بی محابا | فرمانی خامه ایلر اجرا
ابکار معانئ مرتب | صف صف دیزیلور حضورینه هب
ایلر او سخنور جهانگیر | برفکر ایله بیك جهانی تسخیر
باشنده اگرچه تاجی اولماز | دیوان مرتبی بوزلماز
تا حشره قدر طورر مقرر | صاحب دیوان اولان هنوز
دشمنلری محو اولور زمانده | فضلك اثری قالور جهانده
خیر ایله قالور فلکده نامی | بودر فضلانك انتقامی

احوال شعرای روم

ترکی اشعاری اهل تحقیق | اوچ صنفه ایدر بنا وتفریق
باقی به گلنجه نظم گویان | اولدی قدمای اهل عرفان
اندن نابی به دك اواسط | اشعار هنوز دکلدی ساقط
اندن صکره گلور اواخر | بو صنفده شاعر اولدی نادر
اوصافده نفعئ سخنساز | سلطان سریر ملك اعجاز
همراه اولهماز آنکله یاران | شهباز ایله صعوه اولماز اقران
اول طرز بیان او حسن اسلوب | اول طور بدیع اووجه مرغوب
هر مطلعه خاصدر اداسی | هر نغمه ده بشقه در صداسی
برحربی ایدرسه وصفه آغاز | گویا ایشیدر قولاقلار آواز
برعربده برهجوم چالاك | برخنجر ومغفر وچکاچاك
برحمله ایدرکه خصم دینه | گویا ایتر آسمان زمینه
او بله قلیج اوردر که فرضی | ایلر ایکی پاره گاو ارضی
براسبی بیانه بولسه میدان | سیرینه ایدر براقی حیران
گتسه اولور آتش جهانسوز | طوردقده برآفت دل افروز
برخانه نك ایتسه وصفنی یاد | ایلر آنی صانکه جنت آباد
فخریه ده یوقدر اکا ثانی | مسحور ایدر آدمی بیانی
ایتدکده قصیده یه سرآغاز | تا آخره دك اولور بلك آواز
طبعنده اولور خلاف عاده | گتدکجه مسارعت زیاده
نفعی بونی صانمه مفت بولمش | اوچ پادشهك ندیمی اولمش
سلطان احمد شهید عثمان | دردنجی مراد قهرمان شان
شاعر ایدیلر هم اهل پرور | نفعی نصل اولماسون سخنور
هر شاه سخن شناس عارف | ایتمش انی غرقهٔ عواطف

ممکنمی سنائی وفرزدق
اقلیمده حکمی یوقمی فرقك
اولمازمی تخالف جبلی
آنلارده کلن سخن سرایان
آنلارده‌کی اهل نظم وتعبیر
برکلشنی وصفه ایتسه آغاز
ایلر تفصیل طول وعرض
اطراف وجواربنی اونوتماز
شاعرلری موزله طاپارلر
بروقعه‌یی آنده درج ایدرلر
ایلرکن اوحالتی تصور
اجرا ایتسه آنی خصوصا
لکن بویله اثرلرك هب
یوزده بری مقصده مصادف
اشعار نقاوهٔ زباندر
آیینه‌سی شعردر لسانك
اشعاره‌کلور ایسه تنزل
افعال بشر اولور مشوش
اولماز زیب صماخ رغبت
اشته بوسببله درکه شاهان
سائر وزراکبی افاضل
وارمی عجبا ملوکه لایق
ممدوحه ایدر اواهل حکمت
دنیاده ثنا سن ایلر ایفا
بودهره نیجه شه جهانبان
برغزنوی نام وشهرت آلدی
سعدی اکرایتمسیدی ایراد
اذکار حسین بیقرایی
مادام کلام جاوداندر
هرخوش سوز کیم کلور زبانه
اما دیدیکم سخن سخندر
کوهر بدل آکا البت اولماز
طوردقجه جهان طورراوکوهر

مولیر کبی برنبار ویازمق
وضعیتی بزمی غرب وشرقك
یك شیوه‌میدر طباع ملی
بر بشقه زمینده اولدی کویان
احوالی ایدر سخنله تصویر
اشکالنی اول ایلر ابراز
سویلر احوال طبع ارض
حتی خس وخاربنی اونوتماز
صنعتلی تیاترولار یاپارلار
محصول قوابی خرج ایدرلر
البته ایدر کشی تأثر
استاد اوبونجیلر نه اعلا
اخلاق عمومه صانعه مکتب
طوقسان طقوزی اکا مخالف
معیار بلاغت لساندر
هرکاری لسانله‌در جهانك
البته لسان بولور تزلزل
ایشلرده ظهور ایدر کشاکش
آواز اوامر حکومت
ایتمش شعرایی غرق احسان
تشریفاته اولوردی داخل
شاعر کبی برندیم صادق
دنیاده وآخرتده خدمت
عقباده ایکن ده نامن ابقا
کلدی کتدی اولوندی نسیان
شهنامه‌ده چونکه اسمی قالدی
کیم ایلرایدی اتابکی یاد
حفظ ایلدی جامی ونوایی
اشعار دخی ابد نشاندر
عالمده قالور اوجاودانه
ندرتله چودربی ثمندر
تحسیندن اوزکه قیمت اولماز
مانند قیام اصل جوهر

شاعرده کرك اورتبه سامان
یا آتش عشق ایله اولوب زار
یا خود متأثر اوله شاعر
ممدوح یاقدردان کرکدر
یا خود اوله مجلس سخنده
اشعارینه اوله‌لار معارض
ترك ایلیه کبر ایله عنادی
واقع کورنجك براعتراضی
ترك ایله اصابت ادعاسن
واردر نیجه خود پسند نادان
طوپلار باشنه برایکی جاهل
ایلر هم زبانی انلره فی
هم دیرکه زشاعری اثر نیست
بیلمزکه ایدر اوکا وناطق
شعری ایله فخر ایدر جهانه
استرایسك اکلامق جهانی
ایتمش اوراده فنون ترقی
بیلمك کرك آنده‌کی فنونی
آنسزکه شی تام شاعر اولماز
سنده وارایسه اکر حمیت
قیل ترجمه آنلاری زیاده
اشعارینه همده ایله دقت
مرأت دلك اولور مجلا
اخذ ایله صنایع وعلومن
تقلید ایله اصلکی اونوتمه
سائر اقوامه میلی آقماز
آندن آلیجق کرککه مایه
بیلم که ندن هرایشده مطلق
آنلارده بوفکر فاسد اولماز
فکراتملی کیم جناب بیچون
هراقلیمه خواص ویرمش
ممکنمیدر ایتمه برفرنکی
قابلمی ایده راسین لاماتین

تا اولمیه یا عیال نادان
اول حال ایله ایده نظم گفتار
تا شعری دخی اوله مؤثر
سوز کوهر ومستمع محکدر
بحث ایدیله شعراو انجمنده
افکارینه اوله‌لار مناقض
حصر ایتمیه نفسه اعتمادی
انصاف ایله حقه اوله راضی
اصلاح ایده درعقب خطاسن
کندن صانور افضل سخندان
افکارده کندینه مماثل
انلار تحسین ایدر پیاپی
استاد سخن منم دکر نیست
کندوسنه کندوسی فنالق
یوق حقنی نشر ایدر جهانه
اوکرنملی اوروپا لسانی
تحصیلدن ایلمه توقی
ترك ایله تعصب وجنونی
برکمسه لسانله کافر اولماز
تحصیلنه ایله صرف همت
تاملتك ایده استفاده
آنلارده ده بشقه‌در فصاحت
نیروی طبیعتك دوبالا
ترك ایله زمانی ورسومن
ملیتکی حقیر طوتمه
قبطی قبطیلکن براقماز
ملیتن ایتمیه وقایه
اوروپالویه مقلد اولمق
بکدیکرینه مقلد اولماز
ایتدکده بشر له ارضی مسکون
هر قومه مزاج خاص ویرمش
افریقاده هم مزاج زنکی
نفعی کبی برقصیده تزیین

شاعر شاعر طوغار اندن
آثاری کورنور ابتدادن

شاعر دخی طفل ایکن عیاندر
عرفانده مشربی نشاندر

هر طرز واداسی لاابالی
بر بشقه روشده جمله حالی

مسکن ایدر ایمز اشبو شهری
کویا که کورر جنون دهری

فکرینی صلاحه سالك ایلر
بیلمز که عمومه کمالك ایلر

باشلار اوزماندن اختلافه
اوضاع عموم ایله خلافه

هم باشلار اودمدن ابتلالر
عمرنجه مبارکی بلالر

چون حر اولەرق کلور وجوده
کوجدر قومه شاعری قیوده

چوفلق آنی باغلاماز عقائد
تسخیر ایدەمز آنی فوائد

ایمز زر وسیم ایچون مدارا
اولماز قدم رجاله رخسا

رزقی ایله ایلیوب قناعت
سورمز یره جبههٔ ضراعت

دهرك صایماز غم وصفاسن
زیرا فلکك بیلور وفاسن

برشاعره منتهای مقصد
برشیشه شراب بر سمن خد

مدحکده اکرچه ایلراطرا
ایشده سکا ایلمز مدارا

شعرنده دین یالان طولان سوز
ایشده سکا سویلمز یالان سوز

چون ایشده عمومه در نتایج
شخصنك قالور آنده نفعی خارج

هرکیمکه ایشنده صادق اولماز
انسان دیمك آکا لایق اولماز

ثانئ شروط شاعریت
تحصیل معارف وفضیلت

علم اولمسه شاعر اولماز انسان
دیلمز سوزه قادر اولماز انسان

سعی ایله علومه مقدمانه
از جمله بدیع ایله بیانه

شعر عربه توسل ایله
نحو ولغته توغل ایله

نظم قدما وفن تاریخ
کلنجل فصاحته بن وبیخ

کلمسه برارایه سایه ومهر
اولماز براراده جهل ایله شعر

اولسه نقدر قوی طبیعت
بوقدر جاهل سوزنده قوت

پك طبعنه اعتماد ایدنلر
بولسه دخی بعض خوش سخنلر

بیلمزلك ایله دوشر خطایه
اوغرار باشی جهل ایله بلایه

یاسویله سوزی کهر نثارایت
یاصمت وسکونی اختیار ایت

واردر دخی برنیجه وسائل
اشعار اولور انلار ایله کامل

شعر اولمق ایچون جدید وفاخر
شاعرده کرك فراغ خاطر

اولماز حرم درونده مقرون
اتمکجی تلاشی ایله مضمون

شاعر اولەماز اکرچه زنکین
فقر ایله ده قالماز انده تمکین

عالمده بودر هله مجرب
اولماز ایشی شاعرك مرتب

طالع عقله معاون اولماز
بخت ایله هنر مقارن اولماز

هم او یله یاقشدی ایکی کوهر — کویا که قارشدی شیر وشکر
یاخود ایکی بحر علم وعرفان — برلشدی برابر اولدی عمان
یوق اوج دکز اولدیلار فراهم — اندن چیقدی بو بحر اعظم
زیرا عربی لسانله اول — اولمش ایدی فارسی مکمل
عثمانلی لسانی بولساندر — فکر ایله نه بحر بیکراندر
عثمانلی لسانی بیلن ذات — برشادرکه حاضر آلات
برقاج درلو اداته نائل — برقاج نوع انقلابه قابل
اعمالده هیچ کلفت اولماز — تفتیشده طبعه زحمت اولماز
هرقنغی خیال ایسه مصور — الفاظی کلور انك برابر
سائر لسن عتیقه نك هب — معقولاتی اولور مرتب
قطعا اوحدوددن چیقماز — انسان بوکا یا نصل صیغماز
منظوم ایسه باخصوص اوصورت — برقاج قات اولور اودمده کلفت
تضییق عروض برجهتدن — هم قافیه وردیف رهزن
تحسینه اولور قتی سزاوار — بردیلده کوزل دینلر اشعار
اماکه بزم لسانمزده — هردرلو ادات یانمزده
افکار عرب خیال ایران — محصول ممالك خراسان
هرقنغیسنه اوزاتسه دستی — ممکن طوتلمق کشی یه دستی
هرقنغی خیال کلسه عقله — بز قادرز آنی لفظه نقله
بو یله وار ایکن لسانده وسعت — وار دیر ینه بعضلر ضرورت
مخرجده مخالف ایکن اصلی — ایلر عینه چوهمزه وصلی
مدو یردی کیمی الفله نونه — ویرر حرکه کیمی سکونه
دیر عقله عقل عبارتنده — جانی دخی جان صورتنده
صورسك بو تکلفاته علت — دیروزنده چونکه وار ضرورت
لایقمی که شاعرم دین ذات — فرق ایتمیه مخرج حروفات
کیم ایلر آنی بوسهوه اجبار — محدود میدر دیار افکار
اسلافده کرچه وار زحافات — بوقدر بو یله ولی حرافات
ثابت سامی بوسهوی ایتمش — راغب عاصم اواثره کیتمش
بونلارده کی سهو صکره کویا — سائر شعرایه اولدی فتوی
جوق شاعر اهل طبع ومایه — تقلید ایله دوشدی بوخطایه

مشروط واحوال شاعری

واردر ایکی شرط شاعریت — او لکیسی قابلیء خلقت
بعض قواه حق ایدر عنایت — برنعمت خاصدر طبیعت

سلطان جهان سليم اول
ايتمش او شهنشه مظفر
اكثر سوزى فارسيدر آنك
يوق روم آرا نور ايسه سراسر
اولمغله شه جهان معنى
اوغلى دخى پادشاه عرفان
كورمش ايدى تربيت پدردن
تأسيس بناى دولت ايتدى
ظاهرده و عالم سخنده
صورتده دكل فقط جهانكير
ويردى بوايكى شه فضيلت
مجلسلرينه نديم داخل
همتلرى ايله اولدى موجود
هم ايتدى ابوالسعودى اسعاد
بو ايكى هنرور يكسانه
باقى ايدى نجمه صبف وكانون
اولمشيدى او پادشاه نقاد
هر شعر ويرشده شاه ذيشان
ظاهر كورينور قصيده سندن
كيم طرز قديمه كسوه ويرمش
باقى يه سزا اولنسه تعيين
اما ينه بعض كهنه تعبير
صكره ايديلوب بو شيوه تجديد
اوزانده تحرز زحافات
جمله ادوات وصف تركيب
بردن كيردى بزم لسانه
اك جاى تعجبى بو بابك
استانبول ايكن مقر عرفان
پايدى ايكى طشره لى بو حالى
يعنى برى نفعى سخنور
بونلاردر ايدن لسانى توسيع
بونلار ويردى زبانه زينت
تركى ديلى اول ايدى يكتا

خاقان مؤيد و مجل
ملك سخنى دخى مسخر
مقبول و مسلمى جهانك
اول شيوه ده فارسى ديمشلر
ديوانى طورر جهانده حالا
صاحب قانون خان سليمان
البته چيقاركهر كهردن
تنظيم لسانه همت ايتدى
كندوسنه خلق قيلدى بنده
ملك هنر يده ايتدى تسخير
هم دولته هم لسانه وسعت
اولمش ايدى زمرهٔ افاضل
براين كمال مثلى مفقود
اول ايكى شهنشه ملك زاد
پك چوق مدد ايتديلر لسانه
پروردهٔ خاص شاه قانون
هم پادشه آكا همده استاد
همرتبه ويردى همده احسان
طور غزل كزيده سندن
شعر آنك ايله شكله كيرمش
تعبير مجدد نخستين
باقيده ايدر درونى تكدير
آثار عجم اولندى تقليد
تكثير تتابع اضافات
توسيع تسلسل تراكيب
هب نامه‌لر اولدى شاعرانه
باعثلريدر شو انقلابك
استانبول ايكن مطاف بلدان
وانلى برىسى برى رهاى
هم ديكرى نابئ معمر
بونلاردر ايدن بيانى تنويع
بونلار ويردى بيانه صورت
ايتدى آنى فارسى دوبالا

چونکیم بودیله مثال مادر — اولدی جغتای لسانی مصدر
ترك ایلمکه حجاب ایتدم — آندن دخی انتخاب ایتدم
معلوم اوله تا زمان نه اولمش — اول نه ایمش لسان نه اولمش
هم رتبه لرنجه عاجزانه — چکدم شعرایی امتحانه
مشهورلری بیان اولوندی — آثار ایله امتحان اولوندی
حکم ایلدم اکثریت اوزره — شعرنده کی استقامت اوزره
بن اکلادیغم قدرجه یازدم — وقت اولمدی مختصرجه یازدم
مادام اخلاصدر اساسی — معذور اوله وارسه ده خطاسی
آثار معاصریندن هم — معروف اولنلر اولدیلار مرقم
شاید که اوله دیو تعدی — تمییزنده ایتدم تصدی
مستقبله شمدی حکم اولنماز — غائبده کی جفر ایله بولنماز
ممکندر ایدر جناب بیچون — قارونی گدا گدایی قارون
بوگون گورینان سکا محقر — یارین اوله غالب و مظفر
مادام اثری طورر حیاتك — مأمولدر ارتقاسی ذاتك
آیرلدی بزمله چونکه اسلاف — وارسون بزیده آرسون اخلاف
گوسترمك ایچون خطا صوابی — هر شیوه دن ایتدم انتخابی
هرشی که بکا بهین گورندی — شایسته و دانشین گورندی
مجموعه مه ایلدم آنی قید — گوینده سی عمرو ایمش یاخود زید
فکر ایت نه قدر کتاب گوردم — جمنده نه پیچتاب گوردم
رندان ایدر آنده چون ملاقات — قویدم آدینی آنك خرابات
مسجدده دیسم اعتماد اولنماز — شاعرلر اورده چوق بولنماز
شاعرلره می ویرر مصافات — رندانك اولور یری خراباتی

احوال اشعار ترکی

اسلافده احمد و نجاتی — آوارهٔ دلشکسته ذاتی
ترکی سخنده تمل قومشلار — گرچه تملی گوزل قومشلار
ایتمکله لسانمز تغیر — اول شیوه‌یی گوج بزه تصور
مضمونلاری گرچه پك متیندر — الفاظیده اولقدر چتیندر
طرز غزل و قصیده بازی — ناخوش اوقدر که وزن تازی
طاك ایله ایکنده لر دررلر — هر بیتده زبرین سوررلر
یا حشو و یا ماله وزحافات — انشاد ایدنه بلای آفات
بلکه اوزمان ایچون گوزلمش — لکن صکره لسان دوزلمش
اولمش بو تبدل لسانه — باعث ایکی خسرو یگانه

برقاعده در بوجاودانه ‌ البته کیدر کلن جهانه

بو عالمده اعتماد اولنماز ‌ درد اجله دوا بولنماز

صحت بوزیلور شباب قالماز ‌ قوت کیدر آب وتاب قالماز

پرورده ناز اولان اوکلاتن ‌ ایلرقاره طوپراق ایچره مسکن

اول کوز که باقار بوکون نهاره ‌ یارین یووه اوله موروماره

حکمت بو بلایه چاره ایتمز ‌ تدبیر وحیلده پاره ایتمز

یوق فائده دولت ونعمتدن ‌ یوق منفعت افسر وحشمتدن

کلدی نیجه بیك ملوك دهره ‌ هپ اوغرادیلار بودرد قهره

یوقدر برینك زبانده نامی ‌ قنده او یسار واحتشامی

اما عقلای عاقبت بین ‌ ادراك ایدوب بوحالی پیشین

میل ایلمامش بودهردونه ‌ غفلت ایله دوشمامش جنونه

چرخك آکاه اولان خوبندن ‌ بوباغ غورك ایچمامش صو بندن

تحصیل کماله همت ایتمش ‌ آزاده لکه قناعت ایتمش

عالمده نیجه اثر براقمش ‌ اذکارینی معتبر براقمش

کرچه آنی روزکار آلمش ‌ بوقبه ده برصداسی قالمش

چون بنده بواقتدار یوقدر ‌ حرصمده بقای نامه چوقدر

فکر ایلر ایکن بوحاله تدبیر ‌ کلدی دله مثال قطمیر

حیوان ایکن اول وجود یکتا ‌ ایتمش بوجهانده نامن ابقا

اربابکماله خادم اولمش ‌ انلرایله اسمی دائم اولمش

بنده اوطریقه ذاهب اولدم ‌ انسانلرایله مصاحب اولدم

اثنای مطالعه مده اکثر ‌ کوردکجه لطیف وخوش اثرلر

بردفتره قید ایدرایدم هپ ‌ اماکه دکل ایدی مرتب

ترتیبنه ایتدم اهتمامی ‌ مجموعه مه ویردم انتظامی

ترکی ایله فارسیده مخلص ‌ شاعرلره چونکه اولدی مخلص

اولدی شعراسی بونلرك هپ ‌ ترتیب حروف ایله مرتب

اماکه عربده بشقه عادت ‌ که کنیه که اسم بولدی شهرت

ترتیبده اولمق ایله اشکال ‌ تنظیمده بنده ایتدم اهمال

ابیات ایله قطعه لر سراپا ‌ ترتیب هجا ایله مقفی

واردر عربیده بعض کلفت ‌ ایتمك کرك اشتقاقده دقت

کوسترمك ایچون نکات نظمی ‌ ازمان تحولات نظمی

آثار سلفدن ایتدم املا ‌ برخیلی نوادر دلارا

کرچه سوزی بونلرك قبادر ‌ معنالری لیك جانفزادر

املالرینی براقدم اویله ‌ تادینید صکره شویله بویله

خمخانه یانده جام وساغر   رندان ایله مغبچه برابر
تمییزه بوغبدی اقتدارم   زیرا پند اولما مشدی یارم
اما اوقودقده کلستانی   درك ایتمکه باشلادم لسانی
هم اول صره‌ده برایکی شاعر   تمییزمه اولدیلار مظاهر
اولمق شعرا ایله مباحث   افزایش فرقه اولدی باعث
برنکته ور ستوده اطوار   حافظدن اوقوتدی خیلی مقدار
اول سوزلره مشربم قاپلدی   کویا قپالو کوزم آچلدی
اولدی بکا خواجهٔ دل وجان   آثار سخنوران ایران
اولدم نیجه خمسه‌دن کهر چین   کوردم نیجه دفتر ودواوین
ایتدم شعرای رومی تحقیق   آثار وزمانلریله تطبیق
کوردم اولمش خلف سلف هب   ایران شعراسنه خلف هب
اول سوزه باشلامش نوانی   تقلید ایله فارسی ادانی
کلمش شعرای روم پیشین   قیلمش اواداده وزنی تعیین
تقلید ایله چون لسان بوزولمش   اوزان عروضی غائب اولمش
چیقدقچه لسان طبیعتندن   البته دوشر فصاحتندن
فعلن فعلن اولمدن نمایان   پارمق ایله ایدی بزده اوزان
اشته بوسبله درکه الآن   ترکیده یوق ارتجاله امکان
ترکیده دکل بوحال اول   اولمش ایدی فارسیده مختل
انلارده ایدوب لسانی تجدید   ایتمش عربه سخنده تقلید
وارایسه ده بعض فضله نقصان   اوزان عربدر انده اوزان
بزانلاره نسبة جدیدز   کویاکه عربلره حفیدز
آثار عربدر ام عرفان   بونلار ایکی نهردر اوعمان
چون کوردم او بحر بیکرانی   فرق ایلدم اول زمان جهانی
اول کوزدن کچن هب آثار   کوزدن کچدی بتون بتکرار
کوردم بکیدن نیجه دفائن   بولدم ینه برطاقم خزائن
بن طبعه بونی اساس ایدردم   شاعر اولورم قیاس ایدردم
بوشوق ایله کچدی روزکارم   دستمده دکلدی اختیارم
بیلدم که بن اویله شاعر اولمق   صنیله جبال سابر اولمق
بن اوله‌مدم اکرچه شاعر   اولدم شوقدرکه فهمنه قادر
شاعرلك اکرچه معتبردر   شعری طانیمقده بهره‌مزدر
حلواجی یه طبله کار لازم   اول کاره ده اقتدار لازم
سنم که چل وچهاری کچدی   آتی آلان اسکداری کچدی
کوردم فلکك وفاسی یوقدر   ذوق والمك بقاسی یوقدر
بیك بیل یاشاسك بنه جهان بو   کردش بوزمین بوآسمان بو

هر کس ایدی خوان نعمتنده / عالم ابدی تحت منتنده
هیچ اولمدی اول نبی صابر / منتکش نعمت اکابر
بالذات عبادته کیدردی / دلخستەلره شفا ایدردی
ایلردی تهجد شبانکاه / قلبنده طورردی خشیة الله
هر نفسی طوناردی اول پیمبر / نفسیله حقوقده برابر
عبدیت ایله ایدی مباهی / اخلاقی ایدی بتون الهی
بر مکتبه اولدی کیم مداوم / الله ایدی ذاتنده معلم
وصفنده آنك جناب غالب / بو بیتی نه خوش یازار مناسب
چون اول ما خلق در اول نور / ثانیٔ خدا دیسەمده معذور
تا حشر او شاه انبیایه / اولسون صلوات بی نهایه
اولسون دخی تحفهٔ تحایا / اصحابنه آلنه هدایا

سبب ترتیب خرابات

اون بشده دکلدی سن وسالم / کیم نظم ایله واردی اشتغالم
موزون سوزه جان ویردی کوشم / اشعار اوقوسم کیدردی هوشم
ویردی بکا اولا مراقی / میدان شعرا سنك نهاقی
کاهیجه غریبی اوقوردم / عاشق کرمه یانار طورردم
عاشق عمری که کاه آلوردم / اوچقورسوزینه شاشارقالوردم
تحسینله ده ایتیوب قناعت / یغمایه‌ده که کوردی جرأت
هر دفتر شعری کیم طانوردم / یوق نسخهٔ آخری صانوردم
کندمده نظیره دیر ایدم کاه / اما نه سوز العیاذ بالله
کوش ایتمسون اویله سوزقولاقلر / آلودەسی اولماسون طوداقلر
دیوانچەمه آنلاری یازاردم / ممکن اولسه طاشه قازاردم
کیم شعرمه آتسه طعنه طاشی / اوغراردی غمله درده باشی
هجو ایدی معارضه جوابم / شمشیر زبان ایدی کتابم
اول حال ایله روزکار کچدی / برایکی خزان بهار کچدی
کچدی الله چو نسخهٔ جان / مطبوع برایکی کهنه دیوان
برکره بو کنزه نائل اولدم / بر بشقه جهانه واصل اولدم
برپاره یه بیکی آفرینك / پابوشی آنلدی کوهرینك
وهبی ایله واصفی بکندم / تقلید ایچون آنلاره اوزندم
دیردم ایدوب انلاری قرائت / یارب بو نه سحر نه کرامت
بوندن دخی سوزا واورمی اعلا / شیرین لفظ وخجسته معنی
شوسرو ایله باقی شوقد وقامت / اولمازمی قیامته علامت
بابابله کل نه خوش موافق / پروانه دکلی شمعه عاشق

تاحشر طورر اونور ابهر
اول نور تهامه ده آچلدی
بر ذره در اول کونشدن الآن
کزسك کوره سین بتون زمینی
بااول شررك دکلسه برقی
کراولمسه اندلس ضیادار
قنغی یره ایتسه لمعه افراغ
مانند فروغ مهر نوار
اول یوزدن اواوندی هب ازالت
بو وجه ایله فاپلادی عیانی
انصاف قیل ای معارض انصاف
کیم ایلدی مصطفی مثالی
کوستردیمی اوبله درس عرفان
یابازدیمی اوبله شرع معصوم
تورات اولهمی یاخود اناجیل
بر معجزه درکه نور قرآن
تاروز قیام اولور صلاکو
اعجاز دکلیدر که باری
بو نجه فترات ایچنده اغیار
شرعی ایله قیلدی اول قرتاب
کیم شرعنه ایلسه توسل
هر کیمکه اوشرعه خدمت ایلر
امیدر اکرچه اول ملك خو
امی که شر یعتنده تابان
امی ایدی کرچه قیلدی کندی
سلطان دوکون ایکن اوسرور
محکوم ایکن امر بنسه ممالك
رایانی اولور ایکن مظفر
اکثروقتی کچردی مدیون
بو قسوللغی اختیار ایدردی
اول طائر قدس آشیانه
جایعلری سیر ایدردی لطفی
مولای شفیق ایدی لطیمه

کورلر کورمز کورر کورنلر
دنیایه شرارهسی صاچلمدی
عالمده کی نور علم وعرفان
اول مصطبه نك اقساطه چینی
کیم ایلدی زنده ارض شرقی
کیم اوروپایی ایدردی بیدار
اول لمعه اواوردی بر یانار طاغ
اقطاره ایدردی نشر انوار
عالمدهکی ظلمت جهالت
انوار محمدی جهانی
میدانده دکلمی علم اسلاف
توحید جناب لایزالی
دار الحکمای ملك یونان
قانون بندان خطهٔ روم
هر منقبت کتاب تنزیل
طور دفجه جهان طورر نمایان
ارباب شکوکه امر فاتو
تغییردن آنی قیلدی عاری
تجربفنه اولمدی ظفرکار
تعلیم حقوق وفضل وآداب
انسانلق ایله ایدر تجمل
دارینده کسب حرمت ایلر
علمیله جهانی قیلدی مملو
احکام حقوق نوع انسان
عاجز بلغای نجد وکندی
وار و یوق ایدی اکا برابر
اوچ پیرهنه دکلدی مالك
آجلقله کزردی کندی اکثر
فوتنده بواوندی درعی مرهون
بوقلق ایله افتخار ایدردی
میل ایتمدی جیفهٔ جهانه
احراری اسیر ایدردی لطفی
کوبا پدر ایدی هر یتیمه

یارب بونه کارگاه غمدر
یارب بونه مکتب فنوندر
یارب بونه ارتباط ونسبت
یارب نه گوزل نظامدر بو
یارب بونه سلطنت نه قدرت
یارب بونه عزت وعلادر
برقبضه تزابه جان ویرسین
هرلحظه ده بیك جهان یاپارسین
هرلحظه ده بیك جهان ییقارسین
برسین بر یرلککده شك یوق
ای حی وقدیر اولان الهی
ای قطره یی قلزم ایدن الله
دلخسته لره طبیب مشفق
بیمارلرك شفاسی سنسین
مظلوملره پناهسین سن
بیچاره یه چاره ساز اولورسین
عاشقلرگوزی یاشی ایچون
رحم ایله ضیای ناتوانه
بازیچهٔ نفس بی اماندر
بنالکدن او بنده یی خلاص ایت
فیضکله او لالی ترزبان قیل

یارب بونه وادیٔ المدر
یارب بونه عالم جنوندر
یارب بونه اختلاط والفت
یارب نه نظام نامدر بو
یارب بونه هندسه نه صنعت
یارب نه کمال و کبریادر
طوپراغه طاشه لسان ویرسین
هرآنده بیك آسمان یاپارسین
هرآنده بیك آسمان ییقارسین
ملکگده سنکله مشترك یوق
بی مثل ومشابه ومضاهی
ای نطفه یی آدم ایدن الله
هر یاره یه مرهم موافق
هردردلرك دواسی سنسین
عاجزلره دادگاهسین سن
بیکسلره دلنواز اولورسین
یانقلر باغری باشی ایچون
یوق طاقتی غیری امتحانه
رحم ایتمز ایسك ایشی یماندر
شایستهٔ بزم اختصاص ایت
محبوبك ایچون مدیحه خوان قیل

نعت نبوی

چون لجهٔ عشق زاخر اولدی
شانندە بیوردی خالق پاك
اول حرف مقالهٔ کن
خورشید منور منور
علام عوالم معالی
سلطان جهان مطاع کونین

اول در یتیم ظاهر اولدی
لولاك لما خلقت الافلاك
آخر نفس اب تعین
مهدیٔ مطهر مطهر
علامهٔ علم لایزالی
روح الروح طباع کونین

محمود ومحمد ومبجل
محبوب خدا نبی مرسل

قیلدقده طلوع مهر ذاتی
هب گوردی آنی بصیر اولانلر

طولدردی ضیاسی کاشنانی
جاهل قالدی ضریر اولانلر

بسم الله الرحمن الرحيم

مقدمه

توحيد بارى ومناجات

ای وارلغی واری وارایدن وار
یوق یوق سکا یوق دیمك نه دشوار

دیر هرشیئك لسانی هرگاه
الله الله الله الله

ای برتر عقل و وهم وادراك
معروف خطاب ما عرفناك

ذاتك سنك اولقدر بيوكدر
یاننده بيوكلك الكوچكدر

بوقبه ده کرچه چوق صداوار
یوق دارده سندن اوزکه دیار

ای قدرتی ایلین هويدا
هرذره ده بك جهان معنی

دست قدرکده بی تکلف
جزئی کلی بتون تصرف

محسوب عنايتکدر اعداد
بیهوده قدرتکدر ابعاد

ای کونی بنا ایدن مهندس
سنسین بومناظره مؤسس

اوز حسنکی قیلمغه تماشا
برآينه دوزدك اسمی اشيا

انجم ايله عالمی طونا تدك
هرنجمده بك جهان یاراتدك

صاچدك برآوج کهرسمايه
اولدی بوکرات بی نهايه

عشقکله اورميه دن بريدر
هرکره زار وسرسر يدر

نورك ايله التماع ايدرلر
درويشلرك سماع ايدرلر

سنسین ایدن ای حکیم دانا
بوعالمی عالم معما

ذرات عناصر وموالید
امرکله بولور نظام تأبيد

ای عالمی وارایدن خداوند
ای آدمی زار ایدن خداوند

انسان نه غریب جانوردر
عاقل کوربور جنون اثردر

انسان بيلورم صانورده بيلمز
علمی ايله جهلدن کسيلمز

کويا جهلك خلافيدر علم
جهلك صرف اعترافيدر علم

يارب بونه ابتلا نه بلوی
انسانده بوعجز ايله بودعوی

يارب بونه کشمکش نه زوير
يارب بونه شورش ونه تشوير

يارب بونه دهر بی اماندر
يارب بونه دار امتحاندر

خرابات

اسميله سعادتلو ضيا بك افندی حضرتلرينك شعرای متقدمين ومعاصرين آثارندن
بالانتخاب جمع وترتيب ايلدبكی مجموعهٔ منتخباتدر

مطبعهٔ عامره ده طبع اولنمشدر
فی شعبان ۱۲۹۱

صحيفه

(القصائد العربية)

خراباتك اشبو جزء اولنده مندرج اولان آثار منتخبه واسامی شعرایی حاوی جدولدر

﴿ هم علم وکماله علم عالم آرا عالم معالی وافضاله علامهٔ جلیل وهمتا دولتلو سامی ﴾
﴿ پاشا حضرتلرینك خامهٔ بلاغت علامه‌لرندن رشحه پاش تنزل اولان ﴾
﴿ درارئ تقریض فصاحت پیرادر ﴾

قطرات جنبش ابرنیسان ورشحات جوشش بحر عمان اعداد بی پایاننده‌ن فراوان مروارید رخشان حمد منان ایله نظم سبحهٔ ذکر زبان ایدرمکه * دربحر سینه در معانی پرورید * درکان طبع لعل سخن را بیافرید * وجواهر صلوات صفیه وزواهر تسلیمات زکیه * سلطان سریر لامکان جاه * آرایش بزم لی مع الله * دردانهٔ کنز لایزالی * نور احدی ذوالجلالی * روضهٔ سدره پیرای مزهر ومرقد جنة المأوای معطرلرینك عتبهٔ عرش آرایش علیالرینه نثر ونثار ایله افتخار ایلرمکه هر در یتیم نطق کریمی درهٔ درج دهان (وماینطق عن الهوی) وهر لفظ معجز نمای رسالت وسیمی کوهر یکتای (ان هو الاوحی یوحی) در مشاهیر آل واصحاب وجماهیر خواص واحبابی ارواح تابناکارینه فوایح کل وریحان تحیات وروایح سنبل وضیمران طیبات اهدا قلنورکه لعاب شکر برشت لطف بیان ومذاب عنبر سرشت حسن تبیان ایله شیرینذاقی حلاوت فصاحت وفایحه‌افشان قیمت بلاغت اولوب بضاعهٔ کفتار مدعیانی کاسد بازار اعتبار ایلدیلر ومقتبسان انوار هدایتلری اولان سخن آرایان اعصار متتابعه‌نك بهارستان مراقد ومقابرلری باران رحمت رحمان ایله ریان وکلغنچهٔ ارواح پاکیزه‌لری نسیم عفو وغفران ایله خندان اولمونکه رش مداد مسکی اللغا ایله صحایف روزکاری آراسته وتعطیر وقلوب مطالعه‌کران هرقرن وزمانی غالیهٔ فیض عرفان ایله پیراسته وتنویر ایتدیلر انجق اختلاف طباع ومشارب وفقنجه هرصاحب نظم ونثرك اسالیب وتراکیب کلامی شیوهٔ دیکر ورنك مضامین آخر مصور اولدیغندن تمیزینك بد رقم واقفان اسرار رموز الحکم اولان سخنورا سلیم الطبعه مسلمدر ولله الحمد والمنه بو مزیت کران قیمتله ممتاز وورونق دانش ودرایتله سرفراز اولان نکته‌وران عصر حاضرك بیت القصیده مجموعهٔ وجدانی ومصرع برجستهٔ دیوان عرفانی ضیابك افندینك بهارستان عمرخزان ناروای شبنم فیض نعم کبر ایله اشکوفه کشای مجد وعلا اولسونکه معیار صحیح عقل وهنره تطبیقا آثار اسلاف واخلافك کشیدهٔ زرین تاراشتهار اولان غرر تابنده‌سنی انتخاب وافراز وشو کنجینهٔ لامعة الانواری املا ایله برنسخهٔ بی انباز پیدا وابراز ایلدی لله دره

کتبه الفقیر عبدالرحمن
سامی

